MUSIC - UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 06456 604 5

LEOŠ JANÁČEK - PAVEL VÁŠA

MORAVSKÉ PÍSNĚ MILOSTNÉ

MORAVSKÉ PÍSNĚ MILOSTNÉ

I.

MORAVSKÉ PÍSNĚ MILOSTNÉ

I.

VYDALI

DR. LEOŠ JANÁČEK A PAVEL VÁŠA

PRAHA 1930

V KOMISI ORBIS V PRAZE

LIBRARY
MAY 14 1974
UNIVERSITY OF TORONTO

M
1704
J36 M6
v.1

SBĚRATELŮM

KTEŘÍ PRACOVALI S LÁSKOU A V NADĚJI

ALE VYDÁNÍ DÍLA SE NEDOČKALI

VĚNUJÍ

VYDAVATELÉ

ÚVODEM.

1. Přítomný svazek vychází ze sbírek rukopisných, pořízených péčí moravského odboru zprvu rakouského, potom čsl. Ústavu pro lidovou píseň, a doplňuje je varianty ze starších sbírek tištěných a z rukopisné sbírky pořízené na příkaz rakouského kancléře hraběte Saurau a moravským guberniem r. 1817. (Sr. dále zkratky pramenů.) Ze sběratelů, kteří pracovali po léta pro moravský odbor, nejpilnější a nejúspěšnější byli pan Hynek Bím, kdysi učitel měšťanské školy ve Strážnici, nyní ředitel státní měšťanské školy ve Skalici na Slovensku, který už vydatně přispěl Fr. Bartošovi, a paní Frant. Kyselková, choť ředitele měšťanských škol n. o. v Králově Poli. Před texty všude jsou položeny melodie, srovnané tak, že arabská číslice značí samostatnou melodii, písmeno její postupně odlehlejší varianty. Text, bylo-li to možné bez násilí a bez úkoru na přehlednosti, uvádíme na jediný text základní nebo na několik skupin, jinak varianty prostě otiskovány za sebou. Melodie i texty se podávají celkem věrně podle zápisů sběratelů. U variantů ze sbírek českých a slovenských se obmezujeme na prosté odkazy, protože texty a melodie jejich budou otištěny ve sbírkách těchto písní. Obměňování počátku písní a jich podivuhodné splétání působí, že je někdy těžko se variantu dopátrat, ukrytého za pozměněným začátkem nebo vpleteného do jiné písně. Ale právě tato stránka lidové písně umožňuje nenásilné dodatky k vytištěným již skupinám písní v dalších svazcích nebo ve sbírkách písní českých a slovenských. Konečný velký rejstřík umožní pak přehled po celém bohatství písňovém. K této sbírce přidány čtyři rejstříky: počátku všech písní, zpěváků, sběratelů (a sbírek tištěných) a topografický, osad, v nichž písně byly zapsány.

2. Proč často vynecháváme taktové čáry?

Proto, že nejsou prací lidového skladatele, že mnohdy zastírají a kazí útvar, ať přízvučný ať časoměrný lidové písně.

Vznikne-li vynecháním čáry úzký prázdný prostor, mírní se pohledem kaz notační.

Nejčastěji se jevil na sčasovce t. zv. »zlatého seku«.

Tak na př. v písni 1a, skupina 40, pravdivost a správnost motivu

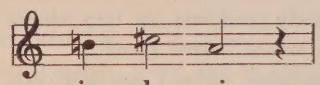

spíše vynikne a postřehnu ji spíše než notací

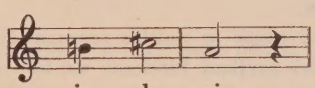

Podle této notace ležel by přízvuk na tónu a slabice

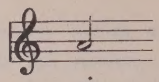

— ci —

Což je chybou křiklavou, jíž nelze ještě zdůrazňovat.

3. Značky myšlení tónového.

a neb b neb c znamená jediný motiv míry nejmenší až největší, t. j. tří až šesti tónů.

a^2, b^2 neb c^2 znamená několik přiřaděných motivů.

Značkami:	$\overline{b}$	$=a$	$+c$	$\curlyvee a$	
nebo:		$\overline{b^2}$	$=a^2$	$+c^2$	$\curlyvee a^2$

kvalifikuji způsoby myšlení skladebného.

Lidového skladatele myšlení jde dvojím proudem; jeden zračí se v textu, druhý v nápěvu.

Tyto dva proudy jsou příznakem umělecké práce. Ve způsobech svých se vždy neshodují.

Všechny způsoby myšlení doprovázeny jsou odstíny citovými; ony jsou vedoucími při skladbě lidové.

Lidový skladatel není si jich ani plně vědom.

Uspokojení, uklidnění vnuká mu opakování téhož motivu (značka $=a$ neb $=a^2$), často nezbytného při zakončení písně.

Napětí staví výběr důležitého souzvuku, jisté nálady toninové, jistého motivu (značka $\overline{b}$ neb $\overline{b^2}$).

Zahrávka, rychlý vzlet citový připojuje motiv doplňkem (značka $+c$ neb $+c^2$). V lidové písni toto myšlení nevyspělo, až na ojedinělé případy.

Pevně založit citové nastrojení tím, že častěji k jistému tónu, k jisté toninе se vracím, vede k nadřadění tónu a toniny, motivu (značka $\curlyvee a$ neb $\curlyvee a^2$).

Myslím, že není bez výhody poukázat na tato vlnění citová a jejich následky. Přispěje se tím věrnému pojímání lidové písně.

Lidoví skladatelé (a skladatelé vůbec) navykali jisté vlně citové a tím i sledu jistých způsobů myšlení ve skladbě písní.

Tak na př. pořádek a^2, $\overline{b^2}$, $=a^2$, je nanejvýš účinný a oblíben po staletí jak v umělé, tak v lidové písni.

Ale architektonika lidové písně je daleko rozmanitější.

Značky způsobů tonového myšlení klademe na konci jejich citové vlny.

Shrneme-li tyto značky, ukáže se architektonický obraz písně.

4. Očíslení písní.

Jde od 1 do 150.

Z variantů tonových je základní ten, jenž v sobě má největší počet motivů tonových z ostatních variantů.

Má značku 1a a je pravděpodobně originálem písně.

Značky 2a, 3a atd. znamenají textový variant s novým však nápěvem.

5. Dr. O. Hostinský kladl zvláštní váhu na první motiv v písni.

Jistě z něho vychází, roste všechno další myšlení tonové.

Vyroní se z »vnitřního prostředí«, jež je zpravidla za hustou, neproniknutelnou záclonou.

Má mnoho z podstaty nápěvků mluvených slov; ba v mnohých písních je vlastně tento první motiv polo mluveným, polo už zpívaným.

6. Reálné motivy tonové, z nichž porozumíme, o jakou věc jde, jež jsou názvem, slovem této věci, jsou pro vědecké badání o časování a přízvuku jak v písni, tak v mluvě nejvhodnější. Lze z nich nejsnadněji usouditi na všechen obsah nejjasnějšího vědomí, na těsnu všech jeho složek slova, z níž délka tónů vyplývá.

Na př. v písni 1a, skupiny 40, jsou to motivy:

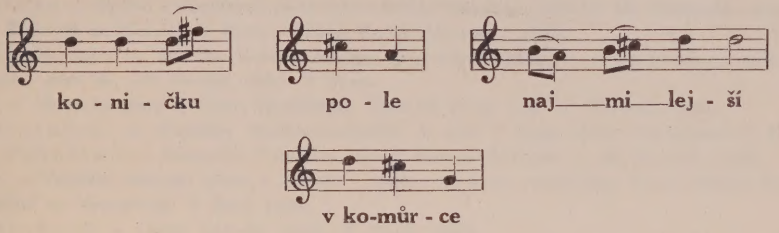

Reálné motivy poukazují na komplikační způsob skladby lidové písně.

Neroste lidová píseň jen z tónu, ale ze všeho obsahu vědomí. Roste i na paprsku slunečním.

To je vnitrná příčina, že záliba na určitém typu lidové písně časem zaniká.

Text lidových písní pořádán je v řádcích, jež odpovídají velikosti tonových motivů.

Z podstaty komplikační vyplývá, že v notaci živých variantů nelze uplatňovati jen teorii rytmiky absolutní hudby. Živá lidová píseň vymyká se obrazcům prosodie, obzvláště prosodie časoměrné.

Proto notační vzhled odchyluje se v mnohém od tisků obvyklých.

7. Výběr písní.

S hudebního stanoviska vzato, vybrali jsme písně, na nichž je zřejmý celý psychologický průběh skladebný.

1.

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Jiří Lušovjan, 52 l. Sb. H. Bím r. 1907.

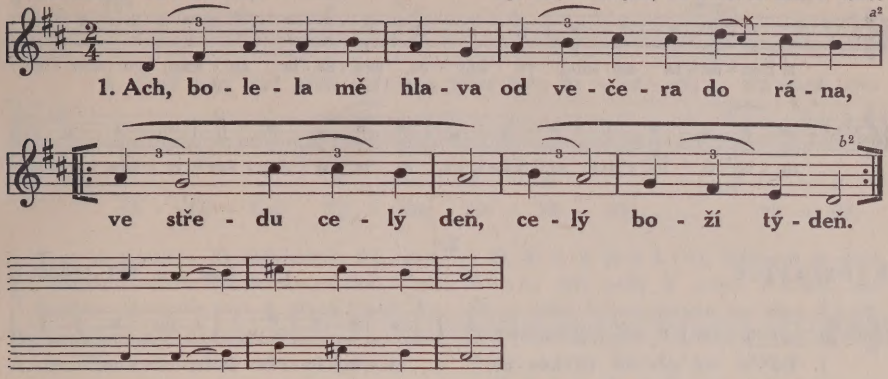

1. Ach, bolela mě hlava
od večera do rána,
ve středu celý deň,
celý boží týdeň.

2. Ach, hlava, moja hlava,
a proč mňa dycky bolíš?
ani odpadnút nechceš,
ani se nezahójíš.

Var. sloven. u Kol. I, 191 (3):
Bolela ma hlávka
v nedělu za ránka.

Černík 83 (106) Bolí mňa hlavička; z ní první motiv je podoben druhému motivu této písně.

2.

1a

Sb. Sušil III, 660 (798).

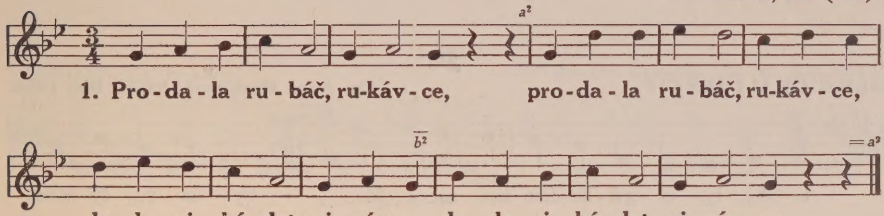

1. Prodala rubáč, rukávce,
dala si hádat cigánce.

2. O cigáničko má milá,
přičaruj ty mně šohaja.

3. Budu-li ti ho čarovat,
musíš mně za to darovat

4. Štyry dukáty lebo pět,
bude syneček jako květ.

1b

HALENKOVICE. (M. m. ♩ = 80.) Sb. Lísa.

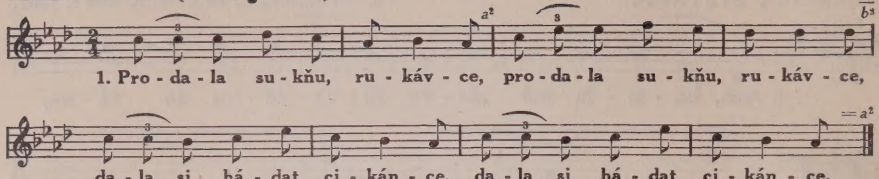

1c

RADSLAVICE Bart Jan. 721 (1366b).

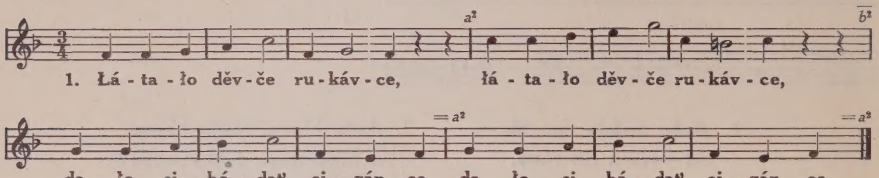

1d

SPYTIHNĚV. Bart Jan. 721 (1366a).

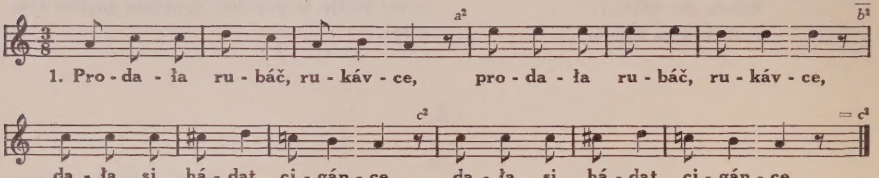

2*

NĚMČICE U IVANČIC. Zp. Anna Floriánová. Sb. H. Bím 1898.

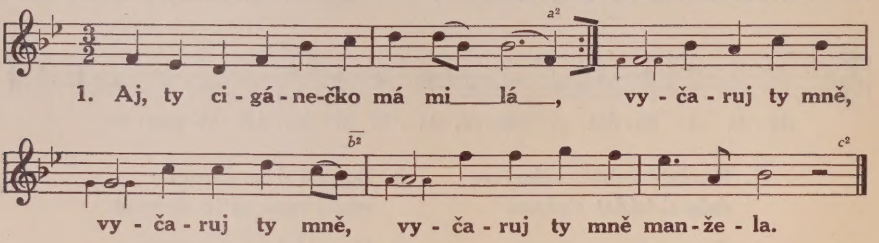

* Viz píseň »Kerá je panenka poctivá«; je to nápěvu 1 variant 1b.

3

DOLNÍ LHOTA. Bart Jan. 724 (1370).

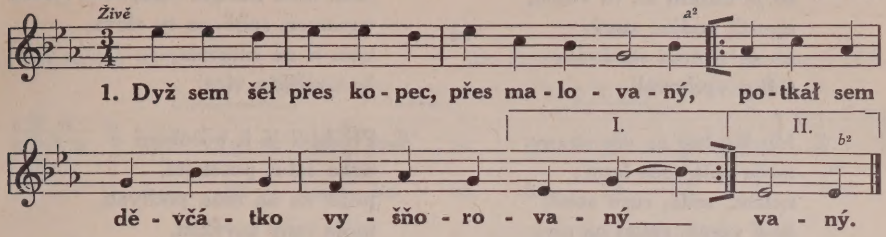

Text ze Sušila III (základní), Sušila I, z Němčic u Ivančic, Žbánic, Bart Jan., Lísy.

Sušilova poznámka k sl. 2. hlavní písně:

O ciganičko, hadaj mně, jakový sa mně dostane.
A ciganička hadaua, leda rukávcu dostaua.

Od sl. 2. je tato píseň již v Sušilovi I, 40 (44) s těmito odchylkami: 2, 1 cikáničko, 3, 2 dukát, 4, 1 ai, 2 když budu jen šohaja mět.

Sl. 1. v. 1. sukňu Lísa, pentli mlynářce Žbán., v. 2. cikánce Lísa, a dala si Žbán. łátało děvče rukávce, dało si hádať Bart Jan. 721 (1366b); robáč, rokávce... cegánce t. 722 (1366c).

Sl. 2. v. 1. aj, cegánečko Bart. Jan. 722 (1366c), ach, cigánečko Lísa, oj, cigánečko Žbán., aj, ty cigánečko Němč., v. 2. frajíra Lísa, te... frajera Bart Jan., pohádej Žbán., vyčaruj... manžela Němč.

Sl. 3. v. 1. já ti Lísa, kdybych já chtěla Žbán., spíš nežli já počnu Němč., mosíš... něco Lísa, musela bys něco Žbán., ty mně musíš něco Němč.; bodo-li já ti... mosíš... neco Bart Jan. 1366c).

Sl. 4. v. 1. Za čtyři groše nebo Lísa, jeden dukátek nebo dva Žbán., žédlich goŕalenky nebo dva Němč.; v. 2. tu máš, cigánko, oba dva, šak on ti to manžel všecko dá Němč.; tri, štere groše nebo... přičarujo ti frajera... Bart Jan. (1366c).

Var. ze Žbánic připojen k písni Prší, prší, prší rosička; sr. tam.

Z var. českých sr. Erben[3] 459, ze sloven. Slov. Spevy II, 124 (339).

Část b[2] vyspívá nejvíce ve variantu 1a.

Ve variantu 1b není notace věrohodná.

2a je variantem písně 1a ze skupiny 106a.

1a

VNOROVY. (♪ = 132) Zp. Fr. Kůrečka. Sb. H. Bím 1907.

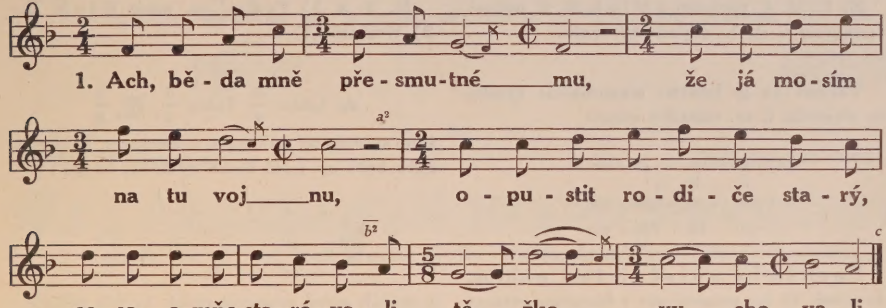

1. Ach, běda mně přesmutnému,
že já mosím na tu vojnu,
opustit rodiče starý,
co sa o mňa starávali,
těžko vychovali.

2. Muzika hrá na vše strany,
moja milá ruce lomí;
nelam, milá, ruce sobě,
jsi-li věrná, čekaj na mě,
až já příjdu z vojny.

3. Andulenko, moje srce,
jestli mňa miluješ více,
vzpomeň sobě na ty slova,
kerá si ně říkávala,
že nepřijdu více.

4. Přijdu-li já k porubání
nebo šablí posekání,
přijď sa na mňa podívati,
moje rany zavázati,
moje potěšení.

5. Podívaj sa, moja milá,
jak mně svěčí barva modrá,
jak mně svěčí to řemení,
třikrát křížem přeložený,
moje potěšení.

1b

KLOBOUKY (U BRNA). Zp. Marie Kordiovská, 22 I. Sb. H. Bím 1902.

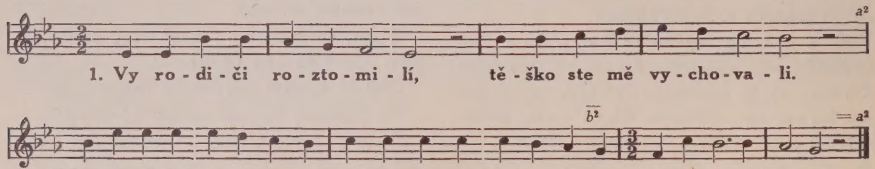

Text ze Vnorov (základní) a Klobouk u Brna. Ve var. z Klob. B. jsou tři sloky: sl. 2. = naší 5., sl. 3. = naší 4.

Sl. 1.: sl. 1. variantu z Klob. B. je patrně variantem k sl. 1. základního textu.

Variant 1a je bohatší sčasováním; vyniká tu sčasovka t. zv. »zlatého seku«:

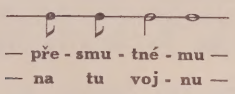

Poznámka notační. Není pochyby, že píseň 1a lze pomocí not s korunou vtěsnat do taktu $\frac{2}{4}$ Takty $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$, $\frac{5}{8}$ jsou správnější než nota s korunou. Takovou notu bylo by ještě třeba vyměřit, na př.:

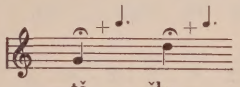

a značek méně srozumitelných by tak přibylo.

Sl. 4. v 1) přijedu-li dom raněný Klob. B.; 2) nedávej mně žádné viny t.; 3) přindi se na mě podívat t.; 4) rány vymačovat t.

Sl. 5. v 1) Podívej se, moje Klob. B.; 3) třemení (!) t.

4.

1a

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Frant. Lušovjan, 68 l. Sb. H. Bím r. 1907.

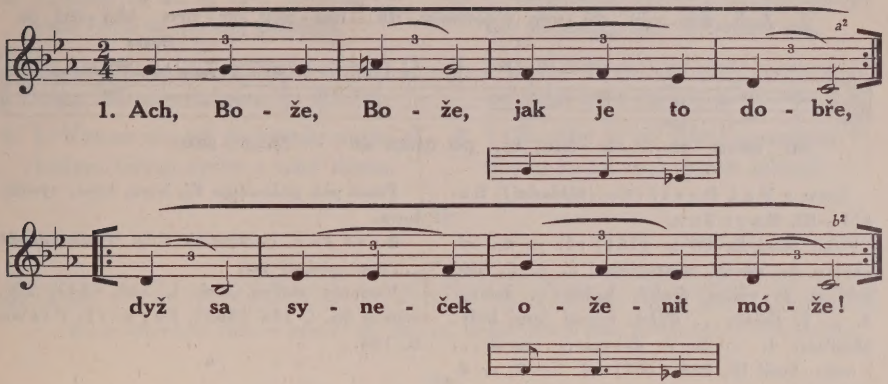

1. Ach, Bože, Bože, jak je to dobře,
dyž sa syneček oženit může!

2. A děvče, děvče, sto ďasů v tobě,
zedrál sem botky, choďáci k tobě.

3. Dybych byl věděl, že budeš moje,
zedral bych botky třeba ze troje.

4. A děvče, děvče, v černém damašku,
nepřechoď sa ty po mém salášku.

5. Ach, můj salášek velmi bohatý;
jedna ovečka za dva dukáty.

1b

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Jos. Zezulka[1], 58 l. Sb. týž 1907.

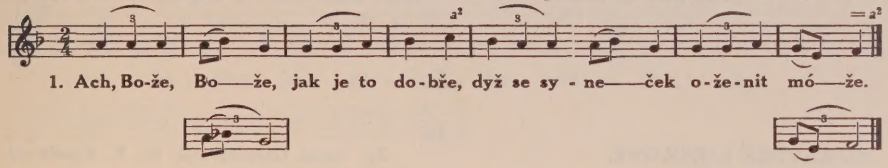

1c

ROHATEC, KOMŇA. Sušil III, 228 (252).

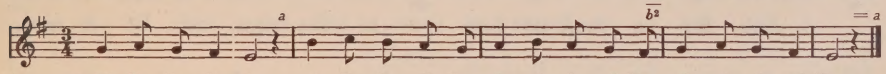

1) Od Lušovjana zapsána jen 1. sl., další text zp. Zezulka.

2

OD VAL. MEZIŘÍČÍ. Bart Jan. 390 (729).

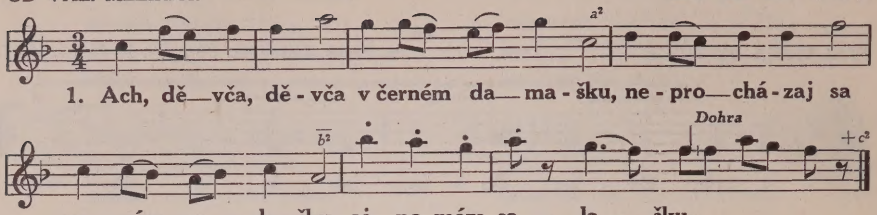

Text: z Val. Bystřice (základní), Sušila III, Bart Jan.

Var. Sušil II, 66 n. (161) : 1. = 4., odchylky Ja, děvča, neprecházej 2. = 5. Můj salášek je velice drahý, každá ... tolary; 3. = 2. Děvča ... ďáků, zedral jsem boty, choďaci; 4. = 3. A dybych ... moja ... i troja. Sušil III, 228 (252): sl. 1.—2. = 4. (Ej, dívča ... neprocházaj sa), 3.—4. = 5. (Ten ... velice drahý, každá ... tolary), 9.—10. = 4. (Ej, dívča ... ďáků ... boty), 11.—12. = 3. (A dybych ... boty třeba i). Na víc jsou u Suš. III. sl. 5.—8.:

5. Ej, dívča, dívča
v černém domíně!
6. Neprocházaj sa
po rozmarýně.
7. Ten rozmarýnek,
on pěkně voní;
8. kdo po něm chodí,
Pán Bůh ho skloní.

Píseň pak pokračuje Ej, hora, hora, vysoká hora.

Bart Jan. č. 729 = sl. 4. (Ach, děvča ... neprocházaj sa.)

Varianty sloven. Kol. I, 329 (54), Slovenské Sp. I, 134 (362), Šafařík, Písně II, 154.

*

Varianty 1a, 1b vážou se stejnou v podstatě sčasovkou:

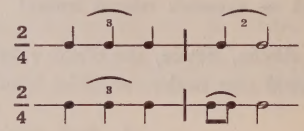

Variant 1a má ♮VI v moll.

Poznámka notační. Hudci k písním 1a, 1b hrají v taktu 2/4. Zpěv se v tomto taktu vypíná do trioly buď místy, buď veskrz (1a); proto nelze měniti tyto trioly na takt 3/4.

5.

1a

MORAVSKÉ LIESKOVÉ. Zp. Anna Gašparíková. Sb. F. Kyselková.

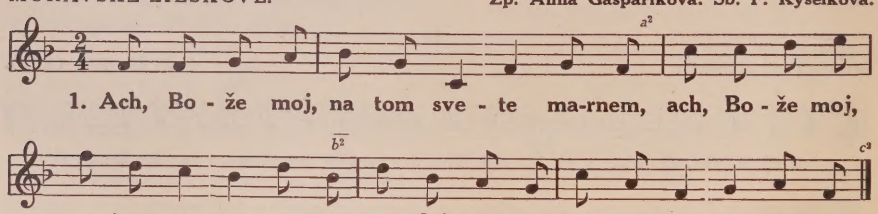

1. [: Ach, Bože moj, na tom svete marnem :]
nedaj sa mi tolko trapit na nem.

2. [: Keby sa mi ta zem otvorila, :]
veru bych sa do niej položila.

3. [: Ach, Bože moj, husaré verbujú; :]
mam frajera a zda mi ho vezmú.

4. [: Vymen ma ty, frajerenko moja, :]
budem bývat dycky s tebú doma.

5. [: Čo bych ta ja z vojny vymenala, :]
poviedal's mi, že som ja chudobna.

6. [: Chudobna som, to je pravda istá, :]
ber sa, šuhaj, hen je tvoja cesta.

7. [: Ach, Bože moj, na' svete jeden raz, :]
odpadel mi z vrkoča jeden vlas.

8. [: Rozplet sa mi vrkoč premileny, :]
navrat sa mi moj vienek zeleny!

1b

MORAVANY (U KYJOVA). Sušil III, 466 (638).

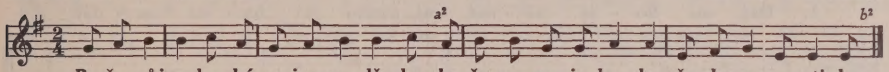

2a

HORNIA SÚČA (slovenské pomezí). Zp. Anna Hnáková, 19 l. Sb. H. Bím 1908.

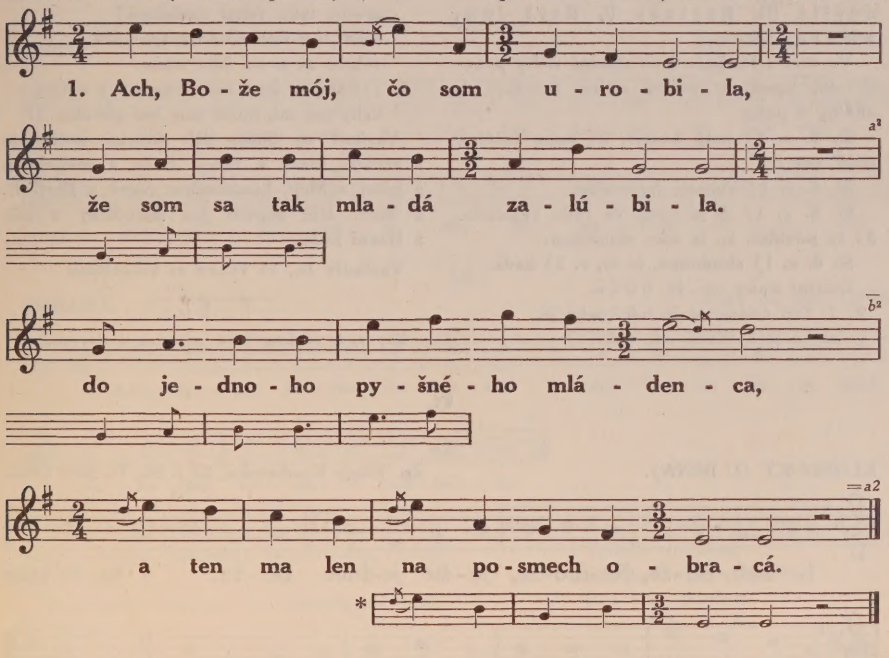

* Podobné změny mohou býti též na začátku písně.

2b

NOVÁ VES (U HODONÍNA). Bart Jan. 204 (353).

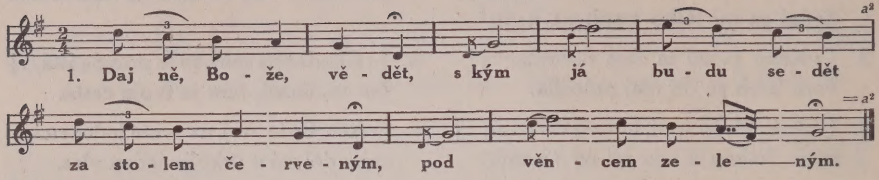

2c

LANŽHOT. Bartoš II, 99 (135).

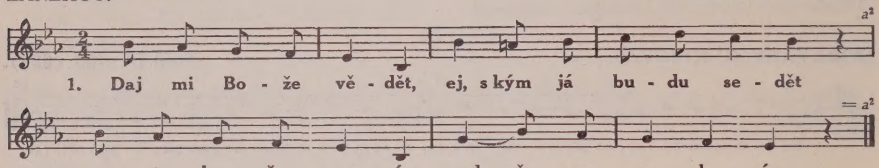

Text: z Mor. Lieskového (základní), Sušila III, Bartoše II, Bart Jan., z Horní Súče.

Ve var. z H. Súče jsou shodné slohy pouze 5.—6., které se rovnají našim 3.—6.; odchylky v pozn.

Sl. 3. v. 1) mój, husári; 2) mám milého, snáď veznú.

Sl. 4. v. 1) vymeň, frajérečka.

Sl. 5. v. 1) A já bych ťa ráda vymenila, 2) ty povidáš, že já som chudobná.

Sl. 6. v. 1) chudobná, je to, v. 2) kadě.

Ostatní sloky var. H. Súče.

2. [: Ten mládenec je taký jako já,
alebo je aj horší ode mňa. :]

3. Ach, céruško moja rozmilená,
prečos taká velmi rozželená?
snáď ti v tom nikdo nespomóže,
volačo sa ti od žálu stane.

4. [: Pomóže mně milý Pánbuh z neba;
keby ma zal, hneď som mu povolná. :]

Variant ze Sušila III. souvisí počátkem s textem písně z Horní Súče a melodicky s písní z Mor. Lieskového, písně z Bart. II. a Bart. Jan. souvisí jen melodicky s var. z Horní Súče.

Varianty 1a, 1b vážou se sčasovkou

2a, b, c vázány jsou prvním motivem.

6.

1a

KLOBOUKY (U BRNA). Zp. Marie Kordiovská, 22 l. Sb. H. Bím 1902.

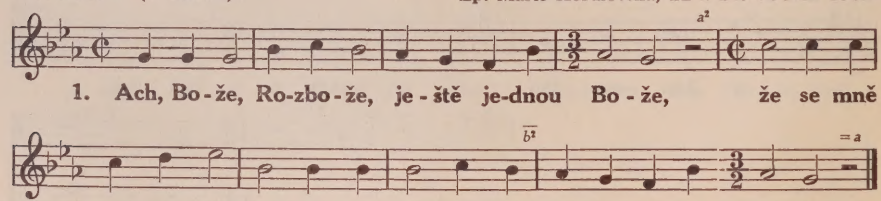

1. Ach, Bože, Rozbože,[1]) ...
ješče jednó Bože,
že se mně šuhajek
vedařit nemůže.

2. Vedaří se jeden,
he ten ledasjaké,
skuvé si šuhajko
pod lopen šeroké.

3. Pod lopen široké (tak!)
habe neuvadl,
na krk panence
za krk nezapadl.

4. Měla sem synečka
v červené čepičce,
velezl na hůro,
snědle ho slepice.

1b

VÁŽANY K. Bart Jan. 353 (654).

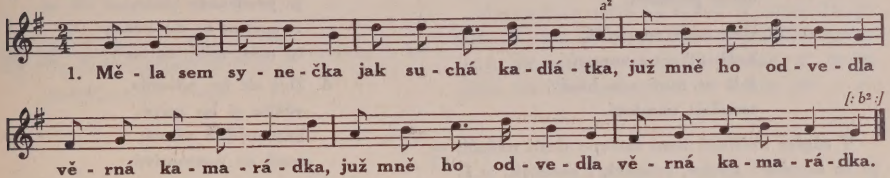

1c

LÍŠEN. Bart Jan. 328 (599).

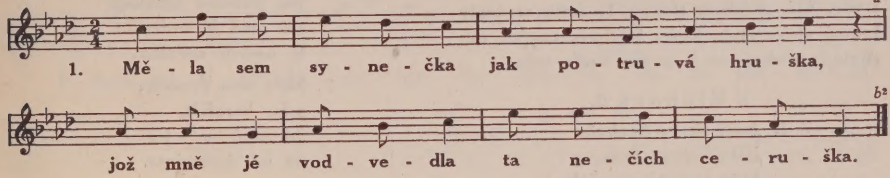

1d

OBŘANY. Sušil III, 656 (798).

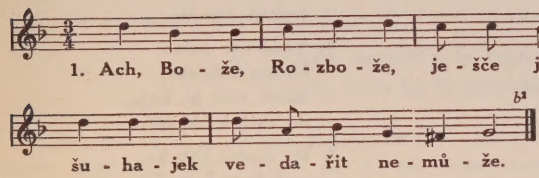

Text: z Klobouk u Brna, Sušila III, 656 (z Obřan, základní), Bart Jan. (z Líšně a Vážan K.).

Poznámky Sušilovy k základnímu textu z Obřan:

K sl. 2. Píseň též pokračuje:
Vedařil se jeden,
měl hoběnko s medem,
pod jeho jazykem
černé ďábel seděl.

[1]) V textu Ach, Bože, Bože, Bože.

K 2. části téže slohy:

Má bet ledajaké,
nech není nijaké.

Aneb: skuvé mi je, Bože,
pod kameň šeroké.

3. Pod kameň šeroké
do vode hluboké,
habe neplakalo
děvče modrovoké.

4. Ach, Bože, Rozbože,
co mám za trápení,
že mně vepovídá
moje potěšení.

5. Dež mně vepovídá,
nech ať mně vepoví,
šak se mně zas hiné
seneček namloví.

V zápise Sušilově není šetřeno dosti nářečí; je tu šeroké i široké, syneček i seneček, v 1. sl. podle rýmu Bože čekáme nemože.

Var. z Klob. B. souvisí s var. Líš. slohou 1. a 2. = sl. 3., 4. Líš. Var. Váž. K. souvisí s var. Líš. shodnou slohou 1. Ježto se texty kromě slohy Ach, Bože, Rozbože značně odchylují, otiskujeme je prostě vedle sebe.

Z Klobouk B.

1. Ach, Bože, Rozbože,
ještě jednou Bože,
[: že se mně syneček :]
vydařit nemůže.

2. Vydařil se jeden,
měl huběnku z medem,
[: pod jeho jazykem :]
černý ďábel seděl.

3. Černý ďábel seděl,
on o něm nevěděl.
Já jsem ho viděla,
když sem s ním seděla
při měsíčku večer.

4. Při měsíčku večer,
když slunečko zašlo
[: za hory, za lesy, :]
za to černé mračno.

Do této písně sl. 2. přechází píseň z Nikolčic Sobota neděla (sr. skup. 137); odchylky: sl. 2. chodíval k nám; sl. 3. o něm; sl. 4. za doly.

Z Vážan K.

1. Měla sem synečka
jak chudá kadlátka,
[: již mně ho odvedla
věrná kamarádka. :]

2. Dež si ho odvedla,
nech si ho podrží,
[: nechoď k nám sedávat
před te naše dveři. :]

3. Před te naše dveři,
ja před naše blato,
[: špelím tě do něho,
tu máš, milé, za to. :]

4. Dež sis ho odvedla,
včilka si ho mívé,
kamarádko věrná,
mně se nevesmívé.

Z Líšně.

1. Měla sem synečka
jak potruvá hruška,
jož mně jé vodvedla
ta nečích ceruška.

2. Měla sem synečka
jako karafiát,
jak mně bode těžko
na ňé zapomínat.

3. Ach Bože, Rozbože,
ješče jednó Bože,
že se mně syneček
vedařit nemůže.

4. Vedaří se jednó,
he ten ledajaké;
skuvé mně jé, Bože,
do stodně hliboké.

5. Do stodně hliboké,
pod kameň široké,
habech nemosela
vícekrát vidět jé.

Počátkem připomínají naše písně z Vážan K. a z Líšně var. u Sušila III, 274 (343) a u Bartoše I, 109 (276). Melodie však jsou jiné. Sr. též píseň Měla sem galanov jak na trnu trnek, Mosler, Č. Lid XVIII, 367.

Z variantu 1a přecházejí obě sčasovky

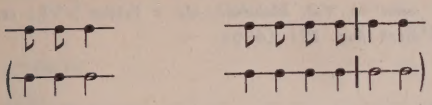

do variantu 1b

Ve variantu 1c zbyla jen

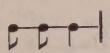

V 1d je zpodoba druhého motivu z 1a

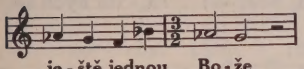

1a

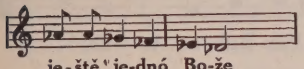

(transp.) 1d

1. Poznámka: Myslím, že ve variantu 1b bylo by přiměřenější notovat sčasovky t. zv. »zlatého seku« místo:

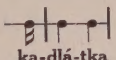

takto:

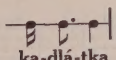

S nápěvem 1a úplně se shoduje nápěv 3a, skupina 137, kromě konců a^2, b^2

Notační poznámka. V písni 1a po slově Bože byla pomlka — náležitě vyměřena. Omezuje se jí nápadně část a^2, proto třeba pomlku zachovat i na konci, při = a^2.

7.

JASENICE (U VAL. MEZIŘÍČÍ). Sb. Pernica.

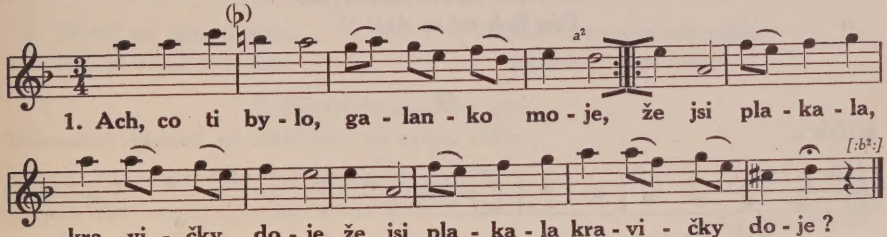

1. [: Ach, co ti było, gałánko moja, :]
[: że si płakała kravénky doja. :]

2. [: Ach, płakała sem o tebe, synku, :]
[: że ťa zabil'i v tem naším šenku. :]

3. [: Ach, nezabil'i, to néni pravda, :]
[: ach, było by to pro tebe haňba, :]

Text: z Bart Jan. od Val. Meziříčí 271 (490) (základní), Jasenice (3 sl., týž pořad); z Bayera 216 (292). (3 sl.) pouze 1 shodná; z Bart Jan otiskli ve své sbírce Modlosložebníci 2 (2).

Sl. 1.: v. 1. Haničko Bay., galanko Jas.; moje Jas.; v. 2. dyž Bay., kravičky doje Jas.
Sl. 2.: v. 2. tě Jas., našim t.
Sl. 3.: v. 1. není Jas., v. 2. hanba Jas.
Sl. 2. a 3. v Bayerovi zní:

2. Ušubraná krávy dojí,
Malovaná při ní stojí.

3. Ušubraná se vydává,
Malovaná tak ostává.

V písni nebylo intonační jistoty v VI d-moll; znělo polo hes′ polo h′. Z toho důvodu není však třeba usuzovat na stupnici dorickou.

Tatáž píseň úplně stejná zpívala se o kvintu níže ve Val. Meziříčí, ale s jistým ♭VI.; sr. Bart Jan. 271 (490).

8.

KOMÍN.

Zp. Jos. Kachlíková. Sb. Fr. Kyselková.

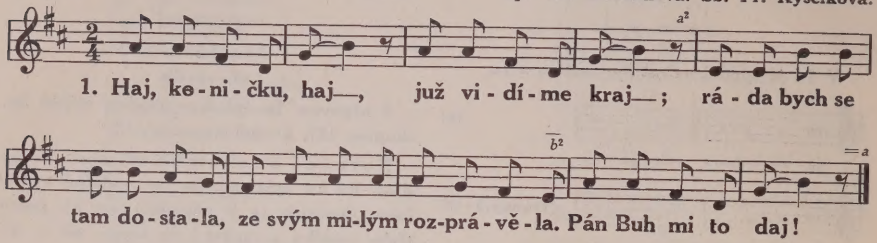

Haj, koničku, haj,
již vidíme kraj;
ráda bych se tam dostala,
se svým milým rozprávěla.
Pán Buh mi to daj!

9.

RŮŽĎKA.

Sb. Jos. Danický. Guberniální.

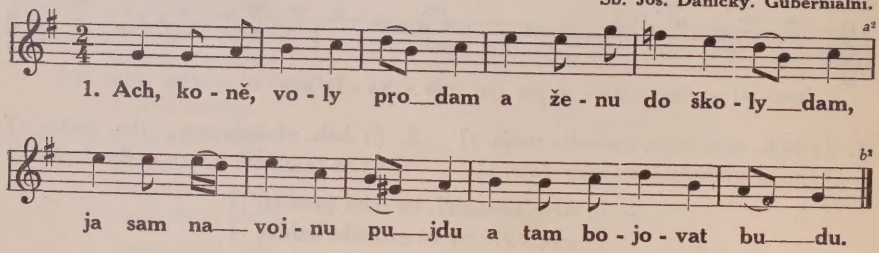

1. Ach, koně, voly prodam
ženu do školy dam,
ja sam na vojnu pujdu
a tam bojovat budu.

2. Ta husarska muzika,
ta mně bude pekně hrat,
ach nebudu litovat
ja široky tolar dat.

Píseň vyznačuje se bohatou modulací toninovou: G—C—a—G. Třeba vědět, že tóny f^2, gis^1 nejsou tu alterovanými v G, ale že náležejí jednak do toniny C, jednak a.

Ze stupnice

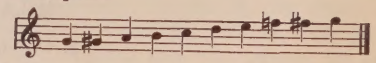

nelze usuzovat na jedinou toninu písně.

10.

1a

LICHNOV. Sb. Suš. III, 196 (195), Bart Jan. Kyt. 25 (25).

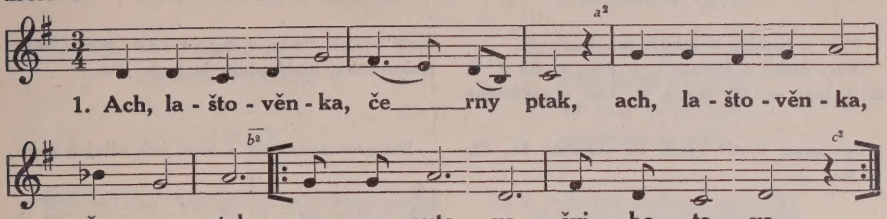

1. [: Ach, laštověnka, černy ptak, :]
rano vstava, švihotava,
mlade ludi ze sna budi.

2. Ach, laštověnko černička,
přeleť polečko z nizučka.

3. Přeleť mi ono staveni,
hdě je moje potěšeni.

4. Ach, mam srdce zarmucene,
jak do trňa zatlačene.

5. Ach, potěš mi ho mily Bůh,
nepotěšiš, musím zhynuť.

6. Ach, zhynu ja něnadale,
něpřatele stoja všadě.

7. Něpřately mam na sebe,
nědaju mi synku těbe.

1b

KUNČICE POD ONDŘEJNÍKEM. Sb. Ant. Pustka.

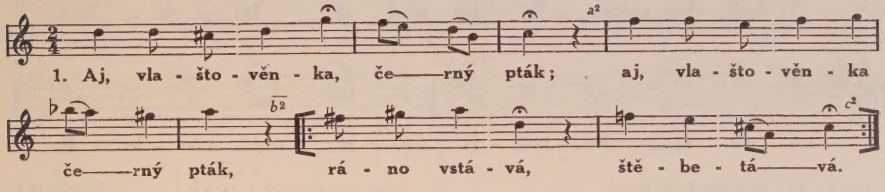

1c

PALKOVICE. Sb. Sušil III, 196 (k č. 195).

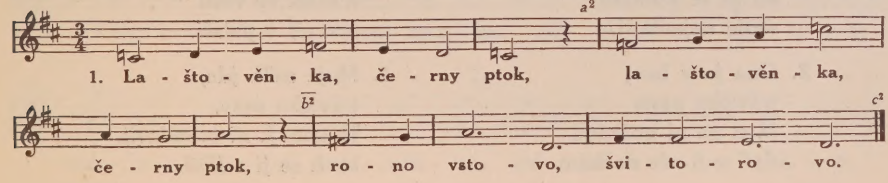

1. Laštověnka, černy ptok,
rono vstovo, švitorovo.

2. Mezi dvěma jedlami
mivo ptoček sve chovoni

3. Pod jednu mo pohanku,
pod druhu mo svu galonku.

Var. z Kunčic obsahuje jen 1. sl.
Var. český u Holase I, č. 85a, je od sl. 2. odchylný; sr. též Holas V, 194 (Lašťovička malý pták). Píseň u Bart Jan. 508 (963). Laštuvěnka, malý pták, je zcela jiná.

Spojovací motiv všech tří variantů 1a, 1b, 1c je:

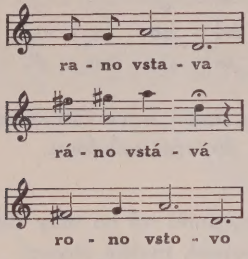

Varianty 1a a 1b jsou i prvními motivy spojeny.

Stupnice sestaveny z tónů jednotlivých písní

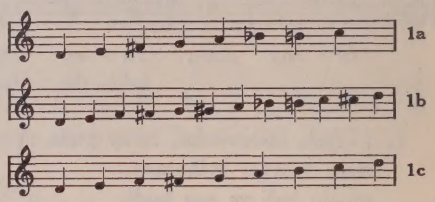

nejsou výrazem jediné toniny.
Modulace tonin
v 1a je D—C—g—D s ♮VII. stupněm,
v 1b je d—C—A—D—A,
v 1c je C—F—D.

11.

MRÁKOTÍN (U TELČE). Guberniální. Sb. J. Aug. Čok, učitel.

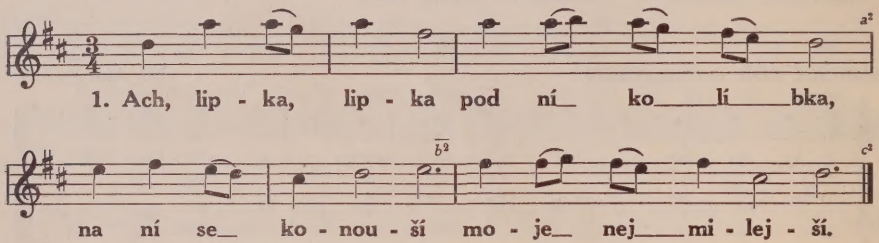

1. Ach lipka, lipka,
pod ní kolíbka,
na ní se konouší
moje nejmilejší.

2. Ona je v lese,
trávičku nese,
já si na ni počkám,
dyť se ji zde dočkám.

3. Kukačka kuká,
holoubek vrká
a ptácí ve volší
zpívají v palaší.

4. Moje milá jde,
trávičku nese,
já jsem k ní promluvil,
bych se jí zalíbil.

5. Ona děkuje,
se oblizuje:
»Kdež pak si se tú vzal,
kams tvou cestu konal?«

6. Já jí povídám,
upřímně vyznám,
že jen ji miluju,
sobě oblíbuju.

7. Ona pravila,
se netajila,
že jsem já jí milý,
a to každou chvíli.

8. Ach, toť jest dobře,
dejž nám to, Bože,
by sme svojí byli,
společně tě ctili.

Píseň v guberniální sbírce je dochována ve fasciklu XI. pod č. 7 (rkp. A) a 6 (rkp. B). Bartoš v Annal. Mus. Franc. I, 86 n., otiskl sl. 4. n., vynechav sl. 1.—3. Místo sl. 7. má rkp. B. tyto dvě slohy:

7. Ona mlčela,
nepromluvila,
rozjímajíc sobě,
pak řekla v té době:

8. »To tve vyřknutí
jest me pohnutí,
bych ti netajila,
lásku mou zjevila.«

Sl. 8. v A je v B slohou 9.

Jiné změny v B jsou: sl. 2., v. 4. už m. dyť, sl. 8. v. 1. to m. toť.

K sl. 3. sr. Sušil III, 341 (468) jiné čtení sl. 3. v. 1.—3.:

Holubek urka,
kukulenka kuka
za dvorem na olši . . .

Sr. k této sloze též počátek 1. sl. v Erbenovi[2] 192 (369) a poznámku Hostinského v Č. Lidu I, 167.

V písni vyvíjí se po dvakráte sčasovka t. zv. zlatého seku:

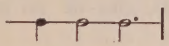

ko - nou - ší
mi - lej - ší

Třeba předepsati

neboť píseň je v tonině D.

12.

1

OD HRANIC. Sb. Sušil III, 197 (196).

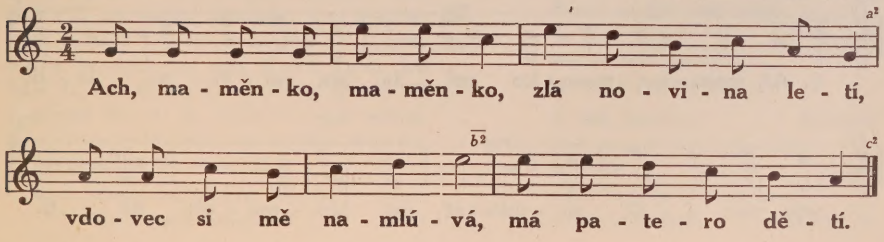

1. Ach, maměnko, maměnko,
zlá novina letí,
vdovec si mě namlúvá,
má patero dětí.

2. Ach, vdovče ty můj milý,
pověz ty mně pravdu,
kolko ty tech dětí máš,
ať mě neoklamáš.

3. Pod pecem je patero,
za pecem je štvero,
není jich má milá
jenom devatero.

4. Nežbych sobě vdovca
plesnivého vzala,
radši bych já radši
do vody skočila.

5. Radši bych já radši
dvanást krav dojila,
než vdovcovým dětom
snídaní strojila.

6. Dvanást krav podojím,
se synkem postojím,
tem vdovcovým dětom
nikdá neuhovím.

7. Ty vdovcovy fúsa
radovaly by se,
moje černé oči
naplakaly by se.

8. Ta vdovcova brada
jako drobná sečka,
ona by popchala
moje bílé líčka.

2

UBLO. Sb. Bart Jan. 157 (246).

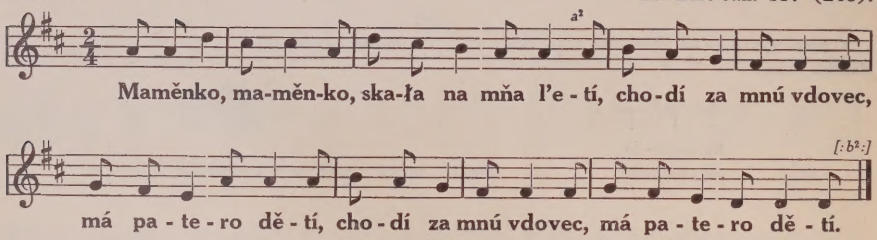

3

KOPŘIVNICE. Sb. Bartoš II, 220 (348).

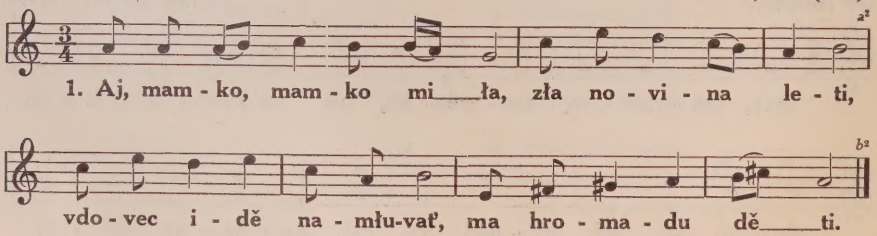

4a

LANŽHOT. Sb. Sušil III, 781 (k č. 196).

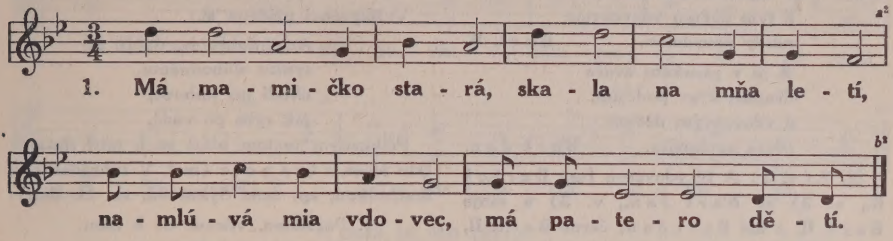

4b

Písn. modlosluž. 73 (96).

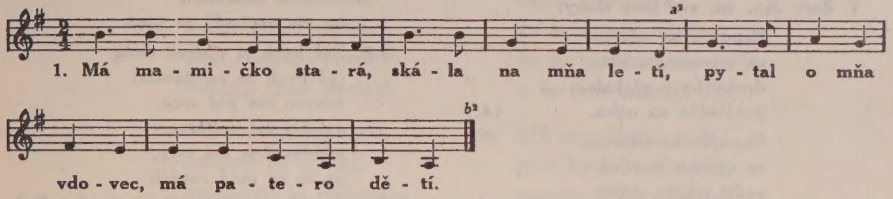

Text ze Sušila III (základní), Bart. II, Bart Jan., Bayera, Modlosluženbníků, z Ivančic.

Text u Sušila III, 197, má 8 sl., 781 jen 1 slohu, u Bart. II. 7, Bart Jan. 9 sl.; u Bayera 123 (153) 3 sl., z nichž 1. = 1. Sš., 2. = 3. Sš., 3. náleží jiné písni. Modlosluženbníci 73 mají 4 sl., z nichž sem náleží toliko 1. Poměr textu u Suš. a Bart. II. je tento: 1. sl. Bart. = 1. Sš., 2.—3. = 2.—3., 4. Bart. je kombinována z 4. + 5. Sš., 5. Bart. = 6. Sš., 6. Bart. = 8. Sš., 7. Bart. = 7. Sš. Poměr textu u Suš. a Bart Jan.: 1.—3. = 1.—3., 5. Bart Jan. = 7. Sš., 7. Bart Jan. = 6. Sš.; sl. 4., 6., 8., 9. Bart Jan. jsou nové. Var. z Ivančic je příbuzný jen látkově.

Sl. 1.: v. 1) Aj, mamko, mamko miła Bart II, maměnko, maměnko Bart Jan.; Ach, má milí (!) maměnko Bay.; v. 2) zła Bart II, skała na mňa Bart Jan., leti Bart. II, l'etí Bart Jan., v. 3) vdovec idě namłuvať Bart. II, chodí za mnú vdovec Bart Jan., vdoveček mňa namlúvá Bayer, v. 4) hromadu Bartoš II.

Sl. 2.: Pověz mi, vdovče, pravdu,
kolik tych děti maš?
Pověz mi, věrnu pravdu,
ať mi nězapiraš. Bart. II.

Enom ty mi pověz,
ty mil'unký vdovec,
kol'ik těch dětí máš,
ať mňa neokłamáš. Bart Jan.

Sl. 3.: Za pecem je jich štvero,
pod pecem patero,
a to je jich pospolu
všeckych devatero. Bart. II.

V jednom kútě štvero
a v druhém patero,
mám toho, cérečko,
enom devatero. Bart Jan.

Štvero je jich pod pecú,
na peci patero,
ach je jich všeckých,
má milá maměnko,
je jich devatero. Bayer.

Sl. 5.: Ach, mamko, mamko miła,
ež bych vdovca chceła,
radši bych ja dvanast krav
dojnych podojiła. Bart. II.

Sl. 6.: Ja dvanast krav podojim,
z mym miłym postojim,
a tym děťum vdovcovym
nihdy něuzdolim. Bart. II.

A já v panském dvoře
dvanást krav podójím,
a vdovcovým děťom
přeca neuhovím. Bart Jan.

Sl. 7.: v. 1) A ty vdovcove fusy Bartoš II., v. 2) sa Bart Jan., v. 3) a moje Bart. II, a mé Bart Jan; černe Bart. II, černé Bart Jan.

Sl. 8.: v. 1) A ta Bartoš II., 2) režna t., 3) ta by mi poškrabala t., 4) mlade t.

V Bart Jan. na víc jsou slohy:

Nepůjdu za vdovca,
za vdovca starého,
dycky bych plakala,
pohl'édňa na něho. (4.)

Nepůjdu za vdovca,
za vdovca starého,
radši půjdu slúžit
do dvora panského. (6.)

Nepůjdu za vdovca,
co by pěkně prosił,
radši za mládenca,
co by tatar nosił. (8.)

Tá vdovcova hlava
smrdí perpentínem,
a mládenečkova
vóní rozmarýnem. (9.)

V Bayerovi přidána sl.:

Ach, dobře je, dobře je
synku slobodnému,
chodí po slobodě,
jak ryba po vodě.

Příbuzným textem hlásí se k této skupině tato píseň z Ivančic (mel. V zahrádce pod marhulkou, zp. Jana Sýkorová, sb. H. Bím):

1. Pajmámo, vdovec de k nám,
jakou mu večeři dám?
Večeři takovó,
polivku hrachové,
husičku nadivanó,
by vic nechodil za mnó.

2. Než bych si vdovce vzala,
rač bych se nevdávala:
vdovec má pul srce,
pul ho dal nebožce,
mládeneček má cely,
on se se mnó rozděli.

Odpor ke vdovci vyjadřují též písně u Kollára I, 270, č. 3. a 4.

Z variantů českých sr. Erben² 130 (151), kde 1. sl. odpovídá 1. sl. var. z Ivančic; v nápěvích č. 499 je v textu Paňmámo! sládek jde k nám, v předcházejícím č. 498 Panímámo, milej atd. O melodii sr. Hostinský, Čes. Lid I, 33; III, 300.

Všechny tři písně 1, 2, 3 jsou odlišných nápěvů. Myslím, že počátkem písně 3

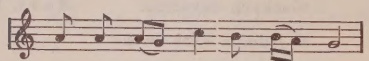

Aj, mam-ko, mam-ko mi____la

uváděl píseň před hudci zpěvák sám.

Pokračování je již o typické sčasovce lašského tance

V tomto pokračování je už též určitá tonina a—A.

V písni 2 v druhém taktu má býti asi cis² místo c². Snad chybí vůbec v předznamenání druhý křížek

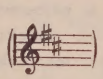

13.

KUNČICE POD ONDŘEJNÍKEM. $1a_1$ Zp. a sb. A. Pustka.

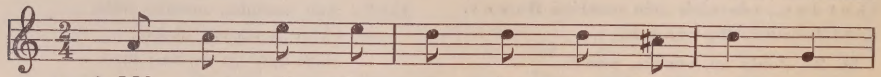

1. Má ma - měn - ko, po - vím já vám co - si,

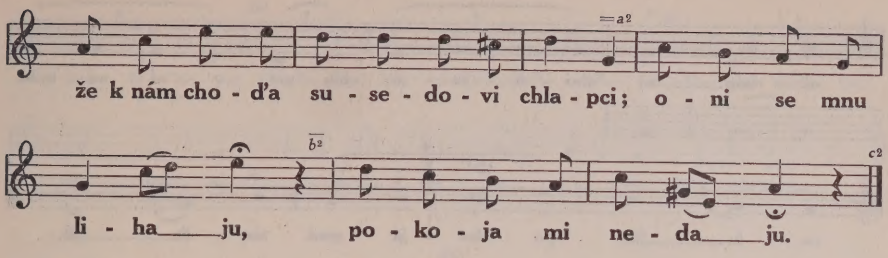

Sušil, III, 805 (817):

1. Má maměnko milá,
lekávám se v noci,
chodijú pod okna
moravanšší chlapci,
pod okenko chodijú,
pokoja mně nedajú.

2. Má maměnko milá,
nemusí to bývat,
nemusím já chlapců
nemusím se bávat,
já se budu vdávati,
nebudu se bávati.

3. Má dceruško milá,
nevdávej se ešče,
všecí povídajú,
že si mladé děvče,
že ty mladé ženy mřú,
a že jich ti muži dřú.

4. Má maměnko milá,
přes krchov chodíte,
mnoho-li tam hrobů
z mladých žen vidíte?
Co ty mladé ženy mřú,
a co jich ti muži dřú.

1a$_2$

SLOVENSKÉ POMEZÍ.

Bart Jan. 726 (1374c).

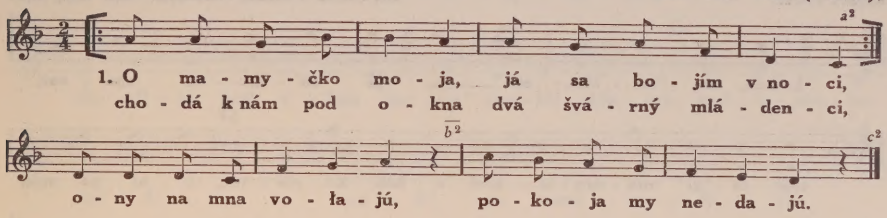

1b

STRÁŽNICE.

Zp. Rozálie Obrtlíková, 77 l. Sb. H. Bím 1908.

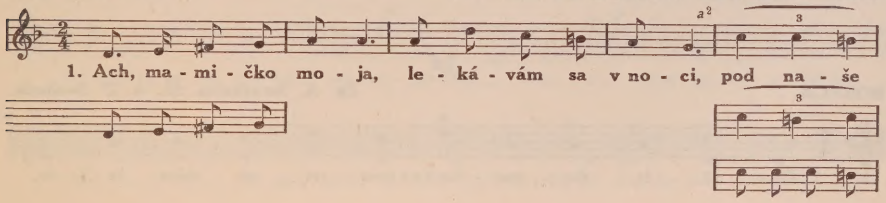

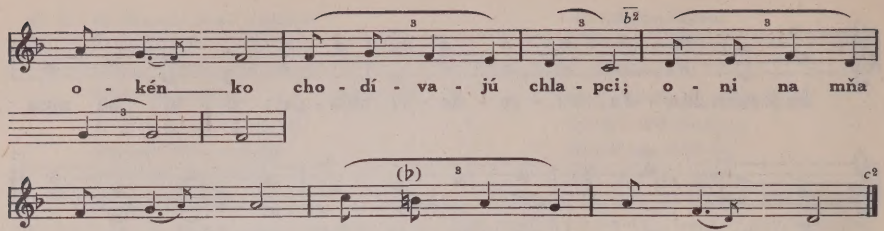

1c$_1$

PETROV. **Sb. Bartoš II, 112 (158).**

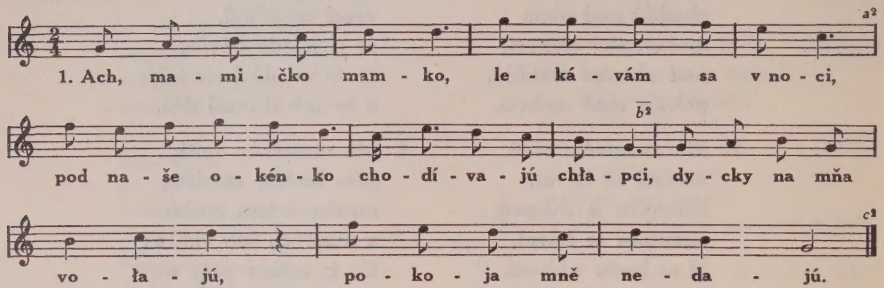

1c$_2$

KORYTNÁ. **Sb. Ferd. Tomek, Národop. věst. XX, 259.**

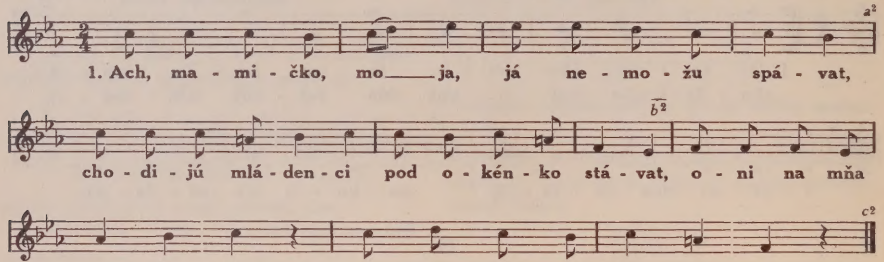

1d

BOŠÁCA. **Zp. A. Juráčková. Sb. A. D. Svoboda.**

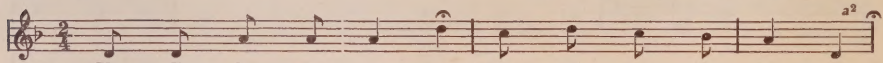

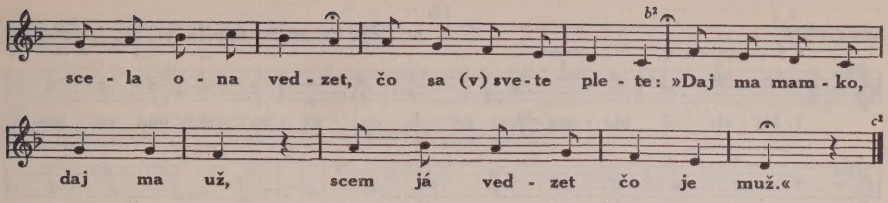

1e

KUŽELOV. Sb. Bartoš II, 112 (159), Bart Jan. Kyt., 52

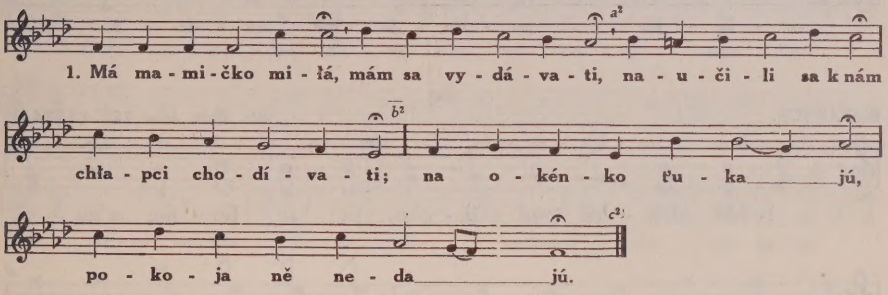

1f

MORAVANY. Sb. Sušil III, 705 (817).

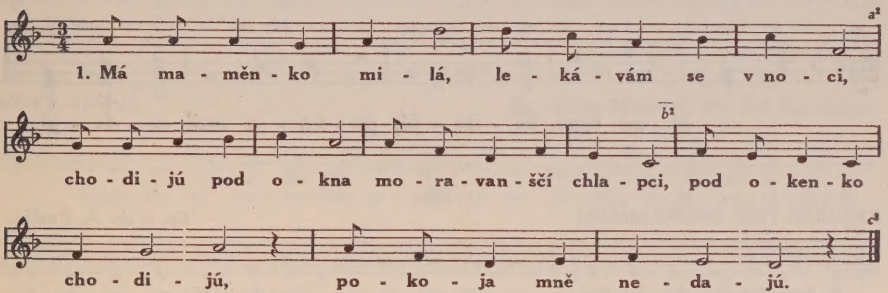

1g

MALÁ VRBKA. Sb. Bart Jan. 726 (1374b).

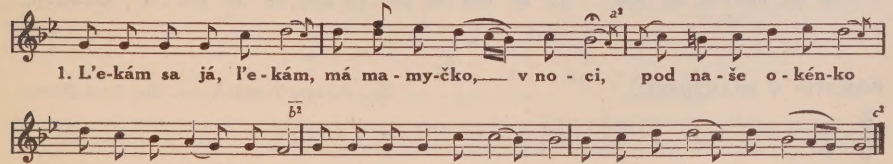

1h

MILOTICE. Zp. Františka Babíčková. Sb. Jos. Řehák.

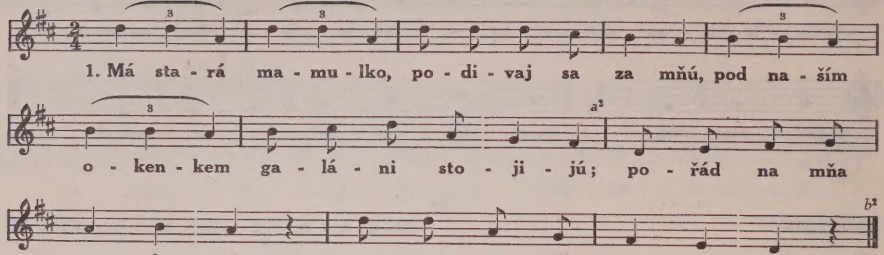

2a

BISKUPICE. Sb. Bart Jan. 725 (1374a).

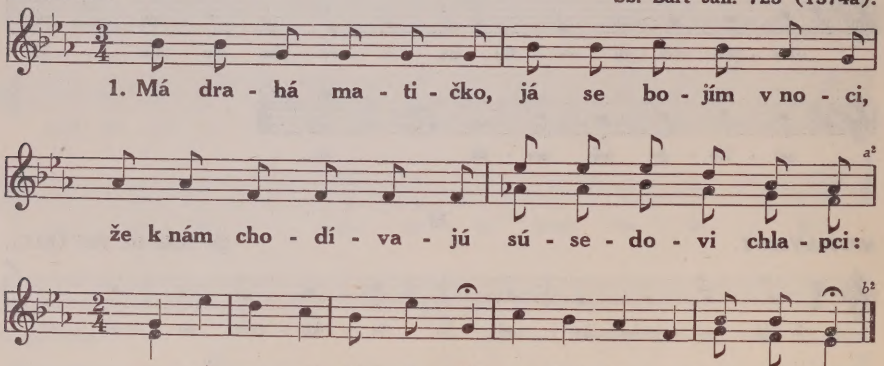

2b

KUNČICE POD ONDŘEJNÍKEM. Zp. a sb. A. Pustka.

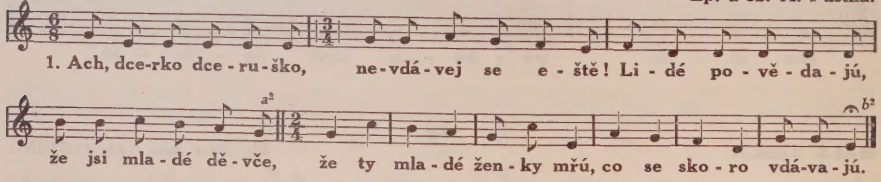

2c

BOŘUTÍN V HLUČÍNSKU. Zp. Anast. Tománková. Sb. Ant. Brotan.

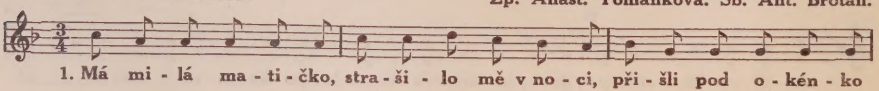

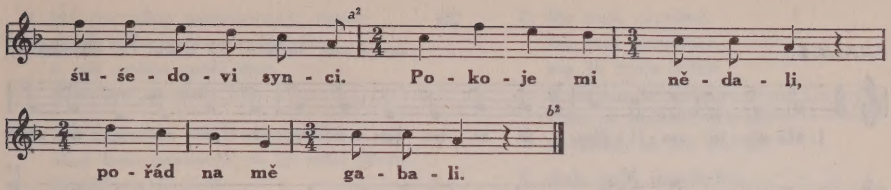

2d

ROKYTNICE U VSETÍNA. Zp. Ros. Vašicová, 40 l. Sb. H. Bím 1907.

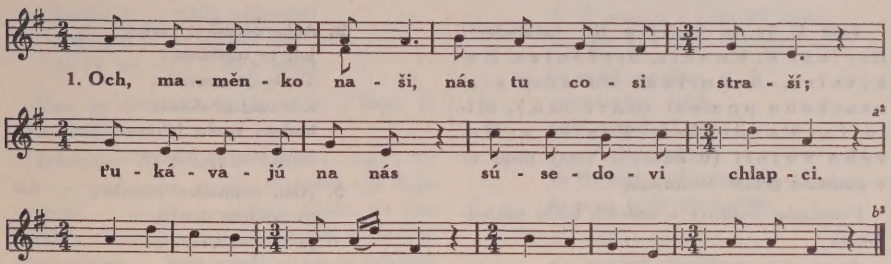

2e

NOVÉ VESELÍ U ŽĎÁRU. Zp. Anna Švomová. Sb. Fr. Kyselková.

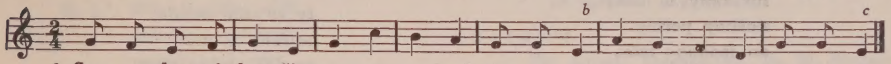

2f

NOVÉ VESELÍ. Zp. Anna Švomová. Sb. Fr. Kyselková.

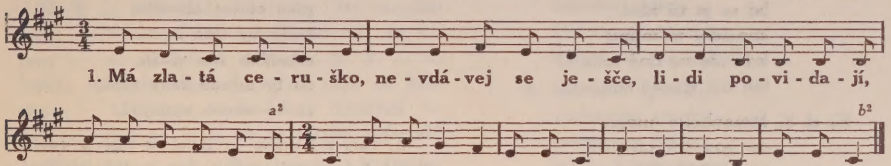

2g

VONDRUŠKY U VEL. BÍTEŠE. Zp. Marie Hrbková, 95 r. Sb. Fr. Kyselková.

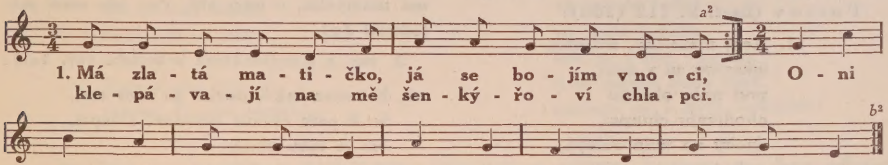

KRALICE. Zp. Anna Báňová, 49 r. Sb. Fr. Kyselková.

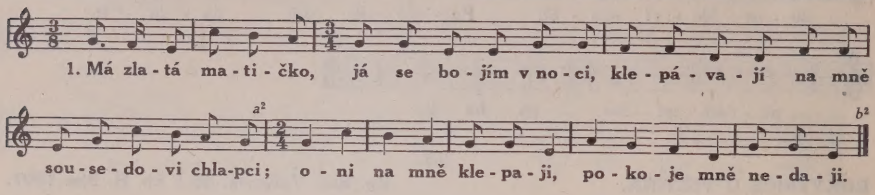

Text k 1a ze Sušila III. (základní), Bartoše II, Kunčic, Strážnice, Rokytnice, Bořutína, Bošáce, slovenského pomezí (Bart Jan), Milotic, Vondrušek, Kralic a Nového Veselí (u Žďáru). Texty písní tu v podstatě prostě otiskujeme.

Poznámky Sušilovy k našemu textu základnímu:

Čtení od Lachů:

Ke sl. 1. Strašuje mě v noci,

Ke sl. 2. Dceruško moja
spravimy to dobře,
složimy peřiny
do jednoho lože,
buděm spolem lihaci,
nebuděm se bavaci.
Mamuličko moja,
ja na to nězvolim,
bo se ja už nice
strašidla nebojim;
kdo mě ve dně miluje,
ten mě v noci strašuje.

Ke sl. 3. Mamuličko moja,
na jarmark choditě,
hojně-li vy též tam
tych koži viditě,
co ty mlade ženky dřu,
co se skoro vydaju.

Petrov (Bart. II, 112 (158):

1. Ach, mamičko, mamko,
lekávám sa v noci,
pod naše okénko
chodívajú chlapci,
dycky na mňa volajú,
pokoja mně nedajú.

2. Ach, ceruško, cérko,
jak to uděláme?
Tú tvoju postelku
k mojéj přidělame:
budem spolu léhávat,
nebudem sa lekávat.

3. Ach, mamičko, mamko,
to nebude dobře,
já si vezmu synka
do svojého lože;
budem spolu léhávat,
nebudem sa lekávat.

4. Ach, ceruško, cérko,
ty si ešče mladá,
netřeba ti muža
za rok ani za dva;
potom bys mně umřela,
já bych céry neměla.

5. Ach, mamičko, mamko,
přes cinter chodíte;
kolik vy tam kostí
mladých žen vidíte,
co ty mladé ženy mřú,
co sa skoro vydajú?

1. var. z Kunčic = 2. sl. u Suš. s odchylkami Ach, dcerko, dceruško — lidé — ženky — co se skoro vdávajú.

Bart Jan. 726 (1374b) má jen 1. slohu s odchylným počátkem: L'ekám sa já, l'ekám, má mamyčko, v noci atd. (sr. zde mezi melodiemi 1g).

2. var. z Kunčic (text k hudeb. var. $1a_1$):

1. Má maměnko, povím já vám cosi,
že k nám choďa susedovi chlapci,
oni se mnu lihaju,
pokoja mi nedaju.

2. Má dceruško, zamezme my tomu;
dáme lůžko jedno ke druhému
a včil budem spolu spat,
nebudem se nicej bát.

3. Má dceruško, nevdávej se ještě,
všeci ludé povědajú, že jsi malé děvče.
Budětě se zle řídit,
on tě bude z kůže dřít.

4. Mamko, mamko, na jarmark chodítě,
ženské kože nikda někupítě!
Ach což je to hloupá řeč,
že by mě moh z kože dřet!

Var. ze Strážnice (mel. 1b) = Bart. II, 112 (158).

Odchylky: 1) mamičko moja — oni — 2) tak — přistavíme — léhati: lekati. 3) dajte vy mně — mojého — léhati: lekati. 5) přes kérchov chodníček, také-li tam leží z mladých žen kostiček — ženy mladé — co za mladých mužů jdú?

Var. Bart. II, 112 (159), náleží sem sl. 1—3.

Sl. 1.[1]: Má mamičko miłá,
mám sa vydávati,
naučili sa k nám
chlapci chodívati;
na okénko ťukajú,
pokoja ně nedajú.

Sl. 2. = 3. u Suš.; odchylky: Má ceruško milá, nevdávaj — šecí ludé prav'á, že — ženy — co sa mladé vdávajú. Sl. 3. = 5. Stráž.; odchylky: Má mamičko milá na kerchov — kolik tam kosteček z mladých — dyž takové ženy mrú, co sa mladé vdávajú?

Blízké jsou si var. z Rokytnice a z Bořutína.

Rokytnice:

Zp. Ros. Vašicová, 40 l. Sb. H. Bím 1907.

1. Och, maměnko naši,
nás tu cosi straší;
ťukávajú na nás
sousedovi chlapci.
Oni na nás ťukajú,
vyspať sa nám nedajú.

2. Má milá ceruško,
my tom poradíme,
my to tvoje lůžko
k našem postavíme.
Nám se bude dobře spať,
nebudem se kor nic báť.

3. Ach, milá maměnko,
vy to zle radíte,
vy máte tatíčka,
vy sa s ním vyspíte.
A já nemám s kým jíť spať,
nemám se s kým milovať.

4. Ja, milá ceruško,
nevdávej sa ještě,
ludé povídajú,
že si mladé děvče,
že ťa bude tvůj muž bíť,
že z ťa bude kožu dříť.

5. Ja, milá maměnko,
na jarmark chodíte,
vy z takých děvčátek
kože nevidíte.
A to bude moja česť,
až já budu muža měť.

Bořutín:

Zp. Anast. Tománková. Sb. H. Brotan.

1. Má milá matičko,
strašilo mě v noci,
přišli pod okénko
šušedovi synci.
Pokoje mi nědali,
pořád na mě gabali.

2. Má milá ceřičko,
rozumime tomu;
postavime lužko
jedno ke druhemu
a ty buděš s nami spať,
nebudě tě strašovať.

3. Má milá matičko,
vy mi zle raditě;
vy matě tatíčka,
šak vy s nim spavatě,[2]
a já musím sama spať,
němam se s kym oblápjať.[3]

[1] K začátku sr. Janáček, Č. Lid II, 496. — Též: [2] vy se milujete, [3] němam se s kym milovať.

4. Má milá ceřičko,
   nevdavej se eště,
   ludé povědajú,
   že si mladá eště,
   že tě bude tvůj chlop biť,
   bude s tebe skuru dřiť.

5. Má milá matičko,
   na jarmark chodiť,
   z žadneho děvčatě
   skury neviditě,
   a to bude hezka věc,
   až já budu chlopka měť.

Sem náleží var. z Nov. Veselí (zp. Anna Švomová, sb. Kyselková, sr. zde mel. 2e): Sousedovi hoši, voni na mě klepají, pokoja mně nedají.

Písni z Petrova podobá se variant ze slovenského pomezí.

U Bart Jan. 726 (1374c).

1. O mamyčko moja,
   já sa bójím v noci,
   chodá k nám pod okna
   dva švarný mládenci;
   ony na mna volajú,
   pokoja my nedajú.

2. O ceruško moja,
   z tohoć zpomožeme,
   tvoju postel'enku
   k našéj priložíme;
   budeš s nami spávaci,
   nebudeš sa bávaci.

3. O mamyčko moja,
   z toho nepomože,
   mosí byt šohajko
   do méj biélej ložе;
   bude se mnú spávat
   nebudu sa bávat.

4. O ceruško moja,
   ty si ešče mladá,
   veru tebe ešče
   muža nepotreba;
   l'ebo také ženy mrú,
   čo sa mladé vydajú.

5. O mamyčko moja,
   ces cinter chodíte,
   moc-i vy tam takých
   mladých žen vydzíte,
   čo to také mladé mrú
   čo sa skoro vydajú?

Ve var. z Bošáce je sled námitek již podán jiným postupem.

Bošáca:

Zp. A. Juráčková. Sb. A. D. Svoboda.

1. Chodila dievenka
   (v) tom trinástém lete,
   scela ona vedzet,
   čo sa (v) svete plete:
   Daj ma, manko, daj ma už,
   scem já vedzet, čo je muž.

2. Oj, dzevenka moja,
   ty si ešče mladá,
   tebe veru ešče
   muža nepotreba,
   lebo také ženy mrú,
   čo sa mladé vydajú.

3. Oj, mamičko moja,
   na cinter chodzíte,
   moc-i vy tam takých
   hrobóv uvidzíte,
   čo to také ženy mrú,
   čo sa mladé vydajú?

4. Mamičenko moja,
   pod okenkom spávám;
   pod okenkom spávám,
   pokoja tam nemám,
   chlapci na mňa volajú,
   pokoja mi nedajú.

5. Oj, céruška moja,
   z toho sa c' pomóže:
   spraví sa c' posciélka
   konča mojjéj lože,
   tam ty budeš spávaci,
   nebudeš sa bávaci.

6. Z toho mi, mamičko,
   nichto nespomóže;
   mosí byt šuhajko
   do méj bielej lože.
   Potom budem spávaci,
   nebudem sa bávaci.

Méně úplný je var. u Tomka (Národop. věst. čs. XX, 259 n.):

1. Ach, mamičko moja,
já nemožu spávat,
chodijú mládenci
pod okénko stávat;
oni na mňa volajú,
pokoja mně nedajú.

2. Ach, ceruško moja,
uhoníme tomu,
přistavíme lůžko
jedno ke druhému,
budem spolu spávávat,
nebudem sa bávávat.

3. Ach, ceruško moja,
ty si ještě mladá,
tobě není muša
ještě zapotřeba.
Ach, mamičko, ach, já už,
já chcu vědět, co je muž.

4. Ach, mamičko moja,
přes kerchov chodíte,
mnoho-li takových
hrobů uvidíte,
co takové ženy mřú,
co sa skoro vdávajú.

Ještě neúplnější jsou další varianty.

Milotice:

1. Má stará mamulko,
podívaj sa za mnú,
pod naším okenkem
galáni stojijú;
pořád na mňa volajú,
pokoja mně nedajú.

2. Má stará mamulko,
jak to uděláme?
moju postelenku
k vašéj přistavíme,
budem spolu spávati,
nebudem se bávati.

3. Ceruško, ceruško,
nevdávej se ešče,
šak si ty, šak si ty
ešče mladé děvče;
všecky mladé ženy mřú,
co jich staří muži dřú.

Vondrušky:

1. Má zlatá matičko,
já se bojím v noci,
klepávají na mě
šenkýřovi chlapci.
Oni na mě klepají,
pokoje mně nedají.

2. Má drahá ceruško,
já ti dám to radu:
vezmi se své lužko,
lehneme se spolu;
a tak budeš libě spat,
nemusíš se kór nic bát.

3. Má drahá matičko,
špatná vaše rada,
vy spíte s tatinkem
a já musím sama;
a já musím sama spat,
nemá mě kdo milovat.

Kralice:

1. Má zlatá matičko,
já se bojím v noci,
klepávaji na mně
sousedovi chlapci;
oni na mně klepaji,
pokoje mně nedaji.

2. Má zlatá ceruško,
nevdávej si ještě,
lide povidaji,
že seš mladý děvče;
že ti bude tvůj muž bit
až ti bude s kůže dřit.

3. Má zlatá matičko,
vy to povidáte,
sama muže máte,
s ním se objímáte;
a já musím sama spat,
nemám s kým se objímat.

Nové Veselí u Žďáru:

1. Má zlatá dceruško,
nevdávej se ješče,
lidi povidají,
že seš mladá ješče;
že tě bude muž tuze bít,
že tě bude s kůže dřít.

2. Má zlatá matičko,
na jarmark chodíte,
ze žádný holky tam
kůžu nevidíte.

Aj to bude dobrá věc,
dyž já budu muže mět.

Z variantů slovenských sr. Kollár I, 208 (1, 2).

Varianty 1a—1e mají obzvláště význačný motiv na slově lihajú — chodijú — volajú — ťukajú — daj ma už; v rozpětí sexty je v $1a_1$

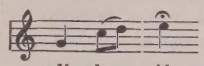

do terce zužuje se v $1a_2$, 1b, $1c_1$, $1c_2$, na př.

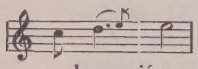

o sekundu níže klesá v 1d, 1e, 1f, 1g, na př.

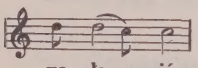

mezi primou je v 1h

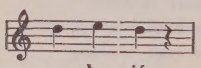

Ve variantu 1b nelze čítati snížené nebo zvýšené tóny (i těkavé h-hes) do jediné toniny.

Sestavená stupnice

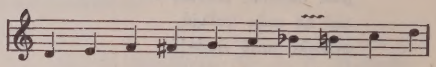

je tu výrazem tonin G—F—C—D.

Ve variantech 1b, 1e, 1g vyznívají slova volajú — ťukajú sčasovkou t. zv. »zlatého seku«.

Všechny písně pod $2a_1$—2h v dílu b^2 probíhají v taktu $\frac{2}{4}$ po $\frac{3}{4}$ taktu dílu a^2.

*

Poznámka notační. Ve 2d nelze se vyhnouti střídání taktů $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$.

Třeba si odmyslit navyklý přízvuk těchto taktů a prostě odčítávati doby.

Užití korun, na př.

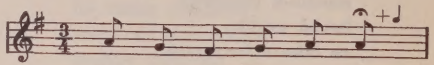

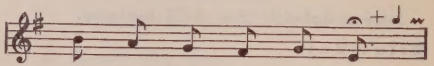

bylo by nesprávné a nepřehledné.

14.

1

STRÁŽNICE.

Sušil III, 199 (197).

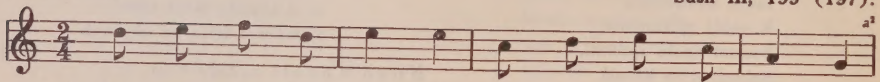

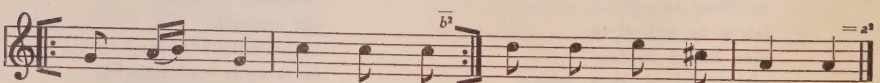

Sušil, 200 (197, podobné tresti):

1. Má maměnka neví
ani neuhodne,
za kým mé srdenko
ve dně v noci vjadne.

2. Mé srdenko teskní,
žalovat si nesmí,
dyby žalovalo,
aj by zaplakalo.

2

DOBRÁ VODA. Zp. Anna Janovská, 60 l. Sb. Fr. Kyselková.

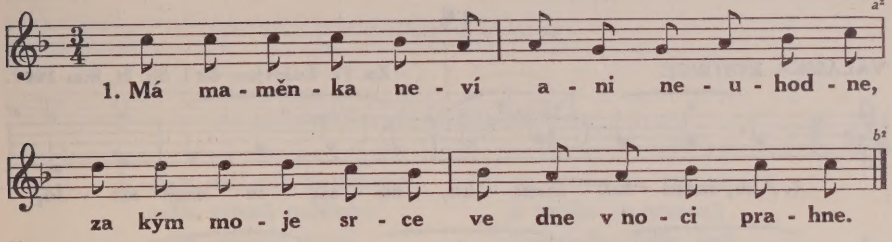

3

OSLAVICE. Zp. Anna Březinová. Sb. Fr. Kyselková.

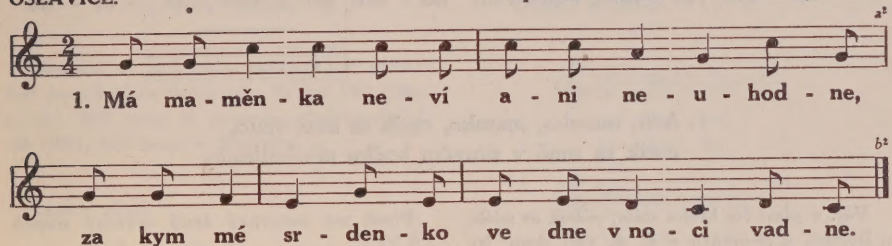

Text ze Sušila, 200 (197, podobné tresti), základní, t., 199, z Dobré Vody a Oslavice.

V textu písní splétají se různé prvky, jichž pojítkem je motiv Má maměnka neví.

Sl. 1.: 1) mamička Sušil, 199, 2) vědět nesmí t., 3) srdečko t., moje srdce Dobrá Voda, 4) vadne Oslav., prahne Dobrá Voda, teskní Suš.

Sl. 2.: 1) moje srdce Dob. Voda. U Sušila, 197, zní text této slohy jinak:

Teskním, Bože, teskním,
za synečkem hezkým,
[: žalovala bych sa :]
svej maměnce, nesmím.

Sl. 5.—6. této písně u Suš., 199 (197), a sl. 3.—4. var. z Dob. Vody náležejí ke skup. Májový vršečku; sr. tam.

Tuto píseň předcházejí u Suš., 199 (197) slohy:

1. Ach mamičko mamko,
srdce sa mně zamklo,
kdo mně ho odemkne?
Není doma Janko.

2. Mamičko má milá,
já půjdu pro něho,
pase on koničky
u hájka zeleného.

K var. ze Strážnice sr. Kol. I, 84 (10): Jaj, mamičko, mamko, srdce sa mi zamklo . . .

K var. 2, 3 sr. Slavia II/5 41 (78) z Dol. Oravy, sl. 3.:

Žáden človek nevie
ani neuhádne,
za kterým šuhajkom
moje srdce vadne.

Se slohou 1. písně u Sušila III, 199, se shoduje píseň Mamičenko, mamko, Slov. Spevy II, 153, kde pouze tato sloha.

*

Tři odlišné nápěvy 1, 2, 3.

První má bohatou toninovou modulaci: (C—G—C—dV. [nebo A]).

15.

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Fr. Lušovjan, 68 l. Sb. H. Bím 1907.

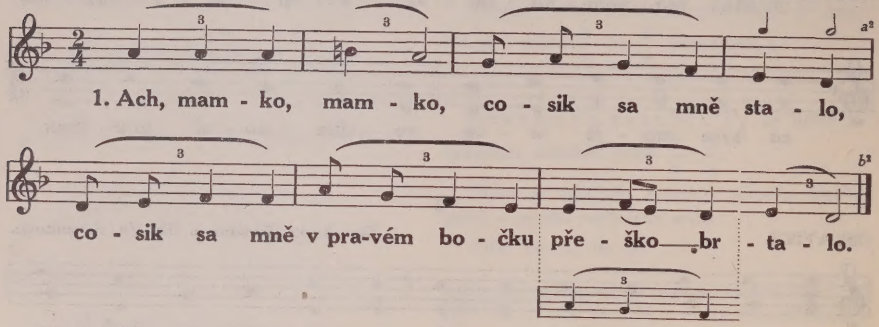

1. Ach, mamko, mamko, cosik sa mně stalo,
cosik sa mně v pravém bočku přeškobrtalo.

Var. v písni Na břehu stála, pěkná se zdála z Bylnice u Brumova v sl. 4. (sr. skup. Na prahu stála):

Maměnko, mamko, co sa ně zdálo,
cosi sa v mém bočku zatřepotalo.

Píseň má notovaný šestý zvýšený stupeň (♮ VI.).

Písni odpovídá dorická stupnice, ale není jisté, zdali by i průvod hudců odpovídal dorické tonině.

16.

MORKŮVKY U HUSTOPEČ. Zp. Ant. Najman, 77 l. Sb. H. Bím 1904.

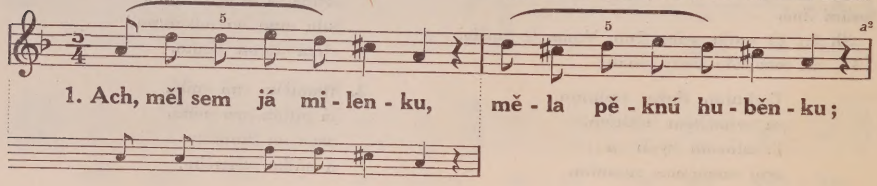

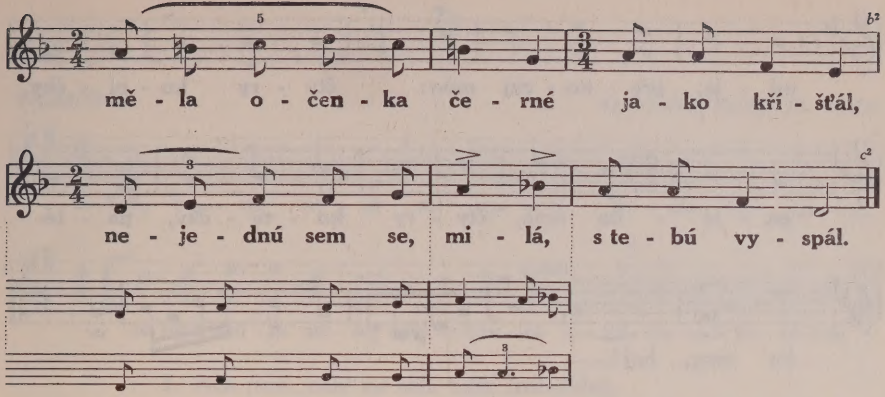

1. Ach, měl sem já milenku,
měla pěknú huběnku;
měla očenka černé
jako kříšťál,
nejednú sem se, milá,
s tebú vyspál.

2. Ja možeš se vyspati
a možeš se prospati
hodinečku nebo dvě
u svéj milej;
dyž (než) kohútek zazpívá,
půjdu k jinej.

Motivem sr. počátek u Erbena[2] 227 (495): Měl jsem hezkou milou nebo Erben[2] 162 (284, sl. 2.) Měl jsem já panenku, Čelakovský I, 48 (30), Měl jsem já Naninku.

*

Částky písně

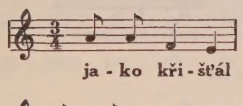

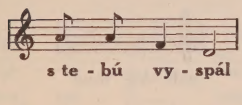

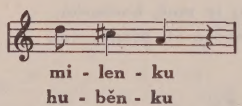

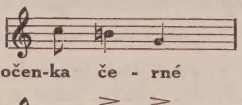

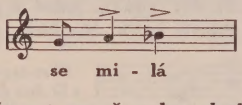

jsou obměnou t. zv. sčasovky »zlatého seku«. Nedílnosti této sčasovky mělo by se notací šetřit.

17.

KUNČICE POD ONDŘEJNÍKEM. Zp. i sb. A. Pustka.

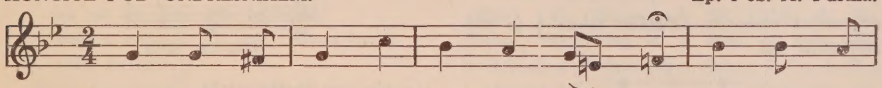

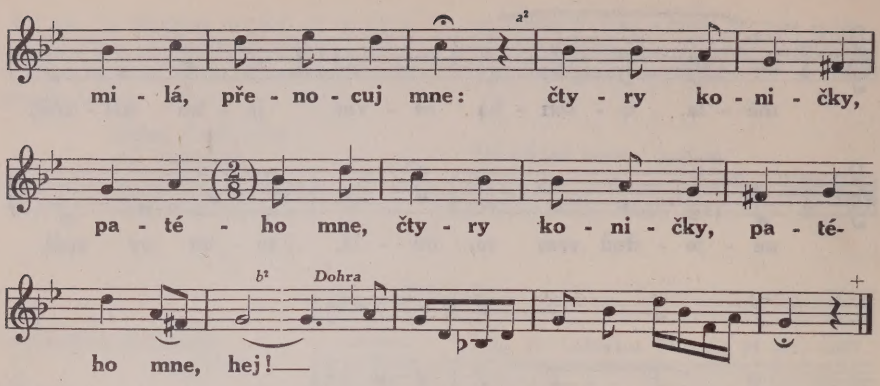

1. [: Ach, moje milá, přenocuj mne :]
[: čtyry koničky, patého mne :], hej!

2. [: Já bych tě ráda nocovala, :]
[: nemám oveska ani sena :], hej!

3. [: Aj, nedaleko přes polečko :]
[: je tamoj oves i senečko :], hej!

Jednotlivé motivy ozývají se v písni u Bartoše II, 471 (843):

Daj ty mně, hostinská,
přenocovat, přenocovat,
nemám čím koníčka
nafutrovat, nafutrovat,
nemám zrna, sečky,
sena otypečky,
ani toho ječmýnka mláceného.

Motiv:

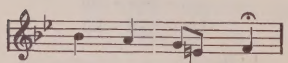

vyznívá i v písni Daj ty mně hostinská u Bartoše II, 471 (843), jedné z písní hudeckých z Bílovic u Uh. Hradiště.

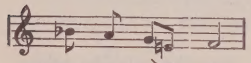

(Transponováno z D dur do F dur.)

Píseň zachovala »dohru« instrumentální. Tóny ♮VI a ♮VII v g moll svědčí o modulaci z g—F.

Sčasovka

připomíná sčasovku »zlatého seku« a je přiměřenější než

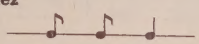

Poznámka notační. Nedůvěřuji notaci Pustkově ve dvanáctém taktu

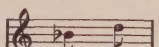

Opravou na

přiblížil by se motiv »čtyry koničky, patého mne« následnému svému opakování. Ponechávám Pustkovu notaci i svou opravu

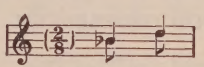

a v závorce Pustkův takt $\frac{2}{8}$.

18.

1

VIGANTICE. Zp. Ondřej Slovák. Sb. Hlobil.

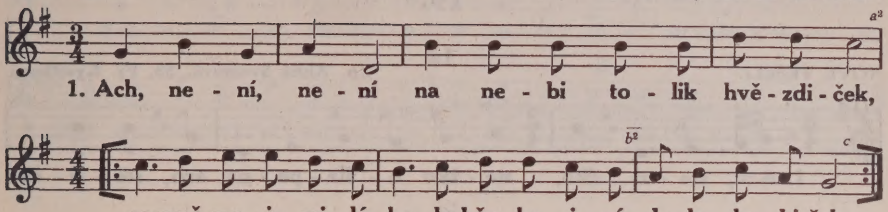

1. Ach není, není na nebi tolik hvězdiček,
co mně moja milá, holuběnka sivá, dala hubiček.

2. Ach není, není na světě tolik kostelů,
co mně moja milá, holuběnka sivá, dala noclehů.

3. Ach není, není na světě tolik kamení,
co mně moja milá, holuběnka sivá, dala chodění.

2

SEDLIŠTĚ. Sb. Jos. Mojžíšek.

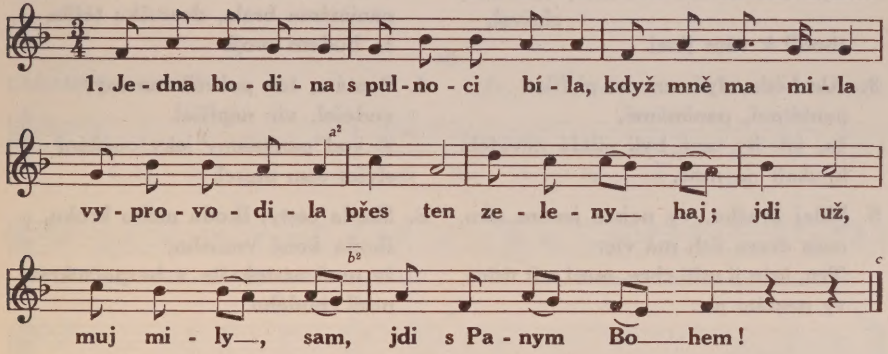

K textu z Vigantic náleží var. ze Sedliště pouze slohou druhou. Zní takto:

Neni na nebi tolik hvězdiček,
co mi ma mila dala hubiček;
neni a nebudě, co svět světem budě,
tolik hvězdiček.

Píseň ze Sedliště Jedna hodina s pulnoci bila náleží počátkem ke skupině Odbila hodina, odbila i druhá č. 80 této sbírky, kde uvedeny i jiné hojné varianty.

Z var. českých sr. sborník Jeníka z Bratřic (Zíbrt 14), Rittersberk 53 (117, sl. 2.), Erben² 131 (156, sl. 2. Není na nebi tolik hvězdiček s předcházející slohou Jedna hodina s půlnoci bila jako ve var. ze Sedliště); sloven. u Sasinka, Archiv starých čs. listin.

Písně 1, 2 jsou stejné skladebné práce progresivné v části $\overline{b^2}$

Ke 2 je z Erb. Nápěvy, str. 49, č. 197, variantem.

19.

1a

NOVÉ VESELÍ. Zp. Anna Švomová. Sb. Fr. Kyselková.

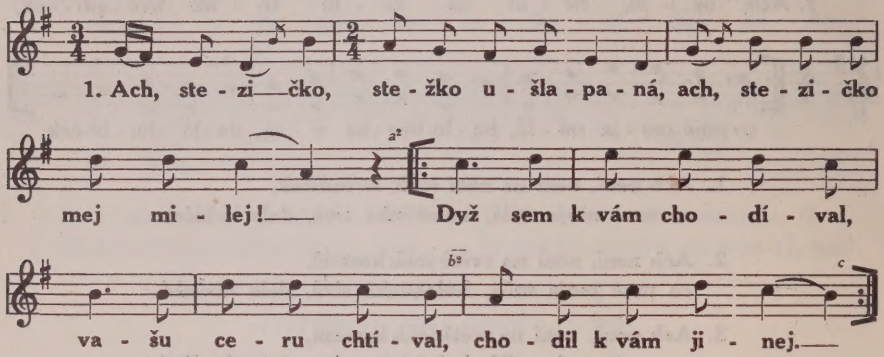

1. Ach, stezičko, stežko ušlapaná,
ach, stezičko mej milej!
Dyž sem k vám chodíval, vašu ceru chtíval,
chodil k vám jinej.

2. Já k vám chodil, v kapcičkách sem nosil
fíky, mandle, cukroví;
panimáma brala, dcerušku těšila,
že budem svoji.

3. Ale běda, dyž sem vo ni říkal pantátovi, panimámě,
tu, jak by mně byli nikdá neviděli,
koukali na mně.

4. Pantáta, ten pokrčil rameny,
vodešel, víc nepřišel.
A vod panimámy jaky oučitání
slyšet sem musel.

5. Milej brachu, vy nejste jenom sám,
naša dcera jich má víc.
Ten, kdo ji míti chce, musí mít tisíce,
vy nemáte nic.

6. Škoda cesty, škoda mého kroku,
škoda koně vraného,
že mně nastokráte a bezpočtukráte
nosil chudého.

1b

Koželuha 50 (57).

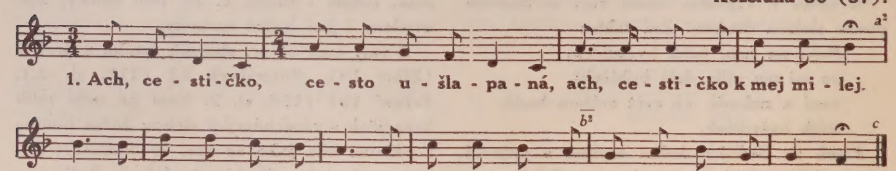

1c

TROUBSKO. **Kocman 7 (11).**

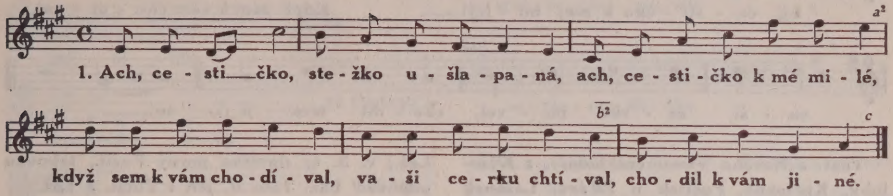

1d

POČÍTKY U ŽĎÁRU. **Zp. Frant. Fousek, starosta. Sb. Fr. Kyselková.**

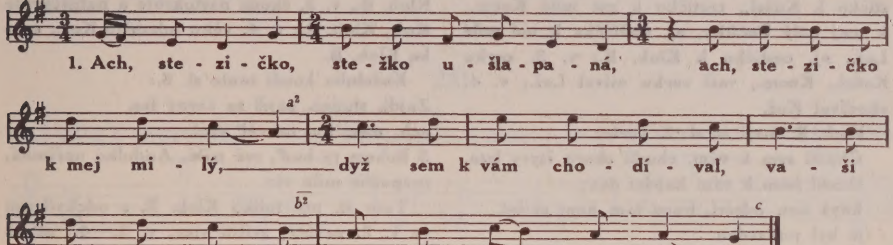

1e

LAŽÁNKY U TIŠNOVA. **Zp. Jan Brandštetr, 64 l. Sb. H. Bím 1900.**

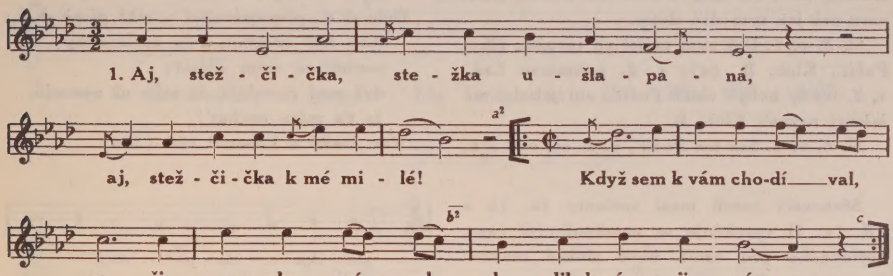

1f

KLOBOUKY (U BRNA). **Zp. Marie Kordiovská, 22 l. Sb. H. Bím 1902.**

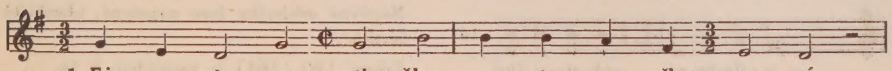

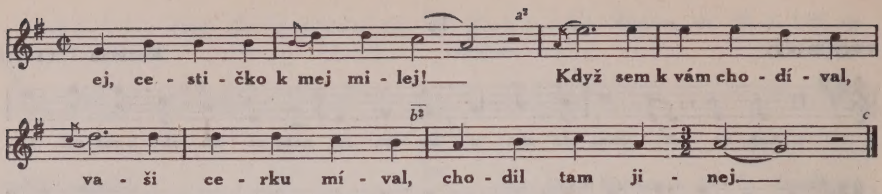

Text: z Nového Veselí (základní), z Koželuhy, Kocmana, Počítek u Žďáru, Lažánek u Tišnova, Klobouk u Brna.

Sl. 1. v. 1. cestičko, cesto Kožel., cestičko, stezko Kocman, oj, stežčička, stežka Lažán., Ej, cesto, cestičko, cesto Klob. B.; v. 2. cestičko k Kožel., cestičko k mé milé Kocm., k mej milý Počítky, aj, stežčička k mé milé Laž., ej, cestičko k Klob. B.; v. 3. cerku Kožel., Kocm., vaši cerku míval Laž.; v. 4. chodíval Kož.

Klob. B. mají za sl. 2. verše:

Chodil sem k vám, chodil skoro štyry leta,
chodil jsem k vám každej den:
když sem odešel, hned tam jinej přišel,
já byl podveden.

Sl. 2. v. 1. Dyž sem Kož., Kocm. (když), Laž. (v kapcečkách), chodil a v kapsičkách nosil Počít., chodil sem k vám Klob. B.; v. 2. mandle, fiky ostatní var., v. 3. tvoja máma brala, tebja aj těšila Kožel., cerku těšívala Kocm., Laž., cerku (?) slibovala Počít.; Kocman má jen tyto dvě slohy.

Sl. 3. v. 1. Dyž sem přišel vo cerušku říkat Počít., Klob. B. (o); v. 2. paňmámě Laž., v. 3. nikdy nebyli viděli Počít., oni jakoby mě jakživi neznali Klob. B.

Sl. 4. v. 1. bez ten Počít., v. 2. šel ven a t., Laž.; v. 3. ty slovička perný Počít., takovou odpověď Laž. Tato sl. jen v Počít. a Laž.

Sl. 5. v. 1. synku Počít., oj, vy synku, ó dyť vy nejste sám Klob. B.; v. 2. cerka Laž., Klob. B.

Sl. 6. v. 1. kroku, škoda nastokráte Kož., Klob. B., v. 3. škoda nastokráte a natisíckráte Kož., Klob. B.; v. 4. věku mladého Kož., synka Klob. B.

Koželuha končí touto sl. 6.:
Zajdi, slunce, zajdi za černý les,
ach, měsíčku, nesvěť víc!
S Bohem ty buď, má milá, Andulko upřimná,
nespatříš mňa víc.

Tuto sl. má toliko Klob. B. s odchylkami ve v. 2. nechtěj svítiti více, v. 3.—4.: ať se moji milé Nánynce rozmilé zarmoutí sr(d)ce.

U Koželuhy je na víc sl. 2.:
Ach, dyž já sem sám k vám chodíval
přes ty louky v jarní čas,
říkala matička: »Vyprovoď synečka,
ať k nám přinde zas!«

Dále sl. 4., připomínající u zákl. písně sl. 3.:
Ach teď smutný, celý zarmúcený
nevím, co mám udělať;
dyž mně povídajú, že mňa už neznajú,
že ťa mám nechať!

Var. český u Erbena² 190 (364).

Sčasovací rozdíl mezi varianty 1a, 1b a 1d, 1e, 1f vysvětluje se prodloužením času, potřebného pro vznik nové složité reakce: jsou to pomlky vsunuté po motivu ve variantech 1a, 1d, 1e

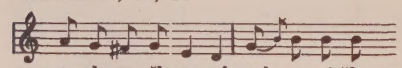

1a

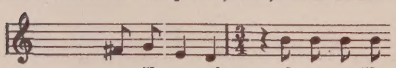

1d

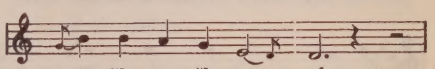

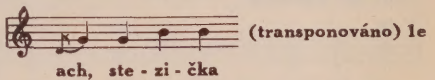

(transponováno) 1e

Nápěvné odchylky jsou nepatrné, obzvláště v části b².

Erben² 190 (364) je variantem k 1a.

Zajímavé je, jak se v části a^2 dospívá k rozpětí sexty ve variantech.

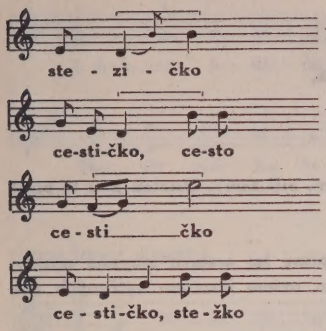

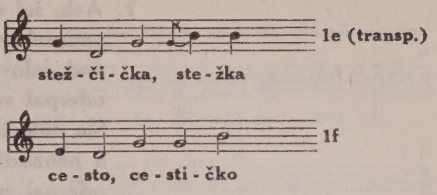

Poznámka notační. 1d nelze srovnat taktem $\frac{2}{4}$ jako v 1a; brání tomu pomlka ve čtvrtém taktu.

Motiv »Ach cestičko« je třídobý ve všech variantech (mimo 1c).

20.

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Jan Kopecký, hostinský, 54 l., z Leskovce. Sb. H. Bím 1907.

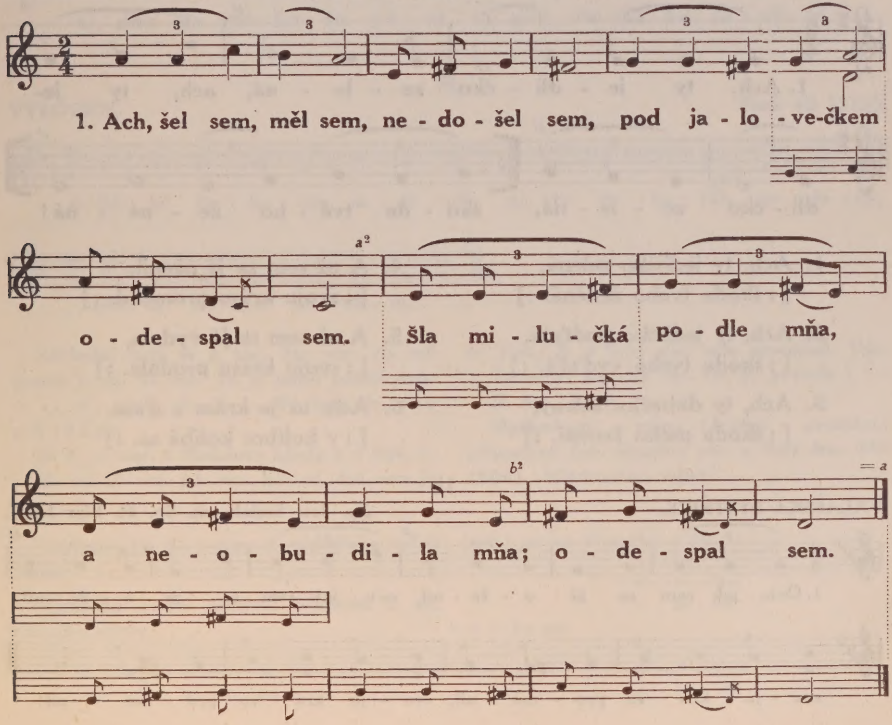

1. Ach, šel sem, měl sem,
nedošel sem,
pod jalovečkem
odespal sem.
Šla milučká podle mňa,
a neobudila mňa;
odespal sem.

Počátkem šel jsem a měl jsem připomínají tuto píseň u Erbena[2] 389 (26) a Sušila[2] 545 (739, šil sem, měl sem). Ostatek jsou to písně docela jiné.

Píseň 20. má snížený sedmý stupeň (♮ VII) v osmém taktu. V této písni vyznívá modulace tonin a—D—C—D.

Z tónů písně lze sestavit stupnici mixolydickou; není ovšem obrazem vytčených modulací.

21.

1a

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Jan Cáb, 58 l. Sb. H. Bím 1907.

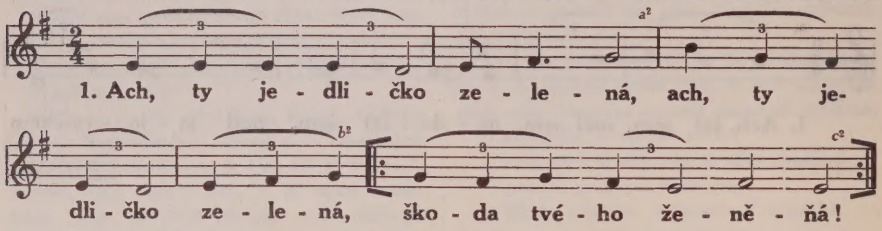

1. Ach, ty jedličko zelená,
[: škoda tvého ženěná. :]
2. Ach, ty jedličko podťatá,
[: škoda tvého vyďaťá. :]
3. Ach, ty dubečku zelený,
[: škoda mého ženění. :]
4. A už sem sa já oženil,
[: svoju krásu proměnil. :]
5. A už sem sa já vydala,
[: svoju krásu prodala. :]
6. Ach, už je krása u ďasa,
[: v kolíbce kolíbá sa. :]

1b

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Jos. Steinhardt. Sb. H. Bím 1907.

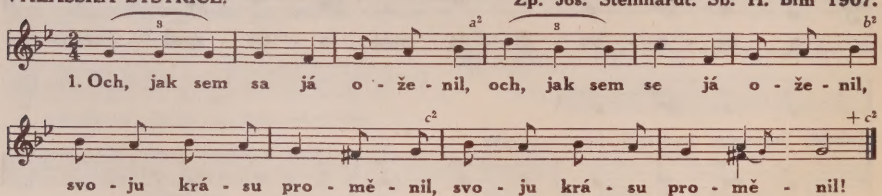

1c

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Jan Fúsek, 40 l. Sb. týž téhož roku.

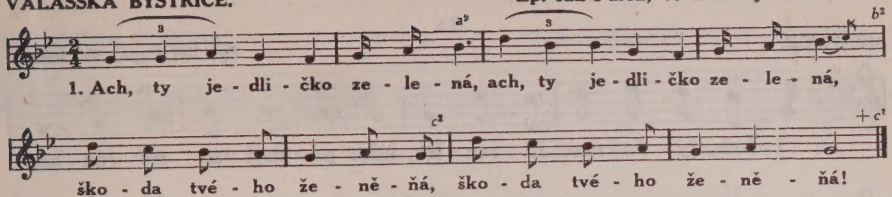

2a

NEDAŠOVA LHOTA. Bart Jan. 129 (177).

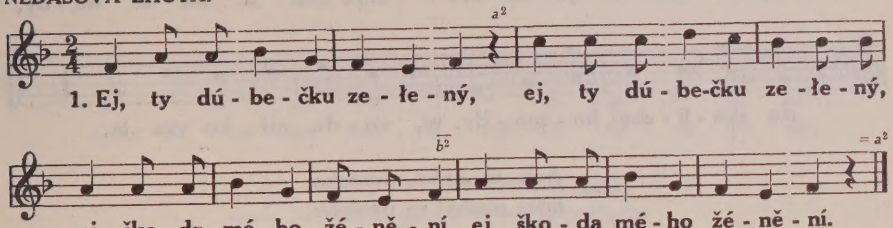

2b

VYZOVICE. Peck 43 (112).

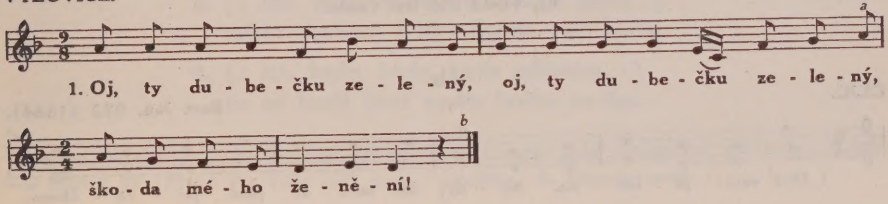

Základní text je z var. 1c; var. 1a má pouze 1. sl., ve var. 1b je tento pořad sloh: 1 = 4¹, 2 = 5, 3 = 6 (text je však z V i d č e).

Sl. 3. = var. z Nedašovy Lhoty a z Vyz. 1.

Sl. 4.: 1) och jak var. b); oj, dyž sem já sa Vyz., 2. a svůj stav sem proměnil. Vyz.

Sl. 5.: 1) och jak var. 1b; 2) pozbyla t.

Sl. 6.: 1) och, var. 1b.

Myšlenkami a rýmy (ženění : promění) připomíná tuto skupinu pís. u Bart Jan. 433 (806). Mládenečko mladé . . .

Varianty 1a, b, c jsou si melodicky velmi blízké.

Rytmické živosti přibývá. Sčasovka t. zv. »zlatého seku«

mění se na sčasovku v 1b

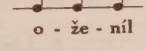

a v 1c na

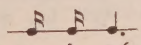

22.

1a

MILOTICE. Zp. Jiří Šupa. Sb. Řihák.

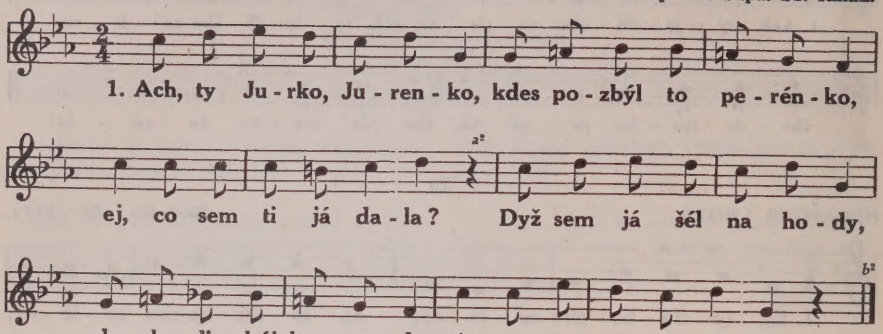

Ach, ty Jurko, Jurenko,
kdes pozbýl to perénko,
ej, co sem ti já dala?
Dyž sem já šél na hody,
do skalickéj hospody,
ej, voda mě ho vzala.

1b

ČEJČ. Bart Jan. 822 (1584).

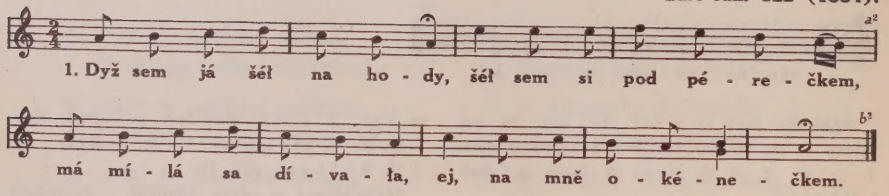

Veršem čtvrtým titulní písně Dyž sem já šél na hody se počíná samostatná píseň u Bartoše II, 310 (519) z Čejkovic, u Bart Jan. 822 (1584) z Čejče.

Tón a^1 v písni 1a

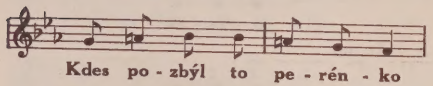

způsobuje modulaci z c moll do F.

Tento motiv z 1a je podoben prvnímu motivu písně Bartoš II, 310 (519).

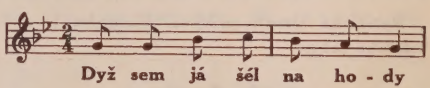

Tentýž motiv spojuje variant 1b.

23.

ZVOLENSKÁ SLATINA. Zp. Eva Masarová. Sb. Fr. Kyselková.

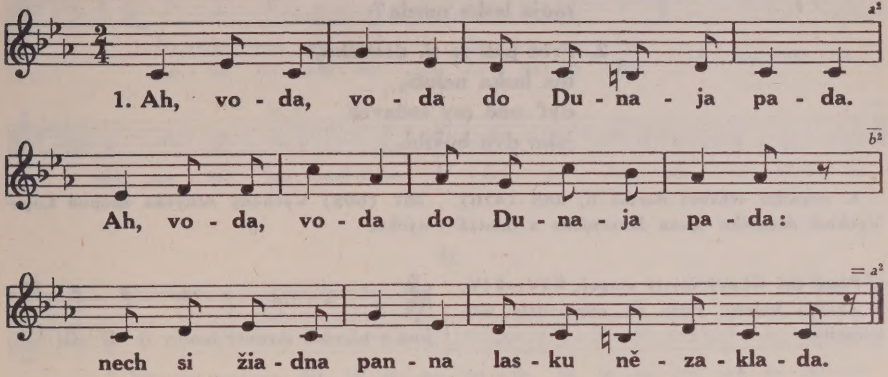

1. [: Ah, voda, voda do Dunaja pada :]
   nech si žiadna panna lasku nězaklada.
2. [: Ja som jedina lasku založiła :]
   něnadała som sa, že bych se zkłamała.
3. [: Ah, voda, voda do Dunaja pada :]
   město drobnej rybky chytiła som hada.
4. [: Ah, hada, hada, hada jelliveho, :]
   čo mi budě lihať podle bočka mojho.

Motivem »do Dunaja padá« připomínají tuto píseň Sušil I, 47 (56, sl. 6.) Teče voda, teče, do Dunaja padá a Sušil III, 677 Teče voda, vodička, do Dunaja padá . . .

V písni je modulace z c do As a zpět do c.

24.

KELECKÁ. Guberniální.

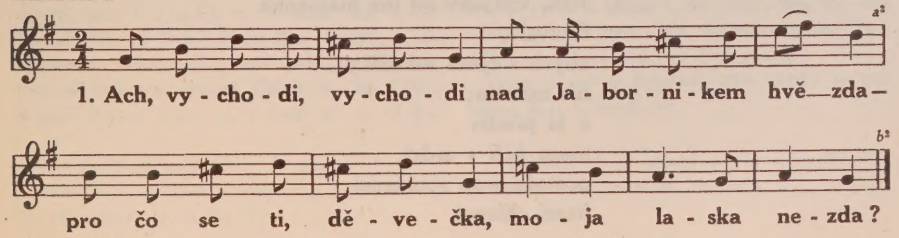

1. Ach vychodi, vychodi
nad Jabornikem hvězda —
pro čo se ti, děvečka,
moja laska nezda?

2. Proč pak se ti, děvečko,
ma laska nelubi,
dyť sme my sedavali
jako dva holubi.

K počátku srovnej Bartoš II, 285 (470) Vychodi děnnička zpoza Javornička a tamtéž 357 (603) Vychodý denyčka zpopod Łopenýčka.

Píseň má těkavý čtvrtý stupeň, ♯IV—♮IV, v okolku kvinty. Písni by odpovídala tato stupnice:

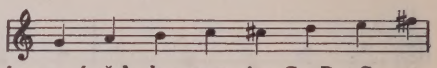

jsou v ní však shrnuty toniny G—D—G.

25.

1a

HRANICE. Sb. Edm. Svaček. Guberniální.

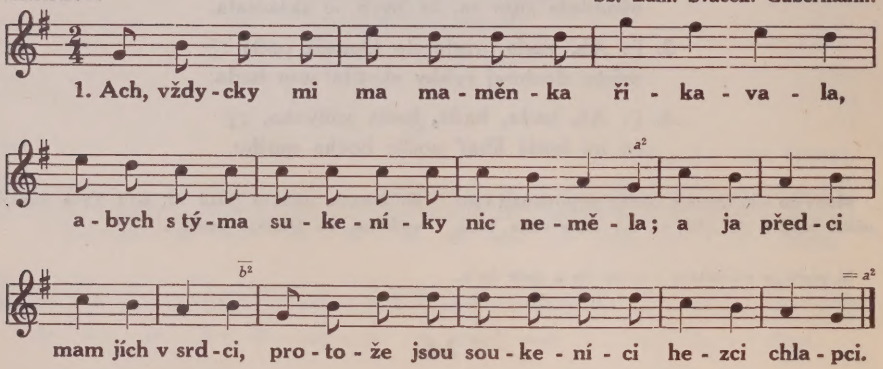

1. Ach, vždycky mi ma maměnka
řikavala,
abych s týma sukeníky
nic neměla;
a ja předci
mam jích v srdci,
protože jsou soukeníci
hezci chlapci.

1b

Sušil II, nápěvy 98a.

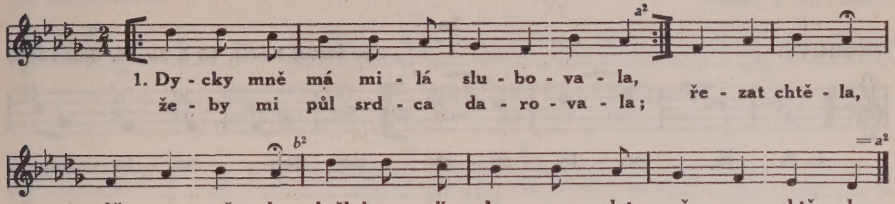

1c

Sušil II, nápěvy 98b.

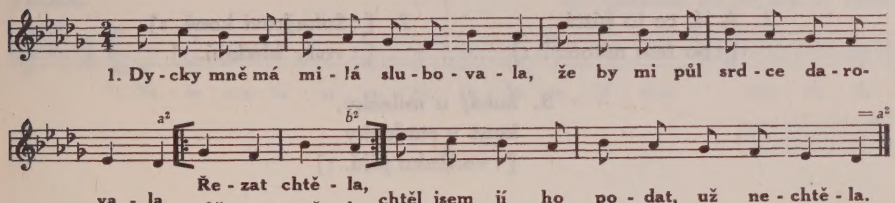

1d

Sušil III, 401 (562).

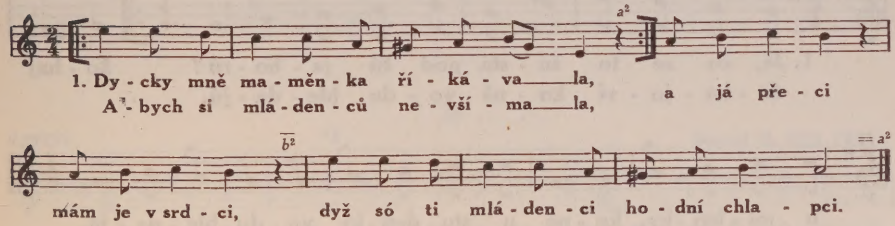

Sušil I, 37 (39 pod názvem Valaši) se shoduje se Suš. III, 401 (562), ale místo mládenců jsou V a l a š i, v. 7. keď jsú, v. 8. šumní. Tak již Galaš, Muza Mor. I, 427, s odchylkami: má mamka, keď pak jsou. Z Galaše převzal text patrně Čelak. II, 58 (15), s touž chybou mám j a v srdci m. je. U Sušila II, 42 (98), sr. zde var. 1b, 1c je text jiný. S ním sr. Al. Mrštíka Rok na vsi IX, 66. Sl. 2. písně u Sušila I, 37 (39), Suš. III, 401 (562), keď jsem išla zeleným trávníčkem (Šla sem včerá atd.) je jiná píseň.

Var. český u Erbena² 133 (165) se podobá Suš. I, uved. m.

Nejvyspělejší melodicky je 1a.

Prvé čtyři motivy připomínají píseň Bodej by vás (Slov. sp. I, čís. 6).

Variantu 1b je blízký nápěv Erbenův 759 Vždycky mně matička říkávala.

26.

1a

VNOROVY. Zp. Matúš Kočiš, 40 l. Sb. H. Bím 1906.

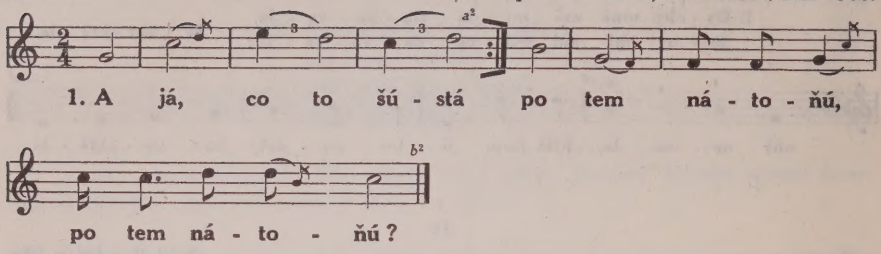

1. A já, co to šústá
[: po tem nátoňú? :]

2. [: Šohajkovi koně, :]
[: vody hledajú. :]

3. Šuhaj u milenky,
koně u studénky
[: voděnku pijú. :]

2a

MORKŮVKY. Zp. Jos. Babáček. Sb. H. Bím 1904.

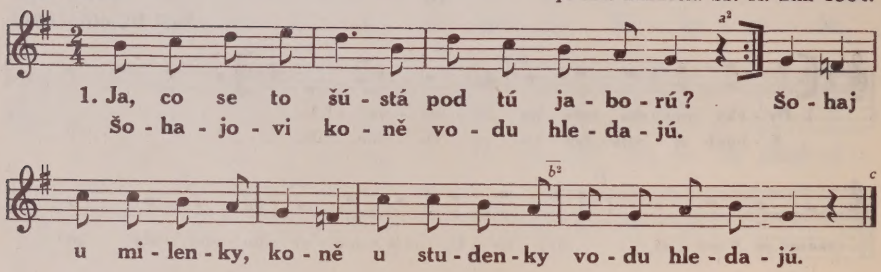

2b

CEJČ. Bart Jan. 530 (1020).

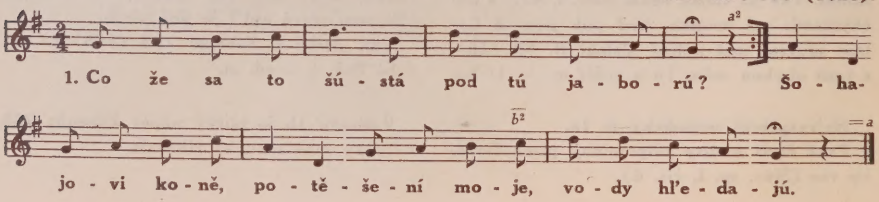

2c

OD BŘECLAVĚ. Bartoš I, 72 (184).

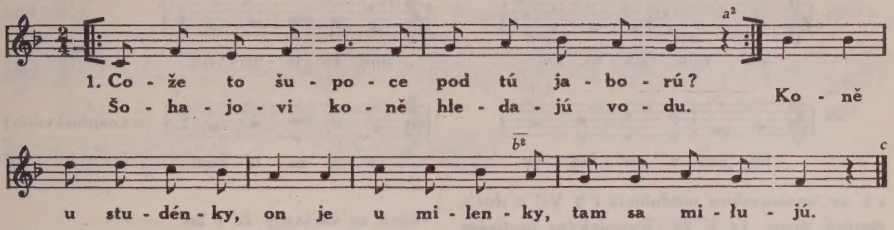

2d

VELKÁ. Zp. Křivánek. Sb. H. Bím r. 1904.

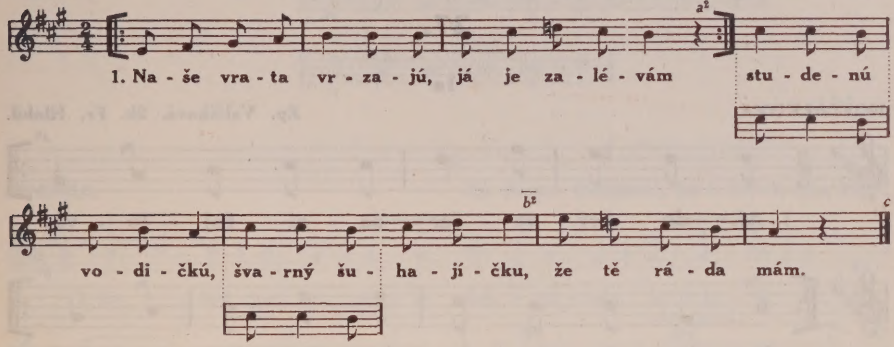

2e

LIPOV. Bartoš II, 409 (702).

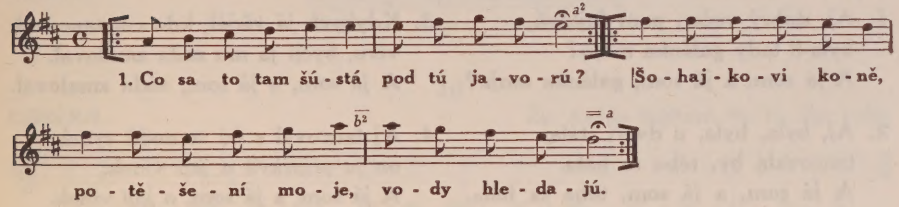

Text: ze Vnorov (základní), Velké, Bartoše II, Bart Jan.

Sl. 1.: šupoce Vel., co sa to tam Bartoš II, 409, co že sa to Bart Jan. 530; pod tú javorú Vel.

Sl. 2.: šuhajkovi Vel., šohajovi Bart. Jan.; ve var. z Vel., Bartoše II i Bart Jan. vložen verš potěšení moje. U Bartoše v obou sbírkách text spojen v jedinou slohu.

Var. sloven.: Sbor. Mat. Sloven. I, 26 (62); II, 34 (Co že to šuchoce).

Motivy

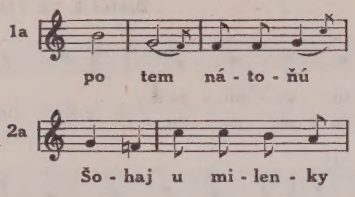

s t. zv. »moravskou modulací« (♮ VII v dur), spojují písně 1a a 2a. Rytmickým motivem

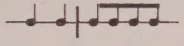

váže se variant 2a s 2b; melodickým motivem

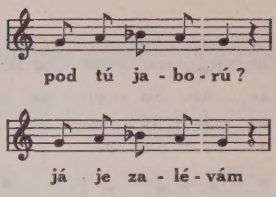

vážou se varianty 2c s 2d.

Z 2a, 2b první motiv je ve Sbor. M. Sl. 26 (62).

27.

1a

HOŠŤÁLKOVÁ. Zp. Valčíková. Sb. Fr. Hlobil.

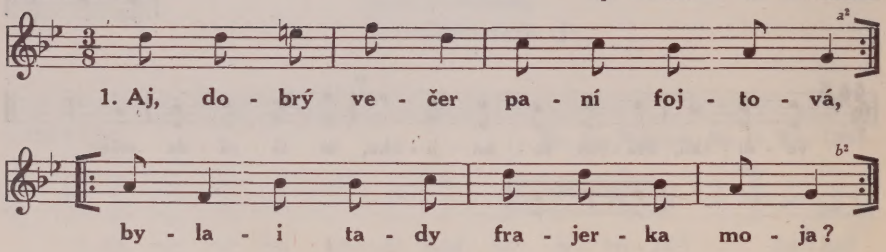

Seninka (mel. 1c)[1]:

1. Aj, dobrý večer, paní fojtová,
byla-li tady galánka moja?
A já som, a já som, galánka moja?

2. Aj, byla, byla, u dveří stála,
tancovala by, tebe sa bála.
A já som, a já som, tebe sa bála.

3. Kdybych já věděl, kdo s ňu tancoval,
věru, bych já mu záda zmaloval.
A já som, a já som, záda zmaloval.

4. Aj tancoval s ňú sousedů synek,
on ju připravil o její vínek.
A já som, a já som, o její vínek.

5. O její vínek, o její krůžku,
že už nebude víckrát za drúžku.
A já som, a já som, víckrát za drúžku.

[1] Pod melodií text v 1. sl. poněkud odchylný.

1b

SENINKA. Zp. Terezie Řezníčková, 51 l. Sb. H. Bím 1907.

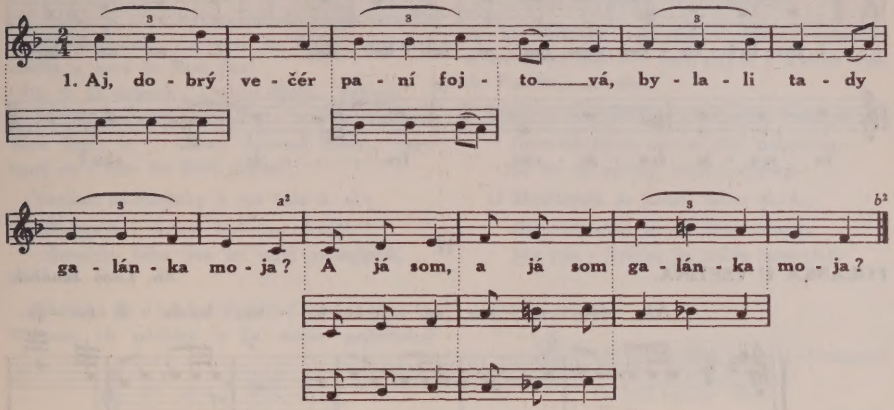

1c

SENINKA. Zp. Rozina Cedidlová, 54 l. Sb. H. Bím 1907.

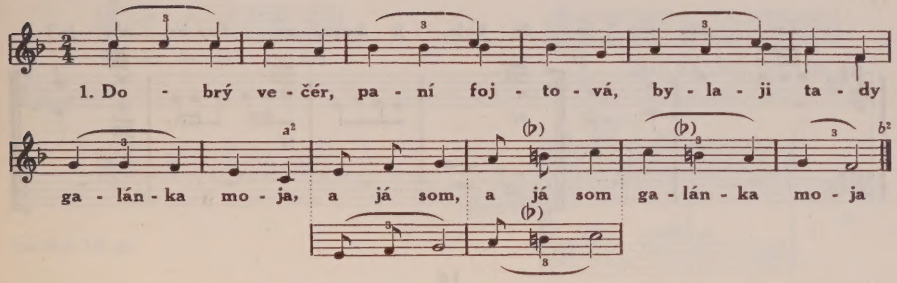

1d

LIDEČKO. Zp. Anděla Seidlová. Sb. H. Bím 1908.

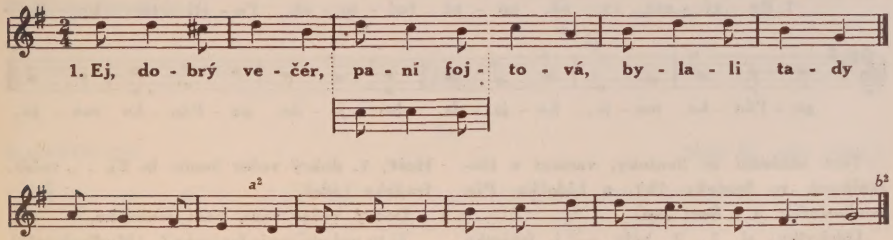

1e

Modloslužeb. 28 (35).

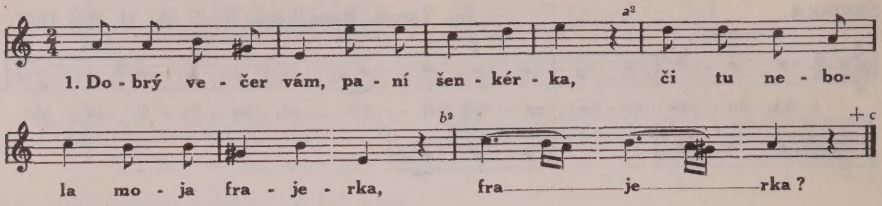

1f

POLANKA U VSETÍNA. Sb. Leoš Janáček.

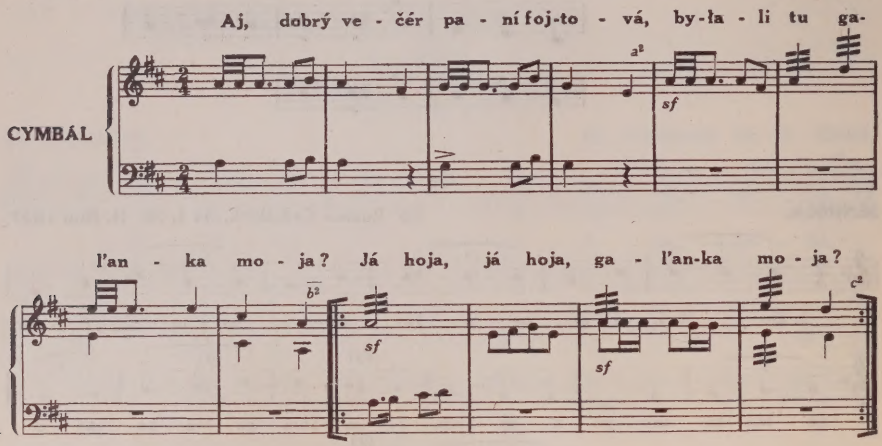

1g

NĚTČICE. Bart Jan. 354 (656).

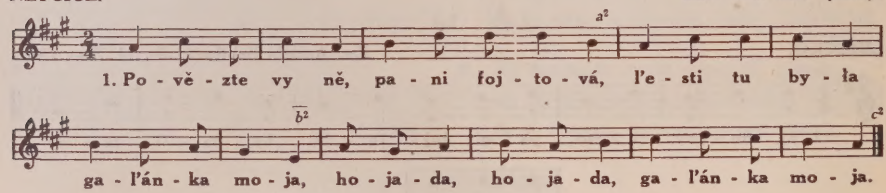

Text základní ze Seninky, variant z Hošťálkové, ze Seninky 1b), z Lidečka, Pís. modloslužeb. a z Bart Jan.

Odchylky: sl. 1., 2. byla — i, frajerka Hošť, 1. dobrý večér Senin. b, Ej, ... večér, frajírka Lideč.

Dobrý večer vám, paní šenkérka,
či tu nebola moja frajerka? (Modloslužeb.)

Povězte vy ně . . ., l'esti tu byla Bart Jan.

2. oj, Hošťál., E . . pod oknem stala . . . se . . . Seninka b, ej . . . netancovala Lideč., ej, bola . . . za dverma, chcela tancovat, ale sa Modlosluž eb . . ., ona tu byla, tancovat chtěla a mně se Bart Jan.

3. 1. O dybych . . . s ňú Hošť., dybych . . . s ňú Modlosluž., dybych . . . s ňó tancovál Bart Jan., 2. . . . neco daroval Hošť., veru bych sa s ním do krve zrubal.

Variant ze Seninky b má tuto 3. sl.:

Dybys byl dobrý, byl bys obudíl,
slovečko lébo dvě ke mně promluvíl.

Píseň 1a je v tonině F, část (b^2) v tonině G. Variant 1b přebírá z 1a motiv počátečný

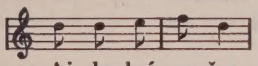

a přeměňuje jej na

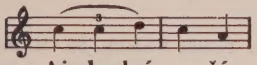

variant 1c na

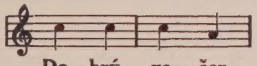

variant 1d na

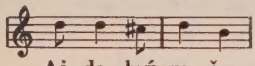

Motiv se zplošťuje.

3. sl. var. z Lidečka:

Přes Javorníčky štyry chodníčky,
ukaž ně, milá, tvoje nožižky.

Je to počátek samostatné písně, doložené u Bart Jan. 355 a v naší sbírce z Kunčic (sb. A. Pustka), sr. tam.

Píseň z Hošťálkové pokračuje touto sl. 4.:

Daroval bych mu ze dva pohlavky,
až by sa odřek' mojí frajerky.

U Modlosluž. se končí takto sl. 4.:

Nie slobodno je do krve rúbať,
kto ráz v krčme je, môže tancovať.

Motiv z 1e

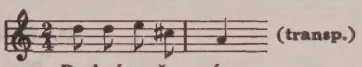

je jen rytmickou (taktovou) obměnou počátečných motivů z 1a, 1b.

I cymbálový motiv první z 1f opírá se o první motiv z 1a

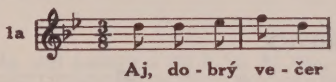

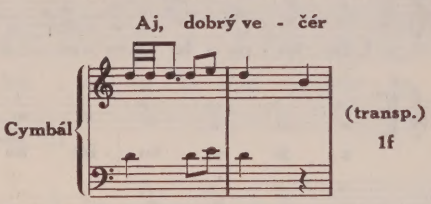

a stejně z 1g

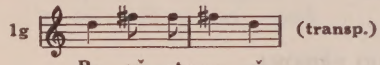

28.

1a

BOJANOVICE. Sušil III, 201 (201).

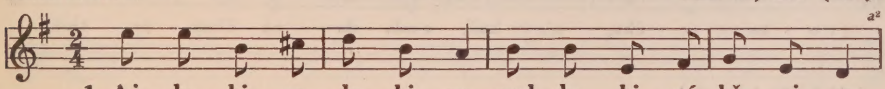

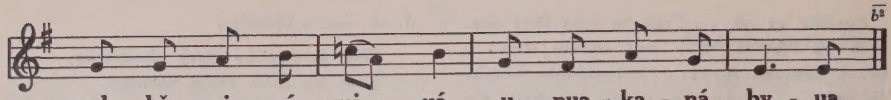

1. Aj, dubina, dubina,
pod dubinú březina,
pod březinú miuá
upuakaná byua.

2. Co ti, miuá, co ti je,
mé srdečko rozmiué!
snad ti máti uáua,
či sa's nevyspaua?

3. A mně máti neuáua,
a já sem sa vyspaua;
ale želím svého
vínka zeleného.

4. Jiné panny tancujú
pěkně jedna za druhú,
a já nebožátko
chovám pachouátko!

5. Halaj, belaj[1]), můj synu,
máš mamičku malenu,
tatíčka hodného
šelmu falešného.

1b

LIDĚŘOVICE. Zp. Tomáš Kúsalík. Sb. H. Bím 1906.

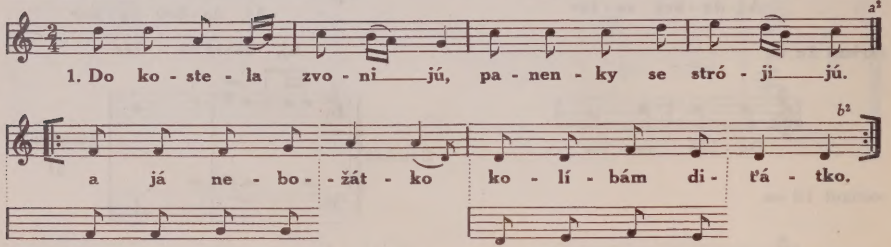

1c

OD PŘÍBORA. Sušil III, 202 (201).

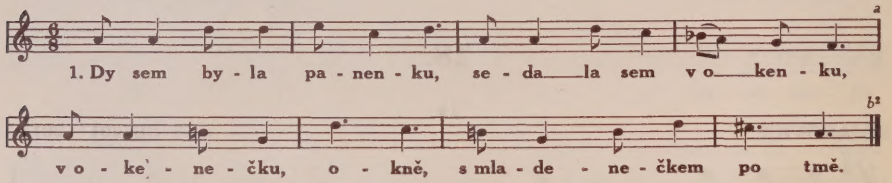

[1] V Sušilovi II velaj.

1d

MILOTICE. Sb. Jos. Řihák.

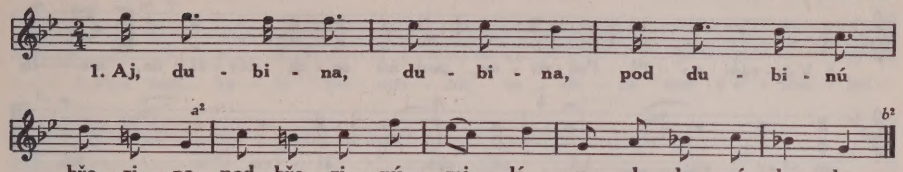

1e

STŘELICE. Zp. Anežka Kučerová. Sb. Fr. Kyselková.

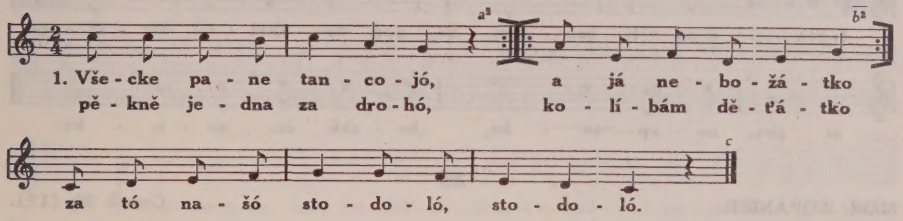

2a$_1$

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Jiří Lušovjan, 55 l. Sb. H. Bím 1907.

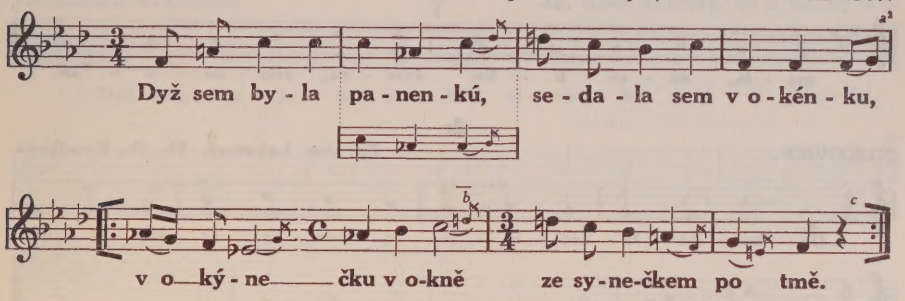

2a$_2$

ST. HROZENKOV. Sb. Ferd. Tomek.

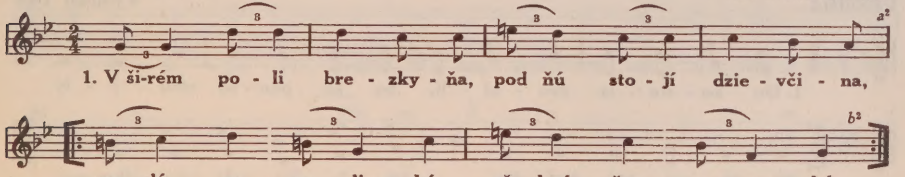

2b

VELKÁ. Bart Jan. 118 (150b).

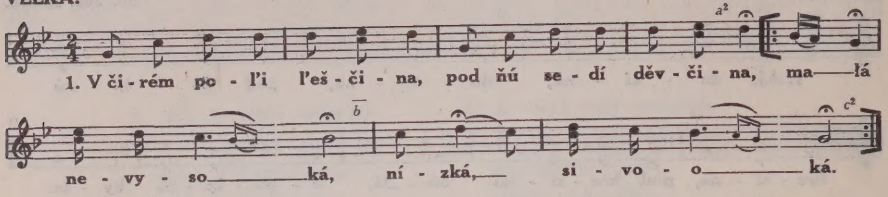

2c

VĚTEŘOV. Sušil III, 202 (201).

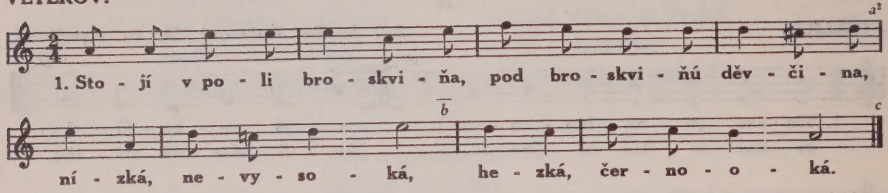

2d

MOR. KOPANICE. Černík 30 (17).

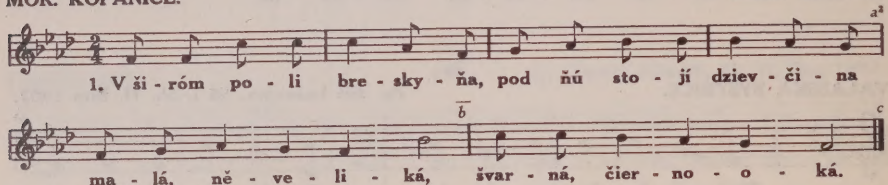

2e

BOJKOVICE. Zp. Jos. Lahutová. Sb. Fr. Kyselková.

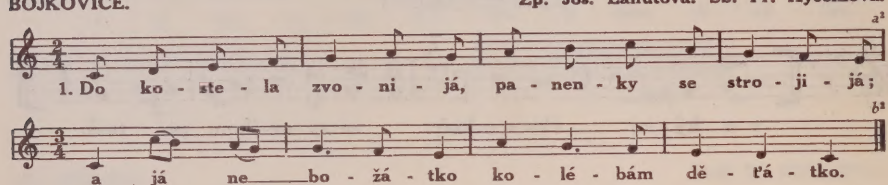

2f

VŘESINA. Vyhlídal 149.

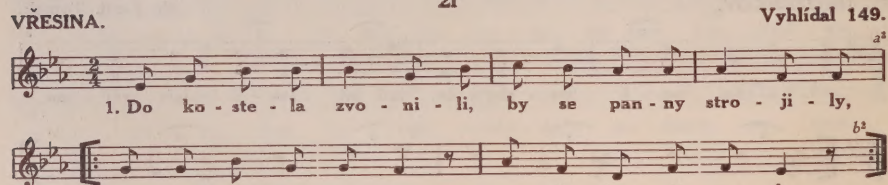

2g

HOVĚZÍ. Bartoš I, 81 (205).

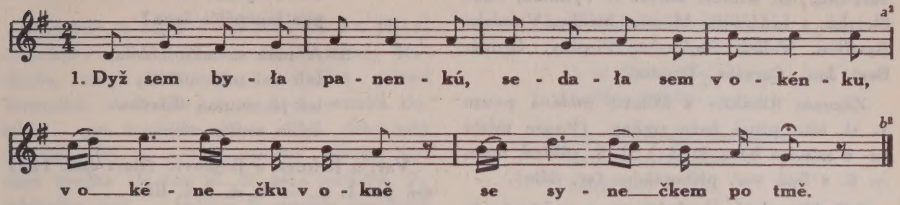

2h

GRUŇ. Sb. Ant. Brotan.

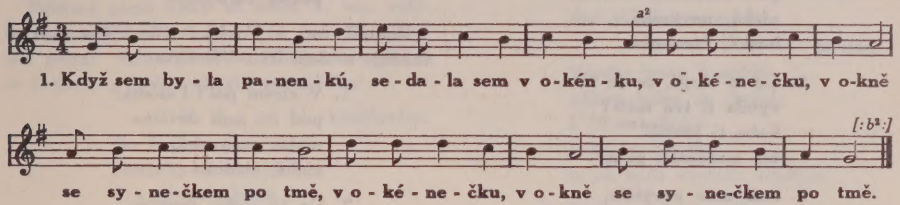

2ch

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Anna Kopecká, 26 l. Sb. H. Bím.

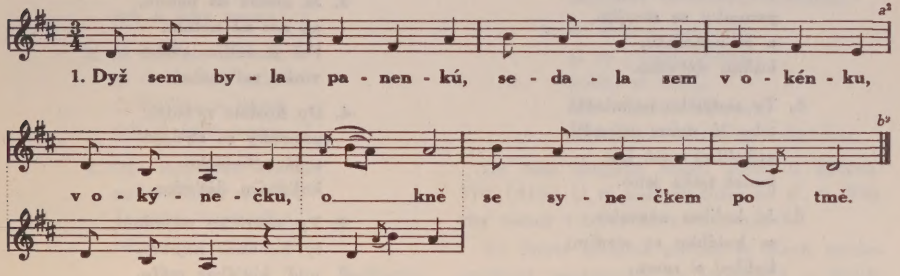

2i

KRHOV U BOJKOVIC. Bart Jan. 118 (450a).

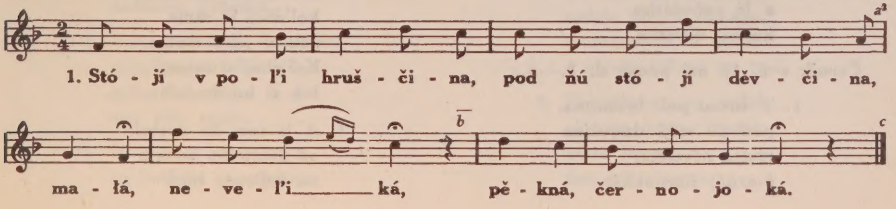

Text základní ze Sušila uv. m., tak již u Suš. II, 7 (14), ale bez označování u = ł, var. Suš. III, tamtéž, Bartoš I, Vyhlídal, Naše Slezsko, z Lidéřovic, Milotic, Střelic, Valašské Bystřice, Velké, Bojkovic, Vřesiny, Gruně, Bart. Jan., Černíka, Tomka.

Záznam Řihákův z Milotic podává pouze 1. sl. této písně beze změny. (Pouze místo -u- v miuá a byua je -l-.) Sl. 5. základ. textu = 6. v Suš. var. příborském (sr. dále).

Několik písní shoduje se s v ě t e ř o v s k ý m zapsáním Sušilovým III, 202 (201):

1. Stojí v poli broskviňa,
pod broskviňú děvčina
nízká, nevysoká,
hezká, černooká.

2. Co to stojíš, co je ti?
vybila ti tvá máti?
Lebo ti hřešila
tvá maměnka milá?

3. Ani mně nevybila,
ani mně nehřešila,
a já stojím sama,
všecka uplakaná.

4. Do kostela zvonijú,
panenky se strojijú,
a já nebožátko
kolíbu děťátko.

5. Ty sestřičko nejmladší
tebe já mám nejradší,
pokolíbej mně ho,
budeš tetka jeho.

6. Já kolíbat neumím,
za kolébku se stydím;
kolíbej si sama,
šak si jeho mama.

7. Všecky panny tancujú,
pěkně jedna za druhú,
a já nebožátko
kolíbu děťatko.

Černík v č. 17 má pouze sl. 1.—3.:

1. V širóm poli breskyňa,
pod ňú stojí dzievčina
malá, něveliká,
švarná, čiernooká.

2. Čo tu stojíš, dzievčina,
či ťa mamka vybila,
alebo vylála
pre švarného Jana?

3. A mňa mamka nebila,
šak ani mňa nělála,
leš já smutná dzievka
želím svého vienka.

Var. z Krhova u Bojkovic (Bart Jan. 118) má jen 1. sl. = 1. sl. Suš. III:

1. Stójí v pol'i hruščina,
pod ňú stójí děvčina,
małá, nevel'iká,
pěkná černojoká.

Rovněž var. z V e l k é (Bart Jan. t.) se shoduje se Suš. III z Věteřova:

1. V čirém pol'i l'eščina,
pod ňú sedí děvčina
małá, nevysoká,
nízká, sivooká.

2. Co tu sediš, děvčina,
mama-li ťa pobiła,
al'ebo ti łáła,
žes ty se mnú stáła?

3. Ja mama ňa nebiła,
ej, ani ně neláła,
l'ež já žel'ím svého
vínku zel'eného.

4. Do kostela zvónijú,
panenky sa strójijú
a já nebožátko
kol'ébám děťátko.

5. Ty sestričko nájmłačí,
ty kol'ébáš nájrači,
pod' kol'ébat máło,
aby nepłakało.

6. Já kol'ébat nebudu,
ani zpívat nebudu,
kol'ébaj si sama,
šak si jeho mama.
Kol'ébaj si sama,
šak si ho dostała.

7. A já sem ho dostała
od švarného šohaja
na zel'enéj łúce

pri bystréj vodice,
v zeľeném hajíčku
žała sem travičku.

Podobný je zápis Tomkův ze St. Hrozenkova; odchylky v 1. sl. širém, breskyňa, stojí dzievčina... neveliká, pěkná černooká; sl. 2. čo... snad ca mamka dobila... pre švarného Jána; sl. 3. ach, mňa mamka, ach, ...leč já smutná dzievka hledám svojho vienka; sl. 5. jako věteřov. 7., odchylky jiné... kolíbu; 6. vznikla spojením sl. 5. a 6. písně z Velké: Ty najmladší sestřičko, kolébaj mně děťátko; kolébaj si sama, dyž sis ho dostala; sl. 7. v prebystrém potoce.

Některé písně vyšly ze slohy 4. var. věteřovského (Do kostela zvonijú) nebo 7. (Všecky panny tancujú). Kromě na sestru obrací se dívka o pokolíbání také na milého.

Lidéřovice.

1. Do kostela zvonijú,
panenky se strójijú
[: a já nebožátko
kolíbám diťátko. :]

2. Dyž nechtělas kolíbat,
mělas vínka nepíjat;
[: kolíbej si sama,
šak si jeho mama! :]

3. Já kolíbat nebudu,
já do kostela půjdu.
[: Kolíbej si sama,
šak si jeho mama. :]

4. Dyž nechtělas kolíbat,
mělas vínka nepíjat,
[: vínka červeného,
od svého milého. :]

Bojkovice.

1. Do kostela zvonijá,
panenky se strojijá,
a já nebožátko
kolébám děťátko.

2. Ach můj zlatý Honzičku,
pokolíbej trošičku;
pokolíbej málo,
aby dítě spalo.

3. Já kolíbat neumím,
za kolíbku se stydím;
kolíbej si sama,
neb si jeho mama.

Vřesina.

1. Do kostela zvonili,
by se panny strojily,
a ja nebožatko
kolibu diťatko.

2. Ty nejmladši sestřičko,
zakolebni maličko,
zakolebni malo,
by mi dítě spalo.

3. Ja kolebať nebudu,
ale zpivať pomožu,
kolib sobě sama,
dyť si jeho mama!

Střelice.

1. Všecke pane tancojó
pěkně jedna za drohó,
a já nebožátko
kolíbám diťátko
za tó našó stodoló, stodoló.

2. Muj rozmilé synečko,
zakolíbé chvilečko;
zakolíbé málo,
co be se ti zdálo;
zakolíbé, chvílečko, chvílečko.

3. Já kolíbat nehomím,
já se kolíbat stedím;
kolíbé si sama,
šak seš jeho mama,
já kolíbat nehomím, nehomím.

Do této skupiny náleží píseň u Erbena[2] 172 (315) U té naší studnice od sl. 4. Všecky panny s trávy jdou (tancujou).

Ve čtvrté skupině počíná se píseň novým motivem vzpomínky na panenství a hříchy: Když sem byla panenkú. Za základ béřeme variant Sušilův III, z Příbora.

1. Dy sem byla panenku,
sedala sem v okenku,
v okenečku, v okně
s mladeněčkem po tmě.

2. Tak dluho sem sedala,
ež sem jmeno dostala;
moje jmeno panno
jest mi zakazano.

3. Do kostela zvonili,
by se panny schodily,
a ja nebožatko
kolibam diťatko.

4. Ty najmladši sestřičko,
poď kolibať maličko!
»Kolib si ho sama,
Dy's je jeho mama.«

5. Stoji, stoji lipina,
pod lipinu děvčina,
smutna, nevesela,
kolibať musela.

6. Hulaj, nynaj, můj synu,
maš matičku hrdinu,
tatička jedneho
šelmu falešneho.

Sl. 1.: Dyž Bart. I, 81 (205), V. Bystř., Když Gruň, Bart. vyznačuje -ł-; 2) v okýnečku V. Bystř.; Bart., Gruň -é-; 3) se synečkem ostat.

Sl. 2.: Sedała sem, sedała Bart., V. Bystř. (Kopecká); 2) až — méno Bart., až sem si vysedala V. Bystř.; 3) méno Bart.; 4) je Bart.; 3—4 kolíbku dřevěnú, peřinu červenú V. Bystř.

Dále následují v Bart.:

3. Všecky panny tancujú,
pěkně jedna za druhú,
a já nebožátko
kolébu diťátko.

4. Ty sestřičko námladší,
tebe já mám náradši:
zakolébaj málo,
aby nepłakało.

5. Já kolébať neumím,
za kolébku sa stydím,
kolébaj si sama,
šak si jeho mama.

V. Bystřice (Kopecká).

3. Do kostela zvonili,
panenky sa strojily,
a já, ubožátko,
kolíbám děťátko.

4. Ty sestřičko nejmlačí,
kolíbej, ať nepláče;
kolíbej si ho málo,
aby neplakalo.

5. Já kolíbať neumím,
za kolíbku sa stydím.
Kolíbej si sama,
šak si jeho mama!

Gruň (mel. 2h).

1. Když sem byla panenkú,
sedala sem v okénku,
[: v okénečku, v okně
se synečkem po tmě. :]

2. Na mšu svatú zvonili,
děvušky se strojily,
[: a já nebožátko
kolibám diťatko. :]

3. Zakolíbej, sestřičko,
zakolíbej maličko,
[: zakolíbej málo,
co by něplakalo. :]

4. Ja kolibať nëumim,
za kolibku se stydim,
[: kolibej si sama,
šak si jeho mama. :]

Val. Bystřice (Lušovjan).

2. O sestřičko rozmilá,
zakolíbej mně syna,
zakolíbej málo,
co by neplakalo.

3. Já kolíbať neumím,
za kolíbku se stydím,
zakolib si sama,
šak si jeho mama.

Z českých sběratelů zapsal píseň Aj, dubina Jiř. I, 193.

No Slovensku dosvědčena píseň Širem poli lješčina ve Frývaldě, Čirem poli breskyňa ve Vel. Slatině, Do koscela zvoneli v Belúši, vesměs na Trenč., V širém poli breskyňa v Bošáckej dolině. Píseň u Holubyho, Čes. Lid XVIII, 268, Do kostela zvonili přechází v baladu o ďáblu.

1a Aj dubina, dubina, Suš. III, 201 (201).

Varianty 1b z Lidéřovic, 1c z Příbora, 1d z Milotic, 1e ze Střelic.

Motiv

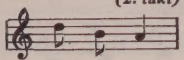

z 1a přešel do variantu 1b

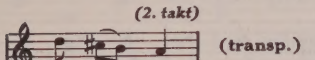

a do variantu 1e

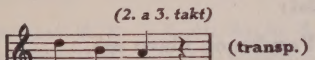

Motiv

z 1a přešel do variantu 1d

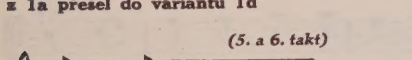

a do variantu 1c

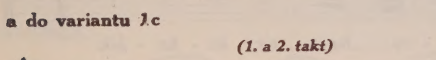

Motiv

z 1a přešel do variantu 1b

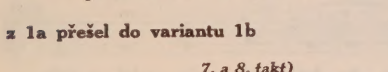

Sčasovka neúplného, t. zv. zlatého seku

z 1a vyvinula se v 1c

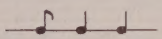

Těkavost tónů cis²—c² v 1a vysvětluje se modulací toninovou (A—D—G—e).

$2a_1$ Dyž sem byla panenkú (Valašská Bystřice u Rožnova).

Varianty: 2b z Velké, 2c z Věteřova, 2d z Kopanic, 2e z Bojkovic, 2f z Vřesiny, 2g z Hovězí, 2h z Gruně, 2ch z Valašské Bystřice, 2i z Krhova u Bojkovic.

1. Kvintový okolek prvního motivu z $2a_1$

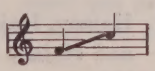

zachován ve variantech od $2a_2$—2i.

2. Motiv z $2a_1$

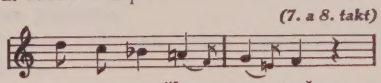

je i ve variantu 2e

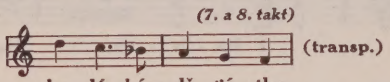

3. Měkká tonina je zachována ve všech variantech až na 2e, 2f, 2g, 2h, 2ch, 2i.

Šestý stupeň zvýšený (♯ VI), způsobující ráz dorické toniny, je v $2a_1$, $2a_2$.

Měnlivost malé na velkou terci je v $2a_1$, $2a_2$.

Cis²—c² v písni 2c vysvětluji modulací toninovou.

4. Varianty 2b, d, g, ch, i úžeji se vážou s $2a_1$ motivem

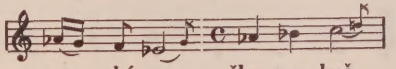

Tento těžký, hutný motiv utkvívá ve variantech, ale zjednodušuje se.

29.

1a

TROUBSKO. Kocman 4 (7).

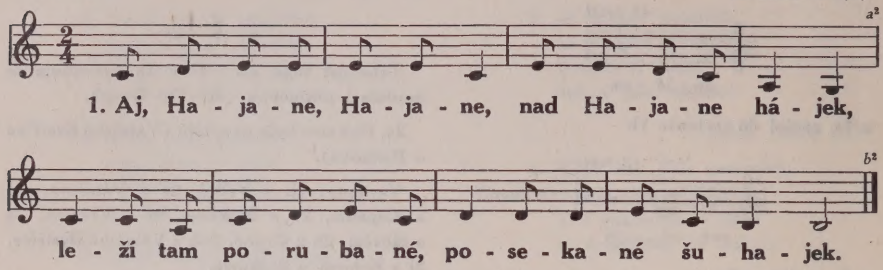

Guberniální:

1. Hajany, Hajany,
nad Hajany hájek,
leží tam posekany,
porubany šuhajek.

2. Porubanou hlavu má,
posekaný záda,
to je všechno pro panenku,
od[1]) sveho kamaráda.

1b

TUŘANY. Guberniální.

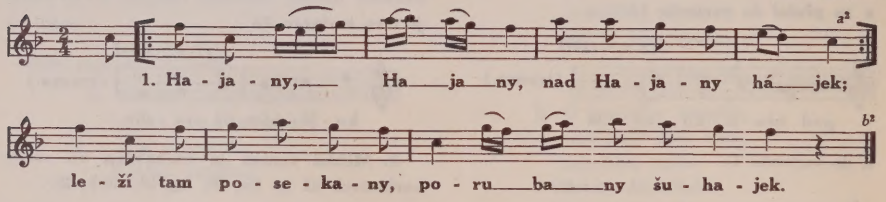

1c

OŘECHOV. Bart Jan. 126 (168).

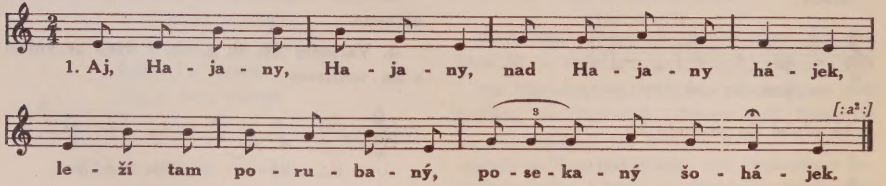

[1]) Opraveno podle Kocmana, rkp. má pro.

2a

OŘECHOV. Bart Jan. 126 (169).

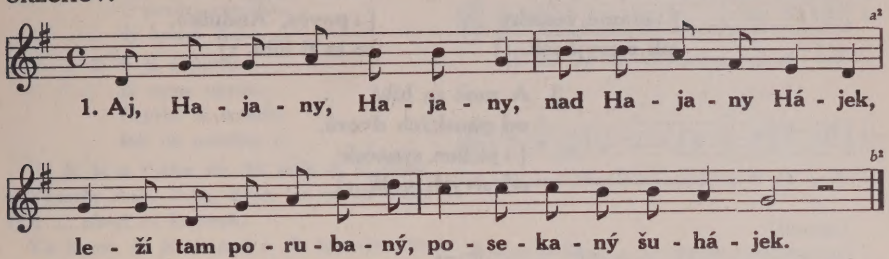

Text základní ze sb. gubern. Bart Jan. neotiskl; var. u Kocmana a Bart Jan. 126 (169).

Var. u Kocmana sl. 1. = 1. (1. Aj, 3., 4. porubané, posekané); 2. = 2. (1. posekanó, 3. to dostal pre svou milou).

K tomu sl. 3.: A když ho porubali,
nechali ho ležet;
musíš tam, Marijanko,
musíš tam pro něj běžet.

Variant u Bart Jan. 126 podobá se var. z Troubska.

V písni 1a poslední tón má býti asi *a*, nikoli h.

Ve variantu 1b je zřejma modulace F:C:F; lze si ji přimyslit i v 1a (a:G:a) i v 1c (e:C:e:C).

Posledně uvedený variant lze vykládat i toninou frygickou.

Variant 1b nese stopy instrumentálních ozdůbek.

Variant 1c je z nejkratších písní

30.

1a

SENINKA. Zp. Pavel Juřica, 41 l. Sb. H. Bím, 1907.

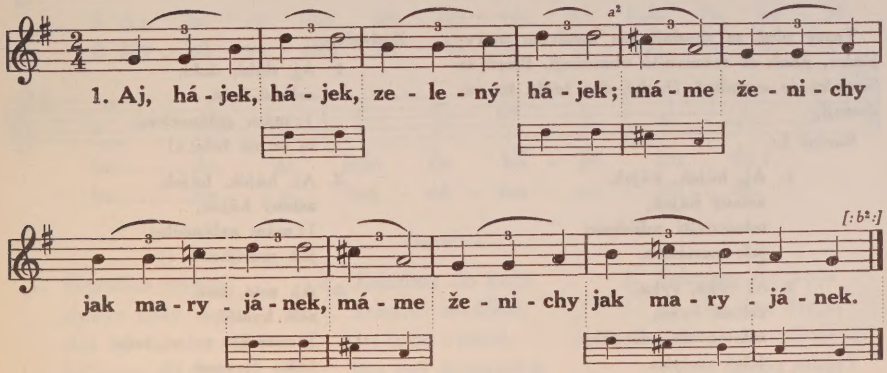

1. Aj, hájek, hájek,
zelený hájek,
[: máme ženichy
jak maryjánek. :]

2. Ej, dubí, dubí,
zelené dubí,
[: pověz, Andulko,
co sa ti lúbí. :]

3. A mně sa lúbí
od panských dvorů,
[: je tam syneček
od sivých volů. :]

1b

ZLINSKO. Sb. Bartoš I, 19 (46).

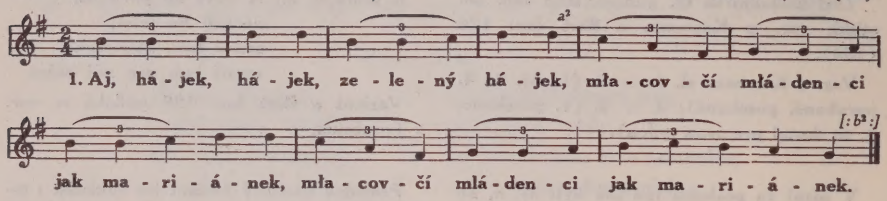

1c

ZÁDVEŘICE U VYZOVIC. Sb. Josef Rolčík.

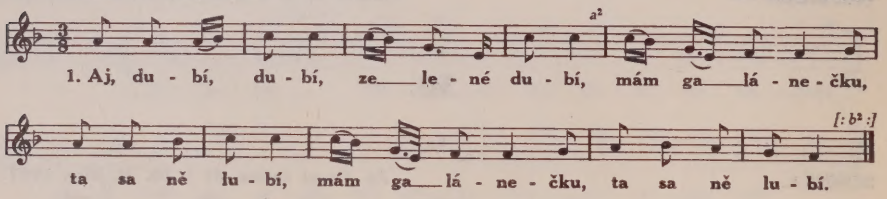

Texty plně se shodují jen motivem maryjánku, jinak se rozmanitě obměňují. Píseň ze Seninky je svatební. Druhé dva texty tu následují.

Bartoš I.:

1. Aj, hájek, hájek,
zelený hájek,
mlatcovští mládenci
jak mariánek.

2. Aj vyka, vyka,
zelená vyka,
mlatcovské děvečky,
jako motyka.

Zádveřice:

1. Aj, dubí, dubí,
zelené dubí,
[: mám galánečku,
ta sa ně lubí. :]

2. Aj, hájek, hájek,
zelený hájek,
[: mám galánečku
jak marijánek. :]

3. Aj, zelé, zelé,
zelé kyselé,
[: zasměje sa na mňa
líčko červené. :]

4. Aj, hora, hora,
vysoká hora,
[: pověz, cérečko,
dy budeš doma. :]

5. A já nepovím,
já sama nevím;
[: přiď si ladady,
šak ťa nešidím. :]

Sl. 3. je u Pecka str. 89 jako sl. 4. písně z Vyzovic Ach, Bože, Bože, co sa to stalo (Oj . . . obrať sa ke mně).

Ve Slavn. je píseň pod č. 9 upravena na svatební:

1. Oj, dubí, dubí, zelené dubí,
máme nevjestu, tá se nám lúbí.

2. Aj, hájek, hájek, zelený hájek,
máme ženicha jak marijánek.

K tomu na týž nápěv na str. 13.:

Aj, zelé, zelé, pjekné zelené,
obrať sa ke mně líčko červené.

V Mor. Valašsku I, 82, je píseň podobná toliko počátkem písni u Bart.

V Bart Jan. 337 je počátek Ej, duby podobný textem i motivem rytmickým.

Varianty 1a, 1b a 1c váže motiv

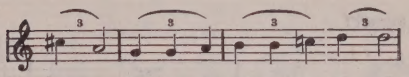

má - me že - ni - chy jak ma-ry - já - nek

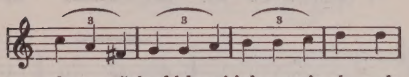

mla-cov-ští mládenci jak ma-ri - á - nek

(transp.)

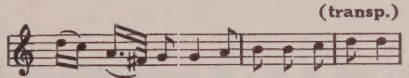

mám ga - lá - nečku, ta sa ně lu - bí

Variant 1a má těkavý IV. stupeň (cis²—c²).

Trioly 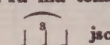 jsou rytmickou součástkou starodávného tance »sedlácké«.

Píseň Oj dubí, dubí (Slavnosti č. 9) je taktu $\frac{3}{4}$; v pátém a devátém taktu má c² (místo cis² v 1a) a v jedenáctém taktu cis² (místo c² v 1a).

31.

1a

VELKÉ KARLOVICE. Sb. Jindřich Dušek.

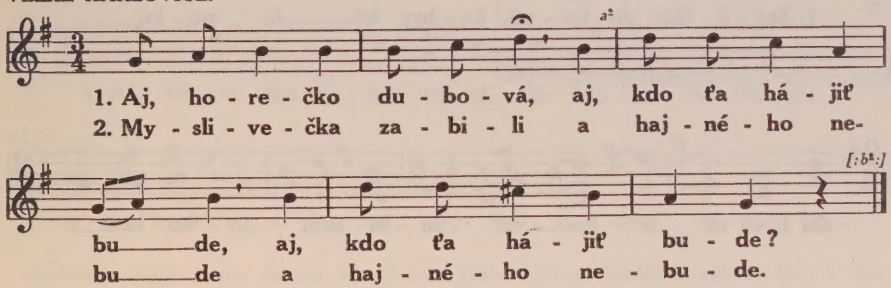

Vigantice:

1. Horečko tysová,
dybys byla moja,
dał by ťa okovať
železem do koła.

2. Železem do koła
železnú obrúčkú,
by ludé věděli,
žes mú galánečkú.

3. Železem do koła
na oba dva kraje,
kde je ta milučká,
co ně dobře přeje?

1b

ZLÍNSKO. Bartoš I, 8 (14).

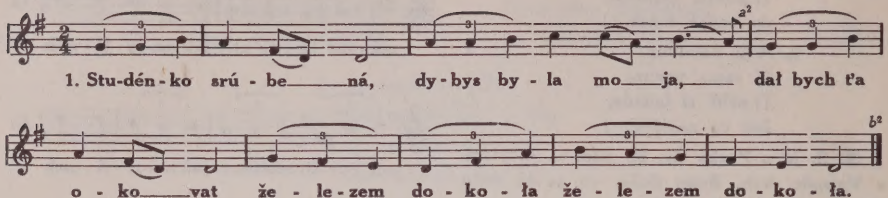

1c

HORNÍ BEČVA. Zp. Ondřej Kubáň. Sb. Hlobil.

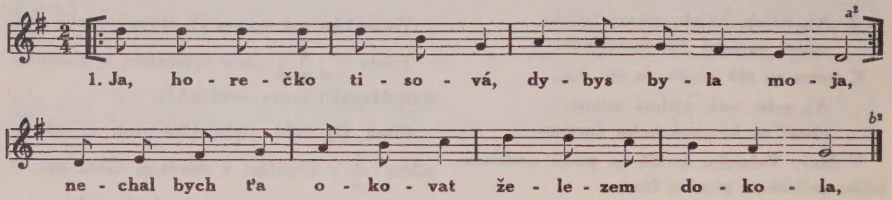

2a

HORNIE BZINCE na sloven. pomezí. Zp. Eva Kozáková. Sb. H. Bím 1910.

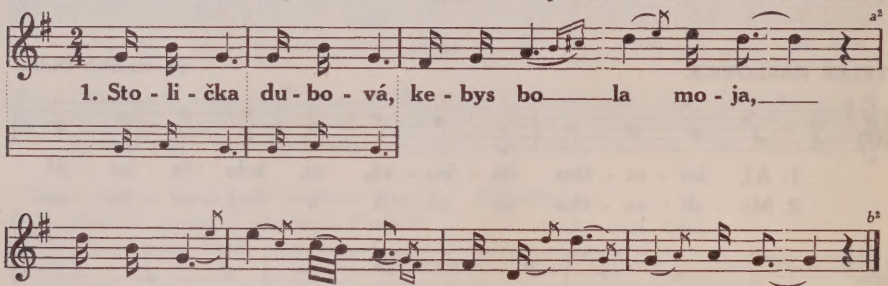

3a

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Josefa Křenková, 48 l. Sb. H. Bím 1907.

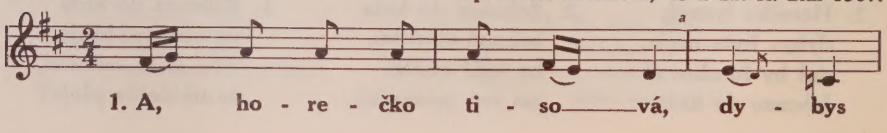

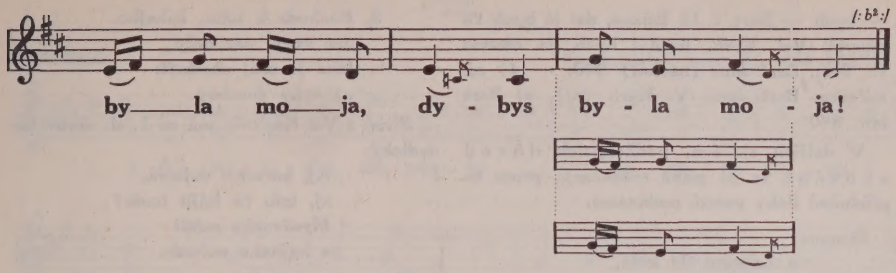

4a

BRUMOV. Zp. Marie Matějíčková, 50 l. Sb. H. Bím, 1908.

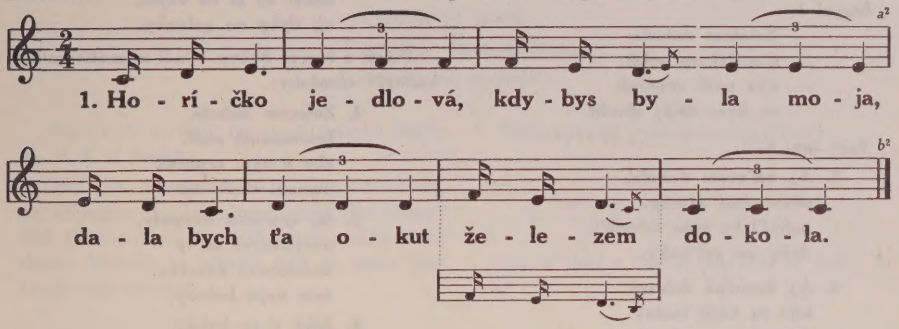

5a

VELKÉ KARLOVICE. Bart Jan. 640 (1201).

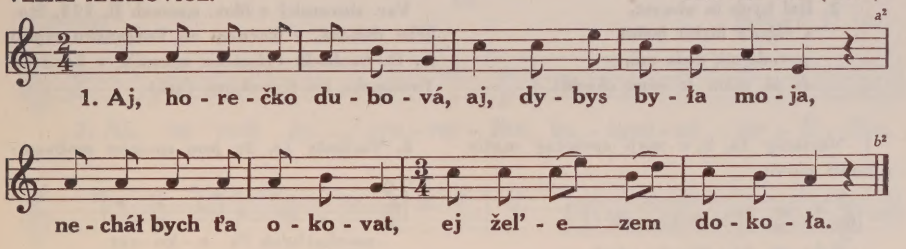

Společný motiv těmto písním je okování, symbol utvrzení lásky. Nejstarší zápis je Koželuhův ve sbírkách Slavie II, 4. str. 70, z Vigantic (základní). Var. z Bart. I, Bart Jan., z Vel. Karlovic, Horní Bečvy, Brumova, Val. Bystřice a Hor. Bzinců.

Sl. 1.: 1) A... tisová Val. Bystř. Horíčko jedlová Brum., Studénko srúbená Bart. I, Stolička dubová H. Bzince, Bart Jan. 226c) 2) (stol'ičko), Ja, horečko dubová V. Karl. (2. sl), Ja horečko tisová H. Bečva, Aj, ... dubová Bart Jan. 640. — 2) Kebys bola H. Bzince, ej, dybys Bart Jan., aj, dybys V. Karl., ej... Bart Jan. 640. — 3) dal by si tě Val. Bystř., dala bych ťa okut Brum., Bart Jan.

— bych — Bart. I, H. Bzince, dal já bych ťa okovať Vel. Karl., nechal bych ťa okovat H. Beč., Bart Jan. (nechál) 640. — 4) ej, žeľezem Bart Jan., V. Karl. (aj), aj Bart Jan. 640.

V dalších slohách, podávajících důvod okování, se již písně rozcházejí, proto tu příslušné slohy prostě podáváme.

Brumov:

Železem do kola,
maryjánkem ovit,
horíčko jedlová,
mosela bys rodit.

Bartoš I:

Železem dokoła,
šindelákem pobit,
aby miél syneček
za kým déléj chodit.

Bart Jan. 640:

2. Aj, žeľezem dokoła,
stříbrnými zámky,
nebyľi by mňa odvedľi,
dyby ne gaľánky.

3. Aj, horečko dubová,
kdo ťa hájit bude?
Aj, fałešná gaľánko,
aj, kdo k tebě chodiť bude?

Hornie Bzince:

2. Dal bych ta okuvat,
s čiérnú farbú farbit,
povedz mi, duša má,
či já mám k vám chodzit.

3. Nechodz k nám, šuhajko,
cez hory, cez doly,
lebo je tvój chodnýk
na veky darebný.

Píseň z Vel Karlovic má za 1. sl. motiv baladický:

Aj, horečko dubová,
aj, kdo ťa hájiť bude?
Myslivečka zabili
a hajného nebude.

Slohou 3. přechází v motiv vojenský:

Ja, železem dokola,
aj, stříbrnými zámky,
nebyl by já na vojně,
aj, dyby ne galanky.

Píseň z Horní Bečvy končí se motivem bohatství—chudoby:

2. Železem dokola,
brantalama obiť,
aby k nám syneček
nemohl dochodiť.

3. Ja, synečku střapatý,
nevysmívej sa ty
chudobnej děvečke,
sám nejsi bohatý.

4. Jaký si ty boháč,
taká já bohačka,
ty nemáš koníčky,
já nemám rubáška.

Var. slovenský v Slov. spevech II, 173, Stolička dubová, v Rovném na Turčansku zapsal A. D. Svoboda (Horička zelená), v Lazu na Turčansku Fr. Kyselková (též).

1. Varianty 1a, b, c mají společný motiv v konci písně:

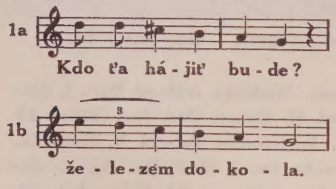

2. Varianty 1c, 2a jsou spojeny motivem:

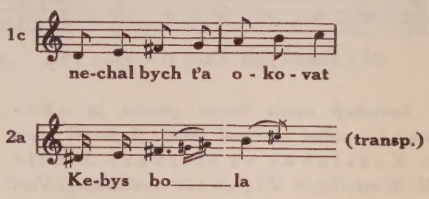

Varianty 1a, b, 2a dospívají do (a^2—b^2). Píseň 3a má snížený sedmý stupeň, ♭ VII. Píseň č. 465 Slov. spevů je variantem 2a.

32.

HUTISKO. Guberniální. Bart Jan. 704 (1333).

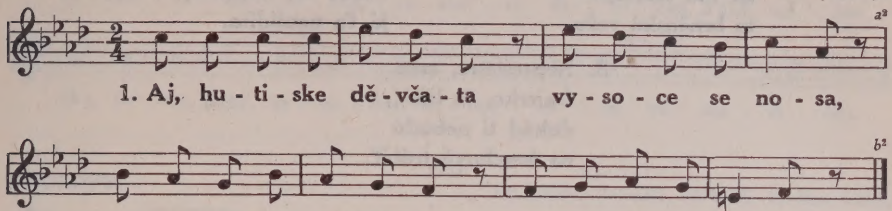

1. Aj, hutiske děvčata
vysoce se nosa,
nemaji vam galana,
jen co se vyprosa.

Var.: v. 1. ty Bart Jan, v. 3. kalana Jaschke, v. 4. si Jaschke.

Obsahem, nikoli textově podobná Slavia II, 82. Obratem vysoko se nese náleží sem Erben² 394 (56) a Slavia II, 106, píseň o mlynářské chase. Melodie u Erbena 345 je zcela jiná (rejdovák, taneční).

Píseň vyrůstá jedinkou sčasovkou:

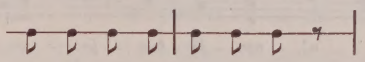

Část a² jest v tonině As, část b² jest v tonině f.

33.

1a

ZLINSKO. Bartoš I, 11 (20).

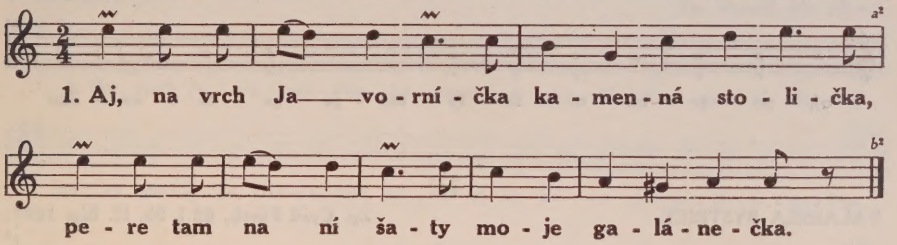

Sušil II, 11 (21).

1. Aj, na vrch Javorníčka,
aj, kamenná stolička,
aj, prala na ní šaty,
aj, moja frajerečka.

2. Keď ty šaty prala,
žalostně plakala:
co bych ťa nebyla,
šohaju, poznala.

3. Už šohaja vezú
tú zelenú mezú,
už mu ukazujú
tu brněnskú vežu.

4. Neukazujte mně,
šak ju dobře vidím,
neboj sa, frajerko,
já ťa neošidím.

5. Neprestanu, milá
frajerko, ťa lúbiť,
dokád ti nebudú
na kerchově trúbiť.

1b

Sušil II, 11 (21).

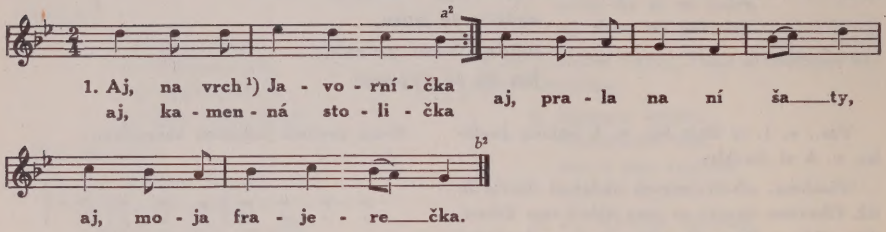

1c[1]

VNOROVY. Zp. Martin Babulík, gajdoš, 59 l. Sb. H. Bím 1906.

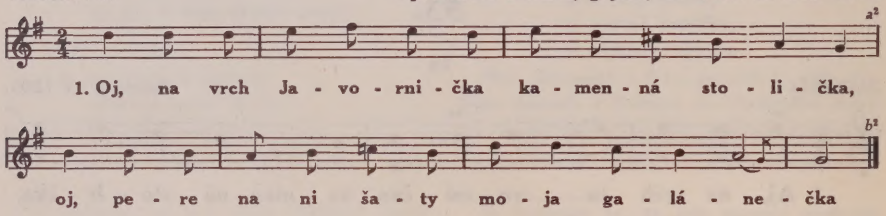

1c[2]

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Cyril Fúsek, 62 l. Sb. H. Bím 1907.

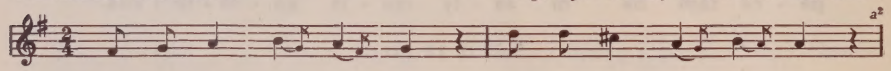

[1] Jinde: Aj, hore. Ve zpěvu přidávají na začátku každého řádku slovce aj. (Pozn. Sušilova.)

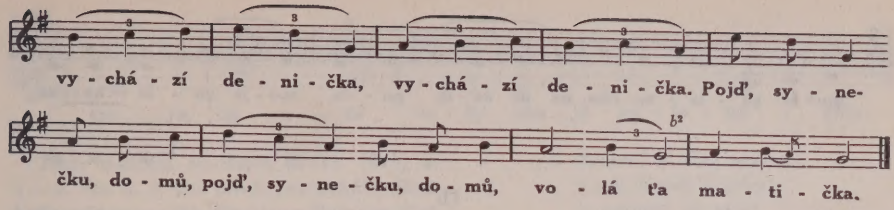

1d

VNOROVY.

Zp. Martin Babulík, 59 l. Sb. H. Bím 1906.

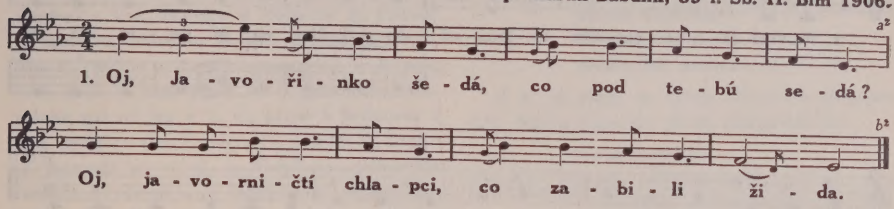

1e

VIGANTICE.

Zp. Ondřej Slovák. Sb. Hlobil.

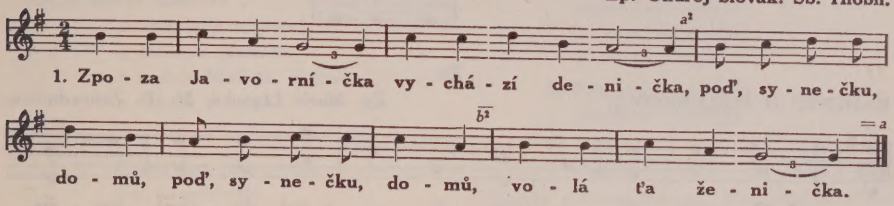

1f

HORNÍ BEČVA.

Zp. Veselý. Sb. Hlobil.

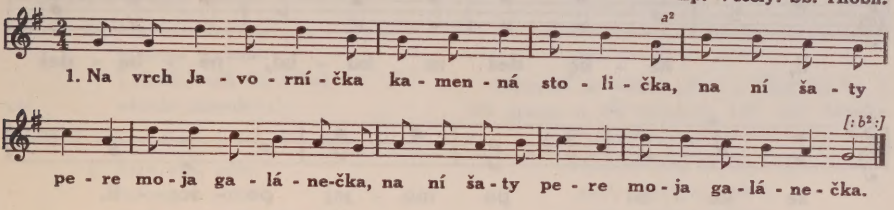

1g

VALAŠSKÁ BYSTŘICE.

Zp. Fr. Frydrych, 40 l. Sb. H. Bím 1907.

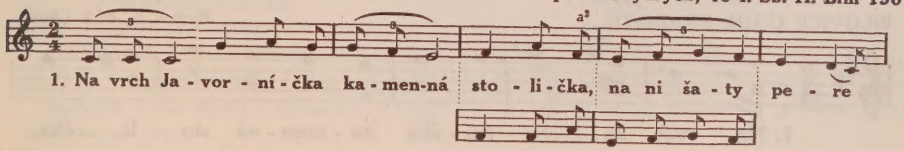

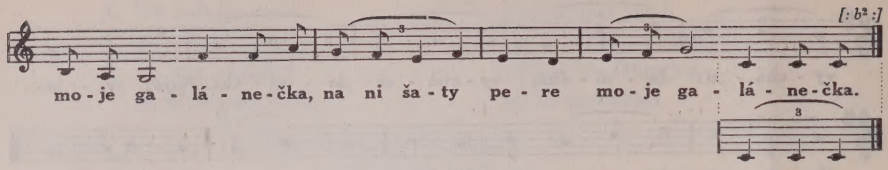

1h

BRUMOV. Zp. Frant. Strnka, 51 l. Sb. H. Bím 1908.

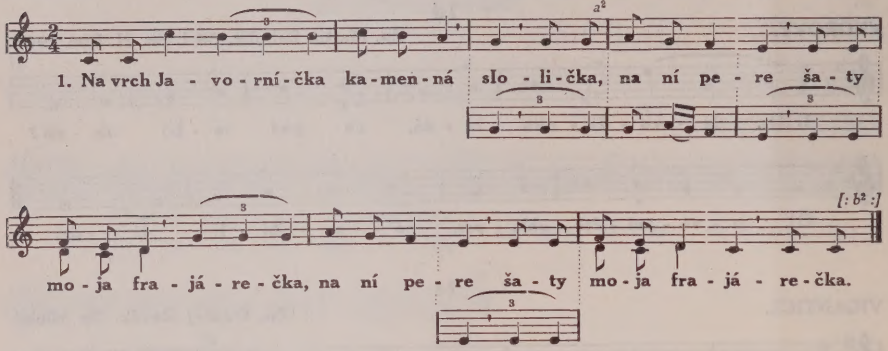

2a

BAHENEC U JABLUNKOVA. Zp. Marie Ligocká. Sb. R. Zahradníček.

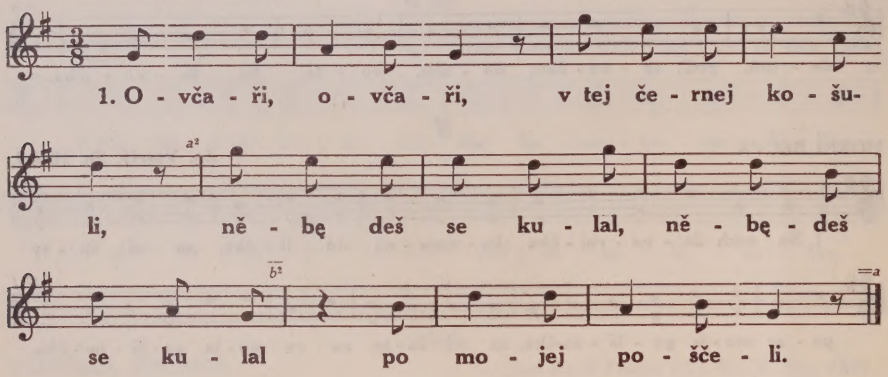

3a

BÍLOVICE U UH. HRADIŠTĚ. Bartoš II, 453 (800).

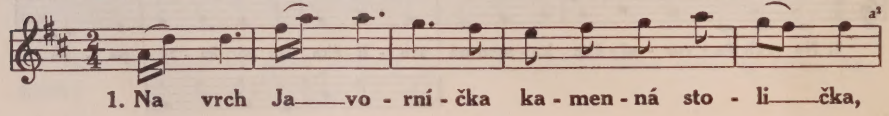

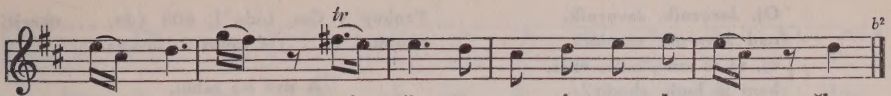

Text: základní ze Sušila II, 11 (21), sl. 1.—2. (od sl. 3. jiná píseň, rekrutská?), Bart. I, II, ze Vnorov, Val. Bystřice u Rožnova, Hor. Bečvy, Vigantic, Brumova, Bahence.

Text nejbližší základnímu zpíval 73letý Jos. Andrys z Val. Bystřice u Rožnova na melodii A synečku holečku, hodnéj matky dítě (sb. Bím r. 1907): v. 1.—3. a místo aj, v. 4. ach, v. 3. a na ni šaty prala, v. 4. galánečka. Koželuha má aj jen v 1. v., písně z Brumova a Val. Bystřice (zp. Frydrych), nemají aj. Dívka se jmenuje ve v. 4. u Koželuhy galánečka (taktéž Frydrych), v brumovské frajárečka. Bartoš II, Na vrch (aj vesměs odpadá) . . . pere, galánečka.

Sl. 2. zpíval Andrys:

A dyž šaty vyprala,
a žalostně plakala:
a bodejť bych tě, synku,
a nebyla poznala!

Koželuha:

A dyž tam šaty prała,
tak si naříkała:
ja dybych tě, synečku,
nebyła poznała.

Strnka z Brumova:

2. Jak šaty oprala,
žalostně plakala:
[: Bodaj som ťa, šohaj
nebola poznala! :]

Sl. 2. a 3. u Bartoše II, jsou jiné:

2. Pere ona, pere,
bokem se ohlídá:
Poď mně, milý, pomoct,
v ruce mňa ozíbá.

3. Nepůjdu, nemožu,
su velmi zdálený,
dobrú noc ti dávám,
moje potěšení.

Frydrych z Vel. Bystřice zpíval k 1. sl. jako slohu 2. i 3. píseň:

2. Nechoď k nám, synečku,
v tak čérnéj košulce,
[: nebudeš sa válať
po mojí postýlce. :]

3. Moje postelenka
zlatem vykládaná,
[: tvoja košulenka
sedum let nepraná. :]

S ní shoduje se píseň Ovčaři z Bahence (zp. Marie Ligocká, sb. R. Zahradníček).

1. Ovčaři, ovčaři,
v tej černej košuli,
[: nebędeš se kulal :]
po mojej poščeli.

2. Moja poščelička
pěkně jest ustlana,
[: tvoja košulinka :]
tři roky něprana.

3. Nad moją pościelką
ptačkově śpievają,
[: a v tvoji poščeli :]
pacholci lihają.

Veselý z Horní Bečvy k 1. sl. (bez aj, dívka je galánečka) zpívá jako 2. sl.:

2. Galánečka moja,
moje potěšení,
[: nenocuj žádného,
dyž ma doma není. :]

Přísnější je volání písně z Vigantic (v. 1. též zpoza, v. 2. vychází), kde volá ženička:

2. Zpoza Javorníčka
chladný větr fouká,
poď, synečku, domů,
ženka z okna kouká.

3. Zpoza Javorníčka
chladný větr věje,
poď, synečku, lehni
do mojí postele.

Babulík ze Vnorov ke sl. o stoličce (v 1. a 3. v. oj, dívka je galánečka) přidává jako sl. 2.:

Oj, Javorník, Javorník,
nad Javorník chodník,
oj, až se mně, milá, vdáš,
kam já budu chodit?

Jindy tuto slohu (ve 3. v. vdá) přidává k popěvku:

Oj, javořinko šedá,
co pod tebú sedá?
Oj, javorničtí chlapci,
co zabili žida!

Tento popěvek podává (bez melodie) K. V. Prokop v Čes. Lidu I, 605 (do, ... uherští zbojníci, oj...) s touto 2. slohou:

A dyž ho zabili,
tak mu hovárali:
A my tě převezem
z Uher do Moravy.

Píseň Na vrch Javorníčka, zapsaná Jindř. Duškem v Karlovicích, se kterou se shoduje Bart Jan. 575, je podobná jen počátkem, jinak je to píseň sirotčí.

Měkkých tonin jsou varianty 1a, 1b; ostatní jsou tvrdých tonin.

Z tónů písně 1c² působí modulace D—G.

Poznámka notační. Trioly v 1g jsou obvyklé v kraji okolo Valašské Bystřice u Rožnova. Hra hudců sčasovkou

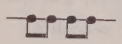

trioly pevně váže.

Obraz variační je nejzřejmější na počátku motivu:

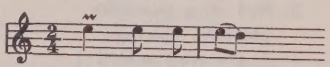

ve variantu 1a drží se primy, v 1b, 1c', 1c², 1e stoupá do sekundy

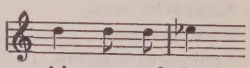

v 1d, 3a dospívá kvarty

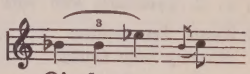

kvinty dosahuje v 1f, 1g, 2a

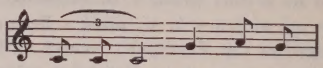

v oktávu napíná se v 1h

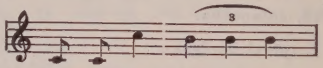

Motivem

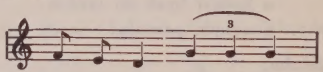

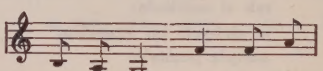

spojují se v 1g, 1h.

Rytmickým motivem

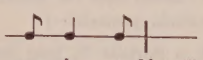

vážou se 1f, 1c'.

34.

ZÁBŘEH. Sb. Bohuslav Indra.

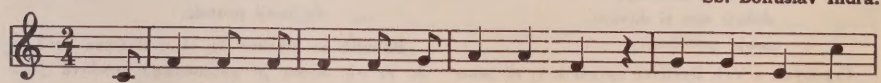

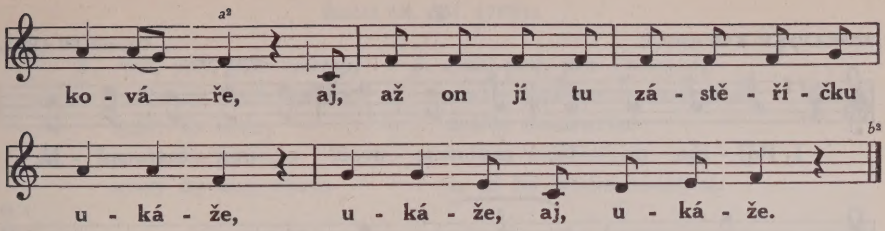

Aj, nechtěla děvečka kováře,
aj, až on jí tu zástěříčku ukáže.

Drobňoučká píseň dospívá s nepatrnou rytmickou a melodickou změnou konce

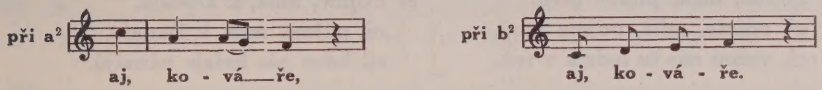

35.

1a

ŽELETICE. Sb. J. Vinc. Merlíček. Guberniální z r. 1819, Bart Jan. 702.

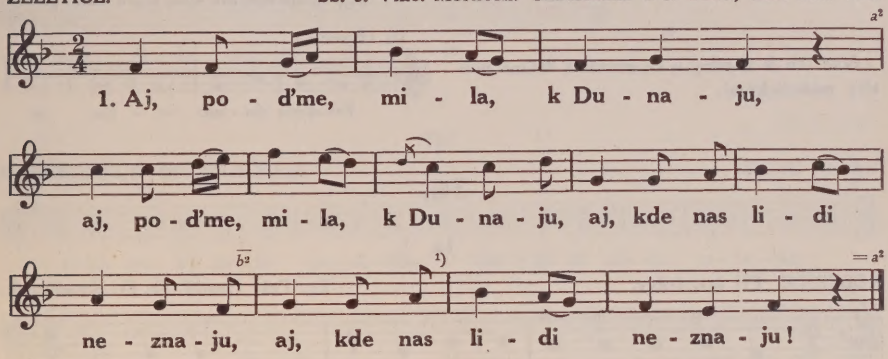

1. Aj, poďme, mila, k Dunaju,
aj, poďme, mila, k Dunaju,
aj, kde nas lidi neznaju,
aj, kde nas lidi neznaju.

1b

NOVÝ HROZENKOV. Bartoš I, 95 (245).

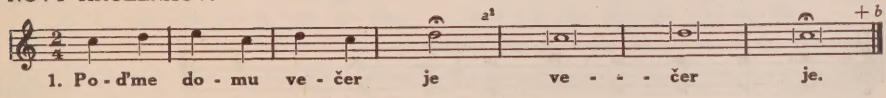

[1]) Bart Jan chybně f¹—f¹—a¹.

2.

MORAVSKÉ KOPANICE. Černík 80 (99).

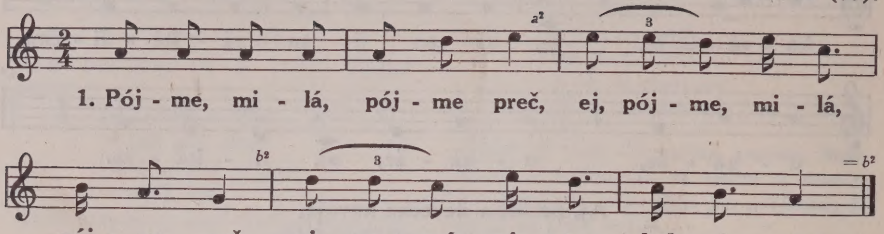

1. Pójme, milá, pójme preč,
ej, pójme, milá, pójme preč,
ej, veznú nás tu ludzja v reč.

2. Pójme, milá, k Dunaju,
ej, pójme, milá, k Dunaju,
ej, hdze nás ludzja něznajú.

Var. slovenský u Koll. I, 101 (20) se shoduje se zápisem Černíkovým. Píseň u Bartoše I, 95 sem textem nenáleží.

*

Var. 1b je shodný s 1a prvními dvěma motivy melodickými.

1a

1b (transp.)

36.

1a

KOBEŘICE. Při žatí trávy. Zp. Petr Hradil. Sb. Fr. Kyselková.

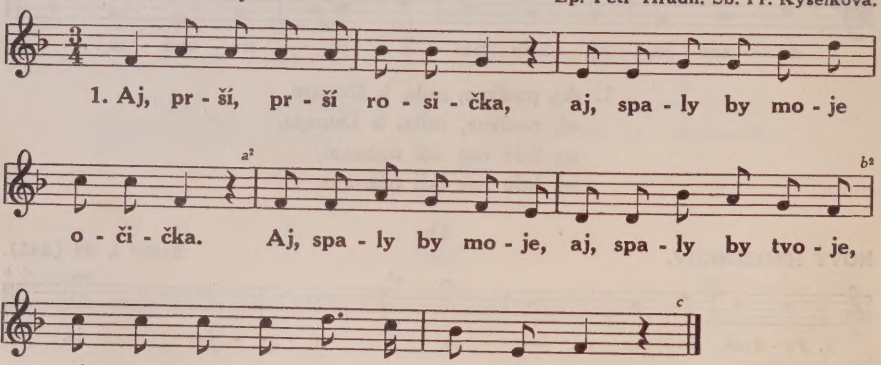

Bartoš III, 407 (760):

1. Ach, prší, prší rosička,
spały by moje očička,
spały by moje,
spały by tvoje,
spały by ony oboje.

2. Ach, prší, prší l'istopád,
zkažte pozdravení nastokráť,
zkažte pozdravení
mýmu potěšení,
že už ho míním zanechat.

1b[1]

ŽBÁNICE. Zp. Frant. Čáp. Sb. H. Bím 1899.

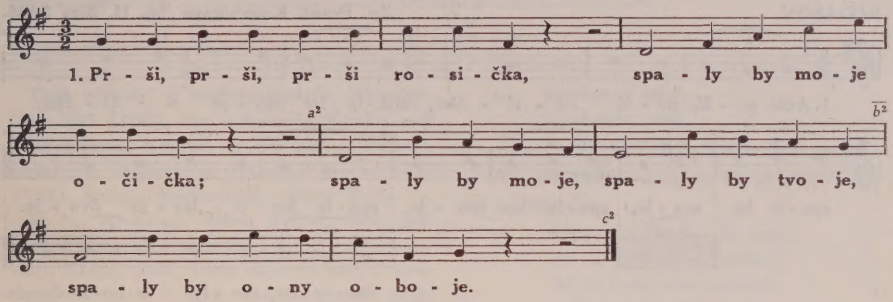

1b[2]

KUNČICE POD ONDŘEJNÍKEM. Sb. A. Pustka.

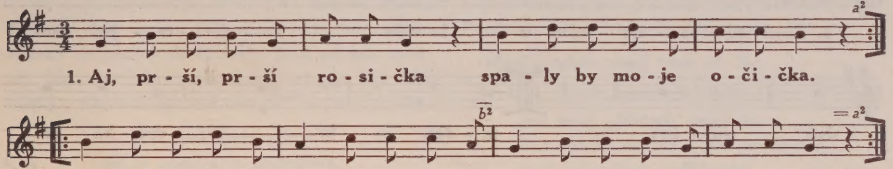

1c

KRAVAŘE NA HLUČÍNSKU. Zp. tetka Karhanová. Sb. Ant. Brotan.

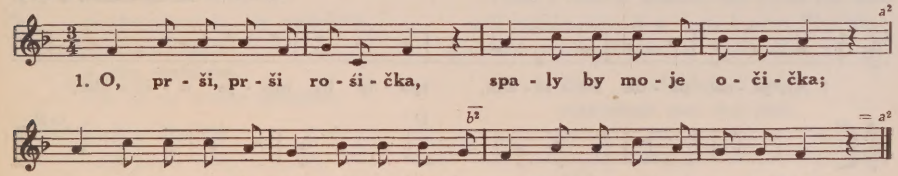

1d

PRUSINOVICE. Bart Jan. 407 (760).

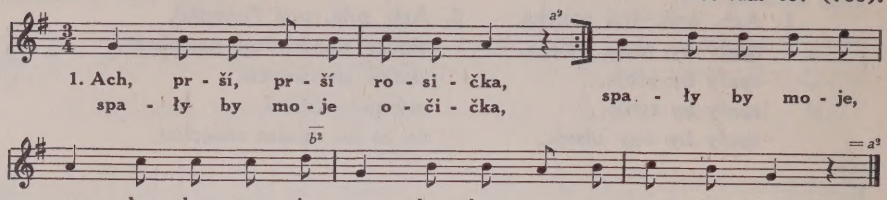

1e

NEDAŠOV. Zp. Frant. Kozubíková. Sb. H. Bím 1908.

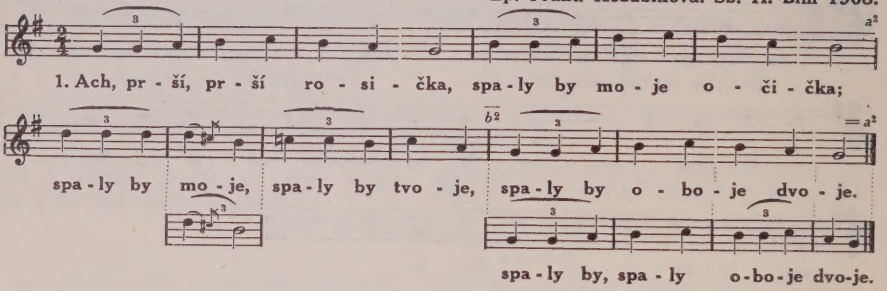

1f[1]

MILOTICE. Sb. Řihák.

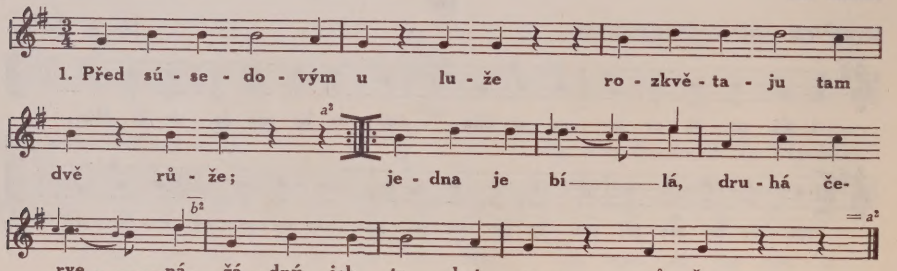

1f[2]

Modloslužeb. 6 (7).

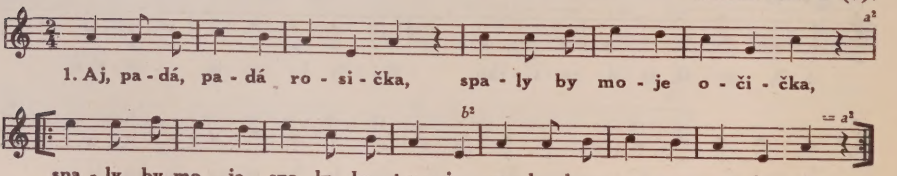

1g

NĚMČICE U IVANČIC. Zp. Kateřina Kouřilová, 34l. Sb. H. Bím 1898.

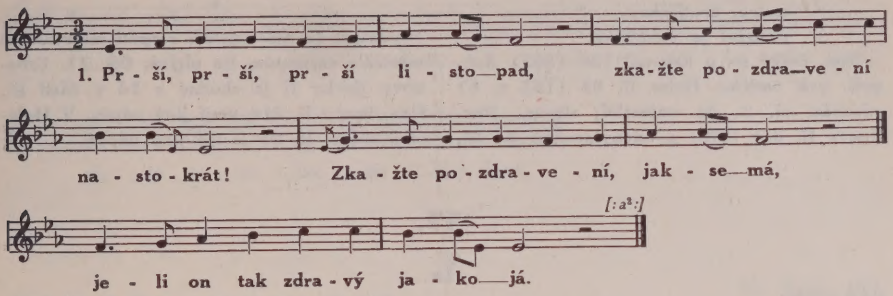

Text základní z Bartoše-Janáčka (Prusinovice) 407 (760), var. z Kobeřic, Kunčic pod Ondřejníkem, Kravař na Hlučínsku, Milotic, Nedašova, Němčic u Ivančic, Bayera 112 (136), Žbánic, Modloslužeb., Slavia II, 5.

Sl. 1.: Aj Kunč., Milot., Kobeř.; Prší, prší Istebná (zp. Jan Jurošek, sb. R. Zahradníček), Žbán.; padá, padá Bayer č. 136, O Kravaře; ve var. z Němčic této slohy není; píseň z Kobeřic předraží aj každému verší; 4) oni (?) Milot., oboje dvoje Nedaš.; jen tuto sl. má var. z Kunč. a Nedašova.

Sl. 2.: Aj Milot., Prší (3×) Němč. (zde = 1. sl.); 2) pozdravit Milot.; 4) mému Milot., Kobeř.; jak se má Němč.; 5) já ho mosím Milot., = nastokrát Kobeř., je-li on tak zdravý jako já Němč. K oběma sl. sr. E^2 190 (363). Odchylněji zní tato sl. ve var. z Kra-

O, prši, prši listopad,
dal tě pozdravit nastokrat,
za mé pozdraveni
třikrat polibeni,
že už tě musím zanechať.

-a z Istebné:

Padze, padze listopad,
pozdravujem ja cię nastokrát
moje pociešení,
s tobą rozlączení,
i že já cię musím zanechat.

Též jinak v Modlosl.:

Aj, padá, padá listopad,
pozdravuj milú nastokrát,
pozdravuj milú,
holuběnku sivú,
že sa nevrátím nikdy viac.

Var. z Němčic u Ivanč. navazuje na otázku po zdraví:

Ona mu pravila, že néni,
že je moje srce raněný;
že je moje srce raněný,
svého potěšení zbavený.

Žbán. přidává sl.:

Já ji koupil pentli zelenou,
aby ona byla mou ženou

a pokračuje písní Prodala pentli mlynářce = Prodala rubáč, rukávce, sr. tam.

Modloslužeb. mají tuto sl. 2.:

Aj, padá, padá deštíček,
čos taký smutný, Janíček,
čos taký smutný, čos uplakaný,
moj šuhajíček malúvaný.

Ve variantech východních navazuje na sl. 1. (Bayer) nebo 2. (Kravaře) píseň vojenská: Neber si, milá do srdce (Kravaře) nebo Och, neber si to, milá, do srdce (Bayer).

Píseň z Milotic připíná naši píseň Aj, prší, prší rosička jako 3. a 4. sl. k písni Před súsedovým u luže, kterou tu podáváme:

1. Před súsedovým u luže,
rozkvětujú tam dvě růže,
jedna je bílá,
druhá červená,
žádný ich trhat nemůže.

2. Z jednej vyrůstá bílý květ,
mosím opustit celý svět;
matku, tatíčka,
sestru, bratříčka,
přidržet se šohajíčka.

Var. český sr. u Erbena[2] 190 (363) Ach, prší, prší rosička. Holas II, 93 (153 a, b) přechází sl. 3. do vojenské; sloven. Slov. Spevy II, 214 (579) s odchylnou sl. 2.; Ej, padá, padá listopád připomíná L'udmila Rízneróvá-Podjavorinská Čes. Lid XXI, 46.

*

Variant 1a má největší rozpětí intervalové; ostatním variantům ho ubývá. Čís. 11. Erbenovy sbírky II je shodné s 1d v části b^2. Slov. Spevy II, 214 mají jiný nápěv. V Holasově sbírce II, 93 je též jiný nápěv.

37.

1a

ŠARATICE. Sušil III, 518 (710) = Sušil II, 15 (30).

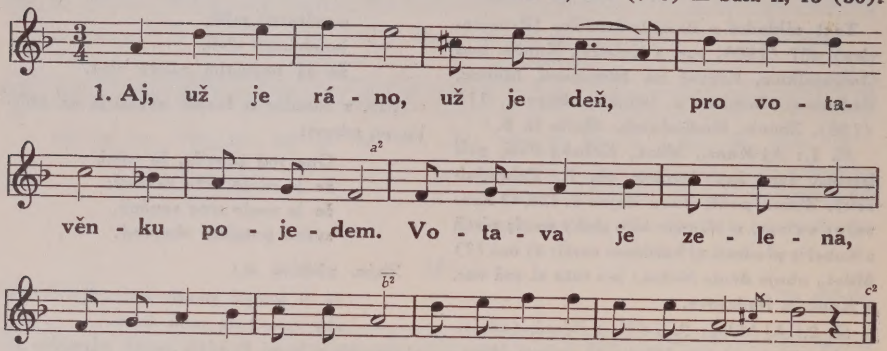

1. Aj, už je ráno, už je deň,
pro votavěnku pojedem.
Votava je zelená,
má milá je červená,
má milá je červenóčká.

1b

KOPŘIVNICE. Bartoš II, 296 (493).

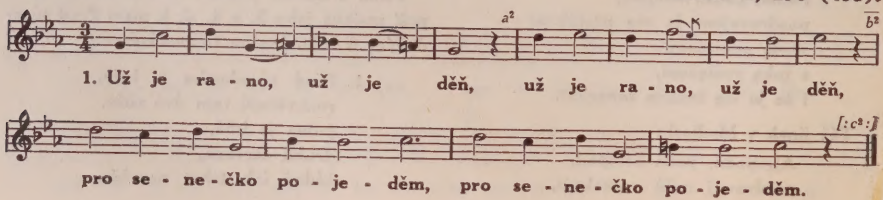

1c

Černík, 57 (62).

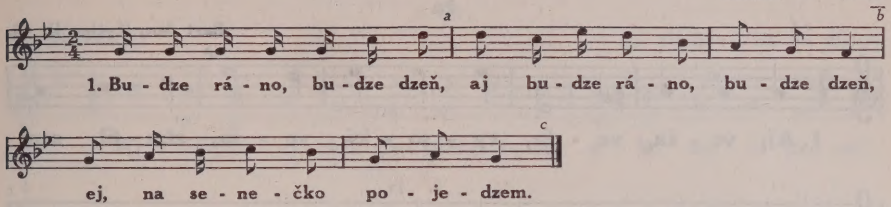

1d

Jan Kunc, 150.

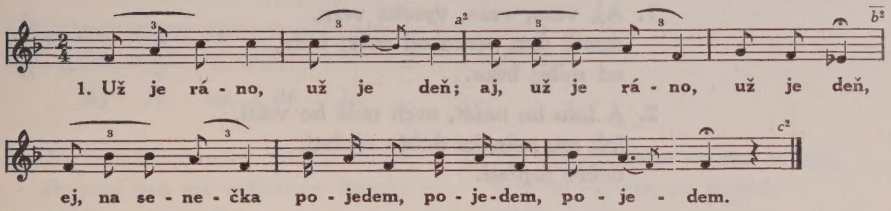

Text základní ze Sušila III, var. ze Sušila II, Bartoše II, Černíka a Kunce.

Odchylka v Sušilovi II, 15 (30) červenounká. Píseň ze Strání u Bart Jan. 391 (730) se shoduje jen prvním veršem. Píseň u Bartoše II, 296, Černíka a Kunce prvními dvěma verši (odchylky: Už je rano ... senečko Bart., Budze ... na senečko Černík); aj teprve při opakování, ej, na senečka Kunc.

Píseň u Kunce pokračuje:

2. Ej, na senečka zelený,
ej, za rosenky sečený (kosený).

3. Ej, zkažte mojéj mateři,
že dnes neprídu k večeři.

4. Ej, ani zítra k obědu,
až nás šandáři povedú.

Varianty 1a, b, c mají počátek stejný:

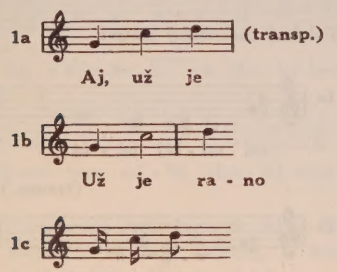

Variant 1d má s 1a prvý motiv společný:

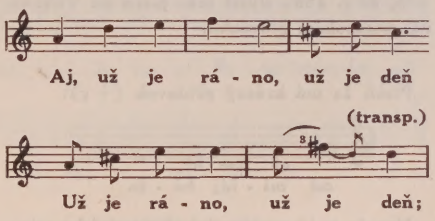

Píseň 1d má t. zv. moravskou modulaci (♭ VII).

38.

1a

Bart Jan, Kytice II, 43.

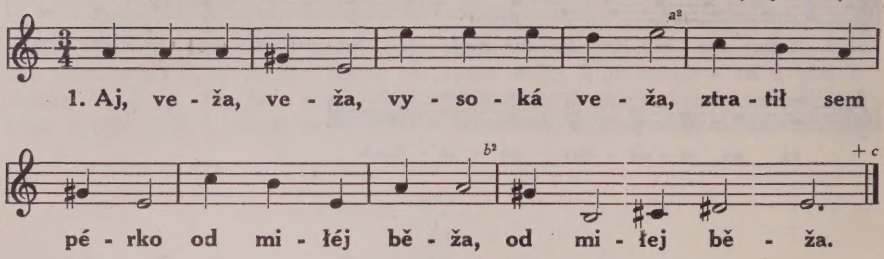

1. Aj, veža, veža, vysoká veža,
ztratił sem pérko od miłéj běža,
od miłéj běža.

2. A kdo ho našél, nech mně ho vrátí,
šak mu milenka dobře zapłatí,
dobře zapłatí.

1b

KOPANICE. Černík 148 (216).

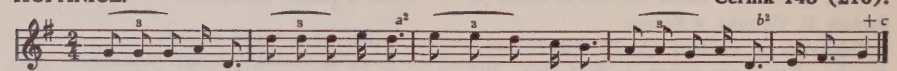

1. Ej, veža, veža,
vysoká veža,
ztracil som pérko,
od miléj beža, hojajom.

2. A kdo ho našol,
něch mi ho vrací,
šak mu milenka
dobre zaplací.

Leoš Janáček připomíná v Čes. Lidu II, 496, že r. 1892 slyšel tuto píseň na Velecku na moravském Slovácku.

*

Píseň 1a má krásný přídavek (+ *c*):

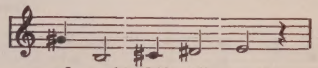

Var. 1a a 1b mají podobný rytmický motiv:

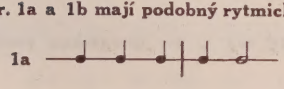

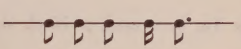

a podobný melodický motiv:

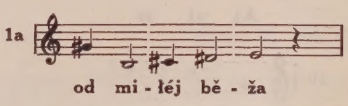

(transp.)

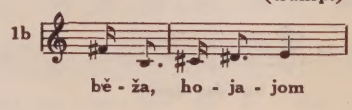

39.

1a

KLIMKOVICE. Zp. Ondrová. Sb. Fr. Hlobil.

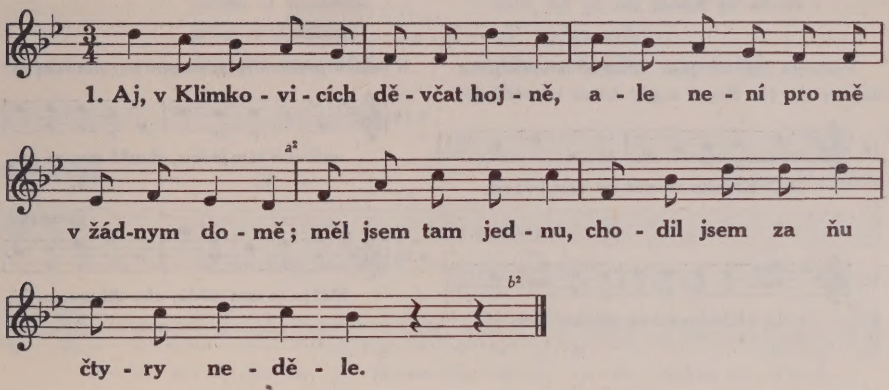

1. Aj, v Klimkovicích děvčat hojně,
ale není pro mě v žádnym domě;
měl jsem tam jednu,
chodil jsem za ňu
čtyry neděle.

2. Aj, čtyry neděle ve dně v noci,
jako ta rybička po potoci.
Půjdu ještě ráz,
budu se jí ptať,
ešli chodiť mám.

3. Ach, nechoď, synečku, nechoď ke mně,
neb nemohu obstať pře matičku:
matička lají, tatíček braňú,
že sem chudobna.

1b

MIKOLAJICE. Zp. tetka Kubeška. Sb. Ant. Brotan.

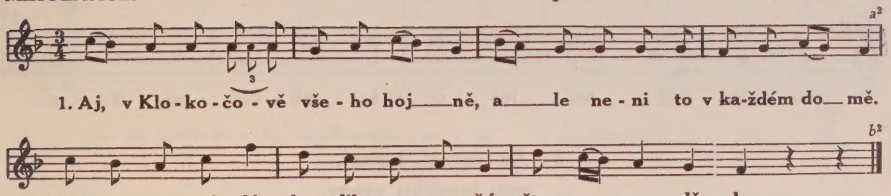

Odch. var. z Mikolajic: 1. v 1. Aj, v Klokočově všeho, v. 2. to v každém, 3. milú; sl. 2. v 2. já bludná rybice, v. 3.—5.: lidé bránili, chodiť nědali a vymluvali.

Sl. 3.: Bránili mně lidé, baj rodiče:
Neber si, synečku, chude dítě!
Ona chudobná
a statku nemá,
škoda by bylo!

Vzdálená podobnost, připomínka mnoha děvčátek je u Erbena[2] 124 (126). (Sl. 2.: V Hrazánkách je radost, je tam děvčátek dost atd.)

Varianty 1a, b jsou blízké; lahodnějšího nápěvu je 1b. První motiv tomu nasvědčuje:

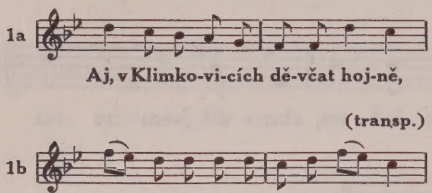

V části $\overline{b^2}$ je přemístění stupňů harmonických:

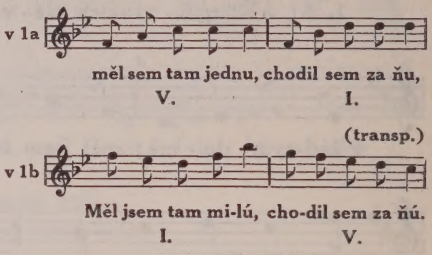

40.

1a

OD PŘÍBORA. Sušil III, 206 (210).

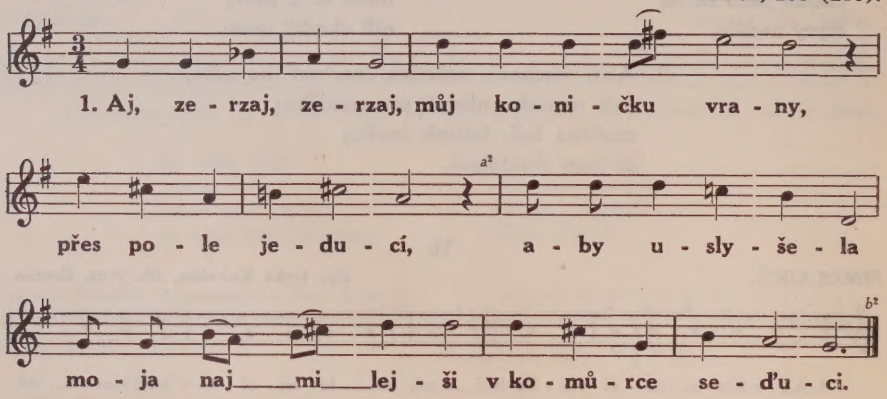

1. Aj, zerzaj, zerzaj,
můj koničku vrany,
přes pole jeduci,
aby uslyšela
moja najmilejši
v komůrce seďuci.

2. Jak ho uslyšela,
zaplakať musela
o koňa vraneho,
nětak o konička
jako o Janička,
Janička švarneho.

3. Svitilo slunečko
na me okenečko,
od půlnoci měsiček,
ach, že už mi zarůst
od meho mileho
přes zahradku chodniček.

1b

MORÁVKA. Sb. Jos. Mojžíšek.

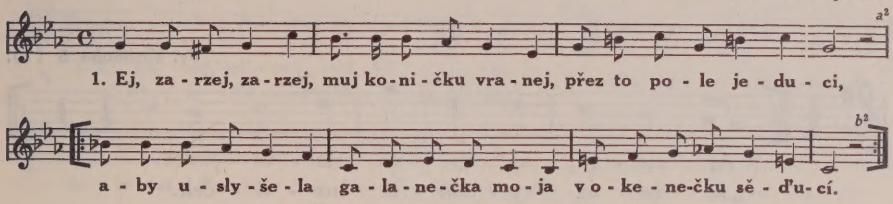

1c

LUBNÉ VE SLEZSKU. Zp. Ignác Kotek. Sb. Leoš Janáček 1906.

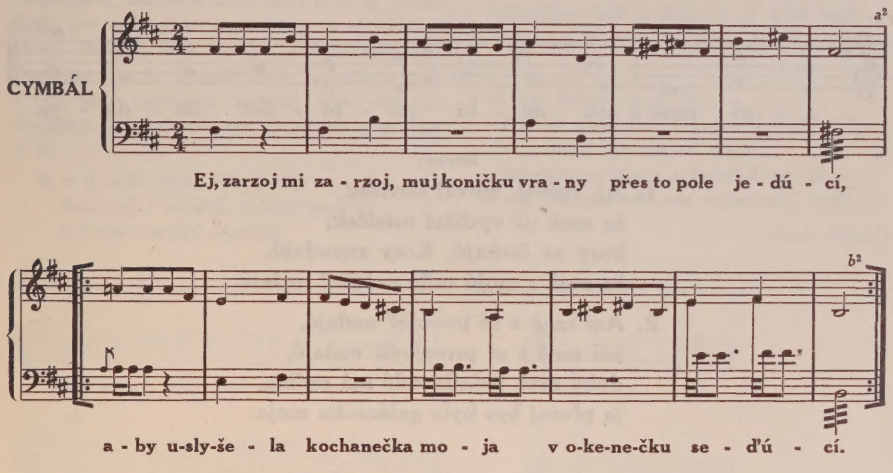

Odchylky variantů: 1. Ej, zarzej Morávka, zarzoj Lubné, 2. vranej Mor., 3. přes to pole Mor., Lub., 5. galanečka moja Mor., kochanečka moja Lub., 6. v okenečku Mor., Lub.

2. 1. Když to Mor., A jak Lub., 2. hned se rozplakala Mor., Lub., o konička Mor., Lub., 5. o synečka Mor., Lub., 6. o synečka t. Sl. 3. má toliko Sušil II.

Motiv zarzání je v Slavia II, 4, 95 (81) zařehtej, koníčku vraný, na těch panských lukách. Ostatek je jinaký.

Nejbohatšího tónového cítění, ba ojedinělá v tomto ohledu je píseň 1a. Bohatost tónová:

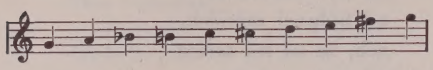

se vysvětluje modulací toninovou (g-D-A, G-D-G), jíž do jisté míry napovídá cymbálový průvod ve variantu 1c. Těkavost, měnlivost tónů c^2—cis^2 jeví se v okolku terce

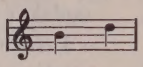

od d^2 sestupem k h^1 vyznívá c^2, výstupem od h^1 k d^2 vyzní cis^2.

Shodné toninové modulace (tercová-tercová-sextová) jsou ve variantech 1b a 1c.

41.

1a

Fr. Koželuha 5 (1).

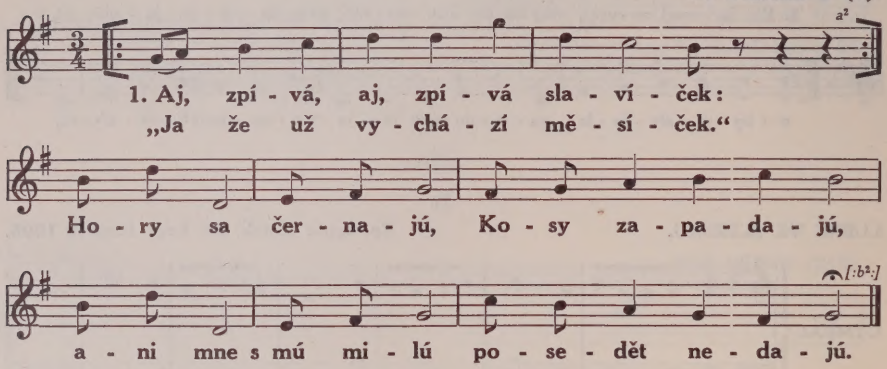

Bayer:

1. Aj, zpíval, zpíval slavíček,
že mně už vychází měsíček,
hory sa čerňajú, Kosy zapadajú,
že mně s mojú milú poležeť nedajú.

2. Ani mně s ní poseděť nedajú,
ani mně s ní promluviť nedajú,
dyby mně bránila celá má rodina,
ja přecaj bys byla galánečka moja.

1b

VALAŠSKÁ BYSTŘICE.

Zp. Fr. Lušovjan, 68l. Sb. H. Bím 1907.

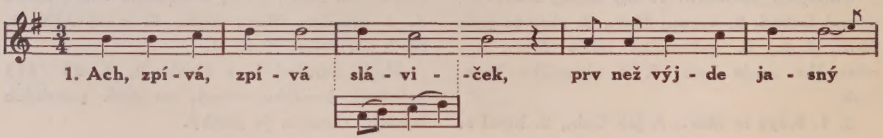

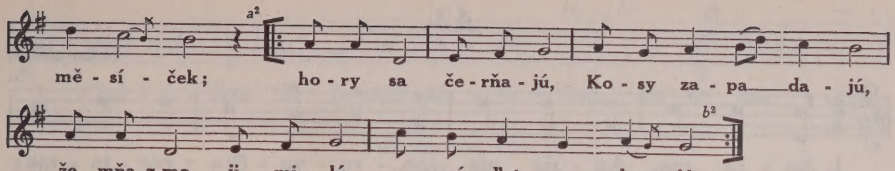

1c

JAVORNÍK. Bart Jan. 188 (314).

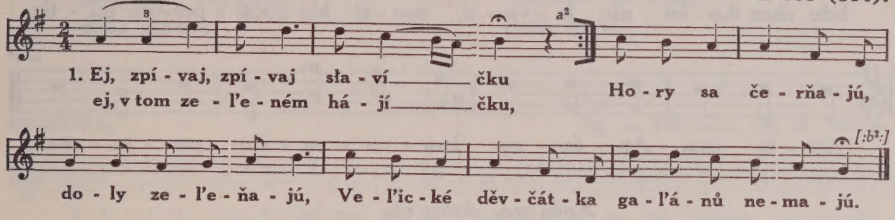

Text základní z Bayera 78 (89), var. z Val. Bystřice, z Koželuhy a Bart Jan.

1, v. 1. zpívá Kožel., ach zpívá Bím, ej, [: zpívaj :], slavíčku Bart Jan.; v. 2. ja že už Kož., prv než výjde jasný Bím, ej, v tom zeléném hájíčku Bart Jan.; v. 3. doly zeľeňajú Bart Jan.; v. 4. posedět Kož., že mňa z mojí (?) milú rozváďat nechajú Bím, veľické děvčátka gaľánů nemajú Bart Jan.; tu jen 1 sl.

2, v. 1. s ňú Kož., Bím jinak:
Ach, když nedajú, musím pryč
a svoju rozmilú opustiť;
dyby mně bránila celá má rodina,
a já tě nenechám,
tys moja rozmilá.

Odchylky další u Kož.: v. 2. s ňú sejít sa, 3. má celá, 4. přec ty, děvečko, budeš moja žena.

Kožel. pokračuje sl. 3.:
Dyž ty půjdeš do lesa na trávu,
vem sobě šáteček na hlavu.
Šáteček na hlavu a kosáček za pás,
aby ťa nechytil ten rožnovský šafář.
(Kož. šáfař!)

Příklad zploštění nápěvu lze sledovat na motivu:

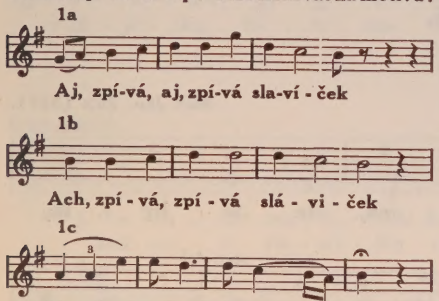

v 1a dosahuje oktávy, v 1b, 1c jen kvinty.

Podobně je tomu s motivem:

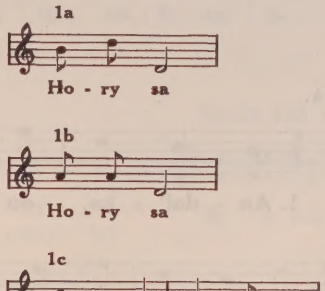

42.

Guberniální.

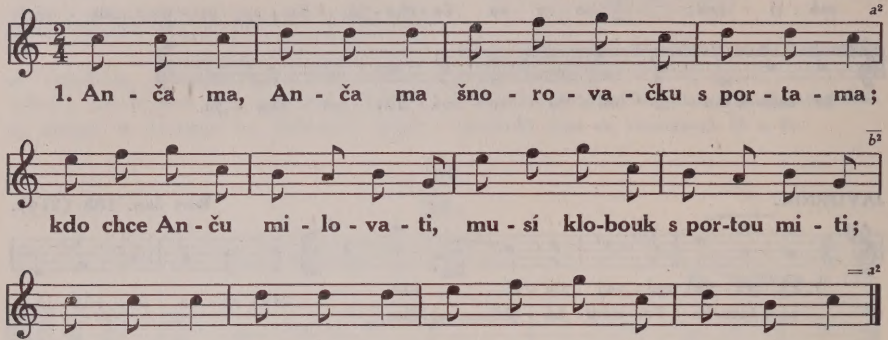

Anča ma, Anča ma
šnorovačku s portama.
Kdo chce Anču milovati,
musí klobouk s portou miti;
Anča ma, Anča ma
šnorovačku s portama.

Var. český u Rittersberka 46 (101), Erbena[2] 252 (619), Slavia I_3 68.

V Erbenově sbírce, nápěv 223, je notována v tonině G (o kvartu níže) a má v motivu

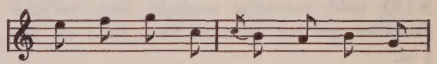

orchestrální ozdůbku (příraz).

43.

1a

VELKÁ.

Bart Jan. 202 (347).

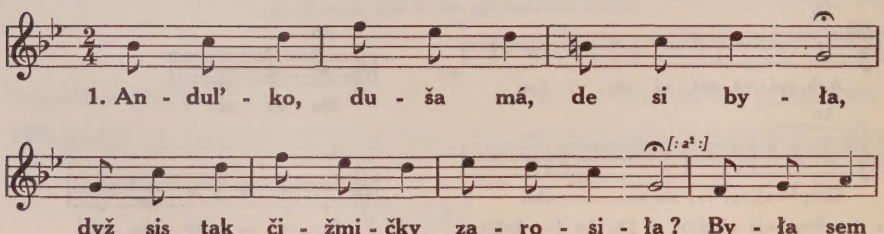

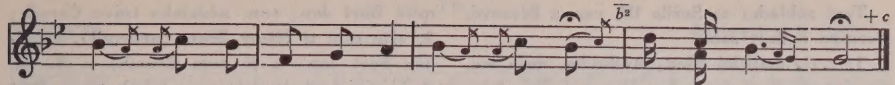

Sušil III, 518 (711):

1. Anička milúčká, kde si bola,
keď si ty čižmičky zarosila?
»Bola sem v hájičku,
žala sem trávičku,
duša moja.«

2. A já sem u Váhu lúčku kosil,
já sem si čižmičky nezarosil;
větříček ovéjá,
slunečko ohrjévá,
duša moja.

1b

BŘEZOVÁ. Zp. L. Pellasová. Sb. M. Zeman.

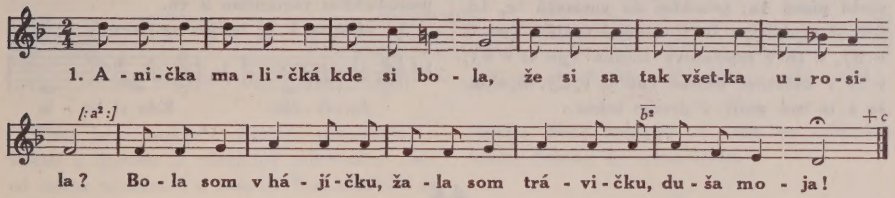

1c

NIVNICE. Sušil III, 518 (711).

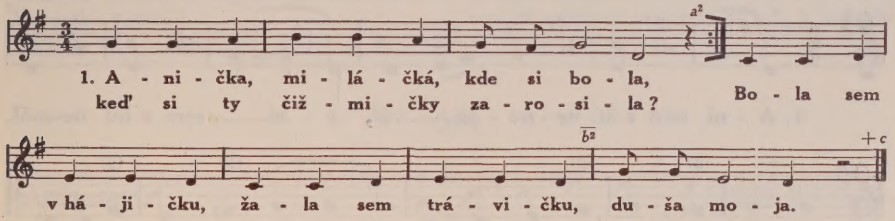

1d

KOPANICE. Černík 133 (189).

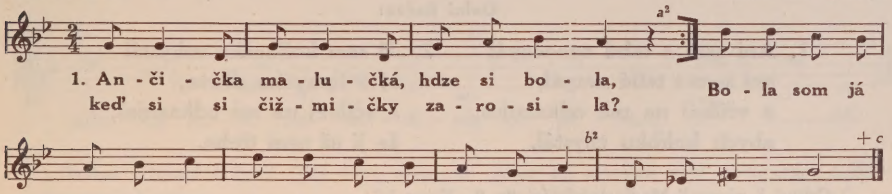

Text základní ze Sušila III, var. z Březové, Černíka a Bart Jan.

1, v. 1. maličká Břez., Andul'ko, duša má, de si była Bart Jan.; Ančička malučká, hdze si bola Černík; v. 2. že si sa tak všetka urosila Břez., dyž sis tak Bart Jan.; keď si si Černík; v. 3., 4. som Břez., Černík, była — travičku Bart Jan.; v 3. v. přidáno já, v 4. tam Černík.

2, v. 1. ja som po tri dni trávu Břez., má miłá Bart Jan., som nědalako trávu Černík; 2. ešte som si čižmy Břez. (neurosil), čižmičék Bart Jan., a já som Černík; v. 3.—4. A ja som hrabala, teba som čakala Břez., Bart Jan. (sem), Čern. (v 3. sl. přidáno tam, 4. na tebja som).

Variant slovenský sr. u Šafaříka II, 54, Kollára I, 296 (21), Sloven. Spevy 23,[1]) 24 (65, 66), Sborník Matice Slov. I, 34, II, 15.

Přídavek + *c*

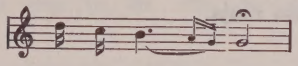

zdobí píseň 1a; přechází do variantů 1c, 1d. Díl $\overline{b^1}$ probíhá v 1a v tercové tonině (po G v B), v 1b v septimové tonině (po G v F), v 1c v kvartové tonině (po G v C). Myslím, že v 1a má zníti v prvém taktu:

Těkavost terce (*b—h*) v takové blízkosti jest neuvěřitelná.

Var. Sborník Matice Slov. I, 34, II, 15 jsou melodickým variantem k 1b.

1d váže se k 1c toliko motivem

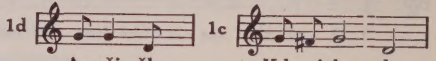

44.

1a

SENINKA. Zp. Rozína Juřicová, 70l. Sb. H. Bím 1907.

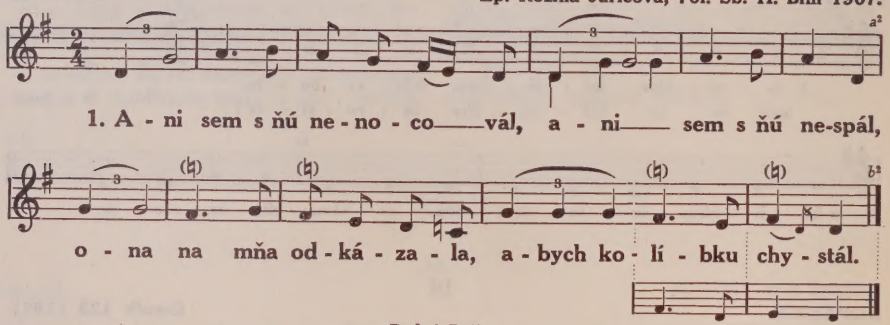

Dolní Bečva:

1. Ani sem s tebú nenocoval
ani sem s tebú nespál,
a včílkéj na mě odkazuješ,
abych kolíbku chystál.

2. Já sem kolibečku uchystál
aj z lipového dřeva,
a včilkej na mě odkazuješ,
že jí už není třeba.

[1]) Odtud ji převzali Modlosložebníci str. 9., Kunc 16.

1b

ZLINSKO. Bartoš I, 16 (34).[1])

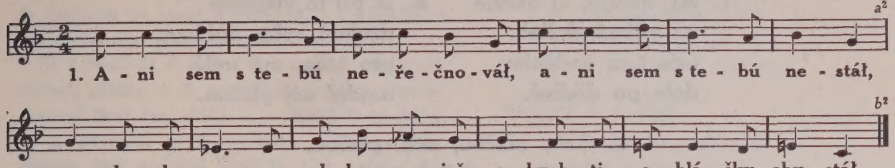

1c

DOLNÍ BEČVA. Zp. Valentin Kuliščák, 55l. Sb. H. Bím 1907.

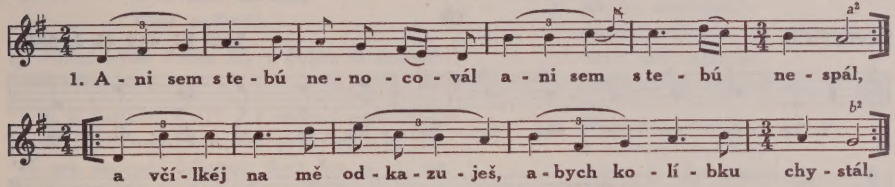

Text je v podstatě shodný; neřečňoval a nestál u Bartoše je věrojatně umravněné znění místo nenocoval a nespál. Text základní je z Dol. Bečvy.

Sl. 1. 1), 2): s ňú Seninka, 3) dycky Bart., ona na mňa odkázala Senin., 4) ti ohlášky Bart. (? možná, že změnil sám místo méně mravného kolíbku).

Sl. 2. 1)—2) Kolíbečku javorovú z javorového dřeva Seninka, 3) ona na mňa odkázala Senin., 4) néni Senin.

*

Toninami nejhutnější je variant 1a; z D šine se píseň v C. Těkavost mezi *fis*[1] a *f*[1] způsobuje i zakončení V. stupněm v C. Variantem 1b probíhají toniny F, Es a C, a variantu 1c vládne toliko G.

45.

1a

RAJHRADICE. Sušil III, 210 (217).

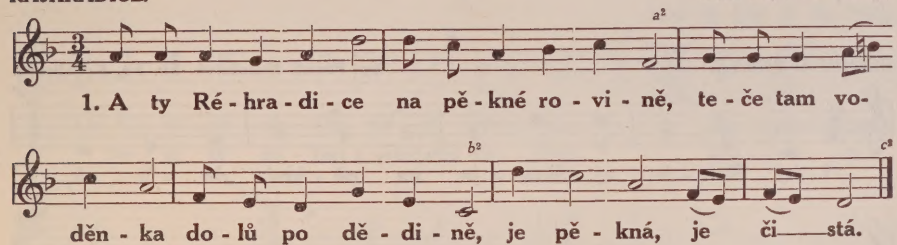

[1]) Bartoš připomíná Sušil (III) 632; míní asi píseň Ej, moselas mně počarovac z Hrozenkova téhož rytmu.

Boudy u Skryjí:

1. Aj, Skreje, aj Skreje
na pěkné dolině,
teče tam voděnka
dolu po dědině.

2. A po té voděnce
drobné ryby skáčou,
pro tebe, má milá,
modré oči plačou.

3. Ach, plačou, ach, plačou,
jak by neplakaly,
dyž (tě) neviděly
už štyry neděle.

1b

BOHUTICE. Sušil III, 412 (k č. 585).

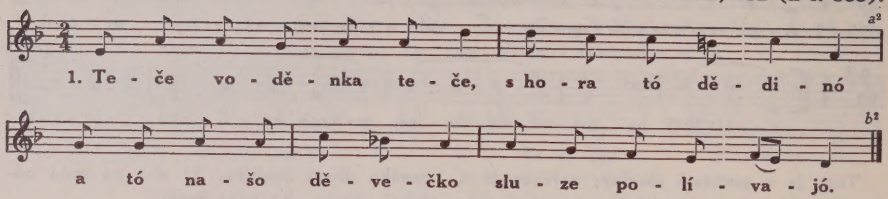

2

SLOVENSKÉ POMEZÍ. Bart Jan. 413 (769).

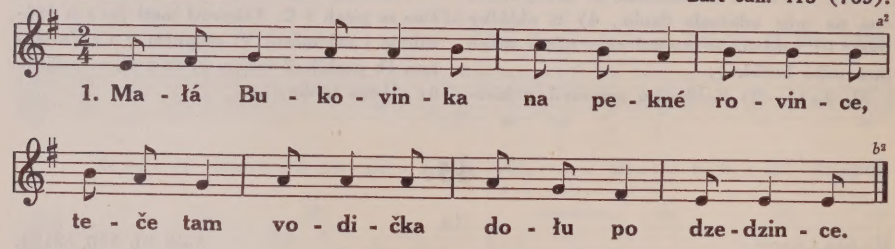

3

BOUDY U SKRYJÍ. Zp. Frant. Maloňová. Sb. Fr. Kyselková.

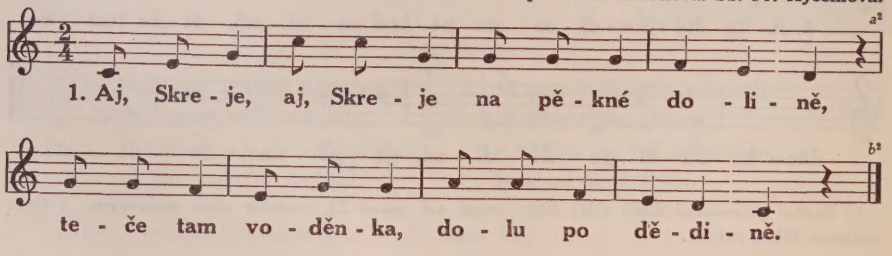

Text základní z Bud u Skryjí, varianty ze Sušila II i III a z Bart Jan. Shoda mezi texty je zejména ve sloze o rybkách, na počátku a odůvodněním pláče se písně rozcházejí.

Sl. 1. Sušil III, č. 217, v. 1. A ty Réhradice, v. 2. rovině, přidán v. 5. je pěkná, je čistá; sloven. pomezí Bart Jan. 413: v. 1. Malá Bukovinka, v. 2. rovince, v. 3. vodička, v. 4. po dzedzince. Jiný počátek Sušil II, 173 (394), Sušil III, k č. 585:

Teče voděnka, teče
shora tó dědinó,
a tó našó děvečko
sluze polívajó.

(Text podle Sušila III, v Sušilu II dialektické odchylky.)

Sl. 2. Sušil III, č. 217, v. 2. drobný rebe skáčó v. 3. pověz mně, v. 4.—5. proč tvý voči plačó tak smutně, žalostně; Bart Jan. v. 1. po téj vodince, v. 2. skáčú, v. 3. prečo že, v. 4. tvoje . . . plačú; Sušil II, Sušil III k č. 585, v. 1. a po voné, v. 2. drobný rybe skáčó; v. 3. pověz ty mně, má milá, v. 4. proč tvý voči plačó.

Sl. 3. Sušil III, č. 217, buď:

Plačó vone, plačó,
šuhajo, vo tebe,
že sme se dostali
[: daleko vod sebe. :]

nebo:

Proč by neplakaly,
dyž hlavěnka bolí?
Musijó zaplakat
[: šohajovi k vůli. :]

Sušil III, k č. 585:

A jak be neplakale,
dež poctivá néso?
Zavedla sem se s milém,
ztratila sem kráso.

Bart Jan.:

3. Jak by nepłakały,
dyc ony musejú,
mała som synečka,
vzal'i ho na vojnu.

4. Mała som synečka
v červené kordúlce,
než sa k nám dohrabał,
zedl'i ho sl'epice.

K sl. 4. u Bart Jan. sr. Erben² 243 (570):

Měla jsem milého,
byl vedle z vesnice:
vlez za mnou na půdu,
snědly ho slepice.

Varianty 1a, 1b mají dosti značnou a společnou modulaci toninovou (D-F-C-D) a (D-F-D).

46.

1a

Sušil III, 278 (k čís. 350).

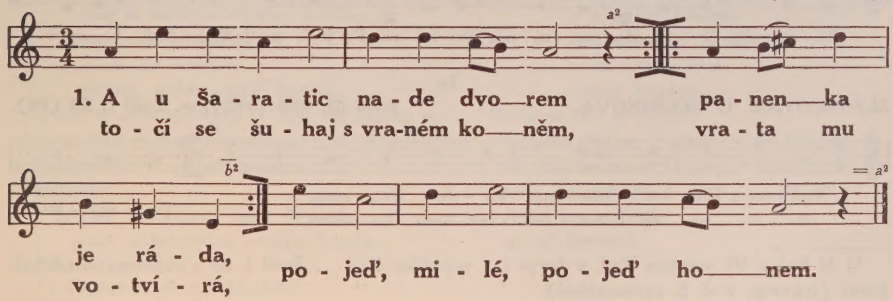

A u Šaratic nade dvorem
točí se šuhaj s vraném koněm,
panenka je ráda,
vrata mu votvírá,
pojeď, milé, pojeď honem.

1b

LIŠEŇ. Bartoš I, 99 (247).

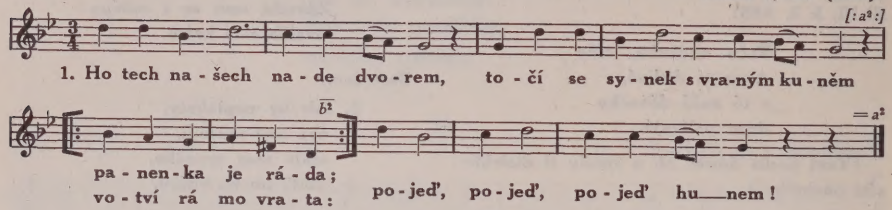

1c

NOVÉ LHOTKY. Bartoš II, 141 (206).

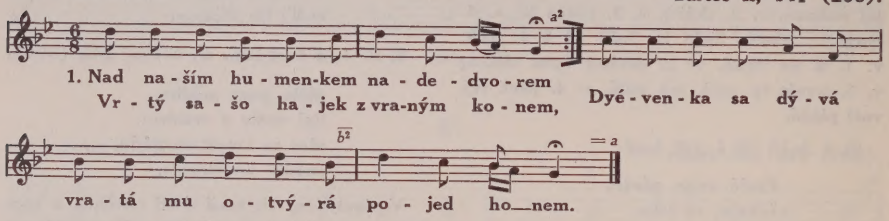

1d

ŠARATICE. Zp. Marie Nováková, 73l. Sb. Fr. Kyselková.

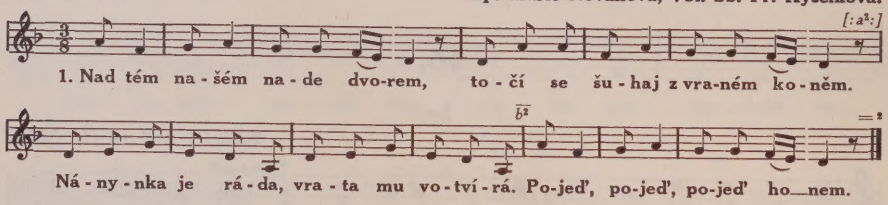

1e

SLAVÍKOVICE U ROUSINOVA. Sušil III, 278 (350), sr. Sušil I, 59 (79).

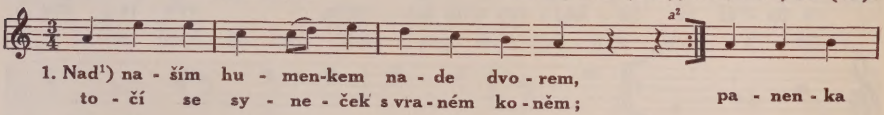

[1]) U Sušila III omylem Pod, v textu i v rejstříku Nad... Sušil I, 59 s nepatrnými odchylkami (vraným, v sl. 2. zarmoutěný).

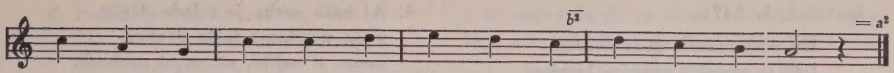

1f

MISTŘÍN. Sb. Jos. Kráčmer.[1])

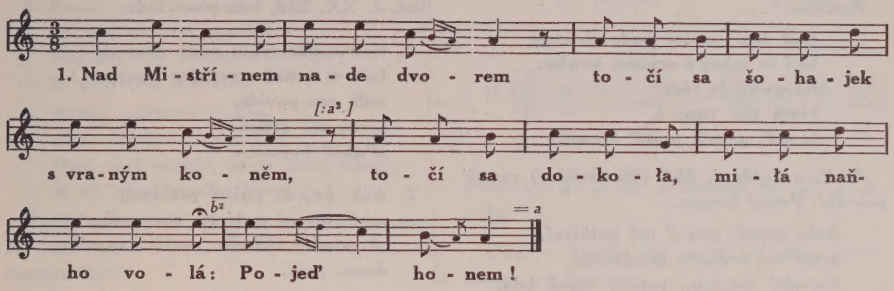

1g

KOHOUTOVICE U BRNA. Zp. Marie Dalerová. Sb. Fr. Kyselková.

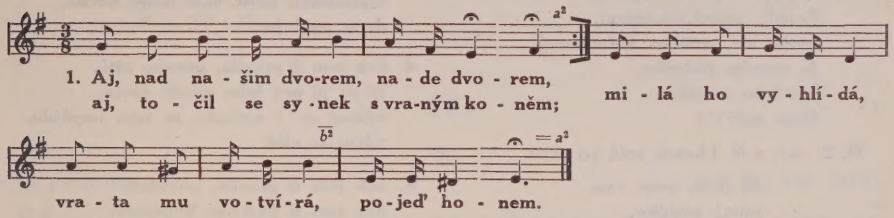

Text základní ze Sušila III, 278 (k č. 350), var. t. č. 350, Sušil I, 59, Bartoše I i II, ze Šaratic, Kohoutovic u Brna a Mistřína, u Tomka.

Textem shodují se písně úplně jen v 1. sl. U Sušila III k č. 350 zní:

A u Šaratic nade dvorem
točí se šuhaj s vraném koněm,
panenka je ráda,
vrata mu votvírá,
pojeď, milé, pojeď honem.

S tím se shoduje Sušil č. 350. Odchylka je v 1. v. Nad naším humenkem, v 2. syneček, v 3. vyhlídá, 4. pojeď honem.

Mistřín:

1. Nad Mistřínem nade dvorem
točí sa šohajek s vraným koněm,
točí sa dokoła,
miłá naňho volá:
»Pojeď honem!«

Bartoš II z N. Lhotek:

Nad naším huménkem,
nade dvorem
vrtý sa šohajek
s vraným konem,
dyévenka sa dývá,
vratá mu otvýrá,
pojed honem.

Kohoutovice u Brna:

Aj, nad našim dvorem, nade dvorem,
aj, točil se synek s vraným koněm;
milá ho vyhlídá,
vrata mu votvírá,
pojeď honem!

[1]) Poznamenal: 40 let stará.

Bartoš I, č. 247:

Ho tech našech nade dvorem
točí se synek s vraným kuněm;
panenka je ráda,
votvírá mo vrata:
pojeď, pojeď, pojeď hunem!

Šaratice:

Nad tém našém nade dvorem
točí se šuhaj z vraném koněm.
Nánynka je ráda,
vrata mu votvírá,
pojeď, pojeď, pojeď honem!

Sl. 2. u Sušila č. 350 (Slavíkovice) rozvíjí pozvání: Pojeď honem.

Ach, pojeď, pojeď mé potěšení,
potěš mý srdečko zarmócený.
Zarmótí ledakdo, potěšit nemá kdo,
pojeď honem.

Tak pokračuje také var. z Mistřína:

Pojeď, pojeď, potěšení,
potěš mé srdéčko zarmúcený,
já nemám žádného,
jen tebe samého,
Bože milý![1])

Sl. 2. var. z N. Lhotek volá po otci:

Ej pote, pote ven,
muoj tatýčku,
máte-li pre kona
maštaličku?
Maštalička prázná,
vaša céra švarná,
dajte mne ju.

Píseň z Kohoutovic spojuje obě předešlé skupiny:

2. Aj pojeď, pojeď potěšeni,
protože mé srce zarmóceny;
zarmótí ledakdo, potěšit nemá kdo,
pojeď honem.

3. Aj ptám si já vás, můj tatičku,
máte-li pro mně maštaličku;
maštalička nová, vaša cerka hodná;
dáte mně jo?

4. Aj naša cerka je mlady děvče,
vona si vdávat ješče nechce,
komu si nelíbí, ať za ni nechodí,
vdá si ješče.

Zmínka o maštaličce je též u Tomka, Sloven. písně z Uherskobrodska, Národop. věst. č. XX, 255, kde píseň zní:

1. Nad maštalenkú, nade dvorem
točí sa šohaj s vraným koněm,
milá mu povídá,
vrata mu otvírá:
»Pojeď honem.«

2. Ach, pojeď, pojeď potěšení,
nech sa mé srdénko rozveselí,
já nemám žádného, tatíčka samého,
doma není.

3. Ach, pojeď, pojeď šohajíčku,
máš přichystanú maštaličku,
maštalečka nová, vaše dcera hodná,
dajte mně ju.

4. Šak sem ti pravila, pravím eště,
že su já pro tebe mladé děvče,
vdávat se[2]) nebudu, za tebe nepůjdu,
vdám se eště.

5. Šak sem ti pravila, povídala,
dyž sem ti pérečko kupovala,
červené, zelené, převelice pěkné,
za půl tolara.

Jinak rozvíjí pozvání píseň u Bartoše I, 99 (247):

2. Pojeď, pojeď, potěšení,
potěš srdečko zarmócený,
pojeď, můj synečko,
potěš mý srdečko,
potěš srdečko zarmócený.

3. Dočké, postůj ho našich vrát,
hať mi rozkvete karafiát,
karafiát bilý,
to pro tě, můj milý,
to pro tebe, potěšení.

[1]) K této sl. přivěšena mechanicky: Dycky jsem ti říkávala, abys mně nakúpił šnirovadla.

[2]) Zápis Tomkův střídá s a (1. sl.) se s e v sl. 4.

4. Počké, postůj ho našeho,
haž já se zeptám otce mého,
otec mně povídá,
že so ješče mladá,
že so ješče mladý děvče.

S ní se shoduje var. ze Šaratic:

2. Počké, postůj u našéch vrat,
až mně narůste karafiát.
Karafiát bílý, modrý a červený;
to pro tebe, potěšení.

3. Počké, postůj u našího,
až se zeptám otca svýho.
Otec mně povídá, že su ješče mladá;
že su ješče mladý děvče.

Počátkem se této skupině podobá skupina: Na tom našem nátoni zatočil se šuhajíček na vraném koni.

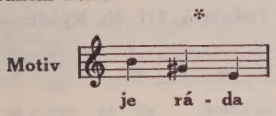

z 1a zachován je ve všech variantech (1a až 1g), ale zplošťuje se do okolku kvartového

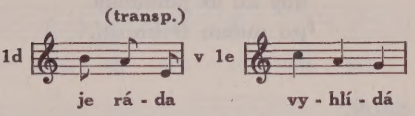

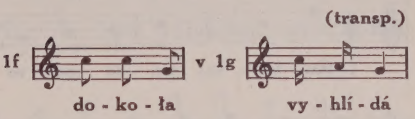

Sčasovka 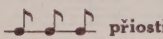 přiostřena na v 1g.

Píseň u Tomka liší se od 1c toliko třetím taktem od konce:

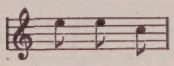

47.

1a

OD PŘÍBORA. Sušil III, 210 (218).

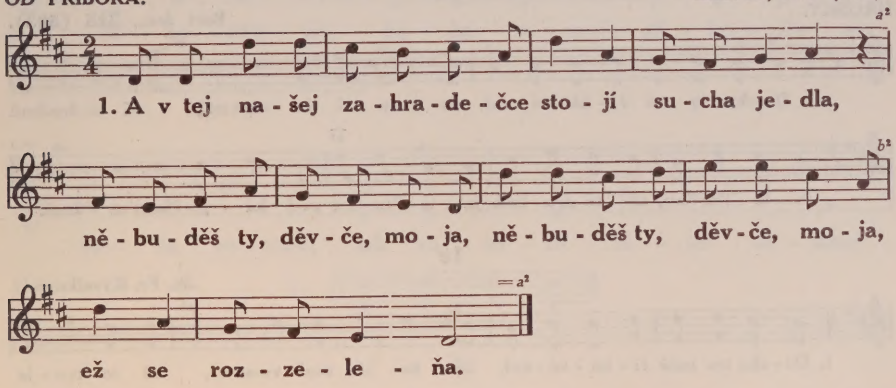

1. A v tej našej zahradečce
stoji sucha jedla;
něbuděš ty, děvče, moja,
ež se rozzeleňa.

2. Kerak se ma rozzeleňať,
dyž je suchy kořen?
něnis mne ty, muj synečku,
něnis mne ty hoden.

3. Do tej našej zahradečky
naseju si osti,
aby mi už pominuly
po milem tesknosti.

4. Tesknosti mne pominuju,
žalost mi nastava;
ach, měla jsem ja synečka,
už mne zaněchava.

1b

GRUŇ.

Sb. Ant. Brotan.

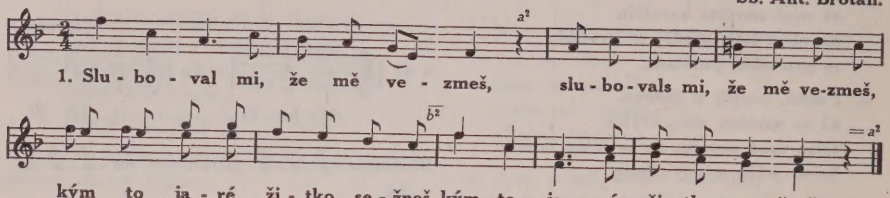

1c

POPŮVKY U KOJETÍNA.

Zp. Magdalena Tichalová, 77l. Sb. Kyselková.

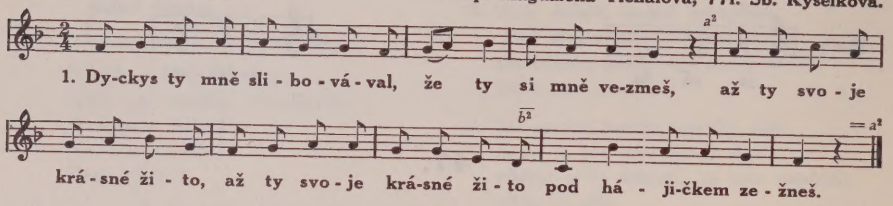

1d

HRUŠKY.

Bart Jan., 325 (593).

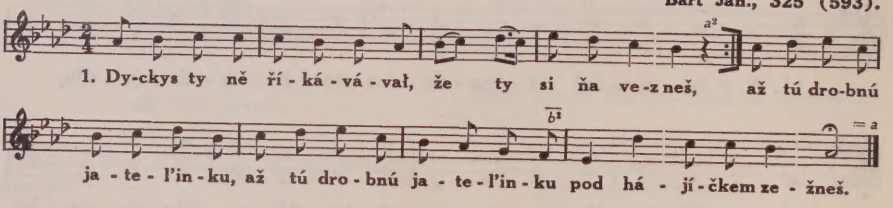

1e

Sb. Fr. Kyselková.[1])

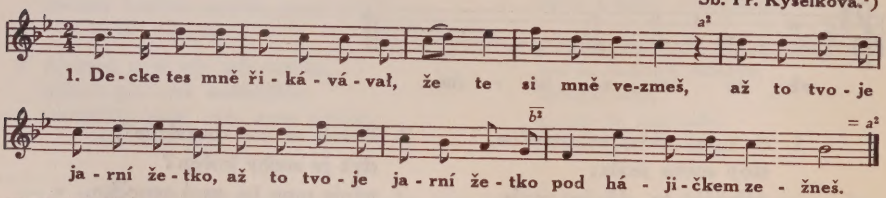

[1]) Naleziště sběratelkou nezaznamenáno.

1f

JASENKA OD VSETÍNA. Bart Jan. 181 (299).

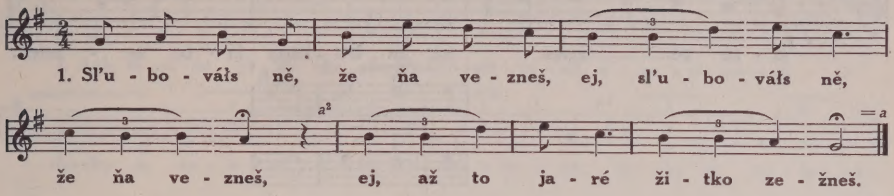

1g

VSACKO. Bartoš I, 83 (213).

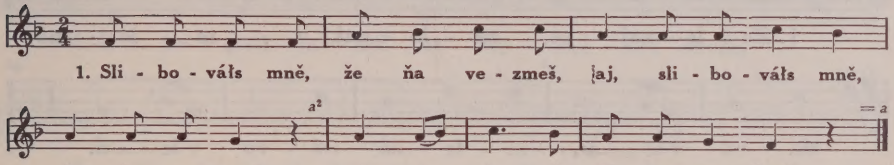

2

SENINKA. Zp. Terezia Řezníčková, 51l. Sb. H. Bím 1907.

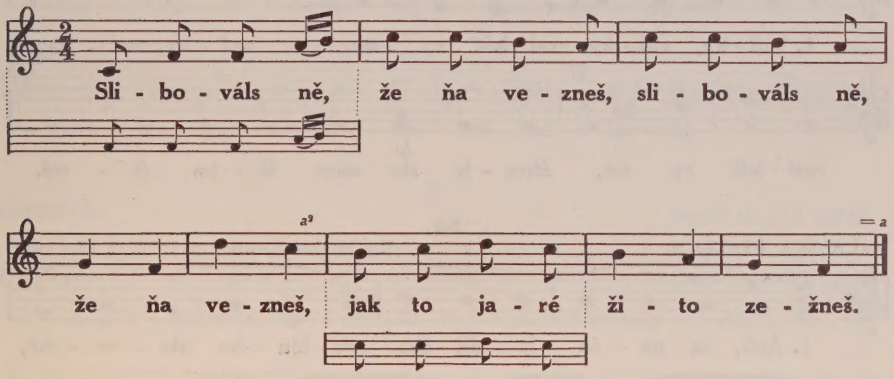

3

VNOROVY. Sb. Martin Babulík, gajdoš, 59l. Sb. H. Bím 1906.

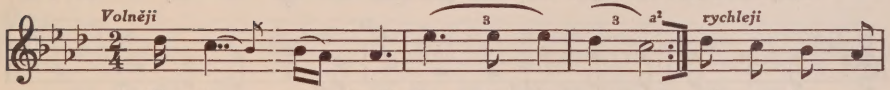

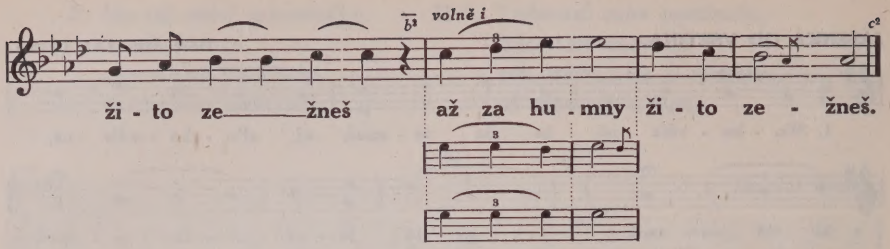

4

BRANKY. Sušil III, 264 (k č. 321).

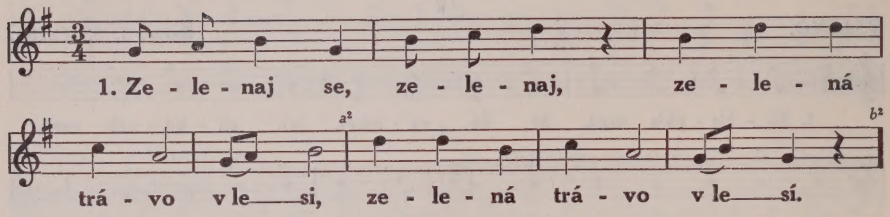

5

DOLNÍ BEČVA. Zp. Valentin Kuliščák, 55 l. Sb. H. Bím 1907.

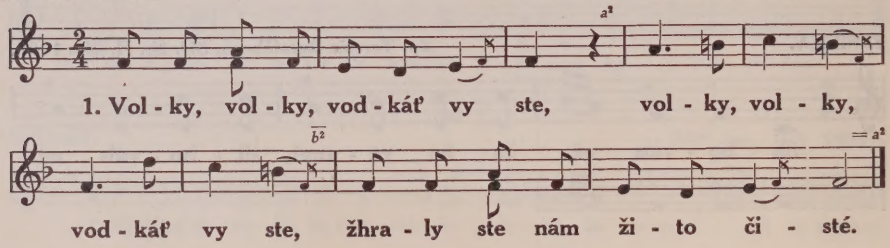

6a

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Michal Zezulka, 35 l. Sb. H. Bím 1907.

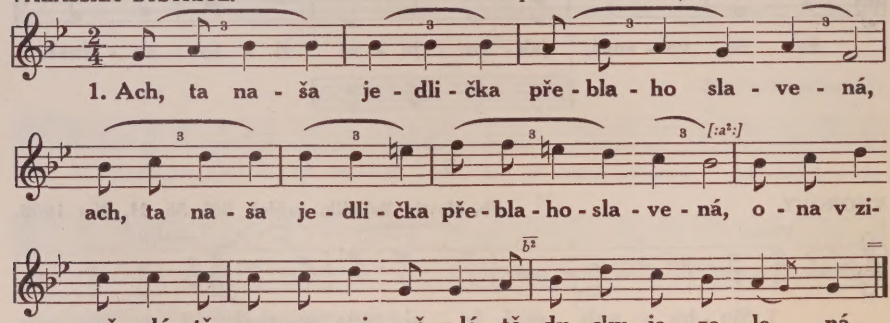

6b

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Michal Zezulka 35 l. Sb. H. Bím 1907.

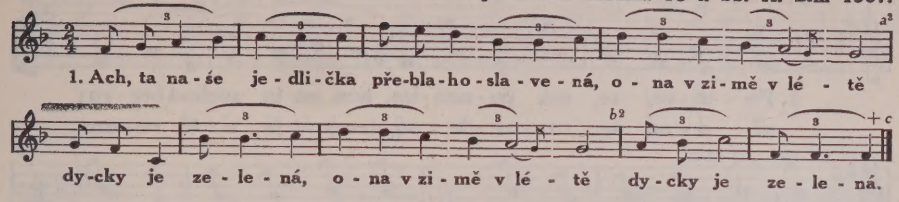

7

BŘEZOVÁ (U UH. BRODU). Zp. Anna Vaculová. Sb. H. Bím 1910.

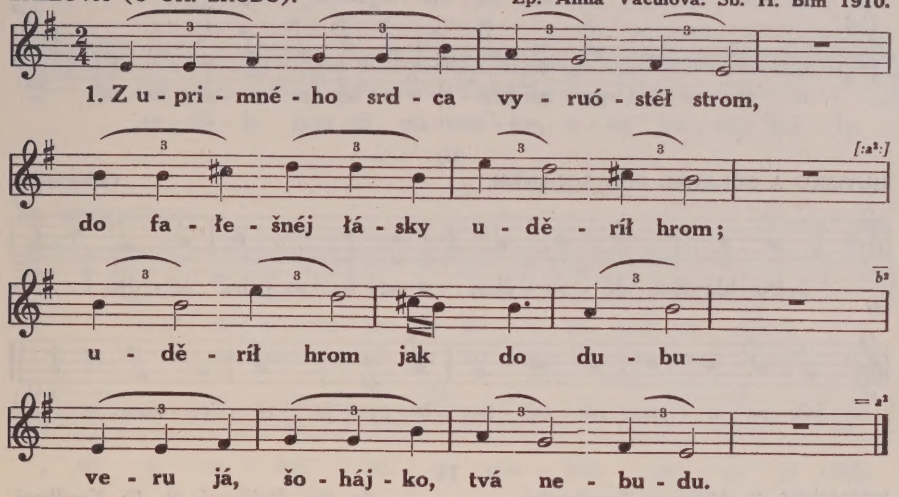

8

BŘEZOVÁ. Bartoš II, 178 (274).

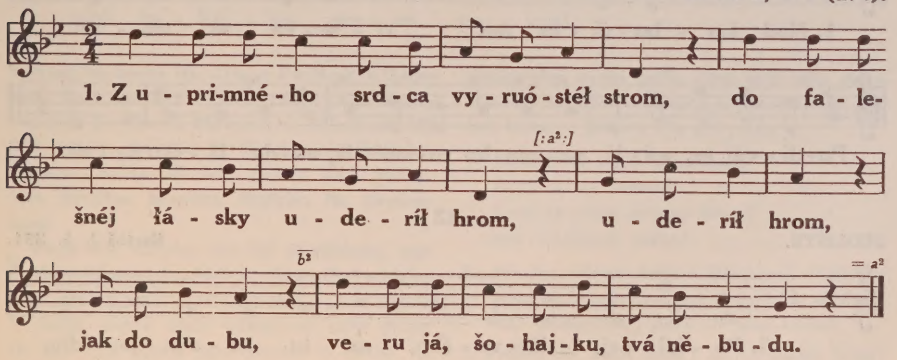

9

PROTIVANOV. Zp. Jenofa Lukášová. Sb. Fr. Kyselková.

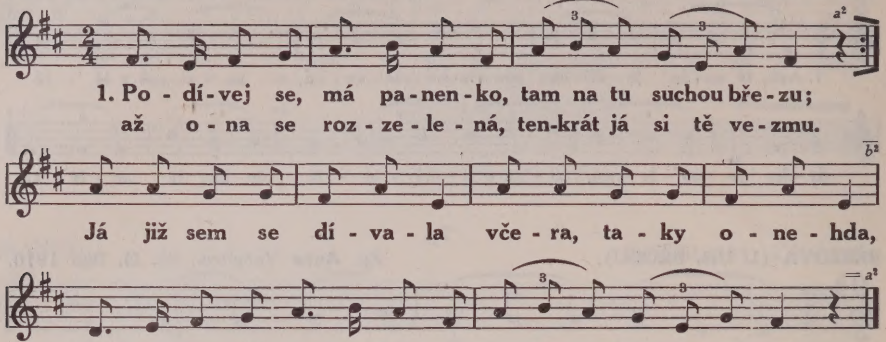

10

HUTISKO A SOLANEC POD SOLÁNĚM. Guberniální.

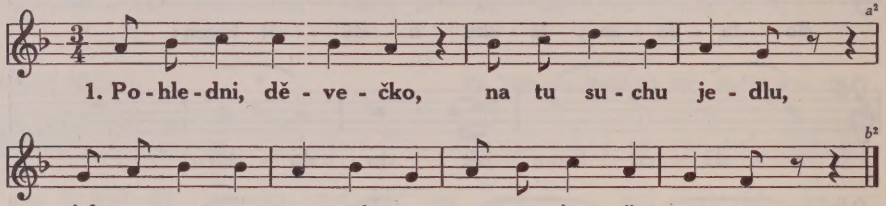

11

TOVAČOV. Z přístky na Tovačovsku. Zp. Em. Štefanová. Sb. Fr. Kyselková.

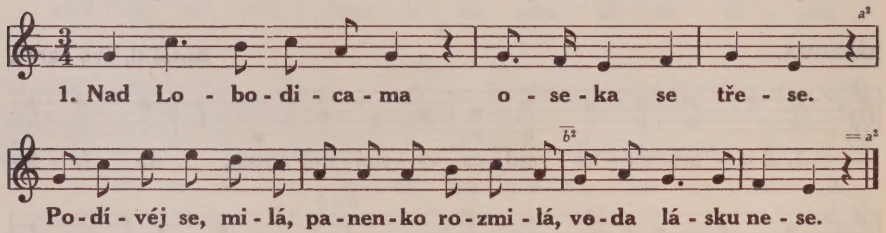

12

SEDLIŠTĚ. Bartoš I, č. 391.

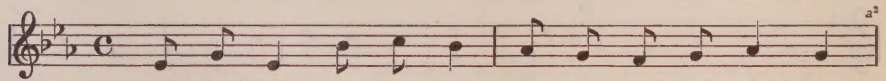

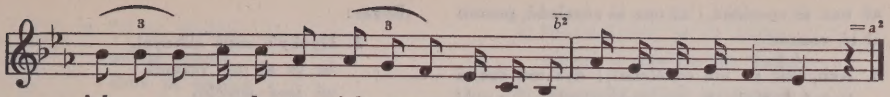

13

Sušil III, 257 (č. 311).

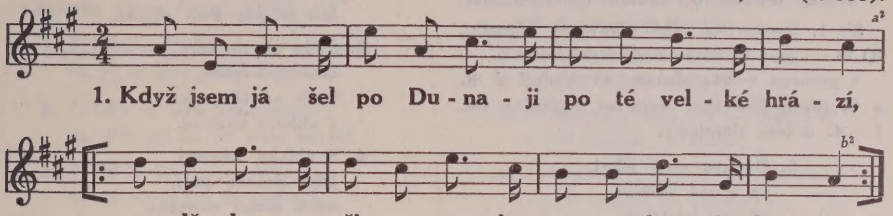

14

ST. HROZENKOV. Ferd. Tomek.

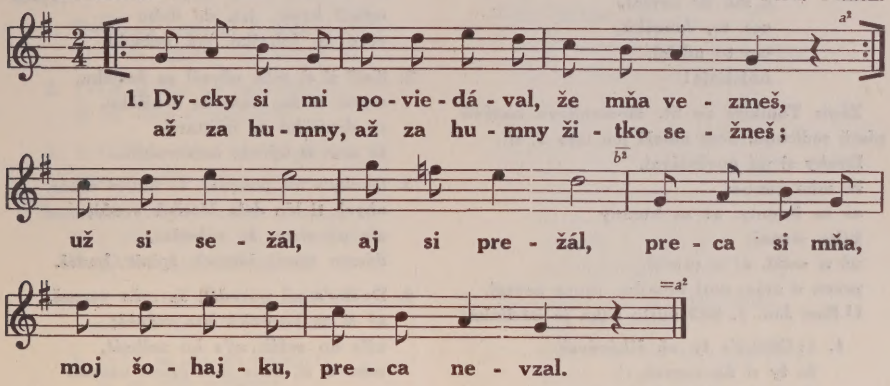

Text ze Sušila III, 210, z Popůvek u Kojetína, Bart Jan 325 (593), 181 (299), Protivanova, Tovačova, Bartoš I, č. 391, Sušila III, 257 (311), Bartoše I, 83, Gruně, Seninky, Vnorov, Sušila III, 264 (321), Dol. Bečvy, Val. Bystřice, Březové, Hutiska, St. Hrozenkova.

Písně této skupiny shodují se základní myšlenkou klamných slibů a vědomého oddalování sňatku, ale jejich provedení jest různé. V jedné vrstvě písní odkazoval milý dívku na žně (až požne jaré žitko), v druhé na rozzelenání suché jedle. Jsou arci také písně, kde oba motivy se spojují a tím zesilují. Tak jest tomu v písni z Popůvek:

1. Dyckys ty mně slibovával,
   že ty si mě vezmeš,
   [: až ty svoje krásné žito :]
   pod hájičkem zežneš.
2. Už tys dávno krásné žito] pod hájíčkem zežal,] ještě sis mně, můj synečku,] ach, můj sivý holóbečku,] ještě sis mně nevzal.
3. Podivé se, moje milá,] na tó suchó jedlu!

až ona se rozeleňá,] až ona se rozeleňá, potom si tě vezmu.

4. Ach, jak se má rozelenat,] dyž má suché kořeň ?] Nejsi ty mě, můj synečku,] o můj švarný holóbečku,] nejsi ty mně hoden.

5. Nepotřeba, můj synečku,] ze mě smíchy dělat,] možeme se, můj synečku,] o můj švarný holóbečku,] možem my se nechat.

Sl. 1. Decke tes mně řikávával, Kyselk., 2) te — mně t., 3) to tvoje jarni žetko t.

S prvními dvěma slohami se shodují sl. 5. a 6. písně Horečka, hora ze Strážnice (sl. 1.—4. u této skupiny):

5. Dyckys mně říkal,
že si mě vezmeš,
až pod hájičkem
žitečko zežneš,
hojahoja!

6. Žitečko zežals
a mě sis nevzál,
cos to, Janošku,
cos to udělal,
hojahoja!

Zápis Tomkův ze St. Hrozenkova nazývá píseň sedlckou. Sem náleží jen tato 1. sl.:

Dycky si mi poviedával,
že mňa vezmeš,
až za humny, až za humny
žitko sezneš;
už si sežál, aj si prežál,
preca si mňa, moj šohajko, preca nevzal.

U Bart Jan. č. 593 místo žitka je jatelinka:

1. [: Dycky's ty ně říkávával,
že ty si ňa vezneš, :]
[: až tú drobnú jateľinku :]
pod hájíčkem zežneš.

2. [: Už's tú drobnú jateľinku
pod hájíčkem zežál, :]
[: a můj švárný šohajíčku :]
ešče sis ňa nevzál.

V písni č. 161 u Bayera svolává dívka na nestálého milovníka trest Boží, v písni z Březové bije do falešné lásky hrom.

Bayer:

1. Dycky's mně sliboval,
že ty si mě vezmeš,
až jaré žitečko
[: Pod hájíčkem sežneš. :]

2. Jaré žito sežal,
ešče si mě nevzal,
počkej, podvodníku,
šak tě pán Bůh strestá.

3. Seŝle on na tebe
takové trápení,
bude na tě padať
s oblaků kamení.

4. S oblaků kamení
jako drobné peří,
nech žádná panenka
mládenci nevěří!

Březová:[1])

1. Z uprimného srdca vyruóstél strom,
do falešnej lásky uděríl hrom,
uděríl hrom, jak do dubu —
veru já, šohajko, tvá nebudu.

2. Keď si si mňa nevzál za ženičku,
aspoň si ňa vezni za družičku,
za družičku za nejstarší,
že som ti bývala najvernější.

3. Dycky's mi povedál, že buděš muój,
abych ti lén dala šáteček svuój;
ale už viem, že nebuděš,
darmo muój šáteček špiniť buděš.

4. Dycky's mi povedál, že mňa vezneš,
až si za horenkú žito zežneš;
už's ho zežál, aj's ho zežhrál,
mňa si si, duša má, přeca nevzál.

Řada písní počíná se prostou výtkou: Sliboval's mně!

Sušil I, č. 90:

1. Tys mi sliboval,
kdys k nám chodíval,
že si mě vezmeš,
až to žitečko
pěkné uzralé
sobě sežneš.

[1]) Táž píseň u Bartoše II, 274 (178), sl. 1. a 3. s nepatrnými odchylkami a dílem omyly (vím m. viem). V zápise Bínově ł označováno jen v 1. sloze (sr. melodii č. 7). Zde pro stejnost všude l.

2. Už to žitečko
pěkně uzralé
sobě jsi sežal,
a mně jsi sobě,
synku falešný,
ještě nevzal.

Podrobnější popis žní:
Jasenka (Bart Jan č. 299):

1. [: Sl'uboval's ně, že ňa vezneš, :]
ej, až to jaré žitko zežneš.

2. [: Už's ty jaré žitko zežál :]
ej, ešče sis ňa po dnes nevzál.

3. [: Už je žito ve stodol'e, :]
ej, já su dycky na slobodě.

4. [: Už je žitko na l'ešéní, :]
ej, já su dycky v potěšéní.

Vnorovy (s drsnou výtkou, že již žito zežrał):

1. Slubovals mně, že si mňa vezneš,
[: až za humny žito zežneš. :]

2. [: Už je žito na mandélky, :]
já su ešče u maměnky.

3. [: Už ho zežałs, ajs ho zežrał, :]
mňa sis ešče přeca nevzal.

Seninka (nejbližší písni z Jasenky):

1. [: Slibováls ně, že ňa vezneš, :]
jak to jaré žito zežneš.

2. [: Ušs to jaré žito zežál, :]
ešče si ňa dycky nevzál.

3. [: Uš je žito na lešéni, :]
já su ešče potěšéni.

4. [: Uš je žito ve stodole, :]
já su ešče na slobodě.

Podrobnější rozvedení slibu je u Sušila III, k č. 311 a u Bart. I, č. 213:

Sušil:

1. Sliboval's mně, že si mne vezmeš,
až to zrale žito sezneš.

2. Sliboval's mi, že na rolu,
přived si mne na něvolu.

3. Sliboval's mi, že do statku,
přived si mne na zlu matku.

4. Sliboval's mi, že do fojstvi,
přived si mne do hoferstvi.

Bartoš:

1. Slibováľs mně, že ňa vezmeš,
aj, slibováľs mně, že ňa vezmeš,
až to jaré žito zežneš.

2. [: Už je žito ve stodole, :]
já su ešče na slobodě.

3. [: Slibováľs mně, že do svého, :]
a včil musím do cizího.

4. [: Slibováľs mně, že do fojtství, :]
a včil musím do hoferství.

V písni z Dolní Bečvy a u Sušila III, v č. 311 (sr. Sušil II, 78) jsou sl. Slibovals mně připiaty k písním jiným. Podáváme tu jen příslušné slohy:

Dolní Bečva:

3. [: Slibovals mně, že mňa vezmeš, :]
jak za humny žito zežneš.

4. [: Keď si zežál aj povázál, :]
a mňa si si ješče nevzál.

Sušil (č. 311, sl. 6.—7., k tomu pozn.):

6. Sliboval's mně, můj synečku,
že ty si mě vezmeš,
až sobě to jaré žito
pod hájičkem zežneš.

7. Už si sobě pod hájičkem
jaré žito zežal,
přece sis mě, můj synečku,
přece sis mě nevzal.

Sušilova poznámka:
Jaré žito zežal sobě,
ně si sobě nevzal,
bodej tobě, můj synečku,
Pán Bůh štěstí odjal.[1])

Odkaz na suchou jedli je stejně hojný. Jmenují se však také jiné stromy, jako linda a bříza Sušil I, 114 (189):

1. Podívaj se, moja milá,
na tu suchú lindu,

[1]) Sušil II nedal.

až ona se rozzelená,
tepruv k tobě přindu.

2. Podívaj se, moja milá,
na tu suchú březu,
až ona se rozzelená,
tepruv si tě vezmu.

Suchá jedle se jmenuje již v nejstarším moravském zápisu této písně ve sbírce Guberniální z r. 1819. Text tu zní takto:

Hutisko a Solanec

1. Pohledni, děvečko,
na tu suchu jedlu,
jak se ona rozvine,
teprv ja tě vezmu.

2. Pohledla jsem včera,
pohlednu a i dnes;
ach, přenešťastna jedlo,
proč se nerozvineš.

3. A pohledni, synku,
na sucheho topola,
jak se on rozvine,
teprv budu tvoja.

4. Pohleděl jsem včera,
pohlednu a i dnes,
přenešťastny topole,
proč se nerozvineš.

Tento text otištěn v NVČsl. V, 14 a u Bart Jan. č. 716. Ve var. sloven. Kollár I, 215, Sborník Mat. Sloven. II, 43 a v polském u Glogera 334 se jmenuje suchý topol.

V písni z Val. Bystřice je připojen odkaz na žito:

1. Ach ta naša jedlička
přeblahoslavená,
[: ona v zimě v létě :]
dycky je zelená.

2. Podívaj sa, Haničko,
na tu suchú jedlu.
[: Až sa rozzelení :]
tenkráť si ťa vezmu.

3. Divila sem sa dneska,
divila sem sa včera,
[: přenešťastná jedla, :]
dyž sa nezeleňá.

4. Jak pak se má zelenať,
dyž má suchý kořen!
[: Nejsi ty, Jozefku, :]
nejsi ty mně hoden.

5. Dycky si mně sliboval,
že si mňa ty vezmeš,
[: až to svoje žito, :]
až žitečko sežneš.

6. A už si to žitečko
pod hájíčkem sežal,
[: ešče sis, synečku, :]
ešče sis mňa nevzal.

7. Ach sosna sa zelená,
a to v samém vršku;
[: měl si sa neženiť, :]
och ešče, synečku!

8. Ach měl si sa neženiť
a Haničku nebrať,
[: neb bude ti ona :]
za ušima dudlať.

9. Ach bude ti, Jozefku,
ach, ženička trpká
[: tak, jak v poli trnka, :]
v poli planá trnečka.

Sušil III, z Příbora:

1. A v tej našej zahraděcce
stoji sucha jedla;
[: nebuděš ty, děvče, moja, :]
ež se rozzeleňa.

2. Kerak se ma rozzeleňať,
dyž je suchy kořen?
[: Něnis mne ty, můj synečku, :]
něnis mne ty hoden.

3. Do tej našej zahradečky
naseju si osti,
[: aby mi už pominuly :]
po milem tesknosti.

4. Tesknosti mne pominuju,
žalost mi nastava;
[: ach, měla jsem ja synečka, :]
už mne zaněchava.

Sedliště (Bart. I, č. 391):

1. Pohlidej, děvečko,
na tu suchu jedlu,
[: jak se zazelena, :]
to ja se tě vezmu.

2. Ja sem pohlidała
večer, též i rano,
[: ta jedle neščasna :]
zelena se mało.

Protivanov:

1. Podívej se, má panenko,
tam na tu suchou březu;
až ona se rozzelená,
tenkrát já si tě vezmu.

2. Já již sem se dívala,
taky onehda,
a ta neščápená bříza
ešče se nezelená.

Důvěrně se končí toliko píseň u Sušila III, k č. 321, kde vidí dívka ve vršku zelenou halúzku, a v písni z Tovačova, kde dívka osudu pomáhá: ovine jedličku zeleným damaškem.

Branky (Sušil III, k č. 321):

1. Zelenaj se, zelenaj,
zelená trávo v lesi.

2. Jak se já mám zelenať,
dy už sem na pokosi?

3. Zelenaj se, zelenaj,
zelená trávo v háju!

4. Jak se já mám zelenať,
dy mě už dotínajú?

5. Zelenaj se, zelenaj,
zelený tulipáne!

6. Jak se já mám zelenať,
dy mně už listí vjadne.

7. Dyž ty mě chceš opustiť,
můj švarný galáne.

8. Podivaj se, má milá,
tam na tu suchú plánku.

9. Jesli se rozzelená,
budeš mojú galánkú.

10. Podivaj se, má milá,
tam na tu suchú jedlu.

11. Jesli se rozzelená,
teprem si tebe veznu.

12. Už sem já se dívala
ja včera odpoledňa.

10. Zatrápená ta jedla,
dyž se nic nezelená.

14. Už sem já se dívala
včera ba i dneska.

15. Ja už se tam zeleňá
ve vršku halúzka.

Podobně Sušil III, 407, v pozn. k písni Zelená se, zelená stromeček fíkový: Zelenaj sa, zelenaj, jatelinko v lesi s var. dy ja nemam rosy? Ostatek jiný.

Tovačov:

1. Nad Lobodicama
oseka se třese.
Podivé se, milá,
panenko rozmilá,
voda lásku nese.

2. Podivé se, má milá,
na to suchy chvojí;
až se rozeleňá,
potom budem svoji.

3. Kópila si damašku
štóček zelenyho,
ovela jedlečku
do vrška samyho.

Var. český u Holase II, 65: Vždyckys mě sliboval.

V slov. var. ve Sloven. Spevech I, 389 (144): Sľuboval si, že ma vezmeš, je shoda s naší skupinou jen tímto počátkem.

Varianty 1a, 1b svázány jsou motivem

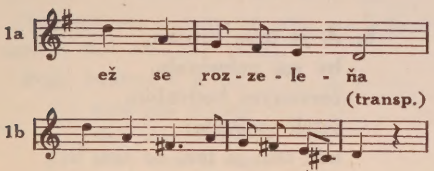

Varianty 1c, 1d, 1e pojí motiv

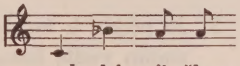

Píseň 5 má ♮IV. stupeň; též 6a (v *hes* ♮IV.) Nápadný je velký počet zvláštních nápěvů — třináct; vyplývají z prvého, vždy jiného verše: 4 Zelenaj se — 5 Volky, volky —

6a Ach ta naša jedlička — 7 Z uprimného — 9 Podivej se — 10 Pohledni — 11 Nad Loboticama — 12 Pohlidej — 13 Když jsem já.

Var. 10 má stejné sčasování se 4

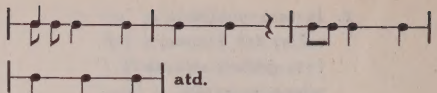

atd.

Poznámka notační. Trioly v 6a, 6b jsou v kraji Velké Bystřice u Rožnova obvyklé. Nelze je změnit na takt $\frac{3}{4}$.

48.

1a

PŘÍBOR. Sušil III, 211 (219).

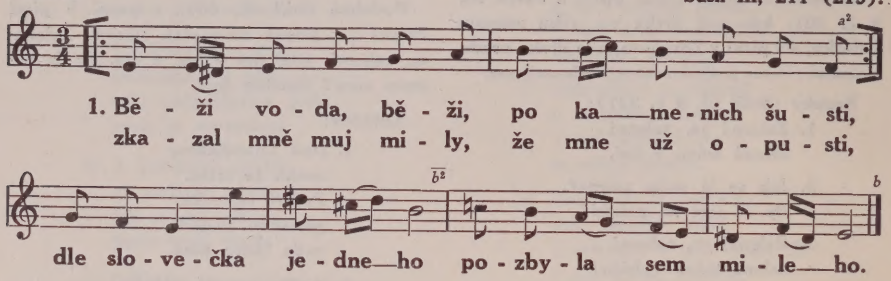

1. Běži voda, běži,
po kamenich šusti,
zkazal mně muj mily,
že mne už opusti,
dle slovečka jedneho
pozbyla sem mileho.

2. Dycky mně sliboval
stoja v našej sini,
že mne nězaněcha,
dyby měl sto jinych.
A ješče žadnej neměl,
a už na mne zapomněl.

3. Ja přijdu k muzice,
stojim vedle kola,
muj mily se toči,
neboji se Boha,
kole mne se otira,
jinu do tańca bira.

4. Šla ona do domu,
lehla na lužečko:
Ach, potěš mi, Bože,
to moje srdečko.
A tu přijde a buří:
Staň, ma mila, otevři!

5. Cos mi ty tu přišlo,
neščastne stvořeni!
Nadarmo je všecko
to tvoje choděni;
neb ja už mam jineho,
Pana Boha sameho.

6. A ja tebe prosim,
by ses nehněvala,
červenym hedvabim
šatek vyšivala;
neb sem ja ten, co sem byl,
navratiť se zas minim.

1b

BRUZOVICE. **Sb. Josef Mojžíšek.**

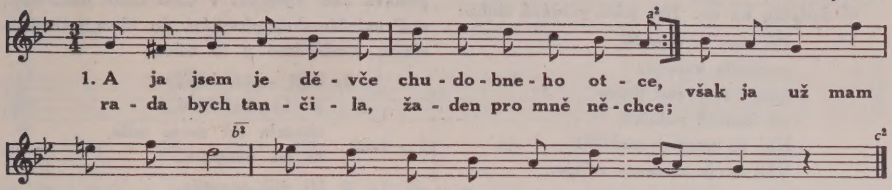

1c

Bart Jan. 337 (616).

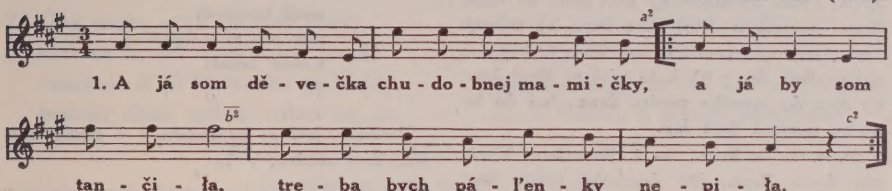

2

OD OSTRAVY. **Sušil III, 52 (46).**

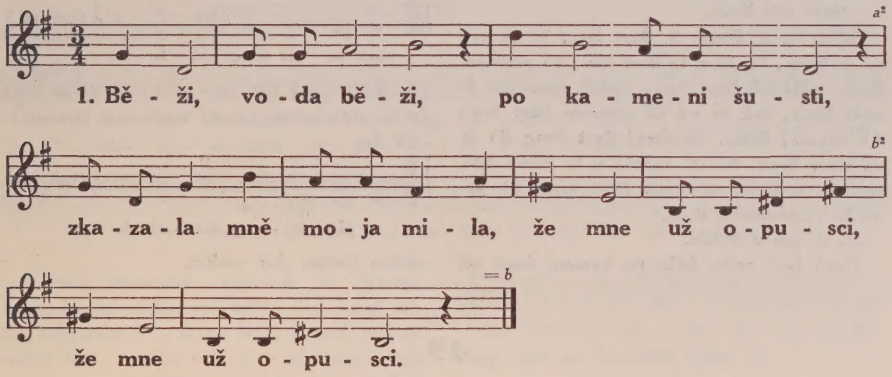

Text základní u Sušila III, 211, var. z Bruzovic a Bart Jan. 337 (616).

Pozn. Sušilova k sl. 5.:

Ešče sem ja sobě
těch slov nězapsala,
a co bych ja tobě
dveři otvirala?

Dyť ty nejsi z ruže květ,
dy je chasy cely svět.

Jinde:

Nač by ti ja, synku,
dveři otvirala,
dy tě při muzice
jina milovala,

ty maš v hlavě šibalku,
chceš mne podvesť, šohajku!

V dodatku na str. 781 ještě přidává slohu:

Co sem sa nabuřil,
nechtěla otevřiť,
musel sem svu hlavu
na kameň položiť.
Kaj se smutný poděju?
Včil sa ja sluzama zaleju.

Sl. 1. jen u Sušila. Sl. 1. písně z Bruzovic je podobna 1. sl. Bart Jan.

Sl. 2. jen u Sušila.

Sl. 3. = 2. Bruz., Bart Jan.: 1) jdu ku Bruz., Prišla do krčmičky Bart Jan.; 2) stanu Bruz., stanula u dveri Bart Jan.; 3) tancuje Bruz., její miłý tancuje Bart. Jan.; 4) Boha sa neboji Bart Jan.; 5) kolo niej sa Bart Jan.; 6) jine do tanečka pobira Bruz., iné do tanečku pobierá Bart Jan.

Sl. 4. = 3. Bruz., — 4. Bart Jan.: 1) Ja jdu domu Bruz., Do domečku prišla Bart Jan.; 2) lehnu Bruz., sedła na ławečku Bart Jan.; 3) by se utišilo Bruz., 2.—4. załomiła ručičkú za svoju bol'estnú hławičku Bart Jan.; 5) a on klepe na dveři Bruz.; 6) vstaň moje — otevř mi! Bruz.

Sl. 5. = 4. Bruz., 3. Bart Jan.: 1) A pro co jsi Bruz., Po čo si ty Bart Jan.; 2) proklate Bruz., oškl'ivé Bart Jan., vždyť mne już to mrzi Bruz., šak se mi už omrzeło Bart Jan.; 4) chozeni Bruz., chodzení Bart Jan.; 5) ja už mam Bruz., 5.—6. mohło si ty doma byt, mojeho srdenka nermútit Bart Jan.; 6) synečka roztomileho Bruz.

Sl. 6. jen u Sušila.

Píseň Běži voda, běži, po kameni šusci od Ostravy, Sušil III, 52, připomíná naši píseň jen první slohou. Píseň **Běži voda**, kterou podává Jan Vyhlídal v Čes. Lidu XIII, 422, z Prus. Slezska, přechází do tónu náboženského. Podáváme ji tu celou:

1. Běži voda, běži,
po kameni šusti,
zkazala mi moję mila,
že mě něopusti.
2. Už mě opustila,
bai, cela rodina,
ene mě ty neopuščaj,
Panenko Maria!
3. Už mě opustili
moji tovaryši,
ene mě ty neopuščaj,
Kriste Ježiši!

*

Variace jeví se nejzřetelněji v třetím melodickém motivu. V 1a

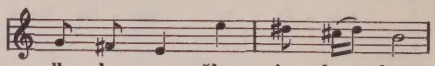

dotýká se toniny H, v 1b

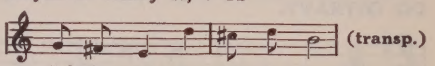

těká ♯ VII na ♮ VII (*dis*² na *d*²) až VI na ♯ VI (*c*² na *cis*²) motiv působí toninou h (transp.).

V 1c

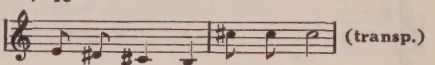

vládne tonina dur veskrz.

49.

1a

Z MYJAVSKÝCH KOPANIC. Sb. M. Zeman.

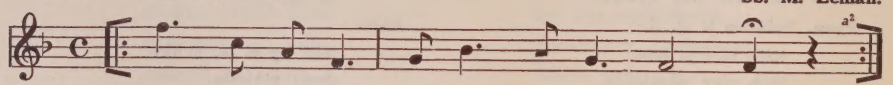

1. Boł by ze mna pre - krá - sný vo - já - ček,
ke - by som mał pe - kný ke - pe - ná - ček;

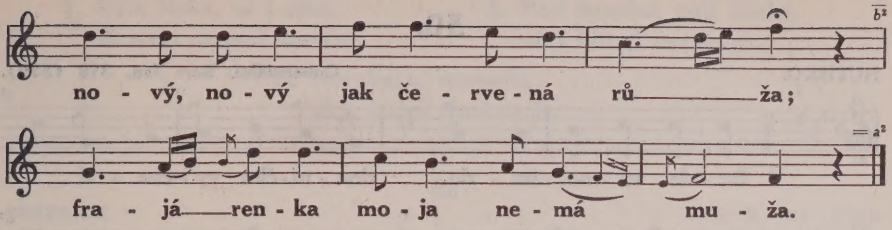

1. Boť by se mna prekrasný vojáček,
keby som mał pekný kepenáček;
nový, nový jak červená růža;
frajárenka moja nemá muža.

2. Ona muža a já mladéj ženy;
ožením sa do maďarskej zemi;
vezmém si já Maďarku za ženu,
budem slúžit sedem rokuó za nu.

3. Na ten osmý navrátím sa domu,
tam navčívit frajárenku moju,
aby ona za mnú neplakala,
že ňa ona sedem let čekała.

4. Javor, javor, širokého listia;
ženil bych sa, ale nemám ščestia;
nemám, nemám, ale ho budem mat,
až já budem z mladú ženú líhat.

5. Z mladú ženú na novéj posteli,
ja snád sa nám srdce rozveselí;
z mladú ženú v tech nových perinách,
ja snád sa nám bude svět rozvínat.

1b

Z TRENČANSKÉ STOLICE. H. Bím 1897.[1])

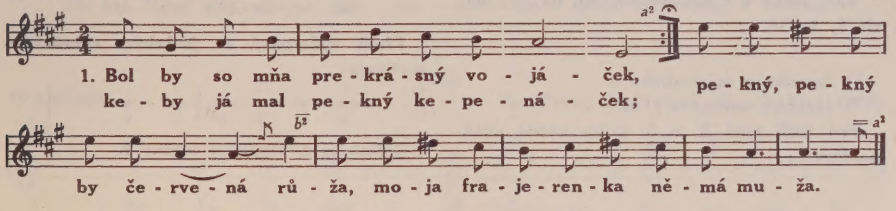

Variant slovenský, zapsaný H. Bímem, v trenčanské stolici má toliko dvě první sloky. Odchylky v 1. sl. so mňa, já mal, pekný, pekný by . . . moja; v 2. sl. v tej francúzskej, vezněm . . . Slovačku, čo som slúžel seďom ročků za ňú.

*

Píseň 1a opírá se o píseň slovenskou v dodatku. Je to obzvláště motiv

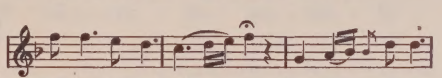

který vzal ze slovenské písně 1b

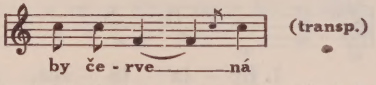

Do slovenské písně tón *dis*² vnáší nádech lydické toniny.

[1]) Zpívali: Žofia Gajdošová. Tereza Chúpková, Uliša Chúpková, Veroňa Myšiáková, Viktora Štefíková, Josef Petřík, Karo Kuriš.

50.

HUTISKO. Guberniální. Bart Jan. 318 (579).

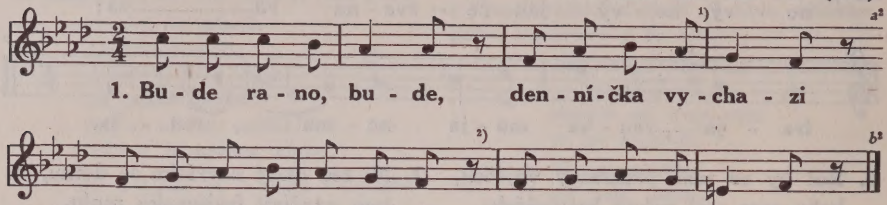

1. Bude rano, bude,
denníčka vychazi
a solansky pacholky
musika provazi.

2. Měla's mně, děvuško,
před časem povědět,
že tve černe oči
na mne nechcu hledět.

3. Měla's mně povědět
aneb odkazat,
me srdečko svazat
aneb rozvazat.

Sl. 1.: pacholci Jaschke; sl. 2. děvečko Jaschke, očička Bart Jan.; sl. 3. svazati Bart Jan., tamtéž anebo.

Var. český u Čelakovského III, 64, sr. Slavia I, 1, 38.

*

[1]) Jaschke g^1 m. druhého a^1.

[2]) Jaschke osminové f^1 m. 𝄾 .

Pro třetí verš 2. a 3. sloky nutno předpokládati:

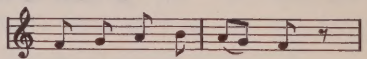

Píseň vyčerpává se jedinkým rytmickým motivem:

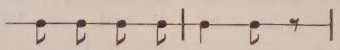

a jedinkým I. stupněm toniny f.

51.

1a

ZLINSKO. Bartoš I, 19 (45).

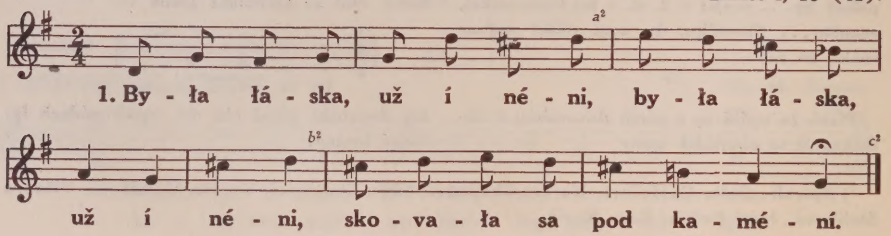

1. Była łáska, už í néni,
skovała sa pod kamění.

2. Pod kamění, pod široké,
už í žádný nevykope.

3. Nevykope, nevyoře,
už í žádný nepomože.

1b

BŘEZNICE. Sušil III, 213 (224).

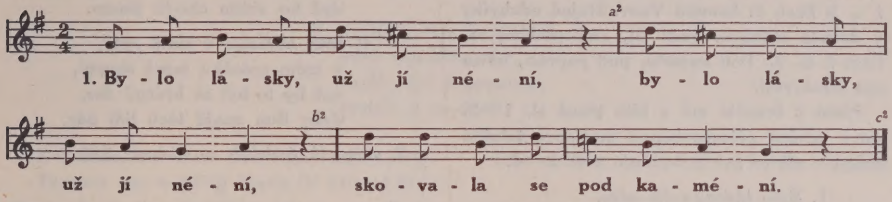

1c

VNOROVY. Zp. Martin Babulík, gajdoš, 59 l. Sb. H. Bím 1906.

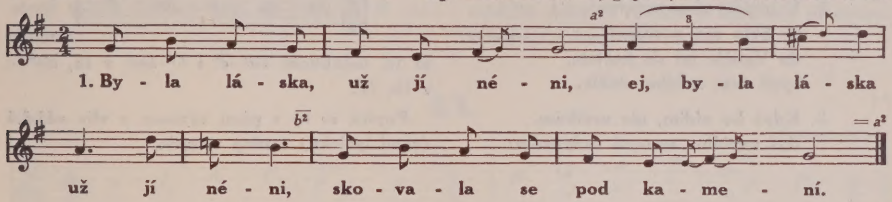

2a

IVANČICE. Zp. Frant. Svobodová. Sb. H. Bím 1893.

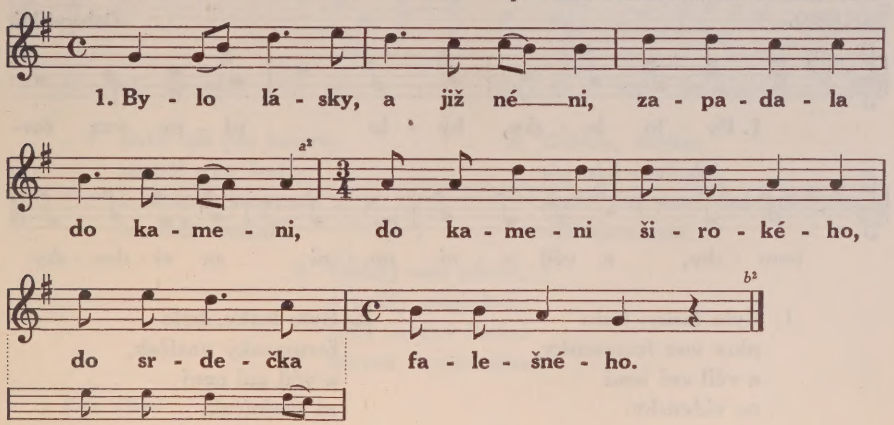

Text základní z Březnice:

1. Bylo lásky, už jí není,
skovala se pod kamení.

2. Pod kamení pod široké,
už jí žádný nevykope.

3. Nevykope, nevyoře,
už jí žádný nespomůže.

Sl. 1, 1: Byla láska Bart, Vnor. (tu bez ł), í = jí Bart, 2. kameni Vnor. Stejné odchylky v dalších slohách. Sušil III, 781 podává variant k sl. 2.: Pod kamení, pod poprátí, už sa ona nenavrátí.

Píseň z Ivančic má z této písně sl. 1—2, ale v závěru přizpůsobenou myšlence falešné lásky, v níž se pak pokračuje v sl. 2—4.

1. Bylo lásky, a již néni,
zapadala do kameni,
do kameni širokého,
do srdečka falešného.

2. V neděli ráno vstáváni,
to bylo mé potěšeni:
do Vančic jet do kostela,
bych tam milého viděla.

3. Když ho vidim, nic neřikám,
dyž nevidim, smutně vzdychám;
teprv na lásku zpominám,
dyž ho vidim chodit jinam.

4. Muj obrázku v zlatě rytý,
v mém srdečku tajně skrytý,
což by to byl za krásný dar,
dyby Buh spojil těch lidi pár.

Z variantů českých sr. Erben[3] 239.

*

Zajímavý případ výplně okolku kvintového g^1—d^2 je ve variantech 1a, 1b i 1c

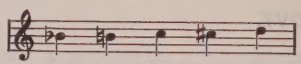

je tu měnlivost cis^2—$\overline{c^2}$ i h^1—hes^1 v 1a, cis^2—c v 1b, 1c.

Popírá se tu v písni význam a vliv nějaké (snad lyrické) toniny »staré«.

52.

1a

HUTISKO. Guberniální.

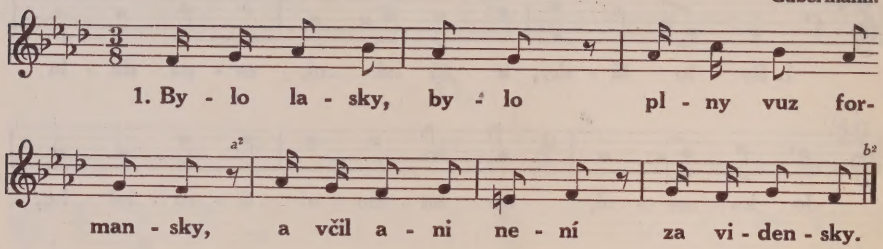

1. Bylo lasky, bylo
plny vuz formansky,
a včil ani není
za vidensky.

2. Bylo lasky, bylo
formansky voziček,
a včil ani není
za trojníček.

1b

VIGANTICE. Zp. Jan Pavelka. Sb. Hlobil.

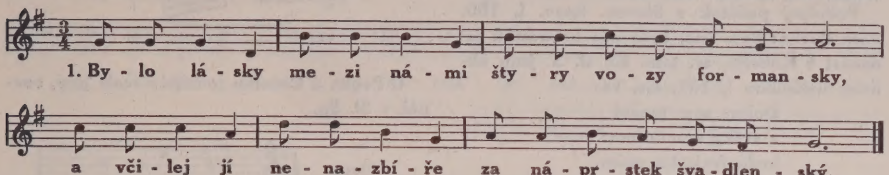

2. Každá holka, každá blázen,
kerá vojákům věří,
voják, dyž ji pomiluje,
vystrčí ji za dveři.

Z Guberniální otiskl Bart Jan. 732 (1395). Textový var. nejbližší Slavia II[4] 141 od Rožnova, sb. Fr. Jar. Koželuha (sl. 2. = naší 1., sl. 1. = naší 2.): sl. 1., v. 3) a včilej jí, 4. přidáno ani. Sr. též L. Rízner ovou-Podjavorinskou v Čes. Lidu XIV, 20, sl. 6. písně Prostred mora. Erben[3] 456, č. 119, sl. 5. podobná.

Oba varianty 1a, b mají společnou sčasovku

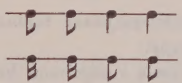

»Odstavce« pomlkové vznikají prodloužením reakční doby. V otisku u Bart Jan je notace rytmicky odchylná.

53.

Guberniální.

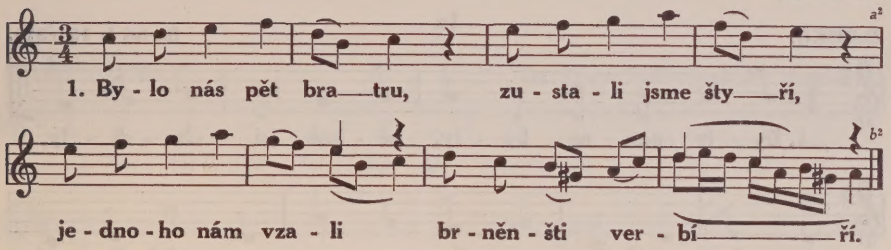

1. Bylo nás pět bratru,
zustali sme štyří,
jednoho nám vzali
brněnšti verbíří.

2. Doliny, doliny,
ste obě hluboké,
mněl sem tam dvě mílý,
obě černooké.

3. Doliny sem přešel,[1])
a vršky nemužem,
milý mocný Bože!
kterak se pomužem?

[1]) Rkp. přišel.

Počátkem se podobá píseň u Černíka 121 (160): Bolo nás jedenást od jednéj mamičky. Podobný počátek v Sloven. Spev. I, 100, naše sbírka: Bylo nás, bylo nás bratránků jedenást z Kobeřic, sr. tam. Ke sl. 3. jsou obdoby u Kollára I, 162, čís. 14:

Doliny som prešol
a vršky nemuožem:
hrdú frajerku mám,
k něj chodit nemuožem.

Podobně Slavia II[5], 172 (a vŕška, frajerku som našiel a ženy nemôžem), 285 (táž v sl. 3. č. 557), 345 (táž), Peck č. 42 sl. 1 = naší 3. (vrška, na tebe cerečko zapomět nemožu). Motiv dolina je u Bart Jan. 327 (595), též rytmicky obdobný.

*

V písni překvapí obsah toninový z C na a až v konci písně.

Notace převzala i ozdobnou hru houslovou:

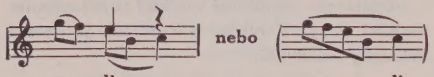

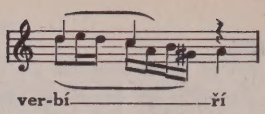

U Pecka a Černíka je nápěv zcela jiný, rovněž v Sl. Sp.

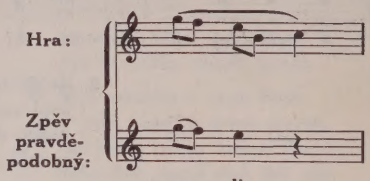

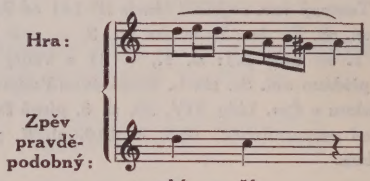

54.

ZLINSKO. 1a Bartoš I, 15 (31).

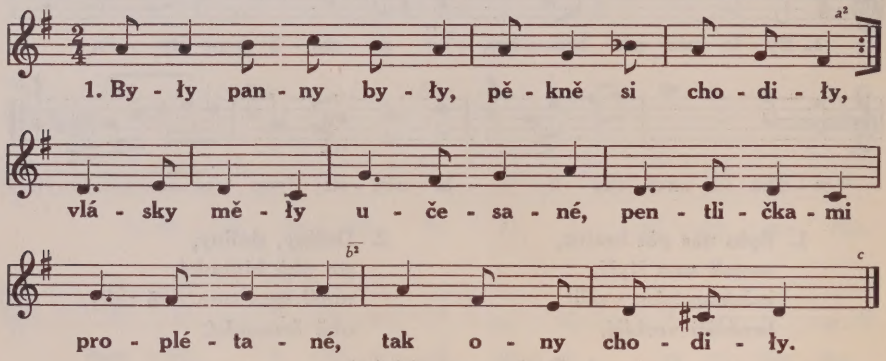

1. Były panny były,
pěkně si chodiły,
vlásky měły učesané,
pentličkami proplétané,
tak ony chodiły.

2. A včiléj nepozná
panenky od ženy,
ona nosí obalenku,
to nesvědčí na panenku,
to svědčí na ženy.

1b

LIDEŘOVICE. Zp. Tomáš Kúsalík, 62 l. Sb. H. Bím 1907.

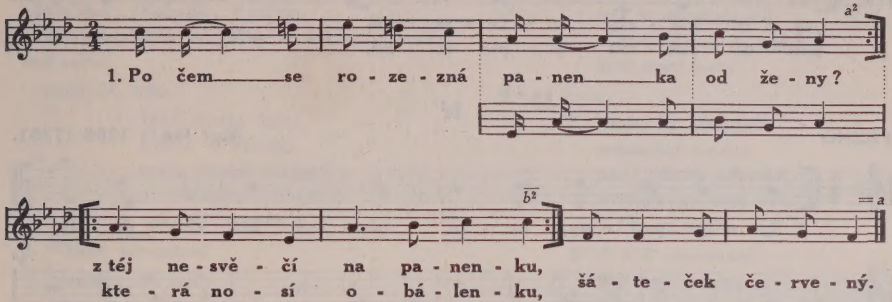

1c

BŘEZOVÁ. Bart Jan 172 (274).

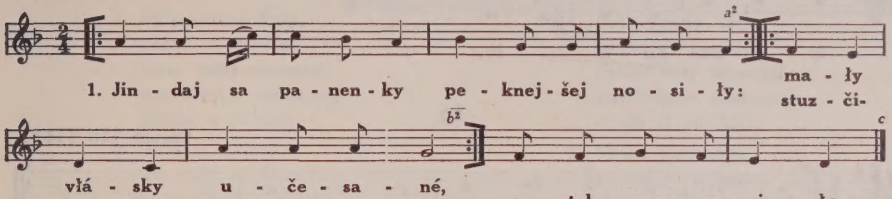

1d

PETROVA VES. Zp. Tereza Kalivodová. Sb. Kyselková.

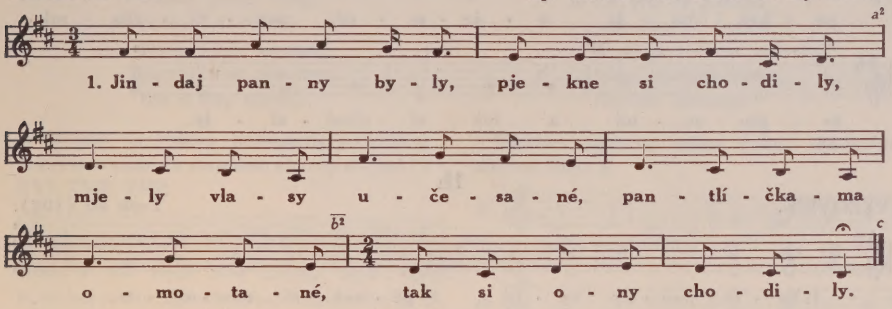

1e

KOMŇA. Sušil III, 500 (688).

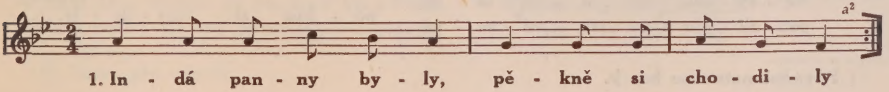

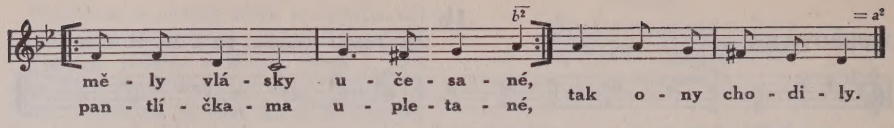

1f

PRŽNO — Bart Jan.[1]) 1396 (738).

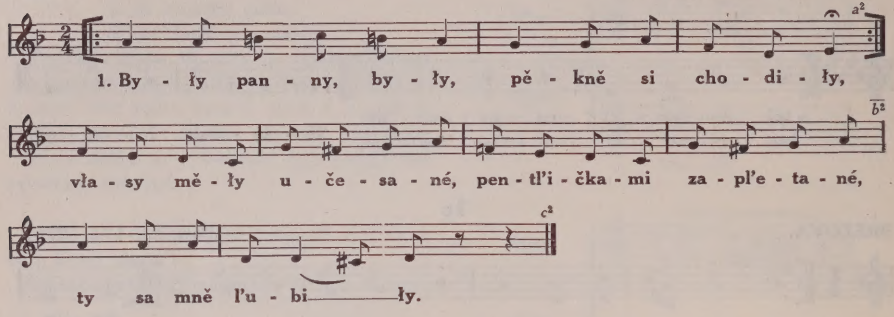

1g

Černík 115 (157).

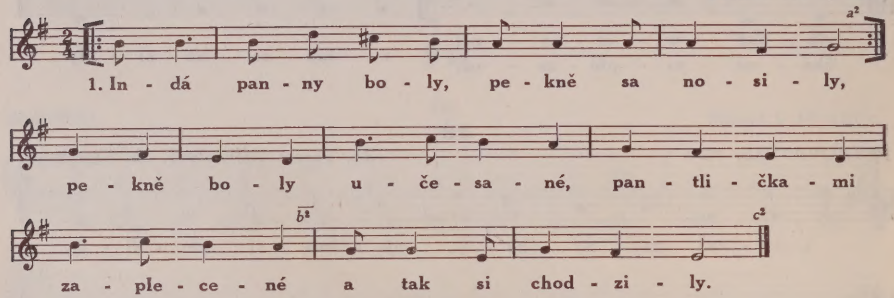

1h

VYZOVICE. — Peck 40 (107).

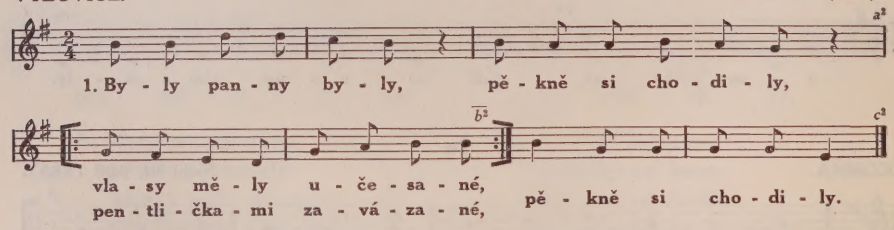

[1]) Původně notováno bez ♭.

Text základní z Bartoše I, var. z Lideřovic, Petrovy Vsi, Březové, Komné (Sušil III), Pržna (Bart Jan), Kopanic, Vyzovic.

Pro rozmanité odchylky se tu texty podávají celé.

Sušil III, 500:

1. Indá panny byly,
pěkně si chodily,
měly vlásky učesané,
pantličkama upletané.
tak ony chodily.

2. Včilek nerozezná
panenky od ženy,
ona nosí obalenku,
to nepatří (var. nesvědčí) na panenku,
to patří na ženy (n. šátečkem sa přiodí).

Peck 40:

1. Byly panny byly,
pěkně si chodily,
vlasy měly učesané,
pentličkami zavázané,
pěkně si chodily.

2. Není k rozeznání
panenka od ženy,
panna nosí obalenku,
to nesluší na panenku —
šáteček červený.

Petrova Ves:

1. Jindaj panny byly,
pjekne si chodily,
mjely vlasy učesané,
pantličkama omotané,
tak si ony chodily.

2. A včil nerozezná
panenku od ženy,
ona si dá obalenku,
o nesvěčí pro panenku,
jako staré baby.

Bart Jan:

1. Jindaj sa panenky
peknejšej nosiły:
mały vlásky učesané,
stuzčičkámi zapl'etané,
a tak sa nosiły.

2. A šči' nerozezná
panenky od ženy,
I'ebo nosá gagul'enky,[1])
čo nepatrí na panenky,
l'ež vínek zel'ený.

Čern. 115 (157):

1. Indá panny boly,
pekně sa nosily:
pekně boly učesané,
pantličkami zaplecené
a tak si chodzily.

2. Včiléj nerozezná
panenky od ženy:
ona nosí grgulenku,[1])
čo nepatrí na panenku,
leš vienek zelený.

Text z Lideřovic má jen sl. 2.:

1. Po čem se rozezná
panenka od ženy?
Z téj nesvěčí na panenku,
která nosí obálenku,
šáteček červený.

Variant 1a vyniká nejbohatší melodikou; tóny, srovnány do stupnice, ukazují stupně ♭VI ♮VI, ♯VII, ♮VII

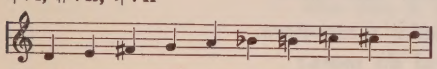

Tóny *h*[1], *hes*[1] tvoří se v okolku terce; tóny *c*[1], *cis* kol primy. Způsobují modulaci tonin G—D.

Ve variantu 1f není ♭VI. stupně.

Variant 1b má už jen ♭VI. a ♮VI. stupeň; způsobuje se tím modulace C—As.

Variant 1c a variant 1d má jen ♭VI. a ♭VII. Příčina těchto alterací je modulace toninová.

Všechny varianty spiaty dvěma shodnými motivy části $\overline{b^1}$.

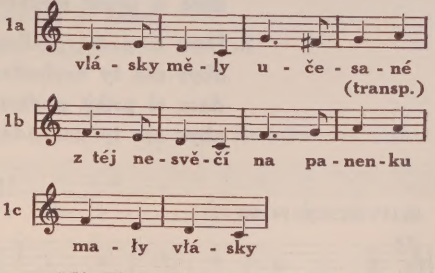

[1]) čepec pro vdané.

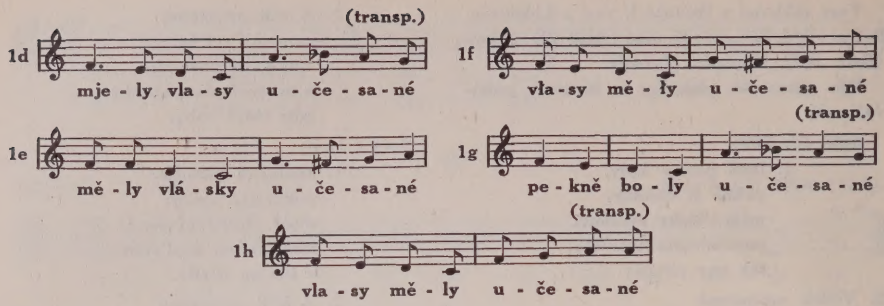

55.

1a

LUBINA. Zp. Anna Setváková. Sb. Frant. Kyselková.

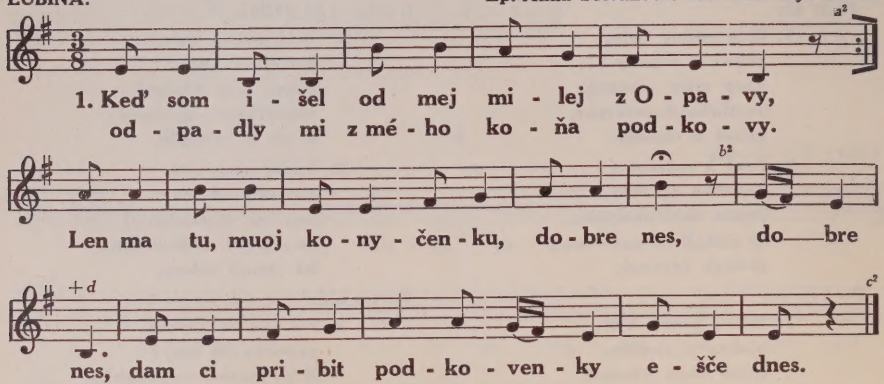

1. Keď som išel od mej milej z Opavy,
odpadly mi z mého koňa podkovy.
Len ma tu, muoj konyčenku, [: dobre nes, :]
dam ci pribit podkovenky ešče dnes.

2. Dam ci pribit podkovenky z mramora,
abys ma ty nezhadzoval do mora;
dam ci pribit podkovenky [: ze zlata, :]
abys ma ty nezhadzoval do blata.

1b

SLOVENSKÉ POMEZÍ. Bart Jan. 319 (582).

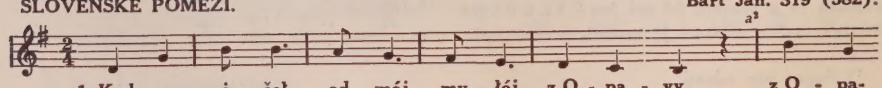

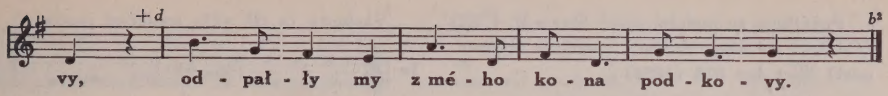

1. Ked som išeł od méj myłej z [: Opavy, :] odpałły my z mého koňa podkovy.

2. No l'en ma ty, môj konýčku, [: dobre nes, :] dám ty pribyt podkovenky ešče dnes.

3. Dám ty pribyt podkovenky [: z oceľe :] aby si ma nezhazuval pod sebe.

Ze slovenských variantů sr. Kollár I. 197 (z Krakova — podkova) a Slavia II, 5, 262 (podkovenky ze zlata a z ocele).

*

Varianty 1a, 1b mají oba formační dodatek + *d*

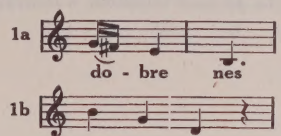

jenže variant 1a po *b*², a variant 1b po *a*².

56.

1a

HUTISKO. Guberniální.

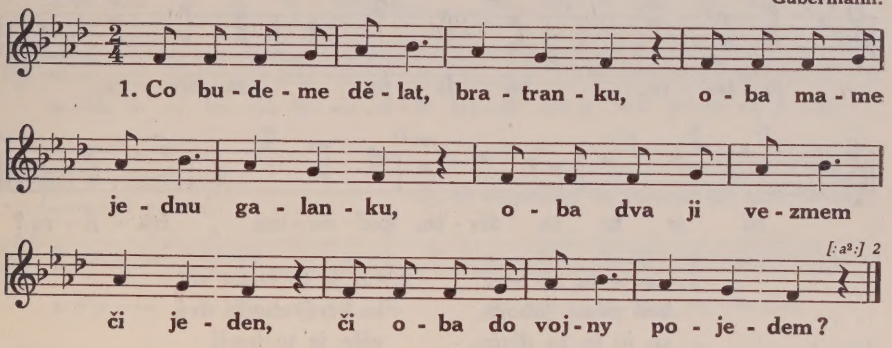

Co budeme dělat, bratranku,
oba mame jednu galanku,
oba dva ji vezmem či jeden,
či oba do vojny pojedem?

1b

VELKÁ. Bart Jan. 673 (1254).

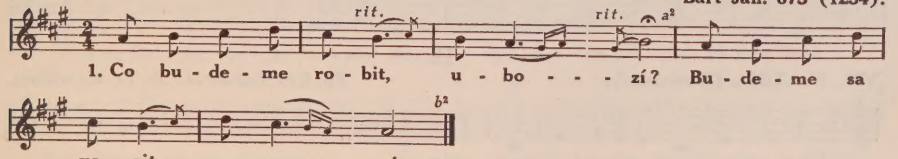

Počátkem se podobá píseň Slavia II, 4, 223 (Co budeme dělat, tatíku), smyslem (bezradnost) Bart Jan 673 (1254):

1. Co budeme robit, ubozí?
Budeme sa vozit na vozi.

2. Co budeme robit, Adámku,
ked nemáme peněz na dáňku?

Píseň 1a je snad nejkratší z lidových.

Varianty 1a, 1b váže společný motiv:

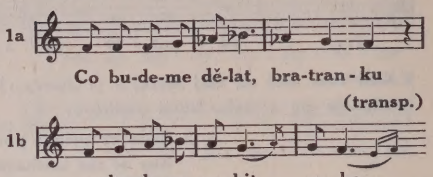

57.

1a

LANŽHOT. Bartoš II. 70 (84b)

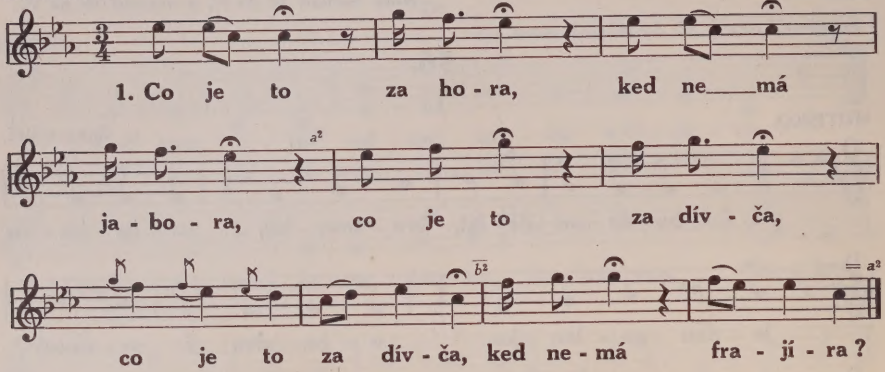

1. Co je to za hora,
ked nemá jabora,
co je to za dívča,
ked nemá frajíra?

2. Co je to láska zlá,
ke keréj choďá dvá,
ešče je to horší,
ke keréj choďá tré.

3. Jeden je na dvori,
druhý je u dverí,
třetí pod okénko
volá na srdénko:
Staň, má milá, otevři!

1b

VEL. SLATINA (Slovensko). Zp. Eva Gabelová. Sb. Fr. Kyselková.

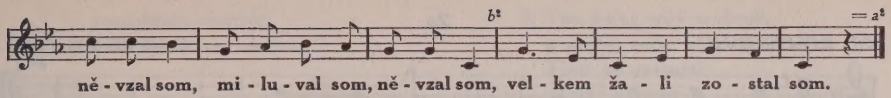

1c

Černík 125 (124).

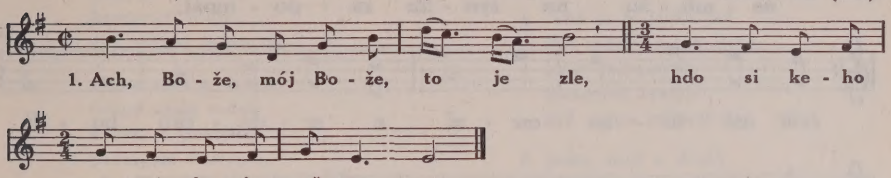

1d

HOUSKO. (Variant nápěvu: Včera neděle byla.) Zp. Novotná. Sb. Jan Kunc.

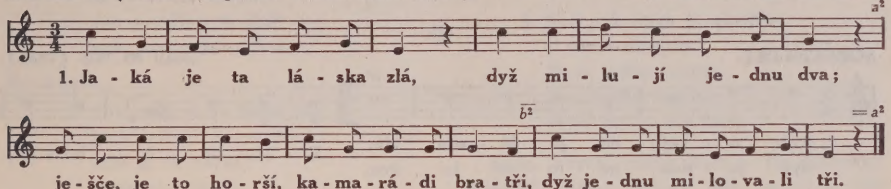

1e

ROVNÉ Z TRENČANSKÉ (moravské pomezí). Zp. M. Majtánová, A. Palková. Sb. A. D. Svoboda.

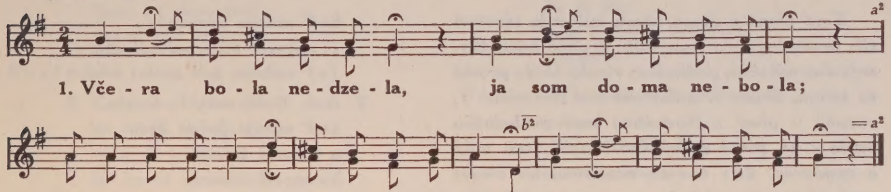

1f[1])

DOLNÍ NĚMČÍ. Lísa.

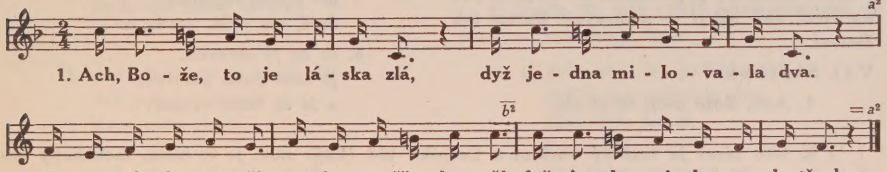

2a

OD ROUSINOVA. Sušil III. 603 (782).

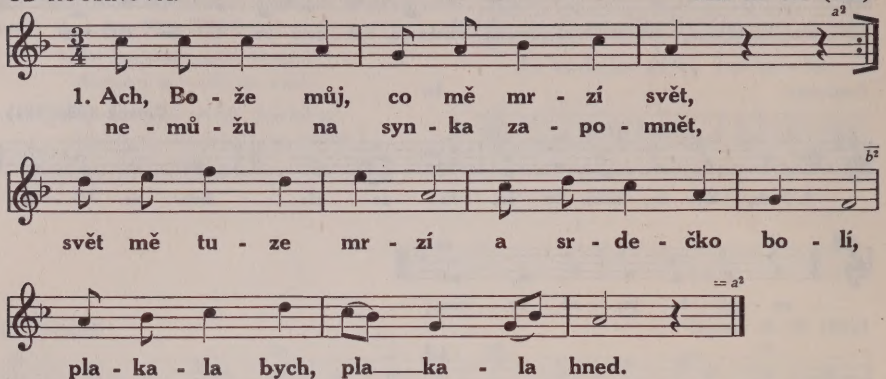

2b

SOBĚCHLEBY. Sušil III. 603 (782b).

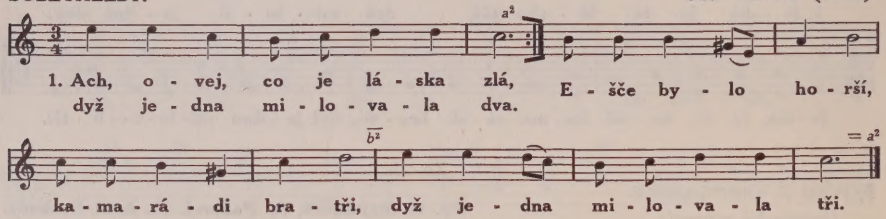

Text písně o dívce, která milovala zároveň tři, je shodný, pro rozmanité drobné odchylky, zejména nářeční, podáváme všecky texty prostě za sebou. Sloka 1. u Bartoše je z jiné písně[1]), rovněž v písni z Rovného; text posledního verše 2. sl. písně z Dolního Němčí Staň milá a vyprovoď ňa! (místo očekávaného otevři mně či tomu pod.) je upraven na pokračování slok z jiné písně: Já bych ťa vyprovázela atd. (sr. tam).

Text 2. (3.) sl. u Bartoše (třetí pod okénko volá na srdénko) je pochybný a věrojatně jím upraven, aby nebyl — nemravný. Bartoš tak činíval.

Vel. Slatina:

1. Ach, Bože moj, to je zle,
keď miluje nevezně;
[: miluval som, nevzal som :]
(v) velkem žali zostal som.

2. Ach, Bože moj, to je zle,
keď miluje jeden dve;
a to eště horšje,
kamaradi bratri,
keď miluje jedna trich.

3. Jeden stoji u dveri,
a druhy u komory,
treti pri postjelke
pri svojej frajerke:
Spiš, ma mila, otvor mi!

4. Ja by ti otvorila,
ja som pana poctiva;
a ja sa stěm vyspať,

[1]) K této písni je textový variant u Černíka 154 (226) Jaká je to hora, melodicky neshodný.

postjelenku vystlať,
stěm byt pana jak ina.

Bayer:

Není jako láska ta,
dyž milujú jednu dva,
ešče je to horší,
kamarádi bratří,
dyž milujú jednú tři.

Jeden stojí u dveří,
druhý sjídá večeři
a třetí v postýlce
praví své Nanynce:
»Vstaň a jdi, mu otevři!«

Proč bych mu otvírala?
Dyť nejsem jeho milá,
já se mohu vyspať,
svú postýlku vystlať —
sem panna jako jiná.

Rovné:

1. (2) Jaká je to láska zlá,
kedz milujú jennu dva!
eště je to horšá,
moja najmilejšá,
kedz milujú jennu trá.

2. (3) Jeden stojí u dverí,
druhý kričí: Otvor mi!
trecí na poscielce
pri svojej frajjerce.

Bartoš II:

2. Co je to láska zlá,
ke keréj choďá dvá,
ešče je to horší,
ke keréj choďá tré.

3. Jeden je na dvori.
druhý je u dverí,
třetí pod okénko,
volá na srdénko:
Staň, má miłá, otevři!

Lísa:

1. Ach, Bože, to je láska zlá,
dyž jedna milovala dva.
Kamaráde starší,
to je ešče horší,
dyž jedna milovala třech.

2. Ten jeden stójí u dveří,
a druhý volá: »Otevři!«
Třetí ve světnici
povídá děvčici:
»Staň, milá, a vyprovoď ňa!«

Housko:

1. Jaká je ta láska zlá,
dyž milujú jednu dva;
ješče je to horší,
kamarádi bratři,
dyž jednu milovali tři.

2. Jeden stojí u dveří,
druhý s nima večeří,
třetí na postýlce
praví svej Nanynce:
Chceš-li, otevři!

3. Nač pak bych já chodila,
a jemu otvírala?
Já se můžu vyspat,
postylenku vystlat,
budu panna jak hiná.

Píseň Včera neděle byla a její varianty Sušil III, (604), Erben[3] 189, Bartoš II, 321 (541) a 485 (872) bude probrána na svém místě. Píseň z Černíka 125 otiskujeme zde:

1. Ach, Bože, mój Bože,
to je zle,
hdo si keho zamiluje,
něvezne.

2. A já som si zamiloval,
něvzal som,
prežalostnú žalosciju
dostal som.

3. Hdo si keho zamiluje
a sce mac,
nězabrání ani otec
ani mac.

U Sušila III, 603 (782) píseň přechází ve stesk na bránění v lásce.

1. Ach, ovej, co je láska zlá,
dyž jedna milovala dva.
Ešče bylo horší,
kamarádi bratři,
dyž jedna milovala tři.

2. S tým jedným v síni postála,
druhýmu ruku podala,
a třetímu prála:
Mám tě, synku, ráda,
ach, radši než ty oba dva.

3. Ach, ovej, co je věc těžká,
otec mně brání synečka.
Zbraňuje mi máti,
nedá se ťě bráti.
ach, ovej, co je věc těžká.

4. Můj némiléší synečku,
di, popros moji matičku,
by mi nebránili,
a mi dovolili
podat ti pravó ručičku.

5. Ach, ovej, co sem slyšela,
ach, ovej, co sem myslela,
že já nejsem hodna
jedinýho slova.
Ach, lásko, jak jsi podvodná.

Podobný stesk na lásku, že je zlá sr. u č. 782a (od Rousinova).

Z variantu 1a přechází motiv

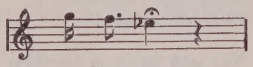

do variantu 1b

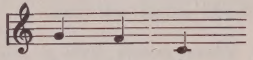

Varianty 1b a 1e spojeny jsou rytmickým motivem

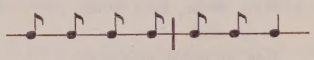

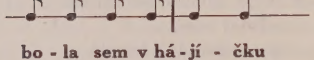

Ve variantech 1a a 1e jsou zřejmy sčasovky t: zv. »zlatého seku«

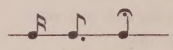

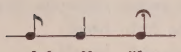

Varianty 1e a 1d vážou se motivem

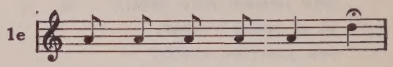

(transp.)

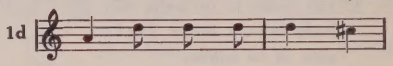

i následný motiv má v obou variantech stejný spád.

Ještě vzdálenější svaz je mezi 1a a 1f, 2a a 2b. Váže část prvního motivu.

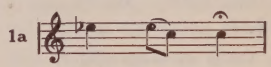

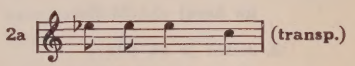

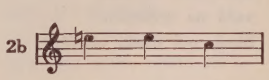

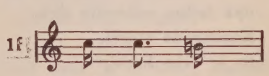

58.

1a

LUBNO VE SLEZSKU. Zp. Ignác Kotek. Sb. Leoš Janáček 1906.

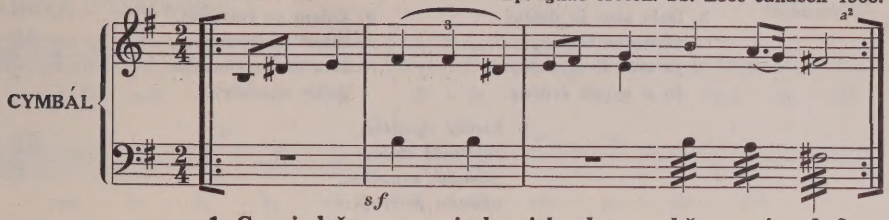

1. Co mi daš, ma mi - la, jak od te - bě puj - du?

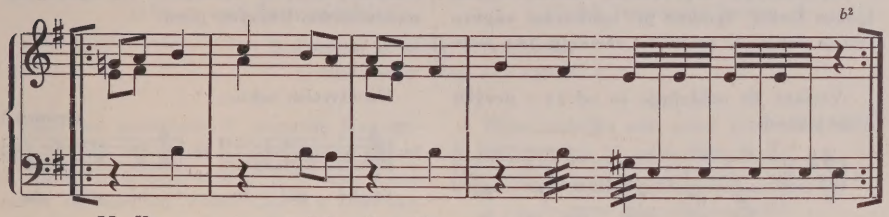

Hedbavny ša - teček, ež naňho na - pře - du.

1. [: Co mi daš, ma mila,
jak od tebě pujdu? :]
[: Hedbavny šateček,
ež naňho napřadu. :]

2. [: Už sem ho napřadla,
eji namotala, :]
[: už sem ho, synečku,
už do barvy dala. :]

3. [: Dalach ho zabarvit :]
sedmerake barvy, :]
[: jach sobě myslela,
žes je synek švarny. :]

4. [: Ach, žalu, žalu muj,
žalu něskonaly, :]
[: jach sobě myslela
žes je synek švarny. :]

1b

JANOVICE. Sb. Sušil III, 340, k č. 467.

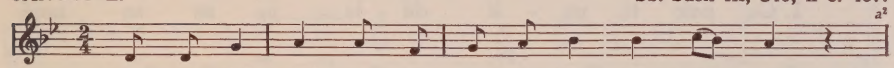

1. Co mi doš, mo mi - lo, jak od te - bě půj - du?

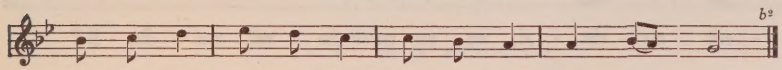

He - dbo - vnu ša - te - čku, jak na ňu na - pře——du.

1. Co mi doš, mo milo,
jak od tebě půjdu?

Hedbovno šatečku,
jak na ňu napřadu.

2. Ach, už sem napřadla
a i namotala,
už sem ju, synečku,
i do tkoča dala.

3. Dala sem ju dzělać
všelijake formy,
jo sem si myslela,
že si synek švorny.

4. A tys je švidraty
na obě dvě oči,
to moje srdečko
žalem se rozskoči.

5. Žalem se rozskoči,
žalem něskonanym,
že z meho věnečka
listky opadaly.

6. Listky opadaly,
ratolesci stojo,
něbudu, synečku,
něbudu ja tvoja.

Cymbálovým doprovodem lidového hudce, Ignáce Kotka, vynikne při opakování nápěvu změna tonin E na e ve variantu 1a; je to »nápad«, který by »nenapadl« obyčejným harmonisátorům lidových písní.

Variant 1b odkloňuje se od 1a v prvých dvou taktech:

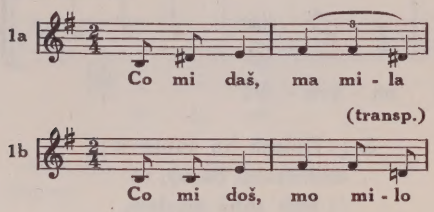

Ve čtvrtém taktu:

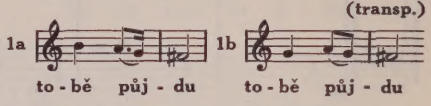

V posledních dvou taktech:

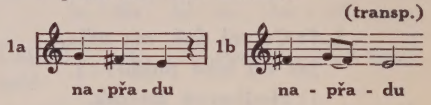

59.

1a

DALEŠICE NA ZNOJEMSKU. Guberniální.

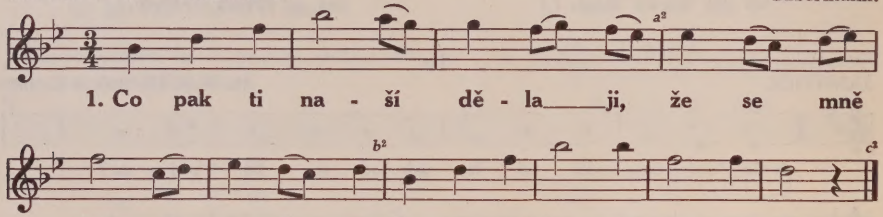

1. Co pak ti naší dělaji,
že se mně ženít nedaji,
že se mně ženít nedaji?

2. A mně je ženy potřeba,
[: jak sedlakovi hebera. :]

3. Forman si heber vypuči,
[: mně ženy žadnej nepuči. :]

1b

LHOTA U JAROMĚŘIC. Guberniální.

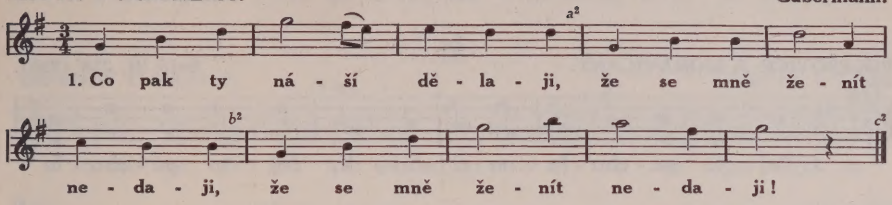

1. Co pak ty náší džlaji,
[: že se mně ženít nedaji!:]

2. A mně je ženy (!) potřeba,
[: jak formanóvi hevera. :]

3. Forman si héver (!) vypujči,
[: mně žádny ženy (!) nepujči. :]

Bart Jan neotiskuje. V originále jsou spojeny zřejmě dvě písně: sl. 1—3 shodná s písní ze Lhoty u Jaroměřic a sl. 4. a další. Píseň Jedou formani od Vídně (sl. 4. a další var. z Dalešic) je balada a zařaděna na příslušné místo. Zelený, bílý vořeší (sl. 4. a další var. ze Lhoty) připojena k příslušným variantům písně Červená, modrá fiala.

Var. čes. sr. Rittersberk 5, Erben² 277, Kubín-Horák 41, 172, Holas I, 108.

Ohlas počátku naší písně je ve skupině: V Pětikostelích já mám dům, sl. 2.:

Co pak ti naši dělají,
že mou Nánynku neznají?

*

Variant 1a má stopy instrumentální; jsou jimi průchodné ozdoby melodické.

Stejného nápěvu je píseň »Červená, modrá fiala« (Erben I, 71).

60.

RŮŽDKA U VSETÍNA. Sb. Jos. Danický. Guberniální.

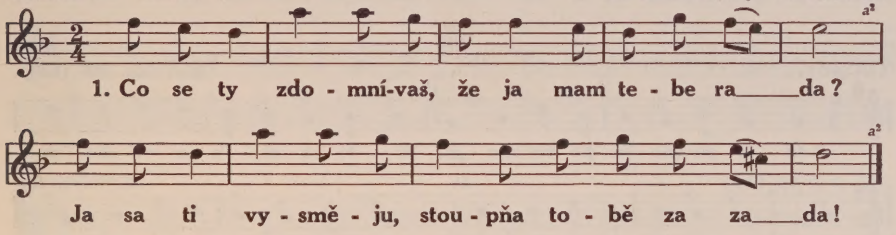

1. Co se ty zdomnívaš,
že ja mam tebe rada?
Ja sa ti vysměju,
stoupňa tobě za zada.

Var. Šafařík, Písně II, 51. Textově podobný var. Slavia II, 5, 71 z Prešporku: Ty jsi sa nazdala, že ťa ten miluje...

Píseň 1a dospívá konce jen nepatrnou obměnou prvých dvou motivů.

61.

1a

POLEŠOVICE A MORAVIČANY. Sušil III, 218 (235).

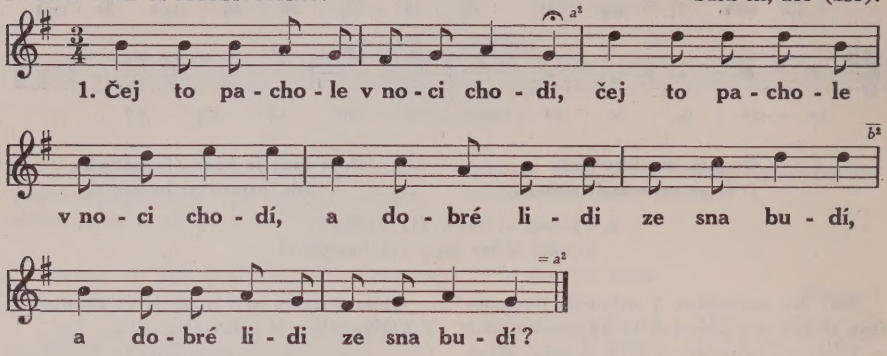

1. [: Čej to pachole v noci [1]) chodí, :]
[: a dobré lidi ze sna budí? :] [2])

2. [: Čej by bylo? Běhavkovo, :] [3])
[: chodí pod okno Planetovo. :]

3. [: Přinda pod okno zabubnuje: :]
[: Stávej, Kačenko, stávej hore. :] [4])

4. [: Nač bych já ti k vůli stávala, :]
[: svou postelku barouchala? :] [5])

5. [: Na mý postelce drahé šaty, :]
[: já si ich nesmím barouchati. :] [6])

6. [: Běž, synečku, podle řádu, :]
[: kde ti lidé k vůli stanou. :] [7])

7. [: Ja stanou, stanou, ale málo, :]
[: přindi synečku zejtra ráno. :] [8])

8. [: Zejtra ráno, na poledne, :]
[: až se mé srdce rozpomene. :]

1b

TUČAPY. Bart Jan. 345 (635).

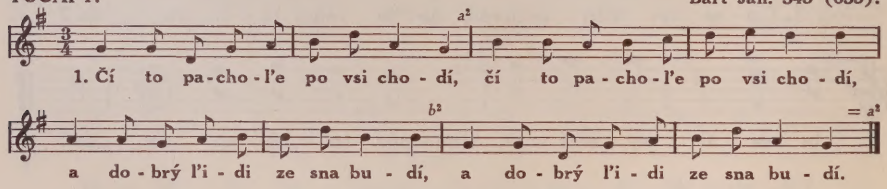

[1]) po vsi. — [2]) že děvčata ze sna budí. — [3]) A či by bylo? Draholovo, chodí pod okno Homolovo. — [4]) Staň má milenko srdce moje. — [5]) A já bych stala, hrubě nesmím, naše mně lají, nač já myslím. — [6]) A já nemyslím na nic zlého, a na Janka Draholovýho. — [7]) Janiček má páví pírka, visijó mu na ramýnka. — [8]) Aj, jedno bílý, dvě červený, to je Lizenčino potěšení.

1c

HRUBŠICE. Zp. Ant. Šlapanská. Sb. H. Bím 1900.

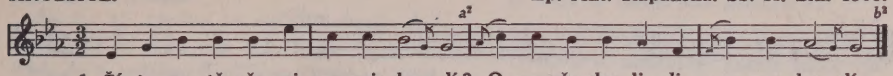

1d[1]

ZBRAŠOV U HRANIC. Sušil III, k č. 235.

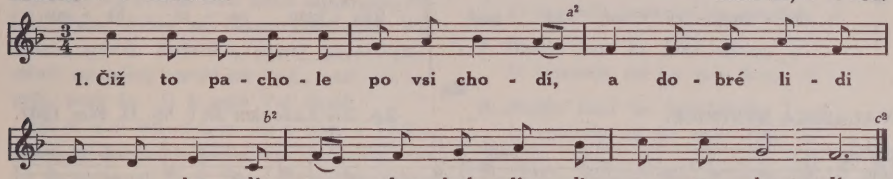

1d[2]

HRANICE. Sb. Edmund Svaček. Guberniální.

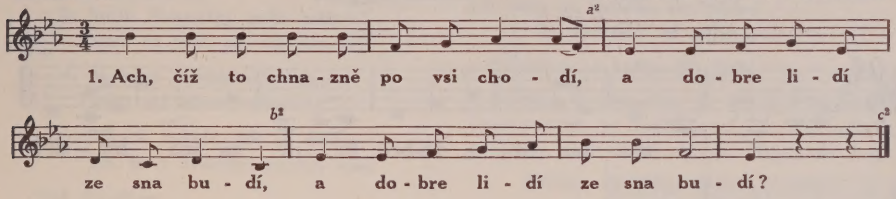

1e

PANSKÉ DUBENKY. Sušil III, k č. 235.

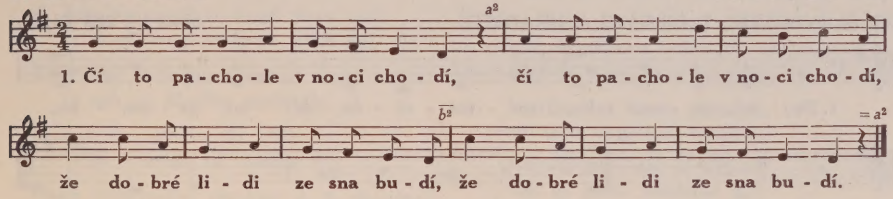

1f

KRASONICE. Sušil III, k č. 235.

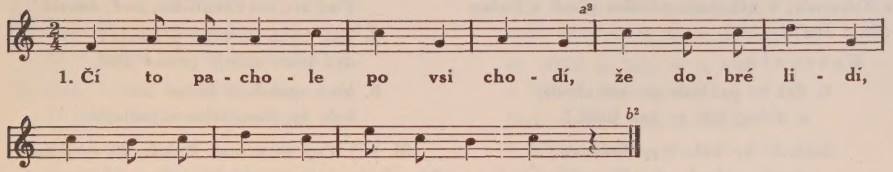

1g

Sušil I, 102 (160).

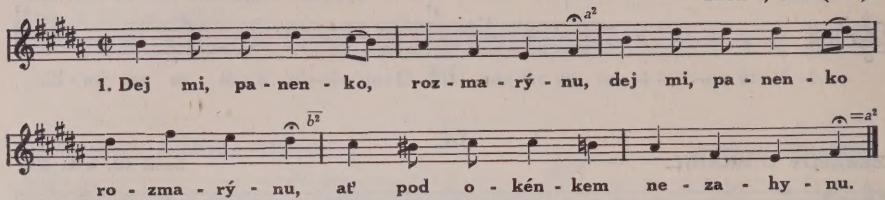

2a

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Jiří Lušovjan 55 l. Sb. H. Bím 1907.

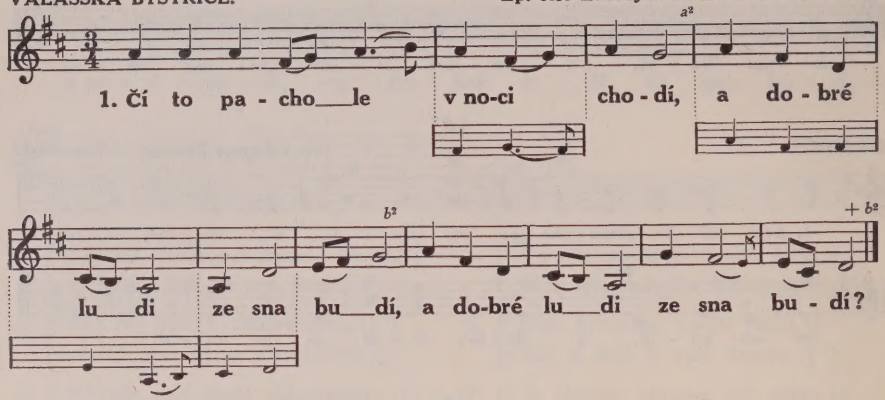

2b

ZE SLAVÍKOVIC, Z BÍLOVIC A HRADIŠTĚ. Sušil III, 223 (245).

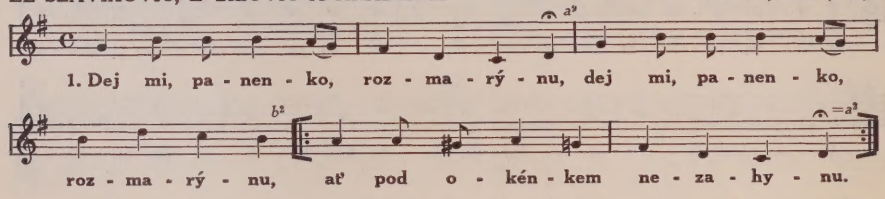

Za základ k textu béřeme Sušilovu píseň z Krasonic, k níž úzce přiléhá píseň z Tučap (Bart Jan).

Krasonice:

1. Číž to pachole po vsi chodí,
a dobré lidi ze sna budí?

2. A čí by bylo? rychtářovo;
chodí pod okenko Tomečkovo.

3. Tluče na okno i na dvéři:
Poď mi, má Františko, poď, odevři.

4. Nač bych já tobě otvírala?
dyž tebe miluje panna jiná.

5. Mně nemiluje žádná inší,
leda ty, Františko nejmilejší.

Sl. 1 [1]) Čej — v noci Poleš., Čí — v noci Pan. Dub., Val. Bystř.; Čí — Tuč.; Čí to potě-

šení Hrubš.; 2) že Pan. Dub., dobrý Tuč.; ono všecky Hrubš.

Sl. 2.: 1) (jména se uvádějí různá) Čej Poleš., Čí by bylo než Pan. Dub., Čí by to Tuč., Je to potěšeni Pepičkovo Hrubš.; v písni z Val. Bystř. tato sl. chybí; 2) pod okno Poleš., Pan. Dub., Tuč. pod okynko Hrubš., tato píseň více sloh nemá.

Sl. 3.: 1) Přinda pod okno zabubnuje Poleš., Tuč., Příde za okna, zabubnuje Val. Bystř.; stávej, Kačenko, stávej hore Poleš., stávé, panenko, otevři mě Tuč., pusť ně, má milá, pusť ňa (!) k sobě Val. Bystř.

Sl. 4. a 5. má obdobu jen v písni z Tučap, jinak se touto sl. písně rozcházejí. Sl. 4.: 1) A nač bych já ti Tuč., 2) dyž tě miluje iná panna ł. Sl. 5.: 1) Mě Tuč., 2) než ty, má panenko némiléší ł.

Pan. Dubenky:

3. Spíšli Nanynko, nebo nespíš?
nebo ty mně odevřit nesmíš?

4. Já bych ti ráda odevřela,
dyby mě hlava nebolela.

5. Šak tě nebolí, jak se děláš,
jen že v srdéčku jinšího máš.

Val. Bystřice:

3. Ach, což bych já tebe púščala,
[: dyž tě miluje jiná panna. :]

4. Ach, že on si to hneď hore vzal,
[: hneď svojí miléj po hubě dál. :]

5. A ona si to hore vzala,
[: ach do šátečka zaplakala. :]

6. Ach do šátečka do bílého,
[: že vydržela od milého. :]

Píseň Guberniální přechází sl. 5. do písně Dej mi, panenko, rozmarýnu, sr. Sušil I, 102, Sušil III, 223. Podáváme tu zápis guberniální celý s varianty ze Sušila.

1. Ach, číž to chnazně po vsi chodí
[: a dobre lidí ze sna budí? :]

2. Ach, číž by bylo! Pudmistrovo,
[: tluče na okynko fojtovo! :]

3. Tluče na okno i na dveři:
[: »Poď, mně, Otylko, poď, otevři!« :]

4. »Což bych ja tobě otvirala,
[: když tě miluje jina panna!« :]

5. »Dej mi, Otylko, rozmarynu,
[: budu si namlouvat pannu jinu!« :]

6. »Kdež bych ho vzala, když ho nemam?
[: Kdybych ho měla, tož ti nedam! :]

7. Nasela jsem ho zahoneček
[: a vyvíla jsem ho na věneček. :]

8. Nasela jsem ho ještě druhy,
[: vykutaly mi ho vaše kury. :]

9. Nasela jsem ho ještě třeti,
[: vytrhaly mi ho vaše děti.« :]

10. Tu se Honziček tak rozhněval,
[: až on Otylce po hubě dal. :]

11. Až ju červena oblivala,
[: do bíleho šatka utírala. :]

12. Ach do šatečka do bíleho,
[: že vydržela od míleho. :]

Varianty ze Sušila III, 223:

Sl. 5.: 1. panenko, 2. ať pod okénkem nezahynu, 6. u Sušila není, 7.—8. celkem u Sušila beze změny, konec v Sušilovi jiný:

Počkej, synečku, u našich vrat,
až nám rozkvete karafiát.

Karafiát a boží dřevce,
měla sem synka, už mě nechce.

Var. Sušil I, 102, se shoduje od sl. 4. s »jiným dálejškem« Sušila III, podáváme text ze Sušila III, který je dialektický:

Vyvila sem ho na věneček,
už mně vypovídá syneček.

Když vypoví, ať si vypoví,
šak só ješče mládenci jiní.

A vypověďa vypověděl,
včerá na večír s jinó seděl.

Aj, kamarádko moja milá,
tvůj šohajek za mnó chodívá.

A udělá si, jak se ti zdá,
a šak já nésu závistivá.

Dyž nevidím, nic neříkám,
a když uvidím, smutně vzdychám.

Větší odchylka v Sušilovi I jen v sl. před-

poslední udělej sobě — nejsu já tobě. U Sušila III, 224, ještě jiné čtení:

1. Kamarádko spravedlivá,
tvůj milé za mnó chodívá.

2. A já nevím, mám-li ho chcet,
lebo s tebó za dobrý bet.

3. Dělé sobě, jak se ti zdá,
kamarádko spravedlivá.

4. Dyž nevidím, nic neříkám,
a dyž vidím, smutně vzdychám.

5. Chodí zhůru, chodí dolů,
okolo našeho domu.

6. A na mně se nepodívá,
to je lítost, sestro milá!

Sčasovka

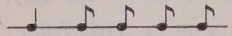

váže varianty 1a, 1b, 1d^1, 1d^2, sčasovkou pozměněna na

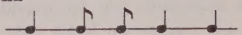

vykazuje variant 1e, 1f, 1g.

Variace nápěvů vysvětluje se obměnou otázky.

Varianty 1f a 1g mají stejnou sčasovku:

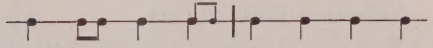

Variant 1g vyznačuje se tak zvanou mor. modulací.

Varianty 2a a 2b váže prohnutý do hypodonické toniny motiv v části b^2.

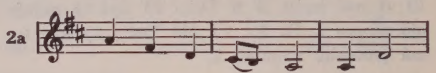

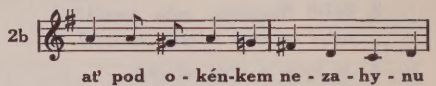

62.

1a

MIKULČICE OD HODONÍNA. Sušil III, 219 (236).

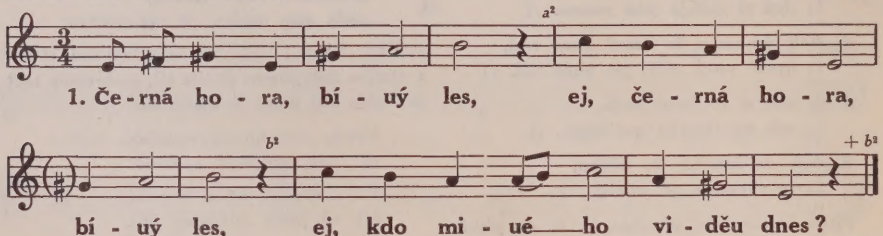

1. Černá hora, bíuý les,
ej, černá hora, bíuý les,
ej, kdo miuého viděu dnes?

2. [: Kdo ho viděu, nech poví, :]
nech mia huava nebolí.

3. [: Kamarádka viděua, :]
povědět mně nechceua.

4. Kamarádko má miuá,
nechaj ty ho a i já,
nech sa šelma potúuá.

5. [: Pomine ho túuání, :]
pod okénkem stávání.

6. [: Pomine ho aj tanec, :]
nebude už muádenec.

2a

HUTISKO. Guberniální. Bart Jan. 615 (1161a).

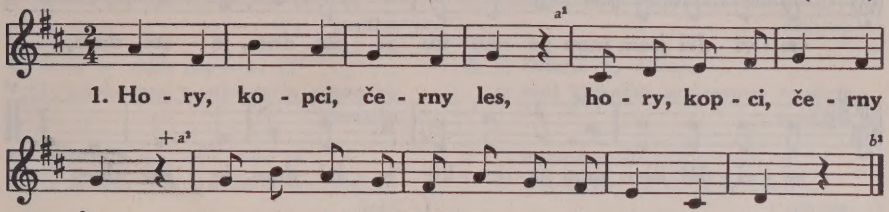

1. [: Hory, kopci, černy les, :]
   neviděl[1]) jsem sve panenky ještě dnes.
2. [: Kdo jste viděl,[2]) povězte, :]
   me srdečko zarmoucene potěšte!
3. [: Ja jsem viděl,[2]) nepovím, :]
   chodila[3]) tam po haječku zelenym.[4])

2b

JAVORNÍK. Bartoš II, 85 (109b).

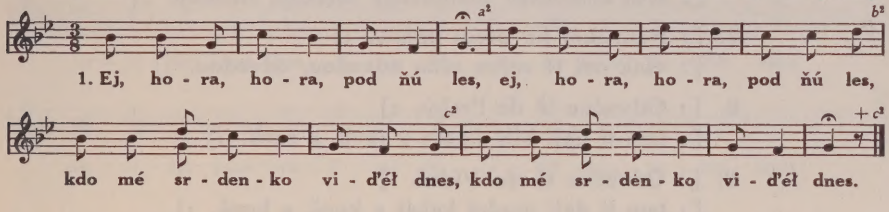

1. [: Ej, hora, hora, pod ňú les, :]
   [: kdo mé srdenko viďél dnes. :]
2. [: Já sem ho viďél, nepovím, :]
   [: žała v zahradě rozmarýn. :]
3. [: Ej, žała, žała, nažała, :]
   [: ej, do šátečka zvázała. :]
4. [: Ej, do šátečka bílého :]
   [: a to pro svého miłého. :]
5. [: Ej, tu máš Jane Janíčku, :]
   [: ej, z rozmarýnu voničku. :]

3a

TŘEŠŤ. Sb. Josef Veselý.

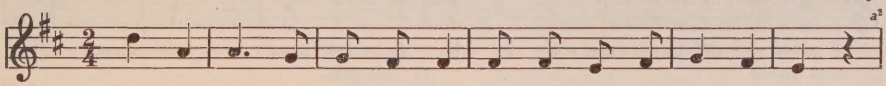

[1]) nevíděl Jaschke, [2]) víděl J., [3]) chodíla J., [4]) jedlovym J.

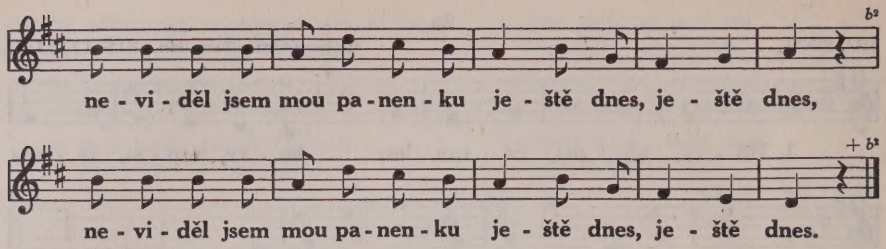

2. [: Kdo ji viděl, povězte, :]
[: mé srdéčko zarmoucené potěšte, potěšte! :]

3. [: Já jsem viděl, nepovím, :]
[: jak trhala na zahrádce rozmarýn, rozmarýn. :]

4. [: Utrhla tam dvě růže :]
[: a dala je Pepíčkovi do lože, do lože. :]

5. [: A on bude libě spát :]
[: a přijde jí zejtra ráno děkovat, děkovat. :]

6. [: Děkuji ti, děkuji, :]
[: svůj klobouček premovaný smekuji, smekuji. :]

7. [: Nesmekej ho přede mnou, :]
[: však oni tě zejtra ráno odvedou, odvedou. :]

8. [: Odvedou tě do Prahy, :]
[: tam ti dají bílý kabát a šavli, a šavli. :]

9. [: Odvedou tě do Vídně :]
[: tam ti dají modrý kabát a koně, a koně. :]

3b

BRUZOVICE. Sb. Josef Mojžíšek.

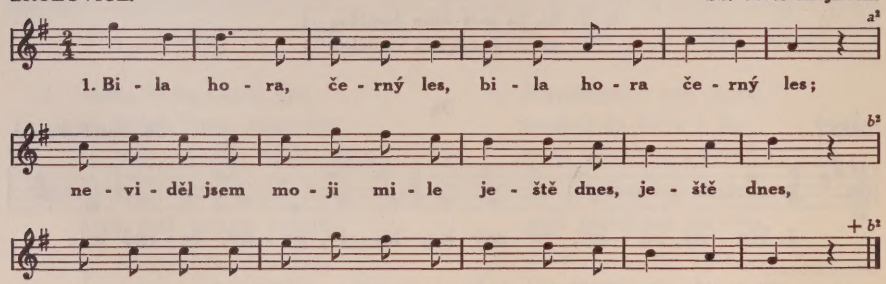

2. [: Kdo ju viděl, povězte, :]
[: me srdečko zarmucene potěšte,
potěšte. :]

3. [: Ja ju viděl, nepovim, :]
[: trhala tam v zahradečce rozmarin,
rozmarin. :]

4. [: Utrhla tam dvě ruže, :]
[: zanesla jich synečkovi do lože, do
lože. :]

5. [: On si budě libě spať, :]
[: zejtra rano přijdě tobě děkovat,
děkovat. :]

6. [: Děkuju ti, děkuju, :]
[: svuj klobuček premovany smekuju,
smekuju. :]

7. [: Něsmekuj ho přede mnu, :]
[: zejtra rano tě do Brna odvedu,
odvedu. :]

8. [: Odvedu tě do Prahy, :]
[: tam dostaneš bily kabat a šavli,
a šavli. :]

3c

KUNČICE POD RADHOŠTĚM. Sb. Ant. Pustka.

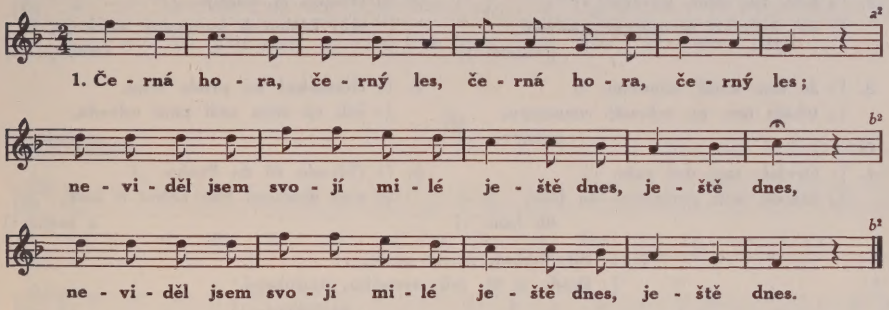

2. [: Kdo ji viděl, povězte, :]
[: mé srdénko zarmoucené potěšte,
potěšte! :]

3. [: Já jsem viděl, nepovím; :]
[: trhala tam v zahradečce rozmaryn,
rozmaryn. :]

4. [: Utrhla tam tři růže, :]
[: a dala je synečkovi do lože, do lože. :]

5. [: On si bude libě spát, :]
[: on ti přijde zejtra ráno děkovat,
děkovat. :]

6. [: Děkuji ti, děkuji, :]
[: svůj klobouček premovaný smekuji,
smekuji. :]

7. [: Nesmekej ho přede mnou, :]
[: však tě zítra naši páni odvedou,
odvedou. :]

8. [: Odvedou tě do Prahy, :]
[: dají tobě černý kabát a šavli,
a šavli. :]

9. [: Černý kabát, sivý plašť; :]
[: však to není, moje milá, žáden špás,
žáden špás. :]

10. [: Dostaneš se do Uher, :]
[: dostaneš tam hezké děvče jak uhel,
jak uhel. :]

3d[1])

SEDLIŠTĚ. Bartoš I, 157 (389).

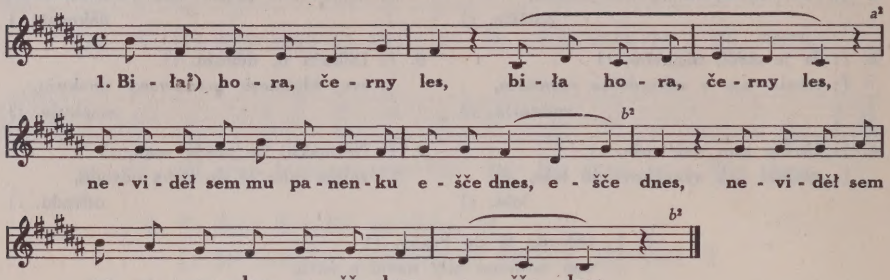

1. [: Biła hora, černy les, :]
[: neviděl sem mu panenku ešče dnes, ešče dnes. :]

2. [: Kdo ste viděl, povězte, :]
[: me srdečko zarmucene poćestě, poćestě. :]

3. [: Jo sem viděl, něpovim, :]
[: trhała tam na zahradě rozmaryn, rozmaryn. :]

4. [: Urvjała tam dvě ruže, :]
[: zanisła jich synečkovi do łože, do łože. :]

5. [: Synek budě libě spać, :]
[: on jí přijdě zitra rano děkovać, děkovać. :]

6. [: Děkuju ći, děkuju, :]
[: můj kłobuček lemovany smekuju, smekuju. :]

7. [: Němekuj ho přede mnu,
[: šak ćě zitra naši pani odvedu, odvedu. :]

8. [: Odvedu ćě do Prahy, :]
[: tam dostaneš biły kabot a šavli, a šavli. :]

9. [: Biły kabot, černy ploš, :]
[: škoda je tě, můj synečku, nastokroć, nastokroć. :]

3e

JASENICE. Sb. Pernica.

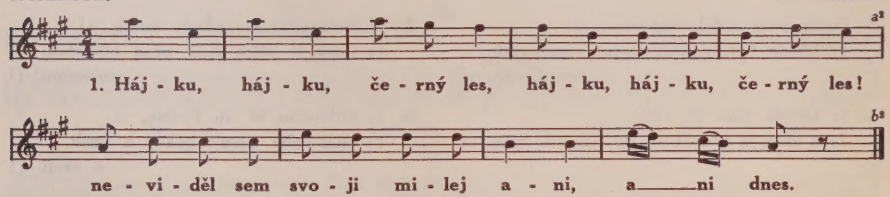

2. [: Kdo ste viděl, povězte, :]
mé srdečko zarmucené [: potěšte! :]

3. [: Já sem viděl, nepovím, :]
trhala tam v zahrádece [: rozmarýn. :]

---

[1]) Obloukem naznačené noty zpívají se slaběji, jako ozvěna.

[2]) U Bartoše neporozuměním Była, sr. naši píseň z Bruzovic.

4. [: Utrhla tam dvě růže :]
a dala jich synečkovi [: do lože. :]

5. [: O si bude libě spat, :]
o mně přijde zítra ráno [: děkovat. :]

6. [: Děkuji ti, děkuju, :]
svůj klobouček premovaný [: smekuju! :]

3f

BŘEZNÍK U NÁMĚŠTĚ N. O. Zp. Fr. Doležal. Sb. Frant. Kyselková.

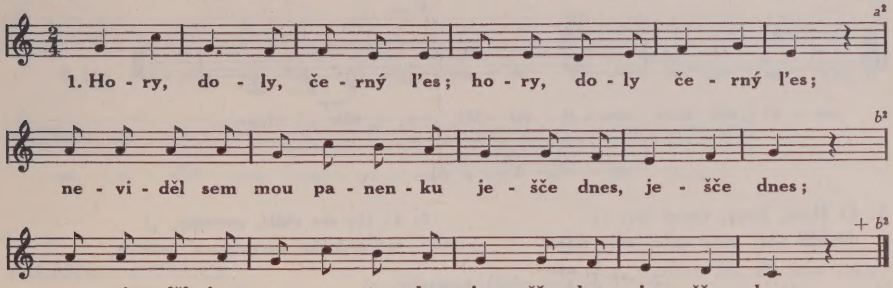

3g

MOŠTĚNICE. Bart Jan. 616 (1161b).

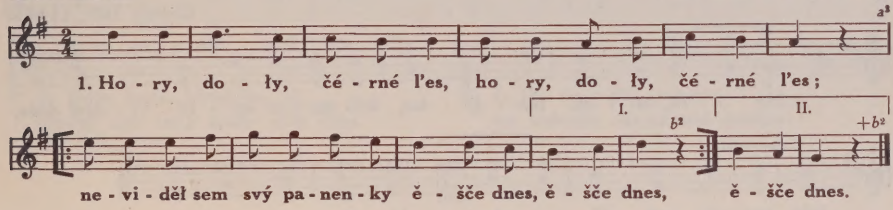

3h

BÍLÁ. Zp. Anežka Bernátková. Sb. Ant. Brotan.

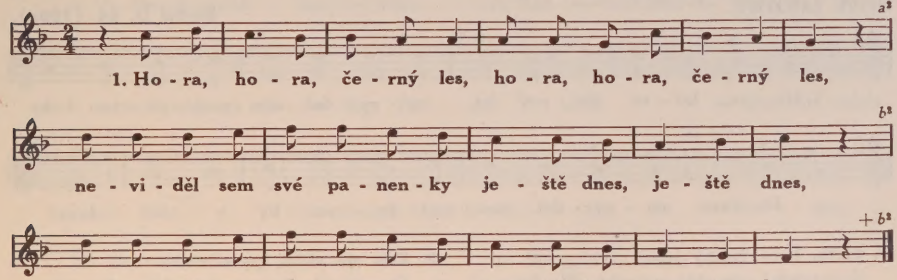

3ch

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Frant. Lušovjan. Sb. H. Bím 1907.

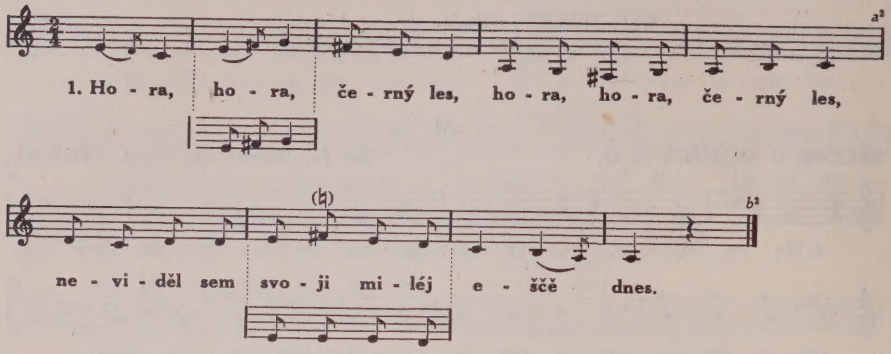

1. [: Hora, hora, černý les, :]
neviděl sem svoji miléj ešče dnes.

2. [: Do ste viděl, povězte, :]
mé srdečko zarmúcené potěšte.

3. [: Já sem viděl, nepovím, :]
chodila si po hájičku jedlovým.

3i

Černík 105 (144).

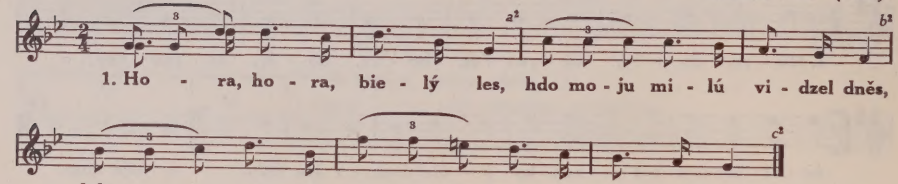

3k

NOVÉ LHOTKY. Bartoš II, 84 (109a).

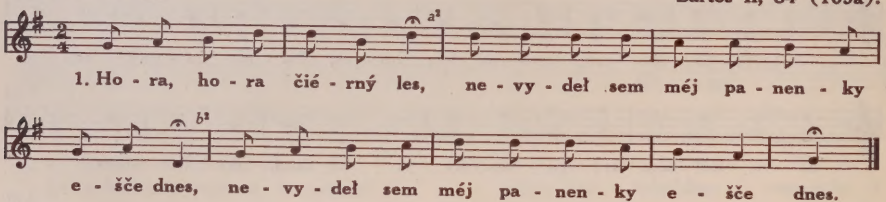

1. Hora, hora čiérný les,
[: nevydeł sem méj panenky ešče dnes. :]

2. Kdo ste videł, povedzte,
[: mé srdenko zarmúcené potešte. :]

3. Já sem vydeł, nepovým,
[: ona pleje v zahrádečce rozmarýn. :]

4. Utrhła tam dve růže
[: a dała jich galánovi do łože. :]

5. A on bude libe spat,
[: on ty dojde zitra ráno dekovat. :]

3l

VLČNOV. Bart Jan. 614 (1160).

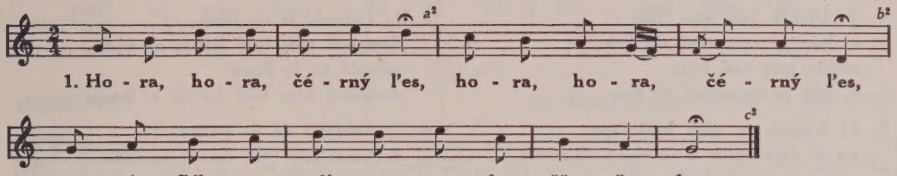

3m

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Jos. Andrys. Sb. H. Bím 1907.

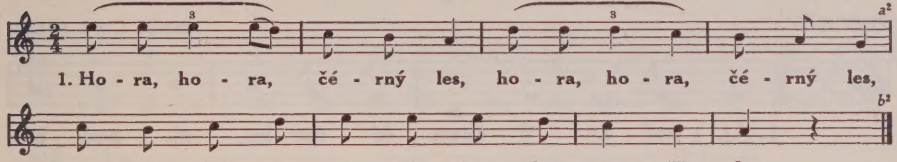

1. [: Hora, hora, čérný les, :]
neviděl sem svoji ženky ešče dnes.

2. [: Do ste viděl, povězte, :]
mé srdenko zarmúcené potěšte.

3n

VNOROVY. Zp. Jan Ričica. Sb. H. Bím 1909.

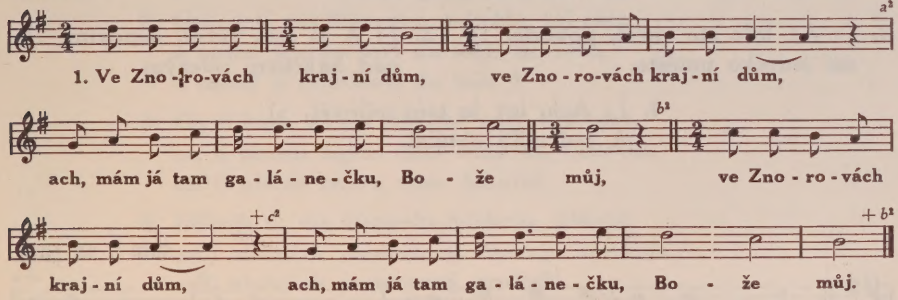

1. [: Ve Znorovách krajní dům, :]
ach, mám já tam galánečku, Bože můj,
ve Znorovách krajní dům,
ach, mám já tam galánečku, Bože můj.

2. [: Kdo ste viděl, povězte, :]
mé srdenko zarmúcené potěšte,
kdo ste viděl povězte,
mé srdenko zarmúcené potěšte!

3. [: Já sem viděl, já povím, :]
ona pleje v zahrádečce rozmarýn,
já sem viděl, já povím,
ona pleje v zahrádečce rozmarýn.

4. [: Utrhla tam dvě růže :]
a dala je amantovi do lože,
utrhla tam dvě růže
a dala je amantovi do lože.

5. [: Amant na nich bude spat, :]
on ti (ji) příde zitra ráno děkovat,
amant na nich bude spat,
on ti (ji) příde zitra ráno děkovat.

6. [: Děkuju ti, děkuju, :]
svůj klobúček šněrovaný smekuju,
děkuju ti, děkuju,
svůj klobúček šněrovaný smekuju.

7. [: Nesmekej ho přede mnú, :]
však tě zítra (ráno) naši páni odvedú,
nesmekej ho přede mnú,
však tě zítra naši páni odvedú.

8. [: Odvedú tě do Brna, :]
dostaneš tam bílý kabát aj koňa,
odvedú tě do Brna,
dostaneš tam bílý kabát aj koňa.

9. [: Odvedú ťa do Prahy, :]
dostaneš tam bílý kabát aj šabli,
odvedú ťa do Prahy,
dostaneš tam bílý kabát aj šabli.

4

ZDĚCHOV. Bartoš I, 83 (211).

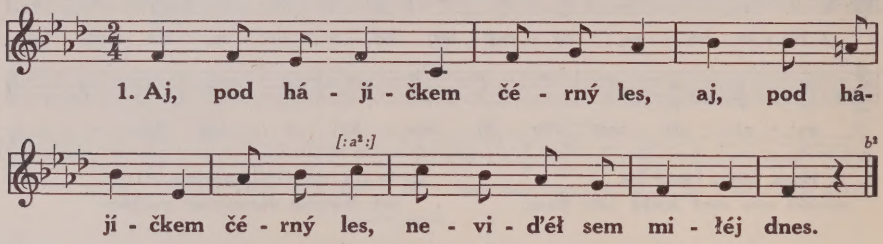

1. [: Aj, pod hájíčkem čérný les, :]
neviďél sem miłéj dnes.

2. [: Aj, kdo ste viďél, povězte, :]
mé srdečko potěšte.

3. [: A já sem viďél, nepovím, :]
pod hájíčkem zeleným.

4. [: Ach, iný ju tam miłovál, :]
A tvú miłú obtúlał.

5

Sušil I, 50 (61).

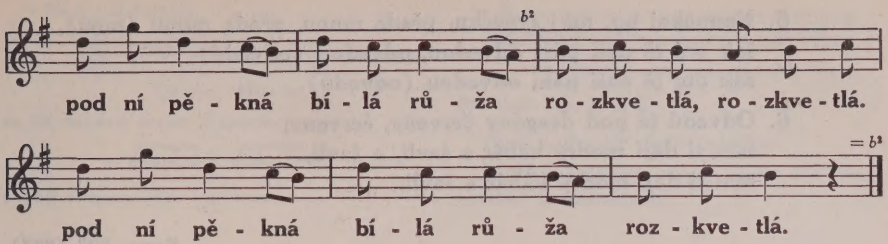

6

MORKŮVKY. Zp. Marie Mrázková. Sb. H. Bím 1905.

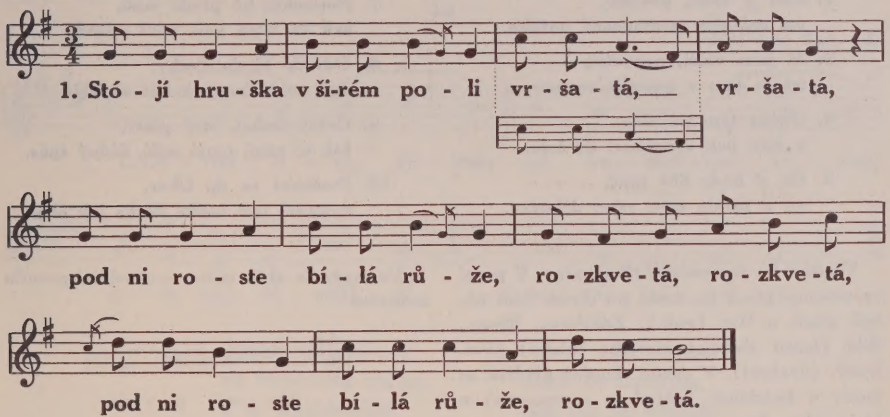

1. Stójí hruška v širém poli vršatá, vršatá,
pod ni roste bílá růže, rozkvetá, rozkvetá,
pod ni roste bílá růže, rozkvetá.

2. Utrhni si, má Nánynko, tej růže, tej růže
a nastel ji synečkovi do lože, do lože,
a nastel ji synečkovi do lože.[1])

3. On ti bude na tej růži libě spat, libě spat,
on ti přinde zejtra ráno děkovat, děkovat,
on ti přinde zejtra ráno děkovat.

4. Děkuju ti, má Nánynko, děkuju, děkuju,
svůj klobúček premovaný smekuju, smekuju,
svůj klobúček premovaný smekuju.

[1]) Sr. Stojí hruška v přídolí, Holas III, 207, sl. 3. Položil je do lože. — Stojí hruška široká Holas IV, 31 (sl. 1.).

5. Nesmekej ho, můj synečku, přede mnou, přede mnou (mnú),
šak oni tě naši páni odvedou, odvedou (odvedú),
šak oni tě naši páni odvedou (odvedú).

6. Odvedú tě pod dragóny červeny, červeny,
tam ti dají modrý kabát a šavli, a šavli,
tam ti dají modrý kabát a šavli.

Bayer, 203 (277).

1. Černá hora, pustý les,
neviděl jsem moji milej ešče dnes.

2. Kdo ji viděl, povězte,
mé srdenko zarmoucené potěšte.

3. Já jsem viděl, nepovím,
trhala tam v zahradě rozmaryn.

4. Utrhla tam tři růže,
a dala jich synečkovi do lože.

5. On si bude libě spať,
on ti přijde zítra ráno děkovať.

6. Děkuji ti, děkuji,
můj klobúček premovaný smekuji.

7. Nesmekuj ho přede mnú,
šak ťa zítra naši páni odvedú.

8. Odvedú tě do Prahy,
dají tobě černý kabát a šabli.

9. Černý kabát, sivý plášť,
šak to není, moje milá, žádný špás.

10. Dostaneš sa do Uher,
dostaneš tam hezké děvče jak uhel.

Textově lze rozeznávati tři skupiny. V první se omezuje píseň na dotaz po dívce. Sem náleží píseň z Hut (gub.), Zděchova, Březn., Bílé (textu sběratel nepodal celého), Val. Bystř. (dvakrát). V druhé skupině přidává se motiv o květinách (růžích a rozmarynu) a kloboučku. Sem náleží píseň u Bayera, ze Sedliště (Bartoš II, č. 389), N. Lhotek (Bart. I, 1099), Jasen., Kunč. pod Radhoštěm, Bruzovic, Třeště, Morkůvek (s jiným počátkem), Vnorov (též) a obě z Bart Jan. Samostatný text v této skupině má píseň z Javorníka (Bart. I, č. 109b). V třetí skupině, zastoupené toliko písní ze Sušila III, č. 236, se táže milá po milém. Textem je to z c e l a n o v á p í s e ň.

Z variantů českých náleží u Rittersb. 44 i Erbena[2] 173 ke skupině druhé, rovněž slovenský z Túrce v Slavii II_5, 268; Kollár I, 91 i 328 ke skupině první.

*

Píseň 1a je v dominantě toniny a; těkání v tercii *gis*^{1}—*g* není věrohodné.

VII. snížený stupeň měkké toniny v 2b dává ji nádech eolické toniny.

Varianty 3a až 3h vážou se obzvláště prvním motivem:

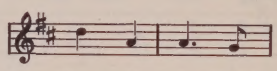

Hu - stý, pu - stý

nezměněn je v 3a, b, c, d;

v 3e se obměňuje na:

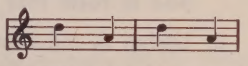

(transp.)

Háj - ku, háj - ku

v 3f se přesmykuje:

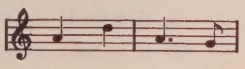

(transp.)

Ho - ry, do - ly

v 3g se splošťuje:

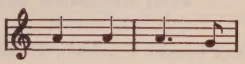

(transp.)

Ho - ry, do - ly

v 3h se zkracuje:

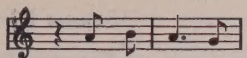

(transp.)

ve 3k nabývá vrchu sčasovka:

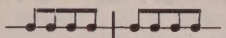

a pojí stupnicovým motivem

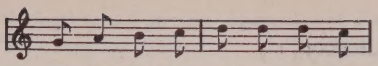

varianty 3ch, i, k, l.

Písně 4, 5 mají vlastní nápěvy.

Nápěv z Erbenovy sbírky strana 156 (Stojí hruška) je samostatný.

63.

1a

Bart Jan. Kyt. 24.

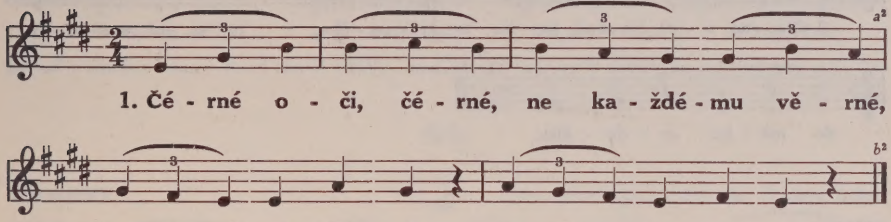

1. Čérné oči, čérné,
ne každému věrné,
a ty najčérňéjší
sú najfalešňéjší.

2. Čérné oči, čérné,
jako tá trnečka,
jak ste sa vřezały
do mojho srdečka.

3. A už sa vřezały,
už sa nevyřežú,
až to mé srdečko
na poły rozřežú.

1b

Sušil III, 219 (237).

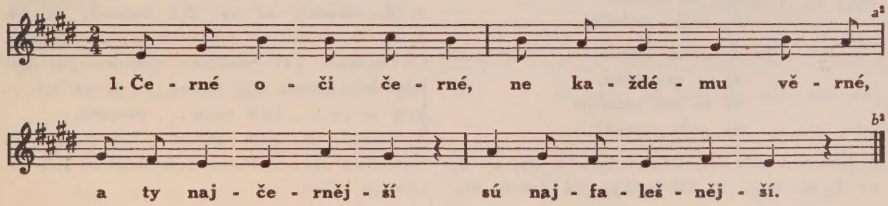

1c

ZLÍNSKO. Bartoš I, 17 (39).

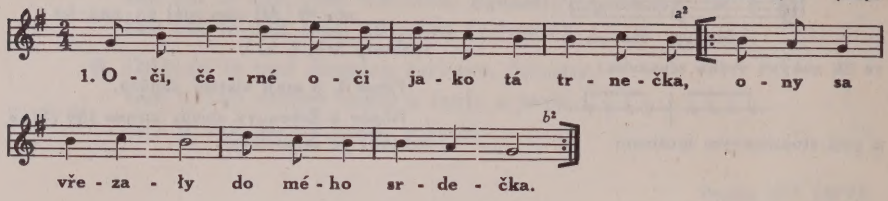

1d

Černík 141 (200).

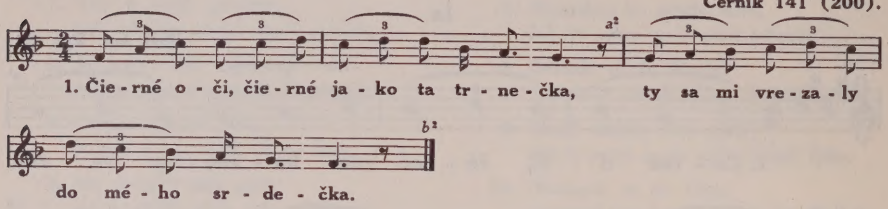

2a

VELKÁ. Bart Jan. 197 (336).

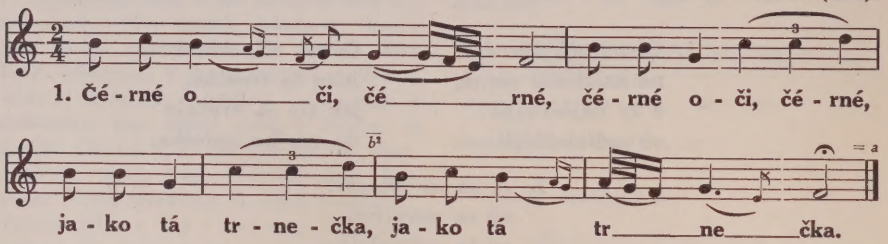

Vlastním motivem písně je vřezání do srdečka. Tak je u Bart. I, č. 39.

1. Oči, čérné oči
jako tá trnečka,
ony sa vřezały
do mého srdečka.

2. A už sa vřezały,
už sa nevyřežú,
už to mé srdečko
na poły rozřežú.

Tak u Sušila III, 219 a Suš. I, 36, sl. 2 = 1, sl. 3 = 2. Odchylky: 2,1 černé oči, černé, 3. jak jste sa, 4. mojho; 3. v. 3.—4. též pokad mé srdenko v poly nepřeřežú. Tamtéž str. 220 příbuzný motiv s hedbávnou šňurečkou, která se zařezala do srdéčka. Bart Jan. č. 336 (z Velké) 1,1 čérné oči, čérné, v. 3. zarezały sa ně; 2,1 zarezały sa ně, v. 3.—4. dokaľ mi miłého z vojny nedovezú. U Černíka[2] 141 odchylky většinou jen dialektické: čierné oči, čierné... ty sa mi... keď sa mi... keď moje... prerežú.

V Suš. III, 219, odkud píseň pojata do Kyt. Bart Jan. č. 24., je připojena sl. 1. o falešných očích:

Černé oči, černé,
ne každému věrné,
a ty najčernější
sú najfalešnější.

Bart Jan. mají čérné.

Shoda u Erbena[2] 160 je toliko počátkem (první dva verše); Kollár I, 72 (25) se shoduje sl. 1., částečně sl. 2.

Varianty písně 1a jsou nepatrné v 1b a 1c. V 1b mění se trioly

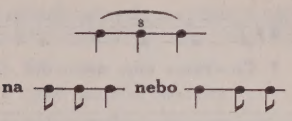

1b odchyluje od 1c v taktu

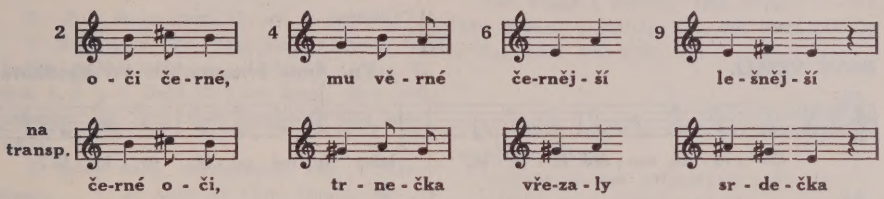

2a má v okolku kvinty f^1—c^2 tón h^1 (♮IV). Variant 1d má první a třetí motiv podobný jako 1a.

64.

1a

VNOROVY. Zp. Matúš Kočiš 40l. Sb. H. Bím 1906.

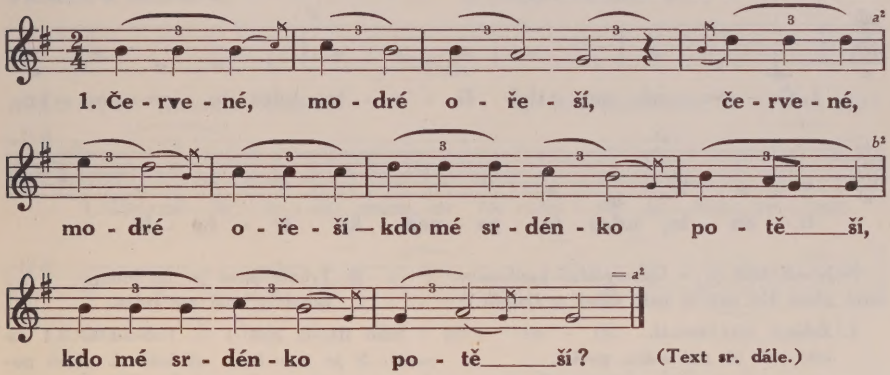

(Text sr. dále.)

1b

ZLÍNSKO. Bartoš I, 13 (29).

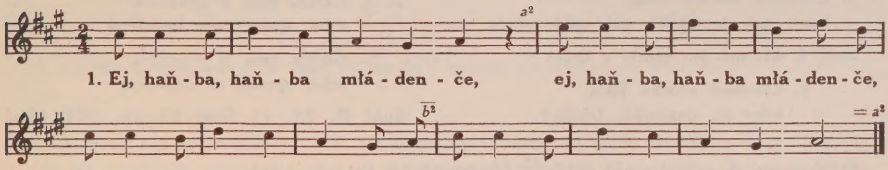

1c

KOMŇA. Zp. Jiří Špíšek. Sb. Fr. Kyselková.

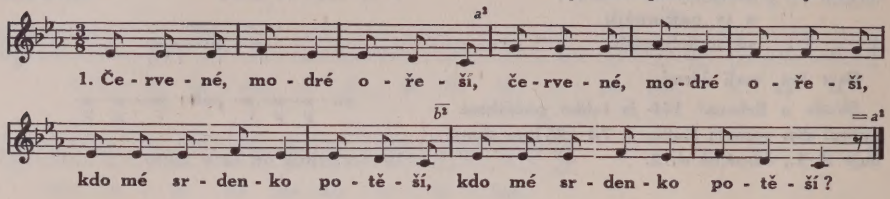

1d

NOVÉ VESELÍ. Zp. Anna Švomová. Sb. Fr. Kyselková.

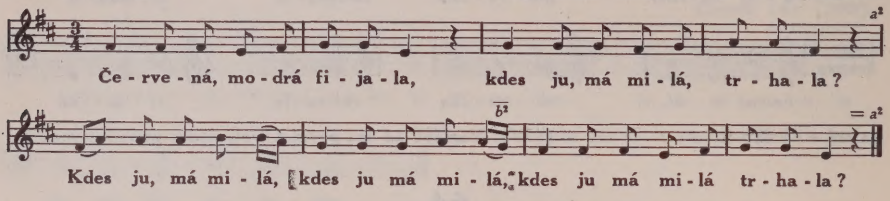

2a

Sušil III, 220 (238).

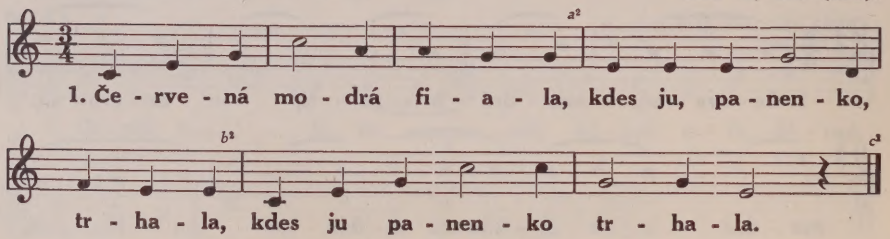

Nejstarší text je v Guberniální (pokračování písně Co pak ti naši dělají z Dalešic):

1. Zelený, bílý vořeší,
kdo pak tě, mé srdce, potěší.

2. Potěšil by ho, nemá kdo,
zarmoutil by ho ledaskdo.[1])

3. Červená, modrá fiala,
kdež pak je (jo?) má milá trhala.

Sušil I, 41, má jen motiv o fiale:

1. Červená modrá fiala,
kdes ju, panenko, trhala?

2. Trhala jsem ju na louce,
zabolelo mně mé srdce.

Sušil III, č. 238 1 = 1 Sušil I, 2,1 na mezi, 2 je tam fialy, až leží. A píseň pokračuje

sl. 3. = naší 2 v Suš. I,

sl. 4. Utrhla sem jí próteček
tobě, synku, za klobóček.

5. Utrhla sem jí kytečku
tobě, synku, za čepičku.

Sušil II, 32, 1) Sušil III, str. 221 (jiné

[1]) V druhé sl. pořad veršů obrácen (zarmoutil by ho leda kdo).

čtení) = Gub. (1,1 Červené, modré, 2. kdo mně srdečko 2,1 zarmútí mně), přidáme sl. 3.

Potěšil by ho Jeníček,
ale mu nedá tatíček.

Sušil III, 221 (podobné čtení svatební) přechází v píseň sirotčí.

Od Příbora:

1. Ořeši, moje ořeši,
kdož mne srdečko potěší?

2.—2. v jiném čtení (1, mi, 2. potěšiti).[1])

V Bart I, č. 29, připojena k písni Ej, haňba, haňba mládenče, sl. 3.—4. = 1.—2. Suš. I, 5 = 1 Sušil III (jiné čtení, odch. mé srdenko), 6 = 2. Gub. (zarmútit umí ledakdo).

Z písní nově nasbíraných var. z Brumova = 1. sl. Sušil III (jiné čtení).

Komňa: 1 = 1 Sušil III (jiné čtení) s odchylkou mé srdenko. K tomu sl. 2.

Červená modrá fijalka,
ošidila mňa galánka.

Vnorovy: 1 = 1 Komňa, 2 = 2 Gub., 3 = 2 z Komně, k tomu sl. 4.:

Ošidila mě a já ju,
choďa do hájka na trávu.

Nové Veselí: 1.—2. = Suš. I. K tomu nové sl. 3. a 4.:

3. Zabolelo mně maličko
jako makovy zrníčko.

4. Zabolelo mně jako hrách,
škoda tě, holka, nastokrát!

Var. český u Erbena[2] 153, Holasa V—VI, 19, sloven. u Kollára I, 146, 151, Holuby v Čes. Lidu VII, 223.

*

Varianty 1a, b, c, d vázány jsou stejnou architektonikou.

Variant 1b má připojenou codu (+ a^2); variant 1c je v měkké tonině c.

Po stejném sklonu melodickém váže se variant 1d k 1a.

Píseň 2a je nápěvu stejného s písní »Co pak ti naši dělají« (Erben[2] čís. 772).

Z Holasovy sbírky čís. 17, str. 16 (V, VI) je podoben variantu 1d.

65.

KRAKOVANY (slovenské pomezí). Zp. Beta Madonická. Sb. H. Bím 1899.

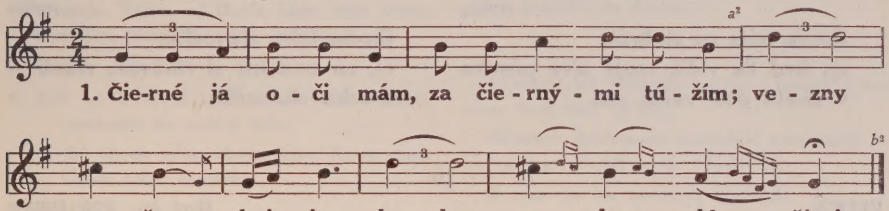

1. Čierné já oči mám,
za čiernými túžím;
vezny ma, šuhajko,
lebo nedoslúžím.

2. Dosluhuj, duša má,
dosluhuj volako,
šak už do Šech Svatých
neny tak daleko.

V okolku kvintovém g^1—d^2 těká IV na ♯IV stupeň (c^2, cis^2).

[1]) Další slohy sirotčí:

3. Ach potěš mi ho sam Bože,
dy už maměnka němože.

4. Už moja mati tvrdo spi,
o mojem veseli něvi.

5. O hdyby ona věděla,
potěšit by mne musela.

66.

1a

JAVORNÍK. Bartoš II, 206 (325).

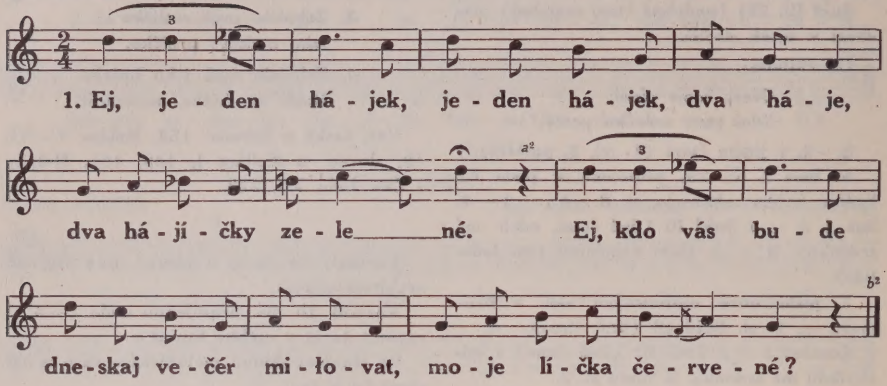

1. Ej, jeden hájek, dva háje,
dva hájíčky zelené,
ej, kdo vás bude dneskaj večér miłovat,
moje líčka červené.

2. Ej, škoda teba, můj šohajko, škoda mňa,
škoda teba na stokrát,
ej, ked ťa viďá moje sivé očenka
v čirém poli vartu stát.

3. Ej, škoda teba, můj šohajko, škoda mňa,
škoda našho zeznáňá,
ej, ked zme społem sedávali, sedali
od večera do rána.

4. Ej, škoda teba, můj šohajko, škoda mňa,
škoda teho słovečka,
ej, co zme my si ríkávali, ríkali
u teho okénečka.

1b

VELKÁ. Bart Jan. 320 (583).

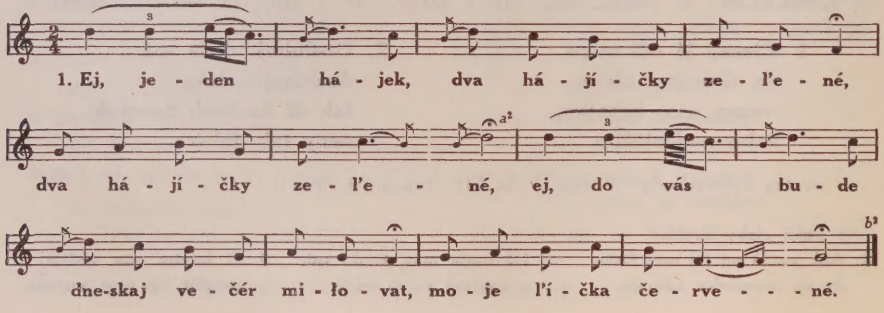

1c

VNOROVY. Zp. Anna Řičicová. Sb. H. Bím 1909.

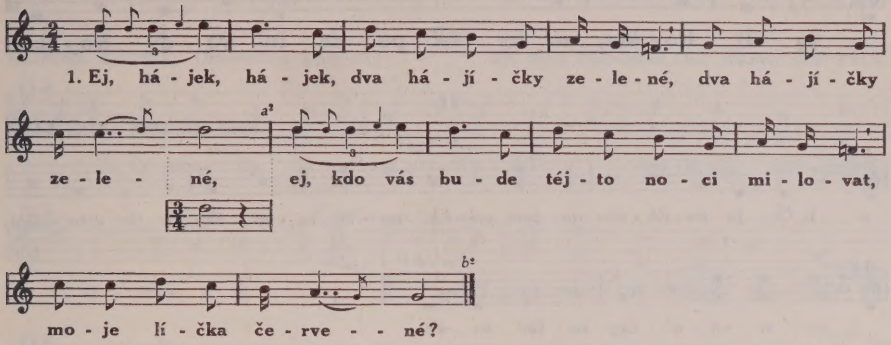

1d

LOUKA. Lísa.

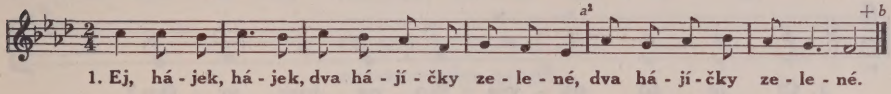

Text základní z Bartoše II, uv. m., var. z Bart. Jan., Vnorov a Lísy.

Sl. 1. 1. Ej, hájek, hájek, Vnor., Louka; 3. do Bart Jan. téjto noci Vnor., budě Louka.

2. 1. škoda teba opakováno B. Jan., škoda tebe opak. Vnor., ej škoda Lísa; tebe Vnor.

V dalším textu se písně rozcházejí.

Bart Jan.

2, 3-4. ej, nechcelas ně včéra večér otevrít, nechalas ňa venku stát.

3. Ej, škoda teba, škoda teba, škoda mňa, škoda toho choděňá.

VNOROVY.

2, 3. ej, musely by čérné jočka zaplakat, viďa tebe v šilboch stat.

LOUKA.

4. Ej, a já půjděm, můj šohajko za jiným, za šohajkom za švarným.

5. Ej, a já půjděm, moja milá, za jinú, za galánkú za švarnú.

*

Všechny tři varianty 1a, b, c klesaji t. zv. mor. modulací (♮VII).

Bohatou toninovou modulací vyznačuje se 1a (G+g+F–G) a 1b (G–F–C).

Z tónů 1a lze sestaviti stupnici:

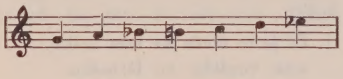

67.

1a

ZLINSKO. Bartoš I, 11 (22).

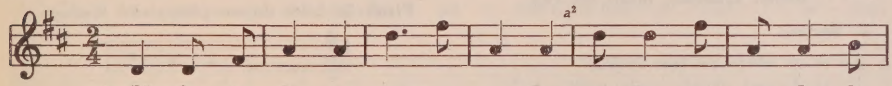

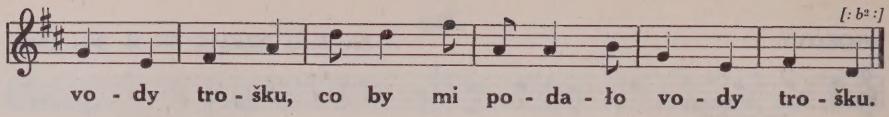

1b

Sušil III, 390. (K č. 541.)

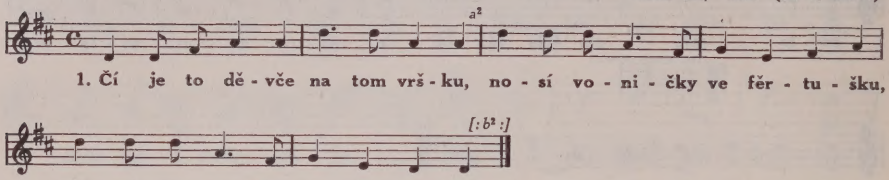

2

VYZOVICE.

Peck 59 (159).

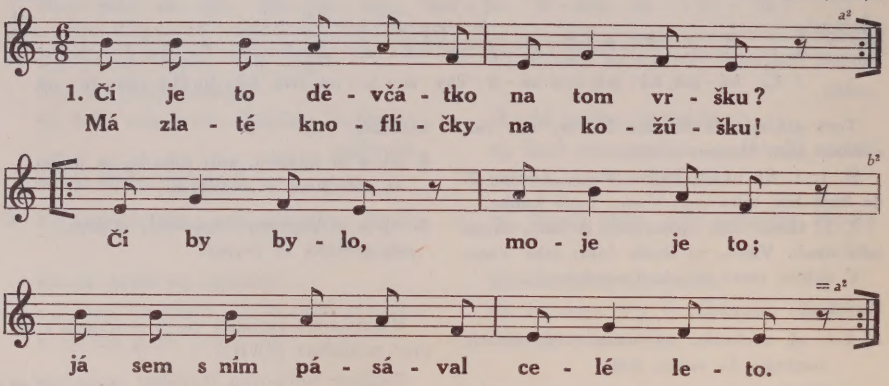

Textem jsou to tři různé písně, které pojí stejný začátek.

1. Sušil:

1. Čí je to dívča na tom vršku,
nosí voničky ve fěrtošku.

2. Aj nosí, nosí všelijaké:
přijdi, synečku, dám ti také.

3. Aj nosí, nosí karafiát:
přijdi, synečku, mášli mě rád.

2. Bartoš:

Čí je to děvče na tom vršku,
[: co by mi podalo vody trošku. :]

3. Peck:

Čí je to děvčátko na tom vršku?
Má zlaté knoflíčky na kožúšku!
Čí by bylo,
moje je to;
já jsem s ní pásával
celé leto.

Variant slovenský v Slov. sp. I, č. 202, sl. 1. se shoduje s Peckem.

Píseň 2a budí dojem phrygické tóniny:

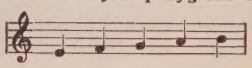

Píseň ze Slov. spevů č. 202 je jiná.

68.

1a

HORNIE BZINCE. (Slovenské pomezí.) Zp. Beta Maráková. Sb. Hynek Bím 1910.

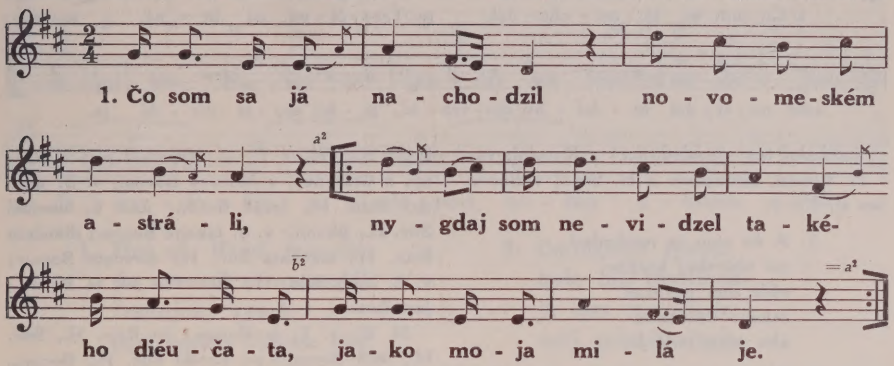

Čo som sa já nachodzil
novomeském astráli,
nygdaj som nevidzel
takého diéučata,
jako moja milá je.

1b

BOCONOVICE. Zp. Marie Zogatová. Sb. R. Zahradníček.

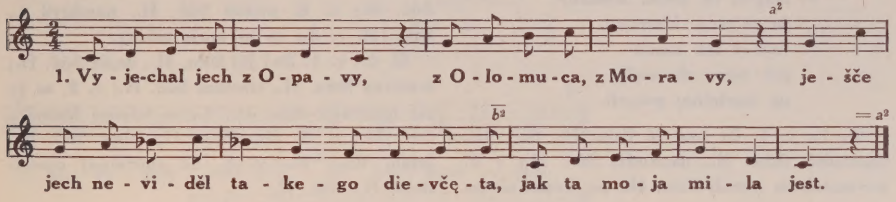

1c

KONSKÁ (slovenské pomezí). Zp. Julija Záňová. Sb. Fr. Kyselková.

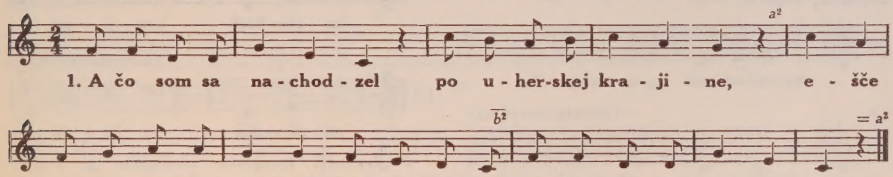

1d

HORNIA SÚČA (slovenské pomezí). Zp. Anna Húdková. Sb. H. Bím 1908.

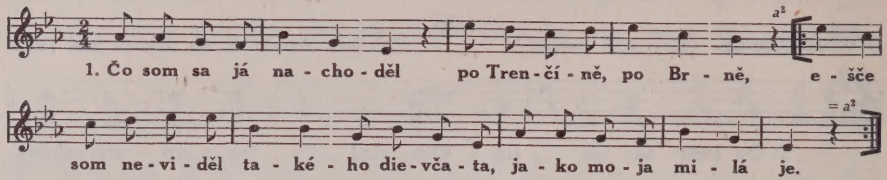

Základní text (následující) z Konské; var. z H. Bzinců, Boconovic a H. Súče; v Bocon. jen sl. 1.—2.

1. A čo som sa nachodzel
po uherskej krajine,
ešče som nevidzel
takého dzevčaca,
ako moja milá je.

2. Poznal som hu po chodze
ako rybku ve vodze.
Oči mala černé
a líčka červené.
Povidajú: Pekná je.

3. A čo som sa nachodzel
a vinečka nanosil;
čo som za to dostal?
Čižmičky som podral,
prišel druhý, namluval.

4. Daj-za ci, Bože, trestany
za to tvoje klamany.
Jak si tak ležala
jak tráva zkosená
na smrtelnej posceli.

Sl. 1.: v. 1. čo som já Bzin. H., Súč. H.; nachodzil Bzin. H., nachoděl Súč. H.; v 2. novomeském astráli Bzin. H., po Trenčíně po Brně, Súč. H., v 1.—2. Vyjechal jech z Opavy, z Olomuca, z Moravy Bocon., v. 3. nygdaj Bzin. H., ješče Bocon; jech t.; neviděl Súč. H., Bocon.; v. 4. takego Bocon.; diéučata Bzin. H., dievčata Súč. H., dievčęta Bocon.; v. 5. jako Bzin. H., Súč. H.; jak ta Bocon.; jest Bocon.

Sl. 2.: v. 1. ja Bocon.; ju Bzin. H., Súč. H., jech Bocon.; po chodě Súč. H., Bocon.; v. 2. jak rybičku Bzin. H., Súč. H.; jak rybičkę Bocon.; na vodze Bzin. H.; ve vodě Súč. H., Bocon.; v. 3. očka Bzin. H., Súč. H., čiérné Bzin. H., čérné Súč. H., červené Bzin. H.; Bocon. v. 3.—4.: červenego lička, černego očička; v. 5. po vidzeniu piękna jest Bocon.

Sl. 3.: v. 1. Čo som sa Bzin. H., Súč. H.; já Bzin. H., k ňéj Súč. H.; nachodzil Bzin. H., nachodíl Súč. H.; v. 2. vínečka Súč. H.; v. 3. Súč. H. má tu v. 4. (. . zedral); v. 4. som si čižmy zedral Bzin. H., ništ som z toho nemal Súč. H.; v. 5. prišiél Súč. H., namluvil t., Bzin. H. v. 5.: za to moje túlaný.

Sl. 4.: v. 1. Daj jéj Bzin. H., dajže Súč. H.; trestány Bzin. H., trestání Súč. H.; v. 2. za to jéj milovány Bzin. H., 4., za falešné klamání Súč. H.; v. 3. aby Bzin. H., abys Súč. H.; ležála Bzin. H.; v. 5. na smrtélnéj posteli Bzin. H., Súč. H.

Nejzpěvnější nápěv je ve variantu 1a.

Význačné společné motivy všech variantů 1a, b, c, d jsou:

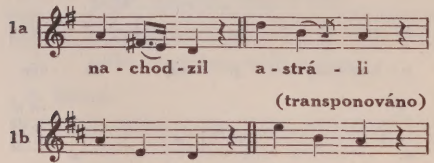

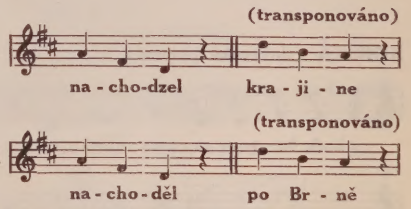

Nejbohatší toninová modulace je v 1b: C—G—F—C.

69.

1a

LIDĚŘOVICE. Zp. Tomáš Kúsalík. Sb. H. Bím 1906.

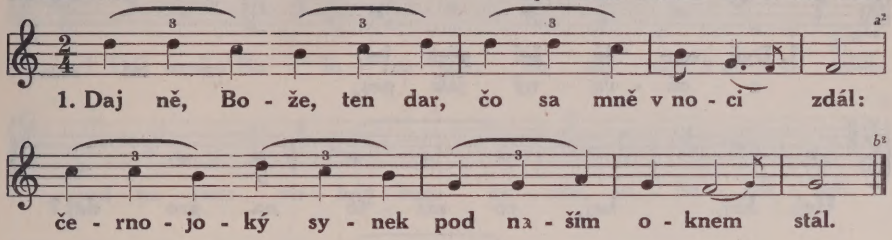

1. Daj ně, Bože, ten dar,
čo sa mně v noci zdál:
černojoký synek
pod naším oknem stál.

2. Černojoký synek,
bylo mu Martinek,
já sem mu slíbila
můj zelený vínek.

3. Martine, Martinku,
čúla sem novinku,
ale ti nepovím,
až sa lepší zdovím.

1b

RADĚJOV. Zp. Pavel Kotek. Sb. H. Bím 1909.

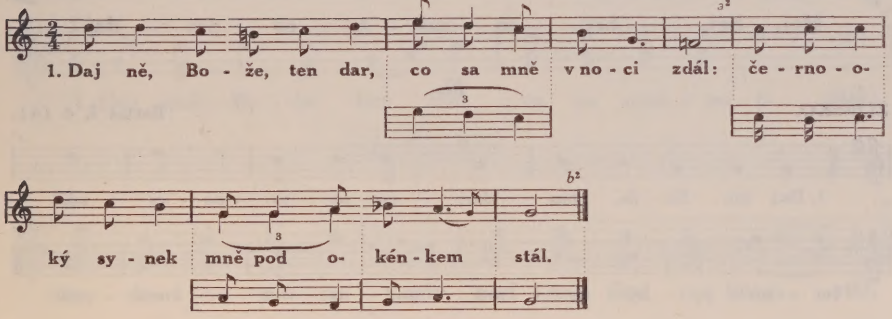

1c

OD SLAVKOVA. Sušil III, 224 (246).

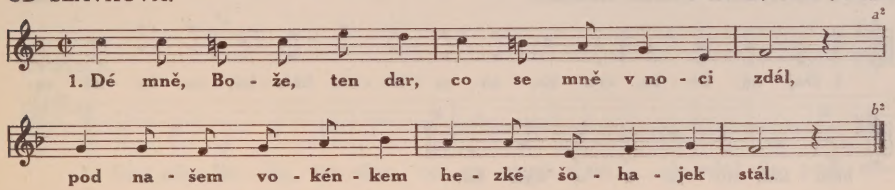

2a[1]

MORKŮVKY. Zp. Ant. Najman. Sb. H. Bím 1905.

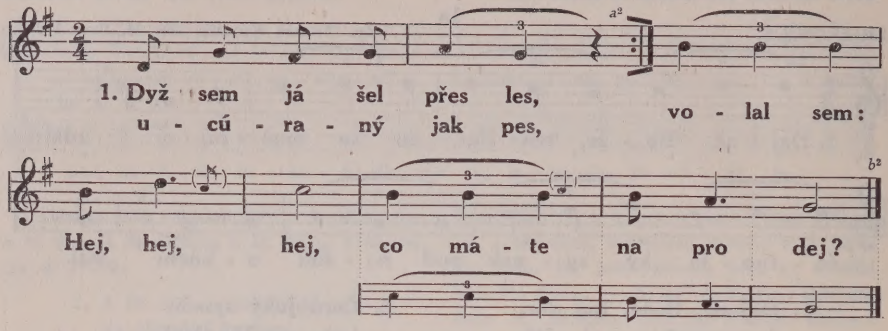

2a[2]

MORKŮVKY. Zp. Ant. Najman. Sb. H. Bím 1905.

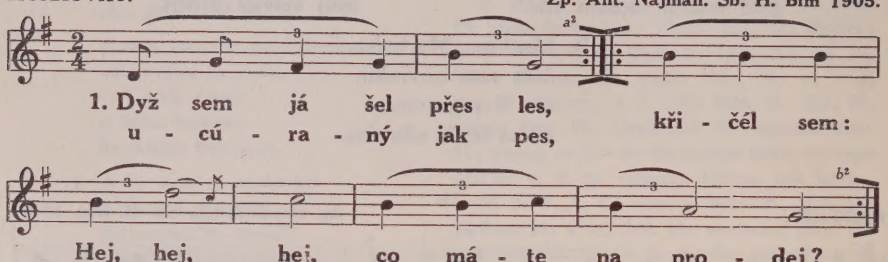

2b

ZLINSKO. Bartoš I, 4 (4).

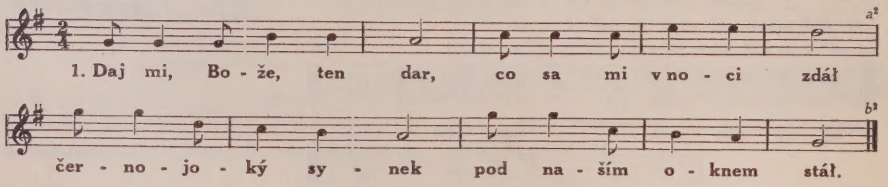

2c

MALÁ BLATNICA. Taneční »sedlcká«. Lísa.

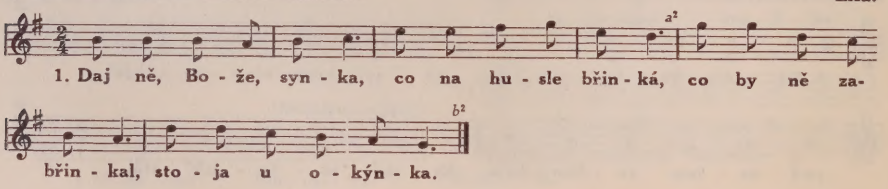

3a

OD SLAVKOVA. Sušil III, 224 (246).

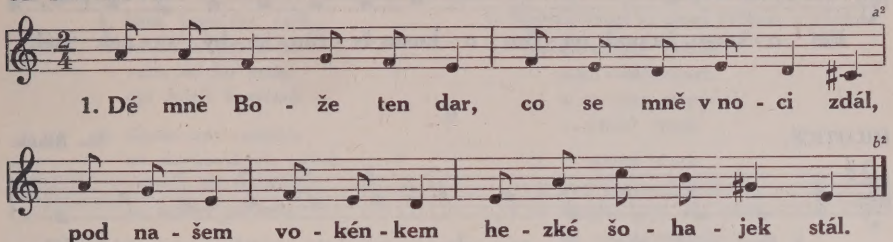

3b

STŘELICE. Zp. Anežka Nováková 491. Sb. Kyselková.

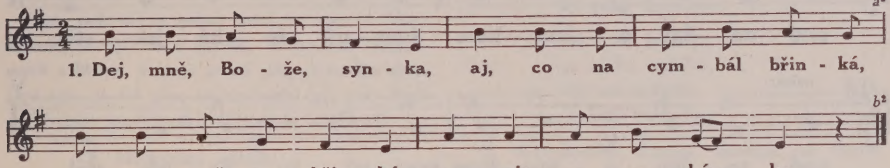

4

MORKŮVKY U HUSTOPEČE. Zp. Jos. Kincl. Sb. H. Bím 1905.

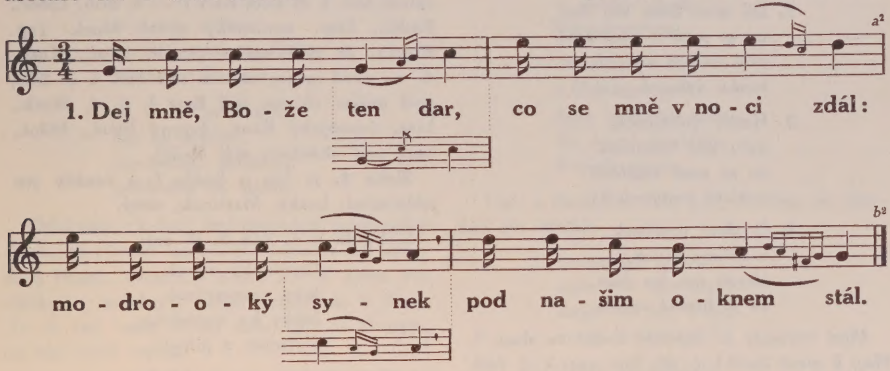

5

KOSTICE. Sb. J. Pilát.

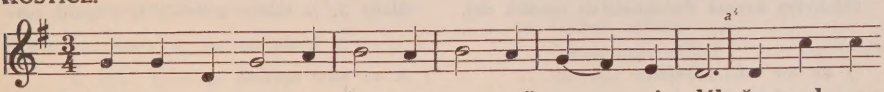

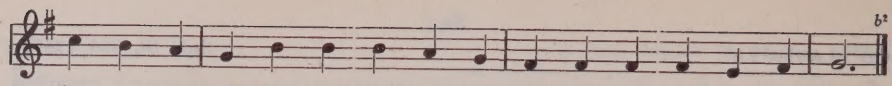

6

MILOTICE. Sb. Řihák.

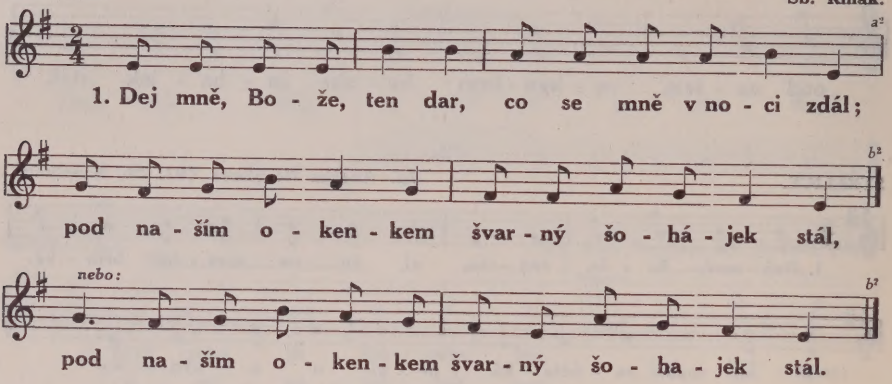

Původní píseň je asi třísloká, jak ji podává Sušil č. 246 (od Slavkova).

1. Dé mně Bože ten dar,
co se mně v noci zdál,
pod našem vokénkem
hezké šohajek stál.[1])

2. Hezké šohajínek,
bylo mu Martinek,
co se mně naprosil
o zlaté prstýnek![2])

3. O zlaté prstýnek,
o zelené vínek,
abych mu ho dala,
že je hodné synek.

Mezi varianty je největší shoda ve sloze 1. Mají ji písně Sušil I, č. 69, Suš. var. k č. 246, Bartoš I, č. 4, Bím, Lidéř., Mork. (tu sl. 2.), Radějov, Pilát, Kost., Kyselková, Střel. (sl. 2.), Řihák, Milot., Lísa, M. Blatnica (sl. 2.).

Odchylky kromě dialektických rozdílů dej, daj, ně, sa atp. jsou: 1. v.: sen Suš. I; 2. v.: přidáno d n e s v noci Střel.; 3. v.: černojoký synek Suš. k č. 246, Bart I, č. 4, Bím, Lidéř., Raděj., Lísa, modrooký synek Mork. (zp. Kincl), že pod naším oknem Střel., Kost.; 4. v.: před naším oknem stál Suš. k č. 246, pod naším oknem stál Bart I, č. 4, Mork., Lísa, černojoký Kost., švarný Střel., Milot., mně pod okénkem stál Raděj.

Sloha 2. je jen u Sušila I, s rozdíly jen nářečními: hezký, Martínek, zlatý.

U Sušila k č. 246 2. sl. zní:

Černojoký synek
Jako rozmarýnek,
Jakby ho maměnka
Vyvinula z plinek.

a s ní se shoduje var. ze Střelic:

Švarný šohajíček, ten mněl jméno Janíček,
jak be ho mamněnka vevinola z plineček.

Sloha 3. je toliko u Sušila I, s týmiž roz-

[1]) Že mě můj šohájek
na rukó pěstoval.

[2]) A on mně zavoněl
jako rozmarýnek. (Pozn. Sušilovy.)

díly nářečními (zlatý, zelený, hodný). K ní se u Suš. I připínají tyto slohy:

4. Měla jsem ho, měla,
bylo mu Martínek,
vzala mi ho voda,
dyš kvetl barvínek.

5. Zastav se, vodinko,
na slavkovských polích
vyhoď mě Martinka
na zelený trávník.

6. Já se nezastavím,
já jsu voda prudká,
co jednou zachvátím,
více nenavrátím.

Tak pokračuje píseň také ve var. z Morkůvek (dvojí) a z Kostic. V podání Najmanově z Mork. je tato píseň připojena ke sloze Dyž sem já šel přes les ucúraný jak pes. Text podáváme morkůvský v podání Kinclově:

2. Modrooký synek,
bylo mu Martinek;
vzala mně ho voda,
když kvetl barvínek.

3. Když kvetl barvínek,
ivandula zrála;
navrať mně, voděnko,
milého z Dunaja.

4. Já ti ho navrátím,
ale ne živého;
zpomeneš, zaplačeš,
pohledňa na něho.

Odchylky (kromě dialektických modrojoký Kost., ně t.); 2,1 černooký Najman; 3,2 evandula Najm., evendule Kost., 3.—4. slova voděnko — milého u Najm. zaměněna. V Kost. 3.—4. zní: vzala ně ho voda, teče do Dunaja, za tím nová strofa:

4. Půjdu já k Dunaju,
budu volat hlasem:
[: »Vodičko dunajská, :]
navrať ně ho zase.«

Sl. 5. = mork. 4., za tím jde sl. 6.:

6. Proč bych já plakala
pro synka mrtvého,
[: když si možu vybrat :]
z tisíca živého.

U Bartoše končí se píseň nářkem a kletbou:

2. Černojoký synek
jako rozmarýnek,
a on mne připravíl
o zelený vínek.

3. O zelený vínek
pod červenú šátku:
»Budeš mět, má miłá
do smrti památku!«

4. Daj mi, Bože, daj mi
takovéj odměny,
já co by pršało
tři roky kamení.

5. Tři roky kamení
na mého miłého,
aby on nešidíl
děvčete hodného.

S Bartošovým textem shoduje se Bayer č. 13:

Černooký synek,
bylo mu Martinek,
on mňa chcel připraviť.
o zelený vínek.
Paradrytytum.

O zelený vínek,
o červenú šatku,
byla bych tě měla
do smrti památku.
Paradrytytum.

Var. z Radějova a u Lísy shoduje se touhou po svatbě:

2. Černooký synek,
bylo mu Martinek;
dajže mi ho, Bože,
svatý Antoninek!

3. Svatý Antoninek,
Panenka Maria,
aby naša svaďba
v nové vína byla.

4. Ujčina, ujčina,
čemus mňa učila?
červené vinko pit,
k temu nic nerobit.

Shodné slohy u Lísy jsou 3. a 4. s těmito odchylkami:

3,3: dal by ně ho pánbu; 4,3: coby.

Touhu po cymbálníku vyjadřuje var. u Sušila III k č. 246 ke sl. 2.:

2b. Dej mně Bože synka,
co na cimbál břinká,
aby mně zabřinkal,
stoja u okýnka.

2c. Dej mně Bože synka,
co na cimbál břinká,
aby ze mně byla
dobrá hospodyňka.

S 2b. shoduje se var. ze Střelic sl. 1. s odchylkami: aj, co, v. 3.—4.: a on mně zabřinká v noci... U Lísy sl. 1. jsou místo cymbálu husle, ale břinkání zůstalo (v. 3. coby...).

Ve var. jiné čtení k č. 246 u Sušila zní 3. sl.:

Dyby tě synečku
z kameňa tesali,
tak tě nevytešó,
jak tě vychovali.

Ve var. z Milotic k sloze Dej mně, Bože, ten dar připojena jako sl. 2. a 3. píseň Zdálo sa mně, zdálo, že sa v poli blýská; sr. tam.

V Horním Sklenově pod Hukvaldy zpívají tuto píseň jako sl. 5.—8. písně Sviť, měsíčku, jasny jak slunečko ve dně (sr. zde dále). Slohy zní:

5. Daj mi, Bože, ten dar,
co se mi v noci zdal:
černooky synek
pod našim oknem stal.

6. Černooky synek,
bylo mu Martinek;
ten mě chtěl připraviť
o zeleny vinek.

7. O zeleny vinek,
o červenu šatku;
byla by ja měla
do smrti pamatku.

8. Daj mi, Bože, vulu,
Jana, lebo Juru,
a lebo Martinka,
co penězi břinka.
A lebo Vojtěcha,
to je ma potěcha.

*

Skupina písní 1a 1b, 1c má v konci a^2 snížený sedmý stupeň (♭VII) t. zv. moravskou modulaci. V 1b mimo to těká i tercie h^1—hes^1; v 1c přivodí tato těkavost i modulaci z C do F.

Prvotné písně $2a^2$ motiv

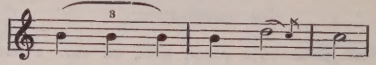

přešel do 2b

(transp.)

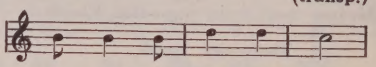

tohoto variantu 2b motiv

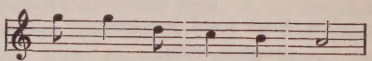

přešel do variantu 2c

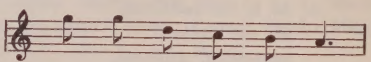

Vývoj těchto tří písní je názorný.

Skupina písní 3a, 3b má společnou sčasovku:

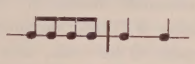

Ostatně písně 4, 5, 6 mají zvláštní nebo »vypůjčené« nápěvy (6a »Polajko, polajko«, Bart. Jan Kytice č. 8.).

Notační poznámka. V 1a třeba si domyslit doprovod písně lidovými hudci. Na jejich sčasovce $\frac{2}{4}$ 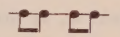 klenou se trioly zpěvu: 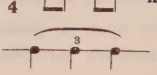

70.

1a

ZLINSKO. Bartoš I, 12 (26).

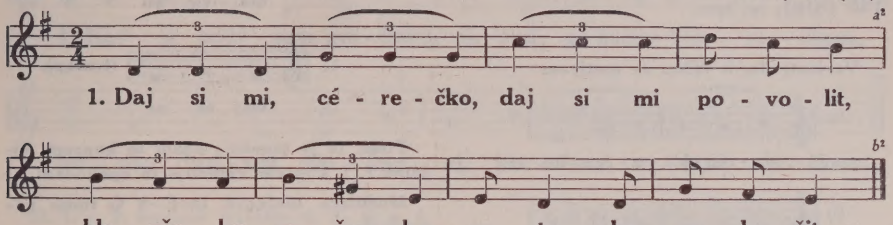

1. Daj si mi, cérečko,
daj si mi povolit,
hlavěnku, ručenku
na tebe položit.

2. Povol si, synečku,
dokuď mia ešče máš,
veznú ťa na vojnu,
ani sa nenadáš.

1b

NEDAŠOVA LHOTA. Bart Jan. 244 (432).

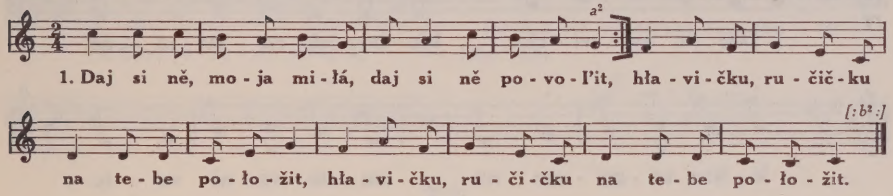

1c

(Zpívá se obyčejně u tance »starosvětské«, také »do skoku«.)

VELKÁ. Bart Jan. 928 (1779).

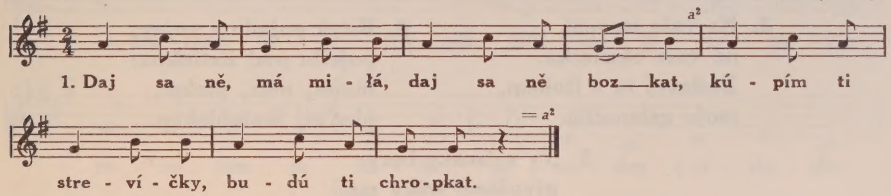

Sl. 1. v. 1. ně, moja milá Nedaš Lh., Vel. (má), v. 2. hlavičku, ručičku; teba Vel.
Sl. 2. v Nedaš Lhotě jinak:
Už sem si, moje miłá, už sem si povolił,
hłavičku, ručičku na tebe położił.
V písni z Velké předchází naši 1. sl. sloha:

Daj sa ně, má miłá, daj sa ně bozkat,
kúpím ti strevíčky, budú ti chropkat.

Motivem prosby o povolení podobá se písni Povol si, šohajku, pokud jsi svobodný Sušil II, 135 (318); sr. tam.

*

Varianty 1a, b vážou se motivem

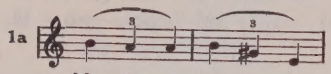

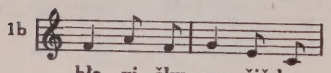

Variant 1b váže se s 1c mot vem:

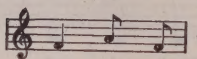

Píseň 1a je taneční; uvádí se koncem počátek t. j. koncem vyžaduje se opakování.

Modulace toninová D—E—V G tomu nasvědčuje.

I 1c je písní taneční.

71.

1

HUTISKO A SOLANEC.

Guberniální. Bart. Jan. 365 (675).

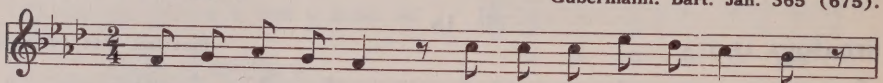

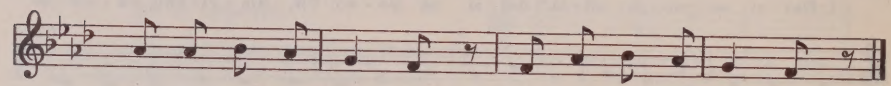

1. Daj si, synečku,
kłobouček na kuraže,
lehce zapomenu
na stavení vaše.

2. Na vaše stavení,
na vaše okenečko.
Zustavej tu s Bohem,
moja galanečko.

3. Když pojedu z vojny,
pojedu pod perečkem,
budeš, mila, plakat,
hleďaci okenečkem.

4. Když pojedu z vojny,
pojedu pod štetínkou;
budeš, mila, plakat,
hleďaci škalubinkou.

5. Ty solansky hory
přepěkne vršky maji
a na ních ptačkove
pěkně helekaji.

2

Černík 83 (105).

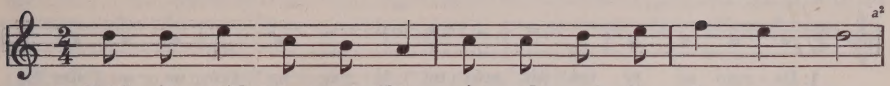

1. Keď já pójd - zem pre - čkom, ej, pod pe-kným pie - re - čkom,

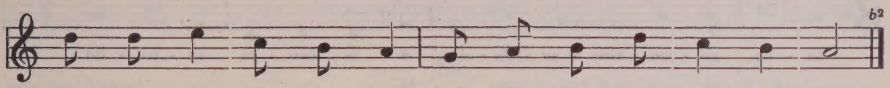

bu - dze dzie - vča pla - kac, ej, hla - dza o - ké - ne - čkom.

Sl. 1. v. 2. kuražek Jaschke; sl. 3., 4. v. 4. rkp. hledacy; sl. 5. v. 4. Bart Jan. přepěkně, mylně.

Variant textový je k sl. 3. u Černíka[2] 83:

Keď já pójdzem prečkom,
ej, pod pekným pierečkom,
budze dzievča plakac,
ej, hladza okénečkom.

Píseň 1 je nevěrohodné notace.

Text 2., 3., 4. i 5. verše nepřiléhá k nápěvu; první verš deformuje první a druhý melodický motiv.

Tato notace byla by přiléhavější:

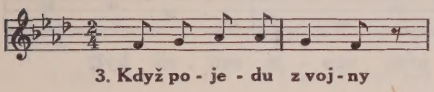

3. Když po - je - du z voj - ny

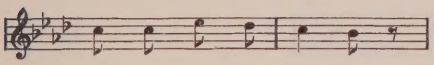

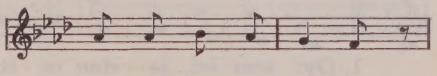

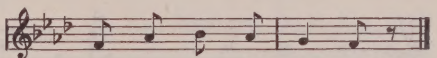

Píseň 2 má význačnou sčasovku t. zv. zlatého seku

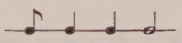

o - ke - ne-čkom

72.

1a

Sušil III, 691 (808a).

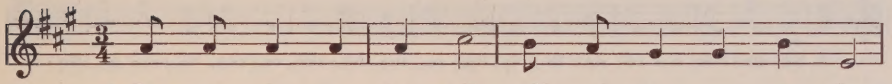

1. Da - rmo se ty trá - píš, můj mi - lý sy - ne - čku,

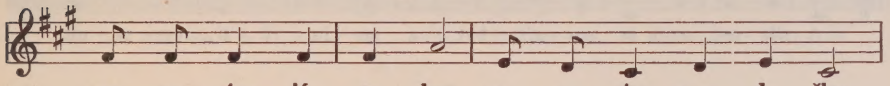

ne - no - sím já te - be, ne - no - sím v sr - de - čku

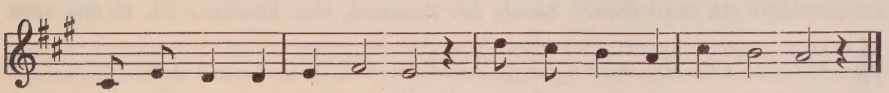

a já tvo - ja ne - bu - du a - ni je - dnu ho - di - nu.

1b

Sušil III, 691 (808b).

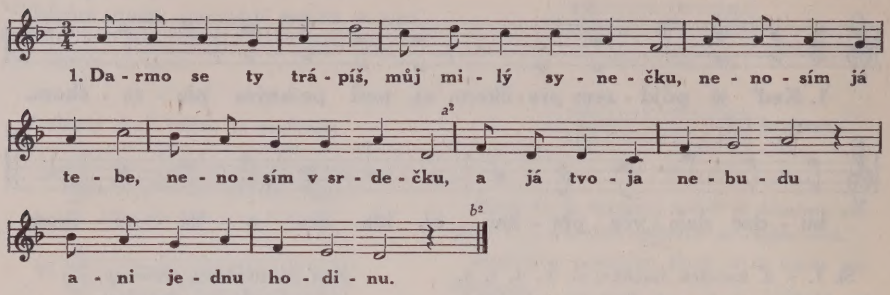

2a

MALÁ LHOTA. Zp. tetka Anna Robenková. Sb. Ant. Brotan.

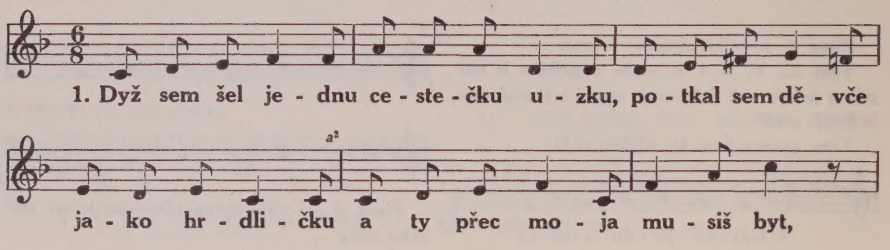

2b

LOBODICE. Zp. Marie Baláčová. Sb. Fr. Kyselková.

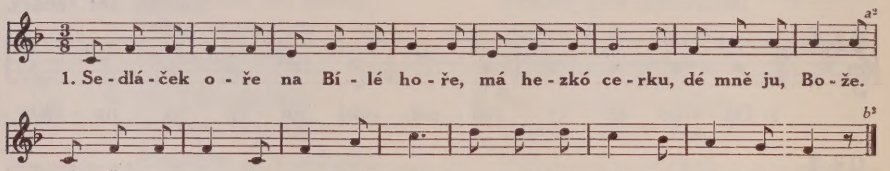

2c

KRAKOVANY NA SLOVENSKU. Zpívaly Jul. Zemanová, Mar. Manáková. Sb. H. Bím 1900.

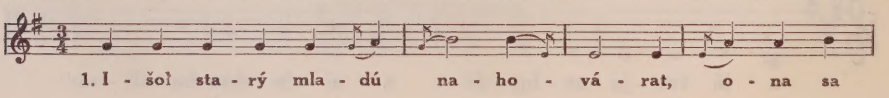

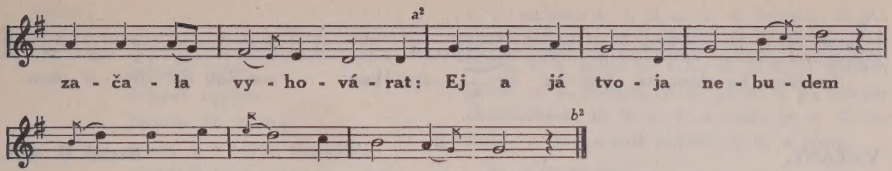

2d

BOCONOVICE. Zp. Pavel Szkandera. Sb. R. Zahradníček.

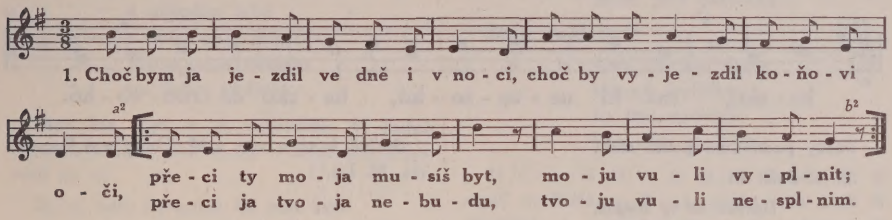

2e

NÁMĚŠŤ NAD OSLAVOU. Zp. Kat. Tomková. Sb. H. Bím 1898.

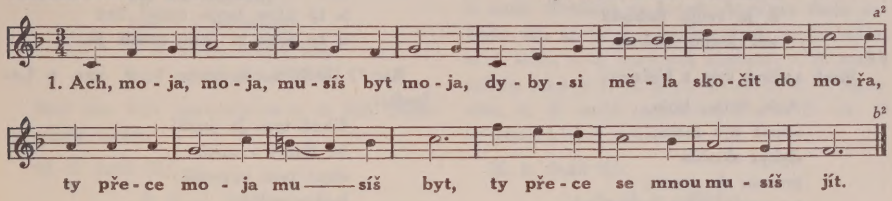

2f

UJČOV. Zp. Marie Čuhlová, 78l. mlynářka. Sb. Fr. Kyselková.

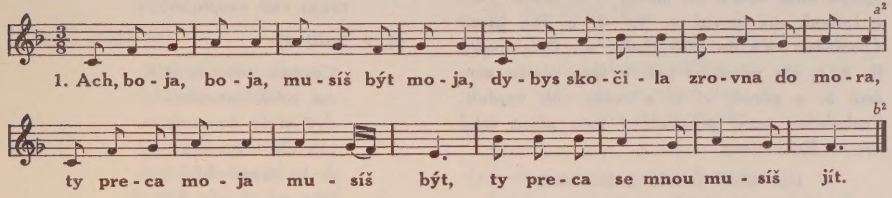

2g

TROUBSKO. Kocman 24.

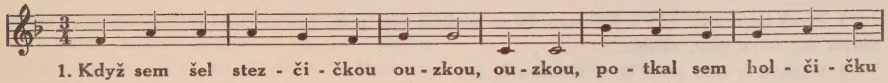

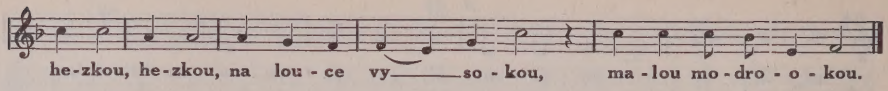

VÁŽANY. 3 Bartoš II, 403.

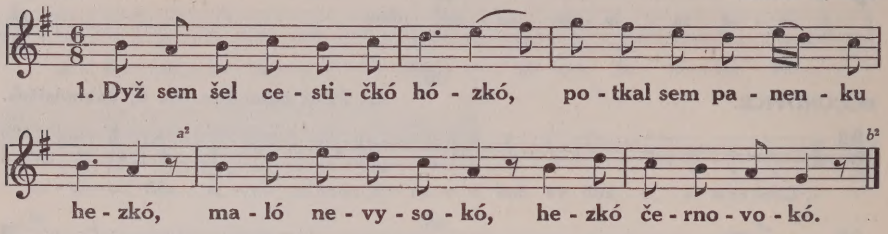

Texty podáváme podle sloh.

Sl. 1. Sušil III:

Darmo se ty trápíš,
můj milý synečku,
nenosím já tebe,
nenosím v srdečku,
a já tvoja nebudu
ani jednu hodinu.

Jinak začíná var. z Ujčova:

Ach, boja, boja,
musíš být moja,
dybys skočila
zrovna do mora,
ty preca moja musíš být,
ty preca se mnou musíš jít.

Stejně var. z Nám.: v. 1. moja, v 3.—4. dybysi měla skočit do moře, v. 5. přeci. Var. z Lobod. má první v. 1.—4. z jiné písně (Sedláček oře na Bílé Hoře, sv. Čelakovský II, 22), ale přechází pak v tuto píseň: veršem 5. a přece, v. 6. a moju vůli vyplnit. Posledními verši přechází v tuto píseň také var. z Krakovan:

Išoł starý mladú nahovárat,
ona sa začala vyhovárat:
»Ej a já tvoja nebudem,
ani za teba nepójdem.«

Stejně je to u var. z M. Lhoty a z Boconovic. M. Lh.[1])

Dyž sem šel jednu
cestečku uzku,
potkal sem devčě
jako hrdličku,
a ty přec moja musiš byt
a ty přec za mnu musiš jit.

Boc.[2]) blíží se koncem 1. sl. var. z Lobodic:

Choč tym ja jezdil
ve dně i v noci,
choč tym vyjezdil
koňovi oči:
přeci ty moja musiš byt,
moju vuli vyplnit,
(přeci ja tvoja nebudu,
tvoju vuli nesplnim).

Sl. 2. Sušil III:

Co pak sobě myslíš,
má milá panenko,
dyť si ty to moje
rozmilé srdenko;
A ty musíš býti má,
lebo mi tě pán Bůh dá.

Tak též Bart Jan. Kyt., kde se označuje ł (miłá, rozmiłé).

[1]) Píseň Bartoš II, 403 a Kocman 24 se podobá této písni jen prvními dvěma větami; rovněž Slavia II$_4$, 69 z mor. záhoří.

[2]) Variant k této písni je u Kollára I, 39.

Ujčov:

Ach, boja, boja,
nebudu tvoja,
dybych skočila
Zrovna do mora;
preca já s tebou nepůjdu,
preca já tvoja nebudu

Sl. 3. Sušil III:

A já se udělám
malú veveričkú
a uskočím tobě
s dubu na jedličku,
přece tvoja nebudu
ani jednu hodinu.

Bart Jan. Kyt. v. 2. veveřičkú. V jiných variantech není této slohy a tudíž ani odpovědi na ni.

Sl. 4. Sušil III:

A já chovám doma
takú sekerečku,
ona mi podetne
buk a i jedličku:
a ty přece budeš má,
lebo mi tě pán Bůh dá.

Bart Jan. Kyt. opravuje ve v. 4. dub podle předešlé sloky.

Sl. 5. Sušil III:

A já se udělám
maličkým zajíčkem,
a já ti uteču
zeleným hájíčkem,
přece atd.

Sl. 6. Sušil III:

A já chovám doma
takového psíčka,
co on mně uhoní
každého zajíčka.
A ty přece atd.

Ujčov: sl. 5. v. 1. já se urobím, v. 2. malým, v. 3.—4. uteču tobě pryč tym lesíčkem; sl. 6. mám, v. 2. malýho, v. 3. on mně uchytí, v. 4. toho. Náměšť: sl. 2. v. 1. já si, v. 2. malým, v. 3. já ti, v. 4. hustým; sl. 3. A já si koupím malýho pejska a on mně chytne teho zajoučka. Krak.: sl. 4. v. 1. spravím, v. 2. malým, v. 3. já ci, v. 4. hustym; sl. 5.: v. 1. mám, v. 2. takeho, v. 3. čo mne ho chyci, v. 4. toho. M. Lh.: sl. 2. v. 1. udělam ja se, v. 2. malym, v. 3. ja ti, v. 4. uzkym chodničkem; sl. 3. v. 1. a mam ja, v. 2. takeho, v. 3. co umi chytiť, v. 4. v letu.

Sl. 7. Sušil III:

A já se udělám
maličkú myšičkú
a já se ti schovám
doma pod pšeničkú.

Sl. 8. Sušil II:

A já chovám doma
takovú kočičku,
co ona vychytá
kde jakú myšičku.

Ujčov: sl. 3. v 1. já se urobím, v. 2. maló myšičkó, v. 3.—4. uteču tobě pryč tó dírčičkó; sl. 4. v. 1. mám, v. 2. malou, v. 3. ona mně chytne, v. 4. tuhle. Lobodice: v. 1. já se, v. 2. maló —ó, v. 3.—4. a uteču ti maló dírečkó, v. 5.—6. A přece tfoja nebudu ani za tebó nepudu; sl. 3. v. 1. mám, v. 2. takó, v. 3. kerá zná chytnóť; v. 4. maló; refrén jako v 1. sl. Krak.: sl. 2. v. 1. spravím, v. 2. maló myšičku (?), v. 3.—4. já ty utečem pod opálečku.

Sl. 9. Sušil III:

A já se udělám
tú malú rybičkú,
a já ti uplynu
preč do Dunajíčku.

Sl. 10. Sušil III:

A já chovám doma
takovú udičku,
co na ni ulovím
kde jakú rybičku.

Bart Jan. Kyt. sl. 9. v. 4. dolů Moravičkú (asi vlastenecká změna Bartošova).

Ujčov: sl. 7. v. 1. já se urobím, v. 2. rybó ve vodě, v. 3.—4. uplynu tobě pryč po proudě; sl. 8.:

A já mám doma
zlatou udici,
ona mně chytne
tu rybici.

Náměšť: sl. 4. v. 1. já si, v. 2. malou -ou, v. 3.—4. já ti uteču čistou vodičkou; sl. 5.:

Já si udělám
zlatou hudičku,
pustím do vody,
chytnu rybičku.

Lobod.: sl. 4. v. 1. já se, v. 2. maló -ó, v. 3.—4. a ujedu ti prudkó vodičkó; sl. 5. v. 1. mám, v. 2. takó, v. 3. kerá mně chytne, v. 4. maló. Krak.: sl. 6. v. 1. spravím, v. 2. malú, v. 3.—4. já ci utečem brystrú vodičkú. Sl. 7.:

A ja mam doma
brata rybare,
čo mne on každú
rybu ukáže.

Boc. sl. 4.:

A já se stanu
drobnu rebečku,
budu plyvala
bystru vodičku.

Sl. 5.:

Maju rybaci
takove šatky,
co vylapaju
drobne rybečky.

Sušil III, sl. 10.:

A já se udělám
divokým holubem,
a já budu lítat
pod vysokým nebem.

Sl. 12.:

A já se udělám
tu velikú vranú
a já ti uletím
na uherskú stranu.

Sl. 11.:

A já chovám doma
takové havrany,
co mně vychytajú
kde jaké holuby.

Sl. 13.:

A já chovám doma
takovú tu kušu,
co ona vystřelí
všechným vranám dušu.

Podobná změna ve var. z M. Lh. sl. 4.:

Udělam ja se
tu černu vranu
ja ti uletim
v uhersku stranu.

Sl. 5.:

A ja mam doma
takovu kušu,
co s ňu zastřelim
každičku dušu.

Ve var. z Bocon. je dvakrát podobná změna; ve sl. 2.:

A ja se stanem
drobnu ptačinu,
budu letala
hustu křovinu.
Bez odpovědi.

Dále ve sl. 6.—7.:

A ja se stanem
dikym kačerem,
budu plyvala
velkym jezerem.

Maju tu střelci
takové stielby,
co vylapaju
kačerom velby.

Sušil III, sl. 14.:

A já se udělám
hvězdičkú na nebi,
a já budu lidem
svítiti na zemi.

Sl. 15.:

A sú u nás doma
takoví hvězdáři,
co vypočítajú
hvězdičky na nebi.

Ujč. sl. 9. v. 1. já se urobím, v. 2. hvězdou, v. 3. posvítím, v. 4. všechněm. Sl. 10.:

Já si vyhledám
toho hvězdáře,
který mně tuto
hvězdu ukáže.

Náměšť: sl. 6. v. 1. já si, v. 2. vězdou, v. 3. já budu svitět, v. 4. lidem po zemi.

Sl. 7. = var. z Ujč. (najdu, ... všecky vězdy ukáže).

Lobod.: sl. 6. v. 1. já se, v. 2. vězdó, v. 3. a budu svítiť, v. 4. po celé zemi.

Sl. 7.:

Já mám na nebi
taky vězdáře,
kerý nám spolu
ručičky sváže.

M. Lh. sl. 6.:

Udělam ja se
vězdu na nebi
a svičić budu
po celé zemi.

Sl. 7.:

A mam ja doma
bratra vězdaře,
co un mi každu
vězdu ukaže.

Bocon. sl. 8.:

A ja se stanem
gviazdu na nębie,
będę svitila
ludiom k potřebě.

Sl. 9.:

A ja mam litość
nad ubohymi,
sprosim ja hviazdy
z něba ku ziemi.

V některých variantech se přidává ještě sloha závěrečná, smírná. Sr. Ujč. sl. 11.:

Ach, boja, boja,
musím byt tvoja,
dybych skočila
hnedle do mora;
preca já tvoja
musím byt,
preca já s tebou
musím jit.

Lobod. sl. 8.:

Aj, hoja, hoja,
już ty si moja,
aj, hoja, hoja, hoj,
już ty si moja
a já tfůj.

M. Lh. sl. 8.:

Moja matičko,
pečte koláče,
ať se syneček
za mnu nětluče,
bo ja už jeho
musim byt
a ja už za nim
musim jit.

Var. český u Holasa I, 76, V, 50, k písni: Když jsem šel cestičkou ouzkou.

Z variantů slovenských sr. Kol. II, 39 (53) Choc by som jechal ve dne i v noci o 10. sl.

*

Varianty 1a a 1b mají v konci písně výraznou sčasovku t. zv. zlatého seku.

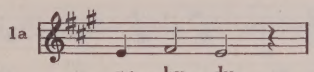

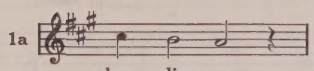

(transp.)

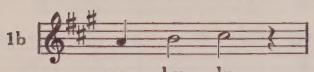

(transp.)

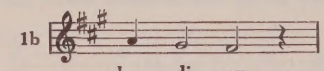

Varianty 2a, 2b, 2c, 2e a 2f mají společný motiv

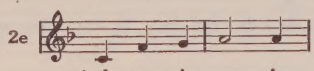

v 2b dosahuje jen okolku kvinty

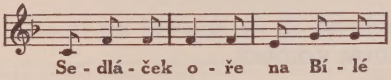

2g okolku terce

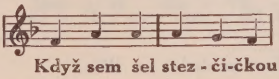

varianty 2a, 2b, 2c a 2d mají ještě druhý společný motiv

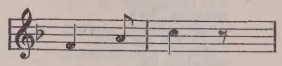

zvrácena z

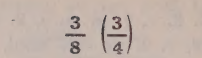

na

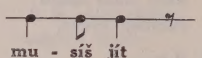

Myslím, že sčasovka zlatého seku je v písních 2a—2f jen tlakem tónického taktu 3 je zvláštní nápěv.

73.

1a

KOSTELEC.[1])

Zp. Ant. Andrlíková. Sb. Fr. Kyselková.

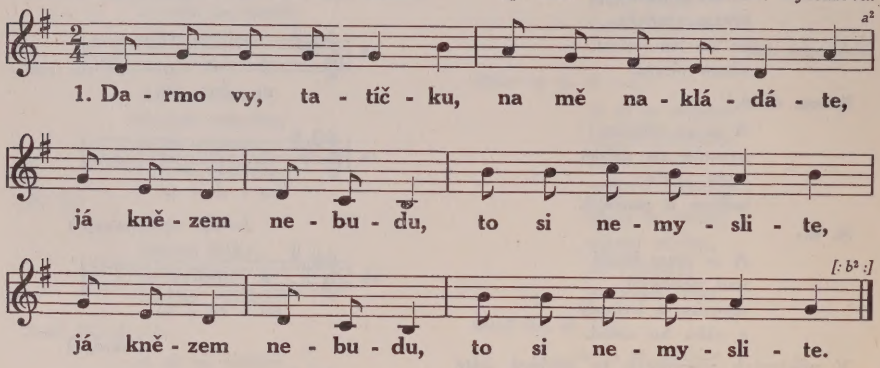

1b

ŽABOVŘESKY.

Zp. Markéta Vaverková, 64l. Sb. Fr. Kyselková.

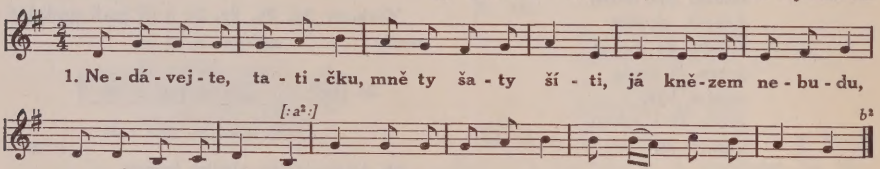

1c

DOLNÍ KOUNICE.

Zp. Terezie Hašková. Sb. Fr. Kyselková.

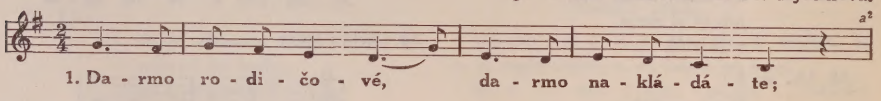

[1]) Text základní sr. dále.

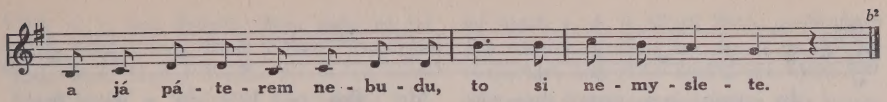

1d

NOVÉ VESELÍ. Zp. Anna Švomová. Sb. Fr. Kyselková.

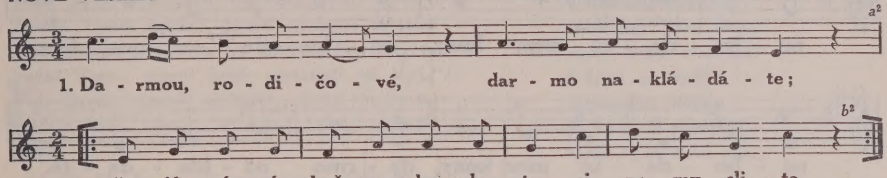

2

Z OKOLÍ KYJOVA. Zp. Poluše Holečková. Sb. Jar. Kráčmer.[1])

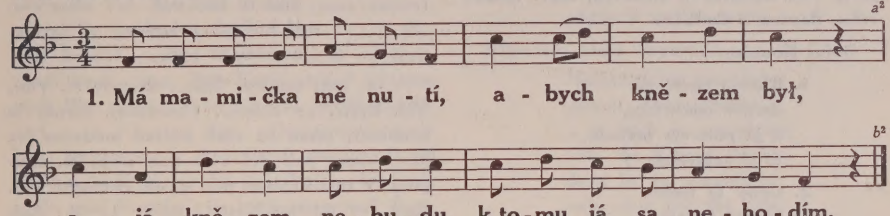

3

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Anna Fúsková, 23l. Sb. H. Bím 1907.

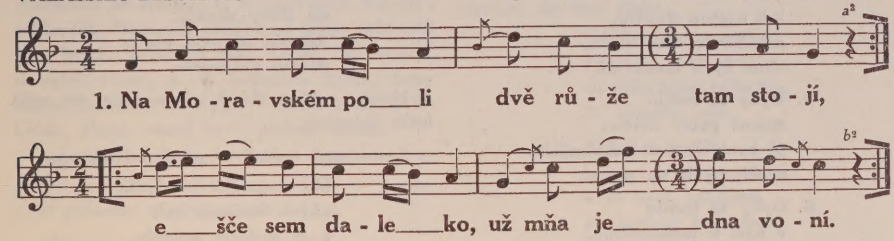

4

MORAVSKÉ LIESKOVÉ. Zp. Marija Kozáková. Sb. Fr. Kyselková.

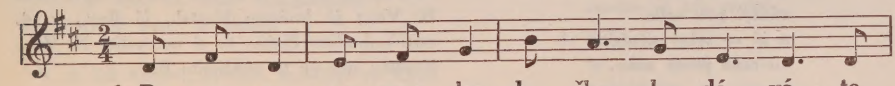

[1]) Označuje věk písně na 50 let.

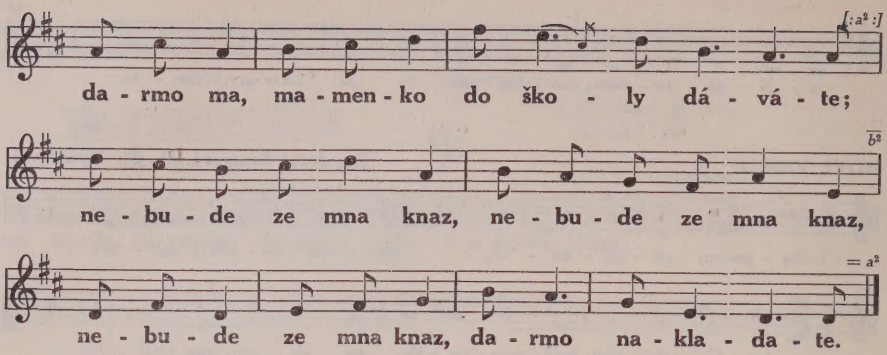

Text základní z Dol. Kounic, var. z Kostelce, Žabovřesk, Nového Veselí, z okolí Kyjova, Val. Bystřice u Rožnova, Mor. Lieskového, Bayera a Černíka.

Dolní Kounice:[1])

1. Darmo rodičové,
darmo nakládáte,
a já páterem nebudu,
to si nemyslete.[2])

2. Dyby se trefilo
kázani kázati,
spatřil bych tam hezký děvče,
musel bych se smáti.

3. Dyby se trefilo
mši svatou sloužiti,
muzika by libě hrála,
chtěl bych tancovati.

4. Dyby se trefilo
zpívat pater noster,
já bych se mohl zapomnět,
skočil bych na postel.

5. Dyby se trefilo
v noci k nemocnému,
a já bych mohl zabloudit
k děvčeti mladému.

6. Skovejte peníze
ráději pro sebe,
a já ze sebe učiním,
co mně přeje nebe.

1. Jinak začíná píseň v Žabovřeskách:

Nedávejte, tatíčku,
mně ty šaty šíti,
já knězem nebudu,
nemůže to býti.

V. 1. můj tatíčku, Žbán., darmou N. Ves., Val. Bystř. = Žabovř. (nenechaj, černé, to nemóže), píseň se však počíná motivem Na Moravském poli dvě růže tam stojí; sr. skupinu: V tom širokém poli sedum růží stojí Vel. Karl., vy tatíčku Kostel., Bayer 1.—2.: Ach nadarmo, nadarmo, ach, na mě nakládáte.

Mor. Liesk.:

Darmo ma, mamenko,
do školy dáváte,
nebude ze mna knaz,
darmo nakladate.

Hont = Mor. Liesk. (mamičko, zo mňa kněz nebude).

Samostatně začíná se píseň od Kyjova:

Má mamička mě nutí,
abych knězem byl,
a já knězem nebudu,
k tomu já sa nehodím.

V. 2. na mě Kostel., v. 3. žádného vy ze mně kněze Žbán., že já vám tým knězem budu N. Ves.; já knězem Kostel., já Bay., v. 4. míti nebudete Žbán., to si nemyslite N. Ves., Kostel.; šak vy tu zuhlídáte Bay.

[1]) Ze Strážnice dosvědčuje tuto píseň L. Janáček, Č. Lid. II, 496.

[2]) nebo (od Křižanova) šak to uhlidáte.

2. v. 1. mně Žabovř., Bay., dyby na mě přišlo Kostel., v. 2. dělati, Žabovř., Žbán., od Kyj., Mor. Liesk.: Trafilo by sa mi svatú kázeň kázat; ja kázáníčko kázať Bay.; v. 3. přišly by tam hezké děvčata, Žabovř., N. Ves. (sešly by se), uviděl bych hezké holky Žbán., viděl bych svú milú od Kyj., Val. Bystř., Kostel. (mou milou), pozrel bych na dzievča Mor. Liesk., pohledna na děvčata Bay.; v. 4. počal Žbán., moseł bych zaplakati od Kyj., Val. Bystř. (musil plakati), mosel bych sa zasmát Mor. Liesk., ja musel by se zasmáť Bay.

3. Trafilo by sa mi svatú omšu slúžit Mor. Liesk.; v. 3. přišly by tam děvčata Žabovř., uslyšel bych muziku hrát Žbán., pěkně N. Ves., uviděl bych děvčata od Kyj., viděl bych svú milú Val. Bystřice, Kostel. (mou milou), pozrel by na dzievča Mor. Liesk.; v. 4. plakati Žabovř., moseł bych sa smíti od Kyj., musil bych volati Val. Bystř., mosel by som ujcit Mor. Liesk., chtěl bych za ní jíti Kostel.

4. v. 2. říkat od Kyj., páter noster praviť Val. Bystř.; v. 3. a já bych nerozuměl od Kyj., a já bych zavolal Val. Bystř., šel bych vedle milé Kostel., a ja bych se zastavil Bay.; v. 4. lehł bych si od Kyj., Má Andulko, poď sem V. Bystř.

5. v. 2. jíti Žbán., v noci jít od Kyj., k nemocnému jíti Kostel.; v. 3. snad bych Žabovř.; zablouditi Žbán., sa zatúlał od Kyj., zabloudil Val. Bystř., zablúdzil Mor. Liesk., ja by som si zašiel Hont; v. 4. hezkému Žbán., švarnému Žabovř., od Kyj., V. Bystř., Bay., M. Liesk., Hont; musel bych plakati Kostel.

Jednotlivé posvátné úkony, které by jinocha sváděly k hříchu, podávají se v různém pořádku a v nestejném výčtu.

Některé var. mají ještě zpověď:

Kdyby se trefilo
děvče zpovídati:
já bych se moh' pozapomnět,
chtěl bych je zlibati.
Žbán.

V. 2. lidi Kostel., děvčata zpovidat od Kyj.; v. 3. pozapomnět Žbán., hříchy bych jim odpustił od Kyj., viděl bych svou milou Kostel.; V. Bystř. v. 3.—4. místo rozřešení chtěl bych ho líbati; v. 4. je zlibati Žbán., počał bych jich miłovat od Kyj.; Bay. 3.—4. ja bych ho vyzpovídal, ach, a šel bych s ním spáti.

Píseň z Val. Bystř. má nadto ještě kropáč a křest:

Kdyby se trefilo
kropáčem kropiti,
viděl bych svú milú,
musil bych s ní jíti.
Kdyby se trefilo
maličkého křtíti,
já bych si pomyslil,
chtěl bych také míti.

Svůj konec má píseň z Kostelce:

Nebudu vám chodiť
v té černé klerice,
vezmu jiný kabát,
půjdu k své Nanynce.

Měrovem hrozí Bayer:

Nemocný by, maměnko,
umřel, rána nedočkal,
a já bych se, maměnko,
ach, do Měrova dostal.
Jaká by to, maměnko,
ach, rána pro vás byla,
dybyste vy měla mět
v Měrově knězem syna.

Píseň z Čern. 100 (133) shrnuje rozpaky synovy do čtyř sloh:

1. Nědávaj mi, mamko,
pekných šatů šíci,
ze mňa kňaz nebudze,
to nemóže býci.

2. Keby sa trafilo
v noci k němocnému,
a já bych zablúdzil
k dievčaci švarnému.

3. Keby sa trafilo
kázanie kázaci,
pohlédněm na dzievča,
mosím sa mu smáci.

4. Keby sa trafilo
tu mšu svatú slúžic,
pohlédněm na dzievča,
mosím za ňú túžic.

Slezský variant je u Vyhlídala v Čes. Lidu

XIII, 422 (z kolonií Heneberských u Bolatic):

1. Moji mili matičko,
darmo na mě nakladatě,
boť ja knizem nebudu,
to vy davno vitě.

2. Bo, dyby mi přišlo jit
v noci k němocnemu,
tak bych ja tež zabludil
k děvčatku švarnemu.

Posvátné úkony se v jednotlivých písních uvádějí v tomto pořádku:

Černík: návštěva nemocného, kázání, mše.

Žabovř.: kázání, mše, návštěva nemocného.

Žbán.: mše, kázání, zpověď, návštěva nemocného.

N. Ves: kázání, mše.

Kostel.: kázání, mše, návštěva nemocného, zpověď.

Od Kyj.: mše, kázání, zpověď, návštěva nemocného, pater noster.

Val. Bystř.: kázání, pater noster, kropáč, mše, zpověď, křest, návštěva nemocného.

Bayer: kázání, zpověď, návštěva nemocného.

Mor. Liesk.: mše, kázeň, návštěva nemocného.

Vyhlídal: návštěva nemocného. Zde asi úmyslně píseň nepodána celá.

Z var. čes. sr. Erben[2] 444, ze sloven. Sloven. spevy II, 87.

*

Varianty 1a a 1b svázány motivy:

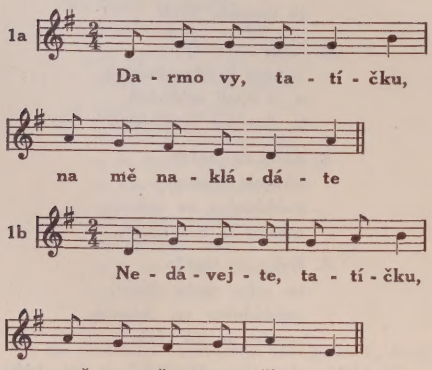

variant 1a s 1c, 1d motivy:

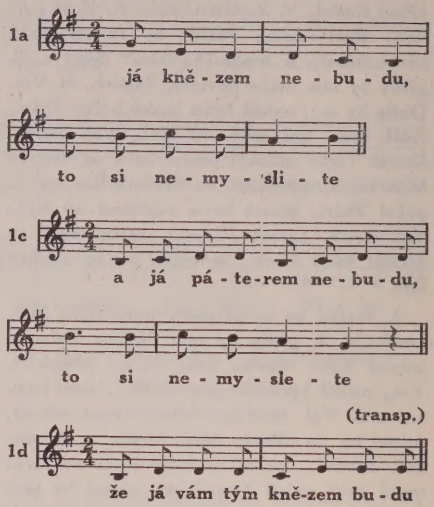

Motivy z 1d

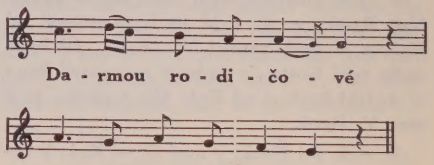

jsou u Erbena[2], 444

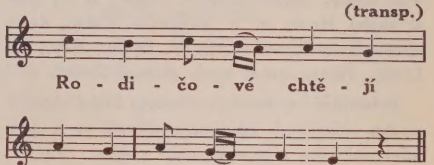

i ve Slov. sp. 107

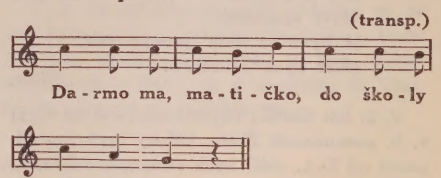

Poznámka notační. V 3 dobře zapisovatelem vyměřena pomlka v konci a^2 Takt $\left(\frac{3}{4}\right)$ dáváme do závorky; jde tu jen o to, vyměřit lehce pomlku.

Zápis Jož. Černíkův 133., str. 100, Zpěvy mor. kop., liší se od 1a prvním tónem 5. taktu (o půltón níže) a 7. 8. taktem

(transp.)

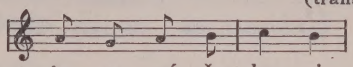

74.

1

MRÁKOTÍN U TELČE. Sb. J. Aug. Čok. Guberniální.

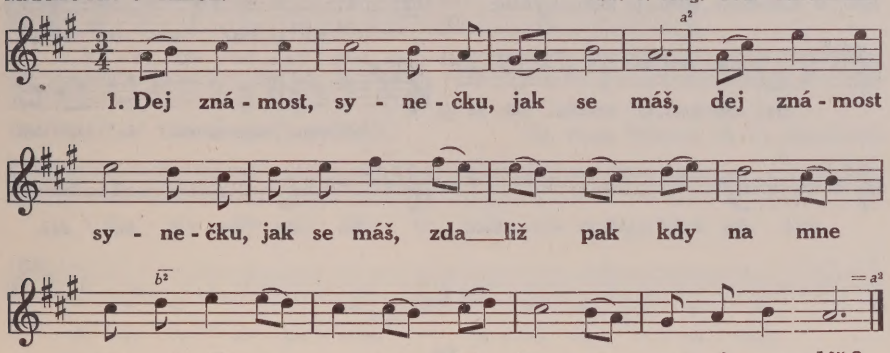

1. [: Dej známost, synečku, jak se máš, :]
zdaliž pak kdy na mne zpomínáš,
že o sobě kor nic znáti nedáš.

2. [: Já na tebe často zpomínám, :]
tú lásku sobě připomínám,
jakous míval, když[1]) si chodíval k nám.

3. [: Zdaž to přísloví jest pravdive: :]
»Sejdu z očí, sejdu i z mysle«,
dámť já si na to pozor bedlivě.

4. [: Jseš ovšem mezi rozlíčnýma :]
hodnýma lidmi i chybnýma,
hleď, aby si vždy držel s ctnostnýma.

Píseň je dochována ve dvou rukopisech (A, B). Bart Jan ji neotiskli.

[1]) kdy, rkp. B.

Rukopis B takt 7. a 8.:

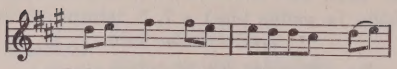

Rukopis A takt 7. a 8.:

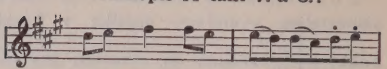

po opravě původního zapsání.

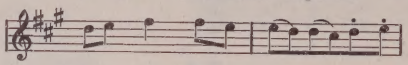

Nápěv je lidový, 1a, ale nevěrohodné notace. V následném znění je slohově čistší:

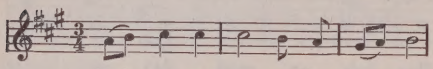

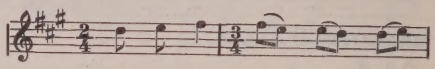

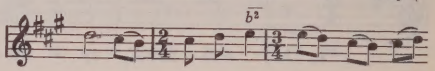

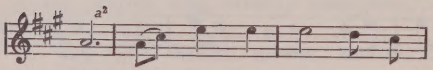

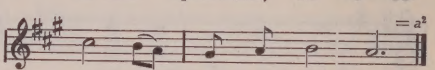

75a.

1a

LUBINA (slovenské pomezí). Zp. Kateřina Kubová. Sb. H. Bím 1910.

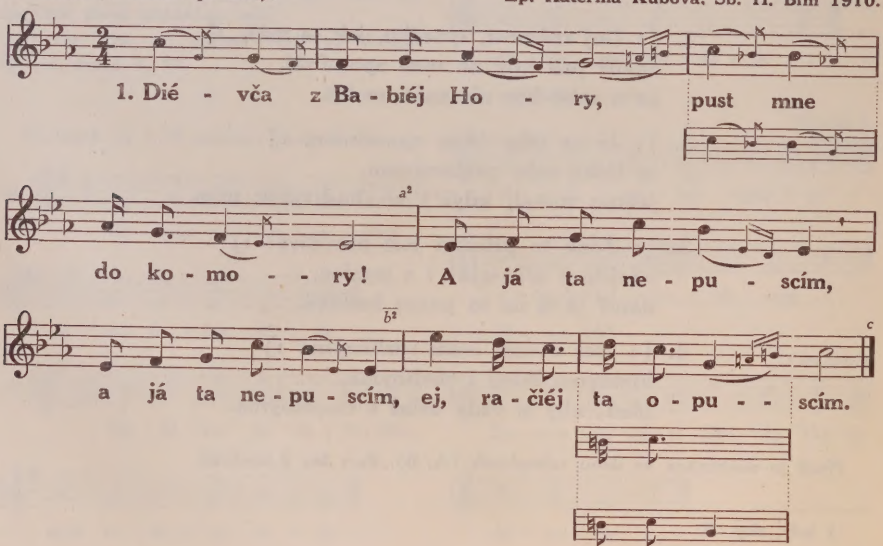

Diévča z Babiéj Hory,
pust mne do komory!
[:.A já ta nepuscím.:]
ej, račiéj ta opuscím.

1b

Modloslužeb. 29.[1])

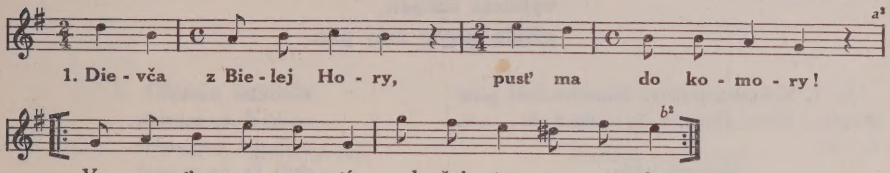

1c

TIMORADZ V TRENČANSKÉ STOLICI. Zp. Anna Filínová. Sb. Fr. Kyselková.

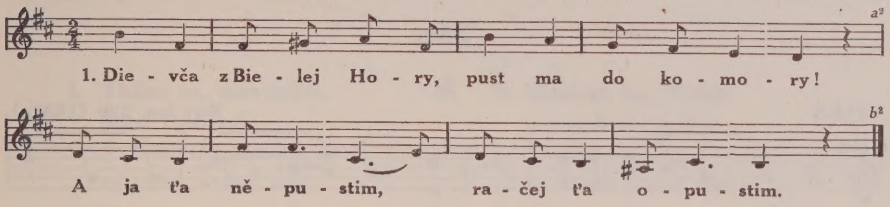

Shoda v textu je pouze v 1. sl., potom se písně rozcházejí.

Jan Kunc 29:

Dievča z Bielej Hory,
pusť ma do komory!
Veru ťa nepustím,
radšej ťa opustím.

Stejně Timoradz (pust . . nëpustim). Lubina: z Babiéj, nepuscím, ta, ej račiéj . . opuscím.

Píseň u Kunce pokračuje slohou Bars som aj chudobná; sr. dále.

Píseň z Timoradze přidává tři písně: Dievča umíralo, Suseda, suseda, Kohutko jaraby; sr. dále.

Píseň z Lubiny přidává píseň: Tuším ta dievčátko; sr. tam.

Jiné slovenské varianty viz u Kollára I 187, II, 382, 383, Slovenské spevy II, 75 (203), Sborník Mat. slov. II, 30, 53.

75b.

2

ZLINSKO. Bartoš I, 20 (51).

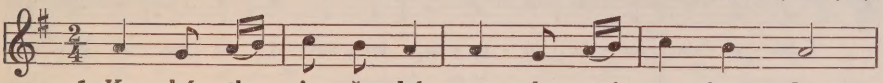

[1]) Podle Písniček »modlosluženíků«, kde za zpěváka (sběratele) písně označen V. Novák.

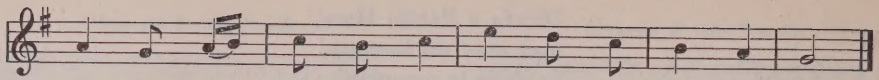

Kohútku jařabý,
nekutaj zahrady,
vykuceš tulipán,
přijde na tě můj pán.

Sl. 1. Kohutko jaraby. Timoradz při písni Dievča z Bielej Hory, v. 2. něchoď do . . ., v. 3.—4.:

pokuceš laliju,
veru ťa zabijú.

K tomu sl. 2.:

Kohutko jaraby,
něchoď do zahrady,
pošlapeš marjanček,
dajú ťa na zamček.

Variant slovenský u Kollára I, 127, se shoduje s timoradzským.

75c.

3a

VELKÁ. Bart Jan. 539 (1037a).

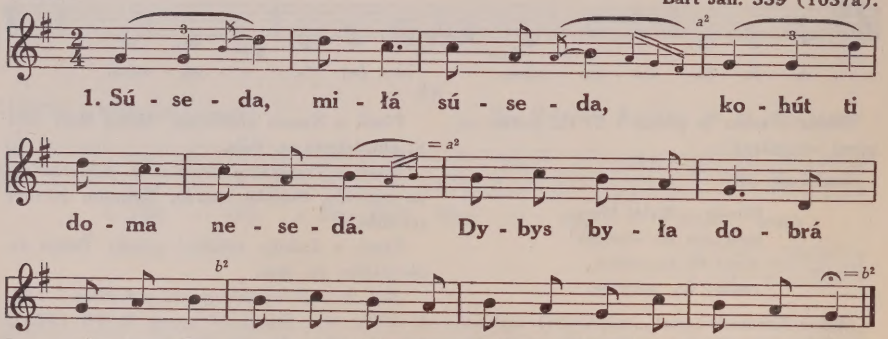

3b

JAVORNÍK. Bart Jan. 539 (1037b).

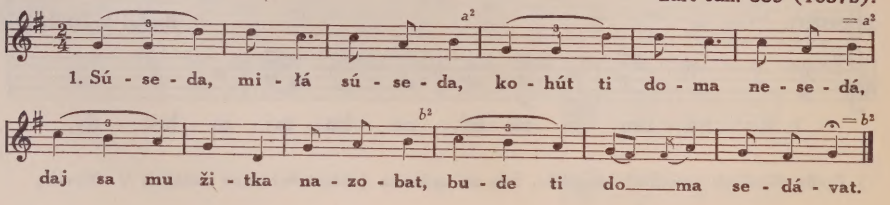

Bart Jan. 539 (1037b) z Javorníka:

1. Súseda, miłá sūseda,
kohút ti doma nesedá,
daj sa mu žítka nazobat,
bude ti doma sedávat.

2. Dybys była dobrá súseda,
nesedał by můj kohútek,
ej, nesedał by u teba.

Var. z Velké spojuje 1. pol. 1. sl. s 2. sl. Var. sloven. u Koll. I, 94 (vzdálený), s nímž se shoduje pokrač. písně Dievča z Bielej Hory z Timoradze; sr. též Slov. spevy II, 37 (91).

75d.

1. Dievča umiralo,
ešte zavolalo:
Či na druhem svetě
mladěnci budětě?

2. Buděme, buděme,
sivá holubička,
buděme miluvať
tve červené líčka.

Při písni Dievča z Bielej Hory z Timoradze.

75e.

1. Tušim ta, diévčatko,
čerci maluvali,
[: ked do tvojich líček :]
ej tolko krásy dali.

2. Maluval ma Pánbu
z vysokého neba,
[: šak on dobre vedzel, :]
ej komu krása treba.

Při písni Dievča z Babiej Hory z Lubiny (Slovensko).

Motiv

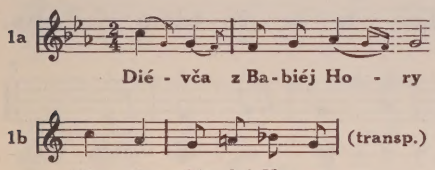

a stejná modulace tóninová (c—Es—c) 1a (h—D—h) 1b váže oba varianty.

Tóny stupnice z písně 1c

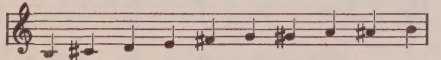

se třídí tóninami h—D—h.

76.

OD HODONÍNA. Sušil III, 225 (247), Bart Jan. Kytice, 94 (86).

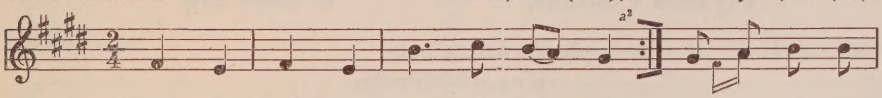

1. Dí - vča, dí - vča ła - što - vi___čka, a e - šče ťa
ví - dał sem ťa od ma - li___čka,

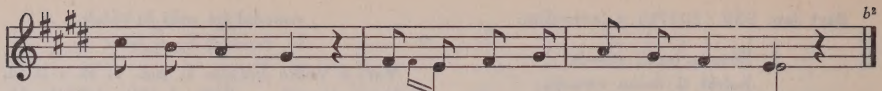

1. Dívča, dívča łaštovička,
vídał sem ťa od malička,
a ešče ťa kolébali
a už ťa mně slubovali.

2. Šohaj, šohaj łaštovička,
odpadél's mi od srdečka,
jak od srdca tak od łásky
jak to jabko od hałúzky.

Zapsal první Sušil I, 37 (37) otiskli Sušil III, Bart Jan., Kytice, uv. m.

Text je shodný kromě nepatrných odchylek. Sušil neoznačuje ł.

Sl. 1. 2. jsem Suš. I.; 3. ach ješča (!) Suš. I. (v melodii ještě); 4) mi t.

Sl. 2. 2. odpadels Suš.

Varianty slovenské sr. Slov. spevy I, 41, II, 116; Sborník Mat. slov. I, 13, Slavia II, 5, 55.

Píseň je harmonisací P. Křížkovského oblíbena a rozšířena.

Na průhledném harmonickém vlnění I. a V. stupně vyrůstá píseň.

Notace podle Sušila z r. 1835 čís. 17 liší se doplněnými tóny od 76.

Slov. sp. I, 41, má zvláštní nápěv.

77.

1a

ZLÍNSKO. Bartoš I, 36 (99).

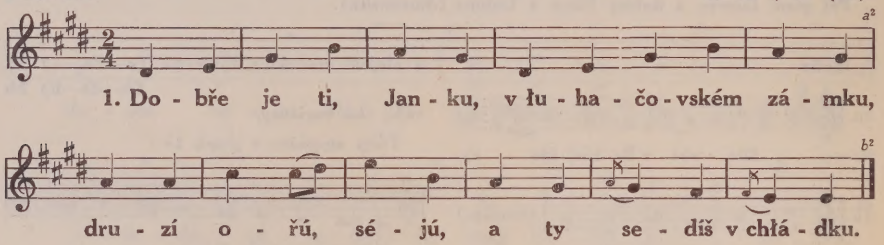

1. Dobře je ti, Janku,
v łuhačovském zámku,
druzí ořú, séjú,
a ty sedíš v chládku.

2. Nevinšuj si, miłá,
takovéj dobroty,
dyž já mosím nosit
ze železa boty.

3. Ze železa boty
a na rukách puta,
och złá je, galánečko,
taková dobrota.

1b

LAŽÁNKY U TIŠNOVA. Zp. Jan Brandštetr 64l. Sb. H. Bím 1900.

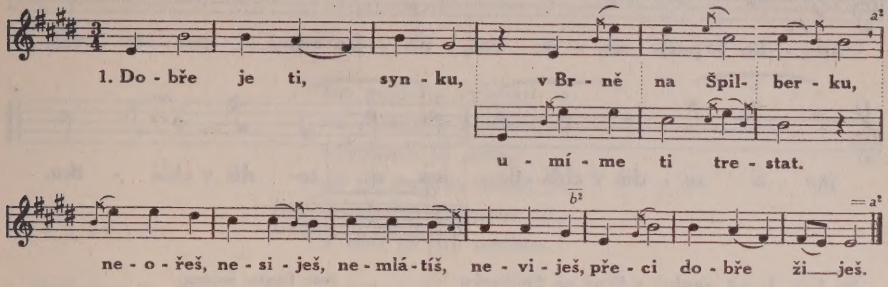

2

BŘEZNICE. Šušil III, 568 (759).

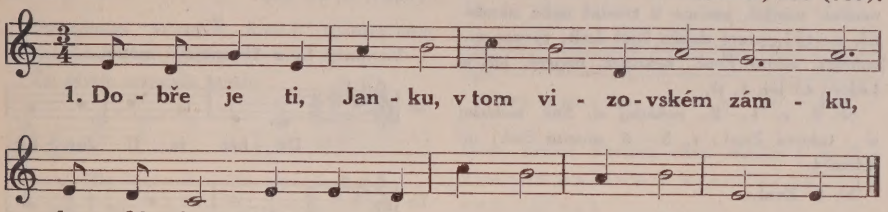

3

ZVOLENOV U STRÁŽNICE. Zp. Pavel Káčerek 69l. Sb. H. Bím 1910.

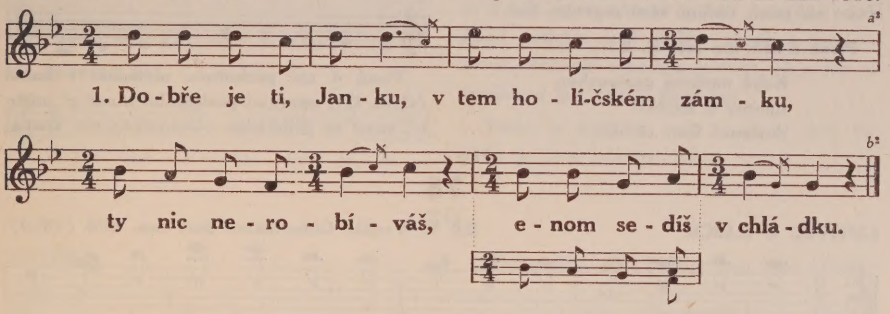

4

LIDĚŘOVICE. Zp. Tomáš Kúsalík 61l. Sb. H. Bím 1906.

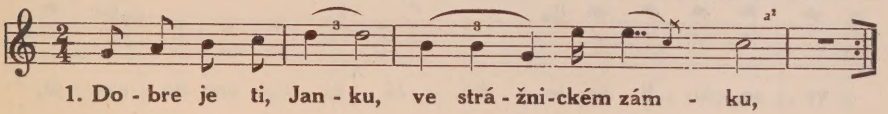

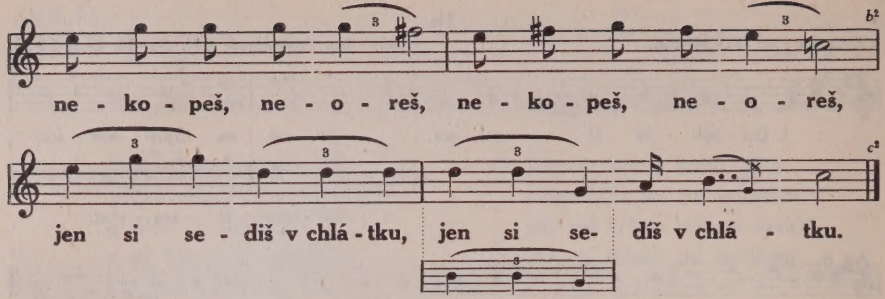

Sl. 1. v. 1.—2. synku, v Brně na Špilberku Lažánky, v tom vizovském Suš., v tom holíčském Zvolenov u Strážn., ve strážnickém Lidéř.; v. 3.—4: ludé kopú, ořú — ležíš Suš., neořeš, nesiješ, umíme ti trestat nebo namlátíš, neviješ, přeci dobře žiješ Laž., ty nic nerobíváš, enom Zvol., nekopeš, neoreš, jen si Lidéř.; tu jen 1. sl.

Sl. 2. v. 1.—2., nežádej si, Suš. nežádej si .. takové Zvol.; v. 3.—4. musím Suš.; od železa t.

Sl. 3. Zvol.:

na ručenkách zámek,
nežádej si, milá,
takový závdavek.

od železa Suš.; na ručičkách t.; v. 3.—4. Radujte se, páni, vedem vám regruta. Suš.

Píseň z Laž. má tuto sl. 2.:

Když nechceš poslouchat,
umíme ti trestat:
dostaneš funt chleba,
šest funtu železa,
trest musíš vykonat.

Z var. sloven. sr. Sborník Mat. slov. I, 42 (106), II, 89 (6).

*

Varianty 1a a 1b spojuje motiv

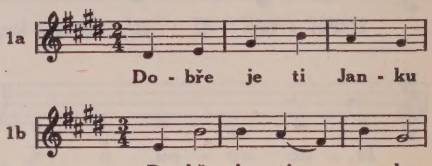

Píseň 2 je z tónů hypophrygické tóniny. Stupnice její je

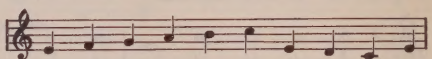

Píseň 4 má překotnou modulaci v konci (C na G); opravou posledního tónu, g^1 místo c^2, snad se přiblížíme věrohodnějšímu zpěvu.

78.

LIPOVEC U RÁJCE. Sb. V. Vaněk. Guberniální. Bart Jan. 696 (1310).

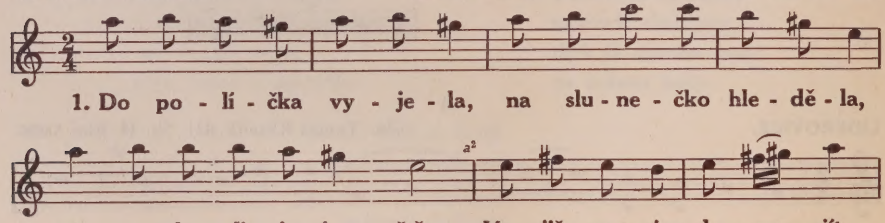

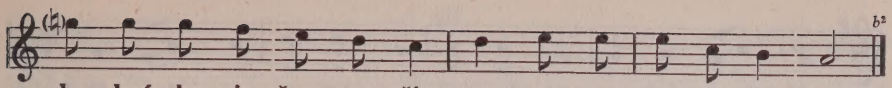

1. Do políčka vyjela,
na slunečko hleděla,
vysoko-li je ještě.
Já již musím domu jít,
drobného ječmena žít,
a ono se mě nechce.

Myšlenkou je příbuzná píseň u Erbena 2 420: Sedlák na louce seče. Sr. Slavia II$_4$, 138, Bartoš I, 102 a zde skup. Šohaj trávu seče.

*

Dovedností lidových hudců »přehozena« druhá část písně (b^2) o kvintu níže.

Že píseň nezačala takto:

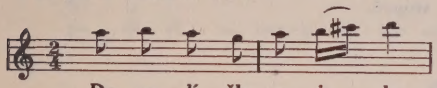

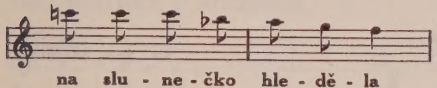

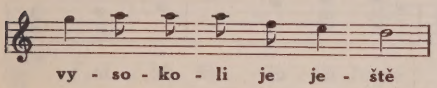

ale změněna na:

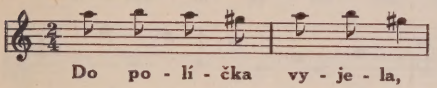

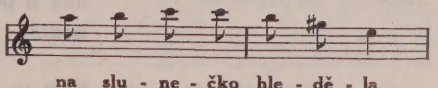

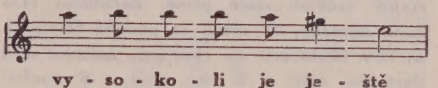

třeba přičíst silnému vlivu tóniny a moll a vysoké poloze, v které začal zpěvák zpívat.

*

Poznámka notační. Polohu vysokou zachováváme proto, že věříme zapisovateli, že ji tak slyšel. Lidový zpěvák ji zmůže a pro jinou potřebu není obtížno si píseň transponovat. Rukopis označuje taktové čáry jen po verších a tak otiskli Bart Jan.

Tečka u čtvrťové noty c (Bart Jan. str. 696) je jistě nedopatřením.

79.

HUTISKO. Guberniální 1819. Bart Jan. 692 (1299).

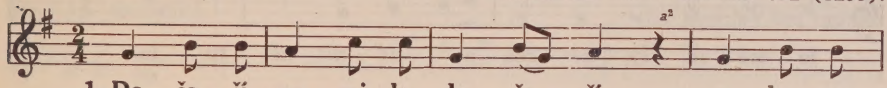

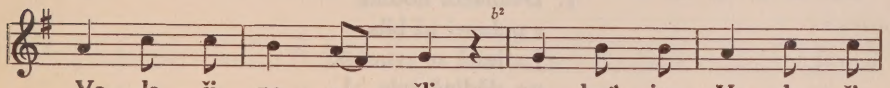

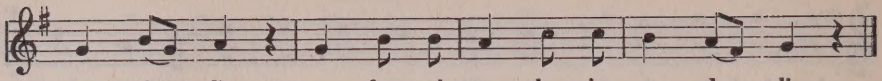

1. Do šaší, ma mila,
do šaší,
aby nas Valaši
nenašli;
neboť jsu Valaši
zufali,
aby ti pokoja
nedali.

Jireček ČČM. 1879, 47 uvádí podle Bočka stejný začátek staré písně. Začátkem (Do šašu, koníčky, do šašu) se podobá Slavia II, 5, 106. Místo šaší má rkp. žaží, Jaschke zaši, Bart Jan. šáší; v. 5. rkp. jsou, v 6. zoufalí Jaschke I, Bart Jan; v. 7. aby pokoje Jaschke, a ti by Bart Jan.

Píseň je toliko o dvou motivech; konec a^2 vrcholí V. stupněm, konec b^2 padá na I. stupeň.

80.

1a

BRUZOVICE. Sb. Jos. Mojžíšek.

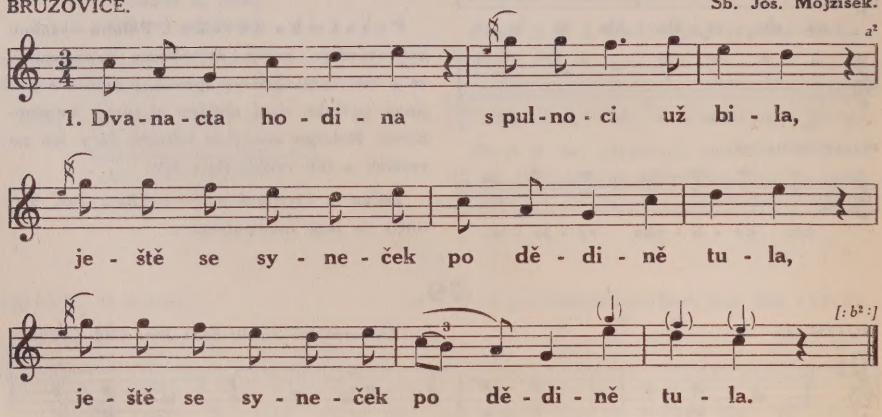

1. Dvanacta hodina
s pulnoci už bila,
[: ještě se syneček
po dědině tula. :]

1b

RŮŽENÁ. Sb. Jan Dostal.

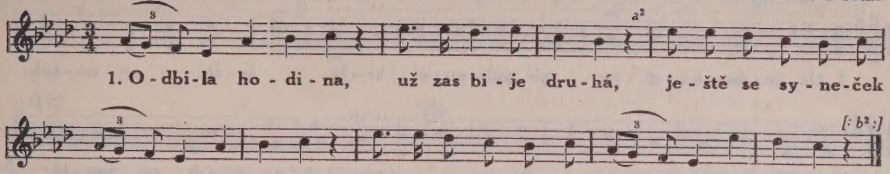

1c

MOLENBURK. Zp. Jos. Přibyl. Sb. Jan Kunc.

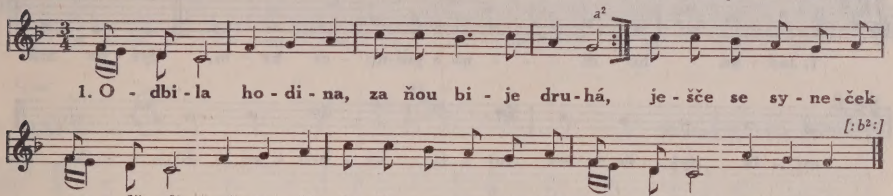

1d

VAL. BYSTŘICE U ROŽNOVA. Zp. Frant. Frydrych 408. Sb. H. Bím, 1907.

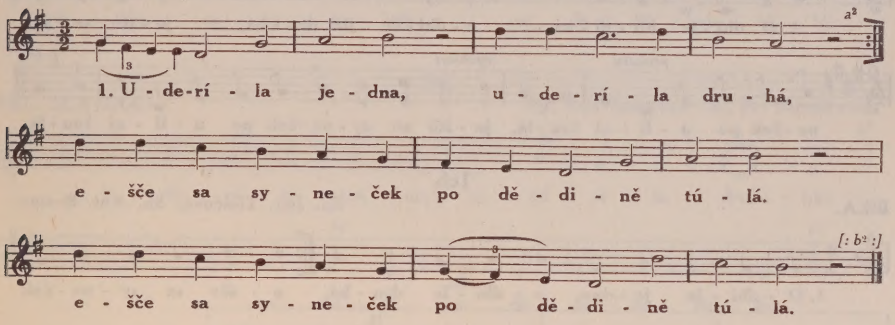

1e

OD VAL. MEZIŘÍČÍ. Sb. Bart Jan 226 (404b).

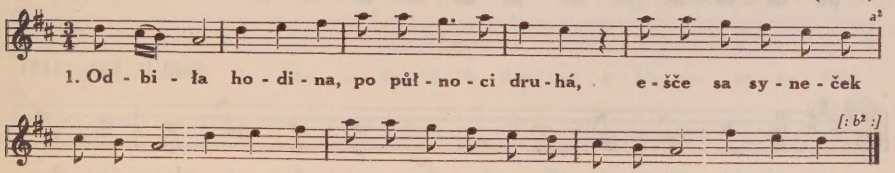

1f

KUNČICE POD ONDŘEJNÍKEM. Sb. Ant. Pustka.

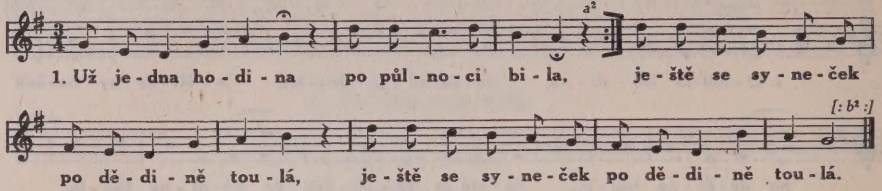

1g

VELKÁ. Bart Jan 115 (144).

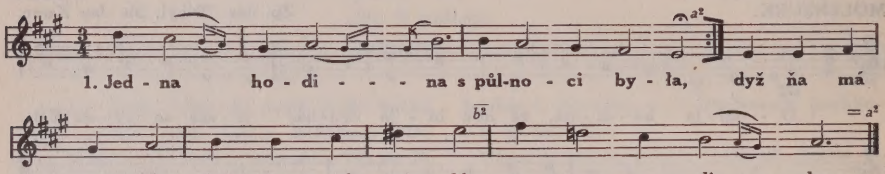

1h

NIKOLČICE. Sb. Jan Dostal.

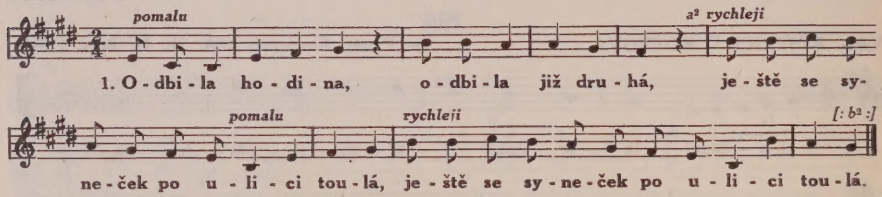

1ch

BÍLÁ. Zp. Joh. Tkáčová. Sb. Ant. Brotan.

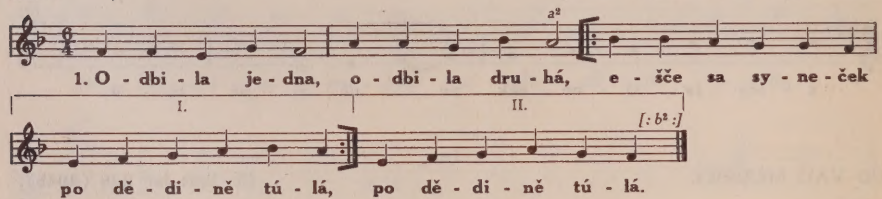

2a

Sušil II, 181 (413).

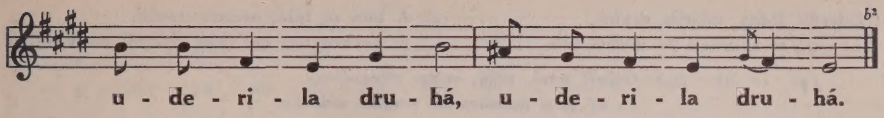

2b

BOJANOVICE. **Sušil III, 366 (515).**

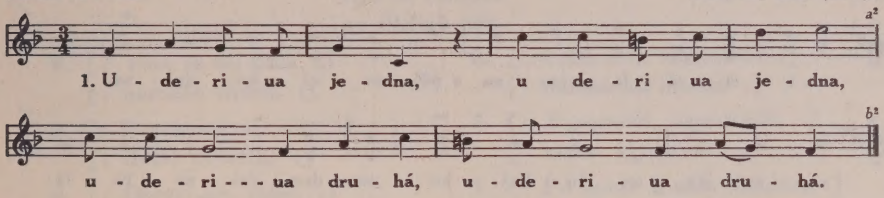

2c

VÁŽANY. **Bartoš II, 129 (188b).**

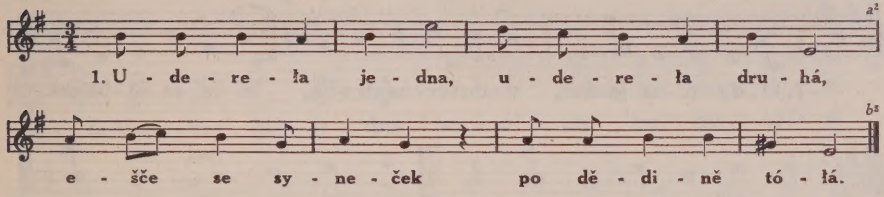

2d

VEL. SLATINA. **Zp. Eva Gabelová. Sb. Fr. Kyselková.**

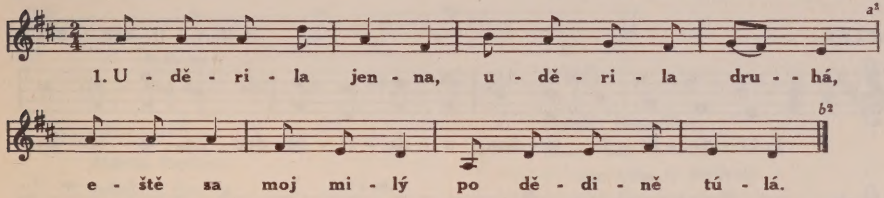

2e

KARLOVICE. **Bart Jan 227 (404 d).**

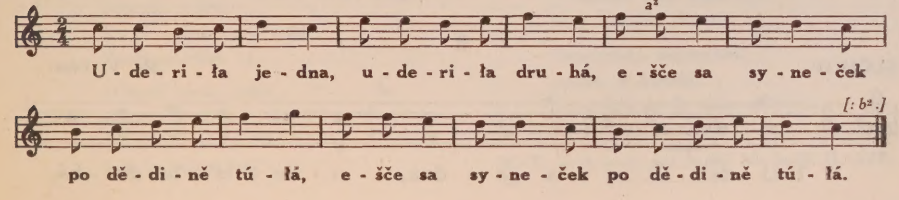

1. Uderiła jedna, uderiła druhá,
[: ešče sa syneček po dědině túlá :]

2. A túlá sa túlá, nemože trefiti,
[: nechce mu mil'unká dvérek otevříti :]

3. Otevři mně, miłá, enom okénečko,
[: ať já si potěším své smutné srdečko. :]

2f

SLOVENSKÉ POMEZÍ. Bart Jan 227 (405).

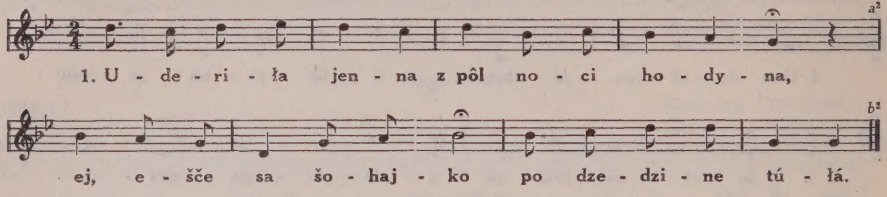

3

MIKULČICE U HODONÍNA. Sb. Martin Uhrovič.

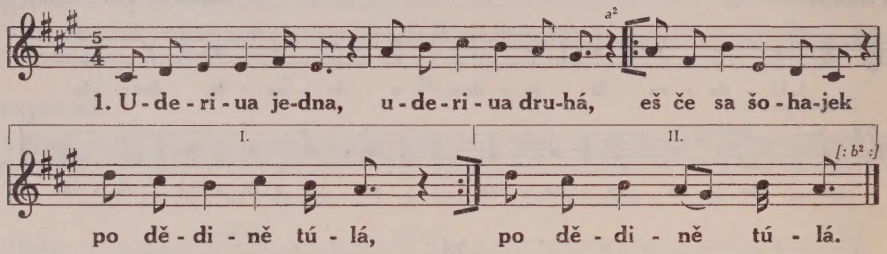

4

VELKÁ. Bartoš II, 129 (188a).

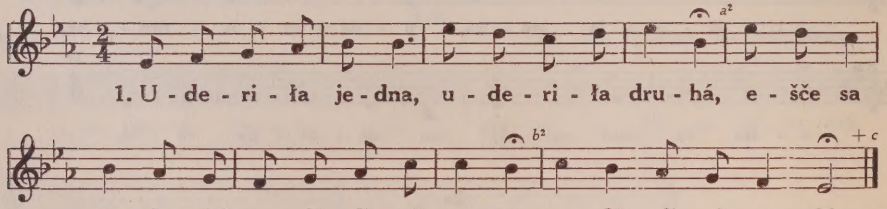

5

SUCHOV. Sb. V. Lísa.

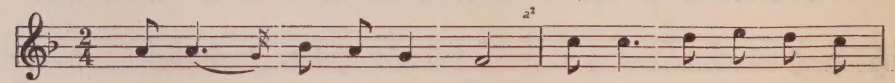

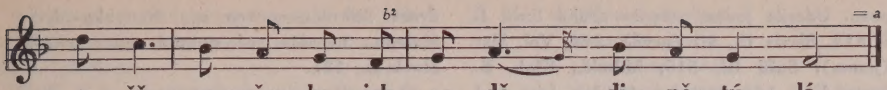

1. [: Uderila jedna, :]
[: uderila druhá, :]
ešče sa šohajek
po dědině túlá.

2. [: Túlá se on túlá, :]
[: nemože trefiti. :]

3. [: Nesce mu milenka :]
[: dverí otevríti. :]

4. [: Otevri ně, milá, :]
[: lebo je mně zima. :]

5. [: Lebo sem zapomněl :]
[: halenečku doma. :]

6. [: Zapomněl, zapomněl, :]
[: alebo ju nemáš. :]

7. [: Po kerúc k nám dojdeš, :]
[: vždycky tak ríkáváš. :]

6

LÍŠEŇ. Bart Jan, 227 (404 c).

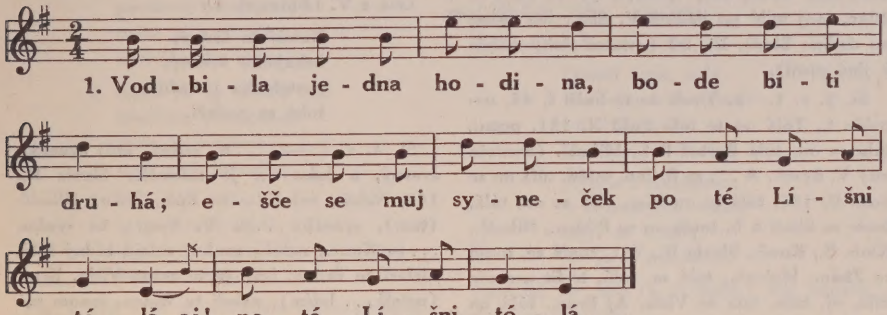

Text z Bayera:

Odbila hodina,
odbila i druhá,
[: ešče se syneček
po ulici túlá. :]

Ach túlá se, túlá,
nemože trefiti,
[: ja nechce mu milá
dveří otevříti. :]

»Otevři mně, milá,
malované dvéří,
[: až já se zpodívám,
kdo za nima leží.« :]

Neleží, Honzíčku,
neleží tam žádný,
[: tam kdes ty líhával,
je místečko prázdný. :]

»Otevři mně, milá,
nebo je mně zima,
[: neboť sem zapomněl
svej halinky doma.« :]

Zapomněl, zapomněl,
anebo jí nemáš,
[: a kdy ty k nám přijdeš,
dycky tak povídáš. :]

Sl. 1. v. 1.—2. už bude bít Sušil II, 181,

pozn. Uderila jedna, uderila druhá Sušil II, č. 413, Slavia II_5, 90 (prvá), 244, Vel. Slat. (jenna), Sušil III, 515, Mikulč., Klob. B., Bartoš II, č. 188, Bart Jan. 404d, a, Lísa, Val. Bystř., po půlnoci druhá B. Jan. 404, Vodbila jedna hodina, bude bíti druhá B. Jan. 404c, . . . už zas bije . . Růžená, . . již Nikolč., Už jedna hodina po půlnoci bila Kunčice, . . bude brzy . . Žbán., Bila už hodina, bila už baj druhá Holas., . . jedna, . . druhá Bílá, Vybiła godzinka, vybiła i druga Visla, Dvanacta hodina s pulnoci už bila Bruz., Uderiła jenna z pôl noci hodyna B. Jan. 405, . . . za ňou bije druhá Molenburk.

v. 3.—4. ješče Sušil I, 46, po dědině toulá t., sa šohajek po dědině Sušil III, 515, Bartoš II, Mikulč., B. Jan. 404b, B. Jan. 405 (šohajko), Lísa 404d (syneček), Sušil I, 46, Lísa b, Růžen., Bystř., Kunč., Žbán., Holas., Bílá, Visla, Bruz., Klob. B., Molenb., po městečku Bart Jan. 404a, muj syneček po té Líšni t. 404c, moj milý po dědině V. Slat., ten šuhaj po dedine Slavia II_5, 90 (ostatní slohy náleží k jiné písni).

Sl. 2. v. 1.—2. Toulá se tě Sušil I, 46, nemůže t., Tólá on se tólá Sušil II, 181, pozn., túlá sa on, túlá Bartoš II t., Mikulč. (nemože on) V. Bystř., A . . . sa B. Jan. 404d, túlá on se Sušil II, 181, túlá se on Lísa, túlá se on, túlá, bude se túlati t. b, toulá on se Růžen., Nikolč., Klob. B., Kunč., Slavia II_1, 181, toulá se, toulá se Žbán., Molenb., túlá se, túlá, trefit nemože Bílá, ej, tuła, tuła se Visla, Aj Bruz., túlá on sa, túlá, aj si pekne zpyevá B. Jan. 405, Vel. Slat. (sa on), túuá on sa, túuá Sušil III.

v. 3.—4. nechce ho panenka do domu pustiti Sušil I, 46, nechce mu panenka Sušil II, 181, pozn. nechce mu milenka Bartoš II, Klob. B. (dvéře), Kunč., B. Jan. 404d (mil'unká dvérek), nechce mu panenka Sušil II, Lísa (nesce), Žbán (panenka), že mu nechce milá dveře otvírati Lísa b., jdi mu, moje milá, dvéře Růžen., nechtěla mu milá dvéře Nikolč., nechce mu galánka dvérka Val. Bystř., ukaž mi, má milá, malované lože Bílá, a niechce mu miła dveře Visla, nechce mu, ma mila, dveře Bruz., čo je za myłého, kad k nám nechodzievá B. Jan. 405, Vel. Slat., nechce mu děvečka dveřa Mikulč., nechce mu Nanynka dveře Molenb., nemůže své smutné srdce potěšiti Slavia II_1, 181.

Sl. 3. v. 1.—2. dvéřa Sušil II, v. 3. ať se já . . Lísa b., Nikolč., Bílá, Bruz., v. 4. u tebe Lísa b., Růž., Bystř., Kunč., Žbán., Bílá; v. 1. má Růž., v. 2. otevři mi t., v. 3. a já t.; v. 1. galánko Bystř., v. 3. ať t., Visla, Holas., já se chci podívat Kunč., otevři, otevři Žbán., malované lože, malované dveři Bílá, odevři mi dveři Visla, při tobě t., Bruz., Holas., malovanú branku Mikulč., Klob. B. (-ou), otevř mi, maj Holas, ať . . . to u vás Slavia II_1, 181.

Od této slohy se písně rozcházejí. Molenb. má sl. 3.:

Dveře otevříti panímáma nedá,
že ona své cery ledakomu nedá.

Odtud přechází píseň k známému vyzvání odjinud, aby si ji dali za sklo atd.

Lísa z V. Lhoty: sl. 4.:

Neleží tu žádný,
šohajíčku švarný,
postelenka prázdná,
tobě se podaří.

Sl. 4. v. 1.—2. . . . tu žádný, můj synečku švarný, a kdes . . ., je místečko Slavia II_1, 181, Neleží, neleží . . . tu Růž., Žbán., Nikolč. (tam), synečku . . . tu V. Bystř., tu synku, . . . tu Kunč., neleží, synku, neleží žádný Bílá, nieleži tu żaden, leżę ja tu sama Visla, Bruz. (neleží . . . ležim), neleži tu žaden, jenom mé srdečko Holas.; v. 3.—4.: kdes ty jindy bejval Růž., kdes ty líhával Nikolč., tam, kde ty líháváš, tam je místo V. Bystř., kde jsi ty líhával Kunč., to místo je Žbán., kde si ty . . tam je lužko Bílá, kaň si ty ligaval, posćelka je prazna Visla, kde jsi ty . . . je postelka prazna Bruz., jak si přestal chodit', je prázdné místečko Holas. (Var. z Holas. přechází odtud k motivu Dyby se poctivost na poli rodila; sr. tam.)

Var. z Růž. končí se sl. 5.:

Čí je to stavení
šindelem pobity,
že nedá paňmáma
za dcerou choditi.

V jedné skupině písně navazuje se jako u Bay. motiv se zapomenutou halenkou (pláštěm).

Sl. 5. v. 1.—2.: otevri ně . . . lebo Bartoš II, 188b, Lísa b., otevř mi, má, baj je tuze Holas.; v. 3.—4.: jak ně neotevreš, otevre ně jiná Bartoš II, lebo . . halenečku Lísa t., bo sem já zapomněl svého plášťa Holas.

Sl. 6.: alebo . . pokerúc . . dojdeš . . . říkáváš Lísa t., buď si ho zapomněl . . . ho . . . co ráz ke mně . . . říkáváš Holas., zaboł sis ju, zaboł, alebo . . . pokerúc Bárt II, t. Před touto sl. je u Bartoše II sloha:

Zima je ně, zima
pod okénkem státi,
zaboł sem si, zaboł
halenečku vzati.

Motivem s halenkou pokračuje také var. z Kunč.:

sl. 5. Když jsi ty chtěla být
poctivou panenkou,
měla jsi nestavět
žebříčku ku chlívu.

6. Když jsi ty chtěla být
poctivou panenkou,
měla jsi nelíhať
pod mojí halenkou.

7. Ta moje halenka,
ta je hrubě teplá,
nejedné panence
víneček rozpletla.

Var. z Bílé k sl. o prázdném lůžku přidává slohy:

5. Galánečko moja, tys mé potěšení,
nepuščaj žádného, dyž mě doma něni.

6. Galánečko moja, ty si moja zrada,
dyby mě zabili, byla bysi ráda.

Jiná skupina připojuje k prosbě za otevření dveří obavu, aby se nepolámalo drahé péro. Sušil II, 181 (zde I), Sušil III, str. 366, sl.:

5. Otevři mně, miuá,
mauované dvéřa,
nech si nepouámu
pávového péra.[1])

6. Pávové pérečko
je velice drahé,
jedna perutinka
za čtyry touare.

7. Otevři mně, miuá,
mauovanú bránku,
nech si nepouámu
péra z mariánku.

8. Péro z mariánku
je velice drahé,
jedna hauuzenka
za čtyry touare.

9. Jak mu otevřeua,
hnedka si ju objau,
to sem ti, má miuá,
už dávno slibovau.

Var. ad sl. 5. v. 1.—2. vrata Sušil III, pozn., v. 3.—4. . . za klobúčkem zlata t. 7.—8. stejně Mikulč. (l, ne u, branku, akk. péro, stojí tři), Klob. B. (l, -ou, vršek, . . . ten je tuze drahý: jedna ratolístka).

Var. z Nikolč. má ve sl. 5.—6.:

Otevři mně, milá,
malovanou bránku,
ať si já uviju
kytku z marjánku.

Kytku z marjánku,
z rozmarýnu věnec,
abys to věděla,
že jsem mládenec.

Sušil III, str. 366 (a již Sušil I, 46) podává tento jiný dálejšek:

5b) Otevři má milá
otevř okýnečko,
já s tebó promluvím
jen jedno slovečko.

6b) Já bych otevřela,
dyby máti dala,
dyby mě hlavěnka
tuze nebolela.

7b) Hlavěnka mě bolí,
Maměnka mně brání,
odejdi synečku,
jsi tuze chudobný.

[1]) Var u S.: Otevři mně milá malované vrata, nech si nepolámu za klobúčkem zlata.

U Sušila I, 47, ještě další sl.:

Teče voda, teče,
do Dunaje padá,
máti se jim žebrať
pro chudobu nedá.

B. Jan. 405 (s uherské strany) a píseň z Vel. Slatiny k sl. 2. (túlá sa on, túlá, aj si pekně zpievá) připojují k tomu motiv o brzkém kolébání:

Sl. 3. B. Jan.:

Keby som k vám chodził,
veru bys płakała,
z ručenky na ručku
synka prekładała.

Slat.:

Keby ja k vam choděl,
ty by si nědbala,
o rok o dve leta
by si kolísala.

Odtud se tyto dvě písně rozcházejí. Bart Jan přidává známý motiv odjinud: O rok ľebo o dva bude z teba žena . . ., píseň z Vel. Slat. pokračuje

sl. 4. Ty bys kolísala
a ja by bojuval,
šablu u remeňa
a kver by pucoval.

5. Zarasly chonničky
milej pod obločky,
zarasly trninú,
drobnú ďatelinú.

6. Trninu vysekam,
ďatelinku skosim,
preca ja to djeuča,
preca dostať mosim.

Píseň z Karlovic (Bart Jan. 404a) přidává k sl. 2. (A túłá sa, túłá) skromnou prosbu:

Otevři ně, miłá,
enom okénečko,
ať já si potěším
své smutné srdečko.

Taktéž Slavia II$_5$, 181 (odchylky: mně, má milá, jenom okýnečko, . . si ja zveselím).

Bartoš II, 188a), k sl. 2. Túłá sa on, túłá přidává

sl. 3. Otvor, miłá, otvor
okenečko od hor,
cos mne porobyła,
teda ne to odrob.

4. Já sem nerobyła,
abych odrobyła,
ale jách robyła,
abych tvoja była.

Var. čes. sr. Rittersberk 53, Erben^2 131.

Ze sloven. varian. sr. Slov. Spevy I, 165 (440), Slavia II$_5$, 90, 195, 244 náleží sem jen počátkem; taktéž Slov. Spevy II, 22 (45), kde melodie je var. k naší 4a.

Píseň Jedna hodina s půlnoci była Bart Jan. 115 (144) se shoduje s touto skupinou jen touto větou; melodicky je to píseň zcela jiná.

*

První skupina variantů 1a má stejné nápěvy z Bruzovic, z Visly a z Klobouk u Brna (poslední notován v taktu $^3/_2$, prvé dva v taktu $^3/_4$).

Variant z Holasovic odchyluje se v prvém motivu; má

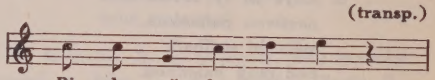

Otištěn variant z Bruzovic (Sběr. J. Mojžíšek).

Variant z Val. Bystřice u Rožnova 1d odchyluje se v třetím motivu:

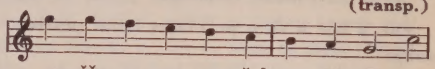

Variant z Kunčic u Frenštátu 1f prodlužuje korunou (𝄐) poslední tón prvých dvou motivů; poslední motiv

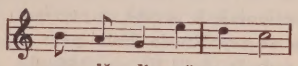

jest jednodušší posledního motivu z Val. Bystřice u Rožnova 1d.

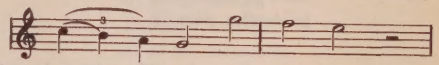

Motiv

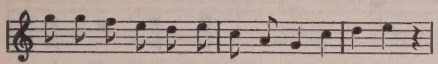

je-ště se sy-ne-ček po dě-di-ně tu-la

1a přijímají písně z Růžené 1b, z Molenburku 1c.

Motiv

(transp.)

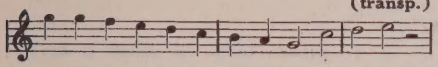

e-šče sa sy-ne-ček po dě-di-ně tú-lá

1d z Bystřice u Rožnova přijímá variant od Val. Meziříčí 1e a z Kunčic u Frenštátu 1f a z Bílé 1ch.

Variant z Nikolčic 1h tento přímý motiv ohýbá

(transp.)

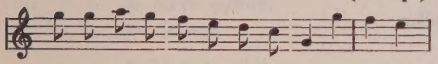

je-ště se sy-ne-ček po u-li-ci tou-lá

Variant z Bart Jan. 404a, str. 226, rovná se 1a s nepatrnými odchylkami ozdobnými a tóninou G místo C.

Varianty skupiny druhé:

Variant Sušil II, čís. 413 2a, liší se od variantu z Bojanovic u Hodonína 2b jen sčasovkami taktu $^2/_4$ nebo $^3/_4$.

2a 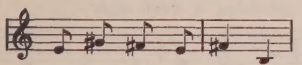 atd.

U-de-ri-la je-dna

(transp.)

2b 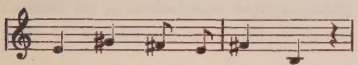 atd.

U-de-ri-ua je-dna

Okolkem kvintovým prvého motivu navazují se tyto varianty k variantu z Vážan 2c.

Variant Slov. sp. I, 165, pojí se motivem

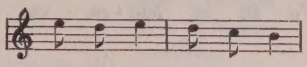

e-šče sa Ja-ní-čko

k variantu z Val. Slatiny 2d

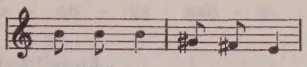

(transp.)

e-ště sa moj mi-lý

a k variantu z Karlovic 2e

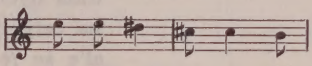

(transp.)

e-šče sa sy-ne-ček

Motiv

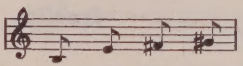

(transp.)

po dě-di-ně

z variantu Vel. Slatiny 2d přechází do variantu ze slovenského pomezí 2f

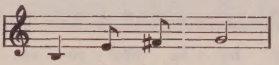

(transp.)

sa šo-haj-ko

Poznámka notační. Malé přírazové noty a noty v závorkách

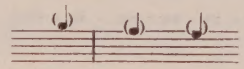

jsou vzaty z notace H. Bímovy (Klobouky u Brna).

81.

1a

OD VSETÍNA. Bart Jan. 727[1]) (137b).

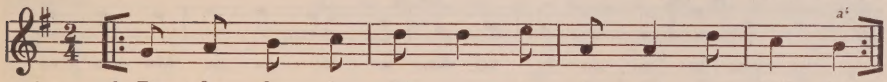

1. Dy-by by-ła Mo-ra-va, ja-ko je Ví-deň,
da-ła bych ti hu-bě-nek na ce-łý tý-deň,

[1]) Otiskli Modlosłużebníci 31 (40).

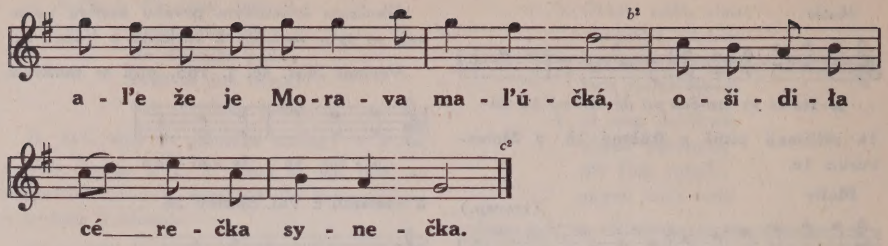

Dyby była Morava,
jako je Vídeň
dała bych ti huběnek
na celý týdeň,
ale že je Morava
maľučká,
ošidiła cérečka
synečka.

1b

Sušil III, 700 (812).

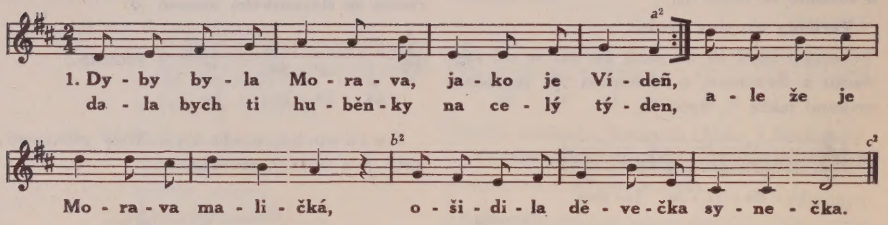

1c

KELČ. Guberniální.

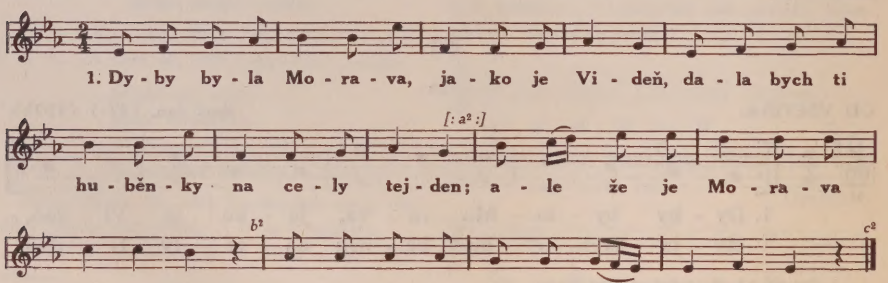

1. Dyby byla Morava,
jako je Videň,
dala bych ti huběnky
na cely tejden;
ale že je Morava
malička,
ošidila děvečka
synečka.

2. Dyby byla Morava
jako je Slezko,
dala bych ti huběnky,
až by to plesklo,
ale že je Morava
malička,
ošidila galanka
synečka.

Text u Sušila III úplně shodný: 1 = 1, 3 = naší 2, též Bart Jan 727. Podobného obsahu je text u Erbena[2] 232. U Sušila III je navíc tato sl. 2. a 4.:

Dyby byla Morava,
jako jsou Čechy,
dala bych ti huběnky
ze štyry měchy,
ale že atd.

Dyby byla Morava,
jako jsou Uhry,
dala bych ti huběnky
na všecky uhly,
ale že atd.

K tomu v pozn.:

Dyby byly Tišany,
jako jsú Borkovany,
dala bych ti huběnku
na obě strany.

*

Variant 1a je melodicky nejvyspělejší; nejzřejměji to vyniká při motivech b^2 a c^2,

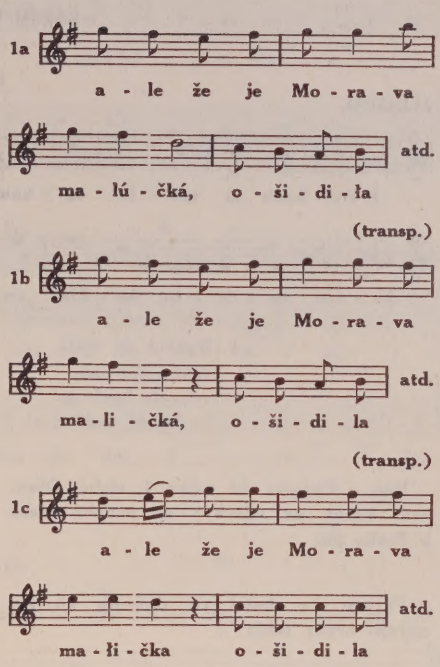

82.

1a

CICHOV. Zp. Fr. Ročák, říd. uč. v Brumově, 47l. Sb. H. Bím 1908.

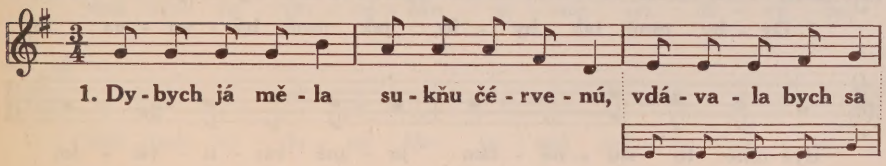

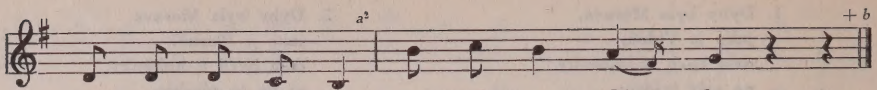

Dybych já měla
sukňu červenú,
vdávala bych sa
každú nedělu.

1b

ZLINSKO. Bartoš I, 16 (35).

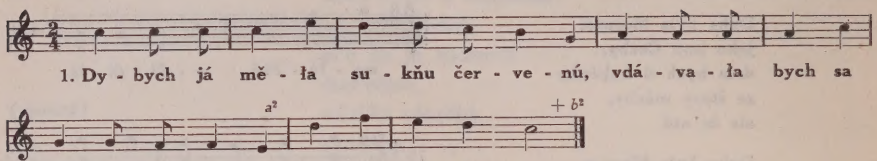

1. Dybych já měla
sukňu červenú,
vdávała bych sa
[: každú nedělu. :]

2. Vdávala bych sa,
dyby jen přišeł,
aby lelíček
[: dołů neviséł. :]

Var. z Cichova má toliko 1. slohu. Obsahem (chuť na vdavky) se podobá píseň u Pecka 50.

*

Variant 1a dostal ve variantu 1b jen ostřejší hrany taktu $^{2}/_{4}$

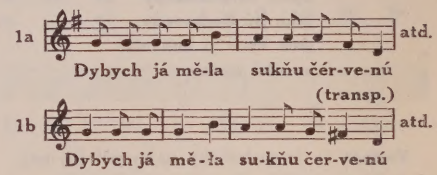

83.

1a

Sušil III, 255 (308).

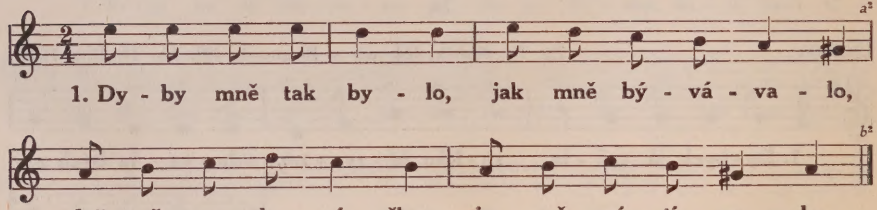

1. Dyby mně tak bylo,
jak mně bývávalo,
dyž mně to slunéčko
jasně svítívalo.

1b

MORKŮVKY U HUSTOPEČ. Zp. Jos. Kincl. Sb. H. Bím 1905.

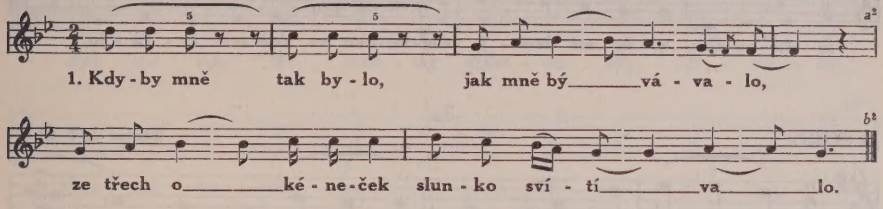

1c

MORKŮVKY U HUSTOPEČ. Zp. Jos. Babáček 67l. Sb. H. Bím 1905.

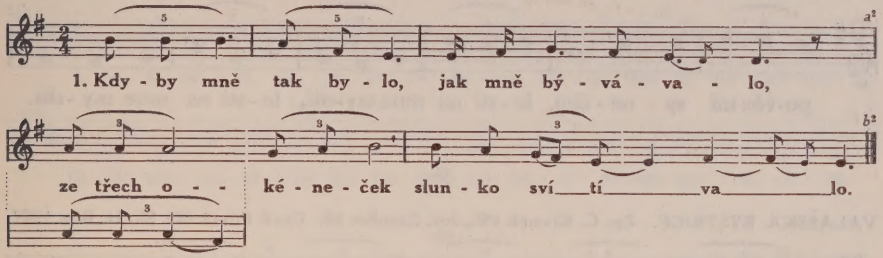

2a

Sušil III, 255 (308). Bart Jan. Kytice 99 (90).

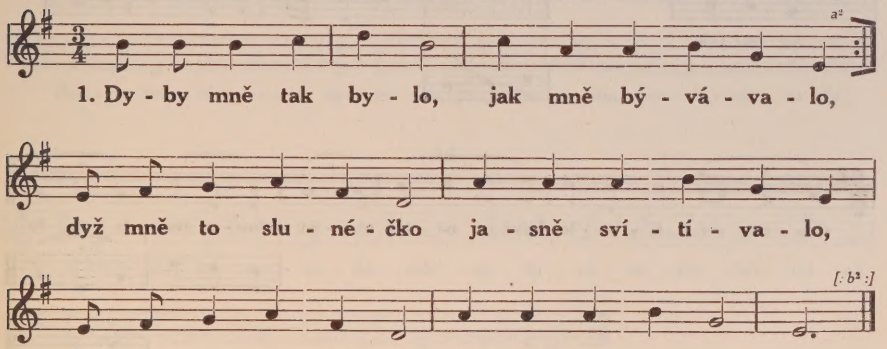

2b

KOPŘIVNICE. Bartoš II, 199 (311). Bart Jan. Kytice 98 (89).

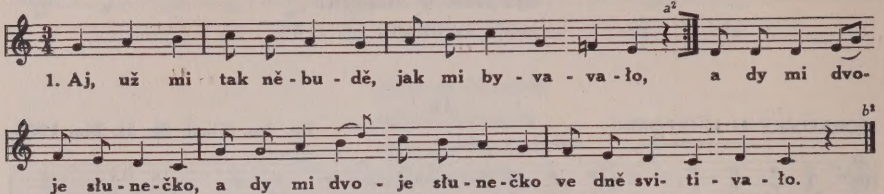

3a

ZLINSKO. Bartoš I, 7 (11).

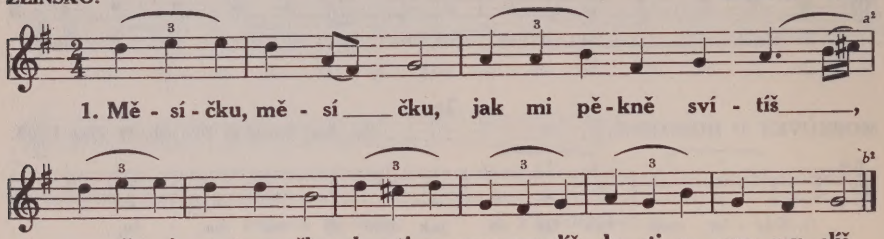

3b

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. C. Křenek 45l., Jos. Zezulka 58l. Cyril Fúsek 62l. Sb. H. Bím 1907.

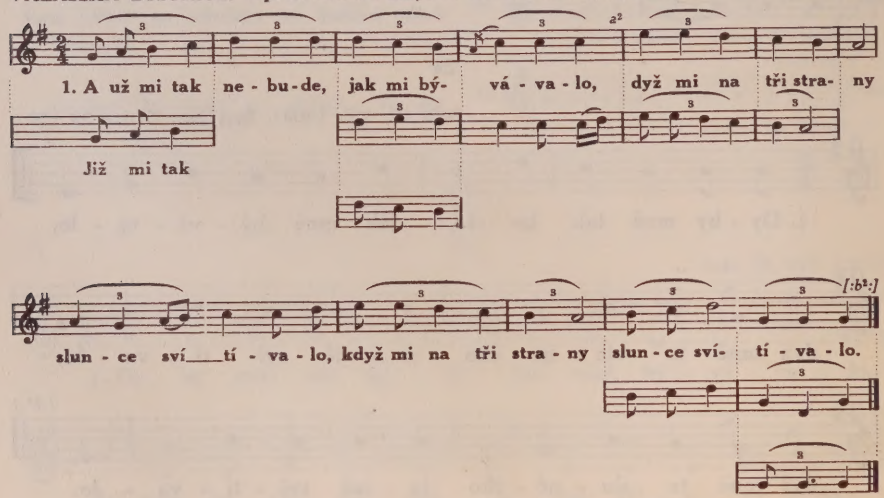

4a

ZLINSKO. Bartoš I, 36 (101).

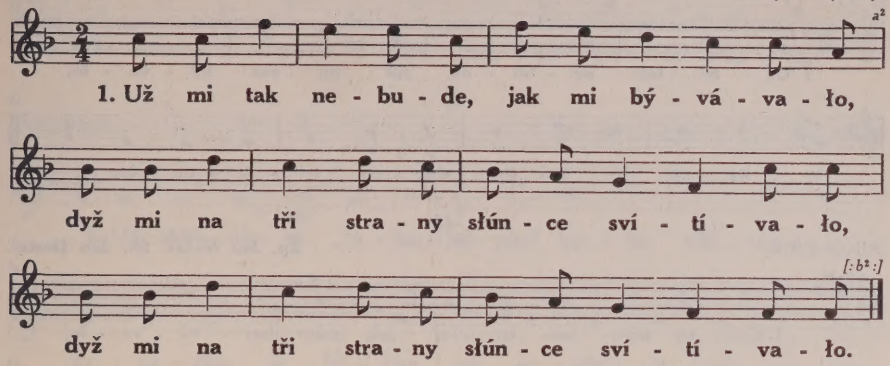

4b

VYZOVICE. Peck 41 (110).

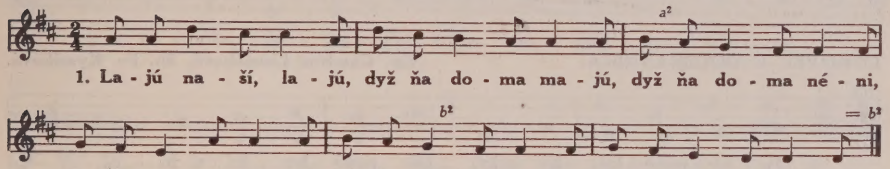

4c

Sušil III, 470 (645).

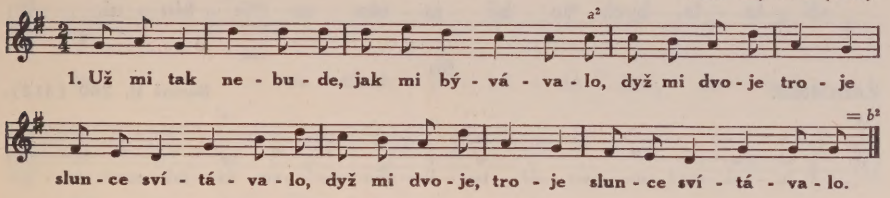

4d

ZLINSKO. Bartoš I, 37 (102).

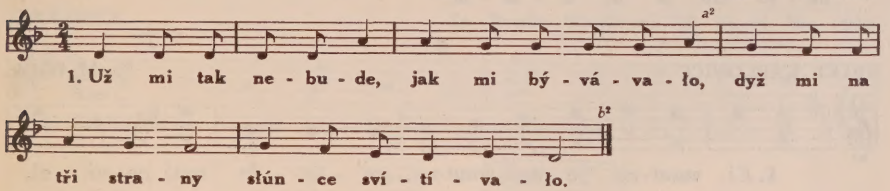

4e

HOLASOVICE. Zp. Anna Kavánová. Sb. Ant. Brotan.

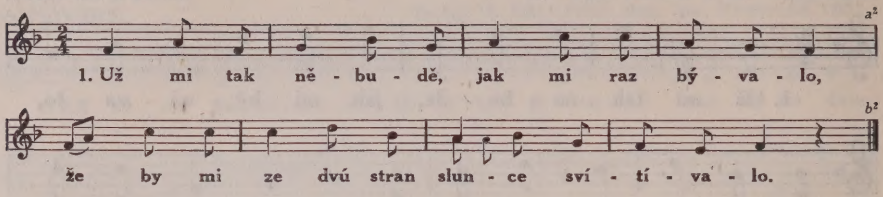

4f

NIKOLCICE. Zp. Jan Nečas. Sb. Jan Dostal.

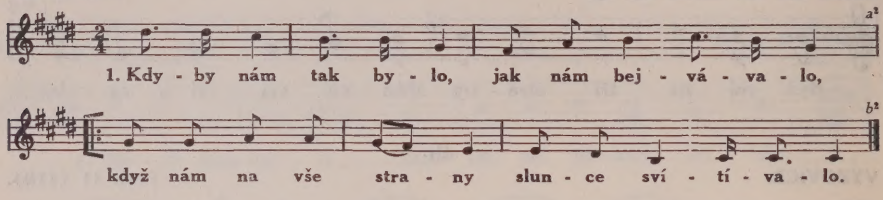

5a

LÍSKOVEC U DOUBRAVNÍKA. Zp. Kateřina Lukášková. Sb. Fr. Kyselková.

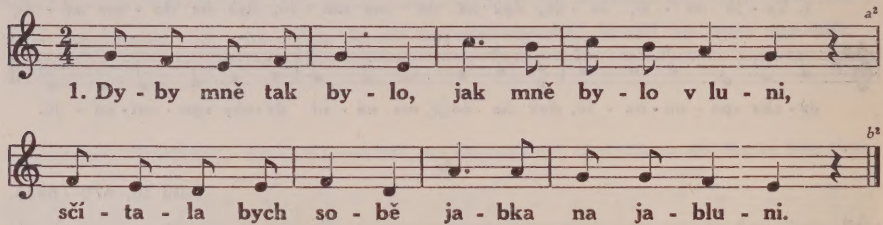

5b

ŽAROŠICE. Bartoš II, 200 (312).

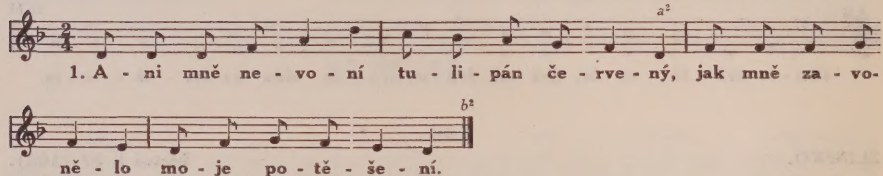

6

VELKÉ KARLOVICE. Sb. M. Dušek.

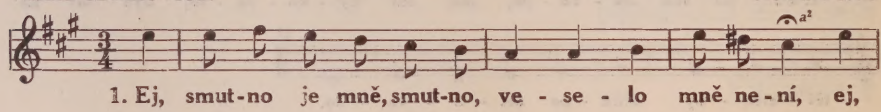

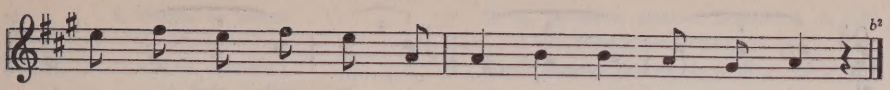

7

TIKOVICE. Zp. Margetová. Sb. Fr. Kyselková.

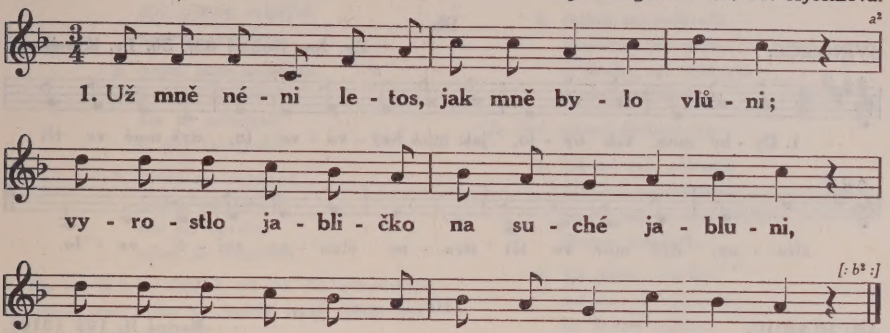

8

MILOTICE. Sb. Jos. Řihák.

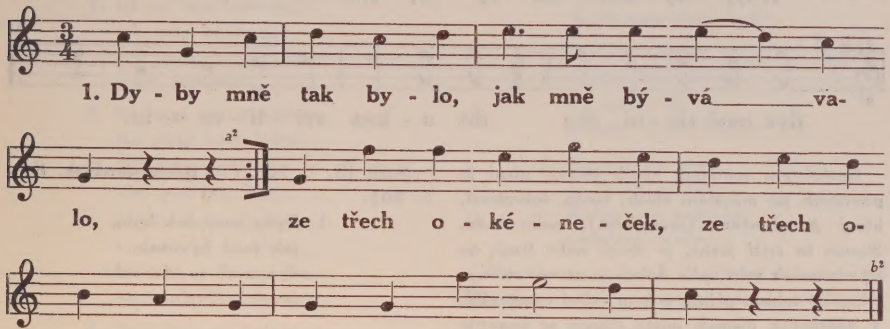

9a

STRÁŽNICE. Zp. Rozálie Obrtlíková 78l. Sb. H. Bím 1909.

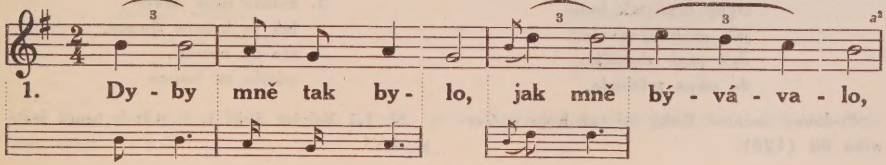

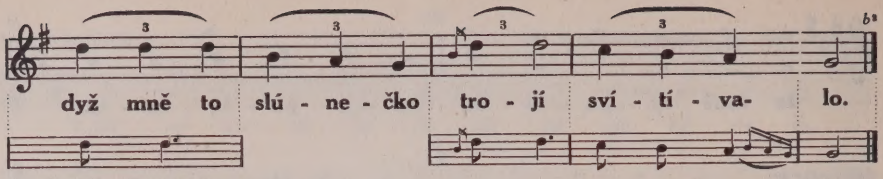

9b

SVINOŠICE. Zp. Jos. Dobiáš 63l. Sb. Fr. Kyselková.

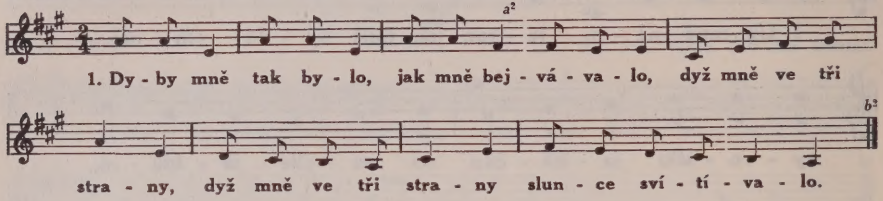

10

ARCHLEBOV. Bartoš II, 199 (310).

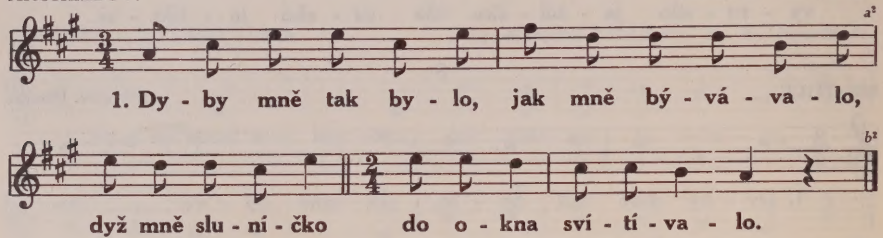

Společným motivem všech těchto písní je povzdech po minulém štěstí, lásce, šohajkovi, který je sluncem (měsíčkem), nebo milé. Slunce to svítí jasně, je dvojí nebo trojí, ze tří okeneček svítí nebo dokonce na vše strany. Obměny tohoto příměru jsou velmi rozmanité. V některých písních místo slunce se jmenuje kvítí (hřebíček) nebo jablko, které vyrostlo na suché jabloni. Pokud bylo lze, rozdělili jsme písně na několik skupin.

Archlebov (Bartoš II, č. 310):

Dyby mně tak bylo,
jak mně bývávalo,
dyž mně sluníčko
do okna svítívalo.

Podobný začátek Keby mi tak bolo u Černíka 98 (129).

Sušil III, č. 308 (= Bartoš-Janáček, Kyt. č. 90):

1. Dyby mně tak bylo,
jak mně bývávalo,
dyž mně to slunéčko
jasně svítívalo.

2. Svítilo mně slunko,
bylo naprotivá,
už se to slunéčko
za hory ubírá.

3. Svítilo mně děvče
jak to krásné slunce,
ale už nesvítí,
odešlo za kopce.

Sl. 1,1 Kdyby Sušil I, č. 43; k tomu ještě sl. 4.:

4. Svítilo to slunce
ze šťastné ulice,
ale se zatmělo,
můj Bože, velice.

Šohaj-měsíček: Sušil III, 255 (č. 308a):

1. Dyby mně tak svítil,
jak mně svítívával,
dyž pěkný měsíček
naproti bývával.

2. Svítil mně měsíček
z hory javorové,
ale se zatemnil
v síni šohajové.

3. Svítil mi měsíček
hezký šohajíček,
ale už nesvítí,
zašel za kopeček.

Sl. 1,1 Kdyby Sušil I, 61 (č. 82); 3. když; k tomu jako sloha 4. Svítilo mně světlo atd. jako u písně předešlé.

Ke vzpomínce na slunce-děvče druží se vzpomínka na koníčka:

Sušil III (č. 308e)[1]):

1. Už mi tak nebude,
jak mně bývávalo,
dyž mně to sluněčko
jasně svítívalo.

2. Už mně tak nebude,
jak mně bylo kdysi,
dyž mě nosívával
můj koníček lysý.

3. Svítilo mně slunce
v malónké chalópce,
už mně svítit nechce,
nech svítí komu chce.

4. Svítívával mi tam
přejasný měsíček,
včilé mi zarůstá
k mé milé chodníček.

5. Zarůstá, zarůstá
drobnó jetelinó,
že sem se podíval
na děvečku jinó.

Sl. 2. je též v písni u Bartoše I, č. 101 (sl. 3.) a v písni z Morkůvek (sl. 3.).

Dvojí slunce: Bartoš II, č. 311:

1. Aj už mi tak nebudě,
jak mi byvavało,
a dy mi dvoje sluněčko
ve dně svitivało.

2. Jedno mi svitivało
sluněčko na nebi,
a druhe mi svitivało
moje potěšeni.

Ze dvú stran: Holasovice:

1. Už mi tak nebudě,
jak mi raz bývalo,
že by mi ze dvú stran
slunce svitívalo.

2. To jedno svítilo
od slunce východu,
to druhé svítilo,
dyž sem šel na zahradu.

3. Jeden ju objímal,
já sem se mu díval;
od velkéj lítošči
domu sem pospíchal.

4. Dyž sem přišel domu,
všecko mě mrželo,
od velkéj lítošči
plakať se mi chcelo.

5. Matička se ptaly,
co to za příčina:
Kráva mě pobodla,
neščasná mršina.

Na tři strany: Bart I, č. 11 (sl. 5.—6. písně Měsíčku, měsíčku, jak mi pěkně svítíš):

Dyby mi tak było,
jak mi bývávało,
dyž mi na tři strany
slunce svítívało.

Jedno od východu,
druhé od západu,
třetí od půlnoci,
synečkovy oči.

[1]) Táž píseň již u Sušila II, 190 (425), ale se spisovnými odchylkami v malounké, drobnou atp.

Bartoš I, č. 101:

1. Už mi tak nebude,
jak mi bývávalo,
[: dyž mi na tři strany
slúnce svítívalo. :]

2. Jedno od východu,
druhé od západu,
[: třetí od méj miléj,
vyjďa na zahradu. :]

3. Už mi tak nebude,
jak mi bylo kdysi,
dyž mne vozívával
[: můj koníček lysý. :]

Val. Bystřice:

1. Již mi tak[1]) nebude,
jak mi bývávalo,
dyž mi na tři strany
slunce svítívalo.

2. Jedno od východu,
druhé od západu
a třetí svítilo
vyjda na zahradu.

Svinošice:

1. Dyby mně tak bylo,
jak mně bejvávalo,
dyž mně ve tři strany
slunce svitivalo.

2. Jedno vod véchodo,
drohy vod západo,
třetí za poledne
na našo zahrado.

3. Dyby mně tak bylo,
jak mně bylo v loni,
vyrostlo mně jabko
na sochém jabloni.

4. Na jabloni jabko,
na kadlátce hroška,
abyste poznala,
jaká je šenkýřka.

Trojí slunečko (ze tří okeneček):
Strážnice:

1. Dyby mně tak bylo,
jak mně bývávalo,
dyž mně to slúnečko
trojí svítívalo.

2. Jedno do ulice,
druhé od Strážnice,
třetí od ratúza,
červené jak růža.

3. Slunečko mé milé,
nezapádaj ešče,
ešče je šuhajek
na dalekéj cestě.

Ze tří okének (ze třech okýneček atp.):
Sušil III (č. 308b):

1. Milo je mně, milo
hore dolů jíti,
dyž ze třech okének
jasně slunce svítí.

2. Z jedneho sluněčko,
z druhého měsíček,
a z teho třetího
švarný šohajíček.

S touto písní S III, 225 (248) se shoduje toliko počátkem.

Žarošice (Bart. II, č. 312):

1. Ani mně nevoní
tulipán červený,
jak mně zavonělo
moje potěšení.

2. Dyby mně tak bylo,
jak mně bývávalo,
ze třech okýneček
na mně svítívalo.

3. Z jedneho slunýčko,
z druhého měsíček
a z teho třetího
švarný šohajíček.

Morkůvky:

1. Kdyby mně tak bylo,
jak mně bývávalo,
ze třech okéneček
slunko svítívalo.

2. Z jedneho slunečko,
z druhého měsíček,

[1]) Též: A už mi tak.

a z teho třetího
švarný šohajíček.

3. Kdyby mně tak bylo,
jak mně bylo kdysi,
ja když mě nosíval
můj koníček lysý.

Milotice:

1. Dyby mně tak bylo,
jak mně bývávalo,
ze třech okeneček
slunko svítívalo.

2. Z jedného slúnečko,
z druhého měsíček,
[: a z teho třetího :]
švarný šohajíček.

3. Dyby mně tak bylo,
jak mně bylo loni,
[: vyrůstlo mně jabko :]
na suchej jabloni.

4. Jabko na jabloni,
hruška na karlátce,
[: nebudu já věřit :]
tvéj falešnéj lásce.

5. Až bude ohláška
na milockéj fáře,
[: teprů budu říkat :]
tvému bratru švagře.

6. Tvému bratru švagře,
matce panímámo,
[: budu já jí líbat :]
ruce každé ráno.

Na vše strany: Nikolčice:

1. Kdyby nám tak bylo,
jak nám bejvávalo,
když nám na vše strany
slunce svítívalo.

2. Svítilo mně slunce,
v červené kordulce;
již mně svítit nechce,
nechť svítí komu chce.

Kvítí — hřebíček: Sušil III, č. 308d):

1. Už mi tak nebude,
jak mi bývávalo,
dyž mi modré kvítí
v zahradě kvítalo.

2. Nebylo to kvítí,
bylo to hřebíček,
už mě zanechává
můj milý syneček.

Slunko — hřebíček: Velké Karlovice:

1. Ej smutno je mně, smutno,
veselo mně není,
ej, že mně vypovídá,
moje potěšení.

2. Ej jedno vypovídá,
druhé mně vzkazuje,
ej nic sa mé srdenko,
nic sa nestrachuje.

3. Ej už mně tak nebude,
jak mně bývávalo,
ej dyž mně zhory zdoly
slunko svítívalo.

4. Ej už mně tak nebude,
jak mně bylo kdysi,
ej vyrosť mně hřebíček
na rozbitej mísi.

5. Ej už mně tak nebude,
jak mně bylo v loni,
ej vyrost mně hřebíček
na suchej jabloni.

6. Ej smutno je mně, smutno
na mojím srdéčku
tak, jak dyby ho svázal
hedbávnú šňurečkú.

7. Ja, hedbávná šňurečka,
ta je tuze tenká,
ja, ona sa vřezala
do mého srdenka.

Jablko (na suché jabloni atp.): Sušil III, k č. 308 f:

1. Debe mně tak belo,
jak mně belo vloni!
Verostlo mně jabko
na suché jabloni.

2. Na suché jabloni,
na suché halózce;

včil mě tvá maměnka
za nevěsto nesce.

3. Vona za nevěsto
a já jo za matku,
večítala be mně
že já nemám statku.

4. Já ho mám maličko,
te ho nemáš toli.
Ach jak mě to srdce,
jak mě vono bolí.

5. Co pak si te meslíš,
že te seš doví co?
Deť te seš jako já
chodobnéch rodičo.

6. Chodobnéch rodičo,
voni nic nemajó,
jen tebe, senečko,
pro kráso chovajó.

7. Pro kráso chovajó,
pro velikó radosť,
chodobné panence
pro velikó žalosť.

8. Už sem zapomněla
na červenó růžo,
na tebe, synečko,
zapomnět nemůžo.

Lískovec u Doubravníka:

1. Dyby mně tak bylo,
jak mně bylo v luni,
sčítala bych sobě
jabka na jabluni.

2. Dyby mně tak bylo,
jak mně bejvávalo,
dyž mně na tři strany
slunce svítívalo.

3. Jedno od východu,
druhy od západu;
třetí mně svítilo
na našu zahradu.

4. Dyby mně tak bylo,
jak mně bylo kdysi,
dyž mně nosívale
štyry koně lysí.

5. Štyry koně lysí
dvě vrany hříbjata,
nestojíš mně za to,
dybys byla zlatá.

6. Nestojíš mně za to,
před našima blato,
hodím ti do něho:
Tu máš, milá, za to!

Sušil I, č. 76:

1. Kdyby mně tak bylo,
jak mně bylo vlóni:
spočítal bych já si
jabka na jabloni.

2. Kdyby mně tak bylo,
jak mně bylo tak rok,
spočítal bych já si
za milou každý krok.

3. Za milou každý krok,
každé pokročení,
kdež si chodívalo
moje potěšení.

Tikovice:

1. Už mně néni letos,
jak mně bylo v lůni;
vyrostlo jabličko
na suché jabluni.

2. Jabko na jabluni,
hroška na kadlátce,
že so já chudobná
pro te naše chlapce.

Sušil III, č. 308 c) sem řadí píseň jistě téže nálady od Rousinova:

1. Debe mně tak belo
jak senečko tobě,
kade bech chodila,
zpívala bech sobě.

2. Zpívám sobě zpívám,
veselo mně není,
dež já tade nemám
svýho potěšení.

3. Potěšení nemám,
potěš mě pan Bůh sám,

potěš mě slavíčku
v zeleném hájíčku.

Sr. též Slavia II, 4, 98, z moravského záhoří (sb. K. Havlíček):

1. Dyby mně tak bylo,
jak mně bylo kdysi,
dyž mě nosívali
čtyry koně lysý.

2. Dyby mně tak bylo,
jak, synečku, tobě,
chodila bych já si
jak ryba po vodě.

3. Jak ryba po vodě,
ptáček po jabоře,
což je ti, synečku,
převelice dobře.

4. Ani mně tak není,
ani mně nebude,
pokuď mý srdečko
na tom světě bude.

Z var. českých sr. Erben 2, 164; z var. sloven. Kollar I, 160 (20) počátkem: Keby mne tak bolo.

*

Tato skupina má značný počet nápěvů, ač všedních.

Varianty 1a, 1b, 1c vážou se společným motivem

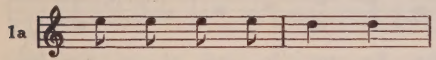

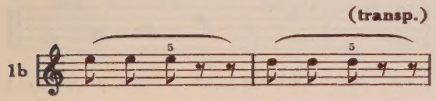

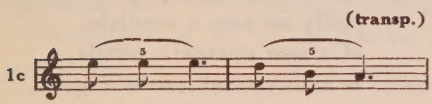

2a a 2b mají společnou sčasovku

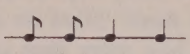

V 3a a 3b vyrůstá podobný motiv

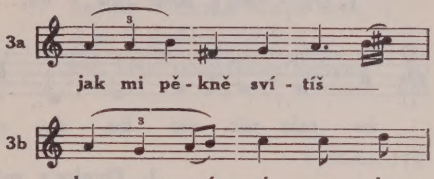

4a, 4b, 4c, 4d, 4e mají společné sčasování

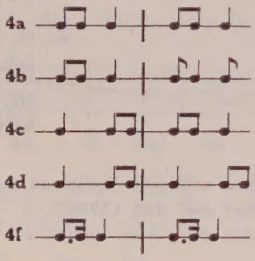

6, 7, 10 nesou sčasovku

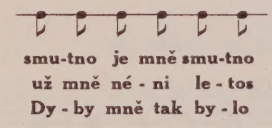

5a a 5b vyrůstají na sčasovce

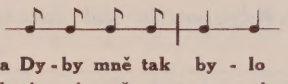

Poznámka notační. V 1b, 1c je takt $^2/_4$ s dobře vyměřenou kvintolou a triolou.

V 3b klenou se trioly na sčasovce hudců

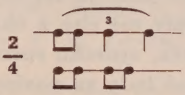

Nelze proto triolu pojímat za takt $^3/_4$.

84.

KELČ. Guberniální.

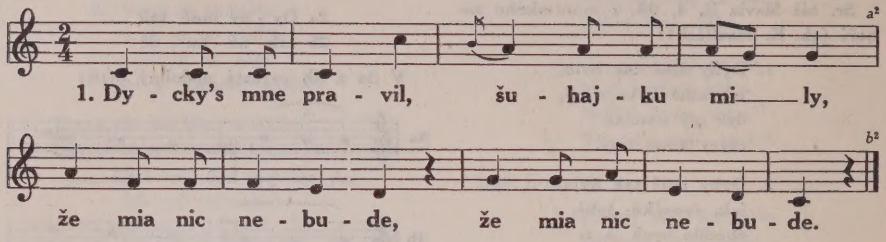

1. Dycky's mne pravil,
šuhajku mily,
[: že mia nic nebude. :]

2. A již mne puči
jak z jara buči —
co je po tvej řeči,
když mně to nesvědči!

Bart Jan. neotiskli. Vyčítavou náladou se podobá Bart Jan. 924 (1769).

V nápěvu po prvém motivu z b^2 zvětšuje se doba reakční na pomlku (𝄽) jako by žalost zadrhovala nit nápěvnou.

85.

1a[1]

Sušil III, 380 (531).

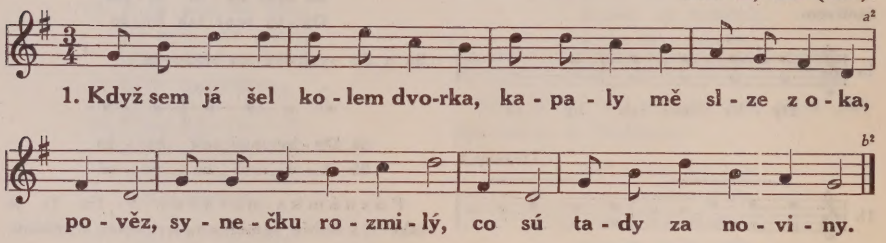

1. Když jsem já šel kolem dvorka,
kapaly mě slze z oka.
Pověz, synečku rozmilý,
co sú tady za noviny.

2. Novinečku uslyšela,
padla na zem a omdlela.
»Co sem smutná[1]) učinila,
že sem víneček pozbyla!«

[1]) hříšná.

3. — Neplač, nenaříkej sobě,
horší je mně nežli tobě,
horší je mně s tým vinečkem[1])
než tobě s díťátečkem.

4. A ty chováš, až[2]) vychováš,
vychovaja na vojnu dáš,
já se stále trápit musím,[3])
vzal sem si vínek na (svú) duši.[4])

5. Dyž já přijdu před boží súd,
bude mi hořký vínek tvůj,[5])
zažnú mně svíce pod koleny
pro tvůj víneček zelený.

6. Ešče temu horší zažnú,
co má v domě svoju ženu,[6])
a se s jinýma zabývá,
ten hřích odpuščen nebývá.

1a[2]

ST. HAMRY. Vyhlídal, 172.

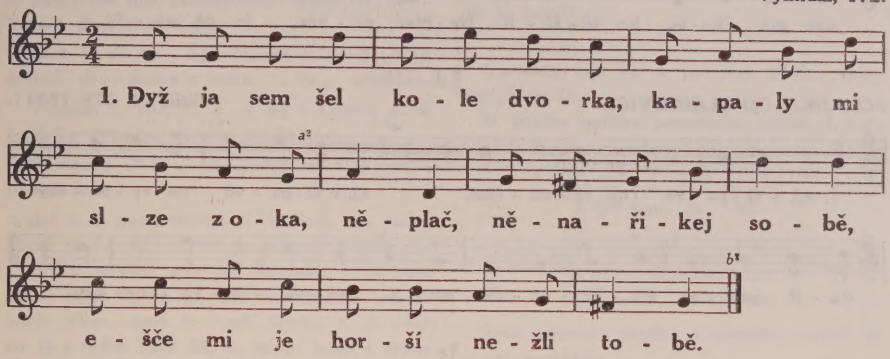

1b[1]

VŘESINA. Zp. Hrbáč. Sb. Fr. Hlobil.

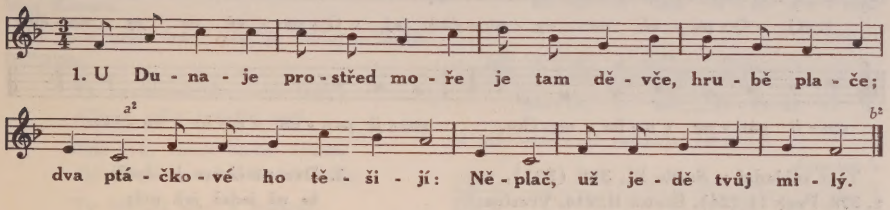

1b[2]

LÚČKY. Peck 11 (24).

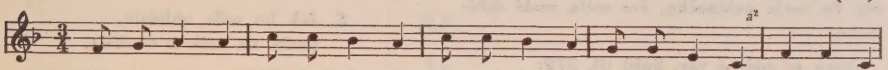

[1]) Hůře s tém věncem zeleným. — [2]) Ty děťátko to — [3]) A já pokutovať musím. — [4]) Žech vzal vínek na svu duši. — [5]) A když půjdu před súd božský, bude mně tvůj vínek těžký. — [6]) Ešče hůře bude tomu, co má ženku svoju v domu. (Poznámky Sušilovy.)

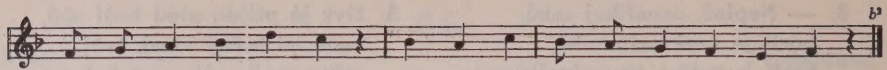

1c

KOPŘIVNICE. Bartoš II, 214 (340).

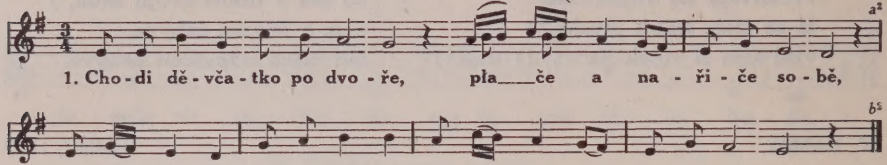

1d

POLANKA OD KLINKOVIC. Sušil III, 379 (531).

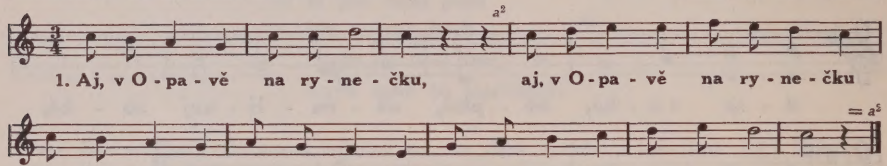

1e

STUDENKA. Sušil III, 379 (531).

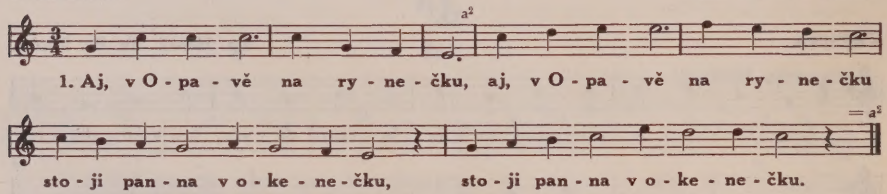

Text základní u Sušila III, 380 (531), var. t., 379, Peck 11 (24), Bartoš II, 214, Vřesina.

Peck 11 má toliko sl. 1. Odchylky: 1. Dyž . . šél . . podle, 2. padaly mně slzy, 3.—4. to pro ťa moja galánečko, žes měla malé diťátečko.

Jinak se počíná var. Sušil III, 379:

1. Aj, v Opavě na rynečku
stoji panna v okenečku.

2. Stoji, stoji, lamentuje,
bile rúčky zalamuje.

3. Dva ptačkove ju češili,
že už jedzě jeji mily.

4. Jedzě, jedzě, už přijechal,
sliz s konička a zaplakal.

5. Jak ho mila uhlidala,
padla na zem a omdlela.

Bartoš II, č. 340:

Chodi děvčatko po dvoře,
plače a naříče sobě,
dva ptačkove ho těšili:
»Nepłač, děvča, jedě miły.«

Vřesina:

U Dunaje prostřed moře
je tam děvče, hrubě plače;
dva ptáčkové ho těšijí:
»Neplač, už jedě tvůj milý!«

S tím sr. var. u Sušila III, 379:

a) Chodzi dzěvče po podvorce,
plače a nařiče hořce.

b) Chodí děvče kole vody,
oplakava svej přihody.

Kamenec: slohy z naší písně jsou připojeny k písni: Na tom raćiborskem mostě, sl. 4 = 2. pol. Bartoš II, (ji).

Bart. II, sl. 2 = Aj v Opavě sl. 4—5 (Miły jechał, ež .. zeslez s koňa ... to .. uviděla).

Vřesina 1. pol. sl. 2 = Aj v Opavě sl. 5 (milého uviděla, na zem padla).

Kamenec sl. 5 = Aj v Opavě 4. (jede .. slezl s koňa).

Ad sl. 3 písně titulní: v. 1. Staň, ma mila, něcěž Sušil III, 379, nenařikaj Bartoš II, .. děvče, neplač pro mě Kamen.; v 2. cěži mi je Sušil t., mi je horší ežli Bartoš, je mi horší Vřes., mně je horší Kam.; v. 3. cěži mi je s tvým Sušil III, t., mi je horši s tvym Bartoš, je mi horší s tým Vřes., mně je horší s tvým; v. 4. nežli .. s dziejatečkem Sušil t., ežli Bartoš, s tým diťátkem Vřes., s děvčátečkem Kamen.

Sl. 4. a násl. úplný var. je toliko u Sušila III, 379:

Ty vychovaš, do ludzi daš,
ešče z něho učěchu maš.

Mně tvůj vinek budzě cěžky,
dyž ja přijdu před sud božsky.

Ty budzěš stać a žalovać,
a ja musim pokutovać.

Hraju žily pod koleny
o ten věneček zeleny.

Hraju, hraju, nepřestanu,
že sem podved krasnu pannu.

K sl. 5. sr. pol. sl. 3. z Vřes.:

bo jak přijdu před súd božský,
dal sem duši za tvé vínky.

Píseň u Bartoše II, 64 (76), sl. 2. Chodí děvče po tom dvoře je jiná.

Var. u Vyhlídala 172 spojuje první dva verše sl. 1. u Suš. III, 380 (zde 1a) s prvními dvěma verši sl. 3. (odchylky: kole, mi ... ešče mi je horši).

*

Varianty 1a^1, 1b^1 a 1b^2 jsou blízké; vzdálenější je 1c.

V prvém motivu ponechán okolek kvinty

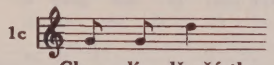

Spád nápěvný třetího a čtvrtého motivu je tu též zachován

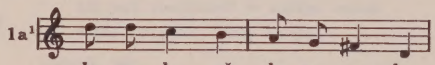

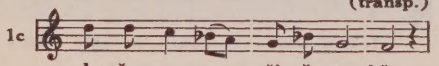

a přechází i do variantu 1d a 1e

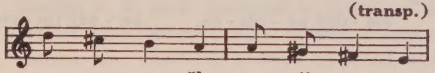

86.

1a

ZLINSKO. Bartoš I, 10 (18).

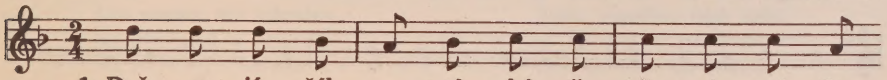

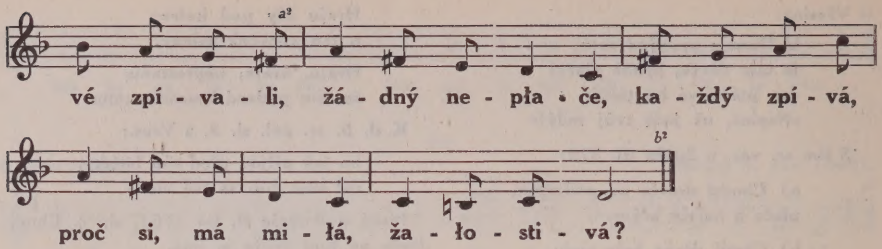

Dyž sem já šél cestú v háji,
všeci ptáčkové zpívali,
žádný nepłače, každý zpívá,
proč si, má miłá, žałostivá?

1b

HOŠŤÁLKOVÁ. Zp. Pilčík. Sb. Fr. Hlobil.

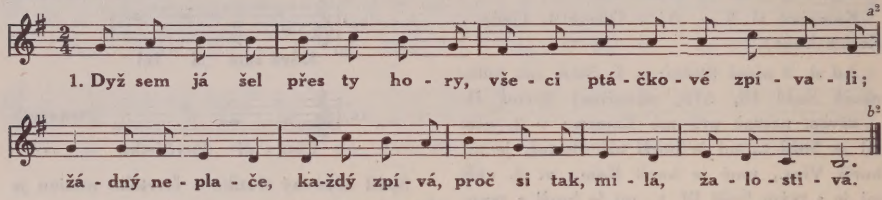

1c

Černík 23 (5).

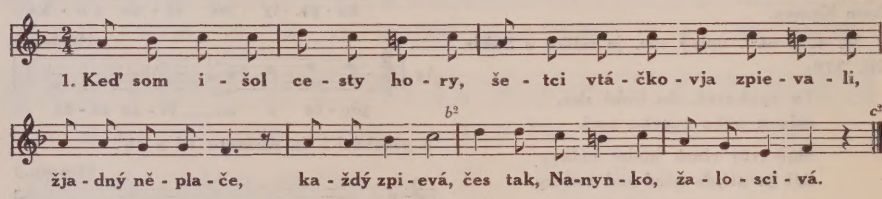

1d

Sušil III, 259 (313a).

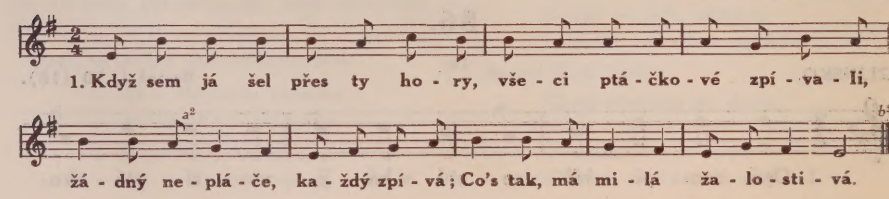

2a

BLATNIČKA. Bartoš II, 215 (341).

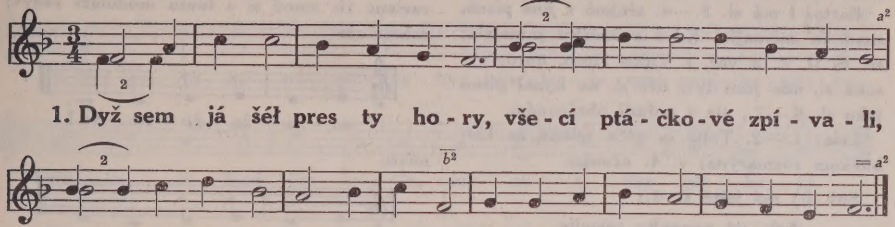

2b

PÍSEK. V. Lísa.

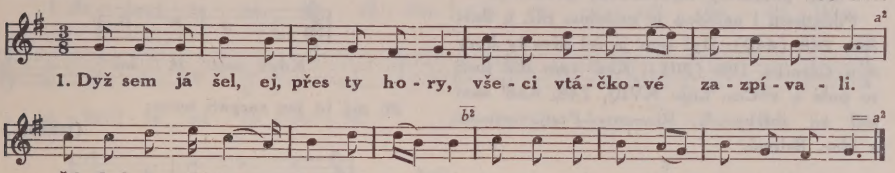

Text je v podstatě jeden s drobnými odchylkami:

Sl. 1. Sušil 313 a):

Když sem já šel přes ty hory,
všecí ptáčkové zpívali.
Žádný neplače, každý zpívá;
cos tak, má milá, žalostivá.

Černík 23:

Keď som išol ces ty hory,
šetci vtáčkovja zpievali,
žjadný něplače, každý zpievá,
čos tak, Naninka, žaloscivá?

Suš. t b) v. 1. přes ty lesy, v. 2. zpívali vtáčkové všecí, v. 4. proč jsi (taktéž Hošť., Bartoš I, II), Bartoš I, v. 1. Dyž sem já šeł cestú v háji; Hošť. v. 4. proč si tak, milá; Lísa v. 2. zazpívali, v. 4. ty si.

Sl. 2. Suš. a):

Což nemám být žalostivá,
má poctivosť se kolíbá,
má poctivosť v kolibecce,
tobě, synečku, svítí slunce.

Odchylně Suš. b):

A proč bych já neplakala
a nebyla lítostivá?
Už má poctivosť v celém světě,
tobě, synečku, růža kvete.

Černík 24:

Jak já němám žalostná byc,
strojí sa mi galán ženic,
galán ženic, druhú si vzac,
ej, čo já hriešná budzem dzelac?

Bartoš I: v. 1. Jak, v. 2. dyž sem poctivosť ztratila, v. 3. moja poctivosť se kolíbá, v. 4. ptáček zpívá. Bartoš I, II, v. 4. tobě, šohajku, muzika hrá. Hošť. v. 1. Proč bych žalostná nebyla, v. 2. dyž sem pro tě čest ztratila; v. 3.—4. = v. 3.—4. další strofy u Suš. a). Lísa v. 1. Proč bych žalostivá nebyla, v. 2. jako Bart. I (přidáno svú), v. 3.—4. jako Bart. I.

Sl. 3. Suš. a):

Tobě, synečku, tobě jináč,
za klobúčkem rozmarýn máš;
tobě se líčka červenajú,
moje očička plakať majú.

Suš. b) v. 1. ... je, synečku, jiná, 2. páví píra, 4. mé černé oči naříkajó.

Bartoš I má sl. 3.—4. zřejmě z jiné písně, snad se začínající Když světničku zametala; sr. tu sl. 4. a var. z Vidče Horo, horo, vysoká si, kde jsou tyto dvě sl. na konci písně jako sl. 6.—7., ale v pořadí obráceném.

Lísa: 1.—2. Tobě sa ešče zeleňá za klobúčkem rozmarýna; v. 4. očenka.

Suš. b) má ještě sl. 4.:

Ach, vy panenky rozmily,
kery ste ješče poctivy!
Ach, nemilujte pěti, šesti,
klaďte to sobě za neščestí

— dosti podezřelý mravokárný přídavek.

Počátkem i náladou je podobna pís. u Bart Jan. 248 (440): Dyž sem já šel přes ty hory a u Černíka 198 (301), Keď som išol prez to pole a v Čes. Lidu XVIII, 148, Keď som išél ze sbírky L. Rízner ové-Podjavorinské z Hor. Bzinců.

*

Variantům 1a, 1b, 1c ubývá obsažnosti toninové.

Variant 1a dotýká se sedmého sníženého stupně (♮ VII), t. zv. moravské modulace; variant 1b »neví si s touto modulací rady«; zakončuje

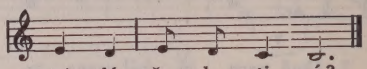

místo

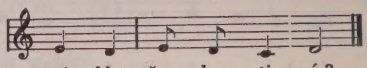

Variant 1d neopouští toniny e.

2a stoupá v počátku do kvinty

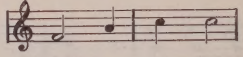

2b má tu jen rozpětí terce:

(transp.)

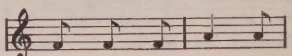

87.

1a

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Jos. Steinhardt, 52l. Sb. H. Bím 1907.

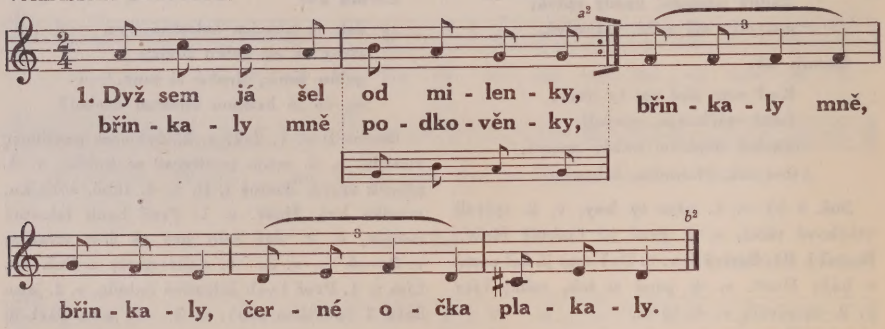

Dyž sem já šel od milenky,
břinkaly mně podkověnky,
břinkaly mně, břinkaly,
černé očka plakaly.

1b

NECHVALÍN. Bartoš II, 197 (306).

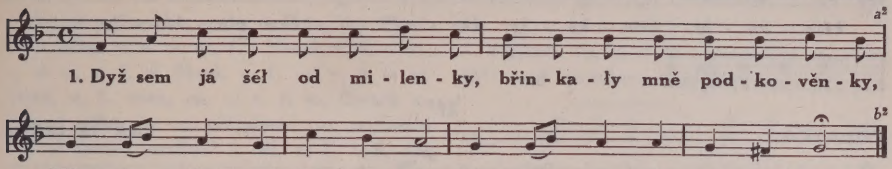

1c[1]

NEDAŠOVA LHOTA. Zp. Frant. Ročák. Sb. H. Bím 1908.

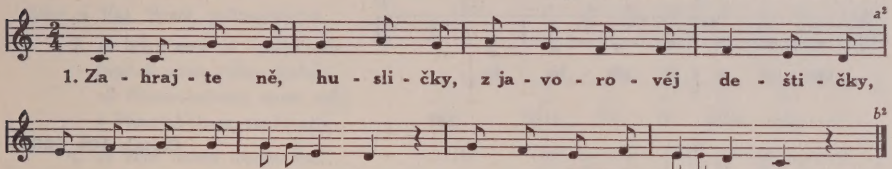

1c[2]

ŽITKOVÁ. Ferd. Tomek.

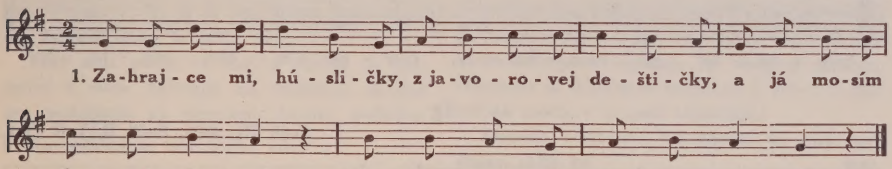

1d

MORKŮVKY. Zp. Jos. Babáček. Sb. H. Bím 1904.

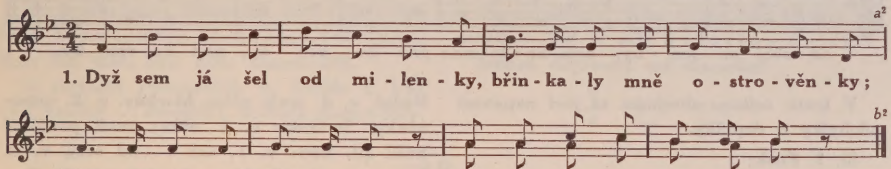

1e

STRÁŽNICE. Zp. Jos. Hořák, 67l. Sb. H. Bím 1907.

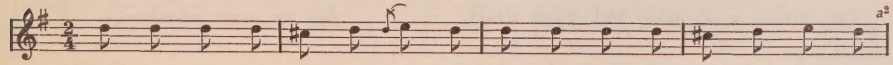

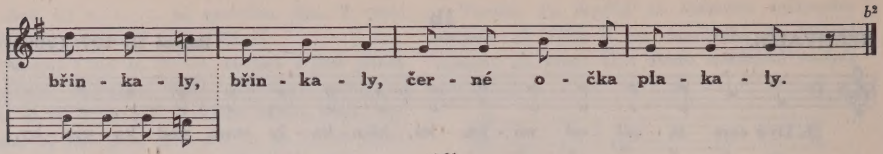

1f[1]

POLANKA. Peck 76 (208).

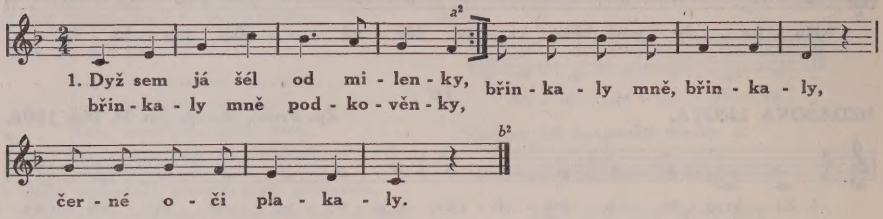

1f[2]

Černík 168 (251).

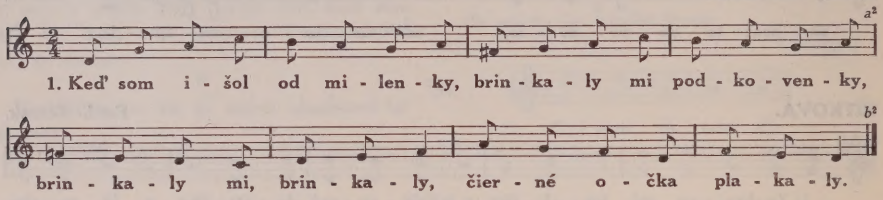

1g

Sušil III, 566, Sušil II,[1]) 3 (6).

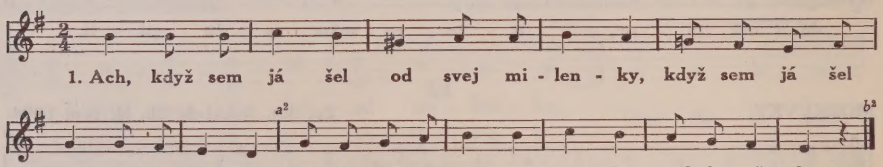

V textu celkem shodném se jeví nepatrné odchylky a doplňky.

Sl. 1. Peck:

Dyž sem já šél od milenky,
břinkaly mně podkovénky,
břinkaly mně, břinkaly,
černé oči plakaly.

Tak Bartoš, v. 4. očka, Val. Bystř. (též), Nedaš. v. 4. moje očka, Morkův. v. 2. ostrovénky, Strážnice v. 4. očka; jinak poněkud Sušil III, 566: v. 1. ach ... od svej, v. 3. ach ... a už nebudú, v. 4. plakat budú. Černík 168: Keď som išol, brinkaly mi ... čierné.

Sl. 2. Peck:

Čérné oči, proč plačete,
šak vy moje nebudete,

[1]) Táž píseň jako u Sušila II, ale psáno jsem, mi.

nebudete, nesmíte,
darmo na mne myslíte.

Bartoš v. 1. očka, co, v. 4. si to, Val. Bystř. v. 1. očka, v. 4. na to, Lh. Nedaš. v. 1. očka, v. 3. a, v. 4. si, Mork. v. 1. co, v. 4. si to, Stráž. v. 1. očka, co, v. 4. si to. Černík t.: Čierné očka, čo ... nebudzece ... nesmíce, nač si darmo myslíce? S. III, v. 1. Ach, což vy, K prvním dvěma veršům této slohy tu pokračuje sl. 4.:

Ach bude vojna, vojna neščasná,
dyž umřu, modli se za mňa.

Var. z Val. Bystř. pokračuje sl.

3. A když sem já mašíroval,
tatíček mně ruku podal:
»S Pánembohem, synu můj,
s Pánembohem mašíruj!«

4. Já sem doma nenocoval,
koňom sečky nenařezal;
dívky zedly večeřu,
nech si sečky nařežú.

K sl. 4. sr. Horečka ošumělá Prostř. Bečva (zp. Plucnar), sl. 4. Já sem doma nenocoval, ale ostatek slohy je zcela jiný.

Text naší písně ve var. z Nedaš. je připojen k sloze Zahrajte ně, husličky, shodné jen počátkem se skupinou tohoto počátku. Proto podáváme tuto slohu zde:

Zahrajte ně, husličky,
z javorovéj deštičky,
zahrajte ně vesele,
ať sa srcce zasmeje.

Sr. k této písni Slavia II/4 247 (354) Zahréte mi na husličky, Modloslužeb. 164 (204), Bart Jan. 626, 802, 804; Tomek 208.

Z variantů slovenských sr. Kollár I, 130 (od Aničky ... štrnkaly), Sborník Matice Slov. II, 85 (25); var. český v Čes. Lidu VII, 139 (Když jsem já šel od Nanynky).

*

Varianty 1a, b, c^1, d a e v druhé své části (b^2) mají společnou sčasovku

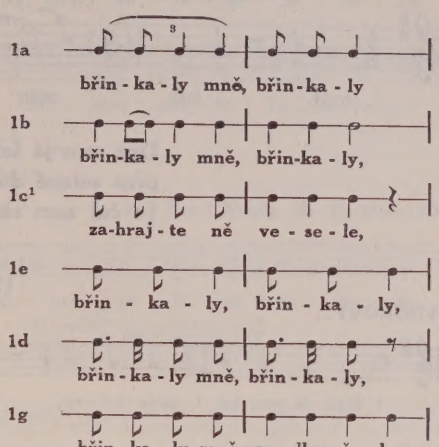

Kvintovým okolkem počátku písně vážou se varianty 1b, $1c^1$, $1c^2$, 1d. Variant $1f^2$ v prvém motivu dospívá septimy, $1f^1$ dospívá oktávy. Nápadna je modulace toninová v 1b; v F dur začíná píseň, v G moll ukončuje.

Stupnice sestavená bezohledně na tuto modulaci měla by

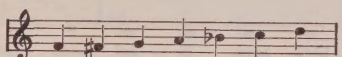

Poznámka notační. V 1a takt taktu se rovná délkou. Nelze triolu psát taktem ¾, neboť by byl ¾ takt o třetinu delší.

Hudců doprovod má sčasovku

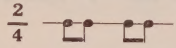

88.

VNOROVY. 1a Zp. Frant. Kůrečka. Sb. H. Bím 1907.

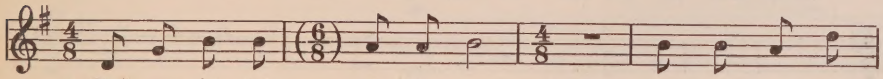

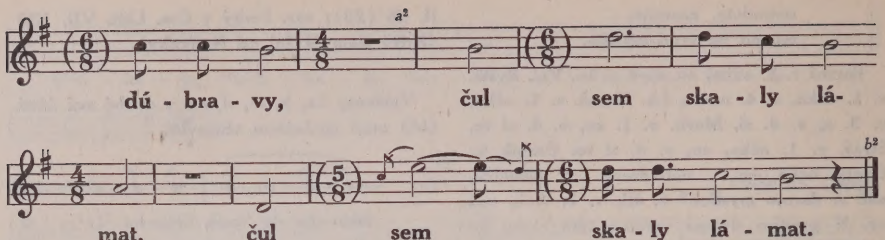

Dyž sem já šel přes hory,
přes zelené dúbravy,
[: čul sem skaly lámat. :]

1b

VNOROVY. Sb. H. Bím.

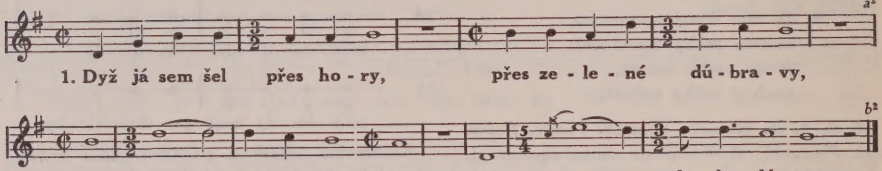

1c

Zp. Anna Holková. Sb. Fr. Kyselková.

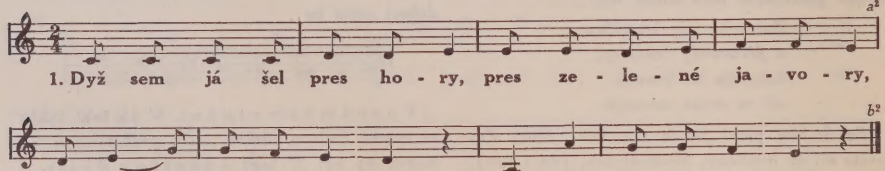

1d

DERFLE. V. Lísa.

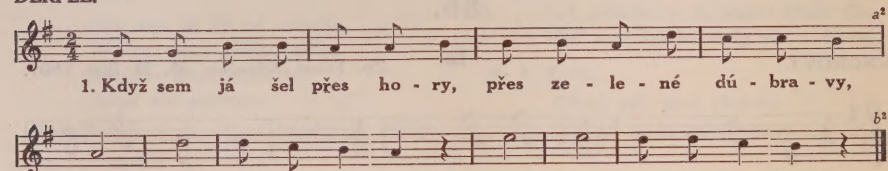

1e

VELKÁ. Bartoš II, 196 (305a).

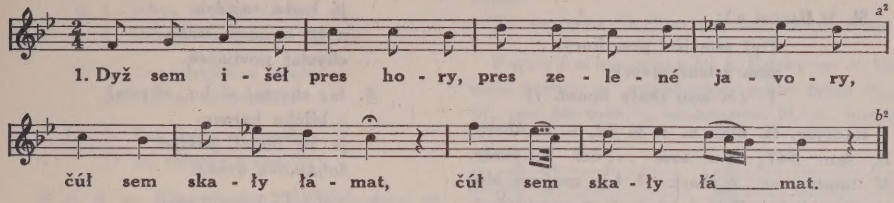

1f

RADĚJOV. Zp. Pavel Kotek. Sb. H. Bím 1909.

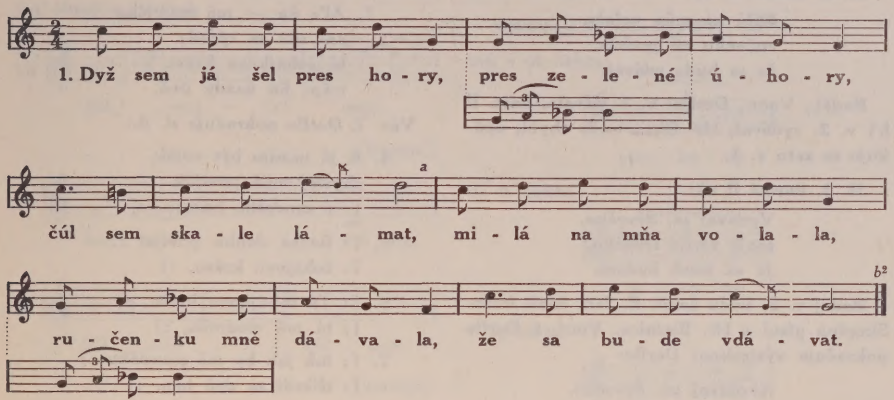

2a

LIPOV. Bartoš II, 196 (305b).

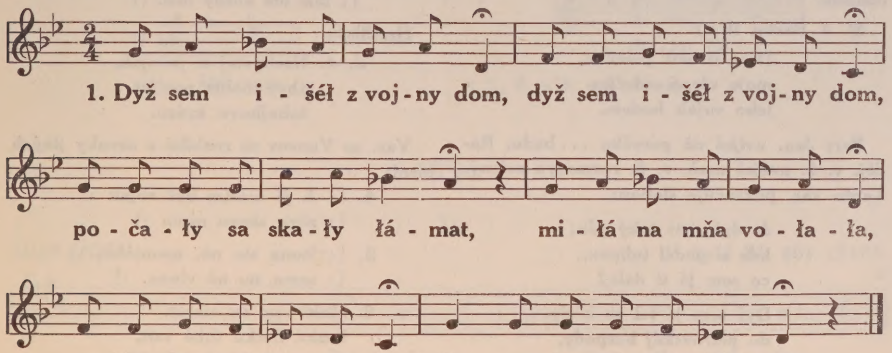

Text je v podstatě shodný, v některých písních přidává se motiv s povijákem.

Sl. 1. Bartoš a):

Dyž sem išeł pres hory,
pres zelené javory,
[: čúł sem skały łámat. :]

Radějov, H. Blat. v. 1. já šel, v. 2. úhory, B. Jan. 647, ked som ... čuł ... skały. V tomto var. a Bart. II b) spojeny dvě strofy v jednu. Bartoš b) v. 1. z vojny dom, v. 3. počały sa. — Vnor., Derfle v. 1. = Raděj., v. 2. dúbravy.

Sl. 2. Bartoš II a):

Miłá na mňa volała,
ručenku ně podała,
že sa bude vdávat.

Raděj., Vnor., Derfle: v. 2. dávala, Bart. II b) v. 3. vydávat, Hr. Blat., v. 2. chybí, opakuje se zato v. 1.

Sl. 3. Bartoš II a):

Vydávaj sa, děvečko,
moje věrné srdečko,
já sa ženit budem.

Raděj v. 3. budu ženit. B. Jan. ženit budu. Skupina písní z Hr. Blatnice, Vnor. a Derfle pokračuje výstrahou: Derfle:

Nevdávaj sa, děvečko,
moje zlaté srdéčko,
už je všecko darmo!

Vnor. v. 1. má milá, v. 2. má Nanynko rozmilá.

Sl. 4. Bartoš II a):

Dám si uvít perečko,
moje věrné srdečko,
lebo voják budem.

Bart Jan. uvíješ ně pérečko ... budu, Raděj. v. 1. uvěješ mně, v. 3. rozmaryn zelený. Tento var. pokračuje slohou:

Ja dyž si ty taký pán,
kde si poděl tulipán,
co sem já ti dała?

Dyž sem já šel na hody,
do petrovskéj hospody,
voda mně ho vzała.

Bart Jan. pokračuje slohou 4. takto:

4. Já do vojny pojedu,
já budu vojáček,
a ty si, moja miłá,
chystaj povijáček.

5. Ja, chystaj si ho, chystaj
z bílého harasu,
ja co budeš povíjat
šohajkovu krásu.

6. Tá šohajkova krása,
tá ňa utrápiła,
jak dyby ňa mamička
trikrát do dňa biła.

7. Al'e ňa — má mamička
ani ráz za týdeň;
tá šohajkova krása
trápí ňa každý deň.

Var. Z Derfle pokračuje sl. 4.:

4. A já mosím být voják,
chystej milá poviják
[: z modrého harasu. :]

5. [: Budeš doňho povíjat :]
[: šohajovu krásu. :]

6. [: Tá šohájkova krása, :]
[: tá mě omámila, :]

7. [: tak jak by mě mamička :]
[: třikrát za deň bila. :]

8. [: A ona mě nebije, :]
[: jen jednú za týdeň, :]

9. [: ta šohájkova krása :]
[: bije mě každý deň. :]

Hr. Blatn.:

sl. 4. Nachystaj si povijak,
abys mohla povijat
šohajkovu krásu.

Var. ze Vnorov se rozbíhá s ozvuky jiných písní:

4. [: A já mosím byt voják :]
[: zítra skoro ráno. :]

5. [: Sama ste ně, mamičko, :]
[: sama ste ně vinna. :]

6. Mohl sem sa oženit,
hezkú holku sobě vzít,
[: vy ste ně nedala. :]

7. [: Kup si, milá, poviják, :]
[: z bílého harasu. :]

8. [: Abys mohla povijat :]
[: šuhajkovu krásu. :]

9. [: Ta šuhajkova krása :]
[: vadne, až uvadne. :]

10. [: Tak jako ta rosička :]
[: na zelenéj trávě. :]

K sl. 6. sr. Rittersberka 73 Mohla jsem se dávno vdát.

*

Ve variantech 1a až 1f je zajímavo sledovat obměnu motivů:

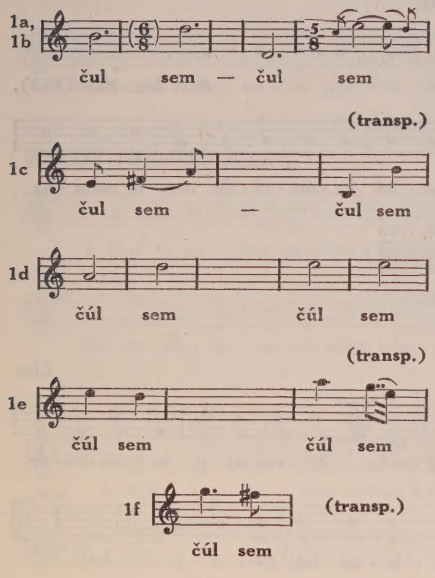

V písni 2a nahrazena slova »čul sem« slovy »počaly se skály lámat«; ztratil se tím i mel. motiv.

Ve variantu 1b jsou jen zdluženější tóny.

Poznámka notační. Kdyby se v 1a užilo korun 𝄐 vyměřených místo taktů $^{6}/_{8}$, $^{5}/_{8}$, pak jde takt $^{4}/_{8}$ venkoncem. N. př. místa

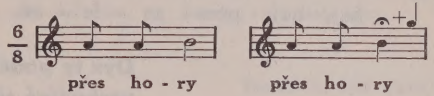

Správnost sčasovací vyplyne z obojích způsobů notačních.

Variant z B. Jan. str. 647. od 1e

má v 2. taktu

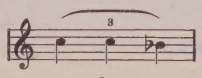

ve 4. taktu

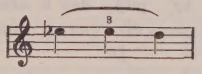

v 8. taktu

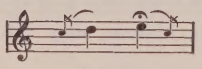

v 9. taktu

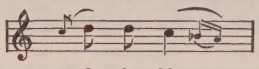

v 3., 5. a 6. má přírazy.

89.

1a

ŠLAPANICE. Sušil III, 261 (319).

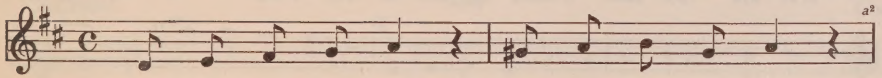

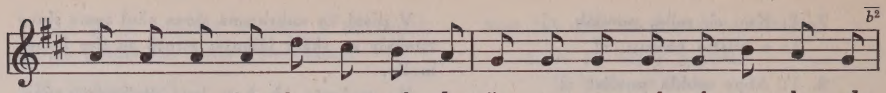

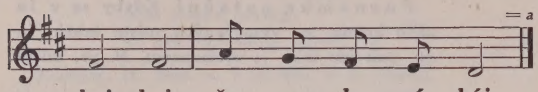

Dyž ty pudeš k nám,
nechodívé sám,
vezmi sebó kamarády
přes ty pusté vinohrady, hej, hej,
přes zelené háj.

1b

MALÁ VRBKA. Bart Jan. 221 (393).

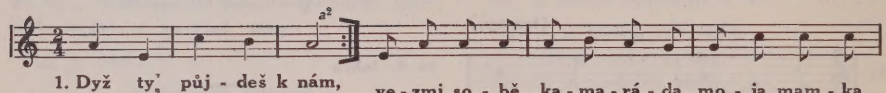

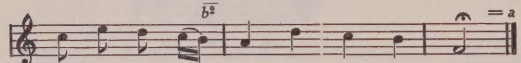

1c

HLUK. Lísa.

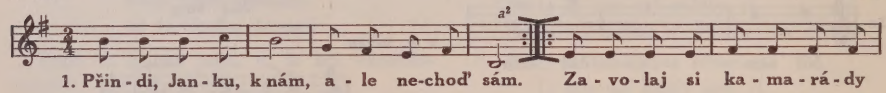

1d

LIDĚŘOVICE. Zp. Tomáš Kúsalík, 62l. Sb. H. Bím 1907.

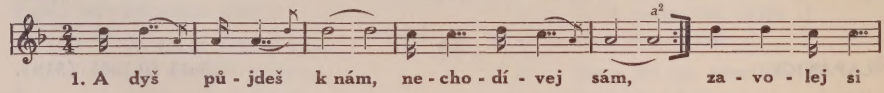

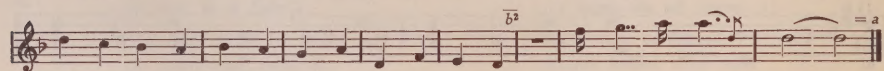

1e

JUNDROV. Zp. Fr. Krásný, 42l. Sb. Fr. Kyselková.

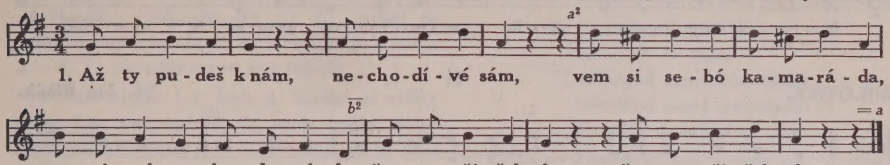

1f

LIPOV. Bartoš II, 165 (249).

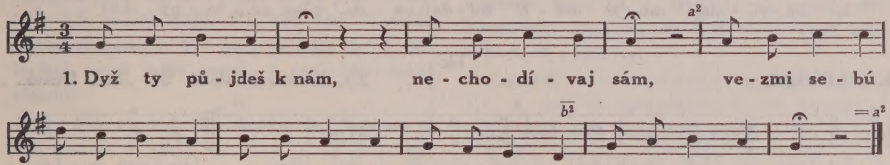

1g

MAKOV (slovenské pomezí). Zp. Maryša Gažáková. Sb. Meth. Dušek.

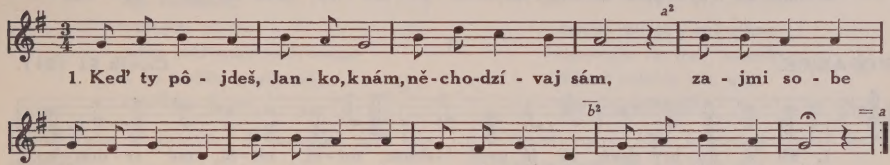

1h

Koželuha 56 (66).

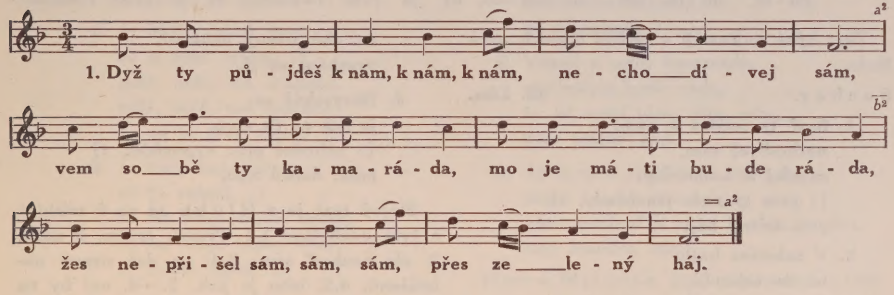

1ch

SUCHOV. Lísa.

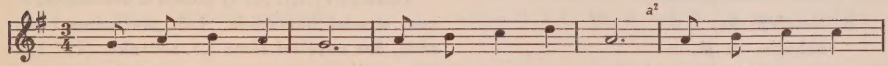

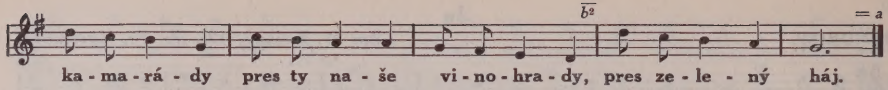

1i

MILOTICE. **Sb. Jos. Řihák.**

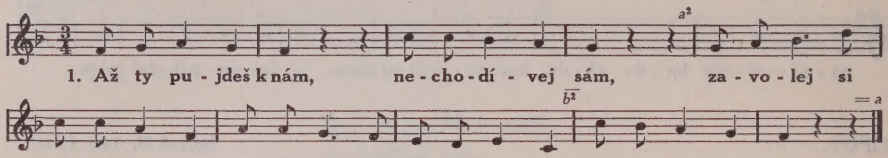

1k

KARLOVICE. **Zp. Barbora Bílová. Sb. Jind. Dušek.**

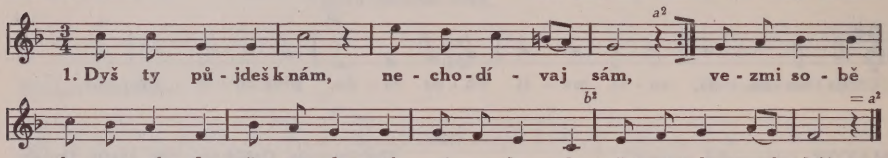

1l

KOPANICE. **Černík 51 (51).**

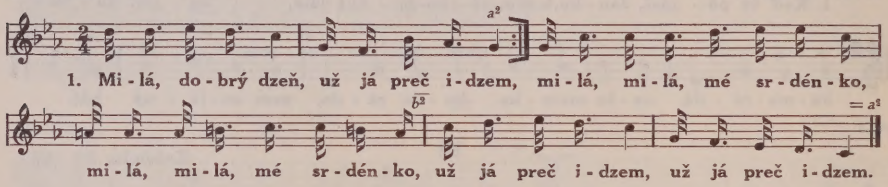

Text bývá nejčastěji v těchto čtyřech strofách:

S u c h o v. **Sb. Lísa.**

1. Keď ty půjdeš k nám,
nechodívaj sám,
zavolaj si kamarády,
[: pres ty naše vinohrady, :]
pres zelený háj.

2. V zeleném háju,
na ťa čekajú,
[: tam ťa Janko, mé srdenko, :]
tam ťa zabijú.

3. Nezabijú ňa,
nebojím sa já,
mám šablenku ocelovú,
na obě strany brúšenú,
vysekám sa já.

4. Nevysekáš sa,
je jich na ťa moc,
[: nebudeš moc vypovědět, :]
milá, dobrú noc.

Stejný text je z H l u k u až na ř místo r a tyto odchylky: 1,1. Přindi, Janku, k nám, 2. ale nechoď sám; 3,4. na dvě strany nabrúšenú; 4,2. lebo je jich, 3.—4. oni by ťa porúbali, hodili pod most.

J u n d r o v: 1,1. Až ty pudeš, 2. nechodívé, 3. vem si sebó hamaráda, 4.-5. panímáma bude ráda, žes nepřišel sám; 2,3. srdánko (?)! 3,4. jako v Hluku; 3,2. tuze moc, 3. vyřeknouti.

Karlovice: 1,1. Dyž, 3. vezmi sobě, 4.—5. -ř-; 2,3.—5. že až půjdeš od svéj milé, od Haničky roztomilé, že...; 3,1. neboj sa milá, 4. vybrúsenú; 4,2. lebo je jich moc, 3.—4. [: nebudeš mocť ani řeknúť :].

Vyzovice: 1,1. Dyž, 4. kerého já vidím ráda; 3,1. že nezabijú, 4. podle bočka položenú, 5. vybráním; 5,1. nevybráníš sa, 2. lebo je jich moc, 3. mět kady řeknút.

Makov: 1,1. Keď ty pôjdeš, Janko, k nám, 2. něchodzívaj, 3.—5. zajmi sobe kamaráda, naša mamka bude ráda, pres zelený háj; 2,5. zabíci majú; 3,1. atd. ně-, 4. podle bočku připásanú; 4,2. lebo jich je, 3.—4. nebudzeš mocť šable sepnúc a svéj milej takto reknúc.

Kudlov: 1,3. kamaráda, 4. kerého já vidím ráda, 5. přes; 2,1. háji, 2. na tě čekají, 3.—5. zabijú tě, můj synečku, zabijú tě pro cérečku na samém kraji.

Kudlov 3.:

Aj, nezabijú,
nebojím já sa,
mám šabl'enku nabrúsenú
a na bočku pověsenú,
vysekám já sa.

4,2 l'ebo je jich, 3.—4. nebudeš mět kdy povědět.

V písni z **Kopanic** (Černík č. 51) je 1. sl. z jiné písně, pro značnější dialektické odchylky otiskuje se tu píseň celá:

1. [: Milá, dobrý dzeň,
už já preč idzem, :]
milá, milá, mé srdénko,
milá, milá, mé srdénko,
[: už já preč idzem. :]

2. [: Haj, haj, šohaju,
už ťa volajú, :]
že len tebja zajtrá večer,
že len tebja zajtrá večer
[: zabici majú. :]

3. [: Ach, nězabijú,
nebojím sa já, :]
mám šablenku ocelovú,
podle bočka pripravenú,
[: vysekám sa já. :]

4. [: Ach, nevysekáš,
lebo ich je moc, :]
nebudzeš moct povedzeci,
nebudzeš moct povedzeci,
[: milá, dobrú noc! :]

U Bartoše II, č. 249, a Bart Jan., č. 393, jsou jen sl. 1.—3. Odchylky jsou nepatrné: Bart. II, 1. Dyž, 3.—4. vezmi sebú kamaráda, naša mati bude ráda; v sl. 2. a 3. se 3. verš opakuje. Bart. III, 1. Dyž, 3.—4. vezmi sobě kamaráda, moja mamka bude ráda, jinak jako v Bart. II a u Lísy.

Zapsání z **Lidéřovic** má jen 1. sl.: 1,1. A dyž, 2. nechodívej, 3.—4. zavolej si kamaráda, naša pani bude ráda, 5. -r-.

U Koželuhy je toliko sl. 1.—2. za sl. 3.—4. přidána píseň Dyž sem plela len, sr. tam. Sl. 1,1. Dyž, 2. -ej, 3.—5. vem sobě ty kamaráda, moje máti bude ráda, žes nepřišel sám, sám, sám, 6. přes...; 2,3.—6.:

Zabijú ťa pro milenku,
schovajú ťa pod jasenku
pěknú zelenú, nú, nú,
tam ťa nechajú.

U Bayera, č. 150, je postup motivů jiný, ač v textu není nic nového; sr.:

1. Nechodívej k nám, synečku,
zabijú tě pro děvečku,
v zeleném háji-ji-ji
na tě čekají.

2. Vezmi s sebú kamaráda,
panímáma bude ráda,
že jsi nešel sám, sám, sám,
přes zelený háj.

3. Až k nám půjdeš do zahrady,
zajmi s sebú kamarády,
edem nechoď k nám, k nám, k nám,
můj Jeníčku, sám!

Píseň z **Milotic**, jejíž zapisovatel míchá dialekt se spisovným jazykem, pokračuje ve sl. 5.—8. známou hrozbou, že milý odejde na vojnu.[1]) 1,1. Až, 2. -ej, 3.—4. zavolej si ka-

[1]) Sr. též skupinu Ten němčickej mlejn.

maráda, moje máti bude ráda, 5. -ř-; 2,1. háji, 2. tě — čekají, 3.—4. [: že tě oni, můj synečku, :] že tě zabijí; 3,1. mňa, 2. se, 3. šabličku, 4. na dvě strany nabrušenú, 5. se; 4,1. se, 2. tě, 3. ani, milý, nevyřekneš.

Sl. 5. Dybych věděl já,
že nebudeš má,
osedlál bych si koníčka,
ty děvečko, ty malučká,
jel bych do pola.

6. Mezi vojáky,
mezi sedláky,
nevyplatiš mě, milenko,
pěkné zlaté mé srdenko,
štyrma dukáty.

7. Dybys chodila,
pěkně prosila,
[: v pěkném bílém fěrtušečku :]
zlato nosila.

8. A já bych ráda,
velice ráda,
[: muj synečku, vyplatila :]
sto tolarama.

Píseň ze Šlapanic u Sušila III, čís. 319 jediná má ve 3. sl. příznačný resignovaný obrat: Dyž mě zabijó, nech mě zabijó. Otiskuje se tu celá i se Sušilovými varianty.

1. Dyž ty pudeš k nám, nechodívé sám,
vezmi sebó kamarády
přes ty pusté vinohrady,
hej, hej, přes zelené háj.

2. V zeleném hájo na tě čekajó,
čekajó tam pod hruškama
železnéma obuškama,
hej, hej, tam tě zabijó.[1])

3. Dyž mě zabijó, nech mě zabijó,
zabijó mě pro Haničko,
zakopó mě pod jedličko,
hej, hej, pěknó zelenó.

4. Dyž mě zabijó, čím mě přikryjó?
Přikryjó mě rozmarýnem,[2])
pěkném bílém tulipánem,
hej, hej, modró fialó.[3])

Z variantů českých sr. Erben[2] 123, Homolka v Čes. lidu XV, 149, sl. 2. = sl. 3. u Sušila III, 319; var. z Táborska Slavia II_4, 187 (v sl. 2. nový motiv); z var. slovenských sr. Kollár I, 165, s motivem resignace ve sl. 3. a Slavia II_5, 345, Slov. sp. II, 240 (659), obdobná našemu var. z M. Vrbky. Počátkem se podobá píseň u Černíka 165 (246) Keď ja idzem k vám.

*

Okolek kvartový motivu 1a, 1b, 1d, 1e, 1f, 1g, 1h

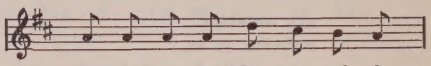

zveličuje se na kvintový ve variantu

(transp.)

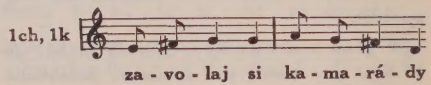

(transp.)

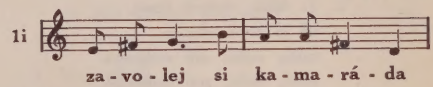

zplošťuje se na tercový v 1l

[1]) Dálejšek jiný:

3b) Z Karlovic: a):

Nezabijú mia, nebojím sa já;
mám já svoje ruky pevné,
a každý předemnú uhne,
haj, haj, vybráním sa já.

3c) Z Lichnova: b):

Nězabiju mne, něbojim se ja,
mam šablenku ocelovu,
od tisaře darovanu,
hej, hej, vysekam se ja.

[2]) Marijánkem.

[3]) Bílú šalvijú.

(transp.)

1l 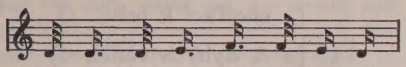

na sekundový v 1c

(transp.)

1č 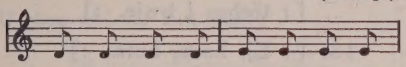

Spojovací motiv rytmický variantů 1a, 1b, 1c v části b^2

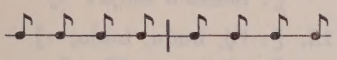

augmentuje se v 1d

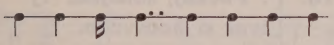

sčasuje se v 1l

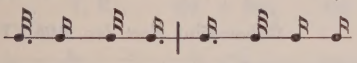

v 1e, 1f, 1g, 1ch, 1k

v 1i, 1h

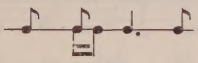

Pecků̊v nápěv str. 55. je úzce příbuzný s 1f, má ale

v 6. taktu

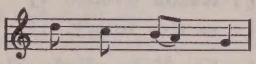

v 7. taktu

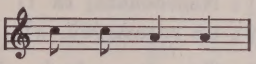

v 8. taktu

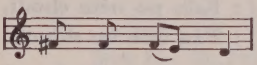

v 9. taktu

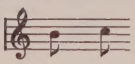

Bart. Jan. 100 (č. 121) liší se od 1ch v taktu třetím. Bart. J. má poslední tón h^1, v předposledním taktu má Bart J.

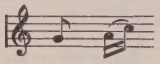

90.

1a

ROHATEC, KOMŇA. Sušil III, 228 (252).

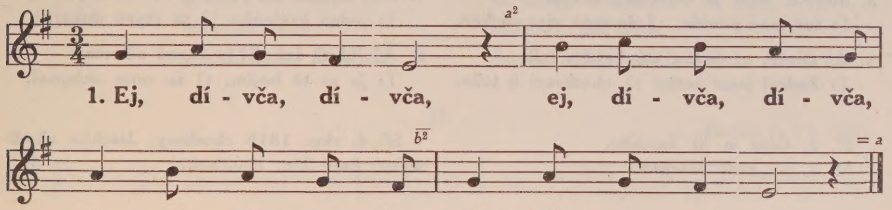

1. [: Ej, dívča, dívča :]
[: v černém damášku! :]

2. [: Neprocházaj sa :]
[: po mém salášku. :]

3. [: Ten můj salášek :]
[: velice drahý. :]

4. [: Každá ovečka :]
[: za dva tolary. :]

5. [: Ej, dívča, dívča :]
[: v černém domíně! :]

6. [: Neprocházaj sa :]
[: po rozmarýně. :]

7. [: Ten rozmarýnek, :]
[: on pěkně voní; :]

8. [: Kdo po něm chodí, :]
[: Pán Bůh ho skloní. :]

9. [: Ej, dívča, dívča, :]
[: sto ďáků v tobě! :]

10. [: Zedral sem boty :]
[: choďaci k tobě. :]

11. [: A dybych věděl, :]
[: že budeš moja, :]

12. [: Zedral bych boty :]
[: třebas i troje. :]

13. [: Ej, hora, hora, :]
[: vysoká hora! :]

14. [: Pověz, děvčico, :]
[: budeš-li moja? :]

15. [: Ej, budu, budu, :]
[: ale to ne včil; :]

16. [: Počkaj, šohajku, :]
[: až si podívčím. :]

1b

HUTISKO. Guberniální. Bart Jan. 408 (762).

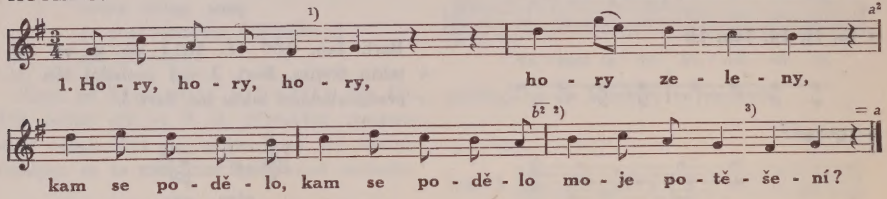

1. Hory, hory, hory, hory zeleny,
[: kam se podělo :] moje potěšení?

2. Potěšení nemám, potěšuj mne buh sam!
[: Co jsem miloval, :] to již více nemam.

3. Miloval jsem ja černooke děvče,
[: tuť mně povída, :] že mne více nechce.

4. Aj děvče, aj děvče, sto katu v toba.
[: Zedral jsem botky :] chodivaci k toba.

5. Však kdybych ja věděl, že budeš moja,
[: nelitoval bych :] zedrati i troja.

6. Aj, děvče, aj, děvče v černem damašku!
[: Aj, prochazej se :] po mojem salašku!

7. Muj salašek maly, ale předc bohaty,
[: jedna kozlenka :] za čtyry dukaty!

8. Aj šuhaj, šuhaji! ty černé oči maš;
[: ja se tě bojím, :] že mne oklamaš.

Sl. 2. toho ja již Jaschke.
Sl. 3. jíž mne Jaschke.

Sl. 4. rkp. 1819 chodiacy, Jaschke chodiwacy, Bart Jan. choďaci.

[1]) Jaschke 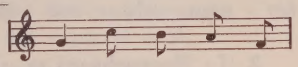

[2]) Jaschke a^1, c^2 místo c^3, d^2.

[3]) Jaschke g^1 místo h^1.

Bart Jan. 408 otiskl z písně 1b jen 5 sloh. Bayer 108 Ach, děvča má jen zlomek naší písně. Varianty slovenské: Kollár I, 329, Slovenské spevy I, 134. O rozedrání čižem sr. Kollár I, 189 (Dávné chodenie) a Slavia II_5, 300.

*

U obou variantů jsou motivy

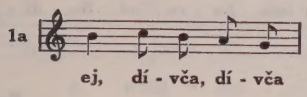

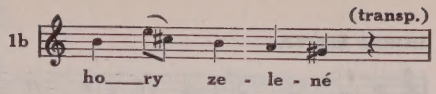

v podstatě melodické stejné.

Prvním motivem poněkud se odlišuje 1a od 1b

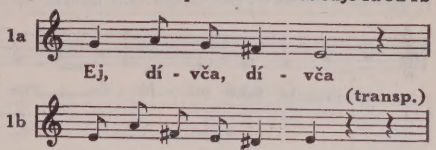

91.

1a

JAVORNÍK.

Bart Jan. III, 377 (699).

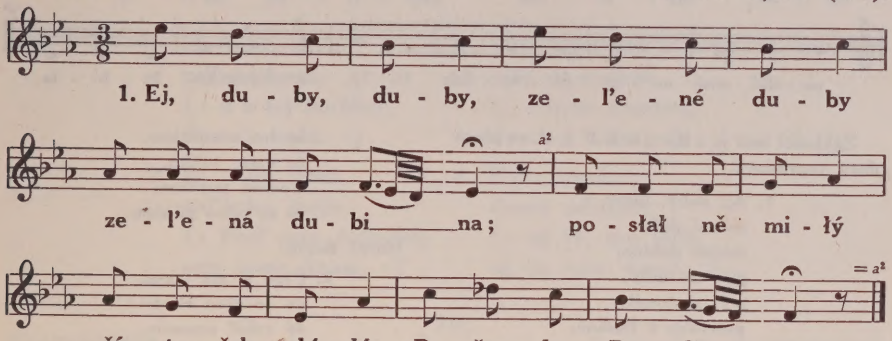

1. Ej, duby, duby,
zel'ené duby,
zel'ená dubina;
poslał ně miłý
šáteček biłý
z Peštu do Budína.

2. A já mu píšem,
že už ho nechcem,
že ho nemiłujem,
že mám inšího,
stokrát mil'šího,
že za něho půjdem.

1b

Bartoš I, 12 (25).

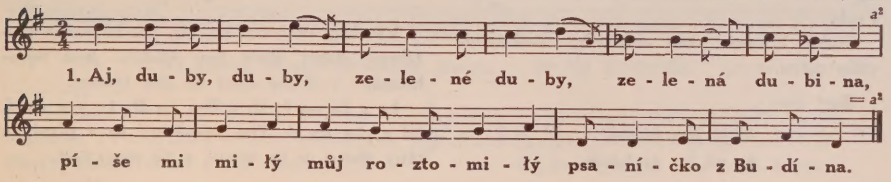

1c

HORNÍ BEČVA. Zp. Ondřej Kubáň. Sb. Hlobil.

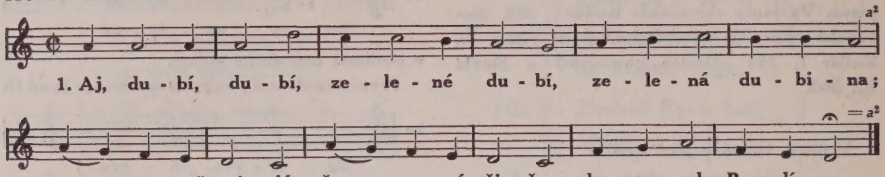

1d

LOUČKA. Peck 12.

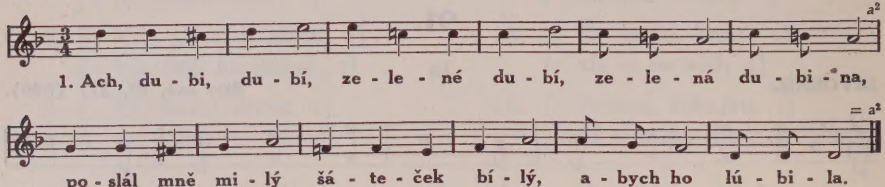

Základní text je z Bartoše I. V 2. sl. se písně dosti rozcházejí.

1. Aj, duby, duby,
zelené duby,
zelená dubina,
píše mi miłý,
můj roztomiłý
psaníčko z Budína.

2. Píše mi, píše,
že už mia nechce,
že mia nemiłuje,
že už má inší,
svú najmilejší
v uherskej kraině.

Sl. 1,1) Aj, dubí, Bečva, Ach, dubí, Peck 12, 4, poslál mně Peck, posłal ně Bart Jan, nese mně milá Bečva, 5) šáteček bílý Peck, šáteček bílý Bart Jan, červené čižma Bečva; 6) z Peštu do B. Bart Jan, abych ho lúbila Peck.

Slohu 2. pro větší odchylky otiskujeme vždy celou.

Bart Jan:

2. A já mu píšem,
že už ho nechcem,
že ho nemiłujem,
že mám inšího,
stokrát miľšího,
že za něho půjdem.

Horní Bečva:

2. Proč si mă bereš,
co se mnú svedeš?
Já robiť neumím.
Hop, do tanečku,
píť kořalečku,
tomu já rozumím.

Peck:

Oj, si-li žena,
daj koňom sena,
sena zeleného;
[: a já tobě dám :]
vína červeného.

Var. sloven. u Kollára II, 95, Sl. sp. I, 15 (44).

*

Všechny varianty 1a, 1b, 1c, 1d nesou zřetelnou stopu vlivu hry hudců: jsou »přehozeny« v druhé části do jiné tóniny.

1a z Es na f, 1b z G-g na D, 1c z a na d, 1d z d-a na d. Tím vysvětlují se v písni 1a tóny d^2-des^2, v 1b h^1-hes^1, v 1d *cis-c* : *fis-f*.

92.

1a

VELKÁ. Bart Jan. 217 (384).

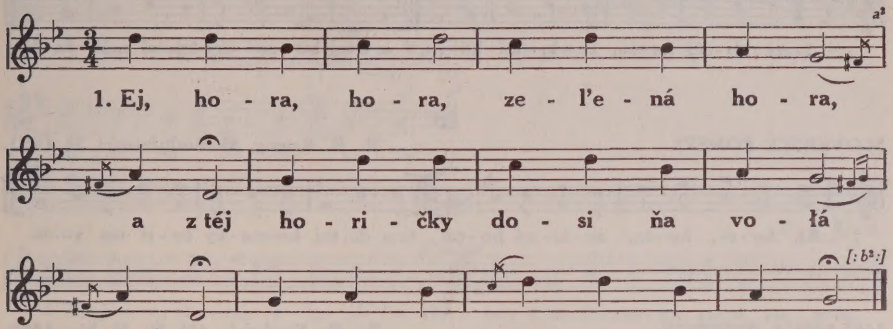

1. Ej, hora, hora,
zeľená hora,
[: a z téj horičky,
dosi ňa volá. :]

2. Ej, volá, volá,
galánka moja:
[: Poď sem, šohajku,
sem sama doma. :]

3. A já nepůjdem,
néni ně možná,
[: mosím napásti,
do rána koňa. :]

4. Koňa napásti,
drevo odvésti;
[: už ťa, ma miłá,
už ťa mám dosti. :]

1b

SVATOBOŘICE. Zp. Tomáš Krejčí. Sb. Kráčmer.

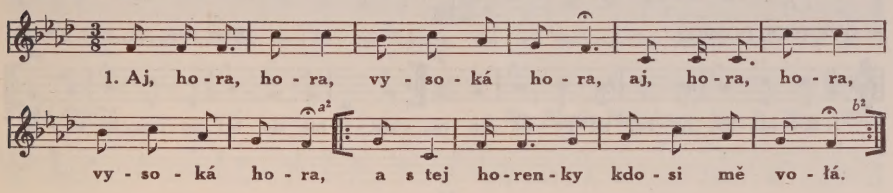

1c[1])

KARLOVICE. Bartoš II, 136 (197c).

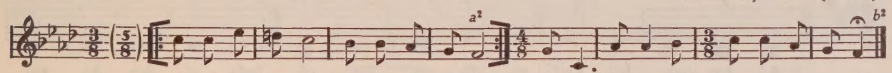

[1]) Taktová úprava $^3/_8$ ($^6/_8$) pochází od Janáčka. (Viz druhou notační poznámku). Bartoš notuje celou píseň v taktu $^2/_4$:

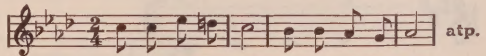

1d[1]

VELKÉ KARLOVICE. Zp. Johana Bilová. Sb. Ed. Hein. (Met. Dušek.)

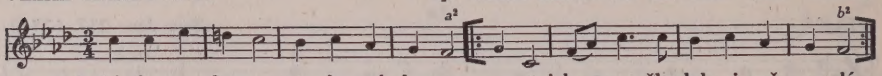

1. Aj, ho-ra, ho-ra, ze-le-ná ho-ra, a z tej ho-re-čky kdo-si mňa vo-lá.

1d[2]

SLOVENSKÉ POMEZÍ. Sb. R. Reissig. Modlosložebníci 34 (45).

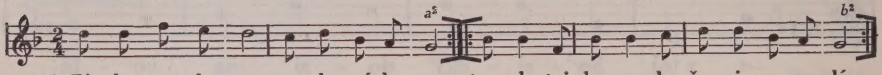

1. Ej, ho-ra, ho-ra, ze-le-ná ho-ra, tam do tej ho-ren-ky čo-si ma vo-lá.

1e

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Fr. Frydrych, 40l. Sb. H. Bím 1907.

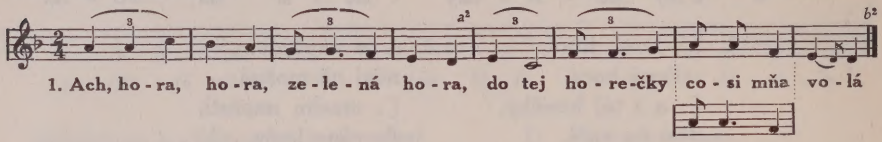

1. Ach, ho-ra, ho-ra, ze-le-ná ho-ra, do tej ho-re-čky co-si mňa vo-lá

1f

CHORYŇ. Sušil III, 203 (202).

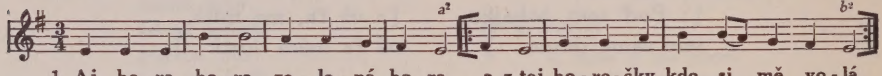

1. Aj, ho-ra, ho-ra, ze-le-ná ho-ra, a z tej ho-re-čky kdo si mě vo-lá.

1g

SLOVENSKÉ POMEZÍ. Bart Jan. III, 217 (385).

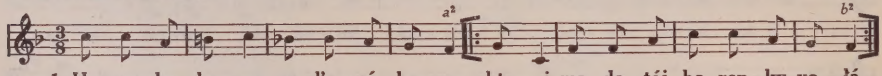

1. Ho-ren-ka, ho-ra, ze-l'e-ná ho-ra, chto-si ma do téj ho-ren-ky vo-ľá.

1h

LUDKOVICE. Zp. Marie Švechlíková, 70l. Sb. Leoš Janáček.

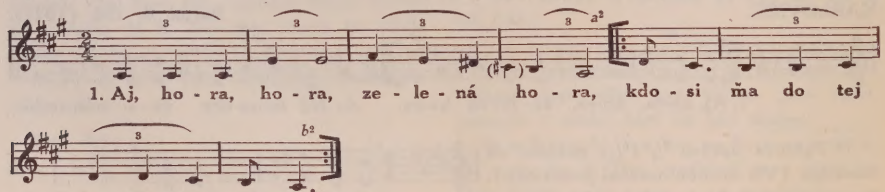

1. Aj, ho-ra, ho-ra, ze-le-ná ho-ra, kdo-si mňa do tej ho-ren-ky vo-lá.

1ch[1]

SUCHOV. Bartoš II, 136 (197b).

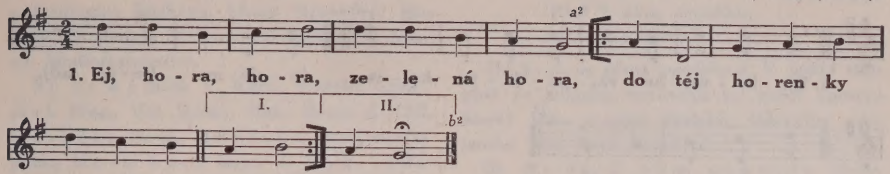

1ch[2]

Sb. J. Kunc.

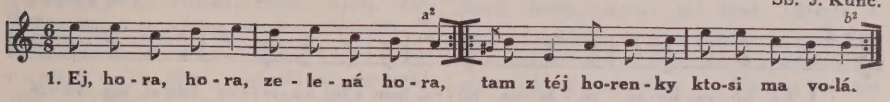

1i

HROZNOVÁ LHOTA. Zp. Kateřina Veverková. Sb. H. Bím 1904.

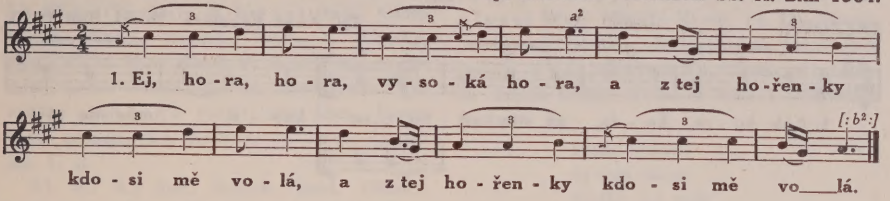

1k

HUTISKO. Zp. Koláček. Sb. Hlobil.

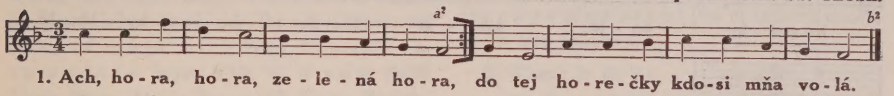

1l

STRÁŽNICE. Zp. Maria Mlýnková. Sb. H. Bím 1905.

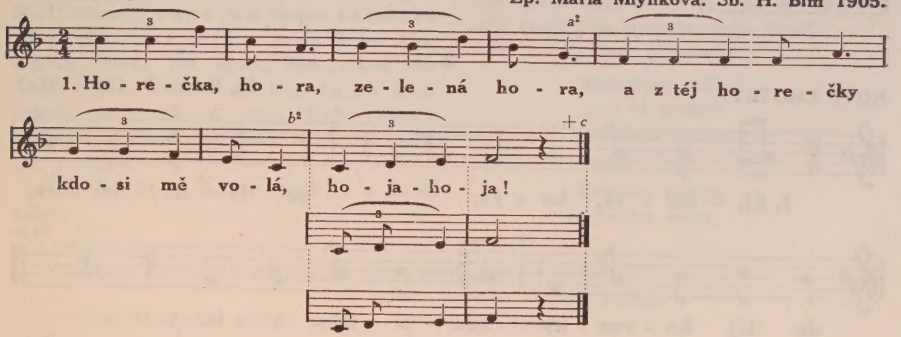

1m[1]

BŘEZOVÁ. Zp. L. Pellarová. Sb. Zeman.

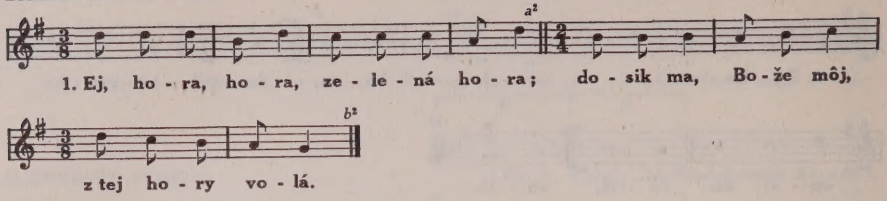

1m[2]

Jan Kunc 37.

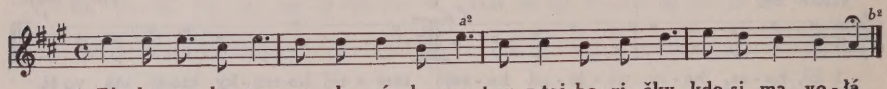

1n

BŘEZOVÁ. Zp. Anna Vaculová. Sb. H. Bím 1910.

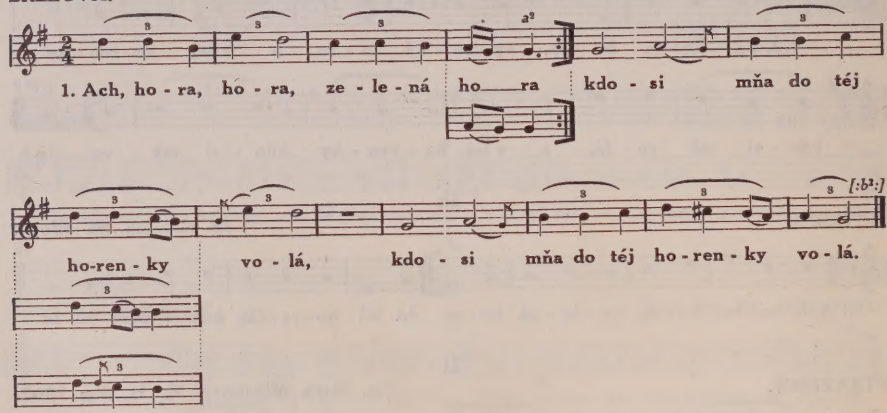

2

NOVÉ LHOTKY. Sb. Bartoš II, 136 (197a).

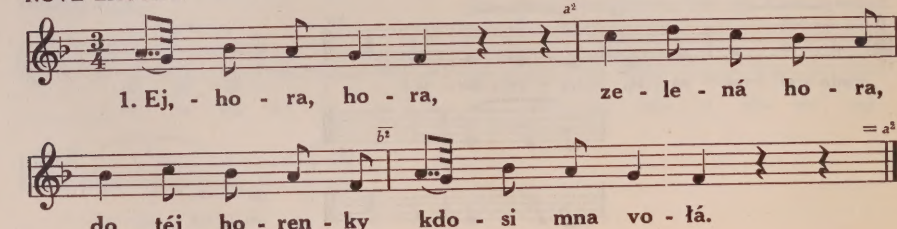

Text základní z Bart Jan., var. ze Svatobořic, V. Karlovic, z Val. Bystřice, z Choryně, z Ludkovic, Suchova, Lhoty Hroznové, Hutiska, Strážnice, Březové, N. Lhotek, u Kunce, Modlosložebníků.

Sl. 1.: Aj Sušil, V. Karl., Svatob., Ludk., Ach Břez., Val. Bystř., Hut., Bayer č. 133, Horečka Stráž., Horenka Bart., sloven. pom., Hora, hora Bayer č. 51; 2. vysoká Lhota Hrozn., Svatob.; 3. horečky Sušil, Stráž., Bayer č. 133, Karl., hořenky Lhota Hrozn., horenky Svatob.; do téj horenky N. Lhotky, Such., Karl., Val. Bystř., Hut. (v těchto třech posledních ... horečky); 3.—4. kdosi mňa do téj horenky volá Břez., tam do tej horenky čosi ma Modlosl., tam z téj ktosi Kunc, Sloven. pomezí (chtosima), Ludk. (ňa), dosíkma, Bože môj, z tej hory volá Břez. (Zeman); 4. kdosi Sušil, Lhota Hrozn., Stráž., Svatob., Karl., N. Lhotky, Hut.; cosi Such., Karl., V. Bystř., Bayer; mě Sušil, Lhota Hrozn., Strážn., Svatob., var. východní mají mňa (ňa), ma Břez., Kunc, Slov. pomezí, ňa Suchov. — Z N. Lhotek jen 1. sl.

Sl. 2.: Aj Suš., Svatob., Karl. (Hein), Ludk.; Ach Břez. (Bím), Bayer č. 133, Karl. (Bartoš), Svatob., Hut.; Volá mě Stráž., Voľá ňa Slov. pom., Voľa mňa Such.; 2. frajírka Stráž., mil'enka Slovenské pom., tá moja milá Břez. (Zeman), ruce podává Bayer 133; 3. k nám Sušil, Lhota Hroz., Stráž., Bayer 133, Kunc, Svatob., Val. Bystř.; přiď k nám Hut., Ludk.; pridi k nám Břez. (Zeman), poť ke mně Karl. (Hein); šuhájku Stráž., šohájko Břez. (Bím), synečku Sušil, Bayer 133, Svatob., Karl., Val. Bystř., Hut., Ludk. šuhajko Kunc; 4. sama som doma Břez. (Bím), Kunc, Sloven. pom., Karl. (Hein), Such.; su Ludk. — Z Karl. (Hein) a Ludk. jen 1.—2. sl.

Var. čís. 51 u Bayera spojil 1. a 2. sl. takto:

Hora, hora, do tej horečky
cosi mňa volá:
»Poď k nám, synečku,
sem sama doma!«

Od 3. sl. se písně rozcházejí. V jedné skupině se milenec vymlouvá na práci (pastvu koně) jako v písni titulové. Odchylky vzájemné jsou jinak nepatrné.

Sl. 3.: Já k vám nepůjdu Lhota Hrozn., Ach, já nepůjdu Stráž., Ach, něpuóm, něpuóm Břez. (Bím), Nepůjdem, miła Such.; 2. mně Lhota Hrozn., Stráž, Such.; neni mi Břez. (Bím); 3. mám já Stráž., musím Břez. (Bím), mosím Such., 3.—4. mosím do rána napásti koňa Lh. Hroz. — Var. ze Suchova jen 1.—3. sl.

Sl. 4.: 2. trávy dovézti Lh. Hrozn., trávy donésti Stráž., ai drév doviesti Břez. (Bím); 3.—4. tě Lh. Hrozn. — Ve var. strážn. přidává se na konci strof hoja, hoja! Var. ze Lh. Hrozn. 4. slohou se končí. Píseň z Břez. (Bím) pokračuje touto sl. 5.:

Koňa napásti
ai rolu zorat:
buděš, má milá,
buděš tancovat.

Var. ze Stráž. přechází sl. 5. v píseň Dyckys mně říkal, že si mě vezneš. Sr. u této skupiny.

U Kunce je sl. 3.:

Ej, doma, doma u méj mamičky,
poď k nám, šuhajko, napásť koníčky![1])

V druhé skupině ve sl. 3. a 4. stýská si milý (milá), že nemůže všeho zastat.

Sl. 3.—4. Břez. (Zeman):

Nemožem, milá,
není ně možná;
mosím k večery
napásti koňa.

Konička napásť,
travičky nažat,

[1]) S tímto choulostivým var.: Ej, sama, sama, všeci v kostele,
poď k nám, šuhajko, do méj postele.
Taktéž Modlosl. s odchyl. prijdi ... synečku ... mej.

není mi možná vec[1])
šetko vykonat.

Tak podobně Kunc s odchylkami v sl. 4. dneska k vám prinsti... si doma kone napásti, v sl. 5. koníčky... trávičky nažať... (mi vynecháno) všecko vykonať.[2])

Sl. 3.—4. Sloven. pomezí:

Sama som doma u svéj mamyčky
[: nenje my možno napást konýčky. :]
Konýčky napást, úhory zorat,
[: nenje my možno šetko vykonat. :]

Ve třetí skupině pokračuje dívka slohou 3. v toužebném volání, čím se píseň končí. V některých písních ji potom milý odbývá.

Sl. 3. Sušil (Choryň):

Sem sama doma,
žádného není,
pod' k nám synečku,
mé potěšení.

1. Sama sem, sama Karl. (Bart.), Ach, sama, sama Val. Bystř., Sama sem doma Hut., Jsem sama doma Svatob.; 3. sem Karl.; přijď k nám Hut.; 4. pro potěšení Val. Bystř., Hut. — Var. z Hut. pokračuje pak písní Ach, žito, žito, žito zelené, sr. tam.

Ve var. u Sušila milý dále dívku odbývá, s ním se shoduje píseň ze Svatobořic.

Sušil sl.:

4. Žádného není,
svítí měsíček,
pod' k nám synečku,
zpívá slavíček.[3])

5. Já k vám nepůjdu,
ešče skoro je,
nebudeš, děvče,
nebudeš moje.

6. Nebudeš moje,
a ani nesmíš,
darmo si, děvče,
darmo si myslíš.

Píseň ze Svatobořic 4. sl. nemá. Jinak text je shodný se Suš. s jedinou odchylkou ve verši 2. sl. 6. (5. svatoboř.): ani byt nesmíš.

Var. č. 133 u Bayera navěšuje ke sl. 2. ještě 11 sloh z jiných písní. Jsou připomenuty na svých místech. V č. 51 u Bayera odbývá milý dívku hned ve sl. 2. důvodem, kterým přechází do jiné písně:

A nejsi sama,
jsú všeci doma,
edem tatínek
jede do Brna atd.

Var. slovenské sr. Slavia II_5 36 a 262, Slov. spevy I, 148, II 66 (174).

Variant slezský (zapsal J. L. Mikoláš z Těšínska, Čes. Lid. XXV., 291) podáváme tu celý:

1. Lysá Hora,
aj, zelená hora,
a zpod té horečky
cosi na mě volá.

2. Ej, volá to,
aj, Hanička moja:
»Přijď, Pepíčku ke mně,
sama jsem je doma.

3. Baj, že sama,
aj, žádného není,
a kaj se podělo
moje potěšení?

4. Šak kdybys byl přišel,
jak měsíček vyšel,
byla by jsem ti dala
za klobuček višeň.

5. Za klobuček višeň,
do kapes jablíček,
do pravé ručičky
vyšívaný šáteček.«

[1]) = věc.

[2]) Var.:
Kone napásti, drevo odvézti,
už ťa, má milá, už ťa mám dosti.

[3]) Sloha tato je patrně pozdější sentimentální vložka.

Nejvýznačnější motiv z 1a

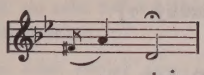

je zachován v kvintovém okolku se spádem dolů ve variantech 1b, 1c, 1d[1], 1g, 1ch[1,2] a 1i;

na terci se zplošťuje ve variantech

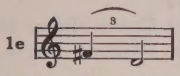

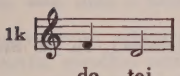

na sekundu v 1f

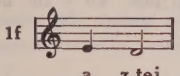

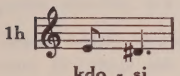

primou se vyrovnává v 1l

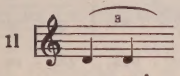

tratí se v jediném tónu v 1m[2]

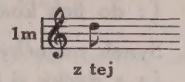

stoupá o sekundu v 1n

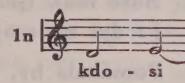

Vlivem modulací toniny (c) vypjat v okolku terce tón d^2 ve variantech 1c a $1d^1$.

Měnlivým (těkavým) tónem je h^1-hes v 1g, dis^1-d v 1h, cis^2-c v 1n.

Měkká tonina je podstatnou ve variantech 1a až 1f, tvrdá v 1g až 1n.

1. Poznámka notační. V 1c je čistý takt $\frac{5}{8}$; je dobře, i když ho oko postřehne. V 1h, 1i, 1l průvod hudců k písni je taktu

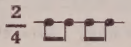

nelze tedy notovat $\frac{3}{4}$ takt.

2. Poznámka notační. Píseň 1c nepovažuji za citát ze sbírky F. Bartošovy II, čís. 197c. Tak všechny do tohoto vydání pojaté písně, ať tištěné, ať rukopisné, je-li toho třeba, upravují se notačně podle přijatých teoretických zásad. V písni 1c vládne třídobý takt (tak jako ve variantech 1a—1m). Takt $\frac{5}{8}$ vznikl z $\frac{3}{8}$ prodloužením pátého tónu.

F. Bartošem přijatý takt $\frac{2}{4}$ láme přízvučně slova hora, volá.

3. Slov. spevy str. 148. mají blízký variant.

93.

1a

SENINKA. Zp. Terezie Řezníčková, 51l. Sb. H. Bím 1907.

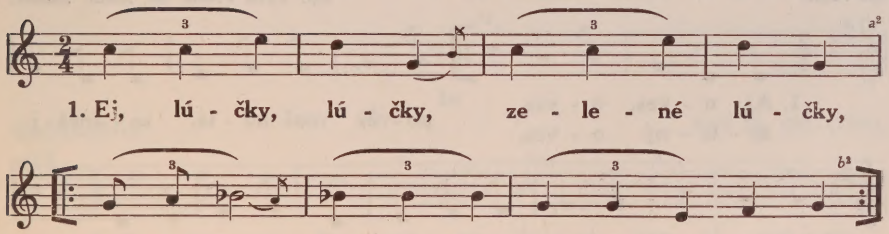

1. Ej. lúčky, lúčky, zelené lúčky,
[: do jich kosiť bude? Synek malučký :]

2. Synek malučký chodí po dvoře,
[: a dycky si hořaká: Bože, můj Bože! :]

3. Bože můj, Bože, do za to může,
[: dyš ně moja galánka pomocť nemože. :]

4. Pomáhala by, uš je neskoro,
[: uš je nachystaný kvér na rameno. :]

5. Kvér na rameno, šablenka těšká,
[: že je moja milenka velice heská. :]

1b

LIDEČKO. Zp. Anděla Seidlová (slečna). Sb. H. Bím 1908.

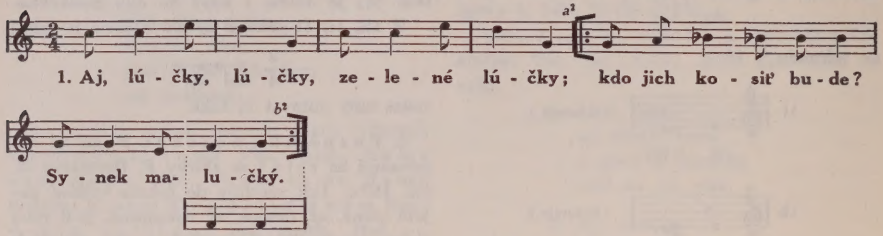

1c

VSACKO. Sb. J. Válek, Český lid IV, 17.

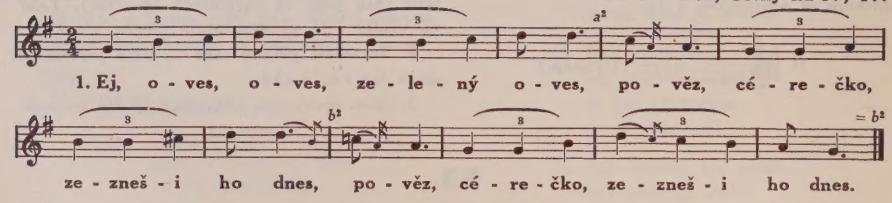

2a

HOVĚZÍ. Zp. Cyril Preín. Sb. Meth. Dušek.

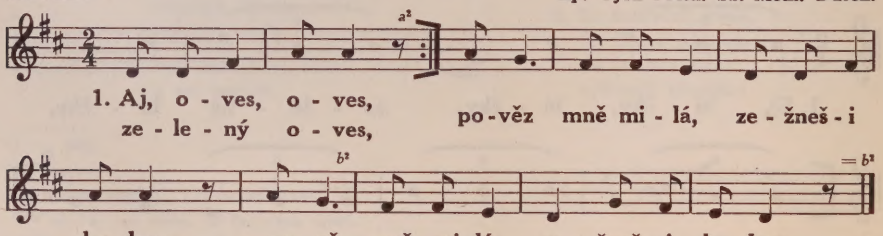

Sl. 1. v. 1. Aj, Lideč.

Sl. 2 v. 2. on sobě hořeká Lideč. Tento var. dále pokračuje takto:

3. Aj, oves, oves, zelený oves;
[: pověz ně, má milá, zežneš-i ho dnes. :]

4. Aj, zežnu, zežnu, co bych dělala,
[: šak sem já včéra věčí zežala. :]

5. Aj, duby, duby, zelené duby;
[: pověz ně, má milá, do sa ti lúbí. :]

6. A mně se lúbí súsedů dvorek
[: a v tom dvorečku pěkný šohájek. :]

U Václavka, Morav. Valašsko I, 86, se jmenují oves, zelé, dubí a hájek:

1. Ej, oves, oves, zelený oves,
[: pověz, cérečko, zežneš-li ho dnes. :]

2. Ej, zežnu, zežnu, co bych dělala,
[: šak sem si včéra věčí žežała. :]

3. Ej, zelé, zelé drobná přísada,
[: pověz, cérečko, máš-i ňa ráda. :]

4. Ej, dubí, dubí, zelené dubí,
[: pověz, cérečko, jak sa ti lúbím. :]

5. Ej, hájek, hájek, zelený hájek,
[: mám já šohaja jak maryjánek. :]

Taktéž u Bart Jan. 519 (991) s těmito odchylkami: 1. zežneš-i, 2. Aj (?), já, 3. Haničko, 4. Aj (?), mil'unká.

Var. z Hovězí obsahuje sl. 3.—4. písně z Lidečka (odchylka ve sl. 4. co by) a pokračuje slohou:

Větší zežala, aj zavázala,
na ťa, synečku, sem zavolala.

Var. otištěný Válkem v Č. lidu IV, 17, se podobá var. z Hovězí. Odchylky: Ej — . . . cérečko, sl. 2. = 4. z Lidečka, k tomu se pak navazují slohy:

3. Ej, zelé, zelé, drobná přísada,
pověz, Haničko, máš-i ňa ráda.

4. = 5. z Lidečka (dubí, milounká, lúbím).

5. Ej, hájek, hájek, zelený hájek,
mám já šohajka jak marijánek.

Sr. tento var.

Z var. sloven. sr. Slov. spevy II, 201 (541), kde je též řeč o vice.

*

Varianty 1a, 1b, 1c liší se od sebe toliko ostřejší či tupější sčasovkou:

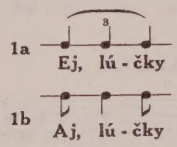

Harmonicky jsou si blízky i motivy

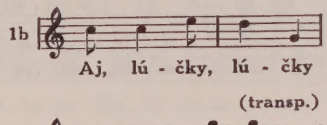

Ale jinak má nápěv písně 2a svou zvláštní linii.

Poznámka notační. V 1a klenou se trioly nad průvodem hudců v taktu

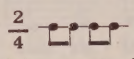

nelze tedy předpisovat takt ¾.

Bart. Jan. 518 (č. 991) má stejný nápěv jako 1c.

94.

1a

HROZÉNKOV. Sušil III, 632 (789).

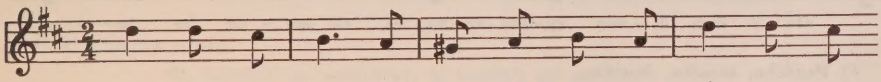

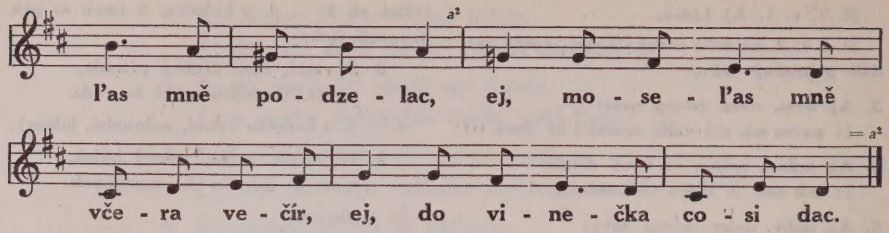

1. Ej, mosel'as mně počarovac,
ej, mosel'as mně podzelac,
ej, mosel'as mně včera večír
ej, do vinečka[1]) cosi dac.[2])

2. Ej, nědala som, můj synečku,
ej, nědala som, nědala;
ej, ani som ca, můj synečku,
ani dobre něznala.

1b

NEDAŠOVÁ LHOTA. Bart Jan. 353 (652).

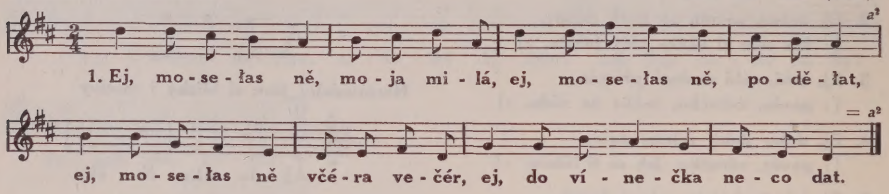

1c

Sb. Sušil II, 19b.

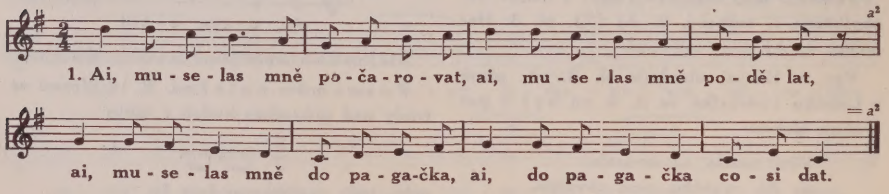

1d

KUŽELOVÉ. Bart Jan. č. 362.

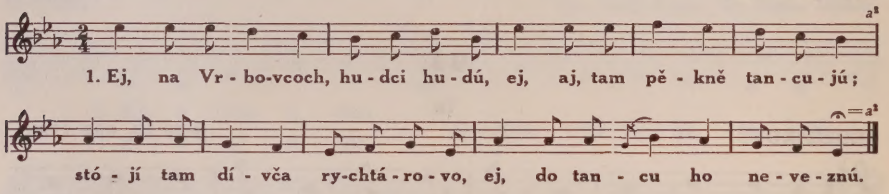

[1]) Pagáčka, šátečka, čépečka.
[2]) Čárů navázat. Pozn. Sušilovy.

1. Ej, na Vrbovcoch hudci hudú,
ej, aj tam pěkně tancujú;
stójí tam dívča rychtárovo,
ej, do tancu ho neveznú.

2. Ej, tu máš za to, Katerinko,
ej, tu máš za to, Kačenko,
ej, co sem sa k vám nachodíval,
ej, pod to vaše okénko.

1e

Kunc 41.

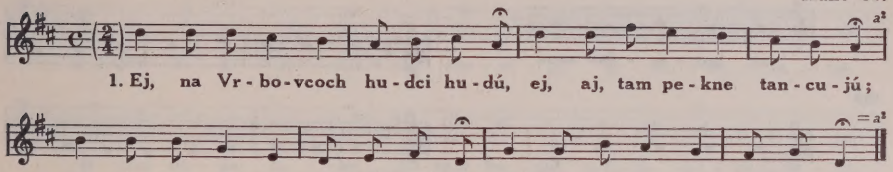

1f

Sušil II, 19a.

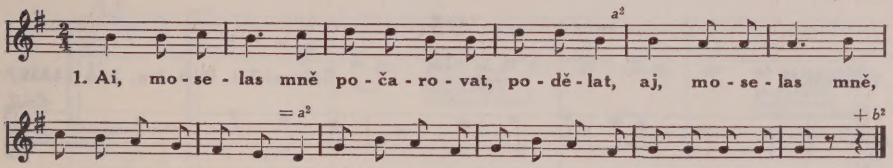

Sl. 1. v. 1. ... moja miłá B. Jan. č. 652, v. 4. ... neco dat t., ej, červeného cosi dat t. k č. 362 z Kuželového.

Sl. 2. v. 3.—4.:

ej, lebo sem ťa včéra večér
ej, ani ešče neznała.

B. Jan. č. 652.

Text u Kunce v 2. sl. je týž s odchylkou to místo tu. Jako sl. 3. a 4. pak přidává píseň Ej, moselas ně, moje milá, ej, moselas ně udělat. Sr. výše.

Sušil II, 10 (19):

1. Ai, mosel'as mně počarovat, podělat,
ai, mosel'as mně do šátečka navázat,
do šátečka, do cépečka čáry navázat.

2. Ai, cožbych já ti čarovala, dělala,
ai, cožbych já ti do šátečka vázala,
do šátečka, do cépečka čáry vázala.[1])

Var. český sr. u Zíbrta, Bibliogr. přehled 136 (z Jiříčka I, 578).

*

Varianty 1a, 1b, 1c i 1d nabývají délky známou dovedností hudců »přehodit« nápěv o jistý interval níže nebo výše.

V 1a a 1c, 1d, 1e »přehazují« se o kvintu níže prvé čtyři motivy.

V 1b o kvartu níže (prvý motiv »přehozený« místo

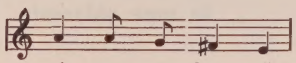

[1]) U Valachů takto:

Ai, musila's mi počarovať, ai musila's mi podělat,
ai, musila's mně do pagáčka, ai do pagáčka cosi dať.

má

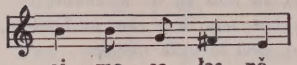

v 1f o sekundu níže (prvý motiv přehozený místo

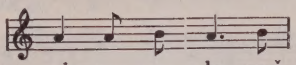

má

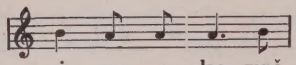

V těchto písních je zřejmý vliv akordický a tóninový hry hudců na zpěv.

Píseň u Bart. Jan. 208 (č. 362) odlišuje se od 1a toninou Es, v 2., 5., 8. a 11. taktu jsou ♩ ♩ ;

Nápěv odlišuje se nepatrně.

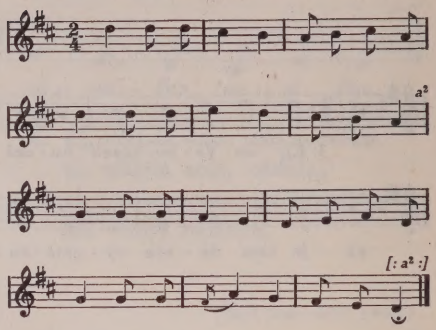

95.

1a

TĚŠÍNSKO. Guberniální. Bart Jan. 268 (483b).

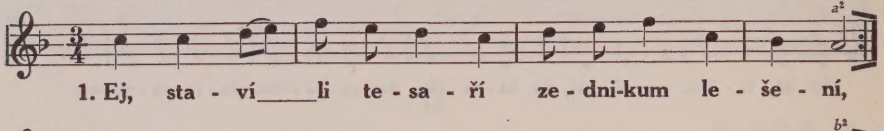

1. [: Ej, stavíli tesaří
zednikum lešení, :]
[: po něm se prochazi
moje potěšení. :]

2. [: Vy moje potěšení,
černe oči mate, :]
[: ale ja se bojim,
že mne oklamate. :]

3. [: Neboj se, ty děvečko,
meho oklamaní, :]
[: nedal by mi Pan Buh
s jinši požehnaní. :]

4. [: Ach, nedal by mi Pan Buh
ani na statečku, :]
[: že jsem tě ošidil
chudobnu děvečku. :]

1b

OD SLAVKOVA. Sušil II, 152 (350), Sušil III, 548 (743).

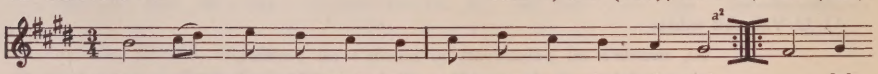

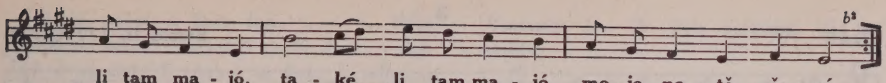

1c

TIKOVICE. Bart Jan. 268.

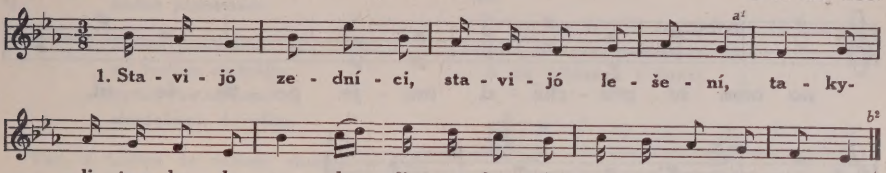

2

LUBNO VE SLEZSKU. Zp. a hrál Ignác Kotek. Sb. Leoš Janáček 1906.

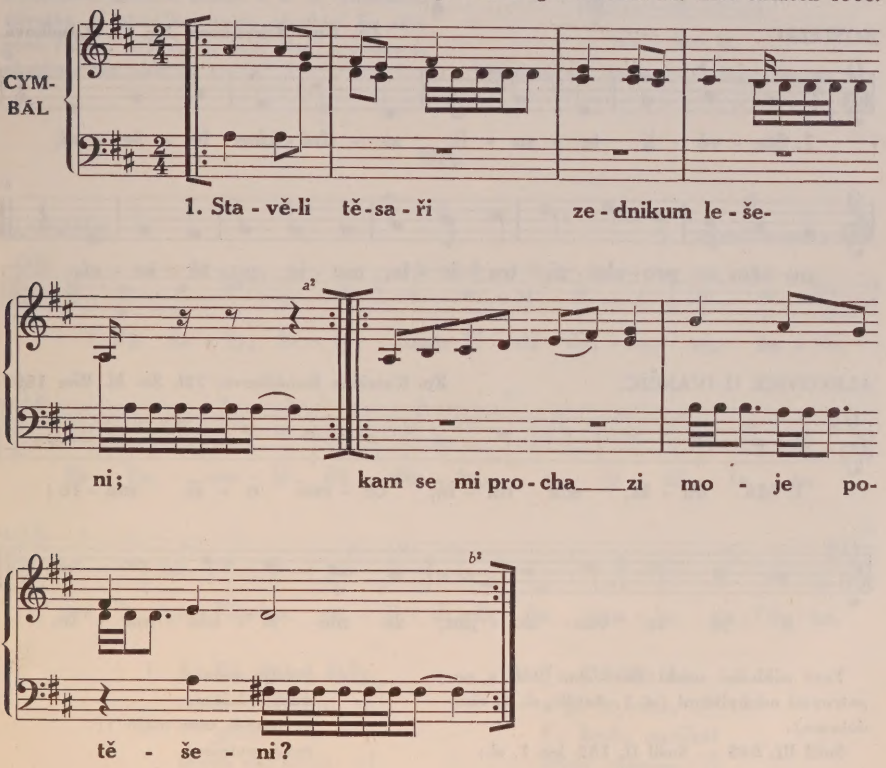

3

ŽĎÁR. Bartoš II, 177 (277).

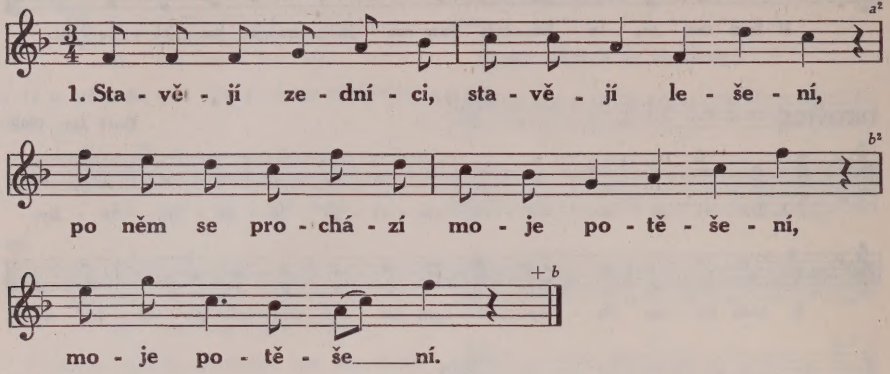

4

KOSTELEC. Zp. Ant. Andrlíková. Sb. Fr. Kyselková.

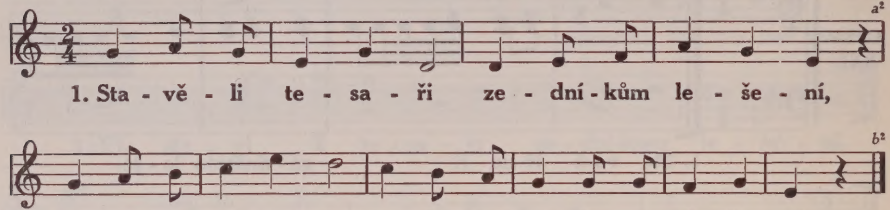

5

ALEXOVICE U IVANČIC. Zp. Kateřina Roháčková, 72l. Sb. H. Bím 1897.

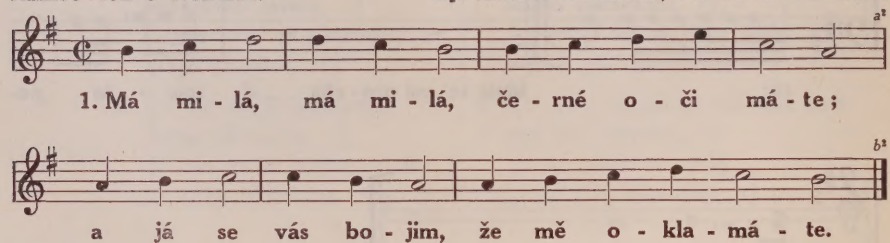

Text základní otiskl Bart Jan. 268 s nepatrnými odchylkami (sl. 1. stavěli, sl. 4. chudobnou).

Sušil III, 548 = Sušil II, 152 jen 1. sl.:

Stavijó zedníci,
stavijó lešení,
[: také-li tam majó :]
moje potěšení.

Stejné znění u Bart Jan., l. c. č. 483a (bude m. majó). Bartoš II chybí sl. 2., v dalších dvou slohách obrací se dívka k milenci:

Chraň se, můj synečku,
mého oklamání,
nedal by ti Pánbůh
žádné požehnání.

Žádné požehnání
na tvojom statečku
za to, žes oklamal
chudobnou děvečku.

Var. z Lubna se celkem shoduje s gub. (1,1. Stavěli, 3. kam se mi; 2,1. Moje potěšeni, 3. a ja se; 3,1. Něbuj se, 3. to by mi Buh nědal, 4. s jinšu; 4,1.—2. S jinšu požehnani na mojim statečku, 3. oklamal). Var. z Kostelce přidává tralala a sl. 5. Chudobná děvečka tá statečku nemá přechází ke skupině Huláni vojáci; sr. tam. Var. z Alexovic obsahuje jen naši sl. 2.

Varianty 1a, 1b jsou nejbližší; 1b má o motiv:

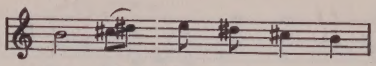

více.

První dva motivy ve variantu 1c jsou jiné; ostatní jsou stejné s 1a i s 1b.

3 má přídavek v konci

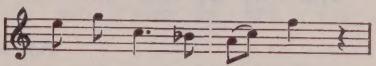

ve 4 před posledním motivem přidáno:

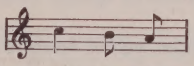

Poslední dvě písně mají všední nápěv.

96.

1

JAVORNÍK. Bartoš-Janáček 621.

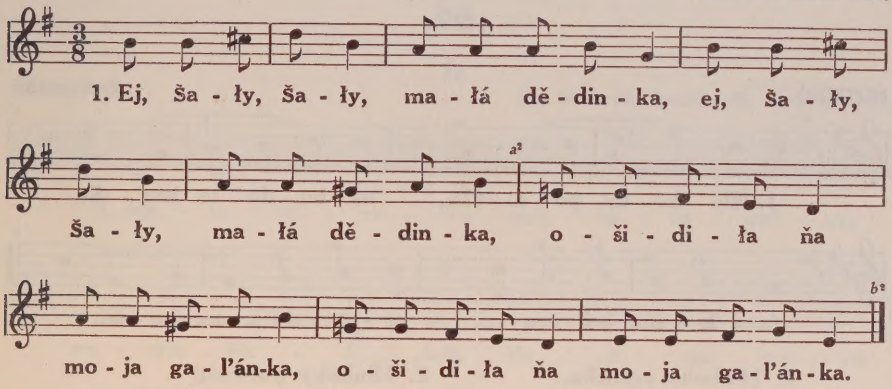

1. [: Ej, Šały, Šały,
małá dědinka, :]
[: ošidiła ňa
moja gaľánka. :]

2. [: Ošidiła ňa,
a já ju více, :]
[: bude naríkat
štyry měsíce. :]

2

Bartoš I, 59 (145).

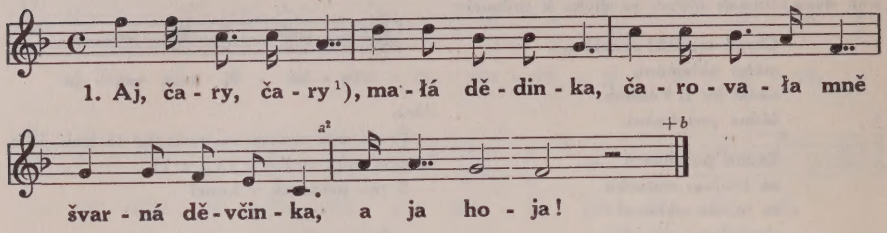

Aj, čary, čary,
malá dědinka,
čarovala mně
švarná děvčinka, a ja hoja!

V písni 1 jest zvýšen čtvrtý stupeň i první stupeň toniny G, i čtvrtý stupeň toniny D. Způsobuje se tím modulace tonin (G-D-e).

Stupnice prvé toniny v objemu kvinty by byla v G:

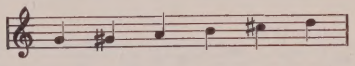

v D:

V 2 je dosti časově komolených slov:

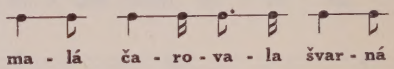

97.

1

HUTISKO. Guberniální.

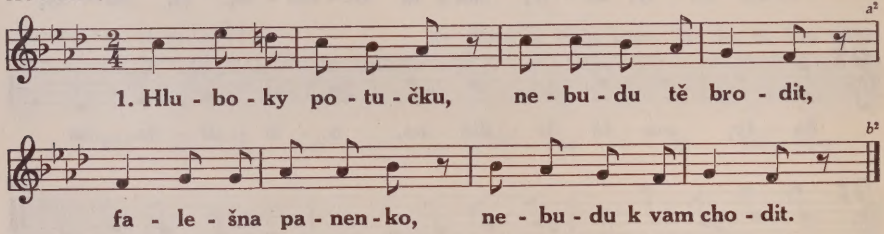

1. Hluboky potučku,
nebudu tě brodit,
falešna panenko,
nebudu k vam chodit.

2. Hluboky potučku,
již sem tě vybrodil,
falešna panenko,
již jsem k vam dochodil.

[1]) Také: Ai, čara, čara (pozn. Bartošova).

2

Černík 150 (220).

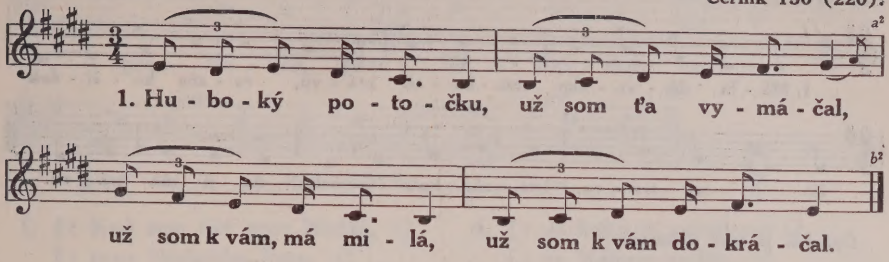

Text základní otiskl Bart Jan. 378, sr. Jaschke (odch. v 1. sl. potuček) Píseň u Bartoše II, 108, se jí podobá jen počátkem. Sr. též Č. lid II, 496, kde začátek dosvědčuje L. Janáček z Velecka. Slohou 2. sem náleží píseň u Černíka:

1. Huboký potočku,
už som ťa vymáčal,
už som k vám, má milá,
už som k vám dokráčal.

2. Huboký potočku,
už som ťa vyzbrodzil,
už som k vám, má milá,
už som k vám dochodzil.

*

Píseň 1. drobí okolek kvintový

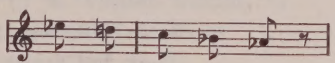

tónem d^2 (♮IV); netřeba z toho usuzovati na nádech lydické toniny.

V písni 2. je příklad sčasovky t. zv. zlatého seku

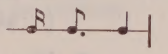

98.

1a

ČEJKOVICE.

Zp. Methoděj Bezděk. Sb. H. Bím 1908.

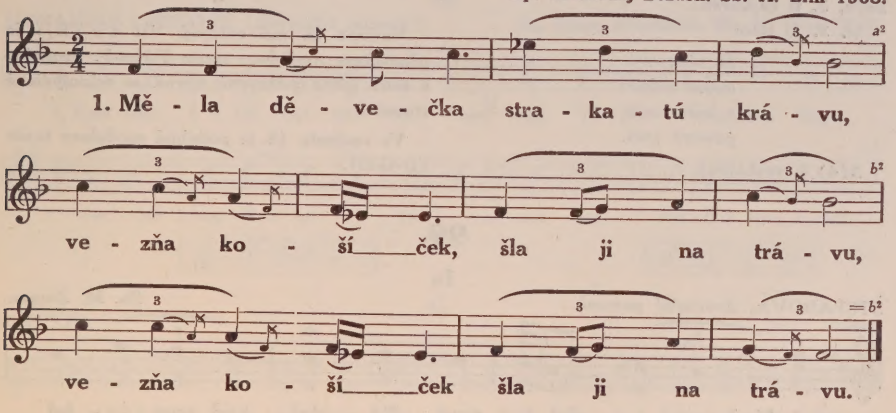

1b

ČEJKOVICE. Bartoš II, 160 (240).

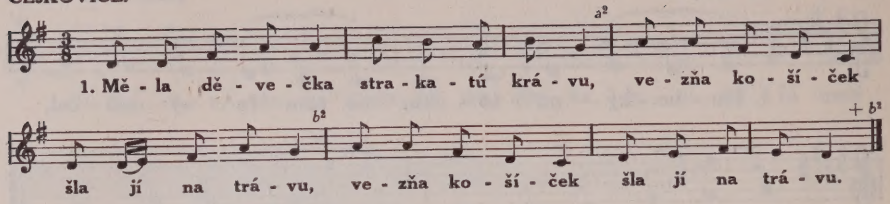

Úplnější je text u Bartoše:

1. Měla děvečka strakatú krávu,
[: vezňa košíček šla jí na trávu. :]

2. Šla jí na trávu k samému bořú,
[: kde ti čejkovčí pacholci ořú. :]

3. Ja oře, oře rychtářůj synek,
[: ten má pérečko aj rozmarýnek. :]

4. Ja oře, oře na malý brázdy,
[: že mu kamarád miłú odvádí. :]

5. Ja neodváděj, šak neodvedeš,
[: až bude vojna, ty na ňu půjdeš. :]

6. Ty na ňu půjdeš, ty na ňu mosíš,
[: a ty mně milú zanechat mosíš! :]

U Bíma ve shodných slohách jsou jen nepatrné odchylky: 1,2. ji; 2,1. ji, 2. k samymu bořu, 3. tí čejkovští.

Sl. 3. je tato:

Ja ořú, ořú
enom nekeří
a keří majú
pávové peří.

3(4),2. rychtářuj.

Motiv orání a pávového peří je též ve skupině č. 100.

*

Variant 1a má snížený VII (♭ VII); je příznakem modulace tónin F-Hes-F. Stupnice z tónů písně sestavená rovná se mixolydické stupnici.

Ve variantu 1b je podobná modulace tonin (D-G-D).

99.

1a

ŠTEFANOVÁ, slovenské pomezí. Sb. M. Zeman.

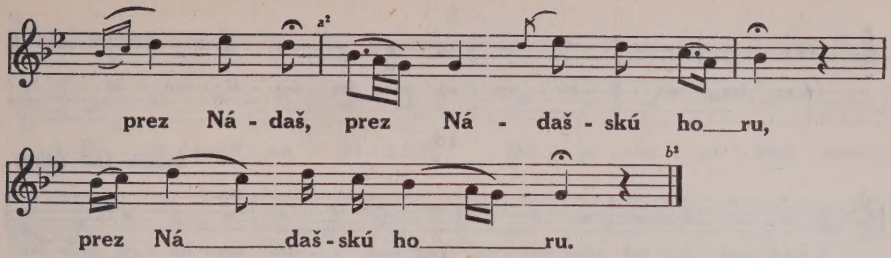

1. [: Ked sem išeł prez Nádaš, :]
[: prez Nádašskú horu, :]
našeł som tam studénku,
v ní studenú vodu.

2. [: Napí sa í, má miłá, :]
[: budeš moja žena. :]
A ked sa í napiła,
hned barvu ztratiła.

3. [: A co ma je po barve, :]
[: barva sa ti vrátí, :]
ale tvoja poctivost,
jakživ sa nevrátí.

4. [: Ja keby sa poctivost :]
[: za Váhom rodila, :]
nejedna by panenka
tam pro nu chodila.

5. [: Ale že sa poctivost :]
[: za Váhom nerodí, :]
nejedna tá panenka
nepoctivá chodí.

6. [: Ja poctivost, poctivost, :]
[: šak je to pekná cnost; :]
a do si ju zachová,
trvá mu na večnost.

7. [: Dože si ju zachová, :]
[: do ručníčka zváže, :]
a ked príde pred oltár,
tam ju preukáže.

1b

MORAVSKÉ LIESKOVÉ (slovenské pomezí). Zp. Anna Hlošková. Sb. H. Bím 1910.

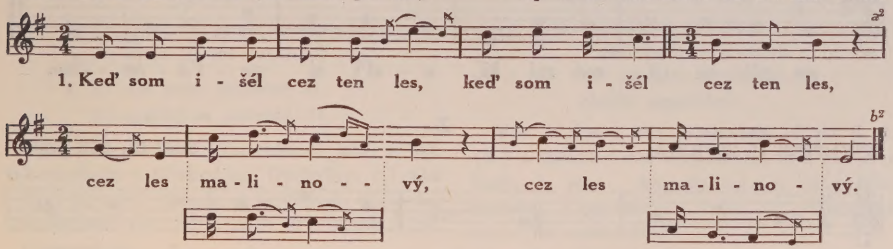

1c

SUCHOV. Lísa.

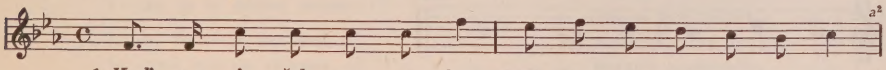

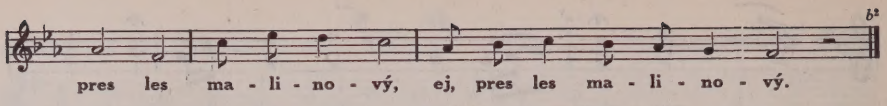

1d

Černík 155 (229).

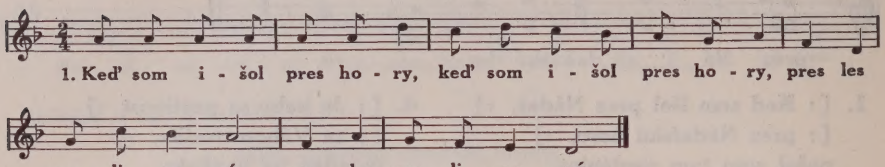

1e

LÉSKOVSKÁ DOLINA. Bart Jan. 119 (č. 151).

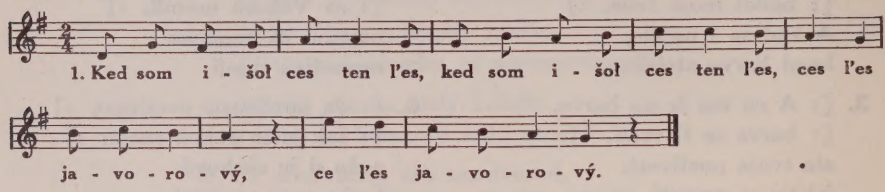

2

OD VSETÍNA. Bart Jan. 187 (311).

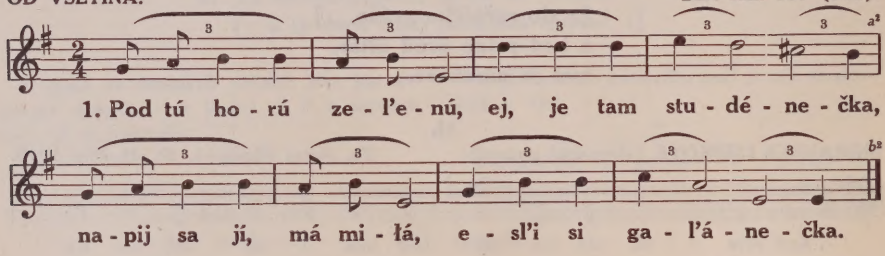

3

BISKUPICE U JEVÍČKA. Sušil III, 286 (365).

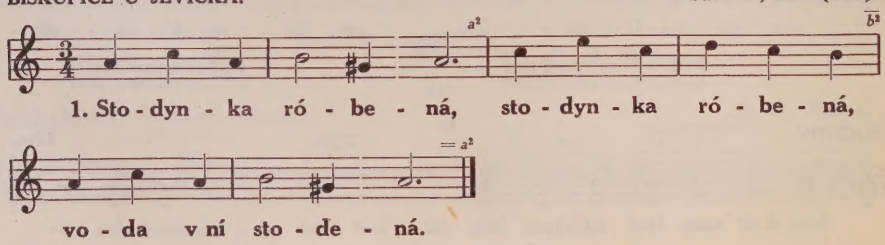

HORNÍ VRBKA. Bartoš II, 208 (330).

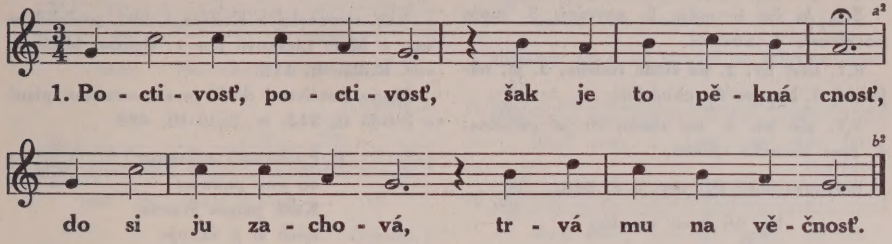

Všecky písně mají společný motiv studánky, z níž napití je zkouškou poctivosti. Základem béřeme text ze Štefanové, var. jsou z Mor. Lieskového, Kopanic, Léskovské doliny, Suchova, od Vsetína, Horní Vrbky a Biskupic u Jevíčka.

Var. z Milotic Dyž sem já šel přes Najdáš se shoduje jen tímto počátkem.

Moravské Lieskové:

1. [: Keď som išél cez ten les, :]
[: cez ten les malinový. :]

2. [: Stúpil som tam na kamen, :]
[: kamen mramorový. :]

3. [: Z popod toho kamena :]
[: vodenka vyvierá. :]

4. [: Napi sa jéj, má milá, :]
[: jak si spravodlivá. :]

5. [: A keď sa jéj napila, :]
[: barvu premenyla. :]

6. [: Čože ma je po barve, :]
[: barva sa mi vrácí. :]

7. [: Ale moja pocivost :]
[: nygdaj sa nevrácí. :]

Suchov. Slohy dvouřádkové jako u var. slovenského z Lieskového. Odchylky: 1,1. išel pres; 2,1. sem kameň; 3,1. Popod . . kameňa, 2. vyvěrá; 4,1. jí, 2. si-li; 5,1. a jak . . . jí, 2. preměnila.

6. [: Poctivost a poctivost, :]
[: šak je to pěkná ctnost. :]

7. [: Ja, do si ju zachová, :]
[: ztrvá mu na věčnost. :]

Ostatek jako ve var. ze Štefanové: 7.—8. =4. Štefan.; odchylky: 7,1. dyby, 2. na skále; 9,1. ja, nejedna, 2. by na ňu; 10,2. na skále; 11,1. ja nejedna, 2. bez věnečka.

Var. z Léskovské doliny u Bart Jan. 119 (151) se shoduje se zápisem Bímovým až na tyto odchylky: 1,1. išoł (Bím ł a ľ nerozeznává), 2. javorový, 3. stúpył sem.

2,1.—2.:

A že pod tym kamenem
studna murovaná,

3.—4. napý, či 3,1. jak, 2. farbu.
4,2. navrácí, 3. potcivost, 4. už sa.

Jako sl. 5. a 6. jsou zde sl. 5. a 6. dále uvedené písně u Sušila II, 213, srovnané v dalejším. Píseň pak pokračuje těmito slohami:

7. A keby tu potcivost
v skľepoch predával'i,
veru že by ju chłapci
dyeukám kupoval'i.

8. Al'e že sa potcivost
v skľepoch nepredává,
tak nejenna pannenka
chodzi nepotcivá.

Var. u Čern. 155 se shoduje až po sl. 3. (5.) s dialektickými odchylkami: 1,1. išol pres hory, 3. som . . . kameň; 2,1. A zpod teho kameňa, 2. vodzenka, 3. jí; 3,1. Vodzenky sa . . ., 2. premenila.

Píseň pak pokračuje:

4. Vidzíš, vidzíš, má milá,
jak si spravedlivá,
vodzenky sas napila,
barvu's premenila.

Ostatek podobný jako v písni ze Štefanové s těmito odchylkami:

5,1. Ja čo je mňa, 2. navrácí, 3. moja poccivosc, 4. něvrácí.

6,1. keď by, 2. na skale rodzila, 3. ja, nějedna, 4. by pre ňu chodzila.

7,1. ale sa, 2. na skale, 3. ja nějedna, 4. pres veněčka chodzí.

Březovy, Sušil III, var. k č. 365:

Na tej hore vysokej
studňa murovaná.

Napij sa jej, má milá,
jak si spravedlivá.

Voděnky sa napila,
barvu preměnila.

Není jsi ty, má milá,
děvka spravedlivá.

Ja keď jsi ty od vody
barvu preměnila.

Biskupice u Jevíčka:

[: Stodynka róbená, :]
voda v ní stodená.

[: Napi se jí, milá, :]
budeš pěkná bílá.

[: Napi se jí ešče, :]
černovoké děvče.

[: Jak se jí napila, :]
krása jí změnila.

V písni od Vsetína Bart Jan. 187 (311) je zkouška úspěšná:

1. Pod tú horú zeľenú,
ej, je tam studénečka,
napíj sa jí, má miłá,
esli si gaľánečka.

2. A jak sa jí napiła,
hneď krase nabyła,
och, vem si mňa, synečku,
och, co bych neslúžiła.

Var. slovenský u Kollára I, 297, podobá se var. z Mor. Lieskové jen 1. slohou; bližší je var. Kollár II, 115.

Motiv poctivosti dívčí je samostatnou písní u Sušila II, 213, sr. Sušil III, 498.

1. Poctivosť, poctivosť,
co ona panuje!
Kerá panna švárná,
nech si jí šanuje.

2. Nech si jí šanuje,
do papírka sková,
nech si jí mládencom
opatrovat nedá.

3. Ona by ju každá
panna zachovala,
dyby se synečkem
v noci nesedala.

4. Poctivosť, poctivosť,
co je to pěkná cnosť!
Kdo si ju zachová,
trvá mu na věčnosť.

5.[1]) Kdyby sa poctivosť
na skale[2]) rodila,
nejedna panenka
by na ňu chodila.[3])

6. Ale sa poctivosť
na skale nerodí,
nejedna panenka
bez věnečka chodí.

Bartoš II, 208, má jen poslední tři slohy s odchylkami: 4,2. šak, 3. do; 5,1. dyby, 2. na poli, 4. na ňu by; 6,2. na poli, 4. nepoctivá.

Strofa Poctivost, poctivost přechází často jako pokračování do jiných písní milostných, kde bude učiněn odkaz na tuto skupinu.

Z var. českých sr. Erben[2], 244, sloven. Slavia II_5, 19, Sborník Matice Slov. II, 31 (2).

[1]) Touto sl. 5. a 6. pokračuje píseň u Bart Jan. 119 (151) s těmito odchylkami: 5,1. keby sa tá, 2. rodziła, 3. nejenna by pannenka, 4. pre ňu si chodziła. 6,1. že sa, 3. tak, 4. nepotcivá.

[2]) Na vodě (var. Sušilův).

[3]) Nejedna by panna pro ňu sa brodila (var. Sušilův).

Spojovací motiv variantů 1a—e je

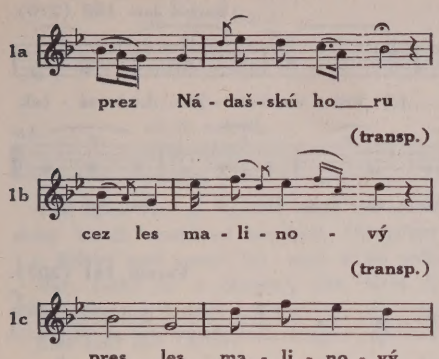

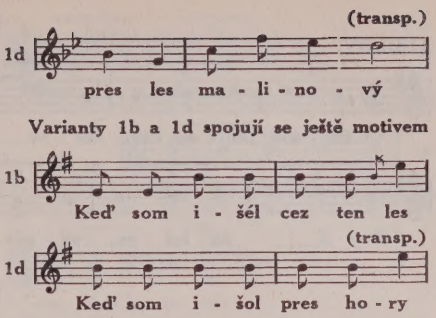

Varianty 1b a 1d spojují se ještě motivem

Písně 2, 3, 4 jsou zvláštní.

Též v Suš. III, čís. 686, 585 jsou písně zvláštní; mají jiný 1. verš.

100.

1a

VNOROVY. Zp. Matúš Kočiš, 40l. Sb. H. Bím 1906.

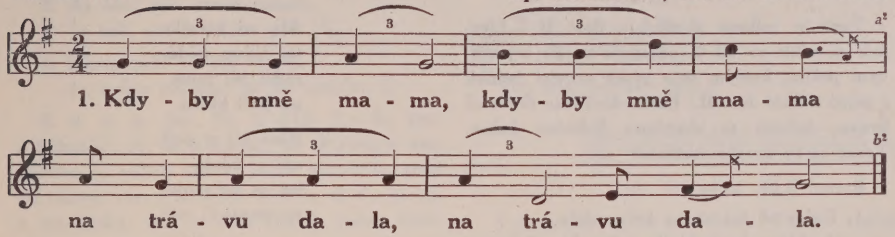

[: Kdyby mně mama :]
[: na trávu dala. :]

1b

VESELÍ NAD MORAVOU. Lísa.

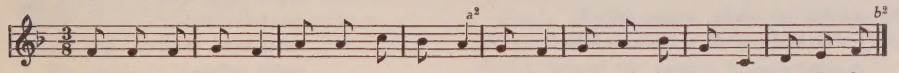

1c

Bartoš II, 146 (215a).

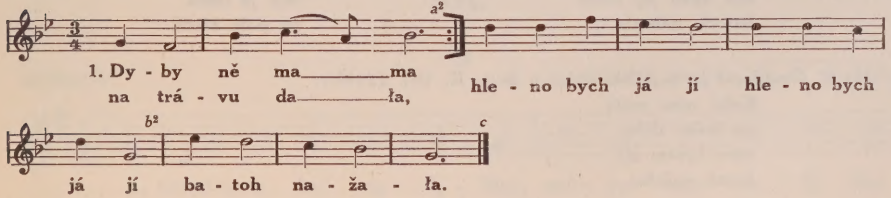

1d

KUDLOV. Bartoš Jan. 169 (270).

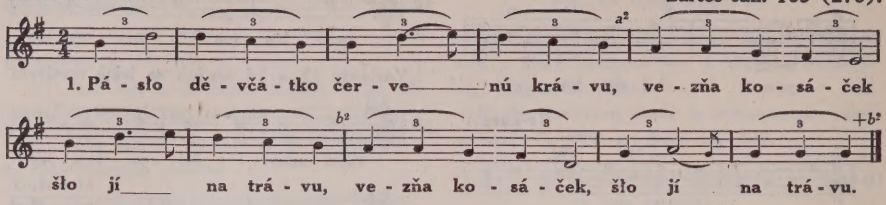

1e

Černík 141 (201).

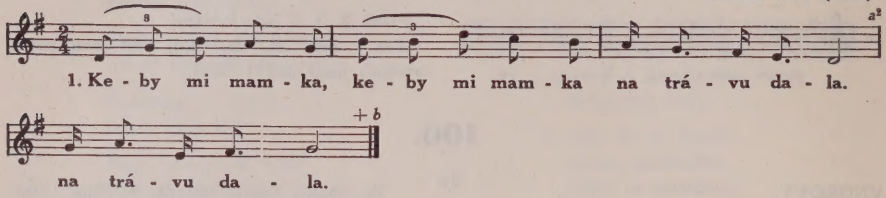

Text je celkem shodný u Bart II i Lísy, kde se však ve sl. 4. objevuje motiv s pavovým peřím, kterým tato píseň souvisí jednak s písní u Bart Jan. II.: Páslo děvčátko červenú krávu, jednak se skupinou Uderiua jedna. Texty se tu prostě otiskují.

Bartoš II, č. 215a):

1. Dyby ně mama na trávu dała,
[: hleno bych já jí :] batoh nažała.
2. Ale ně mama na trávu nedá,
[: radši ju sama :] po poli hledá.
3. V poli jí néni ani v úhori,
[: lež je travička :] na panskéj roli.
4. Ale ne všady, enom nekady,
[: kady orali :] švarní šohaji.

Černík 141:

1. Keby mi mamka
na trávu dala,
šak bych jéj velký
batoch nabrala.[1])
2. Ale mi mamka
na trávu nědá,
radší jéj sama
po poli hladá.
3. Nění jéj v poli,
ani v údolí,
leš je trávenka
na panskéj roli.
4. Na panskéj roli
orú mládzenci,
kdo jim poháňá:
panny pod venci.

Lísa:

1. Dyby mňa máti
na trávu dala,
veru bych já jí
nošu nažala.
2. Ale mňa máti
na trávu nedá,
rači ju sama
na polu hledá.

[1]) K Černíkovi je nejbližší sloha u Bart. II, 147 (215b):
Keby mne maty
na trávu dala,
veru bysem jéj
batoh nažala.

3. V polu jí néni,
ona je v bořú,
tam kde veselští
pacholci ořú.

4. Aj ořú, aj ořú
enom nekeří,
keří nosijú
pávovo peří.

Tak úplně var. ze Vnorov, který má toliko slohy 1.—2. rozdělené na čtyři. Odchylky: 1,1. Kdyby mně mama, 2,1. mně, 4. po poli. Var. český sr. u Erbena[2], 101, Krol. I, 288; sloven. u Kollára I, 288.

Bart Jan. 169 (270):

1. Pásło děvčátko červenú krávu,
[: vezňa kosáček, šło jí na trávu. :]

2. Šło jí na trávu pod černú horu,
[: kde ti kudłovčí pacholci ořú. :]

3. Aj ořú, ořú enom nekeří,
[: keří nosíja páovo péří. :]

4. Páovo péří vel'ice drahé,
[: jedno pérečko za tři toral'e. :]

K sl. 4. sr. Suš. III, č. 515, 7.—8., var. z Mikulčic, sb. M. Uhrovič, sl. 4. Péro z marijánku je velice drahé, jedna perutinka stojí tři tolare; var. z Klobouk u Brna sl. 4.: Vršek z mariánku, ten je tuze drahý, jedna ratolístka za čtyry tolary.

*

Spojovací motivy variantů 1a, 1b, 1c a 1d jsou: 1.

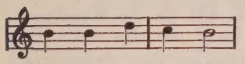

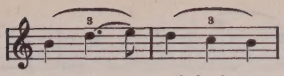

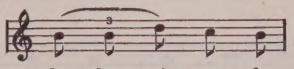

2.

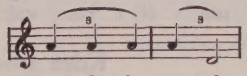

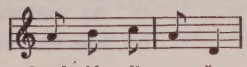

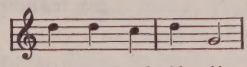

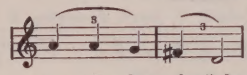

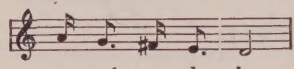

Poznámka notační. Třeba šetřiti způsob notace sběratelovy; on má v notě svou hodnotu časovou. Kdyby se mu v jedné jím zaznamenané písni změnila, na př. takt ¾ na ⅜, bylo by třeba podobných změn u jeho ostatních notací. (Týká se to hlavně sběratele H. Bíma.)

Notace H. Bímova, s triolami, je věrnější notace v Bartošově II z Nových Lhotek (čís. 215b). Erben[2] čís. nápěvu 255 je nový.

101.

1a

DUŠEJOV. Zp. Vojtěch Dvořák. Sb. L. Janáček.

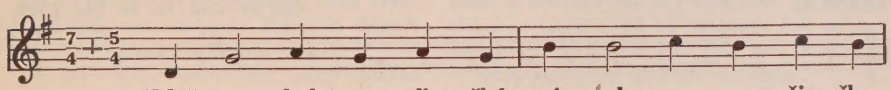

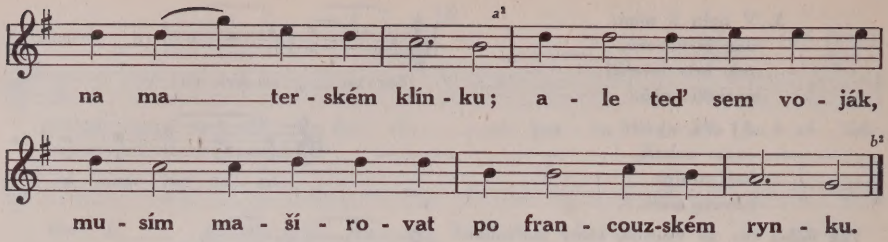

Když sem byl maličký,
míval sem nožičky
na materském klínku;
ale teď sem voják,
musím mašírovat
po francouzském rynku.

1b

FRYŠAVA U NOV. MĚSTA. Zp. Marie Koudelová. Sb. H. Bím 1906.

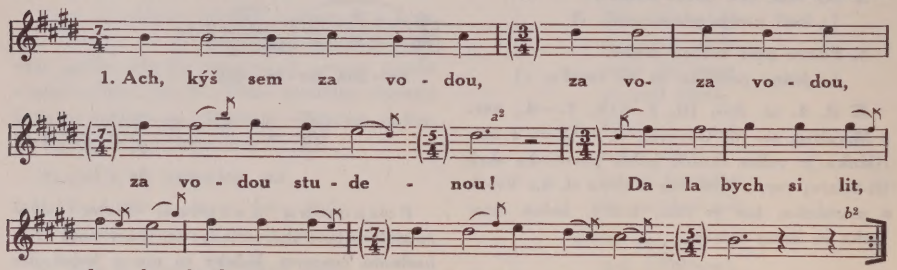

1c

KŘIŽANOV. Zp. Eva Kubíčková, 63l. Sb. Fr. Kyselková.

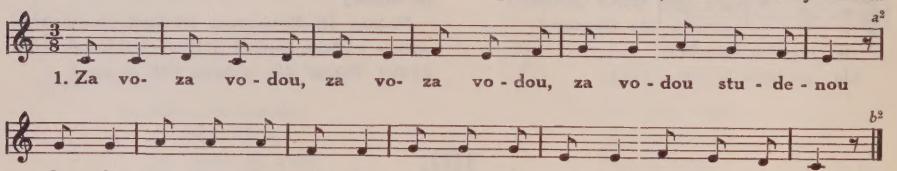

1d

ŽBÁNICE. Zp. Fr. Čáp. Sb. H. Bím 1899.

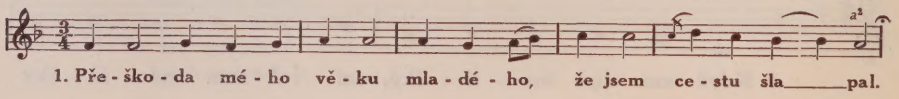

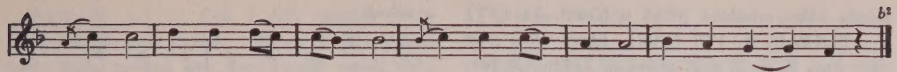

1e

LÚČKY. Peck 17.

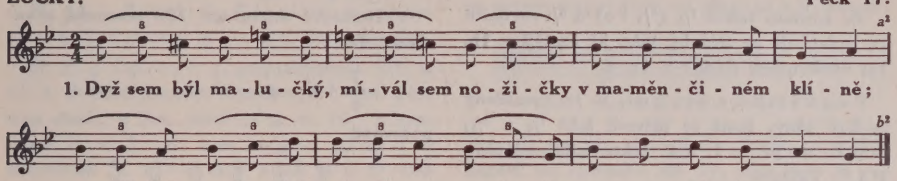

Z textů nejshodnější jsou var. fryš. a křižan. o stejném počtu sloh a stejném postupu. Ve var. dušejov. sl. 2.—3. = sl. 3.—4. fryš.; ve var. žbán. sl. 1.—3. náleží jiné písni; sl. 4. = sl. 3. fryš., sl. 5. = 1., sl. 6. = 4. (2.). Základní text je z K ř i ž a n o v a.

1. [: Za vo- za vodou, :]
za vodou studenou,
[: dala si ulit :]
valdhornu stříbrnou.

2. Jak zatroubila a zaplakala:
»Ach, můj znejmilejší,
kdybych tě byla raděj neznala
do smrti nejdelší!«

3. Koně sedlejte, pár pistol dejte,
ať vystřelím ránku;
ať to uslyší má znejmilejší
v křižanovským zámku.

4. Jak uslyšela, hned zaplakala:
»Ach můj znejmilejší,
dybych tě byla raděj neznala
do smrti nejdelší!«

Sl. 1,1.: Ach, kýš sem za vodou Fryš., za vodou, vodou, kudy lodě jdou Žbán.; 3. dala bych si lit (let) Fryš.; 4. podchorňu t., ve var. žbán. sl. 3.—4. buď shodně s křižan., nebo [: tam si ulila :] trompetu stříbrnou.

Sl. 2.: zavolala bych, zatroubila bych Fryš., když ji ulila, tak zatroubila Žbán.; 3. dybych Fryš., radš nepoznala Žbán.

Sl. 3,1.: pistol mi Dušej., parpi stávejte Fryš. (neporozuměním sběratele místo pár pistol dejte!); 2. ať já vydám ranku Dušej., Fryš.; 3. mě Dušej., Fryš., Žbán., moje Dušej.; 4. v novoměském Fryš., v tom krumlovském Žbán., do bílýho dvorku Dušej.

Sl. 4,1.: hneď Fryš., ven vyběhla Dušej.; 3. gdybych Fryš. V Dušej. v. 2. n. zní:

hořce zaplakala:
Kéž bych tě byla,
můj znejmilejší,
rači nepoznala.

Sl. 1.—3. var. žbánic. jsou tyto:

1. Přeškoda mého věku mladého,
že jsem cestu šlapal.
Kdybych byl věděl, že má nebudeš,
byl bych doma zustal.

2. Louka zelená, neposečená,
roste na ni kvíti;
kdo chce holku mit, musí za ni jit,
když měsiček svíti.

3. Já jsem za ni šel, když měsic vyšel,
ona ještě spala;
ona nevyšla, za mnou nepřišla,
jak byla ospalá.

Var. čes. Ach, kýž jsem za vodou Erbena[2] 187 (356). Var. sloven. Keď som boł malúčký Bart Jan. 527 (1010) je zcela jiný. 1. sloha var. z Dušejova náleží textem k jiné písni, k níž jsou var. u Pecka (též jen jedna sloha), v Slavii 1, 98 od Strakonic (též jedna sloha) a u Holasa I, 139, kde jsou 3 slohy.

Texty moravské jsou při melodiích.

Písni ze Žbánic se podobá počátkem Pře-

škoda věku mladého píseň u Kožel. 34 (37) a v Slavia II, 4, 176 (205), které však jsou dále jiné. K sl. 2. a 3. písně ze Žbánic je var. v K. V. Adámkově sbírce tanců, Čes. lid VII, 467 n.

*

Ze zmítání taktů $^{7}/_{4}$ ($^{3}/_{4}+$c) a $^{5}/_{4}$ variantu 1a uplatňuje se třídobý takt již častěji v 1b, 1e; venkoncem vládne v 1c, d.

Poznámka notační. V 1a vyměřeny bedlivě tóny, jimiž se přivodí takt $^{7}/_{4}$ a $^{5}/_{4}$; jsou to na př. v 1. a 2. taktu zdlužené tóny g^{1} a h^{1}. Vyznívá

a nikoli

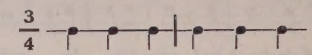

V 1b je tomu podobně.

V 1d šetříme notovou značku sběratelovy (H. Bím) jednotky časové.

V Holasově sbírce str. 139 sčasovka z variantu 1a

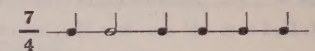

notována

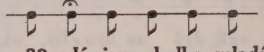

Erben str. 39 »Já jsem holka mladá« a str. 183 »V háječku v dolině« jsou jiné nápěvy.

102.

HRANICE. Sb. Edm. Svaček. Guberniální.

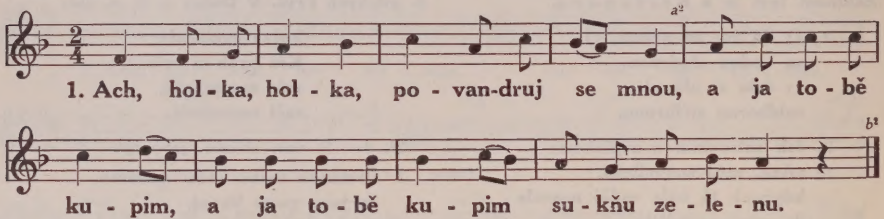

1. Ach, holka, holka,
povandruj se mnou,
a ja tobě kupim,
a ja tobě kupim
sukňu zelenu.

2. Sukňu zelenu,
nehrubě dlouhu,
aby si ty mohla,
aby si ty mohla
vandrovat se mnou.

3. Když povandruju
přes hory, doly,
a lesove budu
a lesove budu
naše komory.

4. Trava zelena,
naše peřina,
tam my budem spati,
tam my budem spati,
holka rozmila.

5. Ach, holka, holka,
černe očí máš,
a ja se tě bojim,
a ja se tě bojim,
že mně oklamaš.

6. Kdybych ja měla
ještě černější,
neoklamu tebe,
neoklamu tebe,
muj nejmilejší.

Var.: Sl. 1,1 = Čel. I, 60, ostatní verše jsou v 1. sl. jiné. Erben² 103 = sl. 2. s jiným zač.: Ach, neplač pro mne, pojď raději atd., ostatek slohy týž. U Čel. odpovídá této sloze sl. 5. s tímto zač.: Pomašírujem, mašíruj se mnou, ostatek týž.

Sl. 2. = Čel. sl. 6., Erb. sl. 3. (v. 2. ne tuze, v. 3. Čel. aby ty jsi, 2,4. Čel. taky jít).

Sl. 3. = Čel. 7 (v. 1. pomašírujem), Erb. 4 (v. 1. povandrujeme), ostatek týž. U Čel. není více shod., u Erb. ještě je sl. 4. (5.) s rozdílem ve v. 3.—4.: tam budeme spávat a se milovávat. Sl. 5.—6. naší písně je u E² 103 jako píseň samostatná. Sr. Holas II, 40.

U Erbena (nápěv 286) zůstává druhý motiv

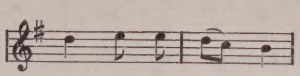

mu - zi - ka hrá___la

na prvém stupni (I.); v 1 kloní se k V. stupni:

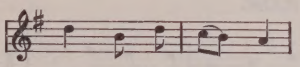

(transp.)

po - van-druj se mnou

Holas II, str. 40, »Ach, holka, holka,« má jiný nápěv; též Erbenův, str. 17, »Co jsem se nažala« je jiný.

103.

1a

PETROVICE. Sušil III, k č. 467.

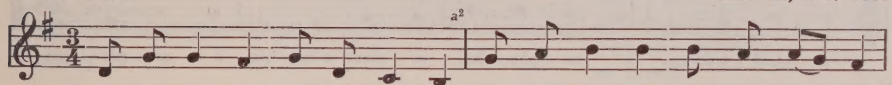

1. Na tym ra - ci - bor-skym mo-scě, na tym ra - ci - bor-skym mo___scě

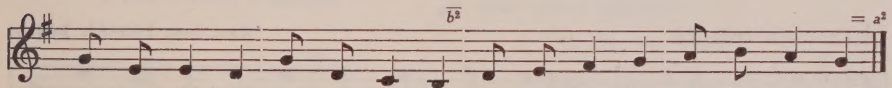

pě - kny ka - ra - fi - at ro - scě, pě - kny ka - ra - fi - at ro - scě.

1. Na tym raciborskym moscě,
pěkny karafiat roscě.

2. Panny ho tam trhavaju,
mladencum ho rozdavaju.

3. Též ćić bych ja ho trhala,
komu bych ho smutna dala?

4. Můj mily se již oženil,
mojo srdce zakrvavil.

1b

KAMENEC. Zp. chasa. Sb. A. Brotan.

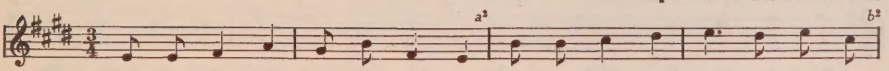

1. Na tom ra - ći - bor-skem mo - stě, na tom ra - ći - bor - ském mo - stě

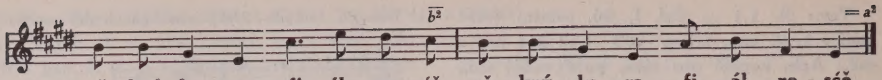

1c

PUSTÁ POLOM. Sušil III, 380 (531).

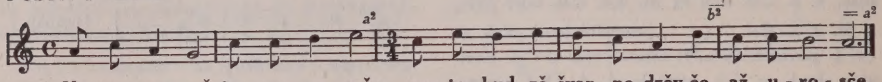

1d

ISTEBNÁ. Zp. Marie Lipovská. Sb. Rudolf Zahradníček.

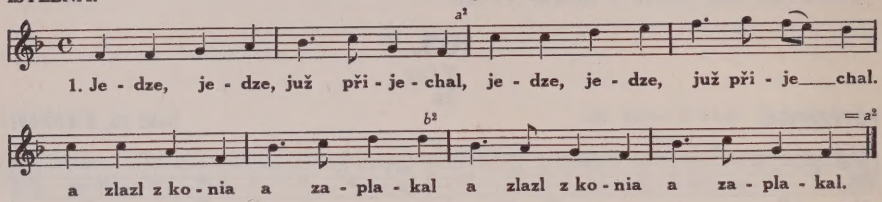

2a

LÉSKOVSKÁ DOLINA. Bart Jan. 756 (č. 1431).

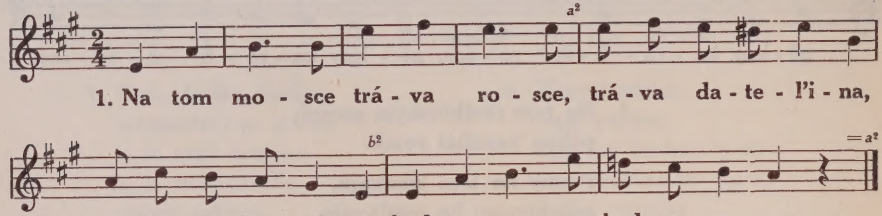

2b

STRAŽOVICE. Bartoš II, 401 (č. 686).

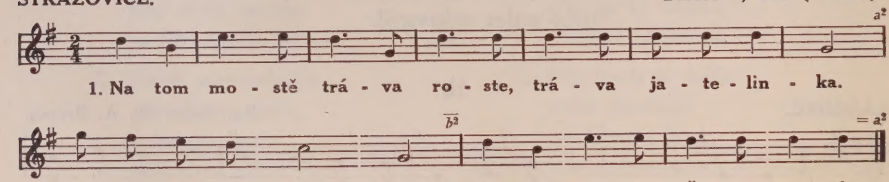

STARÝ HROZENKOV. Bartoš II, 411 (č. 707).

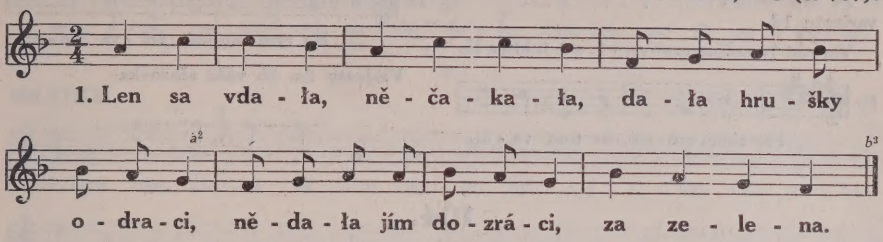

Sl. 1, v. 1.: na tom raćiborskem Kamenec.

Var. z Kamence pokračuje sl. 2.:

A pod mostem drobné kvítí —
kolíbala dvoje děti.

3. Kolíbala a plakala:
»Co jsem smutná se dočkala!«

Odtud přechází do písně Aj, v Opavě na rynečku, sr. tam.

Motivy z obou písní se proplétají ve var. z Istebné:

1. Jedze, jedze, już přijechal
a zlazl z konia a zaplakal.

= Aj, v Opavě sl. 4.

2. U studienky modry kviatek:
kolibala troje dziatek.

= sl. 2. písně z Kamence.

3. Kolibala a plakala:
»Čego ja se dočekala!«

= sl. 3. písně z Kamence.

Var. z Pusté Polomě ještě rozvádí motiv kolébání:

1. Na tym moscě trava roscě;
co to budzě švarne dzěvcě, až uroscě.

2. Pod tym mostem żulty kvitek,
kolebala švarna panna dvojo dzitek.

3. Kolibala a plakala:
Co sem ja to něbožatko udzělala.

4. Něchcěla sem maci sluchać,
a včil musim kolibečkum dycy gruchać.

5. Gruchy, gruchy ve dně v noci,
dziv že se mi me srdečko nerozkoči.

6. Rozskoči se na dva poly,
ja ach, Bože můj, Bože můj, co to boli.

Ke sl. 1. sr. Bartoš II, 401, Bart Jan. 756, kde tento motiv dále rozveden.

Bartoš II, 411 (707), 2. sl. písně Len sa vdała, něčakała:

Na tom moscě
tráva roscě,
tráva začělina,
to budzě dzjévčina,
až uroscě.

Bartoš II, 401 (686), rozvádí dále tento motiv také s mládenci:

1. Na tem mostě
tráva roste,
tráva jetelinka,
Bude to dívčinka,
až vyroste.

2. Na tem mostě
šípče roste,
šípové kořenče;
bude to mládenče,
až vyroste.

Táž píseň je u Bart Jan. 756 (1431) s nepatrnými odchylkami: 1,1 tom mosce — rosce, 2. datelina, 3. budze . . dzieučina, 4. ked narosce. 2,2 šípek, 3. šípový korienček, 4. budze . . mládenček . .

*

Okolek kvintový prvých dvou motivů zachován ve variantech 1b a 1c. Sčasovka »lašského starodávného« tance

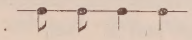

jasná ještě ve variantech 1a a 1b, vyrovnává se již taktem celým ve variantu 1d.

Variant 1c začíná motivem 2. a 3. taktu z 1b.

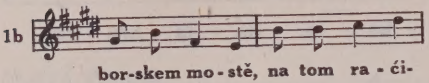

(transp.)

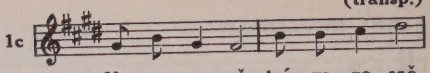

Varianty 2a, 2b váže sčasovka

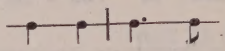

104.

1a

KRAKOVANY, slovenské pomezí. Zpívali Juliana Zemanová, Maria Manáková, Mihal Labuda, Mihal Samuhel, Josef Rožko, Jan Mikláš. Sb. H. Bím 1900.

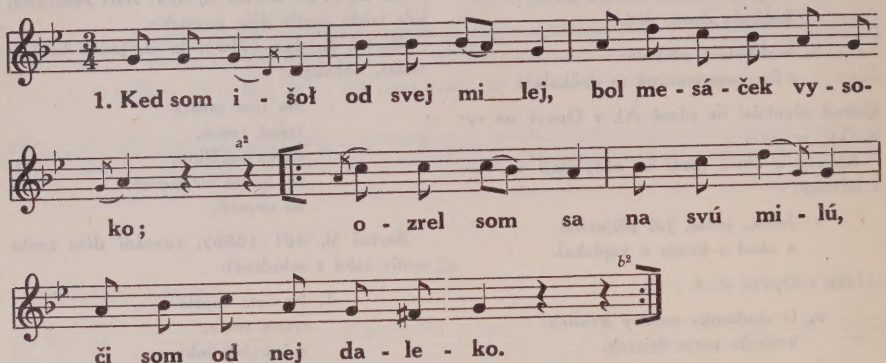

1. Ked som išoł od svej milej,
bol mesáček vysoko;
[: ozrel som sa na svú milú,
či som od nej daleko. :]

2. Bol som od nej na tri kroky,
ešče na mna volala:
[: Povec mi ty, moj šuhajko,
ščim sem ta rozhnevala!« :]

3. Rozhnevala's ma slovíčkem,
ale ma vac nebudeš;
[: a já pojdem sám do vojny
a ty doma ostaneš. :]

1b

ŽELETICE. Sb. Bartoš II, 137 (198).

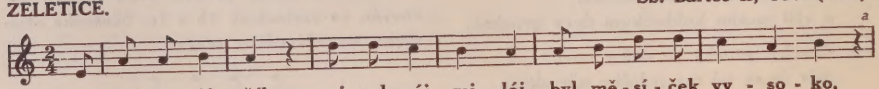

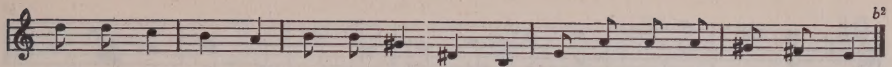

1c

MILETICE. Sb. Řihák.

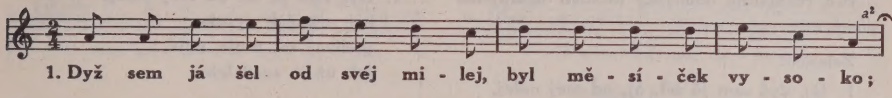

1d

MALÁ VRBKA. Bartoš—Janáček 116 (146).

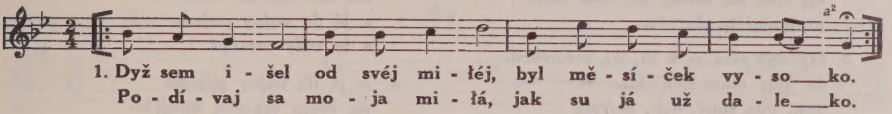

1e

KUNČICE POD ONDŘEJNÍKEM. Sb. Ant. Pustka.

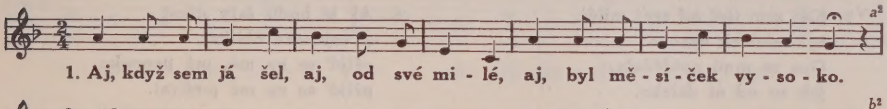

2

Černík 110 (151).

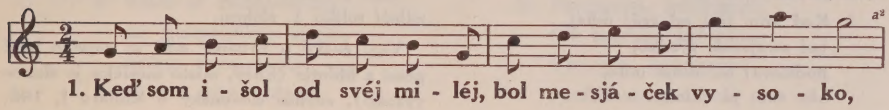

3

OD BŘECLAVĚ. Bartoš II, 108 (152).

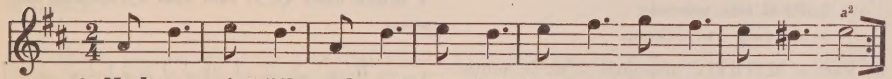

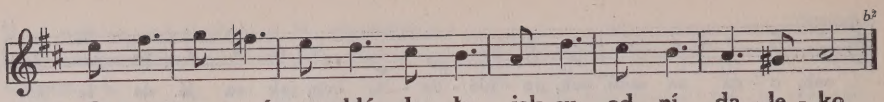

Pro rozmanité odchylky textové otiskujeme písně celé:

Želetice:

1. Oj, dyž sem já šél, oj, od méj miléj,
byl měsíček vysoko,
och, ona za mnú, och, pohlédala,
och, jak su já daleko.

2. Oj, býl sem já už, oj, pres tri domy,
ona na mňa volala,
oj, vrať sa, šohaj, oj, duša moja,
prenocuj tu do rána.

3. Oj, dyž sem já k ní, oj, zahovoríl,
že tudy mám koníčka,
och, ona sobě, och, ocírala
svoje čérné očička.

Od Břeclavě:

1. Ked sem išél od svéj miłéj,
býł měsíček vysoko.
Ona za mnú pohlédała,
jak su od ní daleko.

2. A ked sem býł na dvě míle,
ona za mnú volała,
vrať sa, šohaj, duša moja,
čím sem ťa rozhněvała?

Kopanice (Černík):

1. Keď som išol od svéj miléj,
bol mesjáček vysoko,
podzievaj sa, moja milá,
ako som já daloko.

2. Ešče som bol štyry míle,
už mňa milá vítala,
vítaj, vítaj, šohajenko,
zanocuj tu do rána.

3. Já tu nocovac nębudzem,
já som tu aj s koníčkom,
hněc si ona ucierala
svoje suzy ručníčkom.

Var. z Milotic připojuje v sl. 3. motiv vojenský:

1. Dyž sem já šel od svéj milej,
byl měsíček vysoko;
podívaj sa, moja milá,
jak už já su daleko.

2. Já už sem byl štyry míle,
ešče's na mě volala;
ach pověz mě, můj synečku,
čím sem ťa rozhněvala.

3. Rozhněvala's velmi túze,
vic mě hněvat nebudeš;
a já do vojny pojedu
a ty tady ostaneš.

4. A já do vojny pojedu
na svém vraném koníčku
a ty tady ostaneš
s tvoju starú mamičkú.

5. Až já budu šaty slíkat
a vojanské oblíkat,
přijď se na mě, má panenko,
přijď se na mě podívat.

6. Můj koníček hnědovraný,
na něm pěkná čabraka;
s Pánem Bohem ostávejte,
vy milocké děvčata.

Var. z Malé Vrbky u Bart. Jan. 116 sem náleží toliko 1. slohou.

Var. český u Erbena[2] 446 se nejvíce blíží písni z Milotic (hněv, místo měsíčka je slunce vysoko), rovněž slovenský u Kollára I, 196; jiný český u J. J. z Bratřic (Č. Lid XII, 169), Slavia II, 4, 105 (98), slovenský u Kollára I, 375 (14), Sloven. Spevy II, 24 (49).

*

Varianty 1a, b, c, d jsou rytmicky shodné v druhé části (b²); tato část vyrůstá na sčasovce

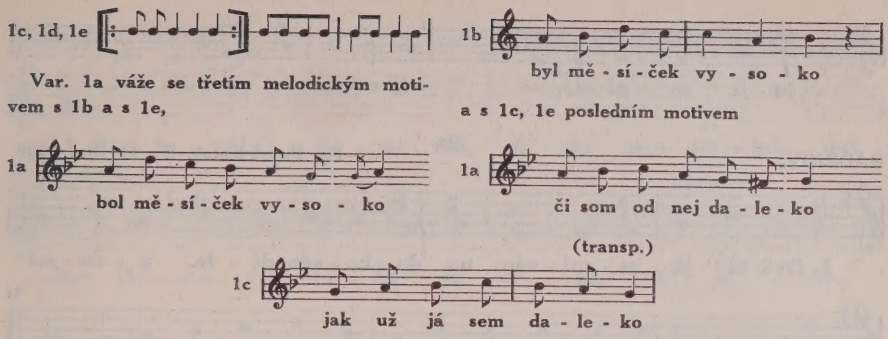

Var. 1a váže se třetím melodickým motivem s 1b a s 1e, a s 1c, 1e posledním motivem

105.

NOVÉ LHOTKY. 1a Bartoš II, 90 (119).

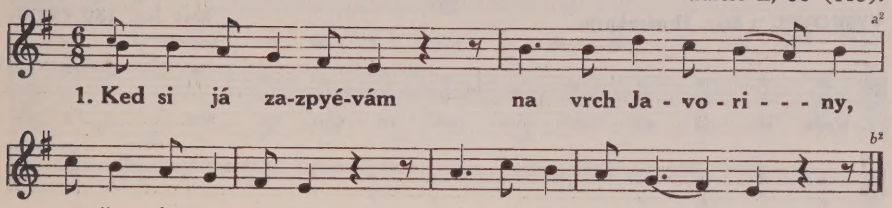

1. Ked si já zazpyévám
na vrch Javoriny,
učuje mna myłý
dołů do doliny.

2. Ešče si zazpyévám
za huménkem stoja,
učuje mna myłý
vrané kone stroja.

3. Učuje, učuje,
ale na nepozná:
Moja galánečka
takéj noty nemá.

4. Učuje, učuje
stoja v okénečku:
Počujte, mamyčko,
moju galánečku.

5. Počujem, počujem,
ale nevým kerú?
Počujte, mamyčko,
rychtárovu céru.

6. Rychtárova céra
je velice pekná,
snad sa narodyła,
dyž fyałka kvetła.

1b

HRUŠKY. Bart Jan. III, 149 (226c).

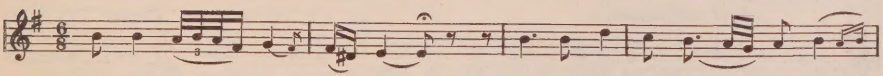

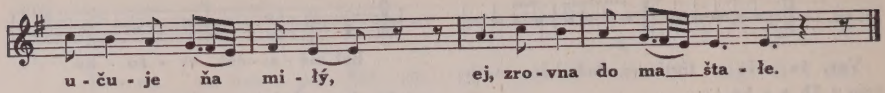

RADĚJOV. 2a Zp. Pavel Kotek. Sb. H. Bím 1909.

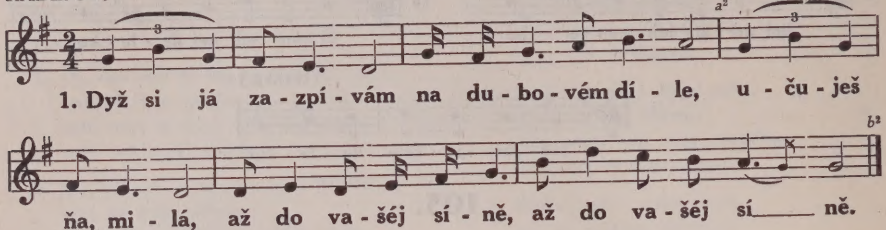

VYŠKOVEC u Star. Hrozenkova. 2b Bart Jan. 150 (227).

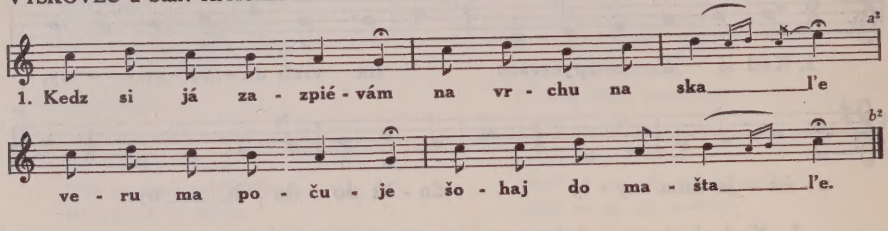

STARÁ BŘECLAV. 3a Bart Jan. 149 (226a).

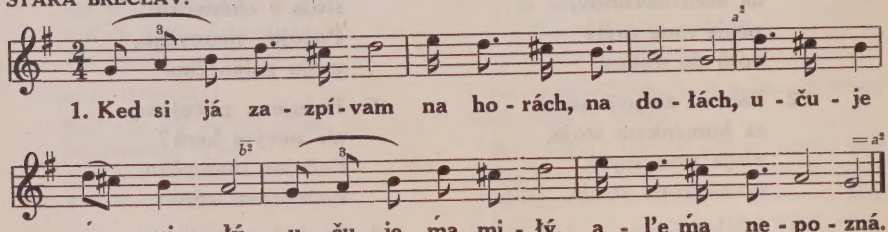

JAVORNÍK. 3b Bart Jan. 149 (226b).

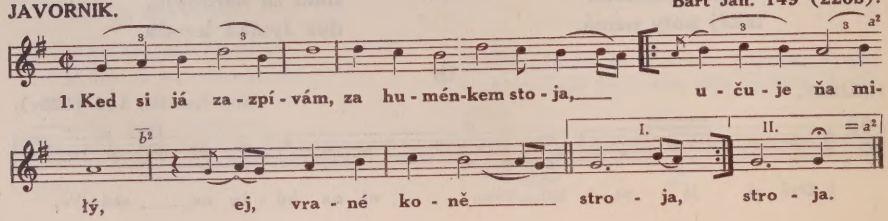

4

POLANKA u Vsetína. P. A. Přibyl a Jos. Válek (Slavnosti str. 27).

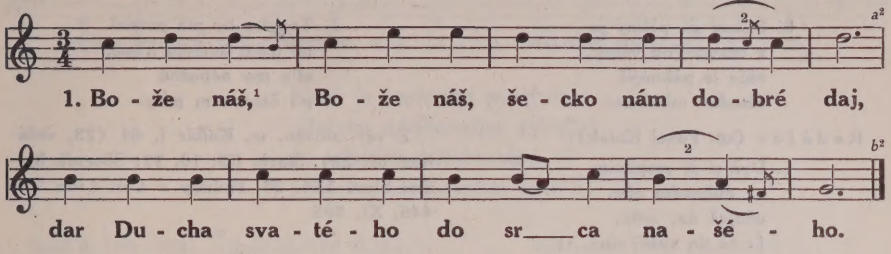

5

ROHATEC. Sušil III, 230 (259).

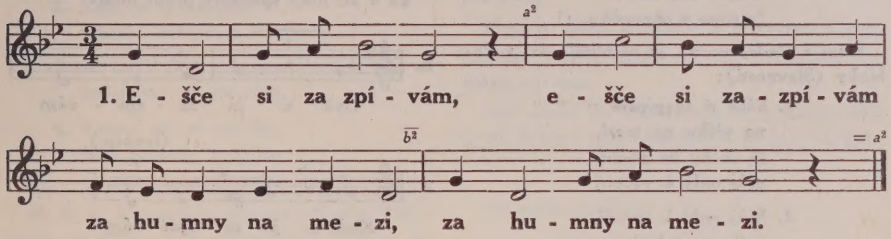

Text jest ve všech písních podstatně týž s různými drobnými odchylkami a nestejnou úplností.

Rohatec (Sušil č. 259):

1. [: Ešče si zazpívám :]
   [: za humny na mezi. :]
2. [: Učuje mia milý :]
   [: seďa při večeři. :]
3. [: Seďa při večeři :]
   [: hlavú k okenečku: :]
4. [: Poslúchaj, mamičko, :]
   [: moju frajerečku. :]
5. [: Poslúchám, poslúchám, :]
   [: ale nevím kerú. :]
6. [: Poslúchaj, mamičko, :]
   [: súsedovu dceru. :]

V podstatě týž var. je již u Sušila II, 17 (35) s těmito odchylkami: 1,1 až si já; 2 milý mia; 3 při tom okénečku; 5 Já bych poslúchala; 6 bednařovu. V Suš. II jsou verše spojeny toliko ve 3 slohy.

Radějov (zp. Anežka Slováčková, Sb. H. Bím 1909, na melodii Babulenky moje atd.):

1. Dyž si já zazpívám
   od potůčka k mezi,
   učuje ňa milý
   sedaja g večeři.
2. Sedaja g večeři
   g malému stolíčku,
   počújte, tatíčku,
   moju galánečku.
3. Čuju já ju, čuju,
   ale nevím kerá.
   A to je, tatíčku,
   súsedova céra.
4. Pěkná je, pěkná je
   z rozmarýnu kytka,

[1]) Této melodii podkládá se píseň Ešče si zazpívám na vŕšku na mezi (viz dále v textu).

ešče je pěknější
súsedova dívka.

5. Pěkný je, pěkný je
z rozmarýnu věnec,
ešče je pěknější
súsedův mládenec.

Radějov (zp. Pavel Kotek):

1. Dyž si já zazpívám
na dubovém díle,
učuješ ňa, milá,
[: až do vašéj síně. :]

2. Dyž si já zazpívám
na našem dvorečku,
učuješ ňa, milá,
[: stoja v okénečku. :]

Písni z Radějova a) je nejbližší var. z Polánky (Slavnosti):

1. Ešče si zazpívám
na vŕšku na mezi,
ja co by ňa počúł
můj miłý k večeři.

2. Můj miłý k večeři,
seďa u stołečka:
»Počujte, tatíčku,
moja galánečka!«

3. »»Počúvám, počúvám,
ale nevím, kerá.««
»Počujte, tatíčku,
súsedova céra.«

Vyškovec u St. Hrozenkova:

1. Kedz si já zazpiévám,
na vrchu na skał'e,
veru ma počuje
šohaj do maštal'e.

2. Trebárs by ma poznał
po mém tenkém hłase,
al'e ma nępozná
po červeném páse.

Z var. sloven. sr. Kollár I, 61 (23, vzdáleně též 22), Slavia II5, 10, 11; Sborník Matice Slov. 134, 24, Holuby v Čes. Lidu VII, 445; XI, 295.

*

Varianty 1a, 1b jsou v podstatě stejny; 1b má ozdobnější melodii.

2a a 2b mají společný první motiv

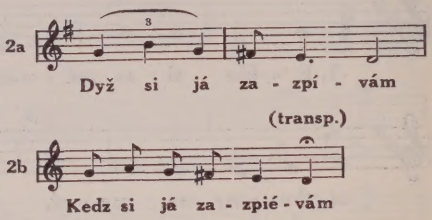

Též 3a, 3b prvním motivem se vážou

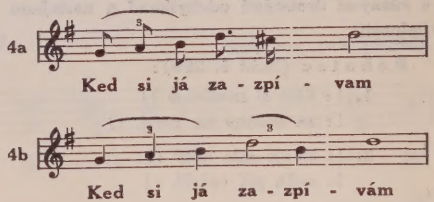

106.

KAMENICE na Moravě. Zp. Fr. Klimešová. Sb. Fr. Kyselková.

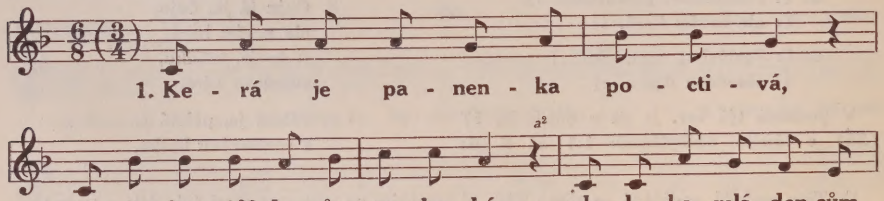

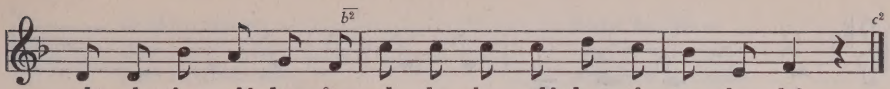

Kerá je panenka poctivá,
zdaleka mládencům vyhybá,
[: zdaleka mládencům :]
zdaleka mládencům vyhybá.

Sušil II, 190 (424) = Sušil III, 374 (526):[1])

1. Utíkej, děvče, utíkej,
zdaleka chlapcům vyhýbej.

2. Kerá je dívka poctivá,
zdaleka chlapcům vyhýbá.

3. A když jim vyhnout nemůže,
začervená se jak růže.

4. Vyrazí na ní rosička
jako makové zrníčka.

Sl. 1. v. 1. Tato sloha jen u Sušila.

Sl. 2. v. 1. panenka Kamen., Němč., která panna je Žbán., v. 2: mládencům Kamen., ta zdaleka Žbán., Němč.

Sl. 3. v. 1. jim se Kamen., vyhnouti Žbán., vyhnóti Němč., v. 2. tak jak Kamen.

Sl. 4. v. 1. vystoupne Žbán., a vystópne na ni rosečka Němč., v. 2. jako za maková zrnečka t.

Žbánice pokračuje sl. 5.:

Vystoupne na ní jako hrách —
škoda tě, holka, nastokrát.

Němč. pozměněna rytmicky: a vystópne.. přeškoda.

Píseň ze Žbán. a Němčic je připojena k písni Prodala rubáč, rukávce (Oj, cigánečko, má milá), sr. tam.

Var. české sr. Rittersberk 114, Čelakovský I, 59, Erben[2] 154, Adámek, Čes. Lid VI, 361.

*

Varianty písně 1a

»Aj ty cigánečko« 1b
»Prší, prší« 1c
»Ach, prší« 1d

jsou ve skupinách »Prodala rubáč, rukávce« a »Oj, cigánečko má milá«.

Notační poznámka. Přízvukem je správný $^{6}/_{8} + {}^{3}/_{4}$ takt.

107.

1a

BOJKOVICE. Zp. Jos. Hradská, výměnkářka, 76l. Sb. Fr. Kyselková.

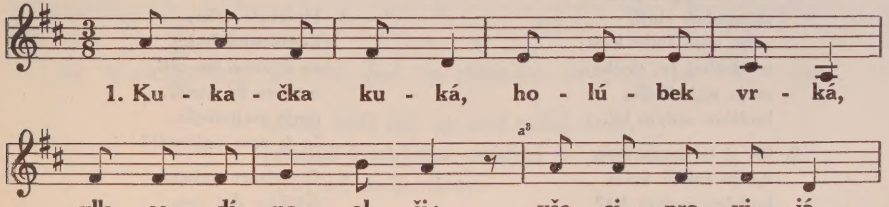

[1]) Mel. sr. u skupiny Červená, modrá fiala.

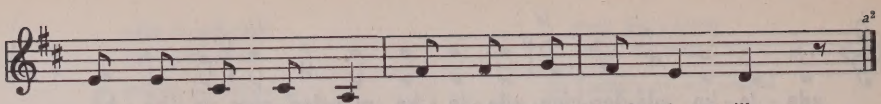

Kukačka kuká,
holúbek vrká,
vlk sedí na olši;
všeci pravijá,
všeci mluvijá,
že sem já najhorší.

1b

TIKOVICE. Bartoš—Jan 345 (634).

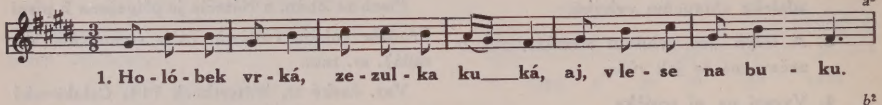

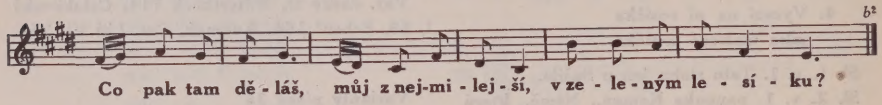

1c

NASILOVICE. Sušil III, 341 (k č. 468).

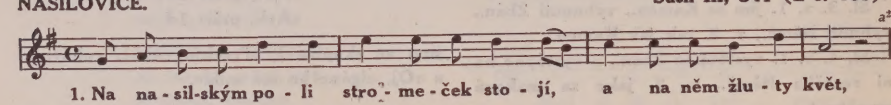

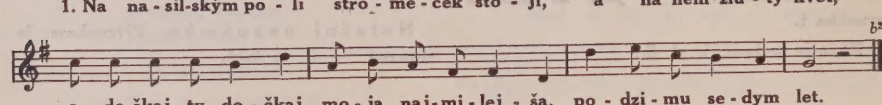

Text základní ze Sušila III, 341, var. z Bart Jan., Bojkovic a Řiháka.[1])

1. Na nasilskym poli
stromeček stoji,
a na něm žulty květ;
o! dočkaj ty, dočkaj,
moja najmilejša,
hodzinu sedym let.

2. Co si ty je za pan,
dy ja čekać mám
hodzinu sedym let?
To ja mam jinšeho
stokrate milšiho,
co se mne vezme hned.

3. Holubek urka,
kukulenka kuka
za dvorem na olši,
o to se ty mysliš,
moja najmilejša,
že ja sem najhorší?

4. O nejsem nejsem,
šatečku daj sem,

[1]) Var. ze sbírky Řihákovy zpívá se na melodii Idú chlapci, idú hore dědinú, ja oni idú k nám.

ač či ju vyperu,
abys ju měl bílu,
když povedzěš jinu
do tanečka v nědzělu.

Sl. 3. 1) Kukačka kuká, holúbek vrká Bojk., Kohut zazpívá, až sa rozléhá Řih.; 3) vlk sedí Bojk., před naším Řih.; 5) všeci pravijá, všeci mluvijá Bojk., lidé pravijú a povidajú Řih.; 6) sem já Bojk., su já Řih.; nejhorší Bojk.

Sl. 4. 1) Ach Bojk., Řih.; 2) šáteček dej Bojk., Řih.; 3) až ti ho Bojk., já ti ho Řih.; operu Bojk., Řih.; 4) abys měl Bojk., Řih.; bílý Bojk., bíléj Řih.; 5) holúbku sivý Bojk., až pujdeš k jinéj Řih.; 6) dá-li Bůh Bojk., Řih.; v neděli Bojk., v nedělu Řih.

K sl. 3 Bart Jan 345 (634):

1. Holóbek vrká,
zezulka kuká
aj, v lese na buku.
Copak tam děláš,
můj znejmilejší
v zeleným lesíku?

2. Pročpak mě nechceš,
proč nemiluješ,
proč ty mě nemáš rád?
Proto žes šelma,
chodíš za jinéma,
pravdu ti povídám.

4. Dé te mně šátek,
šátek vešité,
já ti jé vyperu,
abes měl čisté,
dež pudeš k milé,
dá-li Bůh v nedělu.

Var. český u Erbena[2] 309 se shoduje se sl. 3. a 4. základní písně.

*

Písně 1a, 1b i 1c spojuje třetí motiv.

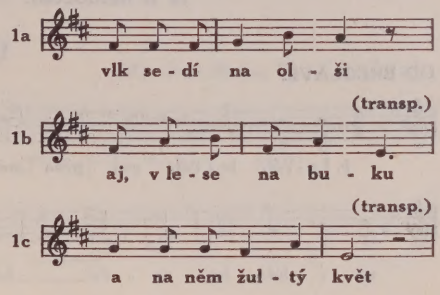

Erbenovy nápěvy čís. 335, 336 jsou jiné.

108.

1a

OD HRADIŠTĚ A SLAVKOVA. Sušil III, 115 (116).

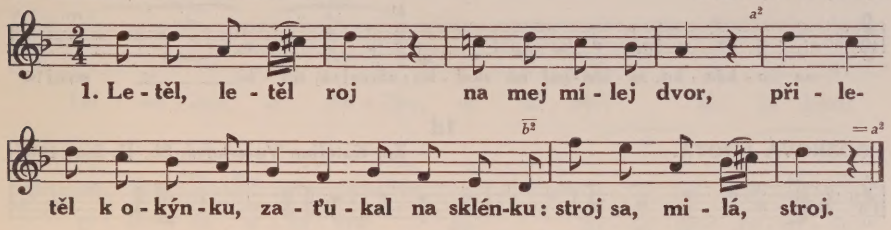

1. Letěl, letěl roj na mej milej dvor,[1])
přiletěl k okýnku zaťukal na sklénku:[2])
Stroj sa, milá, stroj.

[1]) Vyletěl holub na súsedů slúp.
[2]) Padl na okýnko, zaklepal na stěnko.

2. Jak sa přistrojím, dyž cesty nevím,
enom ten chodníček, co chodil Janíček,
mé potěšení.

3. Stojím u dveří, milá otevři,[1])
otevři mně milá, holuběnko sivá,
mé potěšení.

4. Otevřela bych, máti mně brání,
že ty nejsi hoden podle bočka sednút,[2])
šohaju švárný.[3])

5. Dyž nejsem hoden, ostaň tu s Bohem,
pomož si, možešli, moja najmilejší,
já si nemožem.

1b

OD BŘECLAVĚ. Bartoš I, 51. Bart Jan., Kytice, 92.

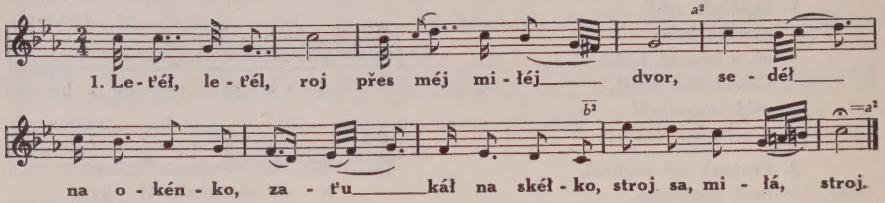

1c

KOSTICE. Sb. J. Pilát.

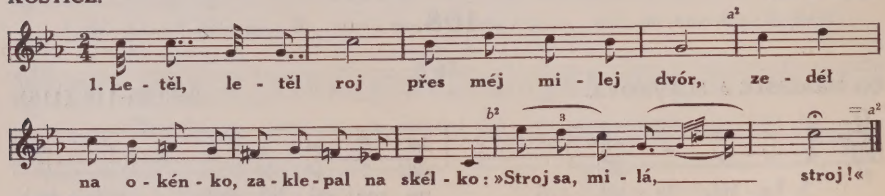

1d

HROZNOVÁ LHOTA. Zp. Kateřina Veverková. Sb. H. Bím 1904.

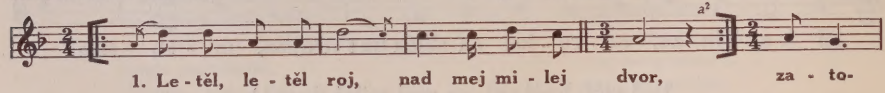

[1]) Dyž já idu k vám, na piščalku hrám.
[2]) Špinit líčka moje.
[3]) A že jsu já ešče
sivojoké děvče,
dceruška mladá.

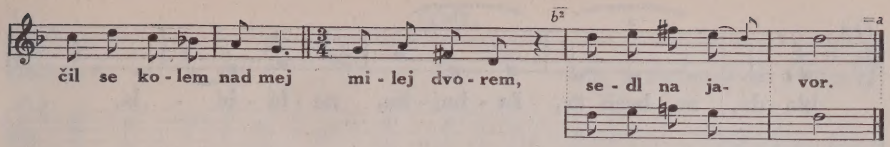

1e

VÁŽANY. Bartoš II, 138 (200).

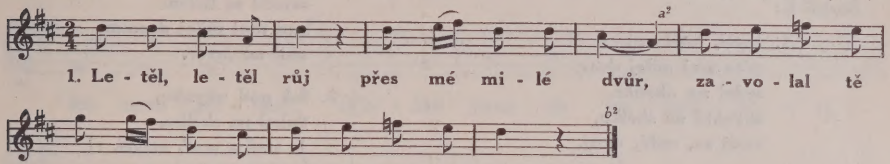

1f

HRUBÁ BLATNICE. Zp. Jos. Sládek. Sb. H. Bím 1894.

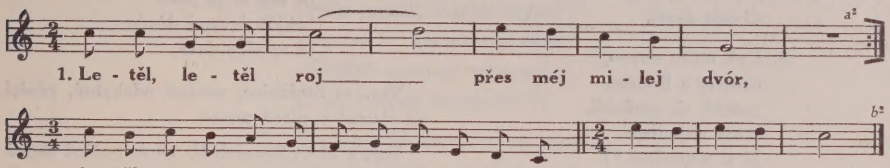

2

STRAŽNICE. Zp. Rozálie Obrtlíková, 78l. Sb. H. Bím 1909.

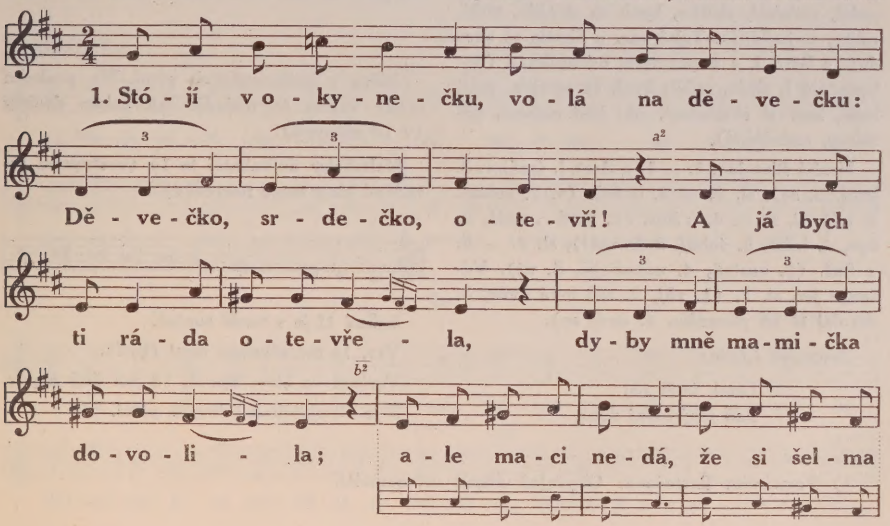

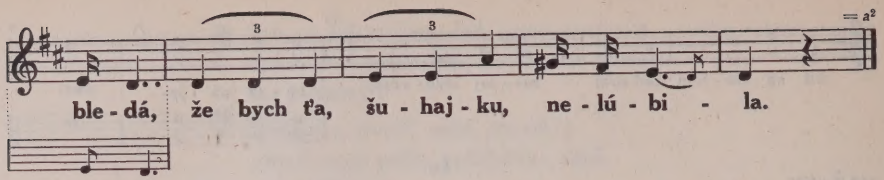

Bartoš I.:

1. Letěl, letěl roj
přes mej miłej dvor,
sedeł na okénko,
zaťukał na skélko,
stroj sa, miłá, stroj.

2. Strojiła bych sa,
mati mně nedá,
že si ty chodobný
nejsi ke mně rovný,
di ode dveří.

3. Dyž nejsu roven,
ostávaj s Bohem,
pomož si, možeš-li,
moja najmilejší,
já si nemožem.*)

zatočil se kolem
nad mej milej dvorem,
sedl na javor.

2. Šel pod okynko,
ťukal na skelko,
[: staň a poď, otevři, :]
moja milenko!

3. Jak neotevřeš,
s Pánem Bohem běž
a šak si já ještě
najdu švarné děvče
a to ešče dnes.

Všecky ostatní písně jsou varianty těchto textů. U Bart Jan., Kyt., je text shodný s Bart. I. až na odchylky dialektické (leťél, méj miłéj, sedél, zaťukál, skélko, bych sa strojila, máti, néjsu, najmiléjší). Také var. z Kostic se shoduje s Bart. I. s nepatrnými odchylkami (neoznačuje ł, dvór, sedél; bych sa strojila, máti mňa, keď si chudobný, jdi; ked nejsem, zůstávaj, najmiléjší).

Hrubá Blatnice: 1. = 1. u Bart. I. (méj, v. 3. letěl, 5. se), sl. 2. = 3. u Suš. (v. 2. volám, 3. ně), sl. 3. = 4. u Suš. (2. mati . . nedá, 3. bys, 4. ležat, 5. šohaj, duše má!), sl. 4. = 5. u Suš. (2. zustaň, 4. nejmilejší, 5. už). Vážany: jen sl. 1. (1. růj, 2. mé milé dvůr, 3. zavolal tě na panenku, 4. strůj se).

Hroznová Lhota:

1. Letěl, letěl roj
nad mej milej dvor,

Var. ze Strážnice, značně odchylný, přešel již vlastně v píseň novou.

Var. v Slov. Spevech II, 18 se počíná stejně Letí, letí roj, ale přechází dalším textem v píseň, kterou Sušil III, 755 řadí k písním letničním o slavnosti králek; sr. Erben² 332 Letí, letí pták; B. Jan. 372 (689) L'etěl, l'etěl vták.

*

Jedna z nejkrásnějších písní. Na poslední motiv vypne se melodie intervalem decimy (v 1d oktávou).

Melodicky nejbohatší je 1c (v stupnici seřaděné tóny tomu nasvědčují:

Jediné 1f je v tvrdé tonině.

Var. 1e má těkavou terci (fis-f).

Variant ve Slov. Sp. II, 18 má jiný nápěv.

2 je z nejdelších lidových písní.

*) Poznámka Bartošova: Obyčejně říkají tu: nemožu.

109.

BŘEZOVÁ. 1a Zp. L. Pellarová. Sb. M. Zeman.

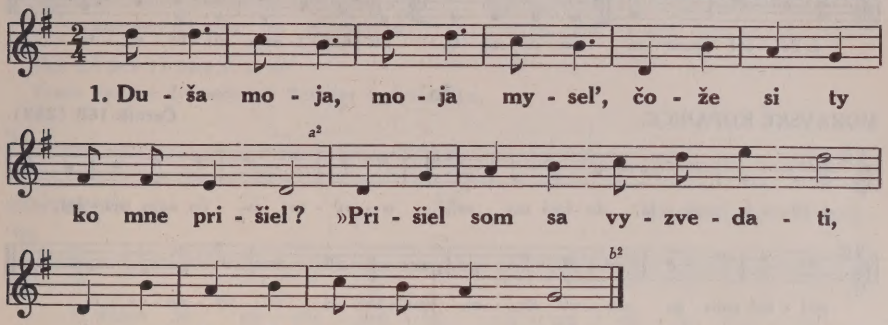

1. Duša moja, moja mysel',
čože si ty ko mne prišiel?
»Prišiel som sa vyzvedati,
či sa budeš vydávati?«

2. Budem, budem, aj sa mosím,
lebo já tvôj prsteň nosím;
prsteň zlatý s bielým očkom,
čo si mi dal pod oblôčkom.

VNOROVY. 1b Zp. Martin Babulík, 59l. Sb. H. Bím 1906.

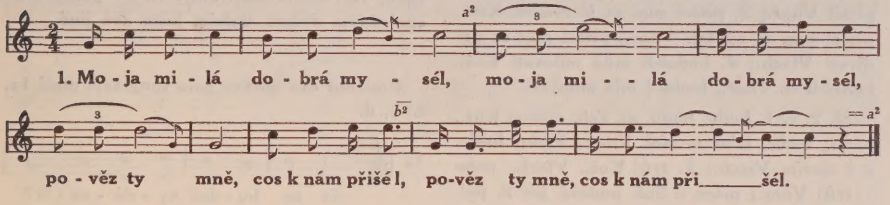

1c Koželuha 76.

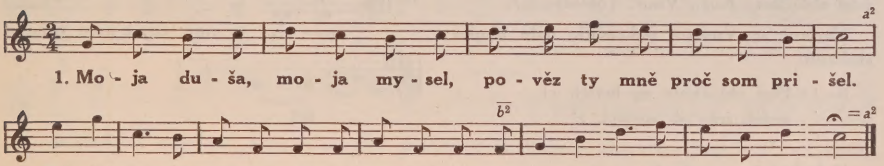

1d

VLACHOVICE. Sušil III, 634.

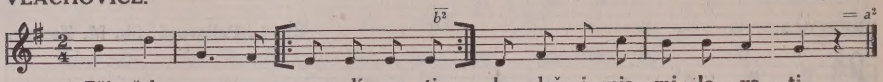

1e

MORAVSKÉ KOPANICE. Černík 168 (252).

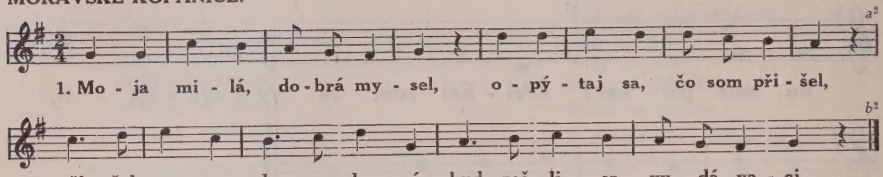

Základnímu textu z Březové je nejbližší Černík:

1. Moja milá, dobrá mysel,
opýtaj sa, čo som prišel,
prišol som sa dovedaci,
budzeš-li sa vydávaci.

2. Budzem, budzem, lebo mosím,
lebo já tvój prscien nosím,
prscien zlatý, s čiernym očkom,
čos mi ho dal pod hubočkom.[1])

Sl. 1. v. 1. moja duša Kož., moja milá dobrá mysél Vnor., Čern. (mysel); 2. pověz ty mně, proč som prišel Kož., pověz ty mně, cos k nám přišél Vnor.; 3. přišel som sa já zvěděti Kož., přišél sem se opýtati Vnor., přišel sem sa podívati Vlach.; 4. budeš-li mňa milovati Kož., budeš-li sa Vnor., budeš-i mia milovati.

Sl. 2. v. 1. budu, budu, aj, ach, musím Kož., budu, budu, lebo musím Vnor., budu, budu, a i mosím Vlach.; 2. tvůj Kož., Vlach., nebo . . tvůj Vnor.; píseň u Suš. podává jen 2. pol. sl. 1. a 1. pol. sl. 2.; 3. . . nosím s jedným očkem Kož., z jedním Vnor.; 4. cos mně ty dal pod obločkem Kož., Vnor. (oblačkem).

Variant ze Vnorov pokračuje dále těmito slohami:

5. [: Pod oblačkem na lavici, :]
[: seděli zme při měsíci. :]

6. [: Na lavici malovanéj, :]
[: nemáš ke mně lásky žádnéj. :]

7. [: Dyž sem já jel z milováňa, :]
[: spadl mně kůň do Dunaja. :]

8. [: Pomoz, Bože, ven z Dunaja, :]
[: odřeknu sa milováňa. :]

9. [: Dyž sem já jel od Marýny, :]
[: spadl mně kůň do bařiny. :]

10. [: Pomož, Bože, ven z bařiny, :]
[: odřeknu sa téj Marýny. :]

Varianty slovenské v Slov. Sp. I, 86 a Slavia II_5 348 (z Turce) se shodují s textem z Březové, var. Sbor. Mat. Slov. II, 64 přidává ke společným dvěma slohám ještě dvě jiné.

*

Poslední dva motivy jsou spojovací mezi 1a, b, c, d.

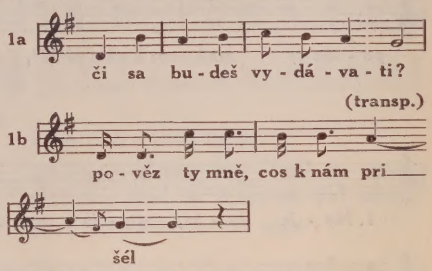

[1]) huboček = palouk.

(transp.)

1c

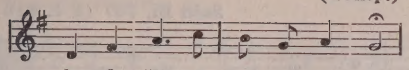

(transp.)

1d

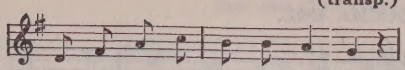

Var. 1d je z 1c část $\overline{b^2 = a^2}$.
Tento variant 1d začíná i druhým veršem z 1c.

110.

POŠTORNÁ.

1a

Sušil III, 707 (č. 818).

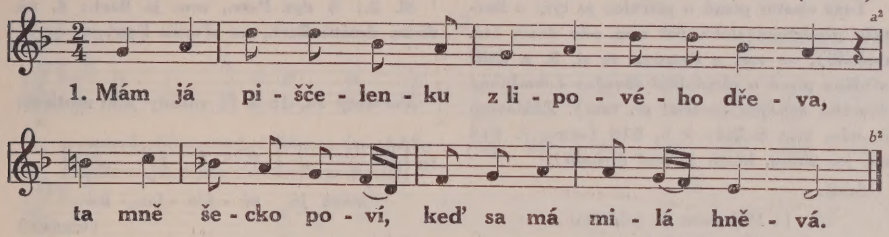

Mám já piščelenku
z lipového dřeva,
ta mně šecko poví,
keď sa má milá hněvá.

1b

Bartoš I, 58 (143).

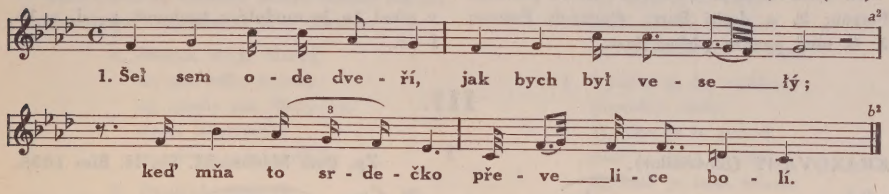

1c

PETROV U STRÁŽNICE.

Zp. Kateřina Šticová (»Sládčena«). Sb. H. Bím 1907.

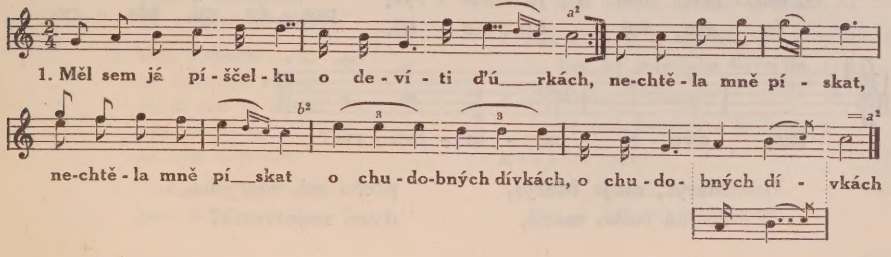

2a

SUCHÁ LOZ. Sušil III, 707 (k č. 818).

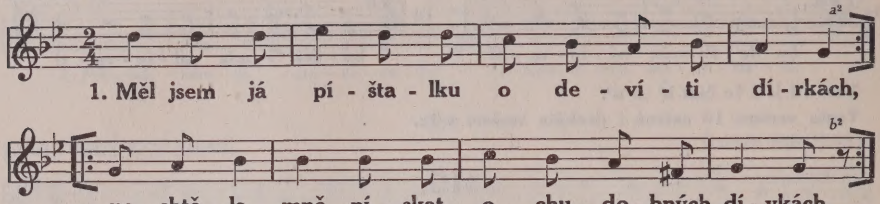

Text vlastní písně o píšťalce je týž; u Bartoše předchází sloha Šel sem ode dveří (sr. melodii), ve var. z Petrova ve sl. 3. a další přidána píseň o chudobné děvečce (chudobná děvečka šohájka prosila, sr. tam). Základem je nám text Sušilův k č. 818 (samo č. 818 má jen slohu, která je pod melodií).

Sušil:

1. [: Měl jsem já píščalku
o devíti dírkách, :]
[: nechtěla mně pískat
o chudobných dívkách. :]

2. [: A jak jsem si zpomněl
na jednu bohatú, :]
[: hned mně zapískala
až na tu devátú. :]

Sl. 1,1.: Mám já píščelenku Bart., píščelku Petrov; 2. o desíti Bart., ďúrkách Petrov; 3. ta mně nechce pískat Bart.

Sl. 2.: A dyž Petr., sem já Bart.; 4. na dírku deseátú Bart., na ďúrku Petr.

*

Varianty 1a, 1b a 1c vázány jsou motivem

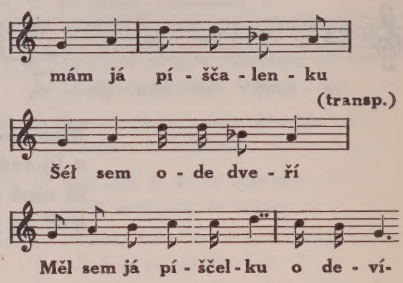

Ve variantu 1a je těkavé h^1—hes^1 v tonině d; v písni 1a je modulace toninová g—d, v 1b f—c.

111.

KRAKOVANY (Slovensko). 1 Zp. Beta Madonická. Sb. H. Bím 1898.

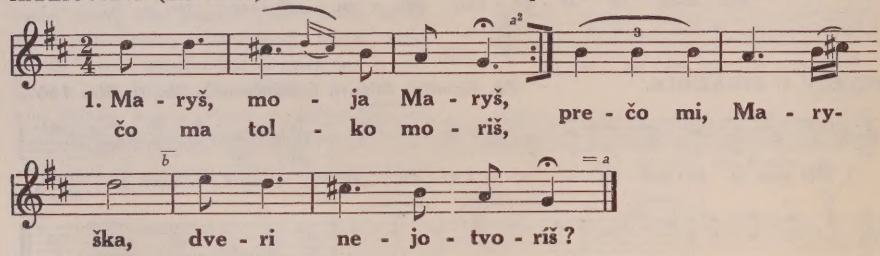

Maryš, moja Maryš, prečo mi, Maryška,
čo ma tolko moriš, dveri nejotvoríš?

Slovenské pomezí. 2 Bart Jan. 293 (534).

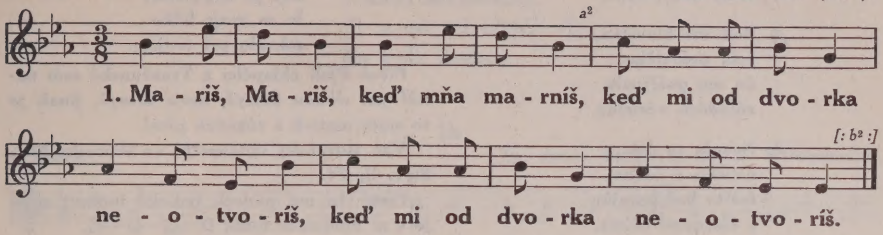

KOPANICE. 3 Černík 62 (70).

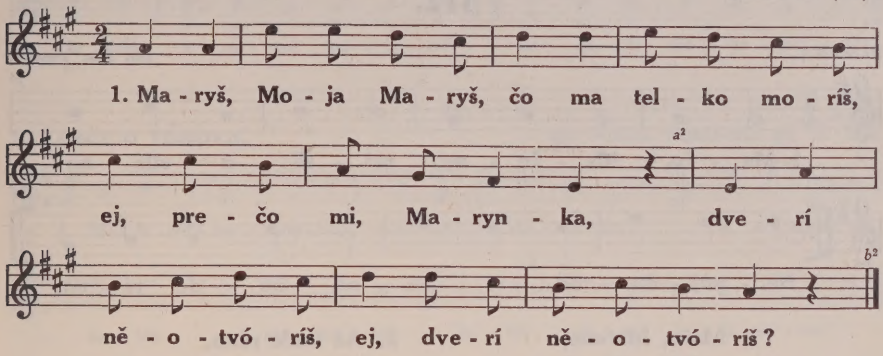

Text písní se shoduje pouze slohou Maryš, moja Maryš. Nejúplnější je u Černíka:

1. Maryš, moja Maryš,
čo ma telko moríš,
ej, prečo mi, Marynka,
dverí něotvóríš?
ej, dverí něotvóríš?

2. Otváraj, otváraj,
lebo hore stávaj,
ej, sceš-li moja býci,
s iným něsadávaj,
ej, s iným něsadávaj.

3. Ona otvárala,
na mňa ništ nědala,
ej, já som sa oženil,
ona něvydala,
ej, ona něvydala.

4. Vydám sa já, vydám,
veru sa já vydám,
ej, veru si já telko
rozkadzovac nědám,
ej, rozkadzovac nědám.

5. Vydám sa já, vydám,
prevelice ráda,
ej, ako je to pekné,
keď je žena mladá,
ej, keď je žena mladá.

Bart Jan. č. 534 (Slovenské pomezí):

1. Mariš, Mariš, keď mňa marníš,
[: keď mi od dvorka neotvoríš. :]

2. Šak bych já ti otvoriła,
[: keď by maměnka dovol'iła. :]

3. Maměnka ti nedovol'í
[: do mej komůrky, do komory. :]

Krakovany:

1. Maryš, moja Maryš,
čo ma tolko moriš,

prečo mi, Maryška,
dveri nejotvoríš?

2. Bolí ma hlavička,
čela polovička,
čo ma poščípala
súsedéch včelička.

3. Nebola to čela,
čelička z čelína,
lež to boľ šuhajko
s čiernymi očima.

4. Nehovor, šuhajko,
any já nepoviém,
že sa moje líčko
zohralo pri tvojem.

Píseň Pjali chlapčici z Trenčanské sem náleží jen slohou Maryš, moja Maryš, jinak je to směs motivů z různých písní.

Var. slovenský vzdálenější vé Sborníku Mat. Slov. II, 74.

Píseň 1a má nádech lydické toniny; spíše je v ní modulace tonin D—G—D—G.

112.

RŮŽENÁ. Sb. Jos. Veselý.

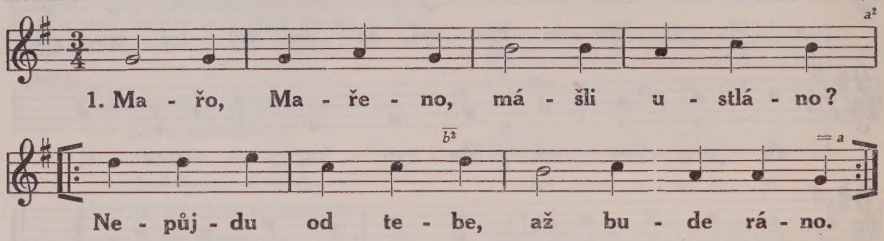

1. Mařo, Mařeno,
máš-li ustláno?
[: Nepůjdu od tebe,
až bude ráno. :]

2. Až bude ráno,
až bude svítat,
[: až budou ptáčkové
po poli lítat. :]

V přístupných nám sbírkách jsme variantů nenašli.

113.

1a

BRUZOVICE. Sb. Jos. Mojžíšek.

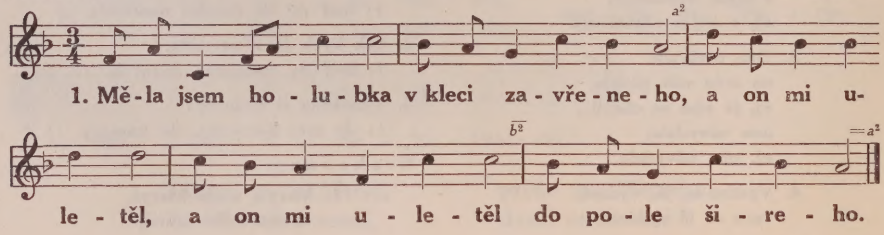

Měla jsem holubka
v kleci zavřeneho,
[: a on mi uletěl :]
do pole šireho.

1b

LOMNÁ. Zp. Anna Buryová. Sb. R. Zahradníček.

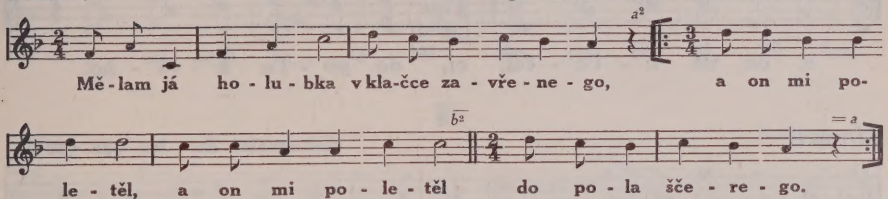

1c

LAŽÁNKY U TIŠNOVA. Zp. Amalie Šalbabová. Sb. H. Bím.

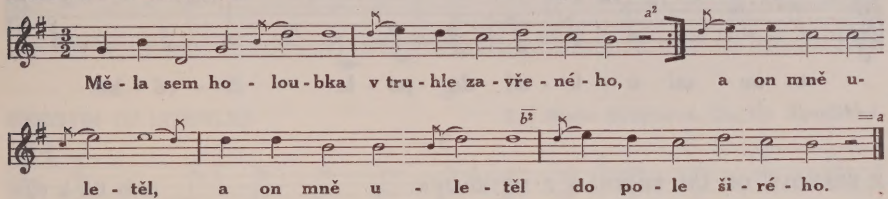

2

SEDLIŠTĚ. Bartoš I, 155 (384).

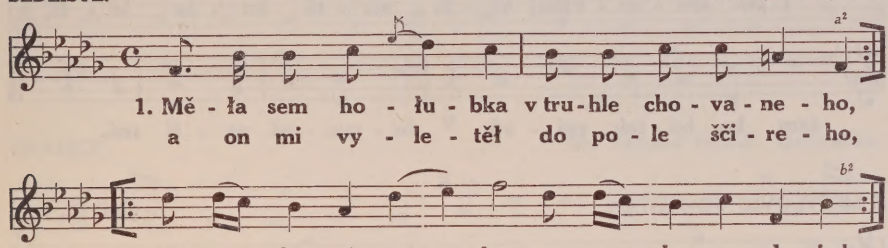

[: Něhurkej, hołubku,
na zělenem dubku, :]
nědělej me miłe
většího zarmutku.

[: Ja ji ho neděłam,
děła sě ho sama, :]
dy mě doma není,
s inšimi pohrava.

3

KUDLOV. Bart Jan. 327 (597a).

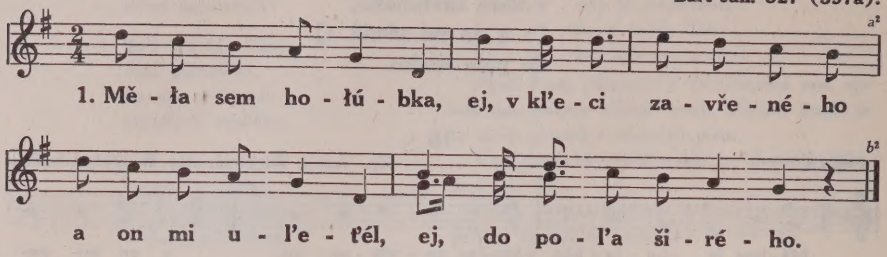

4

HUTISKO. Guberniální. Bart Jan. 328 (597b).

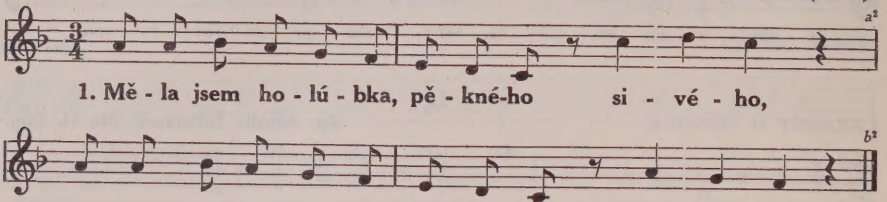

5

Z BŘEZOVÉ OD UH. BRODU A Z VĚTEŘOVA. Sušil III, k 539.

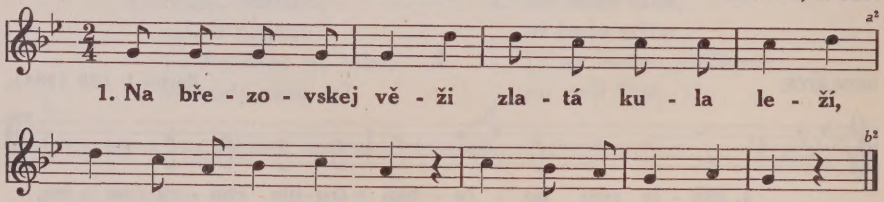

6

Z METYLOVIC OD MÍSTKA. Sušil III, 539.

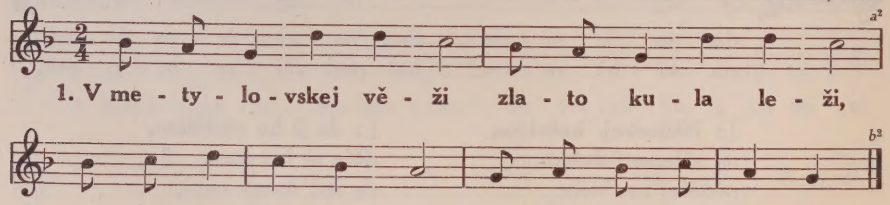

7a

ŽBÁNICE. Zp. Fr. Čáp. Sb. H. Bím 1899.

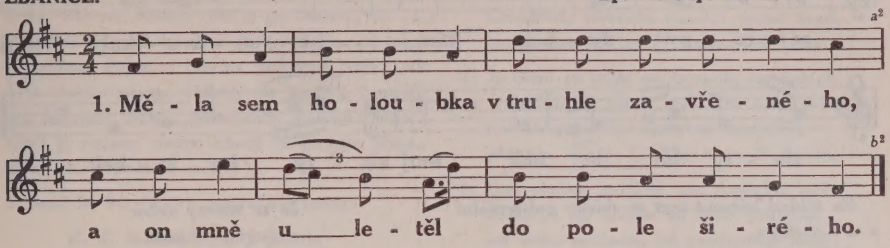

7b

Koželuha 83.

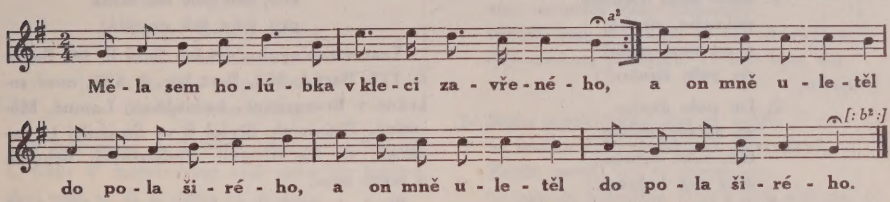

8

MĚROTÍN (U LITOVLE). Zp. Marie Růžičková. Sb. Fr. Kyselková.

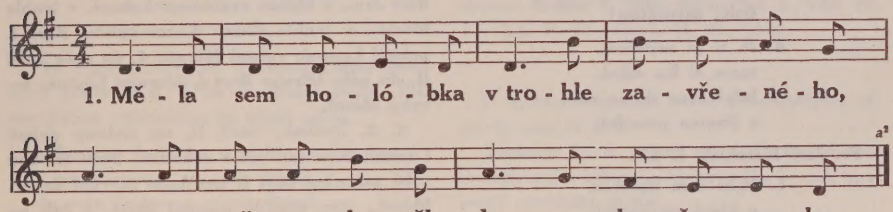

9

HRANICE. Sb. Edmund Svaček. Guberniální.

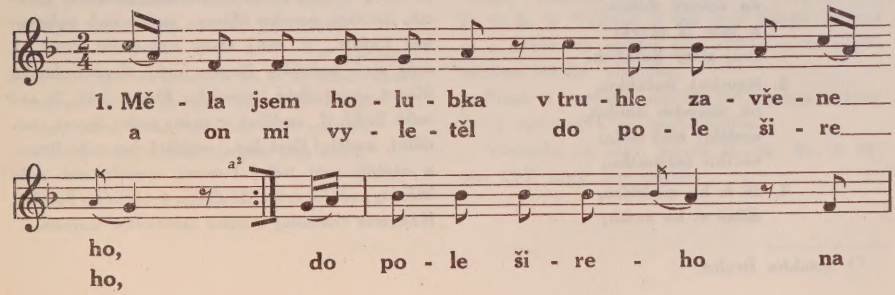

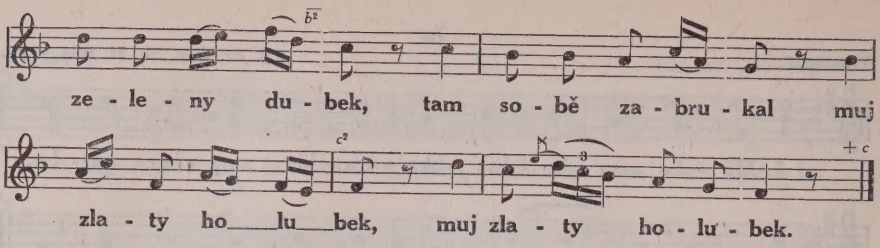

Za základ béřeme text ze sbírky guberniální a z Koželuhy.

Guberniální (Jaschke č. 27, Bart Jan. 328 s některými úchylkami):

1. Měla jsem holubka
pěkneho, siveho,
a on mně uletěl
do pole čireho.[1])
2. Do pole čireho
na zeleny dubek,
tam sobě zahrkal
muj sivy holubek.
3. Nehrkej, nehrkej,
muj sivy holubku!
Nedělej, nedělej
srdci zarmutku!
4. Ja ti je nedělam,
sama si ho dělaš,
když mne doma není,
s jinyma posedaš.

Fr. Jar. Koželuha č. 83:

1. Měla sem holúbka
v kleci zavřeného,
a on mně uletěl
do pola širého.
2. Do pola širého
na zelený dúbek,
a tam si zavrkl
můj zlatý holúbek.
3. Nevrkaj, holúbku,
na zeleném dúbku,
nedělaj mej milej
věčího zármutku.
4. Já ti ho nedělám,
děláš si ho sama,
že si včeraj večér
s jinýma chodila.
5. S jinýma chodila
a o mňa nestála,
ach, což jest tvá láska
pro mňa tak nestálá!

Text v tištěných sbírkách Sušil II, 96, Bayer č. 172, Bart I, 384, Bart Jan. č. 597, nově sebrána v Bruzovicích, Lažánkách, Lomné, Měrotíně, Žbánicích. Slyšel ji ve Strážnici L. Janáček, Č. lid II, 496. Podstatných úchylek v textu není.

Sl. 1. 1. Mělam ja Lomná, holoubka Sušil II; 2. v truhle chovaného Bart I, doma zavřeného Sušil II, pěkného sivého Bayer, ej, v kl'eci Bart Jan., v klačce zavřenego Lomná, v trohle Měrot., v truhle Žbán. 3. mi vyletěl Bart I, poletěl Lomná, veletěl Měrot., 4. do pole Sušil II, do pole ščireho Bart I, ščerego Lomná, šeryho Měrot.

2. 2. doubek, Sušil II, na zielony dąbek Lomná, 3. a tam mně zahoukal Sušil II, tam sobě zahurkał Bart I, tam sobě zavrkal Bayer, Měrot., tam smutně zahrkal Bruz., a tak mi zahurkal Lomná, zavrkal Žbán., zahoukal Lažánky, 4. sivý Bayer, Lomná.

3. 1. nehoukej, nehoukej, Sušil II, nevrkej, nevrkej Bayer, Žbán., nehurkej goląbku Lomná, nevrké, nevrké Měrot., nehoukej, nebroukej Lažán., 2. můj zlatý holoubku Sušil II, můj sivý holubku Bayer, můj zlaté holóbko Měrot., muj zlatý holoubku Žbán., Laž. 3. své milé Sušil II, nedělej v mém srdci Bayer, nedělej, nedělej Bart Jan., nedělej sve mile Bruz., a nierob mej milej Lomná, nedělé mé milé Měrot, nedělej své milé Žbán. 4. těžkého Šušil II, Nanynce rozmilej takeho zarmutku Lomná.

[1]) Jaschke šireho.

4. 1. jí Sušil II, Bayer, ji Bruz., Lomná, Měrot., Žbán. 2. dělá Sušil II, Bayer, dělá Bruz., Měrot., Žbán., robi si go Lomná, 3.—4. s jinými se vodí a s nimi pohrává Bayer, když ja nejsem doma, s jinyma pohrava Bruz., jak mně doma něma, chodzi za jinšimi Lomná, dež já néso doma, pohrává s jinéma Měrot., když já nejsem doma, chodí za jinýma Žbán., Laž. (4.: s jinšími sedává).

Sušil II, 96 (229) pokračuje touto

sl. 5. Koupil jsem jí pantle
barvy proměňavé,
aby proplétala
vlasy kadeřavé.

6. Koupil jsem jí druhý,
to na rozloučenou:
»Tu máš na památku,
žes byla mou milou.«

V tuto píseň sl. 2. přechází píseň u Suš. III, č. 539: V metylovskej věži nebo Na březovskej věži, sl. 3. č. 539a = naší 4.:

Jo ji ho nězdělom,
dzělo si ho sama,
dy mne doma něni,
tancuje s inyma.

Var. v guberniální sb. z Hranic (zápis Svačkův) přechází sl. 3. ke skupinám jiným. Pro starobylost otiskujeme tu píseň celou.

1. Měla jsem holubka v truhle zavřeného,
a on mi vyletěl do pole šireho,
do pole šireho na zeleny dubek,
tam sobě zabrukal [: muj zlaty holubek. :]

2. Nehrkej, nebrukej, muj zlaty holubku,
nedělej sve milej věčího zarmutku!
Ja ji ho nedělam, děla si ho sama,
když mně doma nema, [: zahrava
z jinyma. :]

3. Vždyckys mi sliboval, že si ty mně vezmeš,
až pod tim haječkem jare žito zežneš.
Jare žitos zežal, mně sis sobě nevzal;
bodež tobě, synku, [: pan buh štěsti
nedal. :]

4. Pan buh štěsti nedal na tvojem statečku,
že jsi mně ošidil, chudobnu děvečku!
Chudobna děvečka mnoho vystat musi,
lecjakehos kluka [: posluchati musi. :]

5. Ja jsem se učila na horach, na dolach
zrale lousky trhat, seje tam míly hrach;
lousku natrhala, sedla na cestečku,
plakala, želela: [: »Muj zlaty Honzičku!« :]

6. Což plačeš, nařikaš, ma Andulka mila?
Snad jsi mi nebyla od boha souzena,
od boha souzena, od panímamy dana,
neplač, nenařikej, [: ma Andulko mila! :]

7. Kupil jsem ji pentle pomoranči barvy,
aby zapletala vlasy kadeřavy;
koupil jsem ji druhu, to na rozloučenu:
»To maš na pamatku, [: že's byla mu
milu!« :]

8. Budu prosiť boha, aby tě zabili,
že mně mu hlavěnku pro tebe zavili.
Zavili, zavili, věc se nerozvine:
to maš na pamatku, [: že's byla dítě me. :]

Var. český u Rittersberka 37, Erbena^2 160, Holase II, 77 (jen jedna sl.), IV, 43 (též); sloven. Kollár I, 108, Slov. Sp. I, 152 (sl. 1.—2.), II, 57, Slavia II$_5$ 85, 110.

*

K textu je nápadný počet samostatných nápěvů; osm je jich.

Varianty 1a, b, c jsou rytmicky stejné, melodicky málo odlišné. Varianty 7a, b mají společný rytmický motiv:

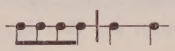

tentýž rytmický motiv zabíhá i do písní 2a, 3, 4, 5, 6. Variant 9 má jiný nápěv (rovná se z Erbenovy sbírky čís. 376); je to nepochybně umělá písnička.

Píseň 8 vyrostlá jen na (a^2) nemá zakončení; vyčerpává se opakováním.

Varianty ze Slov. spevů II, str. 57, a IV, str. 152, mají jiný nápěv.

114.

1a[1]

KOPŘIVNICE.

Bartoš II, 140 (205).

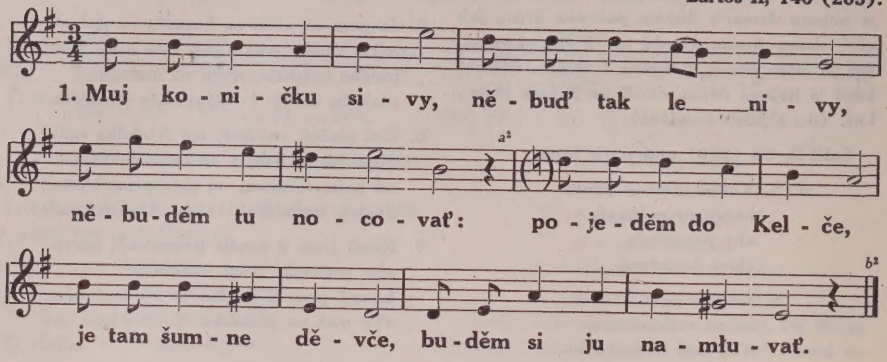

1. Muj koničku sivy,
něbuď tak lenivy,
něbuděm tu nocovať:
pojeděm do Kelče,
je tam šumne děvče,
buděm si ju namluvať.

2. Do Kelče přijeli,
za stuł posedali:
Ach, tatičku rozmili,
buděmy rozprávať
kole vaši cerky,
dybystě nam ju dali.

1a[2]

MORAVANY.

Sušil III, 644.[1])

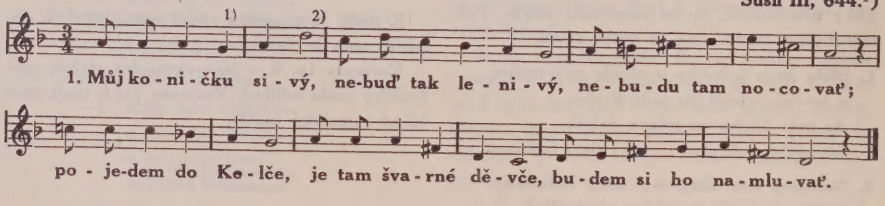

1a[3]

KUNČICE POD ONDŘEJNÍKEM.

Sb. A. Pustka.

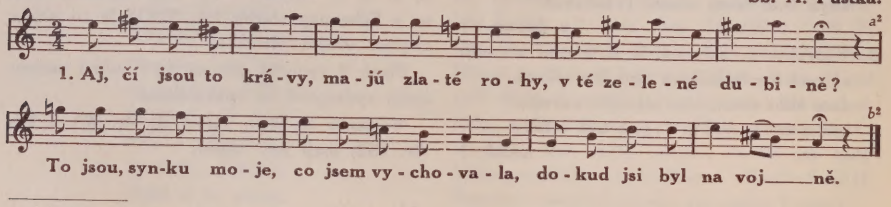

[1]) Táž melodie u Sušila II, č. 378 vyjma dva označené tóny Takt je tu dvoučtvrtní. 1) 2)

1b[1]

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Jos. Steinhardt. Sb. H. Bím 1907.

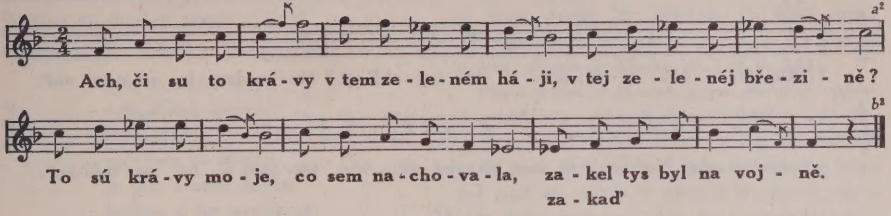

1b[2]

HUTISKO. Guberniální, Bart Jan. 651 (1214a).

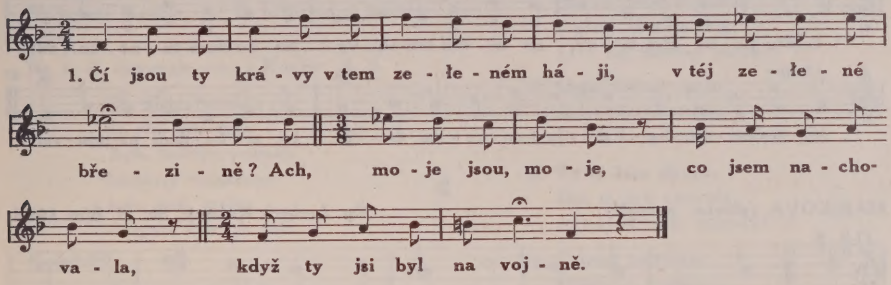

1c

JASENICE U VALAŠ. MEZIŘÍČÍ. Sb. Pernica.

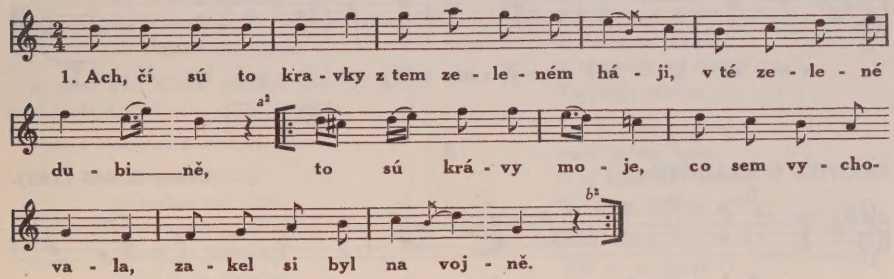

1d

SLOVENSKÉ POMEZÍ. Bart Jan. 650 (1214b).

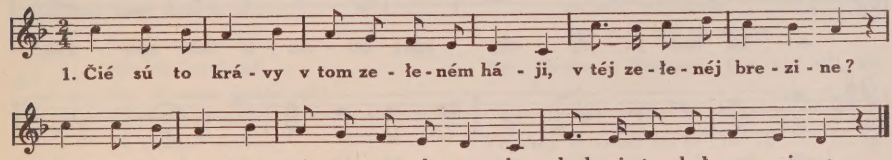

1e

Koželuha 28.

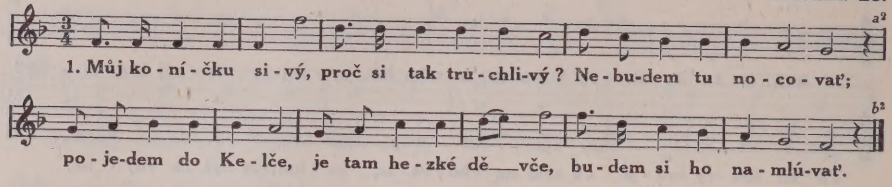

1f

Modlosložebníci 78 (103).

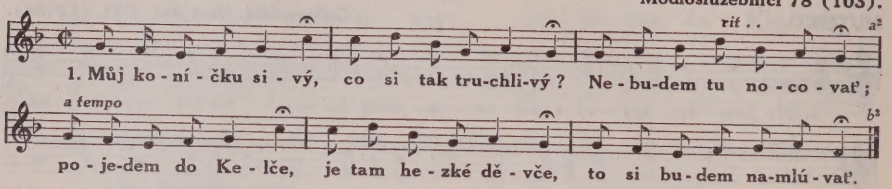

2

MARÍKOVÁ (sloven. pomezí).

Zp. Ludevít Kubány, Sb. H. Bím 1908.

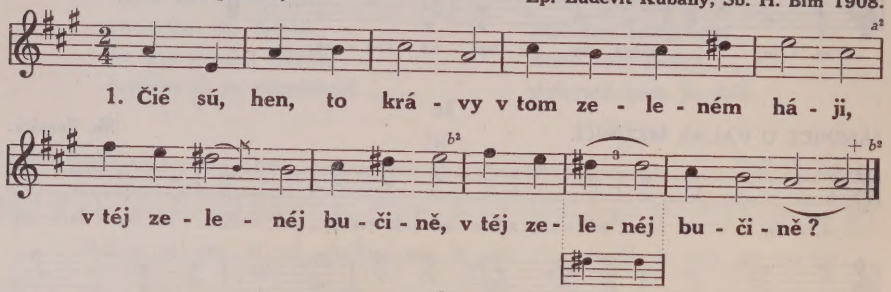

3

BÍLOVICE U HRADIŠTĚ

Bartoš II, 445 (782).

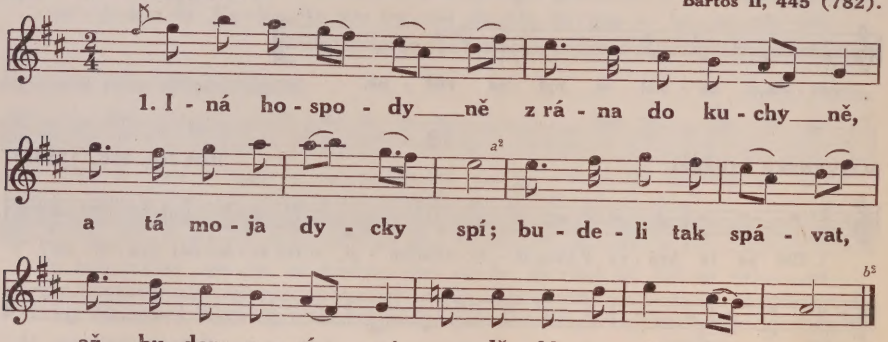

Táž melodie tu spíná dvě písně: Můj koníčku sivý a Čí jsou to krávy. Písně první skupiny se shodují pouze v 1. sl.

Moravany:

Můj koníčku sivý,
nebuď tak lenivý,
nebudem tu nocovať;
pojedem do Kelče,
je tam švarné děvče,
budem si ho namlúvať.

V. 2. proč si tak truchlivý Kož., Val. Bystř., Modlosl. (co); v. 3. kde my budem Val. Bystř.; v. 5. šumne Kopřiv.; v. 6. ju t., to si budem Modlosl.

Na 1. sl. navazuje var. z Kopřiv. sl. 2.

Do Kelče přijeli,
za stul posedali:
Ach, tatičku rozmili,
buděmy rozpravať
kole vaši cerky,
dybystě nam ju dali.

Koželuha:

Namluvím já si ho,
posadím já si ho
na milého siváčka;
on mně ji ponese,
moje potěšení,
do mojého domečka.

K tomu pak Kožel. přidává jako 3. sl. Až mně bude devět'!

Var. z Moravan pokračuje písní

Šohajičku mladý,
poslechni mé rady,
zanech toho ženění;
oženíš se jednú,
líčka tvoje zblednú,
krása se ti promění.

Tak též Sušil II (jednou — zblednou).

Modlosl. mají tuto 2. sl.:

Iné hospodyně
idú do kuchyně,
len tá naša pořád spí;
bude-li tak spávať,
až budem orávať,
naděláme vláky z ní.

U Bartoše II, 445 (782) je to píseň samostatná s těmito odchylkami: v. 2. z rána, 3. a tá moja dycky, 6. uděláme (u Bart. infin. tvrdé: spávat).

Var. sloven. u Timka, Č. Lid V, 257.

Píseň druhá je zlomek písně původně vojenské, která je celá u Kollára I, 392, a v Sl. Sp. I, 124, kde kromě krav (volů) jmenují se pávi, ovce a děti, které žena vychovala, když byl muž na vojně. V písni z Maríkové odpovídá dívka šuhajovi, je to tedy píseň milostná.

Maríková:

1. Čie sú, hen, to krávy
v tom zeleném háji,
[: v téj zelenéj bučině? :]

2. Moje, šuhaj, moje,
čo som vychovala,
[: kéj si ty bol na vojně. :]

3. Čo si him dávala,
čím si jich chovala,
[: kéj sú také rozmilé? :]

4. Zelenú trávičku,
studzenú vodzičku,
[: to je trápení moje. :]

Píseň z Kunčic pokračuje takto:

2. Aj, čí jsou to koně,
čtyři vrané koně,
v té kunčické dědině?
To jsou, synku, — — —

3. Aj, čí jsou to husy,
mají křídla kusy
v té kunčické dědině?
To jsou, synku, — — —

Bart Jan. 651 mají tuto sl. 2.:

Čie sú to dzeci
na téj našéj peci,
ked sú také špynavé?
Moje a tvoje,
co sem vychovala,
ked si ty boł na vojne.

Var. sloven. u Němcové, Čes. Lid VII, 48.

*

Všechny varianty 1a, $1a^2$, $1a^3$, $1b^1$, $1b^2$, 1c, 1d, 1f mají neobvykle bohatou modulaci tóninovou.

Vytýkám při 1a¹ e—G—e—G—E (se ♮VII),
při 1a² d—g—A—V—D—D,
♮VII
při 1b¹ F—Hes—Hes—F (se ♭VII),
při 1a³ a (s ♯IV a ♯VI)—a—C—A (se ♮VII),
při 1f C—g—C—g—F.

Nedopatřením by bylo, chtít tóny těchto různých tonin vměstnat do jediné stupnice a z ní usuzovat na jakousi jednotnou starou toninu, na př. při 1b na mixolydickou.

Nejvýznačnější společný motiv je

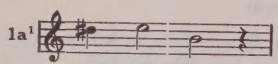

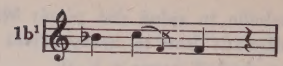

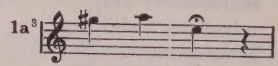

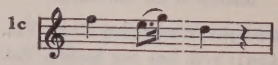

Píseň 1a upomíná na Slov. Spevy I, 124.

115.

1a

ČUČICE (melodie). Sušil III, 291 (298).

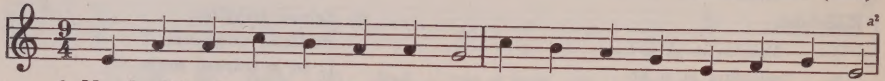

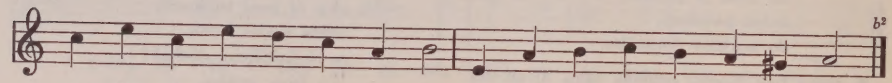

1. Nechoď k nám, synečku, nechoď,
ani k nám muziky nevoď,
nebudu galanka tvoja,
nedá mně maměnka moja.

2. A ty mně, dcérečko, neznáš,
a já jsu z Vizovic bednář,
a já ti udělám denko
přikrývat tvoje srdénko.

1b

LIDĚŘOVICE. Zp. Tomáš Kúsalík, 611. Sb. H. Bím 1906.

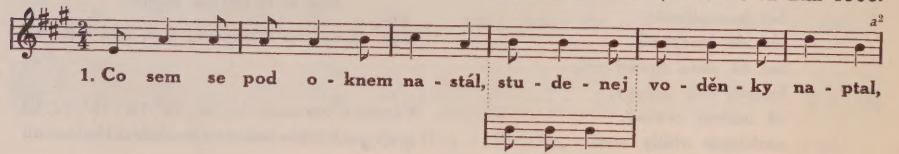

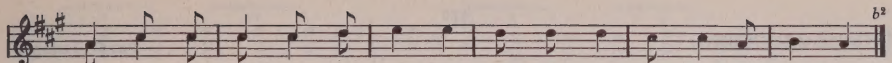

1c

PRŽNO. Bart Jan. 293 (533).

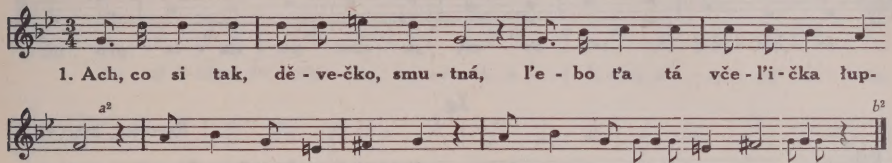

1d

UBLO. Bart Jan. 382 (712).

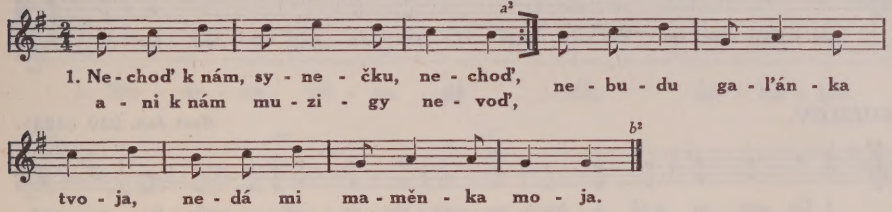

1e

KOMŇA. Sb. Fr. Kyselková.

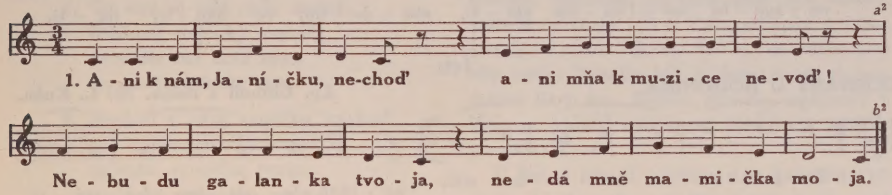

1f[1]

MIKULČICE U HODONÍNA. Sb. Martin Uhrovič.

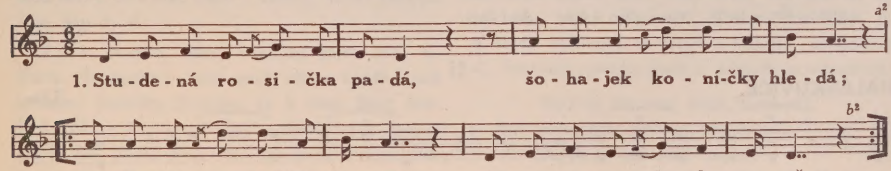

1f²

UHERSKOBRODSKO. Ferd. Tomek.

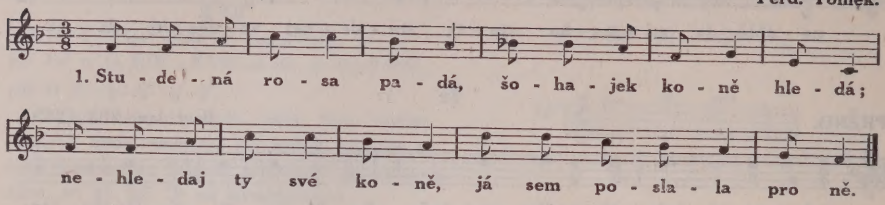

1g

Bartoš I, 20 (49).

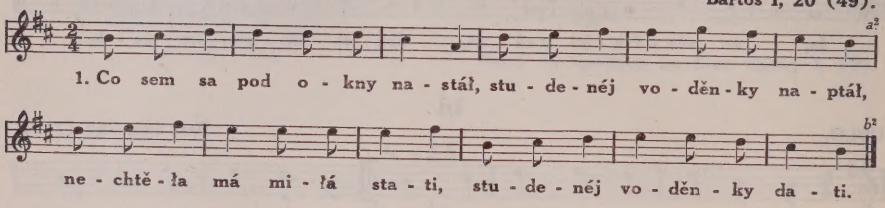

1h

KUŽELOV. Bart Jan. 239 (423).

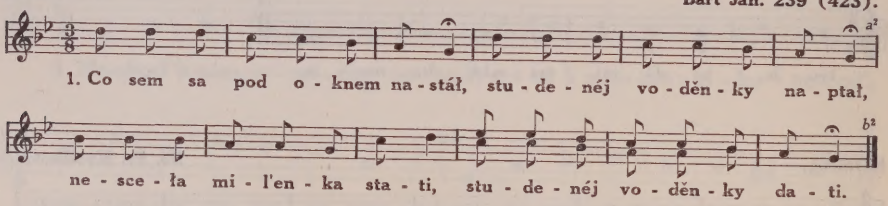

1ch

DUBŇANY U HODONÍNA. Zp. Chludil a Belka. Sb. L. Kuba.

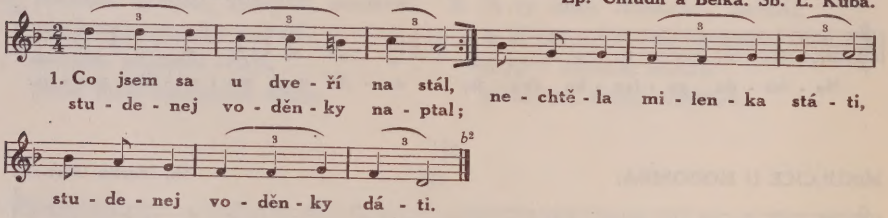

1i

HALENKOVICE. Lísa.

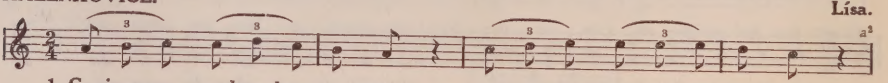

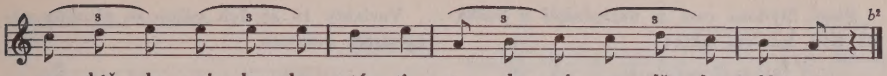

1k

MOR. KOPANICE. Černík 102 (137).

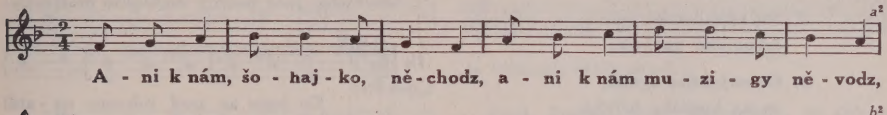

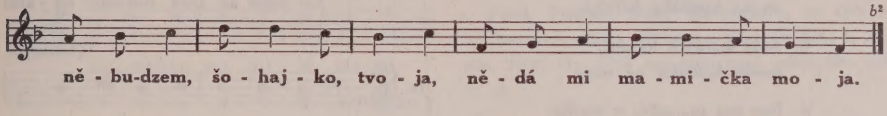

2

MILOTICE. Sušil III, 543 (734).

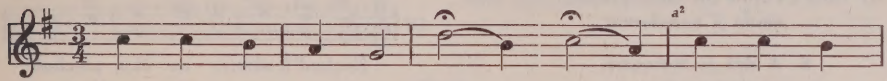

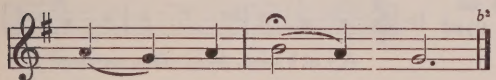

Základem je text z Bartoše I, č. 49:

1. Co sem sa pod okny nastál,
studenéj voděnky naptál,
nechtěla má miłá stati,
studenéj voděnky dati.

2. Nechoď k nám, synečku, nechoď
ani k nám muziky nevoď,
nebudu, synečku, tvoja,
nedá mi maměnka moja.

1.: 1. pod oknem Bart Jan. Kužel, Lidéř., Lísa, u dveří Dubň.; 3. nescela mil'enka Bart Jan. Kuž., milenka Lidéř., Dubň., Lísa; Dubň., Lísa jen 1. sl.

2.: 1. Ani k nám, šohajku Bart Jan. t., Čern. (šohajko) mně pod okno Lidéř., ani k nám, Janíčku Komňa, ty k nám Bart Jan. Prž., už ty k nám, šohajku Mikulč.; 2. ani si Bart Jan. Kuž., Prž., ani ně Lidéř., ani mňa k muzice Komňa, muziku Mikulč., muzigy Čern. (zde — chodz atd.); 3. galanka Suš., Komňa, nebudem gal'ánka Bart Jan. Kužel., nebudu já tvoja (?) t. Prž., gal'ánka t. Ublo, šuhajku Lidéř., Mikulč.; 3.—4.: mamička pravily moja: Nesmím být galánka tvoja; 4. mamička Bart Jan. Kužel., Komňa, nedovol'í t. Prž., ně Lidéř.; nebudzem, šohajko . . nědá . . mamička Čern.

U Suš. k této sl. přidána sl. o bednáři z Vizovic. U Bart Jan. Kužel. zpívá se na touž melodii píseň o prázdné kapsičce, u Bart Jan. Prž. předchází tuto slohu sl. o včeličce, která děvečku lupla, Bart Jan. Ublo má jen 2. sl. základní písně, v písni z Komně následuje sl. o bledé huběnce, u písně z Mikulč. předchází sl.: Studená rosička padá a následuje odmítavá:

Dyž ty ňa, má milá, nechceš,
hledaj si galána, de chceš.
A já si galánku najdu,
enom si přes pole zajdu.

Píseň Studená rosa je nejúplnější u Sušila III, 543, kde zní takto:

1. Studená rosa padá,
šohajek koně hledá.

2. Nehledaj šohaj koně,
poslala jsem já pro ně.

3. Na to milotské pole
černojoké pachole.

4. Černojokého synka,
co na husličky břinká.

5. Jede šohajek hájem,
černá košelka na něm.

6. Per mu ju, milá, z mydla,
bude košelka bílá.

7. Perme ju, milá, perme,
enom jí nezederme.

8. A dyž ju zedereme,
na druhú zebereme.

Bartoš I, 94 sl. 1 = 1 u Suš., přidává na konec héj; sl. 2 = 2 (odchylka v 2. v. ti); ostatek je jiný:

sl. 3. Posłała jsem ti pro ně
do téj tureckéj země; héj.

4. Do téj tureckéj země,
tam sú děvčata věrné; héj.

5. Tam sú děvčata věrné,
co majú očka černé; héj.

U Tomka jsou slohy čtyřřádkové.

1. Studená rosa padá,
šohajek koně hledá,
nehledaj ty své koně,
já sem poslala pro ně.

2. Za humna do doliny
do drobnej jateliny,
aby se navrátili
tvoje koníčky věrné.

Píseň pak přechází v píseň Pásla děvečka páva.

Z var. slov. Koll. I, 175 shoda jen v prvních dvou slohách.

Varianty 1a až 1ch vážou se všechny počátečním motivem

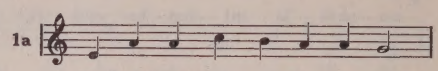

Odchylky jsou patrny na těchto motivech:

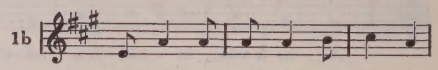

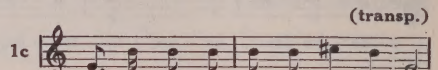

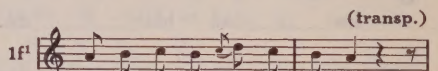

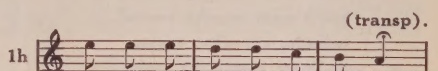

Druhým motivem

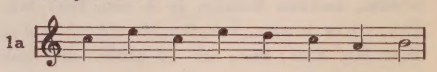

svázány jsou varianty:

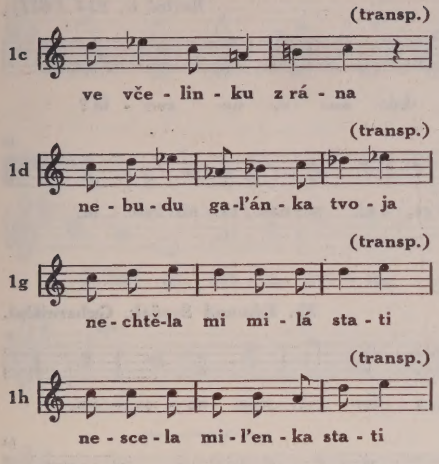

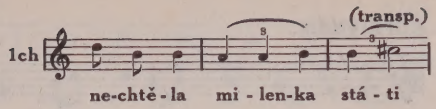

Stupnice sestavena z tónů variantu 1ch

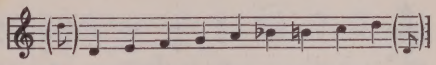

je výrazem tónin d-a-d.

Ferd. Tomek, Starý Hrozenkov, ve sbírce z Uherskobrodska (Národp. Věstník XX, č. 3) str. 292; čís. 119 má nepatrné odchylky od 1. sl.

*

P o z n á m k a n o t a č n í. Není příčiny nevěřit ostřejšímu přírazu v písni 1f[1].

116.

1a

Sušil III, 293 (378).

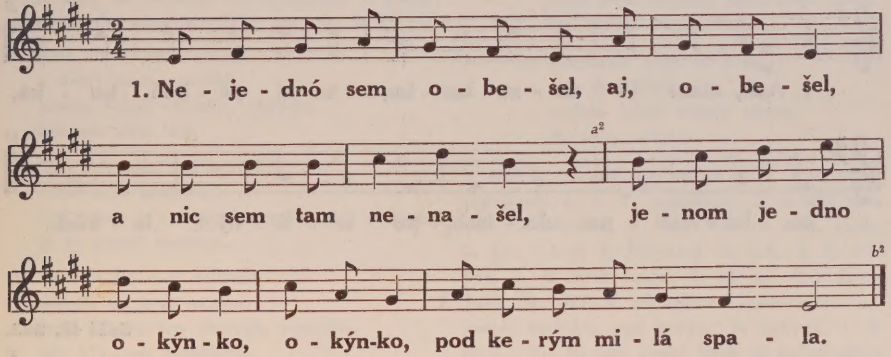

1. Nejednó sem obešel, aj, obešel,
a nic sem tam nenašel,
jenom jedno okýnko, okýnko,
pod kerým milá spala.

2. Ja, dybych měl ty klíče,
ty ode dňa bílého,
nedal bych já svítati
až do roku celého.

1b

KOPŘIVNICE. Bartoš II, 274 (447).

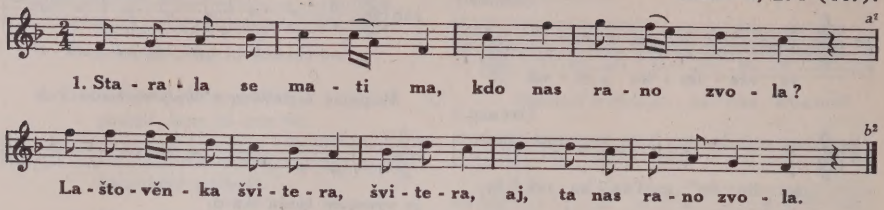

1c

HRANICE. Sb. Edmund Svaček. Guberniální.

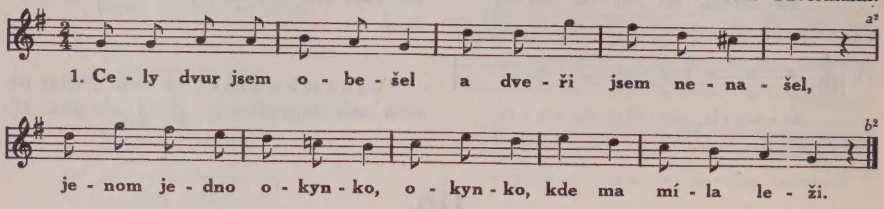

2

PROSTŘEDNÍ BEČVA, KNĚHYNĚ. Zp. Plucnar. Sb. Hlobil.

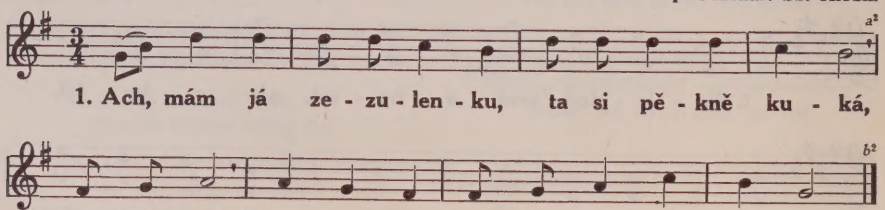

3

Sušil III, 293.

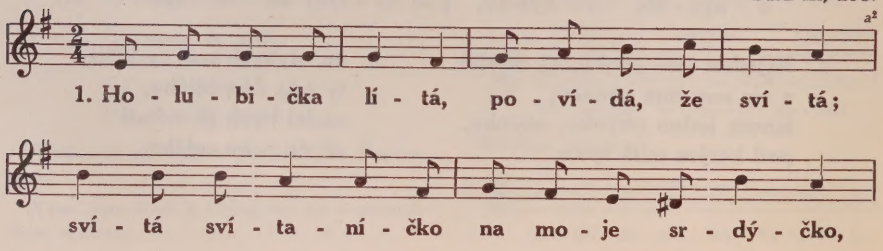

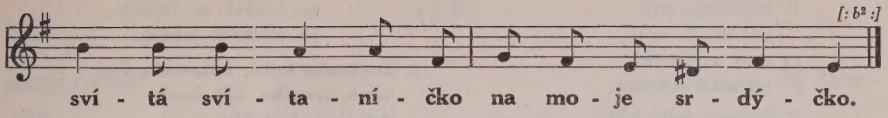

4

BŘEZINA. Zp. Marie Michalová, 52l. Sb. H. Bím 1900.

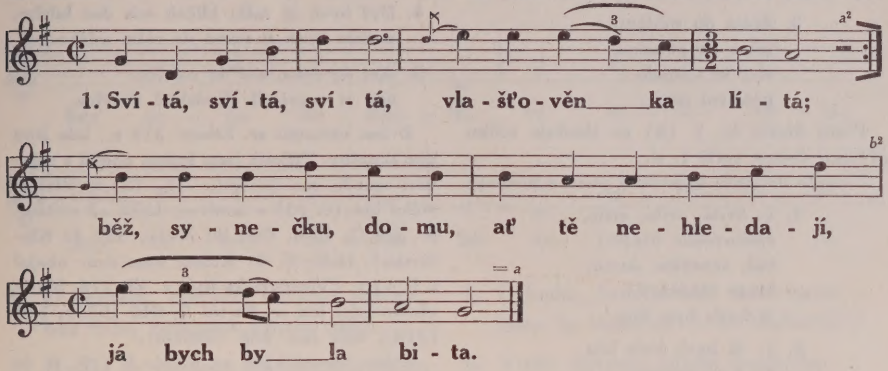

Všecky tyto písně melodicky částečně samostatné spíná milostný motiv klíčů od svítání. Podáváme tu varianty chronologicky a podle sloh základní písně ze sbírky g u b e r n i á l n í.

1. Cely dvur jsem obešel
a dveři jsem nenašel,
jenom jedno okynko, okynko,
kde ma míla leži.

2. Spíš ma míla, neb nespíš,
nebo mně neslyšíš?
Ach, nech ja spím neb nespím, neb nespím,
já tě pustiť nesmím.

3. Včera's ke mně mluvila,
dneska už mně neznaš,
jsisli (!) ty ten včerejši, včerejši,
jsis (!) muj nejmilejši.

4. Poď, muj míly, k večeři,
k mej milej mateři,
po večeři pujdem spat, pujdem spat,
musime rano vstat.

5. Moja míla se stara,
kdo nas rano zvola;
laštuvěnka švichtovna, švichtovna,
ta nas rano zvola.

6. Vstaň muj míly od mílej,
ach, už je deň bíly,
ještě jsem nezačal spat, začal spat,
už musim rano vstat.

7. Kdybych měla ty kliče
ode dně bíleho,
nedala bych svitati, svitati
do roku celeho.

Sušil I, 70 má motiv naší sl. 1. a 7. s odchylkami: 1. v. 1. nejednou, 2. a nic jsem tam, 3. okénko, 4. pod kterým milá spala. 2. (= 7.) v. 1. Kdybych já měl, 2. ty ode dňa, 3. já bych nedal, 4. až do. Tak úplně Sušil III, 378 s odchylkami nářečními: nejednó, okýnko, pod kerým, ja dybych, v. 3. sl. 2. (7.) tu zní: nedal bych já svítati. Bart II, č. 204, sl. 5.—6. připomíná naši sl. 2.:

Spiš-li, miła, či čuješ,
čili koho nocuješ?
A ja nĕspim, ja čuju,
žadneho nĕnocuju.

V motiv klíčů od svítání přechází píseň Holubička lítá u Sušila II, 60 (145), (Sušil III, k č. 378):

1. Holubička lítá,
povídá, že svítá,
svítá svítaníčko,
na moje srdýčko.

2. Dybych měla klíče
od toho svítání,
nedala bych svítat
zétra do snídaní.

3. Zétra do snídaní,
zétra do poledne,
aby se vyspalo
potěšení moje.

Píseň Slavia II_1 7 (8) se shoduje toliko prvními dvěma verši 1. sl.

Tomuto variantu se podobá píseň z Březiny:

1. [: Svítá, svítá, svítá,
vlaštověnka lítá; :]
běž, synečku, domu,
ať tě nehledají,
já bych byla bita.

2. [: Já bych byla bita
od svoji matičky, :]
[: že sem nenažala :]
za rose travičky.

3. [: A já bych byl bitý
od svého tatička, :]
že sem nenakrmil
ani nenapojil
vraného koníčka.

4. [: Kdybych měla klíče
od toho svítáni, :]
[: nedala bych svítat :]
ani do snídani.

5. [: Ani do snídani,
ani do poledne, :]
[: aby se vyspalo :]
potěšení moje.

Píseň u Bartoše II, 274 (447) sem náleží toliko touto sl. 2.:

Dyby měla ty kluče
ode dňa bíleho,
nědała by svitati,
aj, do roka celeho.

Prostřední Bečva:

Ach, mám já zezulenku,
ta si pěkně kuká,
po horách, po dolách,
po zelených lukách.

2. Zezulenka kuká, laštověnka lítá,
vstaň, synečku, běž domů,
dyť bych byla bitá.

3. Byla bych já bitá od svojí mateři,
že sem já nezavřela za synečkem dveři.

4. Dyž bych já měla klíček ode dně bílého,
nedala bych si svítat do roka celého.

5. Ani do roka, ani do měsíce,
aby si nemámil chudobné děvčice.

Z čes. variantů sr. Erben[2] 319 n., kde jsou obě skupiny: Třikrát jsem kolem obešel s otázkou spíš-li, má panenko (č. 72) i Vlaštovička lítá (č. 73) s motivem klíčů od svítání. Sr. též O. Zich, Čes. lid XVIII, 327 (z Klatovska). Holas II, 61 Kolem jsem dvůr obejel t. II, 47 n. (Vlašťovička lítá) t. VI, 278. Motiv vlaštověnka lítá sr. Bartoš II, 640 (989), 149 (219), Bart Jan. 288 (525a-c).

Z var. slovenských sr. Kollár I, 179, sl. 3. (Kluče od svítání) a Slovan. sp. č. 297 (Kľúče od svitania). Výraz klíče od bílého dne je doložen v listě p. Hendrycha st. ze Švamberka Petrovi z Rožmberka r. 1539 (sr. Č. lid IV, 295 n.).

*

Až na varianty 1a, 1b, 1c pět písní zvláštních nápěvů. Vysvětluje se to odlišným prvním veršem.

Vložky motivů v písni 1a a 1c zněžňují nápěv

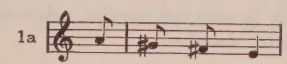

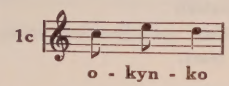

Slov. sp. čís. 297 vyniká toninově (a-E-a s ♮VII). Erben nápěv čís. 668, 727, 728 jsou jiné.

117.

1a

BUCHLOVICE. Sušil III, 198 (200).

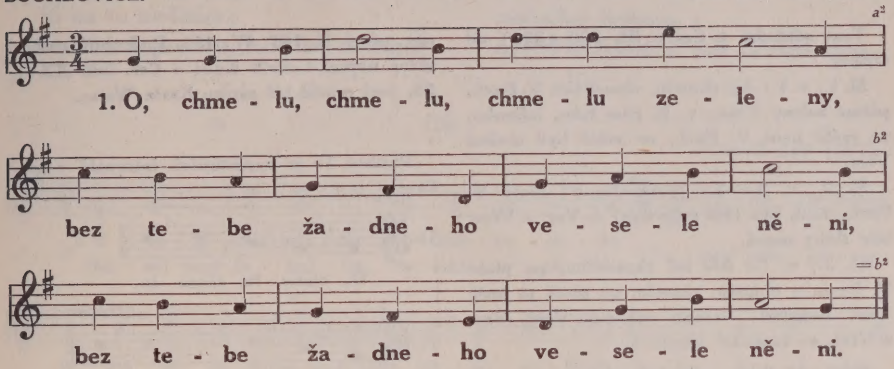

1. O chmelu, chmelu, chmelu zeleny,
bez tebe žadneho vesele něni.

2. Dybys ty chmelu po plotach nělez,
něnadělal by si z panenek něvěst.

3. A že ty chmelu po plotach lezeš,
nějednej panence věneček vezmeš.

4. O lasko, lasko, buď mezi nami
jako ta vodička mezi břehami.[1])

5. Voda uplyně, břehy podryje,
tebe si, dzěvuško, syněk něvezme.

6. Dy si něvezme, plakać něbudu,
jak jsem prv dělala, zas dělać budu.

1b

VŘESINA. Zp. Hrbáč. Sb. Fr. Hlobil.

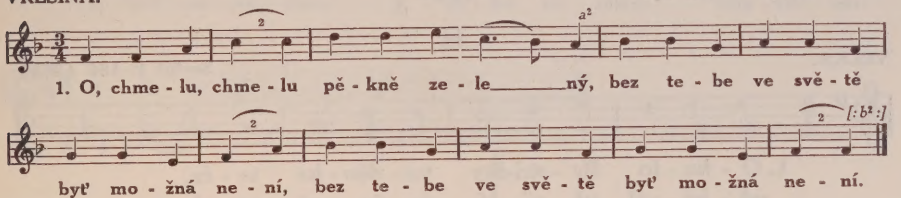

1c

VELKÉ PAVLOVICE. Sb. H. Bím 1905.

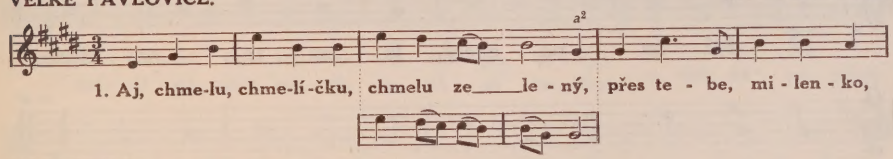

[1]) Jak jasný měsíček mezi hvězdami.

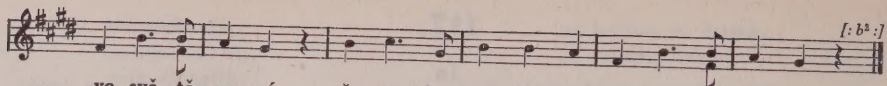

Text základní u Sušila III, 300 (391) od Opavy.

Sl. 1., v. 1.: Aj, chmelu, chmelíčku V. Pavl., pěkně zelený Vřes.; v. 2. přes tebe, milenko, ve světě není V. Pavl., ve světě byť možná Vřes.

Sl. 2., v. 1.—2.: chmeličku po plotě V. Pavl.; v. 2. bys (též panynek) t. Var. z Vřes. této slohy nemá.

Sl. 3., v. 1.: Ale že, chmelíčku, po plotě V. Pavl., o chmelu, chmelu, po plotě se pněš Vřes. nějedné . . věnek odbereš. Vřes. Var. z Vřes. se touto sl. končí.

Var. z V. Pavl. pokračuje slohou:

4. A dyž ty, chmelíčku, se rozzelenáš,
přes tebe, milenko, na světě nemám.

5. Vyroste zelený lísteček z tebe,
pro tebe, milenko, střelím do sebe.

Český var. zapsal Václav Beran, svatební řečník v Čelíně, Č. lid IV 503, když se pivo nese; konec = sl. 1. a 2. u Suš. Holas, Čes. nár. písně II, 167, IV, 191. Podrobný rozbor písně napsal Ludvík Kuba v Čes. lidu XXVI, 23, jenž použil též zápisu Karla Weise.

*

Variant 1c je vypjatějších intervalů v motivech

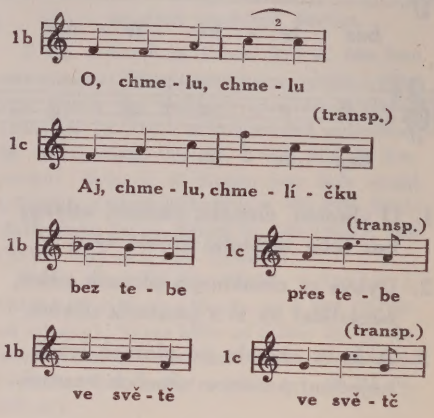

118.

1a

VELKÁ.

Bartoš II 185 (285).

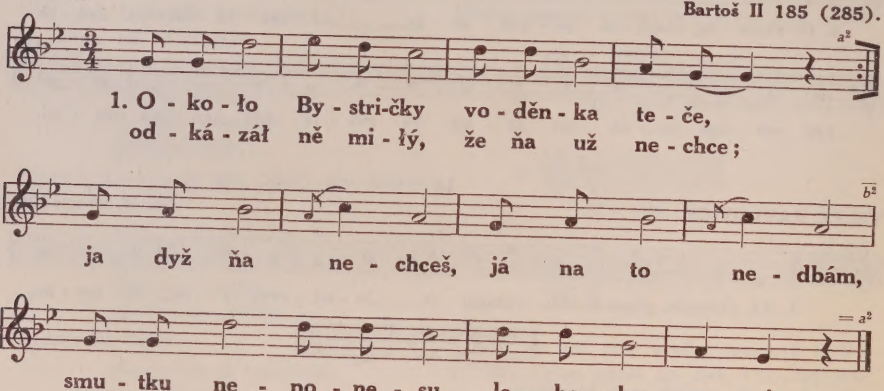

1. Okolo Bystričky voděnka teče,
odkázał ně miłý, že ňa už nechce:
Ja dyž ňa nechceš,
já na to nedbám;
smutku neponesu, lebo ho nemám.

2. Co bych já, šohajku, smutek nosiła,
dyž sem já. šohajku, tvoja nebyła:
miłovała sem
malučko špásem,
nevěďél šohajek, jak falešná sem.

1b

Černík 189 (287).

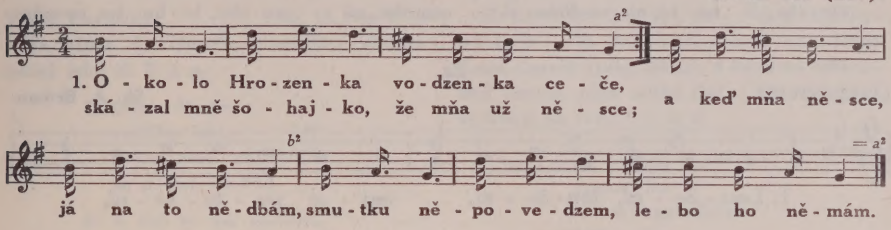

1c

BREZOVÁ.

Jan Kunc 98.

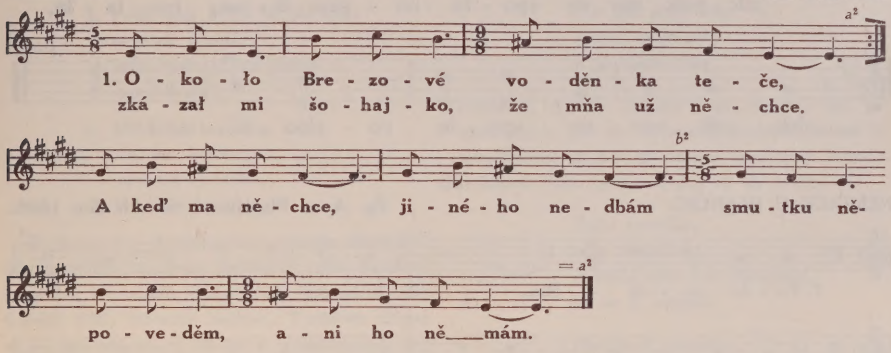

1d

NOVÝ HROZENKOV.

Bartoš I, 89 (232).

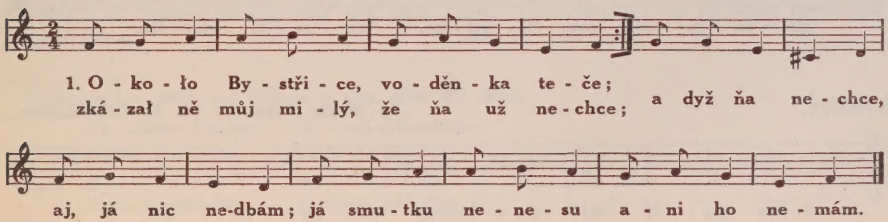

1e

ČÁČA. Zp. Julie Privarová. Sb. Rud. Zahradníček.

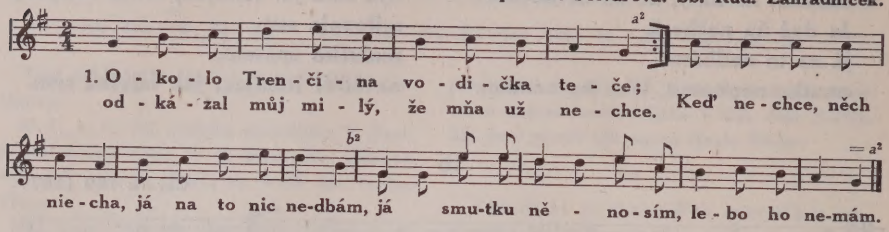

2a

LITULTOVICE. Sb. A. Brotan.

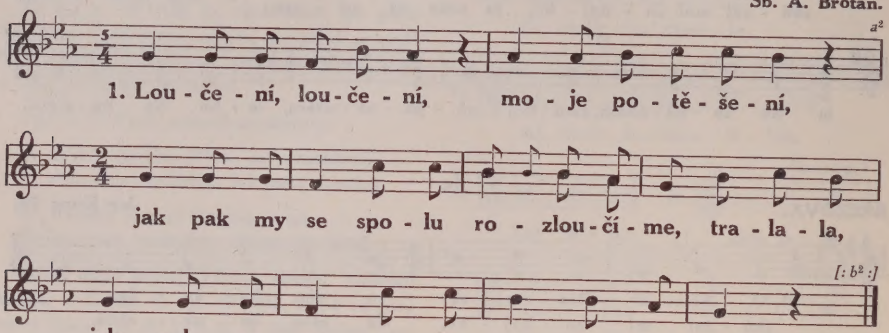

2b

NĚMČICE U IVANČIC. Zp. Anna Floriánová. Sb. H. Bím 1898.

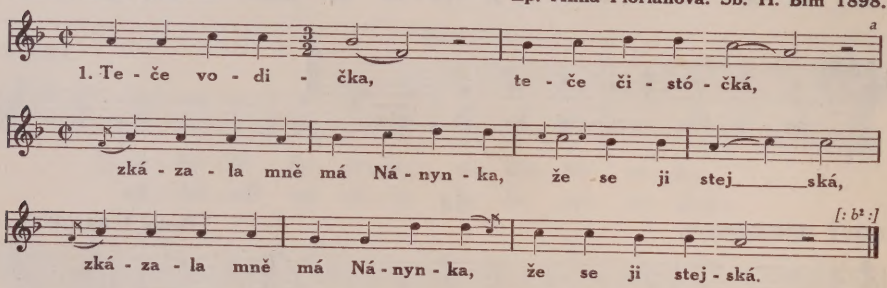

3

ISTEBNÁ. Zp. Marie Kukuczka. Sb. R. Zahradníček.

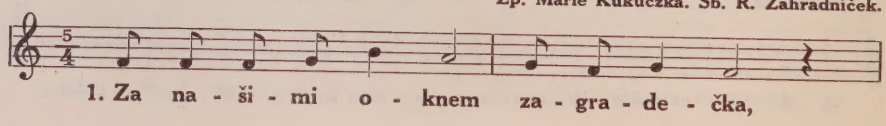

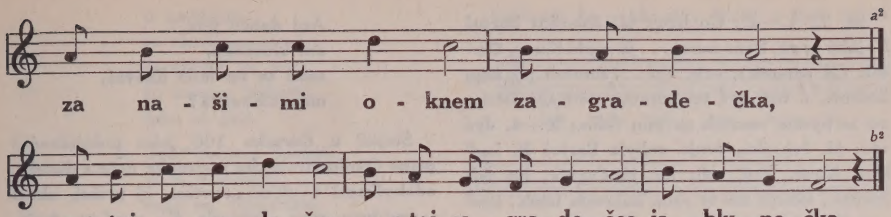

Velké Pavlovice. Sb. H. Bím 1905

Na nápěv Aj, chmelu, chmelíčku, chmelu zelený jako sl. 5. a n.

1. Okolo Pavlovic
vodička teče,
zkázal mně můj milý,
že již mě nechce.

2. A dyž ty mě nechceš,
já na to nedbám,
smutku neponesu
ani ho nemám.

3. Proč pak bych já po něm
smutek nosila,
když sem já ho věrně
nemilovala?

4. Milovala sem ho,
ale jen špásem,
nevěděl syneček,
jak falešná sem.

Sl. 1., v. 1.—2.: Bystřice voděnka Bartoš I, 89, Bystričky voděnka Bartoš II, 185, Brezová voděnka Kunc 98, Hrozenka vodzenka ceče Černík 189, Stěbořic Stěboř., Trenčína Čáča; v. 3.—4. ně, ňa už Bartoš I, odkázał ně .. že ňa už Bartoš II, mi šohajko Kunc, Černík (mně), mi .. mě už Stěboř., odkázal .. mňa už Čáča. Var. z Němč. u Ivanč., Litult. a Istebné této slohy nemá. Var. u Bartoše II, Kunce, Černíka a ze Stěboř. spojuje vždy dvě naše slohy v jednu.

Sl. 2., v. 1.—2.: (ty) ňa . . . aj, já nic Bartoš I, ja . . . ňa Bartoš II, a keď ma něchce Kunc, Černík (mňa něsce), a když mě Stěboř., keď nechce, něch něchá Čáča. Var. z Istebné navazuje na svou 1. a 2. sl.

Za našima okny[1])
zagradečka
a v tej zagradečce
jablunečka.

A ta jablunečka
jabka rodzi,
i že już muj mily
a muj roztomily
k jinši chodzi

touto sl. 3.: O něchžiś tam chodzi, šak ja nedbam; v. 3.—4.: já smutku nenesu Bartoš I, lebo Bartoš II, pro ni smutek neponesu Němč. u Ivanč. jako pokračování sl. 2. písně:

Teče vodička,
teče čistóčká,
zkázala mně má Nánynka,
že se jí stejská.

Dyž se jí stejská,
ať se zavejská,
pro ni smutek atd.

smutku něpoveděm Kunc, Černík (něpovedzem), neposijem (?), bo go Isteb., já smutku něnosím, lebo Čáča.

[1]) S písní z Isteb. sr. Gallaše v Čes. lidu XV, 269:

Za našima humny — A v tej zahrádečce
pěkná rovinečka — stojí jablonečka,
a na tej rovince — na tej jablonečce
malá zahrádečka. — červená jablečka.

Sl. 3., 1.—2.: Co bych já, šohajku Bartoš II, jaký bych, Bože muoj . . . já mała Kunc, Černík (já smutek), ach, což . . . smutek po něm Stěboř., o což byś też smutku něnosila Isteb., co že bysom smutek za ním Čáča; 3.—4. dyž sem já, šohajku, tvoja nebyla Bartoš II, keď som Kunc, keď som ho já Černík, ho tak Stěboř., kiedyś mě ty rada milovala Isteb., keď sem ho falešně já milovala Čáča.

Sl. 4. já sem . . všecko bylo, a ty nevíš, můj Pepíčku . . . já sem Němč. u Ivanč., . . sem malučko . . šohajek Bartoš II, som, ale len . . . šohajko, že Kunc, Černík (nevedzel), jsem, to bylo . . Honzíček Stěboř., já jsem, a to bylo, nevěděls, Janíčku Litult., 2. sl. k písni:

Loučení, loučení,
moje potěšení,
jak pak my se spolu
rozloučíme?[1])

jech cie, ale špasem, nevěděls, Jašinku, jaka ja jsem Jisteb.; var. z Bartoše II, Němč., Litult. a Isteb. se touto slohou končí. . . . já som a to bylo, mój milý něveril, že falešná som Čáča.

Z variantů čes. sr. Erben[2] 231 sl. 1.—2. = našim 1.—4.; Holas IV, 51 (jedna sloha); z var. slovenských Kollár I, 107 = naší sl. 1.—2.; Sborník Mat. Slov. II, 51, sl. 1.—2. = naší písni, potom přechází ve vojenskou.

Jako pokračování písně Okolo Brezové voděnka teče, sb. Kunc (sr. skupinu Okolo Pavlovic vodička teče, kde jsou příslušné melodie) následuje od sl. 3. tato píseň:

1. Vyletěl sláviček
nad Javorníček,
přišieł k nám pod okno
švarný Janíček.
Ach, přišieł, přišieł,
ale něskoro;
chtěl sa se mnú smłúvat,
mňa sa nechtěło.

2. Snad sa ty, má miłá,
ty na mňa hněváš,
keď mi ty dobrú noc
slovečka nedáš?
Ani dobrú noc,
ani slovečka,
snad sa na mňa hněváš,
má galánečka?

Stejně u Černíka 190 jako pokračování písně Okolo Hrozenka vodzenka ceče s dialekt. odchylkami (vylecel . . přišol, ej přišol, chcel . . smlúvac, mně . . néscelo. Ej, snad sa, Anička, snad, ej . . . (ty) . . ani nědáváš . . . má frajérečka). Samostatně bez nápěvu v Slavii II_5 253 z Prešporku, sb. Jacovský:

Vyletel sláviček
nad javoríček,
prinde mi dnes večer
švarný šuhajíček atd.

Sr. též vzdálený ohlas u Erbena[2] 231. Podobně Holuby v Čes. Lidu VII, 223.

K písni Okolo Trenčína vodička teče Čáča (sr. skupinu Okolo Pavlovic vodička teče) připojuje se jako pokračování od sl. 3. tato píseň:

1. Skaly sa pukają, ziemie sa tresu;
otvor, děvče, dveře, čosi ti niesu;
niesu ti já lásku v šatce zavezanu,
aby si viedzela, že já mám jinu.

2. * A keď ty máš jinu a já mám jinšego,
nastokrat milšego; pojdzem za něgo.

3. * Ty krive nogy máš aj široko kráčaš,
pod každým okienkem bogatství pytáš.

4. * Moja mamka ho má, ale ci ho niedá,
lebo nas je viencej sester, každému treba.

5. * Co že si ty za pán, keď ta já čekat mám?
nie takšego kavalíra ja na vojně mám.

Jako pokračování var. Okolo Stěbořic vodička teče (Stěbořice, sb. A. Brotan; sr. skupinu Okolo Pavlovic vodička teče) následuje od sl. 3. tato píseň:

1. Už já sem, Honzíčku,
dávno slyšela,
jak tvoja matička

[1]) Varianty u této písně neuvádíme; sr. Zíbrt, Bibliogr. přehled 201; Vyhlídal, 107 (svatební.)

* Verš 2., 3., 4. a 5. nezačínají od začátku, nýbrž od hvězdičky.

ti nadávala,
to všecko pro mě,
že chodiš ke mně,
že nejsem bohatá,
jako sú jiné.

2. Choť nejsem bohatá,
já si nedělám,
tobě se, Honzíčku,
ošidit nedám,
a kdo k nám přidě,
toho si vezmu,
na tebe, Honzíčku,
přec zapomenu.

*

Okolek kvintový z prvého motivu 1a

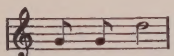

vyplňuje se a hustí v 1b

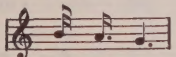

(transp.)

v 1c 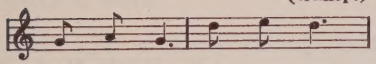

(transp.)

v 1d 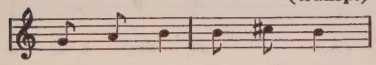

(transp.)

v 1e 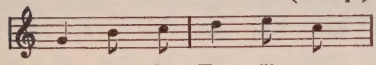

Varianty 2a a 2b váže druhý a třetí motiv

2a 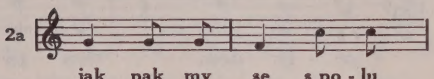

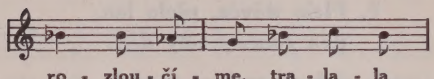

2b 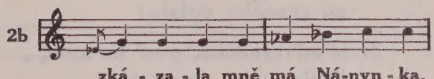

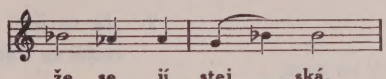

Vzdálený variant k 1a prvním motivem u E, nápěv č. 291.

Poznámka notační. Jen vyčítanou délkou korunovaných not v 1c, na př.

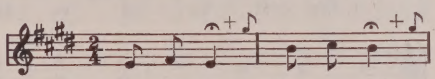

vyhovělo by se taktu $^2/_4$. Mnoho správnosti a přehlednosti by v tom nebylo.

Podobně by tomu bylo v 2a.

A v 2b náprava taktem ¢ by takto vypadla

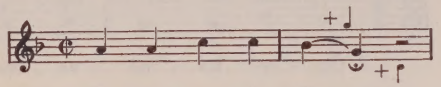

Takt $^2/_4$ je vůbec nepřípustný.

Šestá nota j^1 je pravděpodobnější.

Var. 1d je toninově zajímavý (F lydické — d — F lyd.).

119.

BŘEZOVÁ. 1a Sušil III, 302 (397).

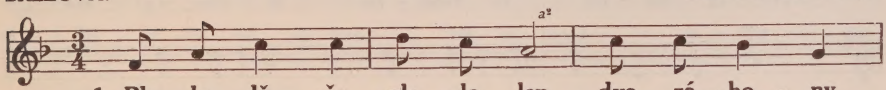

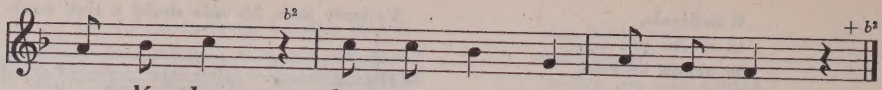

1. Plelo děvče, plelo len,
dva záhony celý den.
2. Jak sa za kraj doplelo,
na synečka volalo:
3. »Poď synečku, poď ke mně,
já ti povím, co je mně.
4. Ai, bolí mia hlavička,
pobila mia matička.«
5. ‚Prečo že ťa pobila?'
»Keď som teba lúbila.
6. Nech mia pre ťa nebijú,
možeš chodiť za jinú.«
7. ‚Ja za jinú nepůjdu,
radši sa dám na vojnu.'

1b

KUNČICE POD ONDŘEJNÍKEM. Sb. Ant. Pustka.

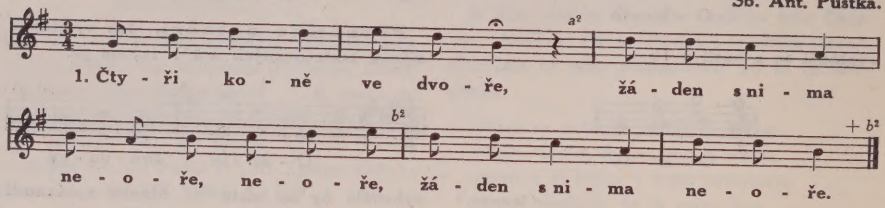

1c

NOSISLAV. Zp. děvčata. Sb. Jan Dostal.

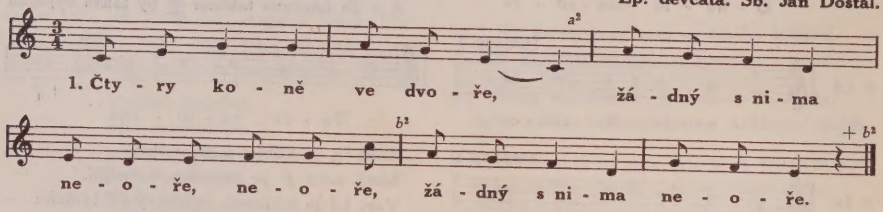

1d

MORKŮVKY. Zp. Anna Mrázková. Sb. H. Bím 1904.

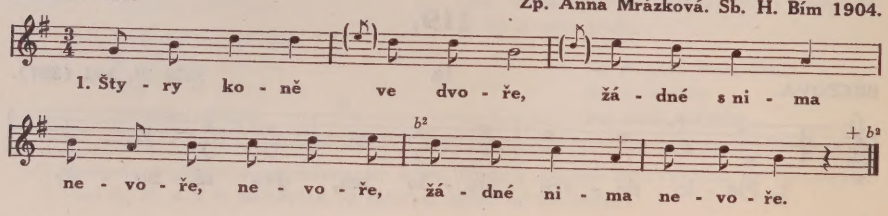

1e

VSEHRADICE (?). Zp. Marie Pastorková. Sb. L. Janáček 1906.[1])

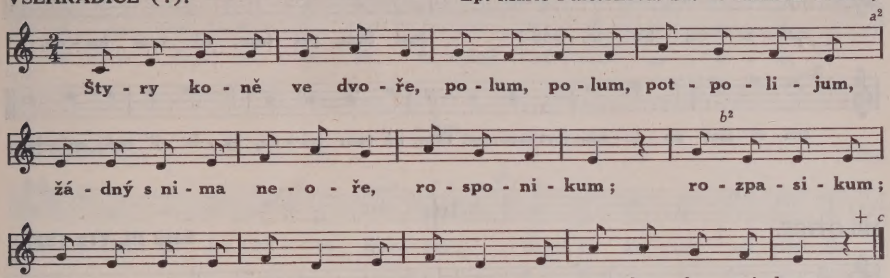

1f

VYZOVICE. Peck 64 (174).

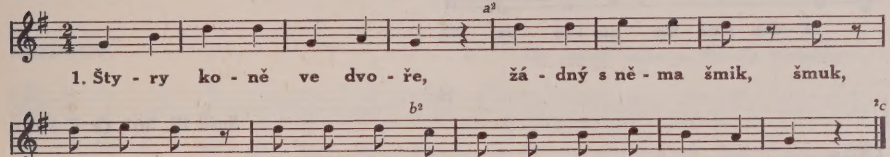

1g

RADOSTICE U BRNA. Zp. Eliášová. Sb. Frant. Kyselková.

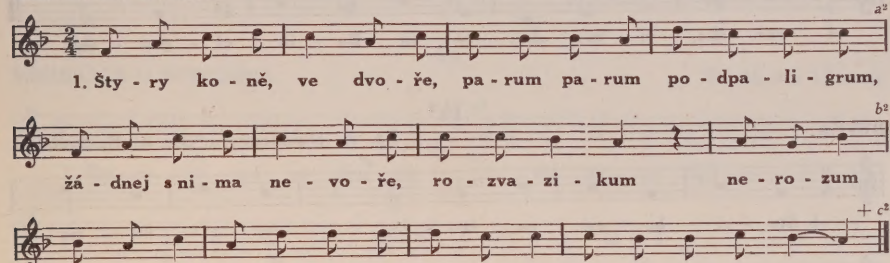

1h

NĚMČICE U IVANČIC. Zp. Kateřina Kouřilová, 34l. Sb. H. Bím 1898.

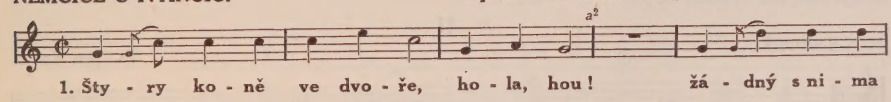

[1]) Pozn. Inhalace luhačovská.

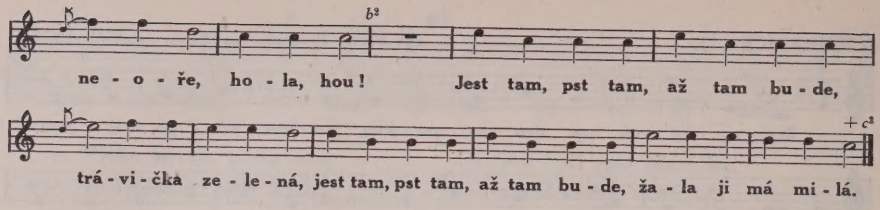

1ch

MILOTICE. Sušil III, 712 (827).

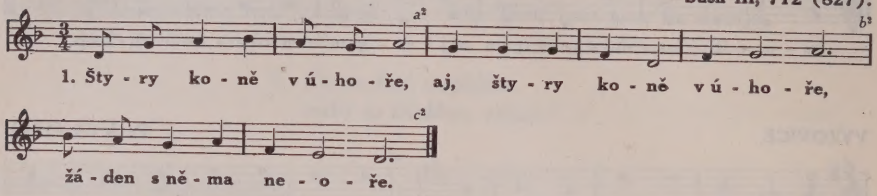

1k[1]

Sušil III, 302 (k č. 397).

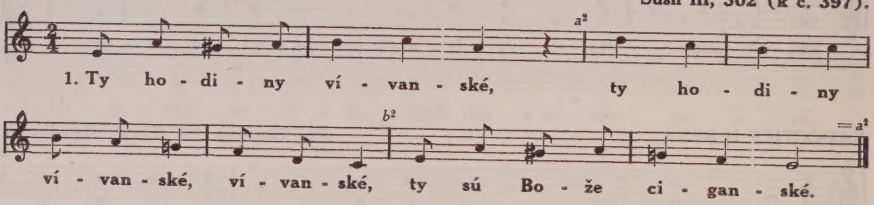

1k[2]

BYTČA. Zp. A. Dubnicayová. Sb. A. D. Svoboda.

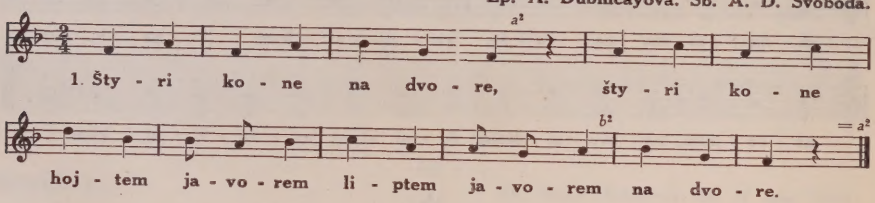

1l

MOLENBURK. Sb. Jan Kunc.

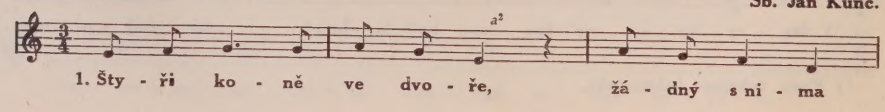

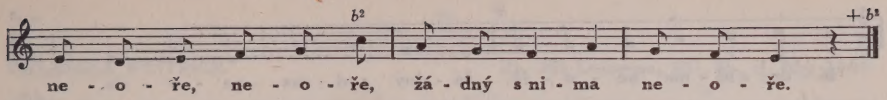

1m

SPYTIHNĚV. Lísa.

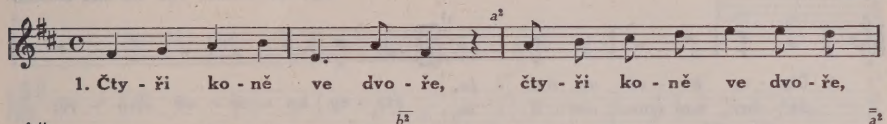

1n

KŘEPTOV. Zp. Josefa Jílková. Sb. Fr. Kyselková.[1])

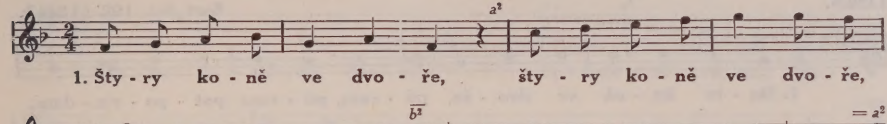

1o

MIKULČICE U HODONÍNA. Sb. Martin Uhrovič.

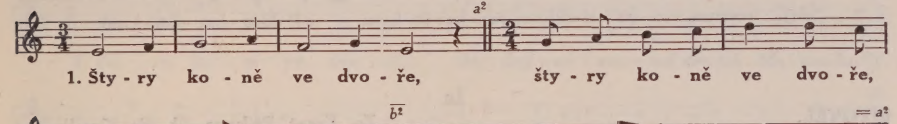

1p

MOLENBURK. Zp. J. Hudec. Sb. Jan Kunc.

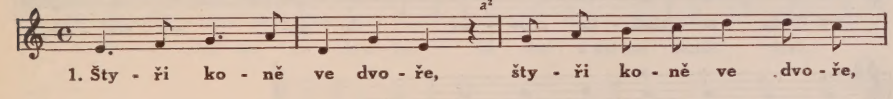

[1]) Poznamenala: Děti na pastvě si tu píseň přeměnily a zpívávaly ji takto.

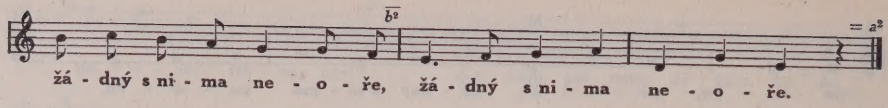

1r

NIKOLČICE. Zp. Jar. Nečas, 19l. Sb. Jan Dostal.

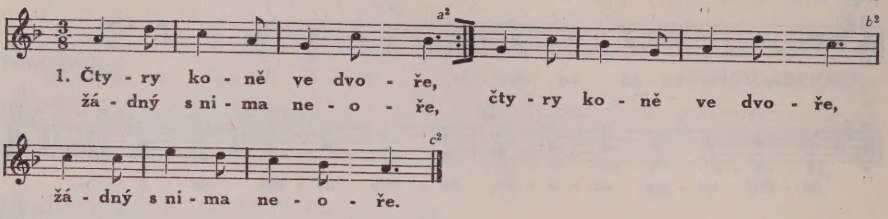

1ř

LIŠEŇ. Bart Jan. 102 (124a).

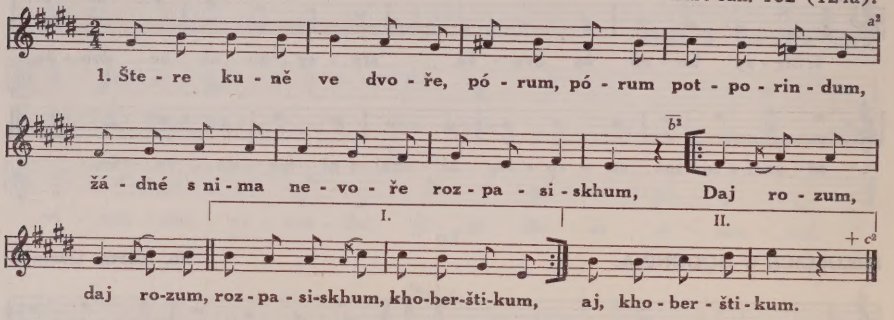

1s

LITOVEL. Zp. Frant. Příkopa. Sb. Fr. Kyselková.

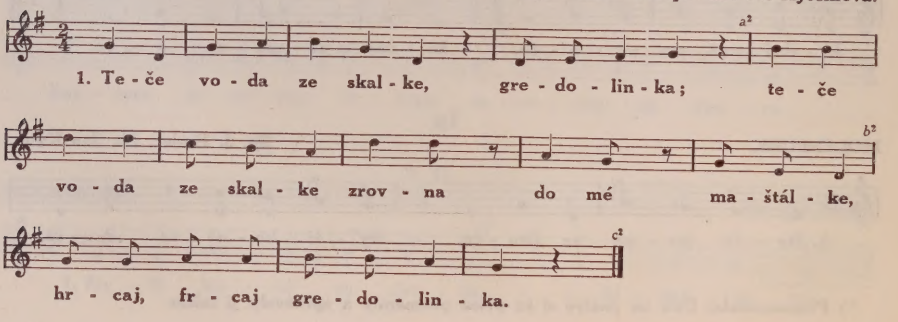

1t

VALAŠSKÁ BYSTŘICE — Zp. Jiří Lušovjan, 55l. Sb. H. Bím 1907.

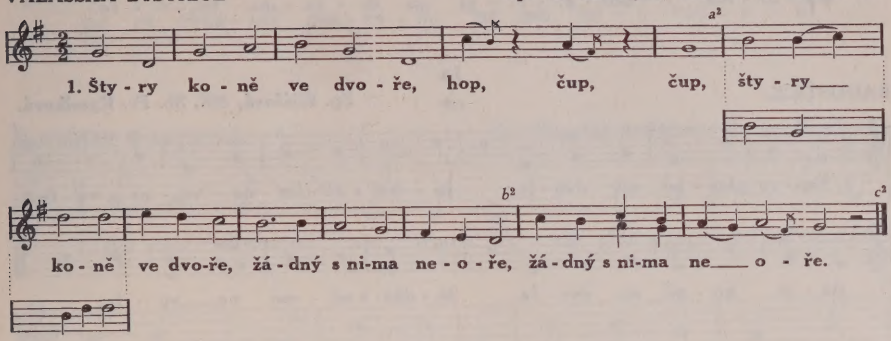

1u

HLUBOKÉ U NÁMĚŠTĚ. — Zp. Kristina Burianová, 37l. Sb. H. Bím 1897.

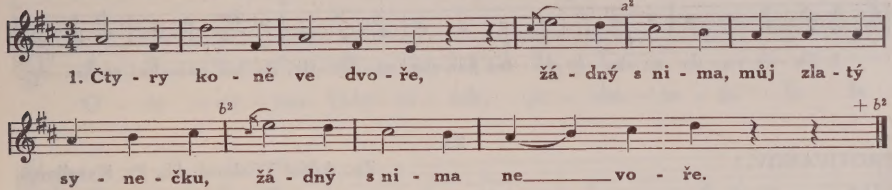

1v

ZÁBŘEH. — Sb. Bohuslav Indra.

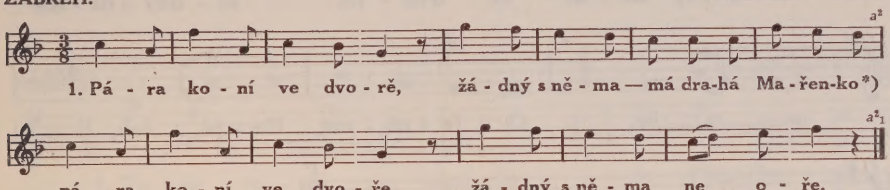

1y

PRUSENOVICE. — Bart. Jan. 103 (124c).

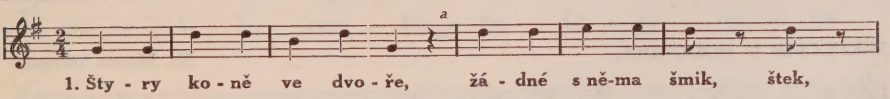

*) Do I. až VII., XI., a XII. vkládá se »má drahá Mařenko«, do VIII. a X. »můj drahý Jeníčku«.

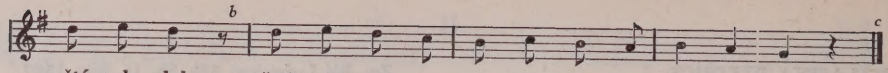

1z

RADOSTICE. Zp. Eliášová, 80l. Sb. Fr. Kyselková.

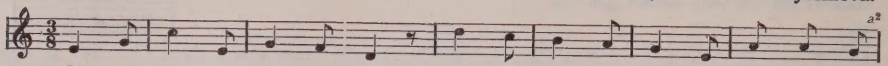

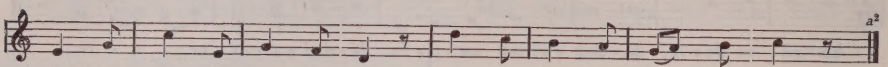

1ž

Sb. Vít. Novák. Modlosložebníci 145 (182).

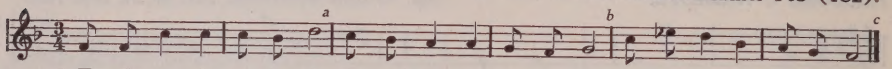

2a

PROTIVANOV. Zp. Adéla Třísková. Sb. Fr. Kyselková.

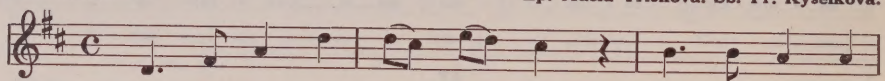

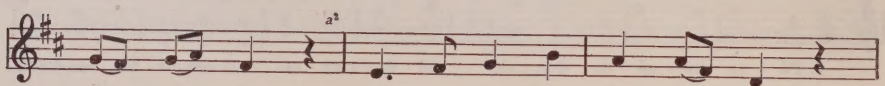

3a

MIKULČICE U HODONÍNA. Sb. Martin Uhrovič.

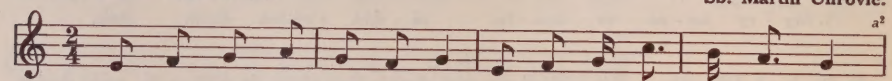

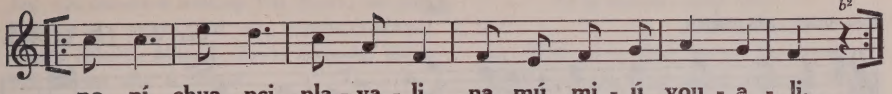

4a

SLAVĚTÍN U LITOVLE. Zp. Filoména Sedlářová. Sb. Fr. Kyselková.

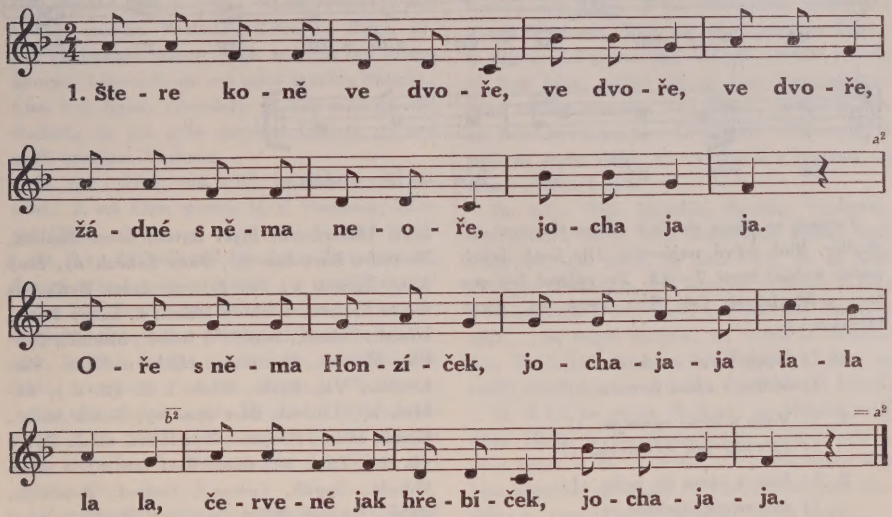

5a

ZÁBŘEH. Sb. Bohuslav Indra.

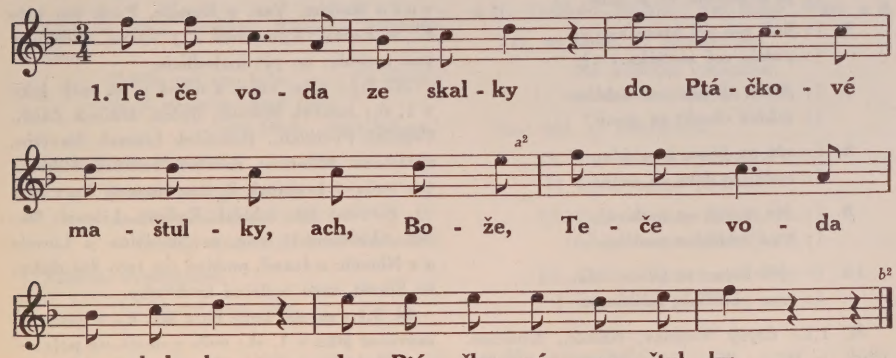

OD VAL. MEZIŘÍČÍ. 6a

Bart Jan. 102 (124b).

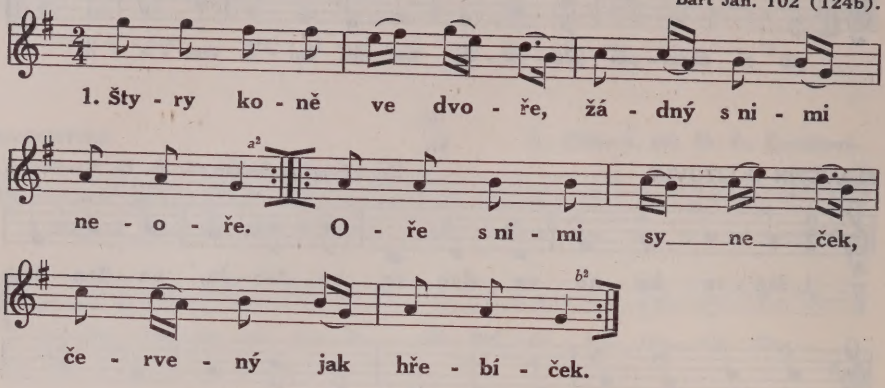

Textem se písně shodují až na skrovné odchylky. Sloh bývá nejčastěji 10, jinak jejich počet kolísá mezi 7—13. Za základ béřeme text z Morkůvek (sb. Bím 1904, zp. Anna Mrázková):

1. [: Štyry koně ve dvoře, :]
[: žádné s nima nevoře. :]

2. [: Voře s nima syneček, :]
[: červený jak hřebíček. :]

3. [: Jede s nima do pole, :]
[: zavorávat koukole. :]

4. [: Když tu koukol zavoral, :]
[: na svou milou zavolal: :]

5. [: »Poď, má milá, poď ke mně, :]
[: já ti povím, co je mně. :]

6. [: Bolí mě má hlavička, :]
[: pobila mě matička.« :]

7. [: ‚Nech tě pro mě nebijou, :]
[: můžeš chodit za jinou.‘ :]

8. [: »Já za jinou nepůjdu, :]
[: raděj se dám na vojnu.« :]

9. [: ‚Na vojnu se nedávej, :]
[: truc rodičům nedělej.‘ :]

10. [: »Na vojnu se přece dám, :]
[: truc rodičům udělám!« :]

Sl. 1,1.: Čtyry Nosislav, Nikolč., Kunčice, Hlub. u Nám., Protivanov, Čtyři Spytihněv, Štyři Molenburk; Štyri Bytča; Štere Radost., Slavětín, Bart Jan. a), Pára Zábřeh a), Stojí koně Zábřeh b) (sl. 2.); na dvore Bytča, na dvoře Radost., v úhoře Milot.; 2. žádný Peck., Nosisl., Nikolč., Němč. u Ivanč., Mikulč., Spytih., Molenb., Protivan., Hlub. u Nám., Vsehradice, Val. Bystř., Klob. u B. (2. sl.), Zábřeh a), Litovel, Bart Jan. b); žáden Milot., Kunč., žádnej Křeptov, Kyselková, nikdo Bytča (2. sl.), Zábř. b); něma Bart Jan. c), s něma Mikulč., Spytih. (něma), Radost., Protivan., Zábř., Litovel, Milot.; na nich Bytča, s nimi Bart Jan. b); neoře Nosisl., Nikolč., Mikulč., Němč. u Ivanč., Spyt., Molenb., Bytča (neore), Protivan., Slavět., Val. Bystř., Vsehrad., Kunč., Peck, Zábř., Litovel, Milot., Bart Jan. c); nevuře Radost. Var. z Kunčic, Peck jen tuto sl., u Pecka, Kyselkové a j. různé kudrlinky pro melodii, sr. při melodiích.

Sl. 2,1.: Oře, vuře, s něma a na nich jako v 1. sl.; Janíček Mikulč., Bytča, Jeníček Zábř., Pepíček Protivan., Honzíček Litovel, Slavětín, rychlíček Milotice; zaorává řebíček Nikolč., ten voňavý hrebíček Bytča, červené Bart Jan. c), červené jak řebiček Radost., Litovel, Slavět. (hřebíček). Var. ze Slavětína u Litovle a z Němčic u Ivanč. podává jen tyto dvě slohy; ve Slavět. zase rozličné kudrlinky.

Sl. 3,1.: zahnál koně Bart Jan. c), s něma — zaorávat jako v 1. sl.; vuře s něma na pole — zavorává kókole Radost.; zaorávať kókole Bart

Jan. c); zaorávať kobzole Val. Bystř., na pole Klob. u B., vyjel Zábř. a), kúkole Vsehrad. Var. z Nikolč., Mikulč., Spyt., Molenb., Zábř. b). Litovel této sl. nemá.

Sl. 4,1.: Jak tu kókol' zaorál Bart Jan. c), řebíček Nikolč., jak ke kraju doorau Mikulč., Když do konce dooral Spyt., Když on pole dooral Molenb., Jak Protivan., Klob. u B., Dež kókole zavorál Radost., kobzole Val. Bystř., Dyž koukole Hlub. u N., Nosisl. (když), Jak kúkole zaorám Vsehrad., Když on Zábř. a), Jak on brázdu dooral Zábř. b), Jak ten záhon doorám Litov.; 2. na svú milú zavolau Mikulč., Lísa, Val. Bystř. (zavolal), na svó miló zavolál Radost., na svó miló zavolám Litovel, na svú milú zavolám Vsehrad.

Sl. 5,1.: Přiď, má milá, přiď pro mě Radost.; 2. ně Lísa, povím já ti Vsehrad., Litovel (tě).

Sl. 6,1.: Ja bol'í mě hlavěnka Bart Jan. c), Bolívá mňa huavička Mikulč., A mně bolí hlavička Val. Bystř., hlavěnka Vsehrad., Křeptov; 2. dobila ji matička Nikolč., ji Klob. u B., Nosisl., ju Val. Bystř., pobily mňa mamička Mikulč., maměnka Vsehrad., Křept. — Var. z Litovle této slohy nemá. V písni z Bytče volá milá: sl. 5. Milá naňho volala; sl. 6. A mňa bolí hlavička. 7. Mňa dobila mamička; maměnka Bart Jan. c).

V některých písních pokračuje se v líčení matčina bití:

Nikolč.:

Dobila ji chabinou,
abych chodil za jinou.

Klob. u Brna, Nosislav, Křeptov, Hluboké u Nám.:

Pobila mě pro tebe, (ji Klob.)
že já nesmím chcet tebe.
(scit Hlub., chtít Křept.)

Molenburk, Vsehrad.:

Pobila mně pro tebe,
nedala mně chcet tebe.
(nedají mně chtět tebe Vsehrad.)

Zábřeh, Protivanov:

Pobila mě skrz tebe,
že já nemám chtět tebe.
(nesmím Protivan.)
Dyž mi tě chtět nedajó Bart Jan. c)[1])

Sl. 7,1.: Když ti za mnou nedajou Nosisl., Pro mňa ať ťa nebijú Mikulč., Pro mně ať tě Molenb., Pro mně nech tě nebijó Litovel, Ať ti pro mě Hluboké u N., Křeptov., Radost. (nebijó), Nech sa pre mňa nebijú Bytča, Pro mně tě bít' nemusí Val. Bystř., A když ty mně nesmíš mít Klob. u B., chtět mně, milý, nemusíš Protivan., Skrz mě ať tě nebijou Zábř.; 2. šak možeš jít za jinú Mikulč., možeš chodit za jinú Lísa, môžeš jíti za jinú Vsehrad., za mnú chodit nemusíš Val. Bystř., můžeš chodit za jinší Protivan., možeš Zábř. a), choď si teda za jinou Zábř. b). — Píseň z Molenb. se touto slohou končí.

Sl. 8,1.: Jinú Mikulč., Spytih., Vsehrad., Val. Bystř., Já za teba nepojdzem Bytča, jinší Protivan., Za jinou já Zábř. b), Já za jinó nepojdu Litovel, za jinó nepudo Radost.; 2. rači Nosisl., Klob. u B., Litov., rači sa dám Mikulč., rači . . . na vojno Radost., na vojnu sa zverbujem Bytča, já se dám rač Zábř. a), dám se raděj Zábř. b). — Píseň z Bytče se tu končí.

Sl. 9,1.: na vojno Radost., sa Mikulč., nedávé Hlub. u N., Radost.; 2. vzdur Spytih., troc Hlub. u N. — Píseň z Litovle touto slohou přechází do písně Ze všech stran hrá mozika; sr. tam. Var. z Protivan. se tu končí.

Sl. 10,1.: V písni z Nosisl. a ze Spytih. pořad veršů obrácený (přeci), vzdur, troc, sa jako v předešlé sl. — Touto sl. se píseň končí ve var. z Nikolč., Nosisl., Mikulč., Spytih., Hlub. u N., Vsehrad., Radost., Val. Bystř., Klob. u B.

Var. ze Zábř. a) přidává sl.:

Na koníčka vyskočím,
pěkně se ti por(o)učím.

Bart Jan. c) pokračuje:

12. Dyž mu vlasy stříhal'i,
otec, matka plakal'i.

13. Dyž mu šaty dával'i,
bratr, sestra plakal'i.

14. Dyž mu koně sedlal'i,
kamarádi plakal'i.

[1]) V sl. 7.—9. (8.—10.) u Bart Jan. c) odchylky jen nářeční.

Modloslužeb. 145 (182) zapsali píseň takto:

1. Teče voda ze skaly
[: do tej panskej zahrady. :]

2. Anička ju vylieva,
[: Janičko sa jej dívá. :]

3. Poď, Anička, poď ke mne,
[: poviem ti ja, čo je mne. :]

4. Ach, mňa bolí hlavička
[: od mojeho srdiečka. :]

5. A mňa bolí hlava má
[: od tvojeho klamáňa. :]

Var. ze Zábř. b) přidává 2 slohy:

Adie, moje milá,
zejtra bude zas jiná.

Adie buď, můj milý,
zejtra bude zas jiný.

Var. z Křeptova přechází další sl. do písně: Až já budu v lágru stát atd.

Některé písně — jako na př. 1k — navazují píseň Čtyři koně ve dvoře na jiné počátky. V písni z Litovle počíná se píseň Čtyři koně teprve slohou třetí; v 1. a 2. sl. je píseň Teče voda ze skalke (sr. tam). Touto slohou počíná se též var. Zábř. b).

U několika písní přejímá se z naší písně část od sl. Pojď, má milá, pojď ke mně. Tak ve var. z Mikulč. b), jenž se počíná motivem: Rozléla sa voděnka (sr. tam). Var. z Klobouk u B. má za 1. sl. verše:

U Laskova dvoreček,
přeletěl tam slavíček.

podle noty Nad Klobouky hájiček (viz tam).

Var. z Březové u Sušila č. 397 se počíná Plelo dívča, plelo len, připomínající podobný počátek písně z Nové Vsi (Suš. k čís. 429), Pleuo dívča (sr. tam).

Takto — volání milenčina — je použito stejného motivu v písni Ty hodiny vívanské Sušil k č. 397 (sr. tam).

Píseň Štyry koně v úhoře u Sušila č. 827 se podobá jen prvními dvěma slohami naší skupině. Je to jinak píseň žertovná. Pro souvislost ji podáváme na tomto místě.

Milotice. Sušil č. 827.

1. Štyry koně v úhoře:
žáden s něma neoře.

2. Oře s něma rychlíček,
Janalikůj František.

3. Poháňá mu rychlenka,
súsedova Malenka.

4. To je Bože pár dětí!
anděl pro ně doletí.

5. Pro Františka svatý Ján,
pro Malenku pán Bůh sám.

6. Pro Františka s ohřeblem,
pro Malenku s ometlem.

7. Pro Františka s vidlema,
pro Malenku s rohama.

Z variantů českých sr. Erbena[2] 148 a 432 (14 sloh), Holas I, 214, II, 50, IV, 47; ze slovenských Sloven. Spevy I, 82 (4 dvojslohy), 111 (Teče voda ze skaly, 10 sl.), II, 98 s pozn. český nápev (7 sloh), Sborník Mat. Slov. II, 81 (15 sloh).

*

Všechny varianty od 1a až 1ž jsou si blízko. Motiv

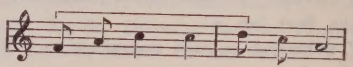

v okolku sextovém je ve variantech 1a až včetně 1k, 1ž; v 1y dosahuje kvinty; na kvartu zplošťuje se ve variantech 1k[2] až včetně 1r

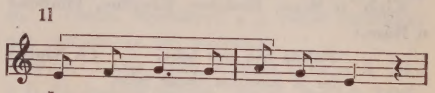

1ř na terci;

oba okolky, sextový a kvartový,

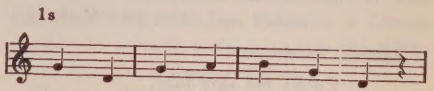

slučují se ve variantech 1s až včetně 1z.

Varianty 1e, f, g, h, k^1, k^2, m, n, p, ř, s, t, y jsou taktu dvoudobého ($^2/_4$ 𝅗𝅥 𝅗𝅥), varianty 1a, b, c, d, ch, l, o, r, u, v, z, ž jsou taktu $^3/_4$.

Mimo ch, $1k^1$ jsou v tvrdé tonině.
Erben čís. 91 jiný nápěv.
Píseň ze Sl. sp. I, 83, 111, z 1a, 1b má první motiv, ze Sl. sp. II, 98 je blízký 4a.

120.

1

NOVÁ VES. Sušil III, 320 (k č. 429).

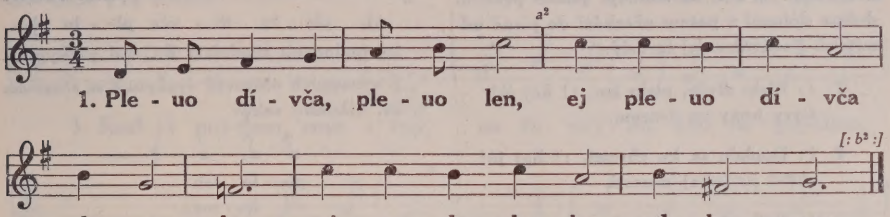

1. Pleuo dívča, pleuo len,
ej, pleuo dívča, pleuo len,
ej, nedaleko od humen.

2. Dopleuo sa k nechrašči,
chceu ju šohaj ukrasti.

3. Nekradni mia šohaj sám,
dondi večer s ludma k nám.

2

KOSTICE. Sb. J. Pilát.

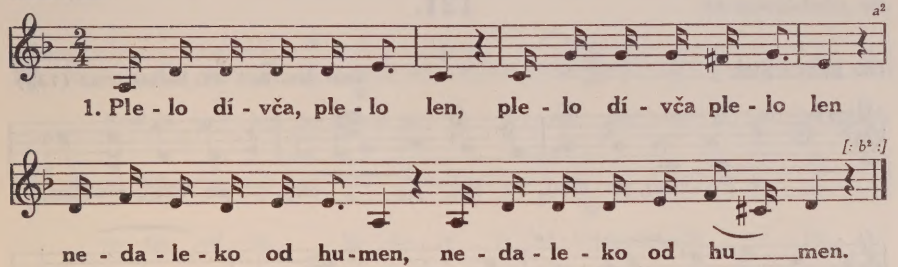

3

VELKÁ. Bartoš II, 121 (176).

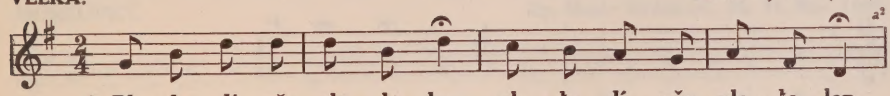

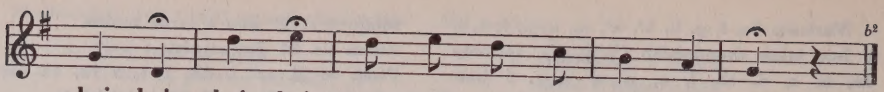

Text písně z Kostic shoduje se s písní u Sušila naprosto kromě psaní l a okrásti m. ukrasti v 2. sl., mňa v sl. 3. Pilát píše k nechraščí. Stejného smyslu je slovenská u Koll. I, 25. Var. u Bartoše II, 122 se shoduje pouze prvními dvěma slohami a potom přechází do písně odmítavé. Podáváme jej tu celý:

1. [: Pleło dívča, pleło len, :] hej jú!
štyry hony za dvorem.

2. [: Dopleło sa ku chrasti, :] hej jú!
chťél ju šohaj ukrasti.

3. [: Nekradni ňa, šohaju, :] hej jú!
šak ňa za ťa nedajú!

4. [: Dyby ti ňa chtěli dat, :] hej jú!
mohł bys ím děkovat.

5. [: Napred otci, materi, :] hej jú!
potom sestrám, bratrovi.

6. [: Potom celéj rodině, :] hej jú!
aj moravskej krajině.

Písně 1a i 2a jsou vzácny bohatou modulací; 1a vyznačuje se t. zv. moravskou modulací

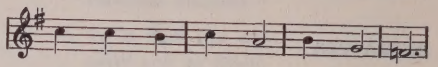

2a toninovou modulací d-C-a-d překypuje.

Z výrazných sčasovek vyskytuje se sčasovka t. zv. »zlatého seku«

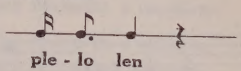

Poznámka notační. V 2a sčasovku

nelze svévolně nahrazovat sčasovkou:

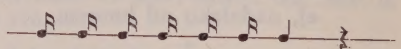

nebo

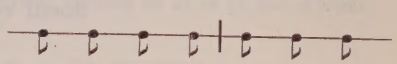

121.

1

OD BŘECLAVĚ.

Bart Jan. Kyt. 85, Bartoš I, 53 (133).

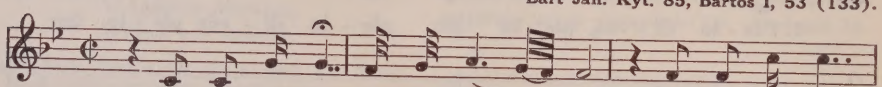

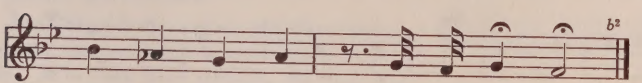

1. [: Počkaj, počkaj, šohajíčku, :]
[: ej, ty mosíš na vojničku. :]

2. [: Ked já na tú vojnu půjdu, :]
[: komu nechám svoju miłú? :]

3. [: Nechám vám ju, chłapci malí, :]
[: abyste s ňú tancovali. :]

4. [: Nechál sem ju pod věnečkem, :]
[: zastál sem ju pod čepečkem. :]

2a

KONSKÁ PRI RÁJCI. Zp. Marina Urbanicová. Sb. Fr. Kyselková.

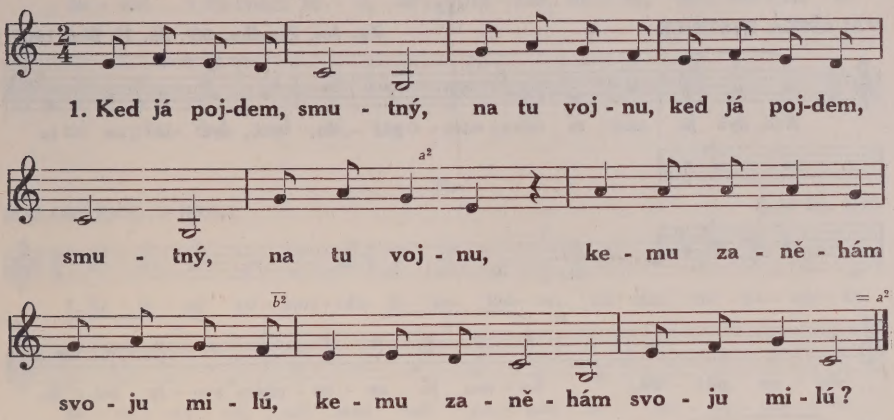

2b

Modlosłużebníci, 68.

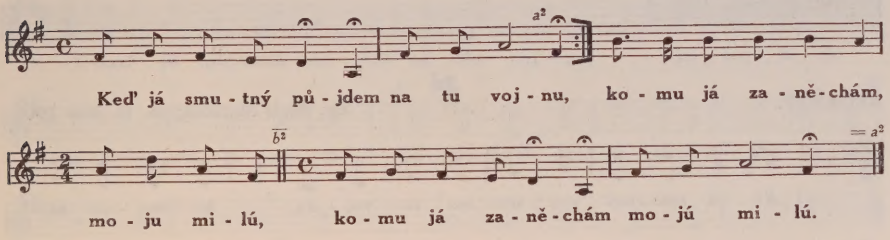

2c[1]

MORKŮVKY. Zp. Marie Mrázková. Sb. H. Bím 1905.

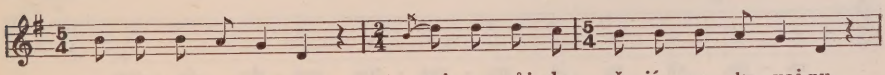

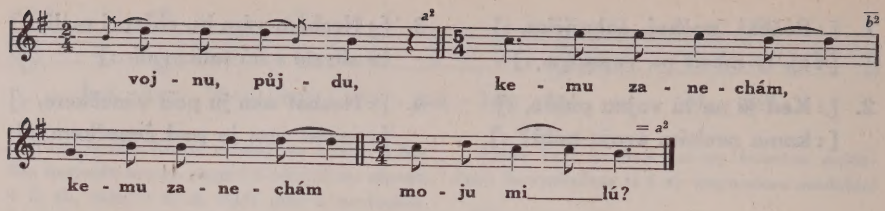

2c²

VALAŠSKÁ BYSTŘICE

Zp. Jos. Zezulka, 58l. Sb. H. Bím 1907.

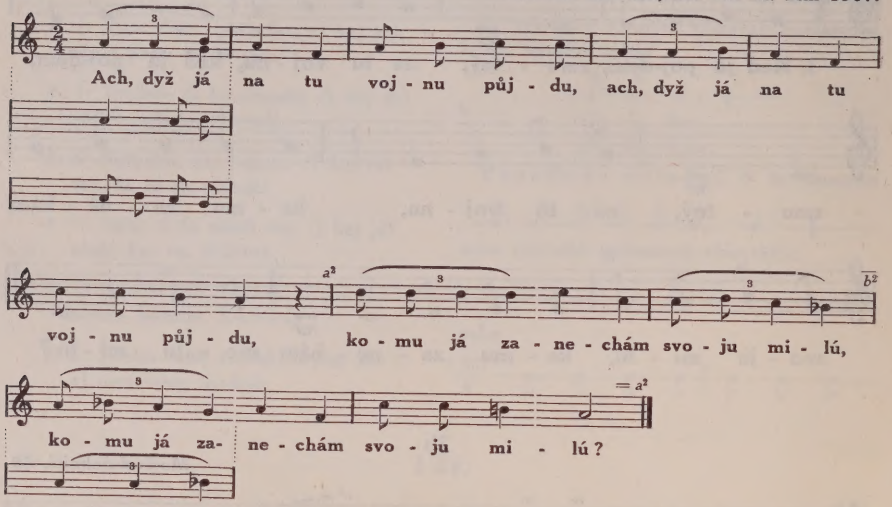

2d

NEDAŠOV.

Zp. Alois Matúšek. Sb. H. Bím 1908.

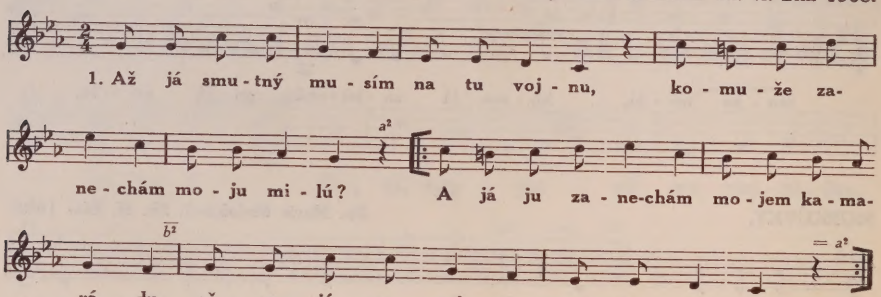

3a

Bartoš I, 10.

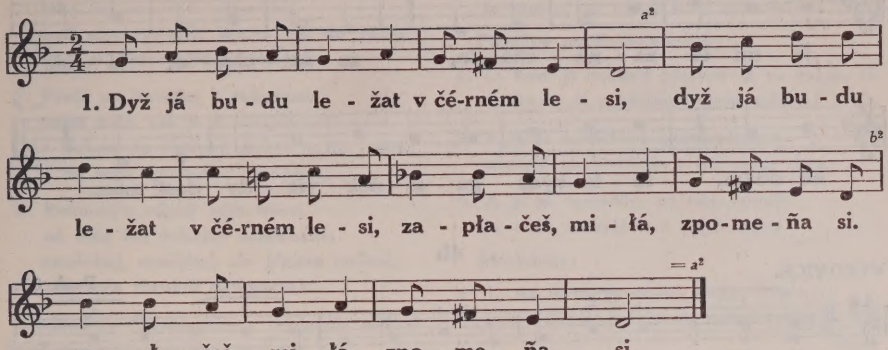

3b

MALOMĚŘICE U BRNA.

Sušil III, 628.

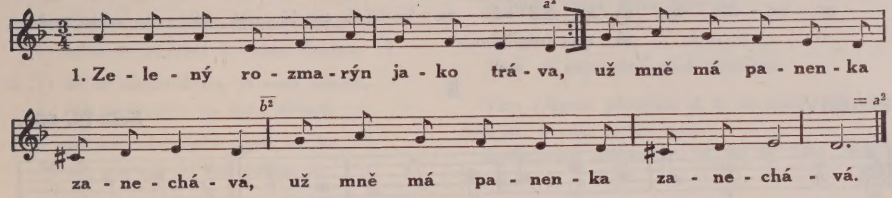

3c

KOPANICE.

Černík, 165.

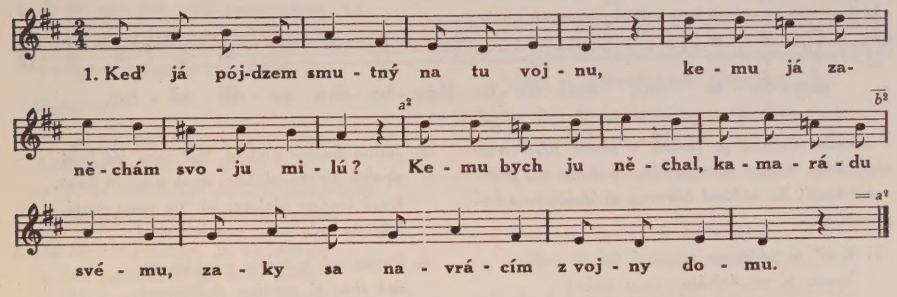

4a

ZDĚCHOV.

Bartoš I, 84.

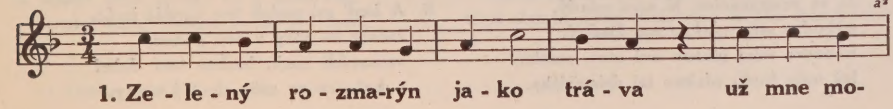

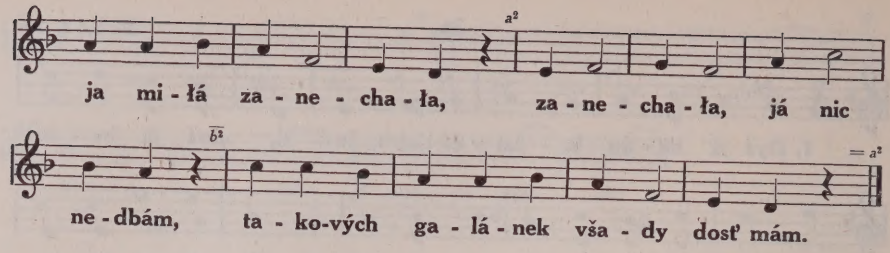

4b

VYZOVICE. Peck 63.

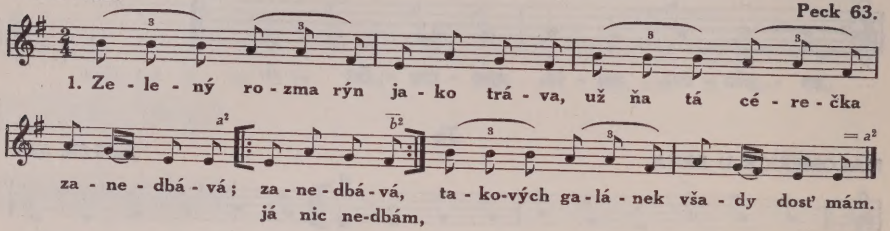

5

BLUDOV. Sušil III, 659.

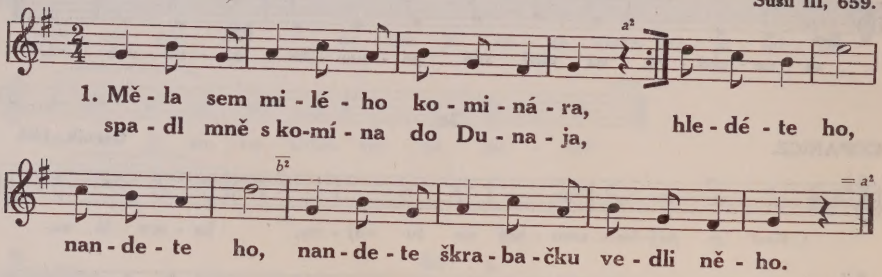

Shoda textová je pouze v první myšlence: zanechám milou kamarádu, potom se písně rozcházejí. Za základ béřeme nejdelší text kopaničářské:

1. Keď já pójdzem smutný na tu vojnu,
kemu já zaněchám svoju milú?
Kemu bych ju něchal, kamarádu svému,
zaky sa navrácím z vojny domu.

2. Já sa nenavrácím, já som mladý,
nebudze mňa plakac ani žjadný,
nebudze mňa plakac ani otec, matka,
leš mňa budú plakac tri dzievčátka.

3. Jedna budze plakac, byl som jéj brat,
druhá budze plakac, mal som ju brat,
trecí budze plakac, ej, ta veru mosí,
lebo ta ode mňa prscien nosí.

4. Prišla mi karetka narukovac,
dal som si muzigu došikovac,
kamarádi moji, zahrajce mi k vóli,
zahrajte mi čardáš do téj vojny.

5. A keď mi počali ten čardáš hrác,
začaly mi suzy z očú padac,
kamarádi moji, budzte tací dobrí
a hybajce za mňa do téj vojny.

6. My ci to, kamarád, nëspravíme,
lebo my bojovac nëmosíme,
keď si prisahaný, len sa ber do vojny,
keď si císarovi zapotrebný.

7. Prišla mi karetka k rukovanie,
moja milá, čas je k rozejdzenie,
s Bohem tu ostávaj, dobre sa tu mávaj
a na mňa smutného nëzabývaj.

8. Rozmarýn zelený jako tráva,
už mňa ten šohajko zaněchává,
zaněchaj, zaněchaj, ale plakac budzeš,
ode mňa vernější nedostaneš.

Vzhledem k rozmanitým drobným odchylkám otiskujeme ostatní varianty celé.

Konská:

1. [: Keď já pojdem smutný na tu vojnu. :]
[: kemu zaněhám svoju milú. :]

2. [: A já hu zaněhám kamarádom, :]
[: kým sa navrácí z vojnu domou. :]

3. [: Já sa nëvrácím, já som mladý, :]
[: šak nëzaplače za mnú žádný. :]

4. [: Ja šak nëzaplače otec, matka, :]
[: ale zaplačú hi dzevčatka. :]

5. [: Jedna bude plakac, že som jej brat, :]
[: druhá bude plakac, mal som hu brac. :]

6. [: A ta tretja plače aji musí, :]
[: že ona ode mňa prscen nosí. :]

7. [: A ta štvrtá plače, až tak fiká, :]
[: škoda mojeho frajerika! :]

Nedašov:

1. Až já smutný musím na tu vojnu,
komuže zanechám moju milú,
a já ju zanechám mojem kamarádu,
až se já navrátím zpátky domu.

2. Já se nenavrátím, já su mladý;
a šak nezaplače za mnú žádný,
a šak nezaplače otec ani matka,
ale budú plakat tři děvčátka.

3. Jedna bude plakat, že ji mám rád,
druhá bude plakat, že su její brat,
a tá třetí musí, že musím na vójně,
že musím na vójně kvér pucovat.

Písničky modlosložebníků:[1])

1. [: Keď já smutný půjdem na tu vojnu, :]
[: komu já zaněchám moju milú. :]

2. A já ju zaněchám kamaradom,
zdokaď sa nevrátím z tej vojny dom.

3. A já sa nevrátím, ba som mladý,
za mnú nezapláče v světě žádný.

Morkůvky:

1. [: Až já na tu vojnu, vojnu půjdu :]
kemu zanechám, kemu zanechám moju milú.

2. Oj zanechám já ju kamarádu,
[: aby těšíval :] moju milú.

3. Až já budu ležet v hustém lesi,
a budu volat: Milá, kde si?

4. Až já budu ležet na trávničku,
dám si patrontaš pod hlavičku.

Var. z Bystř. přechází sl. 3. do písně: Chceli zme sa, chcéli, žáden neví.

Z variantů sloven. sr. Sl. sp. II, 79 = kopaničář. sl. 1.—3.

Ke sl. 3.—4. písně z Morkůvek sr. Bartaš I, 10 ze Zlinska:

1. [: Dyž já budu ležat v čérném lesi, :]
[: zapłačeš, miłá, zpomeňa si. :]

2. [: Dyž já budu ležat na trávníčku, :]
[dám si šablenku pod hlavičku. :]

3. [: Dyž já budu ležat u Sławkova, :]
[: zpomeneš, miłá, na má słova. :]

Ke sl. 8. kopaničářské sr. Sušil III, 628 z Maloměřic u Brna:

1. Zelený rozmarýn jako tráva,
už mně má panenka zanechává.

2. A dyž mně zanechá, nech nechá tak,
šak já si namluvím jiných děvčat.

Sloha Rozmarýn zelený je u Suš. III, 659 třetí slohou písně Měla sem milého kominára:

[1]) Odtud otiskl Kunc 69.

Rozmarýn zelený jako tráva,
že mě už můj milé zanechává.
Zanechává, lebo musí,
vod iné panenke prsteň nosí.

Bartoš I, 84 ze Zděchova:

Zelený rozmarýn jako tráva,
už mne moja miłá zanechała,
zanechała, já nic nedbám,
takových galánek všady dosť mám.

Peck, 63 z Vyzovic:

1. Zelený rozmarýn jako tráva,
už ňa tá cérečka zanedbává;
zanedbává, já nic nedbám,
takových galánek všady dosť mám.

2. Zelená travička po potoce,
nežeň sa, synečku, v tomto roce;
v tomto roce vojna bude,
čem tobě, synečku, ženka bude.

Z variantů slovenských sr. Sb. M. S. II, 117.

Z písně 2a přechází motiv

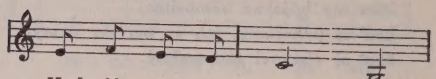

do var. 2b a do variantu 2 c^1

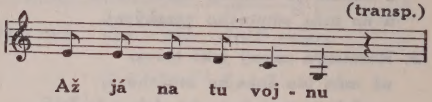

a z téže písně 2a motiv

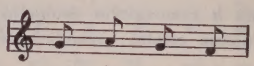

do variantu 2d

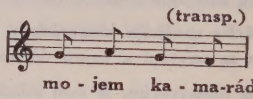

Poznámka notační. Notace pomlk čtvrťových je jistá v 2b; jimi prodlužuje se takt ve $^5/_4$.

Kunc vzal melodii z Modlosluž., přeložil ji na G-dur a noty s 𝄐 vypsal půlovými notami.

Písně 1 bohatá toninová modulace (F-Hes-f-f) způsobuje měnlivost tónů as^1—a^1.

V následku zdlouhavého tempa prodlužuje se reakční doba: vznikají pomlky po motivech.

122.

1a

ZÁBŘEH.

Sb. Bohuslav Indra.

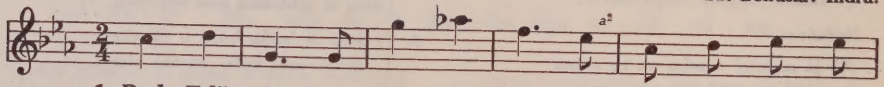

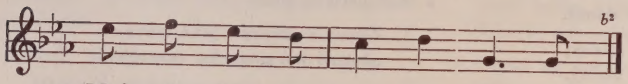

Pod Zděchovem
nad tím rovem
tancovala Majdalenka
se šandárem.

1b

HOVĚZÍ. Bartoš I, 81 (206).

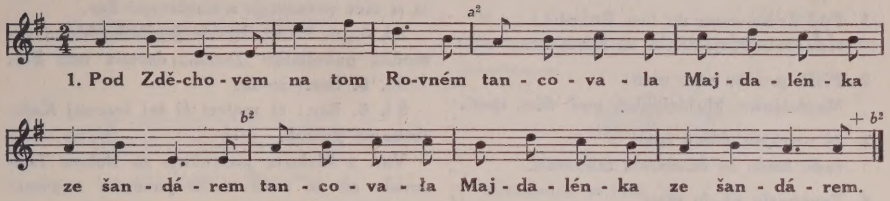

1c

TERCHOVÁ U ŽILINY. Zp. Maryša Hajasová, Katěrina Franková, Maryša Masnicová. Sb. H. Bím 1910.

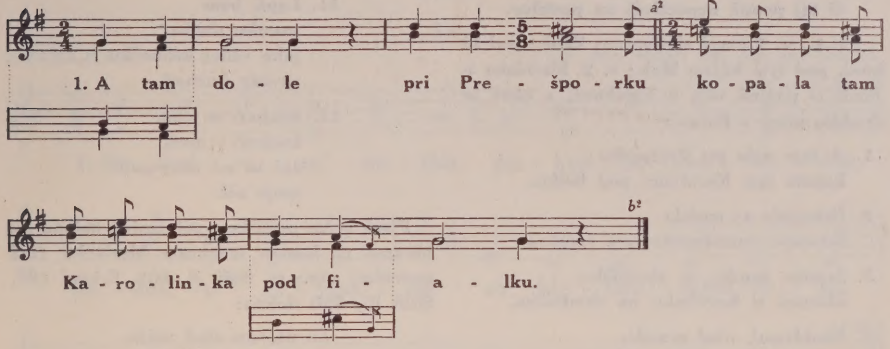

1d

BARANÍ. Zp. Anna Zajícová. Sb. Ant. Brotan 1909.

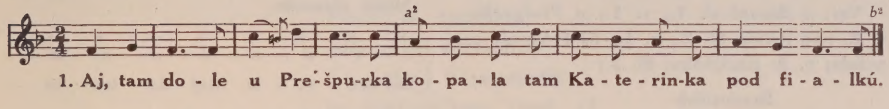

1e

MAKOV. Zp. Jenofa Vančurová. Sb. Meth. Dušek.

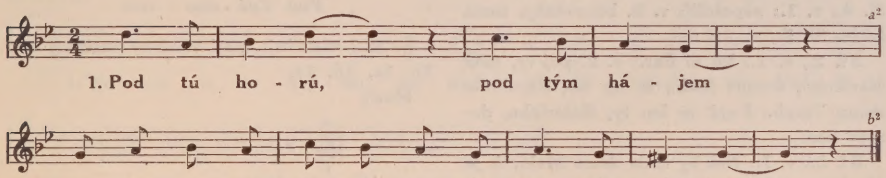

Text základní z Hovězí, var. ze Zábřeha, Makova, Terchové a Baraní.

1. Pod Zděchovem na tom Rovném
tancovala Majdalénka ze šandárem.

2. Přišli pro ňu otec mati:
Majdalénko, Majdalénko, poď dóm spati.

3. Já nepůjdu domů spati,
radši budu ze šandárem tancovati.

4. Tancovala až do rána,
přinésla si pacholátko od šandára.

5. Šandár půjde, povandruje,
komu on to pacholátko podaruje.

6. Či otcovi, či téj matce,
či téj panně nepoctivéj na postélce.

Sl. 1., v. 1.: nad tím rovem Zábř., pod tú horú, pod tým hájem Mak.; v. 2. Mariánka t. Jinak si počíná var. z Terchové, s nímž se shoduje píseň z Baraní:

1. A tam dole pri Prešporku
kopala tam Karolinka pod fialku.

2. Nakopala aj nasiala
zeleneho rozmarynku pre šandara.

3. Šandar, šandar, ty zbojničku,
oklamal si Karolinku na chodničku.

4. Něoklamal, něni pravda,
napila sa borovičky od šandara.

5. Sama lahla, sama stala,
ešče sa mi Karolinka boskať dala.

Var. z Baraní sl. 1., v. 1.: u Prešpurka; v. 2. pod fialkú. Sl. 2., v. 1.: Keď kopala aj nažala; v. 2. marijánku. Sl. 3.:

Šandoríček
podvodníček
položil si Katerinku
na travníček.

Sl. 4., v. 1.: nepoložil; v. 2. borovénky, sama lahla. Sl. 5., v. 2.: mu.

Sl. 2., v. 1.: ku ní Bar.; v. 2. poj ty, milá Marianko, domôv Mak., že by išla Karolinka domu Terch., Pojď sě len ty, Katerinka, domov Bar.

Sl. 3., v. 1.: Než by mala doma Mak., A ja niejdém, spitě sami Terch., Nejdem s vami, iďte sami Bar.; v. 2. já radš Zábř., budém Mak., a ja budém tancovat ze šandarmi Terch., ja si ešče potancuju s šandarami Bar.

Sl. 4., v. 2.: až dostala jegrlátko Mak., vytančila paholiatko Terch., dostala tam Bar.

Sl. 5. Bar.: že to.

Sl. 6. Bar.: či materi či tej švarnej Katerince na posceli.

Var. z Makova pokračuje za slohou Tancovala až do rána tímto pozdním napomenutím:

Mala si ty doma spáti,
nemuselas jegrlátko kolébati.

Podobně se končí var. z Baraní:

11. Lepši bolo
mamku sluchať
jako včilej kolibečku
vevždy buchať.

12. Buchať ve dne,
buchať v noci,
ani sa mi nevyspajú
moje oči.

Píseň svým počátkem připomíná baladu Za horama za lesama tancovala Marianka (má panenka) atp.; sr. Sušil II, 202, Erben[2] 496, Sušil III, 690 slohou:

Za našéma stojí mája,
tancovala má panenka
s husarama.

*

Hbitá sčasovka

oproti rozvleklé jež ji předchází,

a po ní i následuje, pojí všechny varianty 1a, 1b, 1c, 1d, 1e.

Motiv

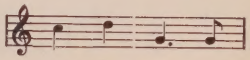

zůstává i v 1b, zplošťuje se ale v 1c, 1d

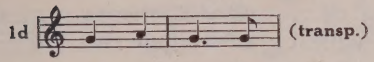

a přetvořuje se zcela v 1e.

Částečná sčasovka t. zv. »zlatého seku«

uchovává se ve všech variantech mimo 1e.

Poznámka notační. V písni 1c bylo by lze nahradit takt $^{5}/_{8}$ taktem $^{2}/_{4}$ s notou korunovou:

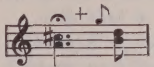

Zřetelnější je takt $^{5}/_{8}$.

Z Erbena[2] 496 (nápěv 766) je variantem ku 1a, 1b, 1c.

123.

1a

NIKOLČICE. Zp. Jan Nečas, 50l. Sb. Jan Dostal.

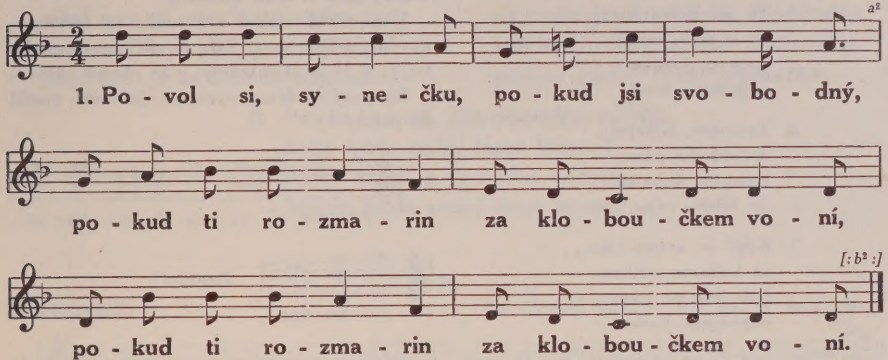

Povol si, synečku,
pokud jsi svobodný,
[: pokud ti rozmarin
za kloboučkem voní. :]

1b

Sušil II, 135 (318).

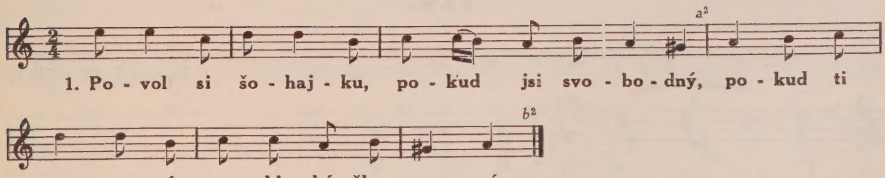

1. Povol si, šohajku,
pokud jsi svobodný,
pokud ti rozmarýn
za klobúčkem voní.

2. Nestaraj sa, synku,
co ti ludé dajú,
nech sa ti starajú,
kteří ženy majú.

3. Spívaj před muzikú
a zatancuj sobě,
pokud poskakujú
tvoje nožky obě.

4. Pijme u muziky
polešovské vínko,
poď sa s náma vrtět,
rozmilá Rozinko.

5. To je, Bože, děvče,
co u dveří stojí!
ruce si podáme
a budeme svoji.

6. Tancujte, šuhajci
milotského pána,
tancujte, šuhajci,
do bílého rána.

7. Když se natancujem,
za koňama půjdem,
leda kde na mezi
odpočívať budem.

Text též u Suš. III, 502 jako 3. sl. písně Povole, povole, malé povolátko od Kyjova:

1. Povole, povole,
malé povolátko!
Málo si povolí
služebné děvčátko.

2. Povol si, děvečko,
pokud jsi panenkú,
šak si nepovolíš
zavija hlavěnku.

3. Povol si, synečku,
dokad jsi slobodný,
pokud ti rozmarýn
za klobúčkem voní.

Sr. celou příslušnou skupinu písní o povoli Sušil III, 501 n.

Zpěvák Nečas z Nikolčic navazuje na tuto píseň tři jiné: Nestarej se, synku, To je, Bože, děvče, Klobouček s pantlama.

*

Varianty 1a, 1b s prvým nápěvně stejným motivem, ale modulací toninovou a rozpětím okolku jsou si dosti vzdáleny.

Variant 1b veskrz v a moll, 1a (transponován) a-C-a se ♮ VII. (t. zv. mor. modulací). V 1b okolek kvinty, v 1a okolek oktávy.

Na prvých dvou motivech je tento rozdíl již patrný:

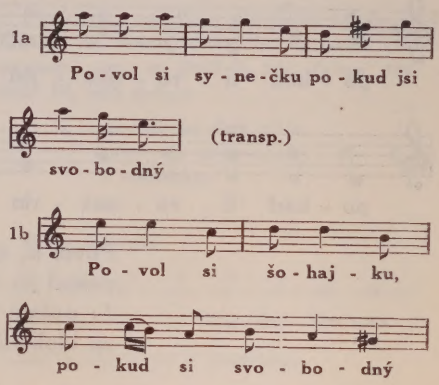

124.

1a

Bartoš I, 52 (131).

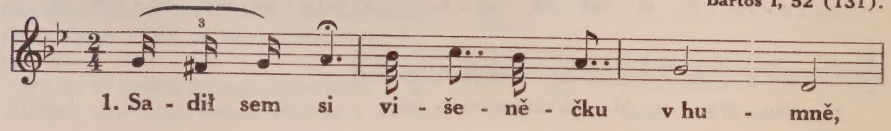

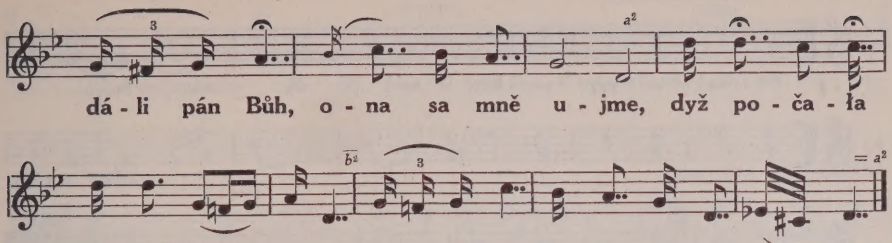

1. Sadił sem si višeněčku v humně,
dá-li pán Bůh, ona sa mně ujme,
dyž počała višeněčka rodit,
já sem začał za svú miłú chodit.

2. Došeł sem k ní, a ona už spała,
pitał sem jí, aby hore stała;
stała, sedła v síni ke stołečku,
pitał sem jí za kłobúk růžičku.

3. Dávno sem já frajírů mívała,
žádnému sem perečka nedała;
ani tobě, můj šohajku, nedám,
protože ťa ešče dobře neznám.

4. Počkaj, miłá, šak ty budeš znáti,
až budu k vám častěj chodívati;
každú chvílku, každú hodinečku,
potom budeš mojú frajírečkú.

5. Pověz ty mně, má panenko, pověz,
kedy bude našej lásce konec?
Až já umřu, a ty budeš vdovec,
potom bude našej lásce konec.

1b

LIDĚŘOVICE. Zp. Tomáš Kúsalík, 61l. Sb. H. Bím 1906.

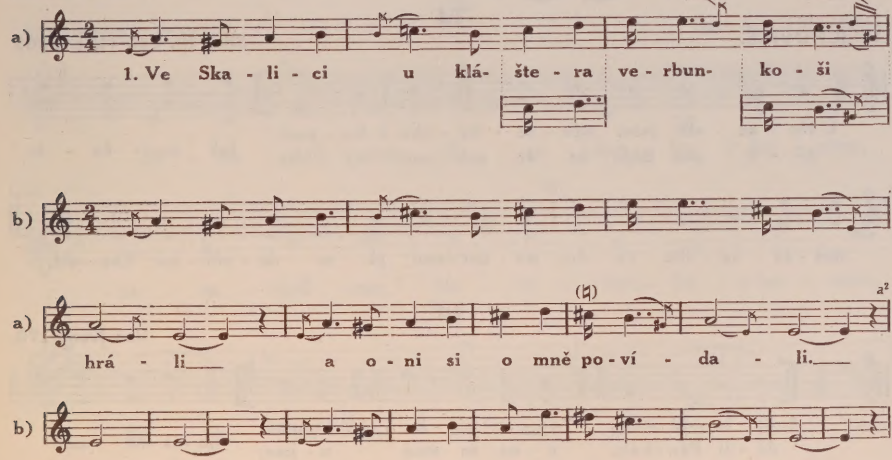

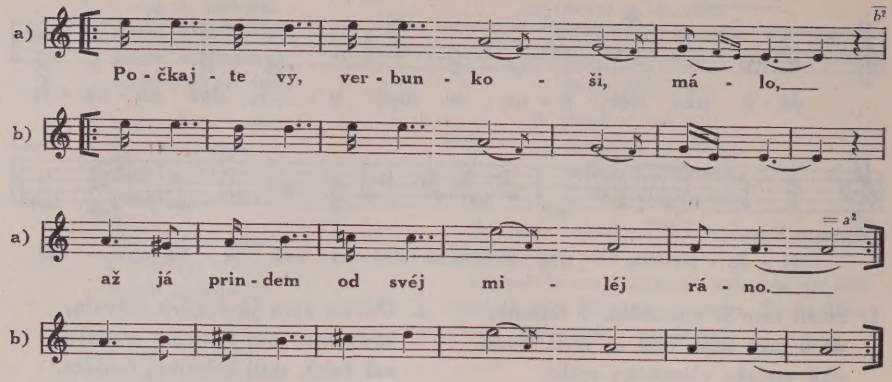

1c

LIDĚŘOVICE. Zp. Tomáš Kúsalík, 611. Sb. H. Bím 1906.

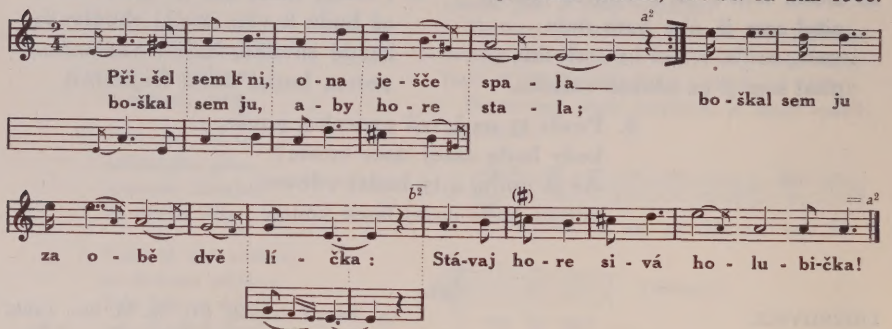

1d[1]

ŽELICHOVICE. Sušil III, 385 (k č. 536).

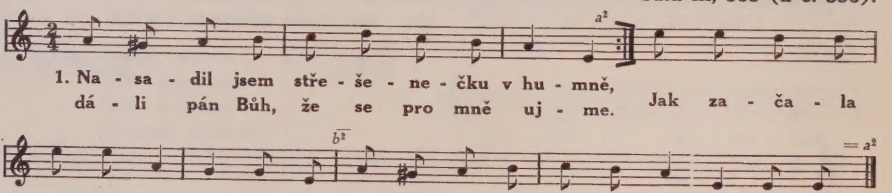

1d[2]

Jan Kunc 170.

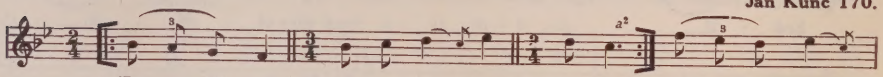

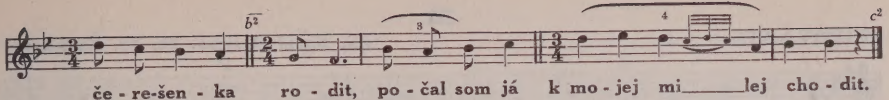

1e

MALÁ VRBKA. Bart Jan. 169 (271b).

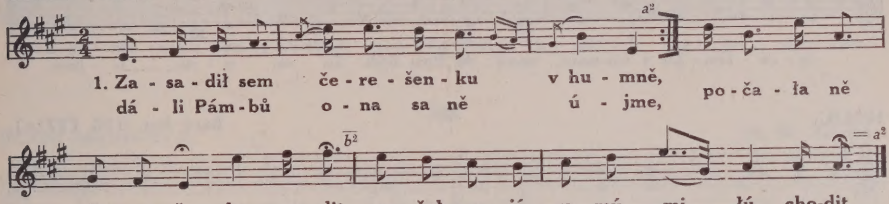

1f

SV. PETER (NITRA). Zp. Pavel Antal. Sb. A. D. Svoboda.

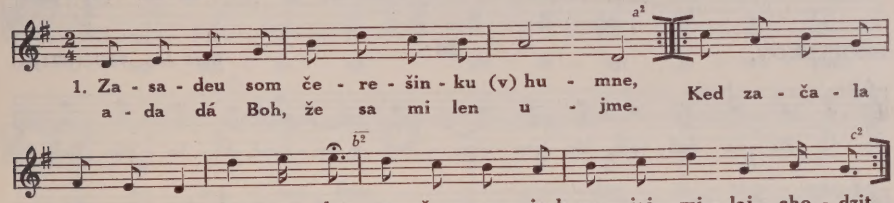

2a

SLOVENSKÉ POMEZÍ. Bart Jan. 169 (271c).

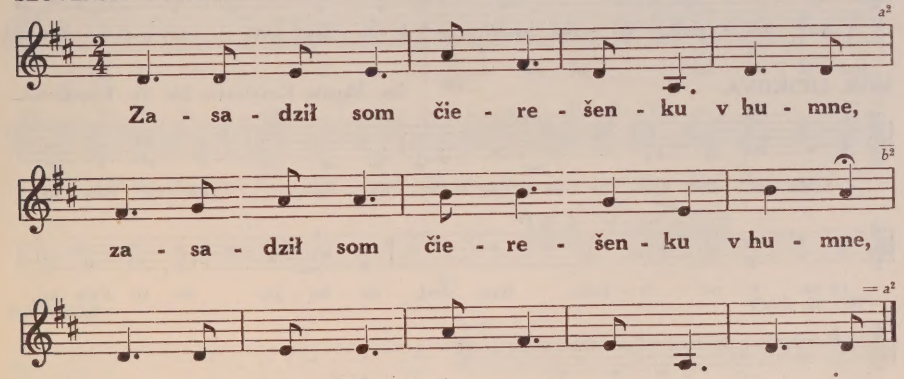

2b

PETROVÁ VES. Zp. Karol Růžička. Sb. Fr. Kyselková.

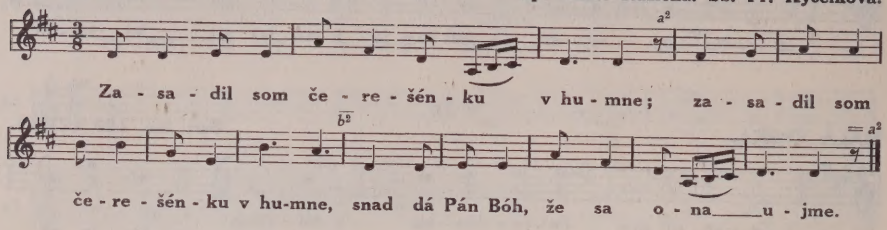

2c

HOLIČ. Bart Jan. 170 (271e).

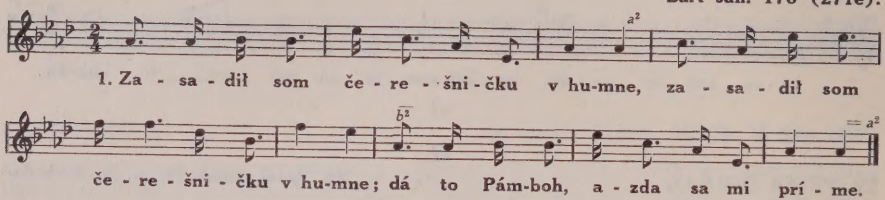

2d

HROZENKOV. Bart Jan. 170 (271d).

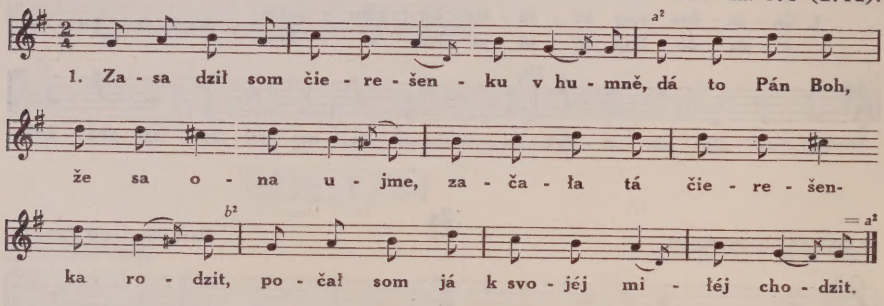

2e

MOR. LIESKOVÁ. Zp. Marija Kozáková. Sb. Fr. Kyselková.

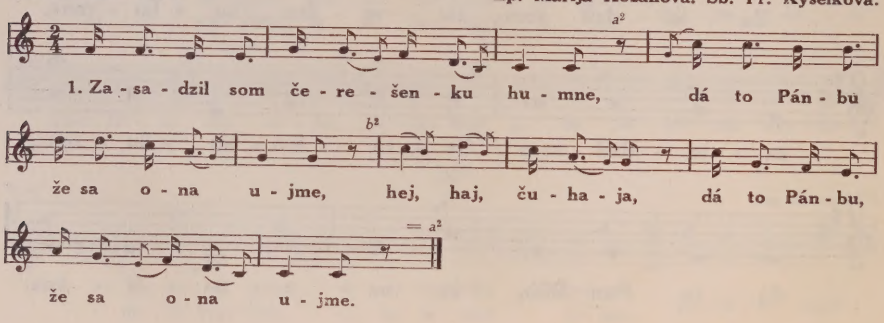

2f

TĚŠÍNSKO. Bart Jan. 169 (271a).

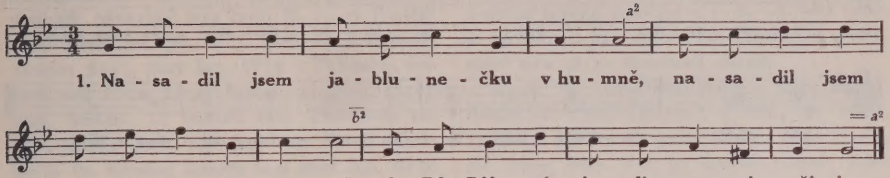

3a

DOLNÍ MARÍKOVÁ. Sb. M. Zeman.

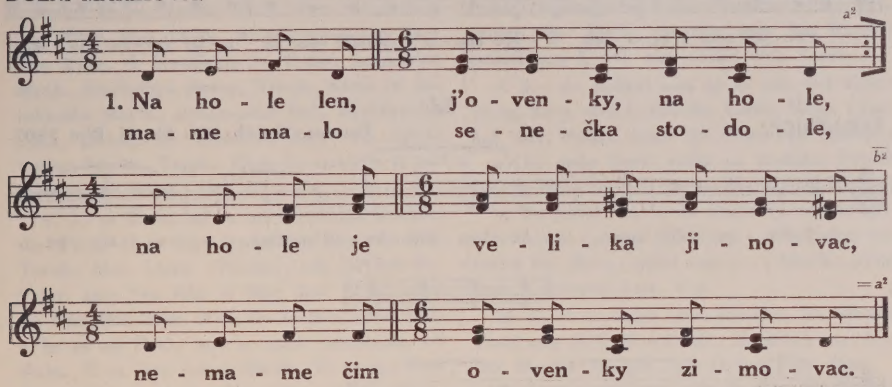

3b

TERCHOVÁ U ŽILINY. Zp. Maria Fraňková a Maryša Hajasová. Sb. H. Bím 1910.

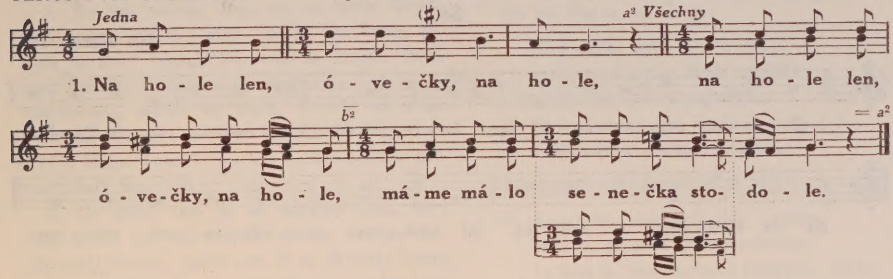

3c

RATIBOŘ. Peck 32 (87).

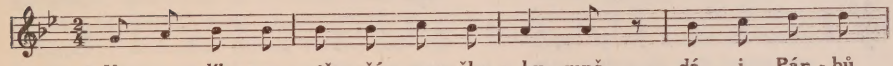

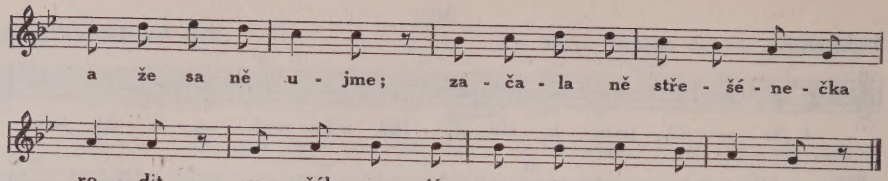

3c[1]

HRUBÁ BLATNICA.

Zp. Viktorie Ševčíková, 65l. Sb. Fr. Kyselková.

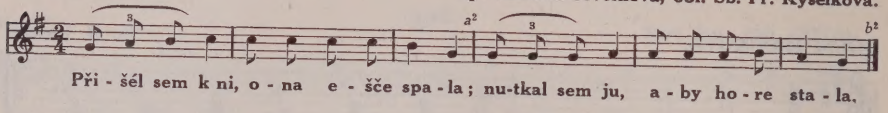

3d

STRÁŽNICE.

Zp. Jos. Hořák, 67l. Sb. H. Bím 1907.

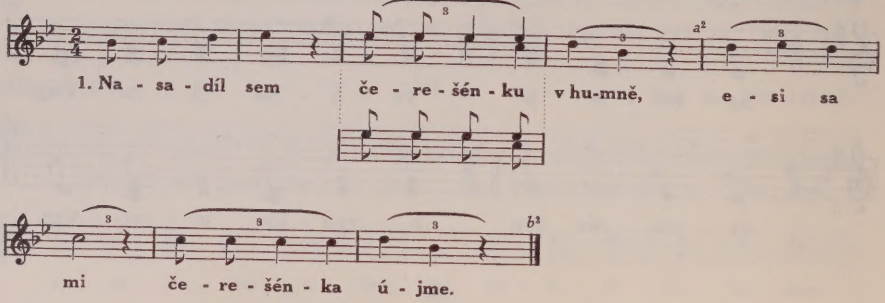

3e

Jan Kunc, 171.

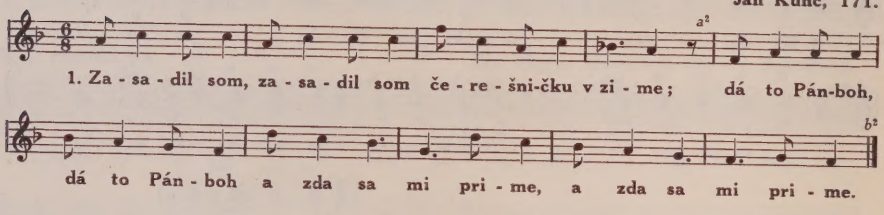

3f

Sušil III, 712 (č. 825).

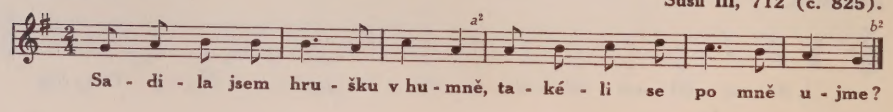

Text je v podstatě ve všech variantech týž s rozmanitými odchylkami nářečními. Podstatnější odchylky jsou tyto: Sl. 1., v. 1.: Nasadil jsem Suš. III., k č. 536 ze Želichovic (nápěv jiný), Bart Jan. 271a z Těšínska, nasadil sem Peck, Lhota Nedaš., sb. Bím, nápěv jiný, Strážn., t., nasadil som Terchová, sb. Bím, nápěv jiný, nasadzel som Dolní Maríková, sb. Zeman; zasadił som Bart Jan. 271e z Holíče, Spevy č. 320, Kys. z Petrové Vsi, Kunc, zasadił sem Bart Jan. 271b, zasadził som Bart Jan. 271c, d, Mor. Liesk., sb. Kys., zasadeu som Sv. Peter, sb. A. D. Svoboda; čerešenku Lhota Nedaš., Holíč, Petr. Ves, Bart Jan. 271b, Mor. Liesk., Kunc; čierešenku Bart Jan. 271c, d, čerešinku Sv. Peter, čerešénku Stráž., čerešničku Spevy, Terch., Kunc b; čerešjanku Maník., střešenečku Suš., střešénečku Peck, jablunečku Těšínsko, Bart Jan. 271a; v zime Maník., Terch., Kunc b; nasacím si cerešenku od Rožn., Snp. II, 74;

v. 2.: se Kunc, esi sa mi čerešénka Strážn., dá-i Peck, dá to Bart Jan. 271c, Kunc b, d, e, Terch., Mor. Liesk. (Pánbu), ada dá Boh Sv. Peter, sám Pán Bůh ví Bart Jan. 271a, snad dá Pán Bóh Petr. Ves; že se pro mně Suš., a že sa ně Peck, ona se mně čerešenka, od Rožn., či sa jona príme Maník., že se ona Bart Jan. 271c, d, Liesk., Petr. Ves., že sa mi len Sv. Peter, jestli se mi přijme Těšín., Bart Jan. 271a, že sa ona príme Terch., azda sa mi príme Bart Jan. 271e, Kunc b;

v. 3.: jak začala Suš., až mi bude Stráž., keď začala Maník., Mor. Liesk., Sv. Peter, začała tá Bart Jan. 271d, keď sa príme, budě ona Terch., začala mně Nedaš. (v. 3. a 4. obráceny), začala ně Peck, Počala mi Petr. Ves, od Rožn. (rodziť), počala ně Bart Jan. 271b, Kunc (mně), počała sa čerešnička prímať Bart Jan. 271c;

v. 4.: počal sem já za děvčinú Suš., Bart Jan. 271b (za mú miłú), potom budem mojéj miléj Strážn., začál sem já za děvčaty Peck, začal som ja ke svéj miléj Maník., počał som já k svojéj miłéj chodzit Bart Jan. 271d, Kunc (mojej), začal som já k mojej milej Mor. Liesk., Sv. Peter (začau) Petr. Ves, [: budú chlapci :] na čerešně chodiť Terch., keď sem začál k svojéj miléj Nedaš., počał som aj za mú miłú chodziť od Rožn., počał som já dievčence objímať Bart Jan. 271c, odkud se píseň s naším textem rozchází a v. 3.—4. této slohy je tu jako sl. 5.: Začała mi čerešnička rodiť, začał som já za dievčenci chodiť.

Sl. 2., v. 1.: Prišel Maník., Mor. Liesk., Kunc, Sv. Peter (prišou), Nedaš., Hr. Blatn. (přišél), Lidéř.; na lavici Maník., Mor. Liesk., Sv. Peter, Petr. Ves, na lavičke Nedaš., ješče Lidéř., Hr. Blatn.; Pod okienkom na lavici spala Terch. (zde sl. 4.); K něj, na lavečke Kunc;

v. 2.: boškal sem ju Lidéř., Nedaš., Mor. Liesk. (bozkal), Sv. Peter (boškau), Petr. Ves, nutkal Hr. Blatn., budzeu som hu Maník.; prišiél sem k néj, aby pérko dala Terch.;

v. 3.—4.: boškal sem ju za obě dvě líčka: stávaj hore, sivá holubička Lidéř., Kunc (bozkal, na), Nedaš. (na), Sv. Peter (na obidve);

v. 3.: stala hore, sedla na stoličku Hrubá Blatn.; chytl sem ju za pravú ručičku Nedaš.;

v. 4.: pýtal sem si za širák Nedaš., Lidéř., Mor. Liesk. (som), Sv. Peter, . . . za jednu hubičku Hr. Blatn., pýtal som i . . . Maník., pýtal som si červenú Petr. Ves.

Sl. 3., v. 1.: Inačí sem, šohajku, Hr. Blatn., Dosti sem já frajárů Lidéř., Jinakších som frajeri Maník., Inačích som fjajírů Petr. Ves;

v. 2.: . . voničky . . Lidéř., Hr. Blatn., ani som jim ružu nedavala Maník.;

v. 4.: . . tak velice . . Lidéř., lebo ca ja j'ani . . Maník., lebo ťa já Petr. Ves.

Ve Sv. Petru zní sl. 3.:

Ona stala, salla na lavičku,
pýtal som si za širák ružičku;
a ona mi na to povedala,
[: že ona aj vác frajírov mala, :]
a žánnému perká nedávala.

Píseň pak tu pokračuje sl. 4.:

4. Any tebe, mój šuhajko, nedám,
lebo ta ja ešče dobre neznám;
[: ked ta budem, moj šuhajko, znaty,
budem ty já perenká dávaty. :]

5. Ked ta budem, moj šuhajko, znaty,
budem ty já perenká dávaty;
každý týden, každú sobotečku,
abys vedeu, že máš frajírečku.

Variant z Lidéř. se končí sl. 4.—5.:

4. [: Ani tobě, :] můj šohajku, nedám,
protože tě tak velice neznám;
[: dybych tebe, můj šuhajku, znala,
veru bych ti voničenku dala. :]

5. [: Posadil ji :] mezi dveři na prah,
políbil ji v každé líčko dvakrát;
posadil ju v síni na lavičku,
pýtal se jí, má-li makovičku.
»A kde bych já makovičku vzala,
když sem ješče maku neščikala?«

Var. z Maríkové končí se v.:

Keby ce ja bola poznavala,
bola bych ci ruženky davala.

Petrova Ves:

8. [: Neznáš, neznáš, ale budeš znaci, :]
až k vám budem čáščej chodzívaci.

9. [: Čáščej, čáščej, každú sobotečku, :]
potom budeš vernú frajírečkú.

Bart Jan. 271e, sl. 3.—5.:

[: Počała mi čerešnička rásti, :]
počał som sa za dievčenci trásti.
[: Počała mi čerešnička kvitnúť, :]
začał som já za děvčenci l'ipnúť.
[: Začała mi čerešnička rodiť, :]
začał som já za dievčenci chodiť.

Taktéž u Kunce b, který má ještě strofu (2.):

Počala sa čerešnička prímať,
začal som ja dievčence objímať.

Píseň z Ratiboře u Pecka přechází sl. 2. do písně: Takovú sem galánečku dostál; sr. tuto skupinu.

Z var. slovenských sr. Kollár I, 87, Slavia II, 185, 268, 269 (Prišél som k nej), Sborník Mat. Slov. II, 12, Sloven. spevy I, 118, II, 177, Holuby v Čes. lidu VII, 228.

S naší písní souvisí popěvek Sušil II, 193 (434):

Sadila jsem hrušku v sadě,
nevím, jestli se mi ujme.
Ujme-li se, bude rodiť,
budú na ňu chlapci chodiť.

Píseň u Sušila III, 712 (825) se s ní shoduje jen prvními dvěma verši.

I. skupina písní:

1a (Bartoš I, čís. 131),
1b (Lidéřovice),
1c (Lidéřovice),
1d^1 (Želichovice) 1d^2,
1e (Malá Vrbka),
1f (Sv. Petr).

Čísla 1a, b, c, d^1 jsou měkké toniny; v písních 1b, c je těkavost velké na malou terci.

Čísla 1e, f jsou tvrdé toniny.

Motiv

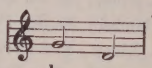

v písních měkké toniny mění v písních tvrdé toniny na:

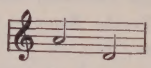

II. skupina písní:

2a (Sloven. pomezí),
2b (Petrova Ves),
2c (Holič),
2d (Hrozenkov),
2e (Mor. Lieskové),
2f (Těšínsko).

Motiv

je zachován v okolku oktávy v 2a, 2b, 2c, v 2d zužuje se v septimu

v 2e v sekstu

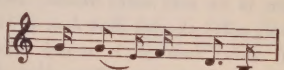

v 2f tratí se v kvartě.

III. skupina písní:

3a (Dolní Maríková),
2b (Těrchová u Žiliny),
3c (Hrubá Blatnica),
3d (Strážnice),
3e (Ratiboř, Peck 32),
3f (Sušil čís. 825).

Spojovací motiv této skupiny

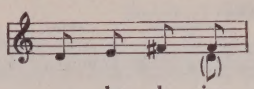

zdvíhá se do kvarty v 3c, d. Stupeň IV. těká (z IV. na ♯IV.) v 3a, b.

125.

1a

OD KYJOVA. Sušil III, 330 (447).

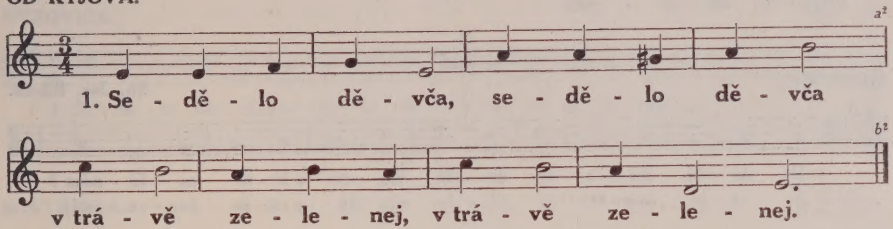

1. Sedělo děvča
v trávě zelenej.
2. Vilo perečko
z růže červenej.
3. »Až ho uviješ,
komu že ho dáš?«
4. — Tobě, šuhaju,
až půjdeš od nás.*

1b

MIKULČICE U HODONÍNA. Sb. Martin Uhrovič.

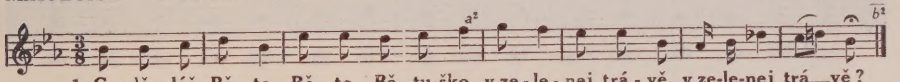

1c

NOVÉ LHOTKY. Bartoš II, 84 (108a).

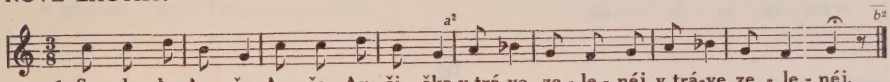

1d

OD BŘECLAVĚ. Bartoš I, 74 (192).

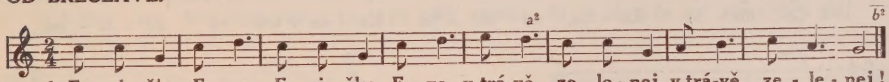

*) Sivé oči máš.

1e

STRÁŽNICE.

Zp. Maria Mlýnková. Sb. H. Bím 1905.

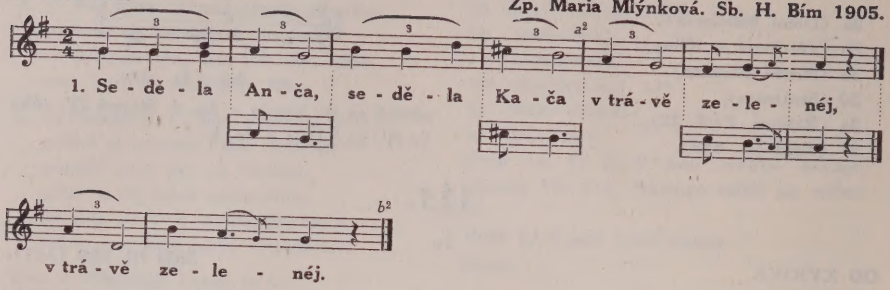

1f[1]

MILOTICE.

Sb. Jos. Řihák.

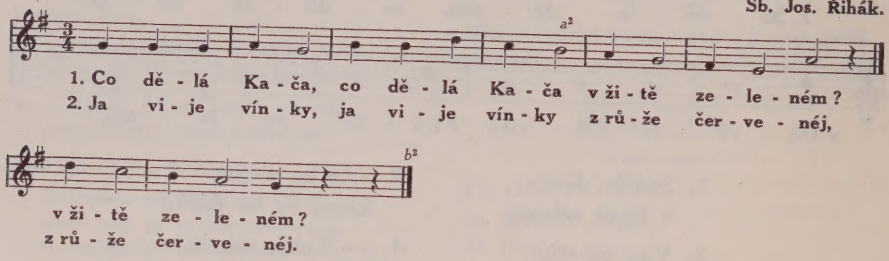

1f[2]

UHERSKOBRODSKO.

Ferd. Tomek.

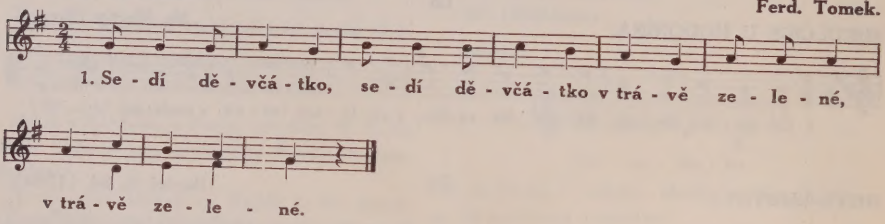

1g

HRUBÁ BLATNICE.

Zp. Apolena Sládčena. Sb. H. Bím 1904.

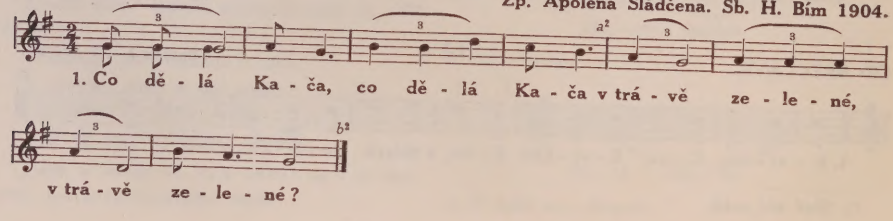

1h[1]

JAVORNÍK. Bartoš II, 84 (108b).

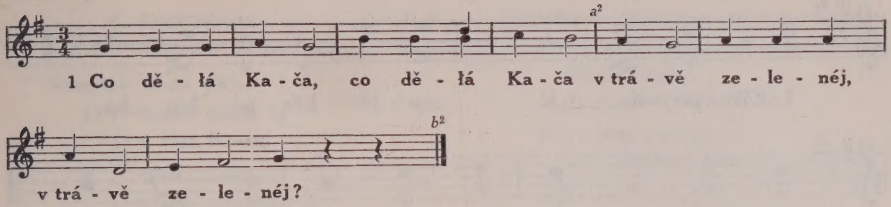

1h[2]

VYZOVICE. Peck 58.

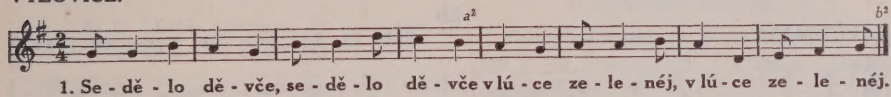

1ch

BLATNIČKA. Lísa.

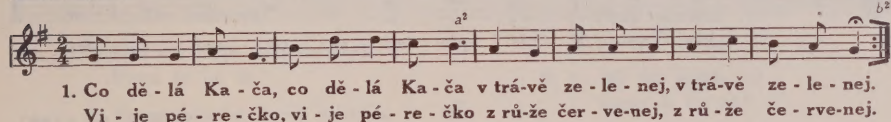

1k

VLČNOV. Bartoš II, 165 (263).

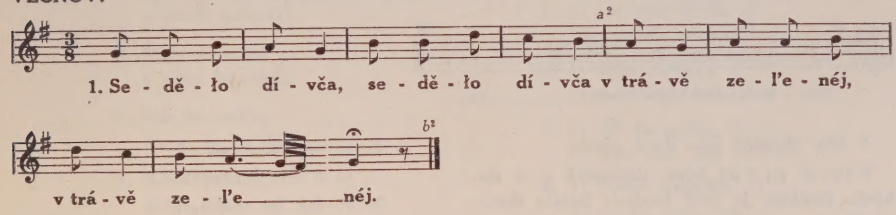

1l

SLOVENSKÉ POMEZÍ. Bart. Jan. 165 (262).

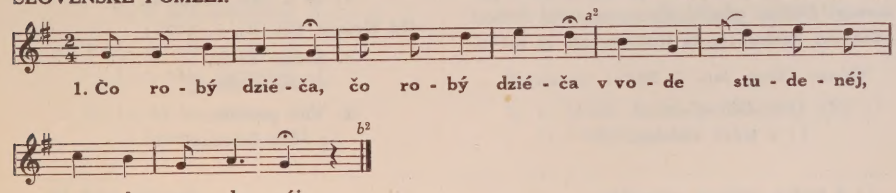

2a

MILOTICE. Sb. Jos. Řihák.

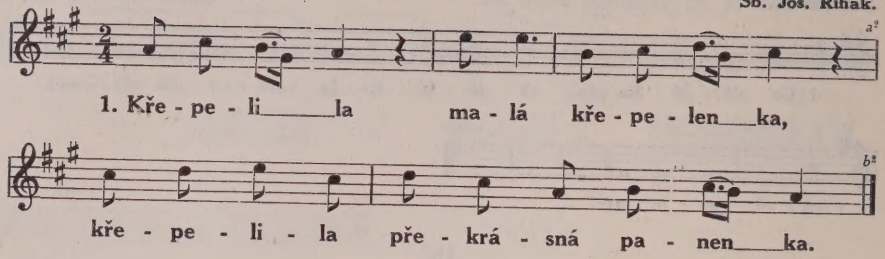

2b

OSVĚTIMANY. Sušil III, 561. Bart Jan. Kytice 60 (55).[1])

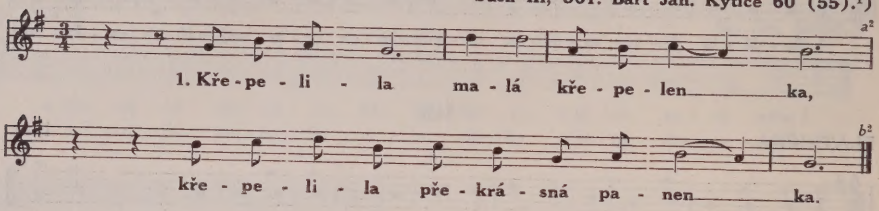

2c

Sušil II, 84 (198).

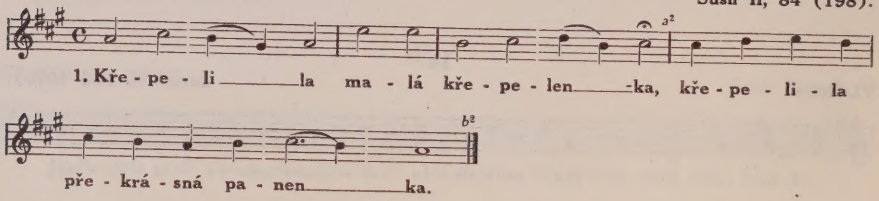

V této skupině jsou dvě písně.

Píseň první bývá nejčastěji o 4 slohách. Začátek je buď tvrdicí: Sedělo dívča, Seděla Anča, nebo tázací: Co dělá Kača, Co děláš Běto atp. V písni z Blatničky, Strážnice a ze slovenského pomezí opatrný milenec pozornost dívčinu odmítá. Pro rozmanité drobné odchylky otiskují se tu texty prostě za sebou.

Vlčnov (Bart. Jan. č. 263):

1. [: Seděło dívča :]
[: v trávě zel'enej, :]
2. [: viło věneček :]
[: z růže červenéj. :]
3. [: Jak ho uviješ, :]
[: komu že ho dáš? :]
4. [: Tobě, synečku, :]
[: že k nám chodíváš. :]

Od Kyjova (Sš. III, č. 447):

1. Sedělo děvča
v trávě zelenej.
2. Vilo perečko
z růže červenej.

[1]) S malou změnou rytmickou.

3. Až ho uviješ,
komu že ho dáš?

4. Tobě šohaju,
až půjdeš od nás.[1])

Vyzovice (Peck 58):

1. [: Sedělo děvče :]
[: v lúce zelenéj. :]

2. [: Vilo voničky :]
[: z růže červenéj. :]

3. [: »Jak jich uviješ, :]
[: komu jich, milá, dáš?« :]

4. [: »Tobě, synečku, :]
[: že k nám chodíváš.« :]

N. Lhotky (Bart II, č. 108a):

1. Sedela Anča, Anča, Ančička
v tráve zelenéj,

2. ručenky myje, perenko vyje
z růže červenéj.

3. Ked ho uvyje, ked ho uvyje,
kemu že ho dá?

4. Temu šohajku, temu šohajku,
co k néj chodyévá.

Javorník (Bart II, 108b):

1. Co dělá Kača
v trávě zelenéj?

2. Věje pérečko
z růže červenéj.

3. Jak ho uvěje,
kemu že ho dá?

4. Tebě, šuhajko,
že ťa ráda má.

Milotice (Jos. Řihák):

1. [: Co dělá Kača :]
[: v žitě zeleném? :]

2. [: Ja vije vínky :]
[: z růže červenéj. :]

3. [: Až ho uviješ, :]
[: komu že ho dáš? :]

4. [: Tobě, Janošku, :]
[: že k nám chodíváš. :]

Mikulčice u Hodonína:

1. Co děláš Běto,
Běto, Bětuško,
[: v zelenej trávě? :]

2. [: Viju pérečko :]
[: s červenej růže. :]

3. [: Až ho uviješ, :]
[: komu že ho dáš? :]

4. [: Tobě, synečku, :]
[: že k nám chodíváš. :]

Tato píseň otištěna u Bartoše-Janáčka v Kytici č. 19 s označením ł a délek (pérečko, červenéj).

Hrubá Blatnice:

1. [: Co dělá Kača :]
[: v trávě zelené?:]

2. [: Plete věneček :]
[: z růže červené. :]

3. [: Jak ho uplete, :]
[: komu že ho dá? :]

4. [: Tobě, šohajku, :]
[: že ťa ráda má. :]

Blatnička:

1. [: Co dělá Kača :]
[: v trávě zelenej? :]

2. [: Vije pérečko :]
[: z růže červenej. :]

3. [: Až ho uvije, :]
[: kom' ho ona dá? :]

4. [: Tobě, šohajku, :]
[: že ťa ráda má. :]

5. [: Nebyl sem u vás, :]
[: enom jeden ráz, :]

6. [: a už mňa, milá, :]
[: pérečko chystáš? :]

Strážnice:

1. [: Seděla Anča, seděla Kača (?) :]
[: v trávě zelenéj. :]

[1]) Sivé oči máš.

2. [: Vila věneček :]
[: z růže červenej. :]

3. [: Až ho uvěješ, :]
[: komuže ho dáš? :]

4. [: Tobě, šuhájku, :]
[: že k nám chodíváš. :]

5. [: Nebyl sem u vás, :]
[: enom jeden ráz. :]

6. [: Už ně pérečko :]
[: za klobúk dáváš. :]

Ze slovenského pomezí (Bart Jan. č. 262):

1. [: Čo robý dziéča :]
[: v vode studenéj. :]

2. [: Vyje pérenko :]
[: z růže červenéj. :]

3. [: Komu, má miłá, :]
[: to pérko vyješ? :]

4. [: Tebe, šohajko, :]
[: ked ty k nám prídeš. :]

5. [: Komu ho vyješ, :]
[: já som nekázał, :]

6. [: už tebe chtosi :]
[: zuby ukázał.[1]) :]

Nejdelší je tato skladba u Tomka 274:

1. Sedí děvčátko
v trávě zelené;

2. věje peréčka
z růže červené.

3. »Jak ho uvěješ,
komu že ho dáš?«

4. — Tobě, šohajku,
že k nám chodíváš.

5. »Nebyl jsem u vás
enom jeden ráz.

6. A už mně, milá,
peréčko chystáš?

7. Uvěj ho, uvěj,
pěkně zelené,

8. aby trvalo
po tři neděle.«

Píseň č. 192 u Bartoše I. zhustila celý děj v popěvek.

1. [: Evičko, Evo, :]
[: v trávě zelenej! :]

2. Trhaj si kvítko,
kvítičko, kvítko
[: z růže červenej. :]

P í s e ň d r u h á má týž základní děj (vití vínku), ale dívka je tu křepelkou, hoch Janíček kraholíčkem.

Sušil III, 561 (Bart Jan., Kytice, 60 (55), sl. 1.—6.):

1. Křepelila malá křepelenka,
křepelila překrásná panenka.

2. Křepelil s ňú[2]) malý krahulíček,
křepelil s ňú[2]) překrásný Janíček.

3. Co tu děláš, malá křepelenko,
co tu děláš, překrásná panenko?

4. Viju vínky, malý krahulíčku,
viju vínky, překrásný synečku.

5. Dej mně jeden, malá křepelenko,
dej mně jeden, překrásná panenko.

6. Já ti nesmím mého vínka dáti,
láli by mně otec aj i máti.

7. Dyž ti bude otec, máti láti,
přijdi ke mně křivdu žalovati.

8. Já tě budu věrně litovati,[3])
až se budú hory zelenati.[4])

9. Křepelila nad lúkú zelenú,
zobala tam jetelinku drobnú.

10. Ešče se jí dosti nenajedla,
pravú nožkú si ju pomrvila.

11. Křepelila nad studňú studenú,
popíjela voděnku[5]) studenú.

[1]) Slohy 7.—10. podávají píseň Na panskéj rol'i orú mládenci.
[2]) Přiletěl k ní.
[3]) milovati.
[4]) až se budeš po zemi spínati; anebo nebudu s tebe kyja skládati.
[5]) že by pila.

12. Ešče se jí dosti nenapila,
levú nožkú si ju zakalila.

Dosti značné odchylky proti tomuto konečnému závěru jsou u Sušila II, 84 (198):

1. Křepelila malá křepelenka,
křepelila překrásná panenka.

2. Přiletěl k ní malý krahulíček,
přiletěl k ní překrásný Janíček.

3. »Co mně neseš, milý kraholíčku,
co mně neseš, rozmilý Janíčku?«

4. — Nesu tobě pěkné pozdravení,
bys letěla se mnú bez prodlení.

5. »To nesmí býť, milý krahulíčku,
to nemůž býť, můj milý Janíčku.

6. Co by řekli mamička, tatíček,
že se mnú pryč odletěl Janíček.«

7. — Poletím s tebú přes doly, hory,
tam si sednem pod stromy javory.

8. Když ti budú matka, otec láti,
my sa budem přechutně lúbati.

9. »Neobjímaj mia, milý Janíčku,
až si mia vezmeš za tvú ženičku.«

10. — Nesmím si ťa za ženičku vzíti,
leč bys mosela moc peněz míti.

11. »Když ty mia nechceš, jenom peníze,
hledaj si, která se s každým líže.

12. A mia nechaj, milý kraholíčku,
já nemožu byť za tvú ženičku.«

Milotice (Jos. Řihák):

1. Křepelila malá křepelenka,
křepelila překrásná panenka.

2. Přiletěl k ní malý kraholíček,
přiletěl k ní překrásný Janíček.

3. Co tu děláš, malá křepelenko,
co tu děláš, překrásná panenko?

4. Viju vínky, malý kraholíčku,
viju vínky překrásný Janíčku.

5. Komu je dáš, malá křepelenko,
komu je dáš, překrásná panenko?

6. Tobě je dám, malý kraholíčku,
tobě je dám, překrásný Jeníčku.

Z variantů slovenských sr. Slovenské spevy II, 136, 151 (počátkem), 160; Slavia II_5 54; Holuby v Čes. lidu XI, 101.

*

V písních 1a až e vyniká jasně a nově to, čemu se říká »práce« skladebná.

Ve variantech 1a, b, c a d vzrůstá až k samému konci t. zv. »výběr«[1]) V. stupně.

1a

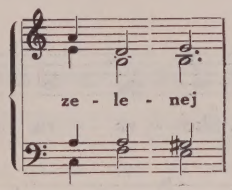

Podobně je tomu:

1b

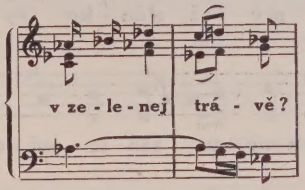

1c

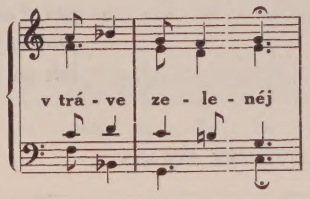

1d

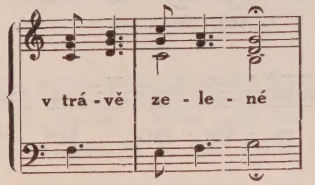

[1]) Připojeným harmonisováním zřetelněji vysvítá onen »výběr«.

Varianty 1e, f, g, h a ch sklánějí se v konci k I. stupni.

Variant 1e přiostřuje IV. stupeň, c^2 na cis^2; je to volný výběr tonový v okolku terce. Připomíná lydickou toninu.

Píseň 2a, b, c má jiný nápěv.

Poznámka notační. Trioly v 1e, 1g nelze zaměnit taktem $^3/_4$; jsou vyzdvihnuty sčasovkou

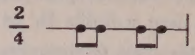

hrou hudců.

126.

1a

VELKÁ. Bart. Jan. 643 (1205).

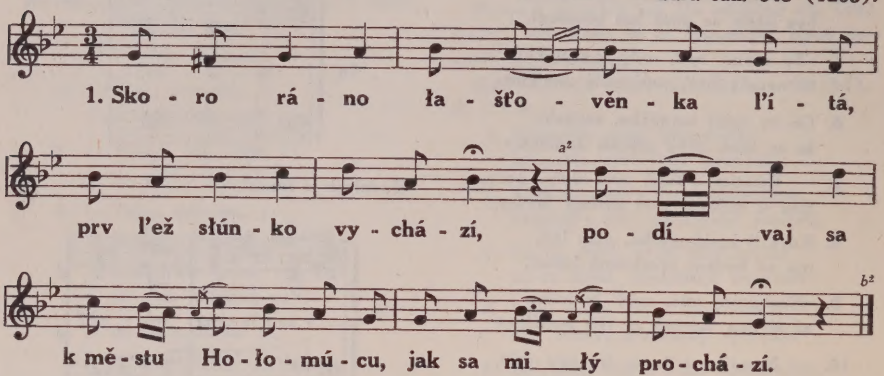

Skoro ráno łašťověnka ľítá,
prv ľež slúnko vychází,
podívaj sa k městu Hołomúcu,
jak sa miłý prochází.

1b

SE SLOVENSKÉ STRANY. Bart. Jan. 644 (č. 1206b).

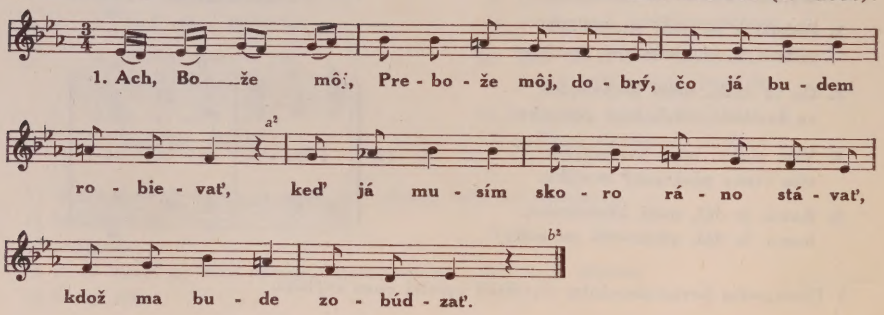

1c

PRUSENOVICE. Bart. Jan. 645 (1207).

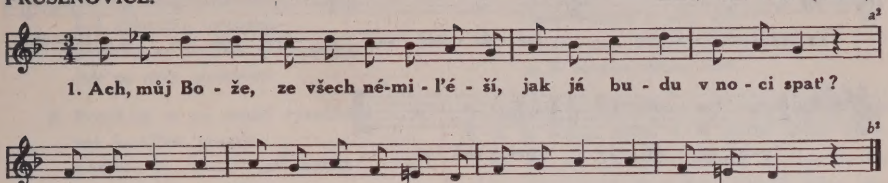

1d

SENINKA. Zp. Terezie Řezníčková, 51l. Sb. H. Bím 1907.

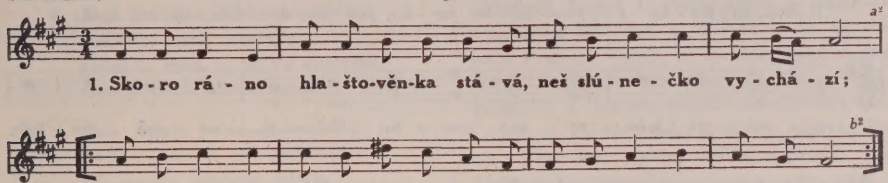

1e

VLCNOV. Bart. Jan. 643 (1205b).

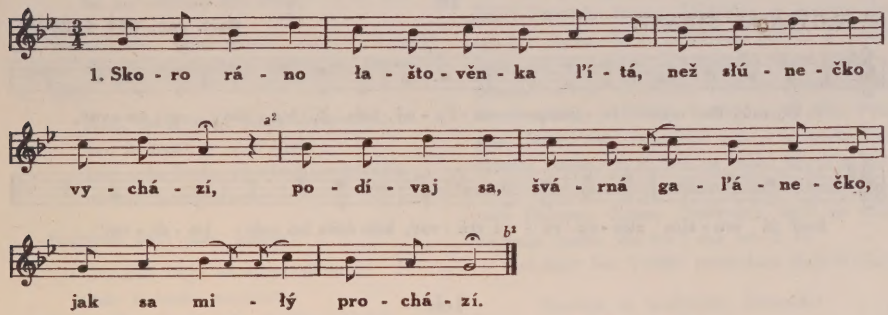

1f

VELKÁ. Zp. Slováci z Velké, když jeli večer na voze Strážnicí. Sb. H. Bím. 29. 9. 1906.

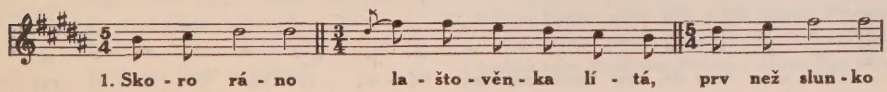

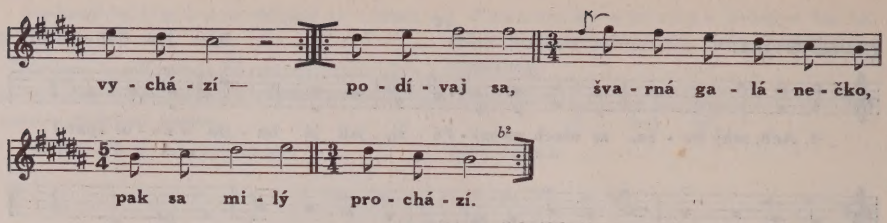

1g

JAMNICE. Sb. A. Brotan.

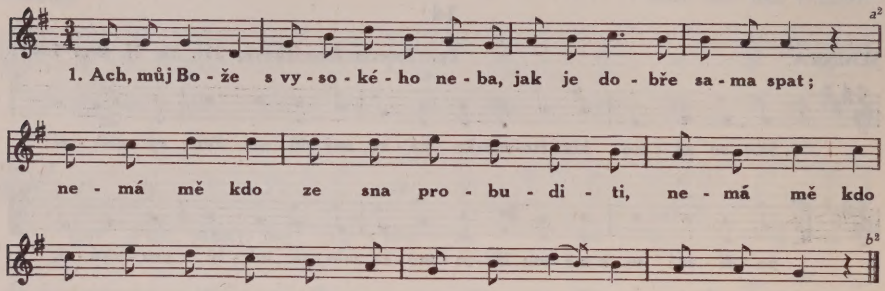

1h

SE SLOVENSKÉ STRANY. Bart. Jan. 644 (1206a).

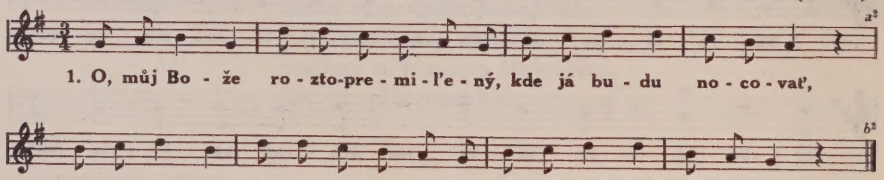

1ch

Bartoš I, 38 (107).

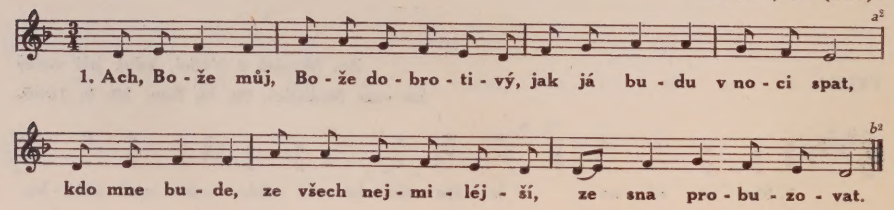

Text základní z Vlčnova:

1. Skoro ráno łaštovénka l'ítá,
   než slúnečko vychází,
   podívaj sa, švárná gal'ánečko,
   jak sa miłý prochází.

2. Prochází sa po městě rynečku,
   má koníčka vraného,
   podívaj sa, švarná gal'ánečko,
   jak si sedá na něho.

3. Na nového koníčka si sedá,
   volá na svú mil'enku:
   Poď sem, moja ze všech najmil'éjší,
   poď ně podat ručenku.

4. Já ti pravéj ručenky nepodám,
   nemohła bych zapomět,
   pokerúc bych si na ťa spoměła,
   moseła bych plakat hneď.

5. Ešče jednú, jednú, jednučičkú
   podívám sa na svú gal'ánečku,
   jak sa ona z inýma miłuje
   a mně bol'í srce mé.

6. Bol'í, bol'í, žałovat sa nesmí,
   naša łáska vyjevit sa nesmí,
   ani nám to dovol'eno néni,
   že my možem byt svoji.

Některé var. před úvodní slohou O łaštovénce dávají povzdech k Bohu; sr. Bartoš I, č. 107:

Ach, Bože můj, Bože dobrotivý,
jak já budu v noci spat,
kdo mne bude, ze všech nejmiléjší,
ze sna probuzovat.

Podobně Bart Jan. 1206a:

O, můj Bože roztopremil'ený,
kde já budu nocovať,
keď já musím skoro ráno stávať,
kdo mňa bude budívať.

S uherské strany.

Bart Jan. 1206b:

Ach, Bože môj, Prebože môj dobrý,
čo já budem robievať,
keď já musím skoro ráno stávať,
kdož ma bude zobúdzať.

Prusen.:

Ach, můj Bože ze všech némil'éší,
jak já budu v noci spať?
Nemá mne kdo ze sna probuditi,
a já mosím skoro stať.

Jamnice jako Prusen.: v. 1. z vysokého neba, v. 2. je dobře sama, v. 4. možu skoro ráno.

Sl. 1., v. 1.: zpívá Bartoš I, lastovienka skoro ráno stáva Bart Jan. 1206b, ráno stávám, l'aštovénka zpívá Prusen., vlaštovička lítá Jamn., hlaštovénka stává Senin.; v. 2. keď slnečko vychádza Bart Jan. t., spíš než slunce Prusen., slunce z hory Jamn., prv l'ež slúnko Vel. (Bím než slunko); v. 3. ze všech néjmilejší Bartoš I, pozri, miłá, k mestečku L'emberku Bart Jan. t., ohl'ídá se na dal'eké pol'e Prusen., ohlídá se na vše štyry strany Jamn., k městu Hołomúcu Vel., Sen. (Holomúci); v. 4. jak mu mundér dávajú Bart Jan. t., hde se Prusen., kde se Jamn., tam se Senin.; Bart Jan. 1205a, 1206a a Bím z Vel. podávají jen tuto sl.

Sl. 2., v. 1.: Prechádza se práve v południečku Bart Jan. 1206b, po brněnském mostě Prusen., po opavském rynku Jamn., po rynku Senin.; v. 2. šablenku si štemuje Bart. I, Bart Jan. t. (štel'uje), Prusen. (šrubuje), a šabličkú šermuje Jamn.; šablenku si pucuje Senin.; v. 3. ze všech néjmilejší Bartoš I, pozri, milá, k mestečku L'emberku Bart Jan. t. (tento verš je ve všech slohách refrénem na témž místě), ohlídá se na vaše pol'ečko Prusen., Jamn. (na jamnické pole), k městu Holomúci Senin.; v. 4. jak sa šohaj šňoruje Bartoš I, Bart Jan. t. (on tam), hde se miłá šňoruje Prusen., Jamn. (šněruje), tam se milý šňoruje Senin. Bartoš I má jen 2 sl.

Var. Bart Jan. 1206b pokračuje slohou (4.):

Šněruje sa hedbávnú šňorečkú
a slzy mu padajú,
pozri, miłá, k mestečku L'emberku,
jak mu mundér dávajú.

Podobně Prusen., Jamn., Senin. s těmito odchylkami: v. 1. červenú Jamn., pentličkú zelenú Senin.; v. 2. slzy z očí kapajó Prusen., Jamn. (sluze s očú kapajú); v. 3. utírá jich hedbávném šátečkem Prusen., Jamn. (se svým

bílým), podívaj se k městu Holomúci Senin. (tento verš je tu refrénem jako v Bart Jan. 1206b); v. 4. na hranici padajó Prusen., a pohlídá k Opavě Jamn., Senin. = Bart Jan. t. (mundýr). Senin. má jen 3 sl. Píseň z Jamn. přechází sl. 5. k jiné písni V Opavě je věža malovaná; sr. tuto skupinu.

Píseň z Prusen. končí se sl. 5.:

Błaze je vám, miłé tovaryšky,
kerá máte miłého,
rozkvetó vám červený růžičky
prostřed srdce vašeho.

Píseň u Bart Jan. 1206b pokračuje ještě třemi slohami:

5. Dávajú mu šatky, šatky nové
a koníčka vraného,
pozri, miłá, k mestečku L'emberku,
jak on sedá na něho.

6. Keď tvůj miłý na koňa vyskočił,
šabl'enkú si zatočił,
pozri, miłá, k mestečku L'emberku,
jak sa on tam rozłúčił.

7. Rozłúčił sa na dve, na tri słova,
na jedno obrácení,
pozri, miłá, k mestečku L'emberku,
to tvoje potešení.

*

Písně 1a, b, c, d, e, f, g, h, ch spojuje rytmický motiv:

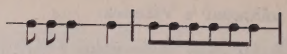

v 1f zdlužuje se takto:

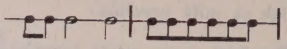

Vseřaděním ubývá písním bohatosti toninové:

v 1a vládne g:Hes:g,

v 1b Es (Hes) Es; čtvrtý stupeň je měnlivý (těkavý), (♭ IV., ♮ IV.)

v 1c půlí se píseň na toninu g a d,

v 1d vládne tonina A a fis,

v 1e je v jediné g, 1f v jediné H, 1g v jediné G, totéž v 1h; v 1ch v jediné d.

Poznámka notační. V 1f bylo by lze nahradit $^5/_4$ takt taktem $^3/_4$ pomocí korunových not. Na př.

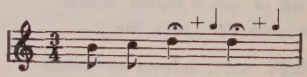

Takt $^5/_4$ je zřetelnější.

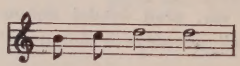

127.

1a

NOVÁ VES. Sušil III, 541 (733).

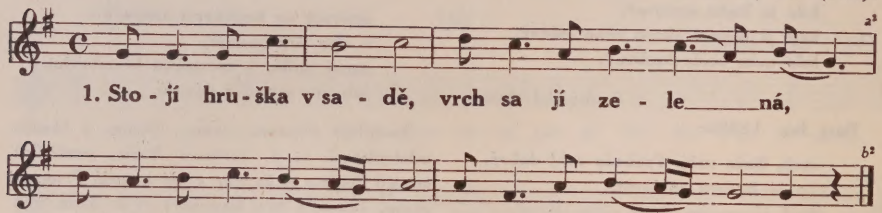

1. Stojí hruška v sadě,
vrch sa jí zelená,
pod ňú sa Janíček
s Andulkú v karty hrá.

2. Tak sa oni hráli,
až sa rozehráli,
od velikej lásky
obádvá zaspali.

3. Andulka zaspala
na červeném líčku,
zaspal Janíček
na bílém fěrtošku.

4. Zazpíval slavíček
v zeleném hájíčku,
probudil Janíčka,
Janošek Aničku.

5. Staň, Andulko, hore
dojit krávy svoje,
než si jich podojíš,
kravač ťa užene.

6. Dočkaj mia, kravačku,
pod zeleným hájem,
zaspala sem krávy
se švarným šohajem.

7. Dočkaj mia, kravačku,
za tú našú stěnú
a já ti vyženu
krávu nedojenú.

8. Dočkaj mia, kravačku,
v zeleném háječku
a já ti uviju
k neděli voníčku.

1a[1]

POŠTORNÁ. Sušil III, 155 (157).

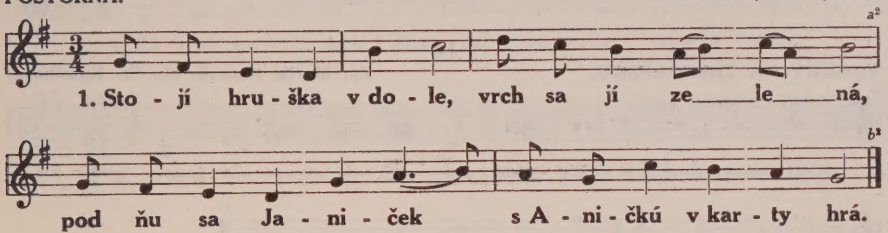

1a[2]

LANŽHOT. Sb. M. Zeman.

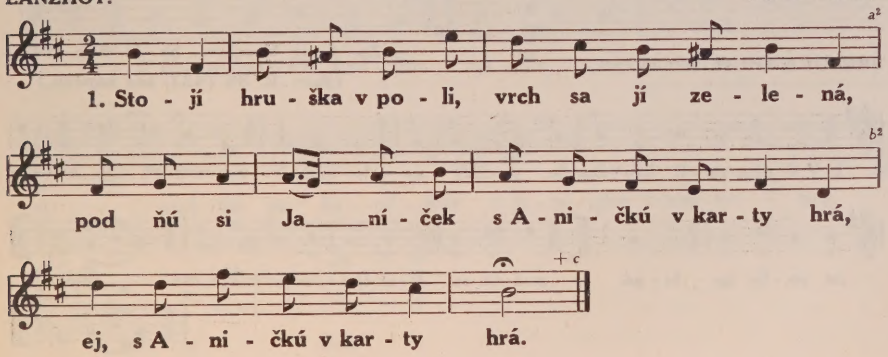

1b

TRENČAN. STOLICE. Zp. Žof. Gajdošová, Ter. Chúnková, Uliša Chúnková, Veroňa Myšiáková, Viktora Štefíková, Jos. Petřík, Karo Kureš. Sb. H. Bím 1897.

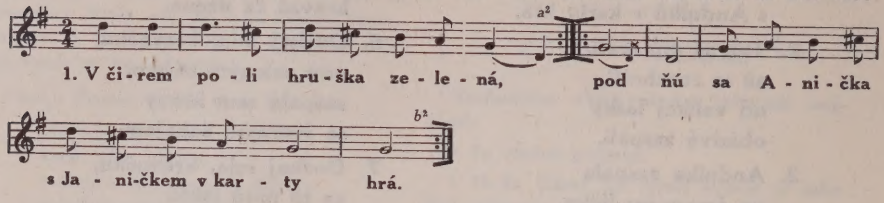

1c

TURZOVKA. Zp. učeň Fr. Skorka. Sb. Ant. Brotan.

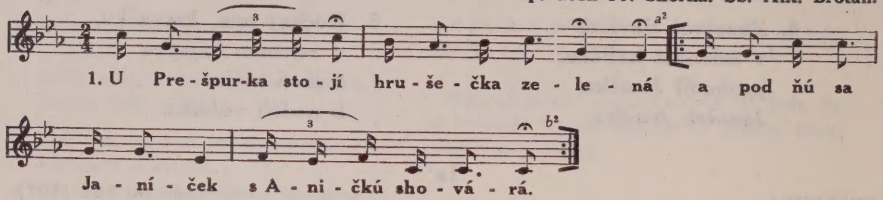

1d

VAČKOV NA TRENČANSKU. Zp. Marija Kecová. Sb. Fr. Kyselková.

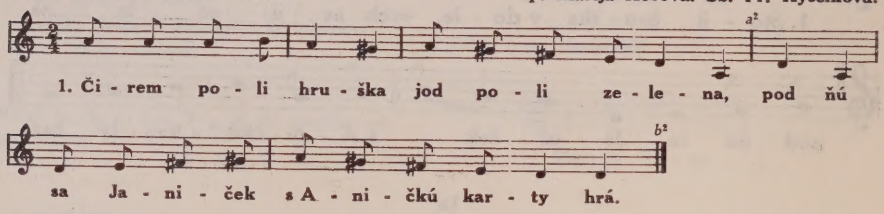

1e

BREZOVÁ U UH. BRODU. Zp. Anna Vaculová. Sb. H. Bím 1910. (Bart. II, 36 (43), bez nápěvu.)

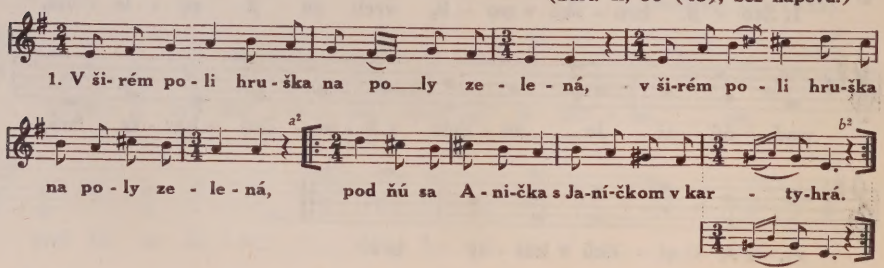

2

SLATINA NA TRENČANSKU. Zp. Julija Filinová. Sb. Fr. Kyselková.

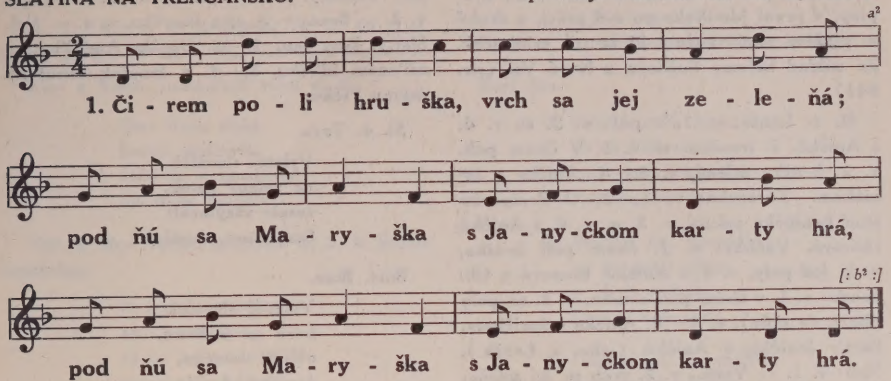

3

MOR. LIESKOVÁ. Zp. Marija Kozáková. Sb. Fr. Kyselková.

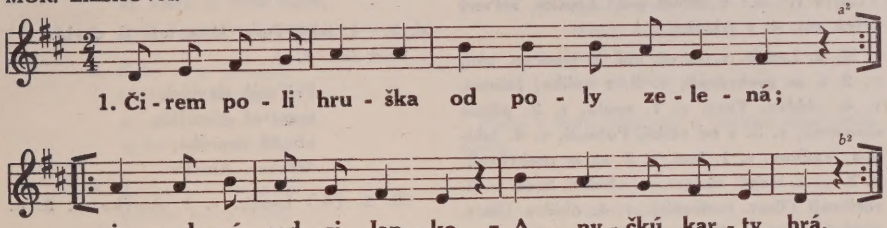

4

VELKÁ. Bart. Jan. 110 (135).

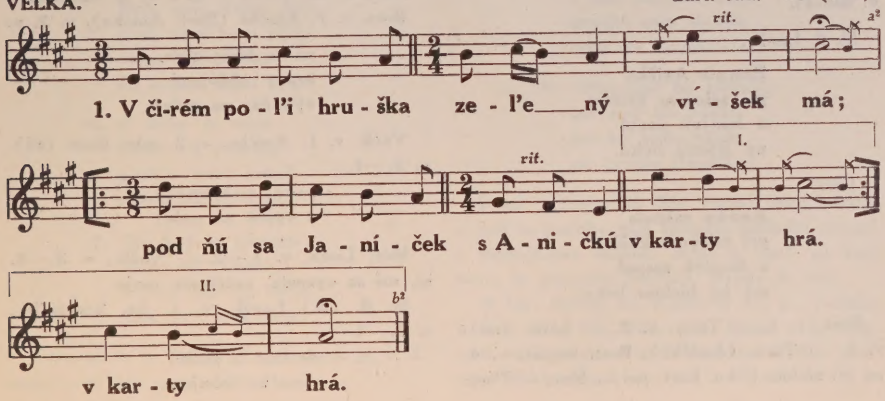

Všem variantům je společný motiv zasnutí milých; od probuzení se písně dělí ve dvě skupiny, v první jde dívka po své práci, v druhé se přidává motiv známý již ze stč. svitáníček. Za základ béřeme Sušilovu z Nové Vsi (str. 541).

Sl. 1. Lanžh. v. 1. v poli, v. 3. si, v. 4. s Aničkú. Z trenčan. st. v. 1. V čirem poli, v. 2. hruška zelená, v. 3.—4. Anička s Janičkem. Turzovka: v. 1.—2. U Prešpurka stojí hrušečka zelená, v. 3. a, v. 4. s Aničkú shovárá. Vačkov: v. 1. čirem poli hruška, v. 2. jod poly, v. 4. s Aničkú. Brezová u Uh. Brodu: v. 1. v širém poli hruška, v. 2. na poly (Bart. do poly), v. 3.—4. Anička s Janíčkom, Bart.: Janíčko s Aničkú (jako v Lanžh.). Slat.: v. 1. = Vačk., v. 2. vrch sa jej zeleňá, v. 3.—4. Maryška s Janyčkom. Mor. Liesk.: v. 1.—2. = Vačk. (od poly), v. 3. ej, pod nú sedzi Janko, v. 4. z Anyčkú; Bart Jan. 110 (135): 1.—2.: V čirém pol'i hruška, zel'ený vršek má, 4. s Aničkú.

Sl. 2. Lanžh. v. 4. ej, atd. Z trenčan. stol. v. 2. a sa prehrávali, v. 3. z velikej lubosti, v. 4. obidva. Turz. v. 1. spolu, v. 2. pěkně shovárali, v. 3. a od velkéj l'ubosti, v. 4. jobidva. Vačkov: v. 1. joni, v. 2. až sa prehrávali, v. 3. = Z trenč. stol., v. 4. obidva. Brez. v. 2. rozihrali (Bart. rozihráli), v. 4. obidva (Bart. obidvá). Slat. v. 2. a sa rozihrali, v. 3.—4. = Turz. Mor. Liesk.: v. 1. ony, v. 2. rozihráli, v. 3. ej, od velké lubosci, v. 4. obydva. Var. z trenč. stol. se 2. sl. končí. Bart Jan. 110: 4. usnúl'i.

Sl. 3. Lanžh.

Zaspala Anička
pri zeleném kríčku
a Janíček usnul
na jejímu líčku.

Turz.

Anička zaspala
pri zelenom kličku
a Janíček zaspał
pri jej bielom líčku.

Brez. v. 1. = Turz., v. 2. = Lanž. (na), v. 3. = Turz. (Janíčko), Bart. zaspál, v. 4. na jéj bielém líčku, Bart. pri . ., Slat. = Turz. (Maryška, v. 2. = Brez., v. 3. Janyček, v. 4. na . . bielem). Mor. Liesk. = Turz. (Anyčka, v. 2. = Brez., v. 3. ej a Jányčko, v. 4. = Vel. Slat.). Bart Jan. 1.—2. Usnúła Anduľka na zeľeném kľíčku, 3.—4. a Janošek usnúł na jejímu ľíčku.

Sl. 4. Turz.

Vyletěl slaviček
na zelený listek,
vesele zazpieval:
Staň hore, Janíček!

Bart. Brez.

Vyleťél sľavíček
hore na jedličku,
obudíł Janíčka,
Janíčko Aničku.

Slat.

Seděl si slaviček
na zeleny kriček,

sl. 3.—4. jako Turz. Jinde tato sl. chybí.
Bart Jan. 4. sl.

Prił'etěł sľavíček
zazpívał pěsničku,
obudił Janoška,
Janošek Aničku.

Sl. 5. (4.) Lanžh. v. 1. Aničko, v. 2. n.

máš kravičky dojné,
kravjak ťa odžene
do širého pole.

Bart. 2. sú, pořad v. 3. a 4. je obrácen.
Brez. v. 1. Anička (Bart. Anička), v. 2. n.

už je biélé zore,
kravy nědójené
vyháňaj na pole!

Vačk. v. 1. Anička, v. 2. jako Brez. (sú), v. 3.—4.

podoj si kravičky,
a vyžeň na pole!

Mor. Liesk. v. 1.—2. = Vačk., v. 3.—4. ej, usi sa vyspala, potěšenie moje.
Sl. 6. (5.) Lanžh. v. 1. ňa, kravjáčku, v. 3.—4.

de sme si podali
ruce ze šohajem.

Odtud se již varianty rozcházejí. Nejblíže Sušil. (Nová Ves) je Lanžhot.

Sl. 7. (6.) v. 4. podojenú. Sl. 8. (7.) = Sušil. 6. (v. 2. za, v. 3. lebo sem zaspala).

Var. z Vačk. pokračuje svou sl. 4.

Ona hore stala,
kravy podojela,
ešče sa s Janičkom
do rana vyspala.

Var. z Mor. Liesk. přechází sl. 5. k jiným motivům:

Potešenie nemám
any potešíčka,
ej čo by mi potešil
mojeho srdečka.

6. Potešena nemam,
poteš ma, Bože, sam,
ej, koho já ráda mám,
pošli ho večer k nám.

7. Keby som já mala
kluče od svitána,
ej, nedala bych svítat
zajtraj do poledna.

8. Zajtraj na polenne
puscila bych zore.
Aj, už si sa vyspalo
potešenie moje?

Slat. pokračuje sl. 5.

Bože moj, Otče moj,
jako mam hore stať,
neny hodinečka,
čo som si lahol spať.

6. A keby ja mala
kluče od svítaňa,
nědala bych svitať
zajtra do polonňa.

7. Ale ked ja němam
kluče od svítaňa,
mosim len tak róbiť,
jako Pan Boh dava.

Turz. sl. 5. = Slat. v. 2. jak mam ja, v. 3. není, v. 4. jak sem si lehnul.

Sl. 6. Zazpievaj, slavičku,
na zelenom kličku
a já si zazpievám
s milú po chodničku.

Bart Jan.

sl. 5. Stávaj, miłá hore,
už sú biłé zore,
staň, podoj kravičky,
vyháňaj na pol'e.

6. Dočkaj ňa, kraváčku,
za tú našú stěnú,
a já ti vyženu
krávu nedójenú.

7. Dočkaj ňa, kraváčku,
za zel'eným hájem,
a já sem zaspała
se švarným šohajem.

8. Kráva nedójená,
dívka nemodl'ená,
šohajek vypadá
jak tá biłá stěna.

Píseň z Brez. přechází k motivu ztraceného vínku.

Sl. 5. Milá hore stala,
horce zaplakala:
kravy nědójené
za kraváry hnala.

6. »Čakajtě, kravári,
v tem zeleném háji,
ztratila som vieněk,
kerý stě ho našli?«

7. »»My sme ho něnašli,
len sme ho viděli:
jak ho voda niésla
po tichém Dunaji.««

Píseň u Sušila III, 334 (458) Stojí hruška v poli se podobá naší skupině základní situací i důsledkem: milenci zaspí a hoch se bojí otce, že nenapásl koníčka. Nápěv je jiný.

Z var. sloven. sr. Kollár I, 21, p., Holuby v Čes. Lidu VII, 225, 445. Píseň u Erbena[2] 176 se shoduje s naší skupinou toliko prvními dvěma verši.

Motiv z 1a

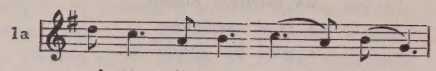

přechází do 1a¹

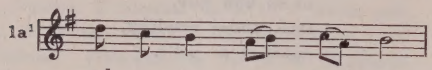

i do 1a²

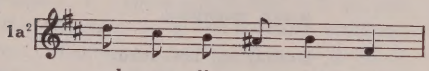

Obměna motivu z 1a²
vysvitá jasně v dalších variantech:

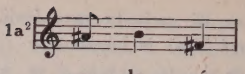

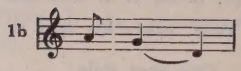

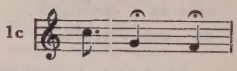

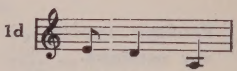

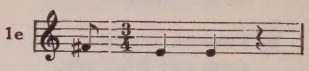

128.

1a

Sušil II, 156 (361).

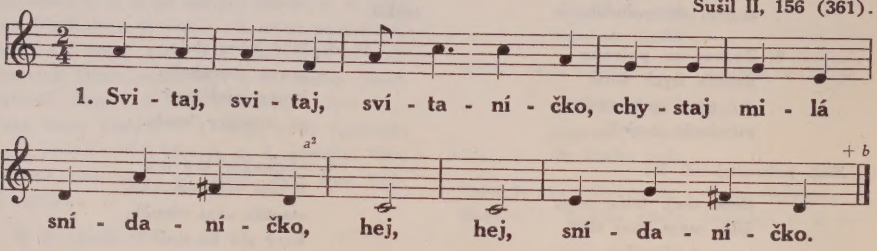

1. Svitaj, svitaj, svítaníčko,
chystaj, milá, snídaníčko.

2. Snídaníčko už na stole,
milý mlátí ve stodole.

1b

LÚČKY.

Peck 10 (23).

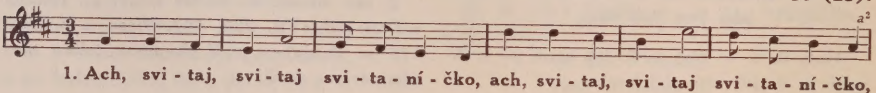

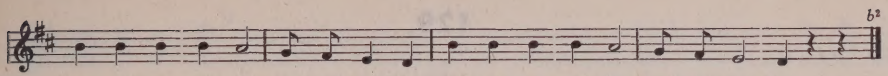

2

BŘEZŮVKY. Bart. Jan. 291 (529).

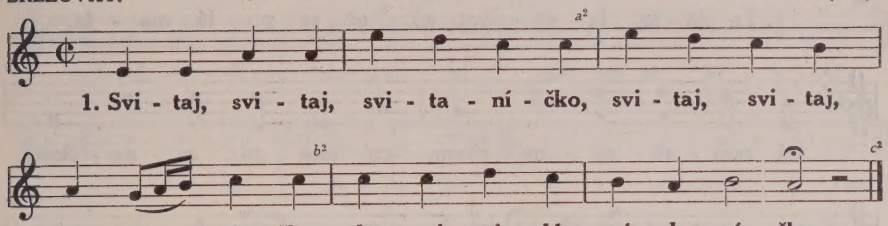

3

VSACKO. J. Válek. Český Lid IV, 17.

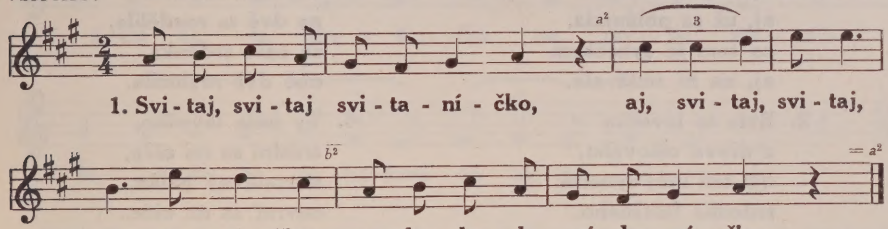

Základem je text z Březůvek:

1. [: Svitaj, svitaj, svitaníčko, :]
chystaj, miłá, snídaníčko.

2. [: Snídaníčko přichystała, :]
a miłého nedočkała.

Sl. 1. v. 1. ach, svitaj Peck, v. 2. tu máš, synečku Peck.

Sl. 2. Peck jinak:

Ach, zasvitalo, ale málo,
ešče sa děvče nevyspalo.

Text pozměněn u Válka, Č. Lid IV, 17:

Svitaj, svitaj, svitaníčko,
aj, svitaj, svitaj, svitaníčko,
co by bylo snídaníčko.
[: Aj, svitaj, svitaj od rybníčka :]
dyby bylo pů žejdlíčka.

Tuto píseň otiskl Bart Jan. 517 se změnami nářečními proti originálu (svítaj a ł).

Var. český u Erbena ²118 v 2. sl. písně Už je malá chvilka do dne.

*

Píseň 1a je starobylého nápěvu. Tóninově lze ji pojímat s počátku v F, v konci v D s t. zv. »moravskou« modulací, ♮ VII.

Variant 1b má stejné s 1a rozlišování prvních dvou motivů. Modulace tóninová přechází z D na G, ♯ IV a ukončuje opět v D.

129.

1a

NOVÝ HROZENKOV. Sušil III, 353 (491).

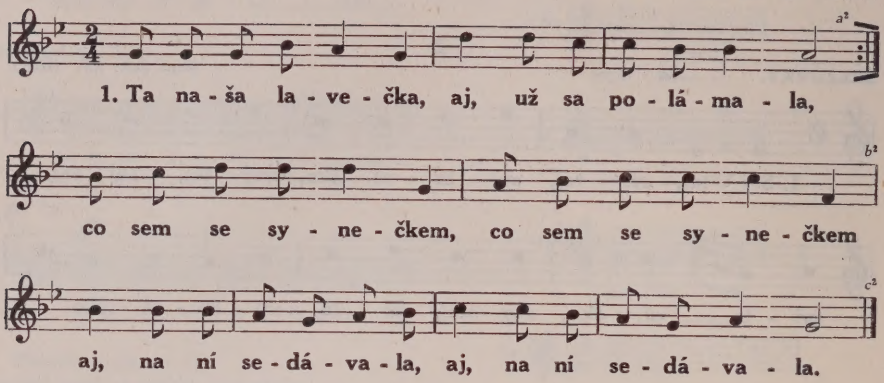

1. Ta naša lavečka
aj, už sa polámala,
co sem se synečkem
aj, na ní sedávala.

2. Byla to lavečka
z dřeva olšového,
byl ten můj syneček
srdenka falešného.

3. Ta naša lavečka
na dvě sa rozdělila,
že naše srdenka
obě dvě rozlúčila.

4. Ty naša lavečko,
zrůstni sa mi ešče,
starodávný galán,
navrať sa mi ešče.

1b

JASENKA U VSETÍNA. Bart Jan. 211 (č. 370).

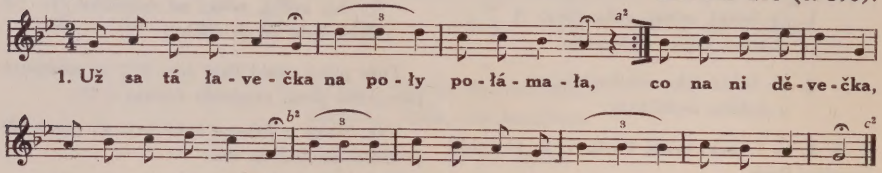

1c

Modloslužeb. 140 (176).

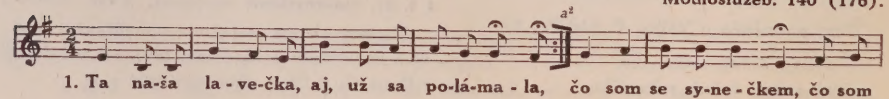

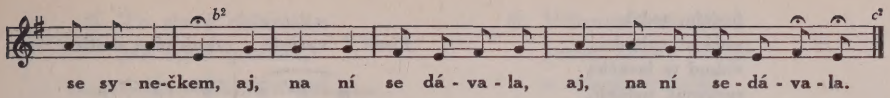

1d

VIGANTICE. Zp. Pavelková. Sb. Fr. Hlobil.

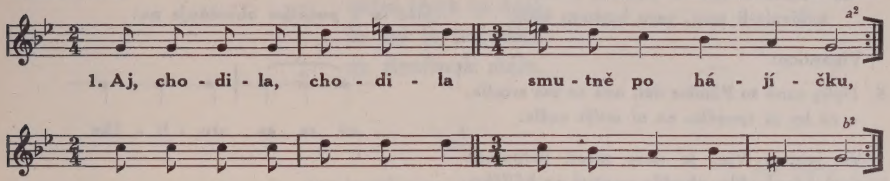

2

LOPENÍK. Zp. Antonín Juriga. Sb. Fr. Kyselková.

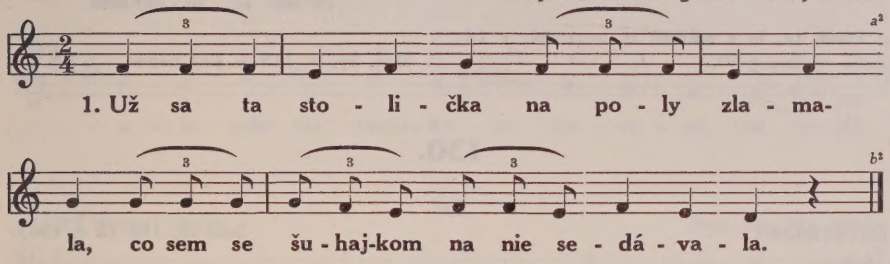

Shoda je zejména v 1. sl. o zlámání lavečky, na které milenci spolu sedávali.

Sl. 1. většinou se počíná Už sa ta lavečka Sušil III, var. (v 2. se), Bart Jan. (tá), Už sa ta stolička Lopen., už sa mně ta lavečka Vig.; v. 2. před naší zlámala Sušil III, var. a, b (před naše), na poly Bart Jan., na poly zlamala Lop., Vig. (zlámala); v. 3. šohajkem Sušil III, var. a, co na ní děvečka Sušil III, var. b, Bart Jan., šuhajkom Lop., já se synečkem Vig.; v. 4. bez aj Sušil III, var. a, Lop. (na nie), Vig., s milým Sušil III, var. b, z gal'ánem Bart Jan. Písničky modlosložebníků 140 n. sl. 1., 2., 4. ze S III, č. 491 (s nepatrnými odchylkami: čo som, aj, předrážka v 4. v. poslední sl.). Ze Sušila je tato píseň též u Kunce 134 (se synečkem, na dvé, byla, aj, předrážka v posl. sl.).

S 2. sl. shoduje se toliko Bart Jan. Odchylky v. 1. Spoj sa ty lavečko, v. 2. oj, spoj sa ty nám, v. 4. přidáno oj.

Jinak se písně slovným výrazem i obrazy rozcházejí. Otiskujeme je proto prostě vedle sebe: Sušil III, var. a:

Už sú z tej lavečky
štyry polovečky,
co na ní sedaly
sivé holubečky.

Jestli sem sedala,
budu sedat ešče,
až sa ta lavečka
z bramora vykřeše.

Sušil III, var. b:

Nebyla borová
ani jaborová,
byla ta lavečka
celá bramorová.

Sedala, sedala,
sedávat nebude,
dokud ta lavečka
spravena nebude.

Lopeník:

2. Tesari, tesari, tu stoličku tesce,
sedávala-li som, veru budzem ešče.

Vigantice:

5. Dyby mně to Pámbu dal, ona se zas srostla,
a co by já synečka na ní sedět našla.

Ve var. z Vig. je naše píseň připojena k písni Aj, chodila, chodila smutně po hájíčku. Sr. tam.

Z var. sloven. sr. Kollár I, 193, Sloven. Spevy II, 115.

*

Písně 1a, b, c odlišují se nepatrně; v 1d ostře vynikne ♮ VI.

Píseň 2. vyrůstá z rytmického motivu

jenž se v počátku obměňuje na:

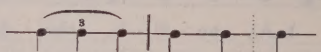

a v konci na:

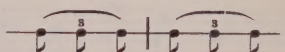

Slov. Sp. II, 115 je jiný nápěv.

130.

1a[1]

OSVĚTIMANY. Sušil III, 198 (k č. 196).

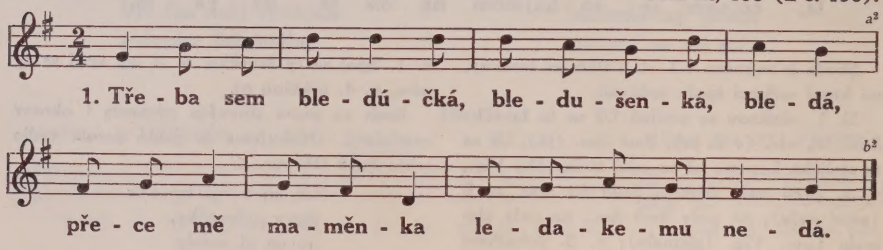

1. Třeba sem bledúčká,
bledušenká, bledá,
přece mě maměnka
ledakemu nedá.

2. Oni mě nenašli
na žádném smetisku,
aby mě dávali
starému chlapisku.

3. Dali by mě dali
za chlapa starého,
bylo by mi haňba
sedat vedle něho.

4. To staré chlapisko
jak stará halena,
dyž se ňú přikryje,
přece je ti zima.

5. To staré chlapisko
jak staré grnisko,
může ním povorat
kde keré strmisko.

6. Vdovcovi starému
smrdí brada vínem,
a mladý šohajek
voní rozmarýnem.

7. Vdovca bych nechtěla,
nebo bych se bála,
že by ta nebožka
za dveřama stála.

1a[2]

Jan Kunc 142.

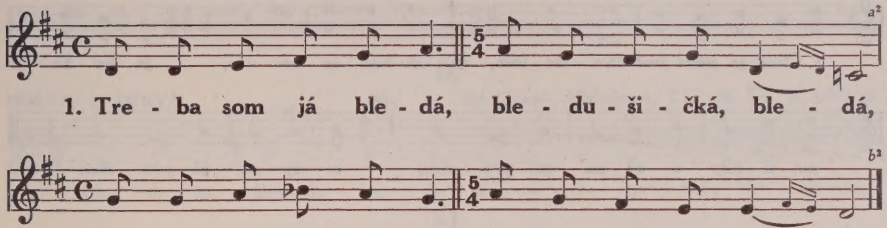

1a[3]

STARÝ PODDVOROV.

Bart Jan. 282 (514).

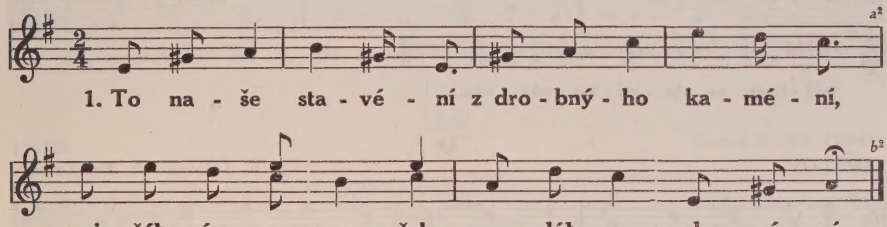

1b[1]

Sušil II, č. 406.

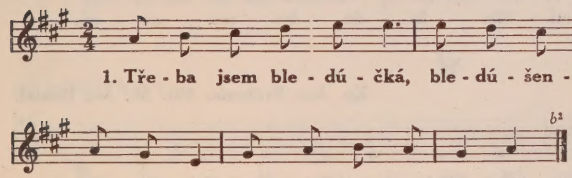

1b²

HRUŠKY. Bart Jan. 911 (1740).

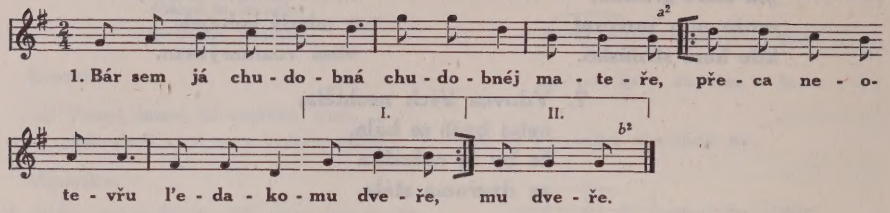

1c

BOŘUTÍN NA HLUČÍNSKU. Zp. Anast. Tománková. Sb. Ant. Brotan.

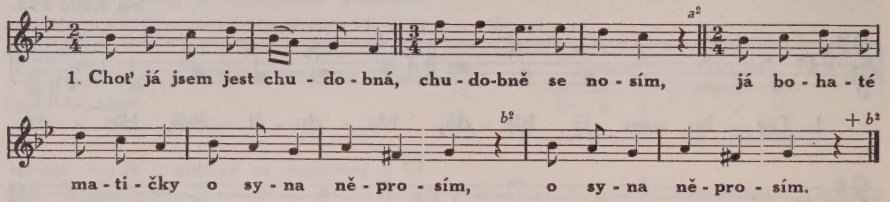

1d

KOPANICE. Černík 34 (25).

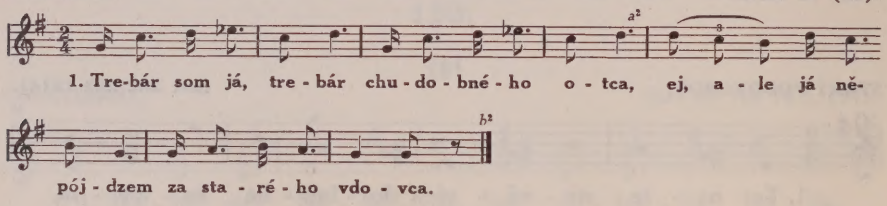

1e

KUŽELOV. Zp. F. Zalešák. Sb. Fr. Zeman.

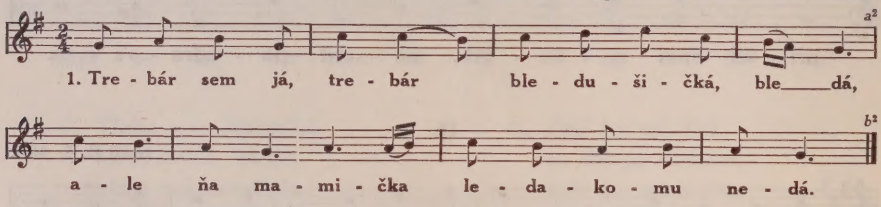

1f

NIKOLČICE. Zp. Jos. Svoboda, 55l. Sb. Jan Dostal.

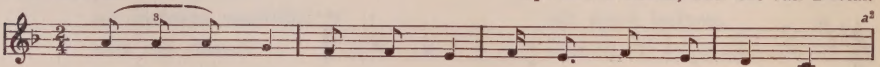

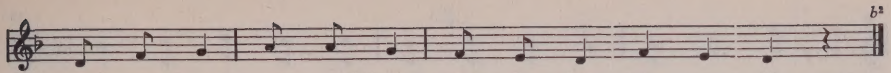

1g

NÍŽKOVICE. Zp. Mar. Matyášová. Sb. Fr. Kyselková.

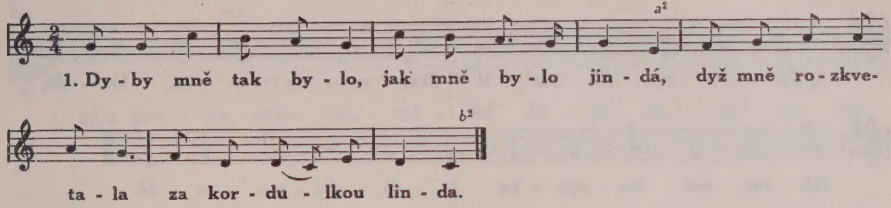

1h

BOUDY U SKRYJÍ. Zp. Frant. Maloňová, 71l. Sb. Fr. Kyselková.

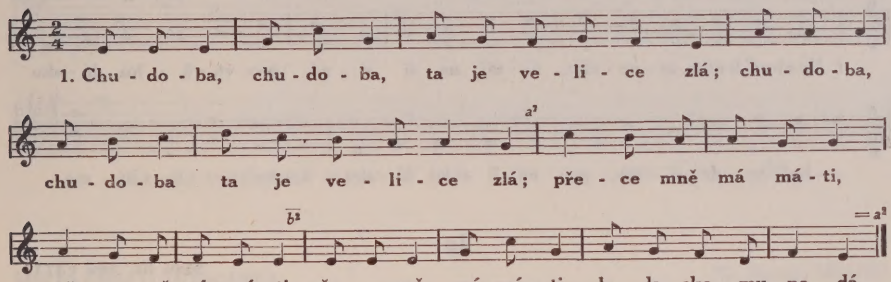

1ch

LÍŠEŇ. Bartoš I, 101 (254).

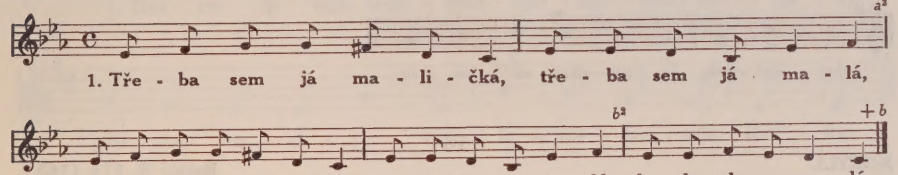

1k

OŘECHOVIČKY. Bart Jan. 374 (693).

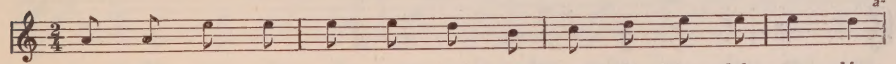

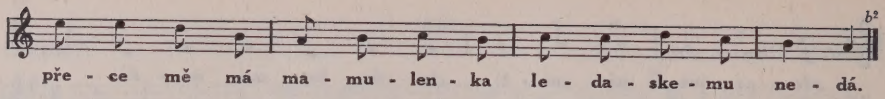

1l

Písně lidu z Troubska, 39.

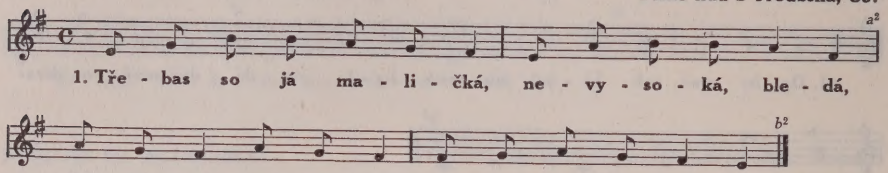

1m

Koželuha, 32.

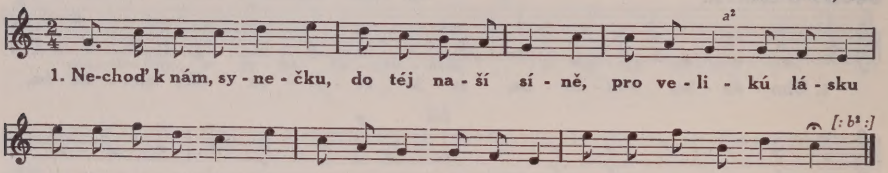

1n

Sušil III, 290 (371).

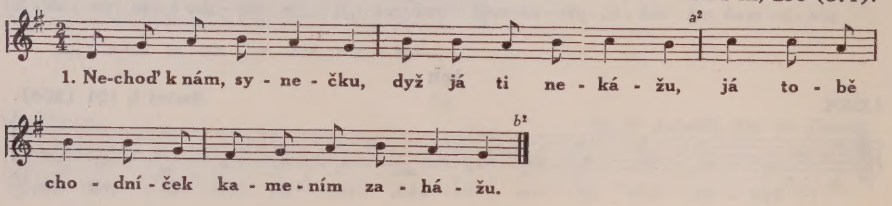

1o

KOBYLÍ.

Bartoš II, 115 (163).

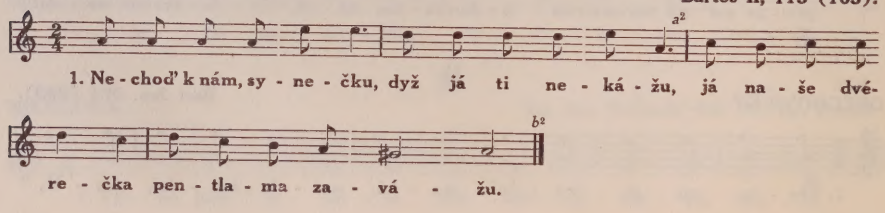

2

SUCHOV. Lísa.

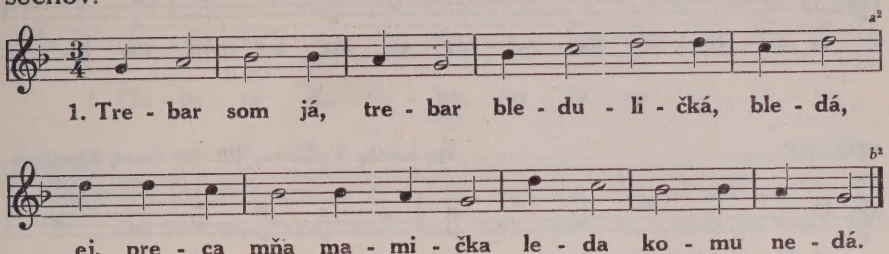

3

NĚMČICE U IVANČIC. Zp. Kateř. Kouřilová, 34l. Sb. H. Bím 1898.

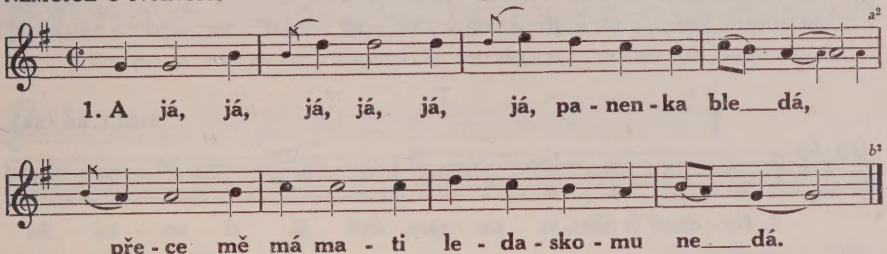

4

MIKULČICE U HODONÍNA. Sb. Martin Uhrovič.

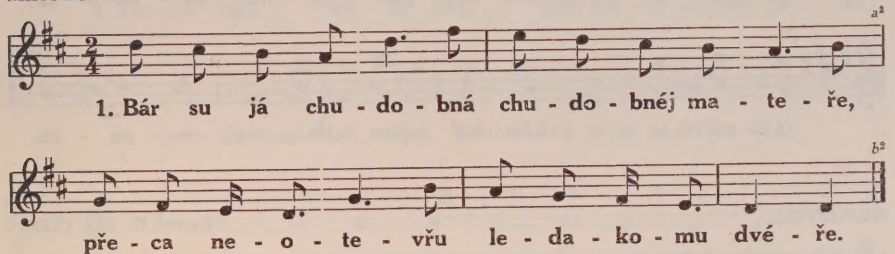

5

KOPANICE. Černík 53 (č. 54).

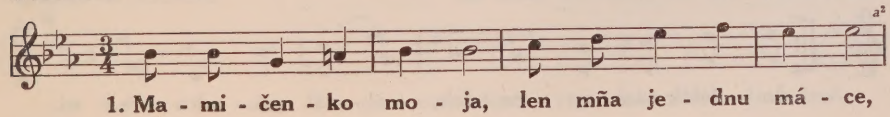

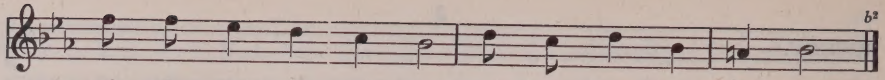

6

STŘELICE. Zp. Anežka Kučerová, 48l. Sb. Frant. Kyselková.

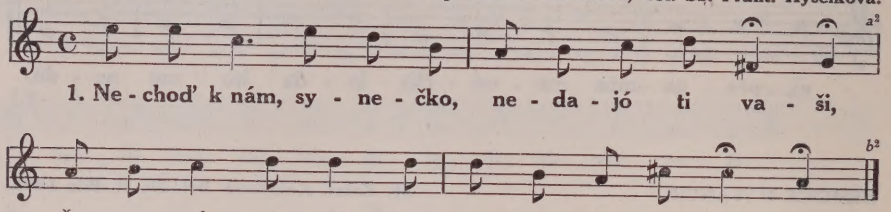

7

Sušil I, 45 (54).

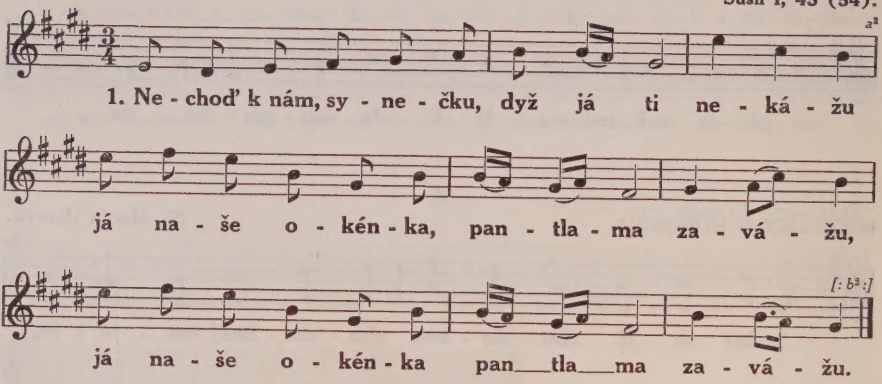

8

ČEJKOVICE. Bartoš II, 154 (228).

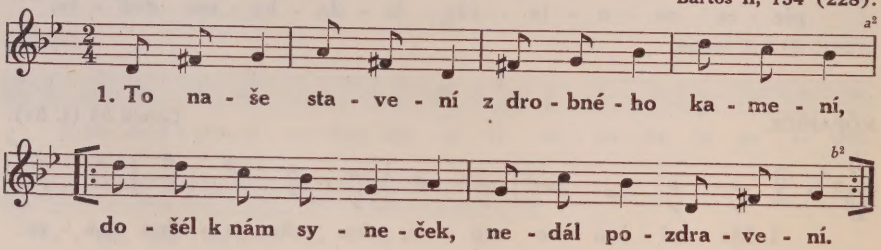

9a

OD VALAŠ. MEZIŘÍČÍ. Bart Jan. 149 (225).

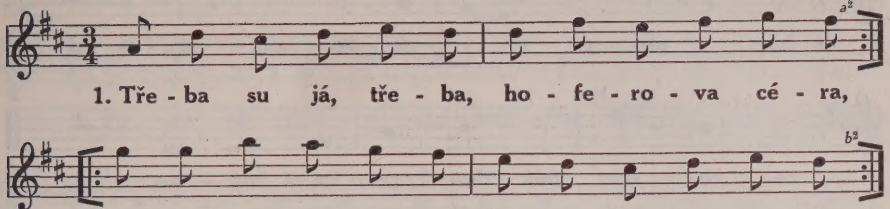

9b

LICHNOV. Sušil III, 360 (k č. 504).

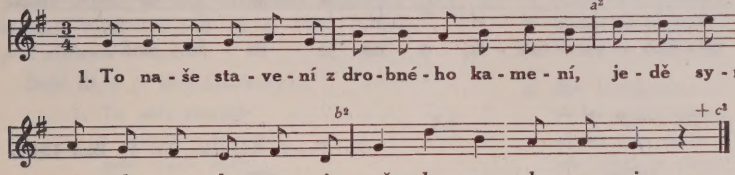

10

OD VALAŠ. MEZIŘÍČÍ. Sb. A. Brotan r. 1907.

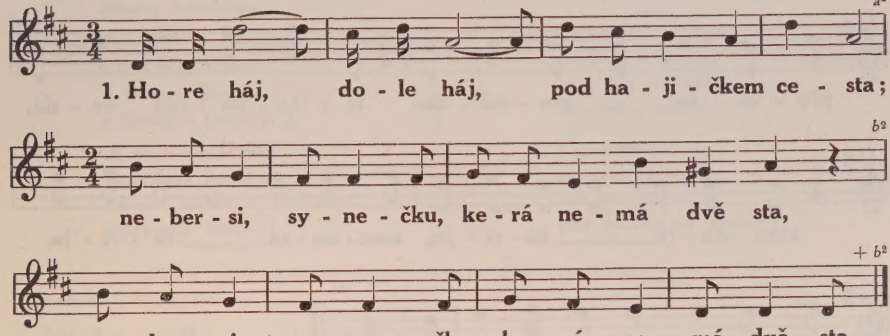

11

NĚMČICE U IVANČIC. Zp. Kateř. Kouřilová, 34l. Sb. H. Bím 1898.

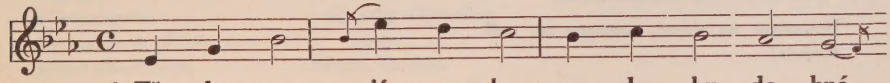

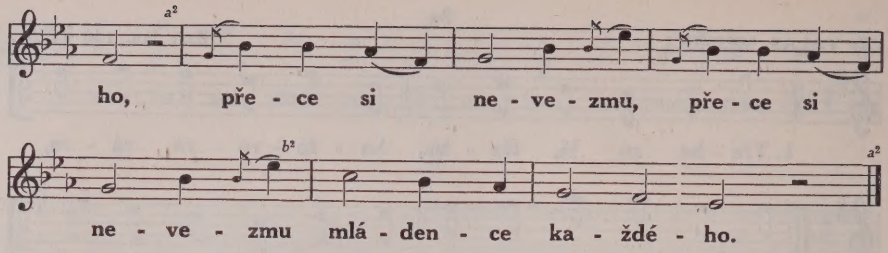

12

Bart Jan. 179 (293b).[1])

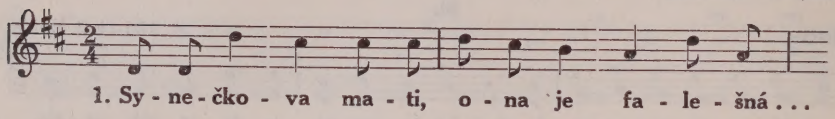

13

VNOROVY.

Zp. Frant. Kůrečka. Sb. H. Bím 1907.

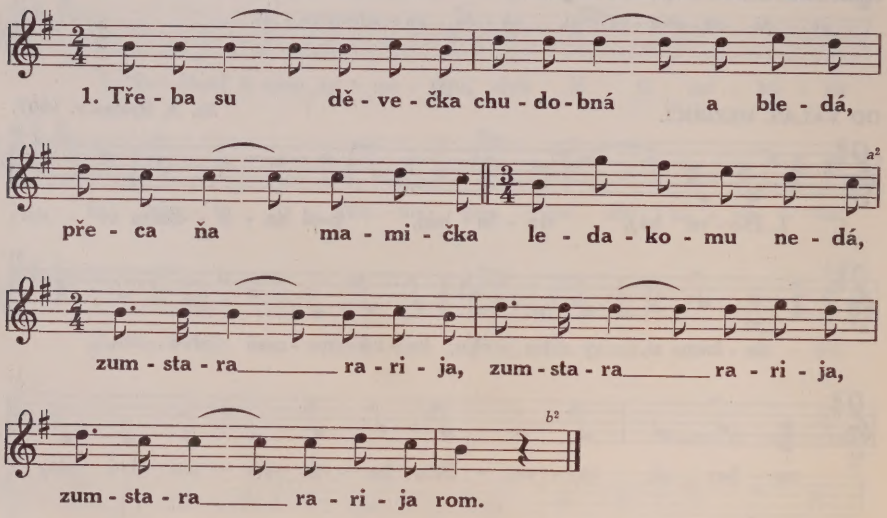

[1]) Podloženo konci nápěvu písně:

Neumrem na slámě, umreme na poli
Hojaja!

ŘEZNOVICE. Zp. Kateř. Krausová. Sb. H. Bím 1899.

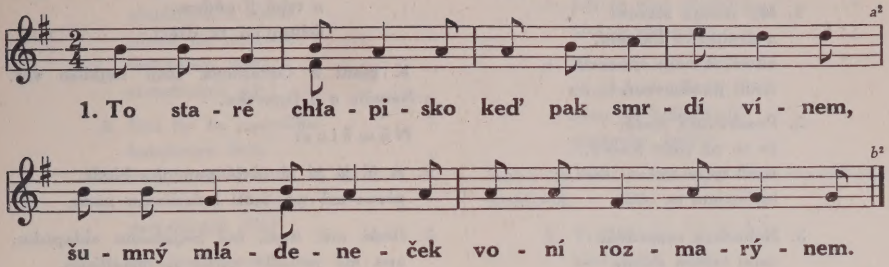

Za základ textu béřeme obě písně ze Sušila, jejichž motivy se pak rozmanitě obměňují a splétají. Sušil III, 198 (k č. 196) uvedeno pod základní melodií.

Sušil III, k č. 504 (Lichnov):

1. To naše staveni
z drobného kameni,
jedě synek vedle
něda pozdraveni.

2. Něda pozdraveni
našemu domečku:
Pan Buh tě tam zprovoď,
švarny šohajičku.

3. Pan Buh ti dej šťesti
z dobreho chovani,
a ja sem děvečka
z bidneho chovani.[1])

4. A třeba sem třeba
chudobne mateře,
nebudu otvirať
ledakomu dveře.[2])

5. Budu-li otvírať,
budu se ho pytať,
buděli za co stať,
budu mu otvirať.

6. Esli něodpovi,
to ho nohu kopnu,
ež un tam odleti
ode dveři k oknu.[3])

7. Ty si sobě myslel,
že ty si jurista,
ja by tě něchtěla,
choť bys měl štyry sta.

8. Ty si sobě myslel,
že ja o tě zkažu,
a ja ten chodniček
kamenim zahažu.

9. Kamenim zahažu
a trnim zanosim,
takove galany
pod špalečkem nosim.[4])

Poznámky Sušilovy:

[1]) Žech ja je pro něho dževucha chudobna.

[2]) A jenom takemu, co pro mne přijedě šestimi vranyma oširovanyma, červenym daminem, bilym aksaminem pospřikryvanyma.

[3]) Nestojíli za to, že před naše blato, štuchnu ho do něho: Tu máš kluku za to.

[4]) Ja se ti synečku z tej lasky něprosim; aneb: Aby tě synečku za mnu čert něnosil.

Tuto píseň zapsal už J. H. Gallaš ve svém spise o Valaších (Čes. Lid XV, 269):

1. My máme stavení
z drobného kamení,
chodí k nám syneček,
nedá pozdravení.

2. Pozdravení nedá,
že se na mňa hněvá.
Keď ty sa hněvat máš,
hněvajme sa obá.

3. Nebudem rozprávět
celej tejden slova. —
A keď na to pryjde,
ani půl slovečka,
snád su já pro tebe
chudobná děvečka.

4. Mi to, můj synečku,
tak mnoho neváží,
třebas jsem dceruška
chudobné máteři. —

5. Keď budu otvírat,
najprv sa budu ptát:
stojíš-li ty za to,
můžeš k nám chodívat,
co robí tvá milá,
někdy sa podívat.

6. Nestojíš-li za to,
pred naše je blato,
žďuchnu ťa do něho,
to máš, chlapče, za to.

K této písni podává Sušil sám v poznámkách řadu variantů, z nichž variant b) v pozn. 1. je nová píseň:

1. Chudobna dzěvucha
z chudobneho stavu,
bo mě ma macička
něda ledakemu.

2. Choć by matka dala,
to taciček něchce:
bo moja dceřička
prahu něpředepce.

3. Jak předepce jeden,
dam ji zrobić druhy,
a tobě ji nědam
šelmo na ty dluhy.

4. Jak předepce druhy,
dam ji zrobić třeci,
a tobě ji nědam,
šelmo na ty dzěci.

K písni z Osvětiman stojí nejblíže var. z Němčic a z Opavska.

Němčice:

1. A já já já já já já panenka bledá,
přece mě má mati ledaskomu nedá.

2. Nedá mě, nedá mě lecjakému chlapisku,
ona mě nenašla nikde na smětlisku.

Z Opavska (Mosler v Čes. Lidu XVIII, 367):

1. Choťbaj ja sem bledulenka bleda,
šak mě moje mati ledakemu něda.

2. Ona mě nenašla na žadnym smetisku,
žeby ona mě dala ledakemu chlapisku.

V několika písních se ve sl. 2. velice zesiluje odpor proti ledajakému sňatku:

Bartoš I, č. 254:

1. Třeba sem já maličká,
třeba sem já malá,
přece mě má maměnka
ledaskemo nedá.

2. Než be mě má maměnka
ledaskemo dala,
rač be mně mó hlavěnko
na špalko hoťala.

3. Třeba sem já maličká,
je mě přece dosti,
nemuhla sem já verůst
pro te my chestrosti.

Boudy u Skryjí:

1. Chudoba, chudoba,
ta je velice zlá:
přece mně má máti
ledaskomu nedá.

2. Než by mě matička
ledaskomu dala,
rač by mně na špalku
hlavičku uťala.

Vnorovy:

1. Třeba su děvečka
chudobná a bledá,
přeca ňa mamička
ledakomu nedá,
zumstarara rija!

2. Než by ňa mamička
ledakomu dala,
rači by ně hlavu
na špalku uťala,
zumstarara rija!

3. Na špalku uťala,
do vody hodila,
aby ňa netrápil
nějaký ničema,
zumstarara rija![1])

Chlapci chce utít hlavu dívka v písni u Bart Jan. č. 693 (Ořechovičky):

Třeba su já malušenká,
malušenká, malá,
přece mě má mamulenka
ledaskemu nedá.

Dyby mě má maminečka
ledaskemu dala,
vzala bych ho za ručičku,
hlavičku uťala.

Podobně píseň z Troubska u Kocmana 39:

1. Třebas so já maličká,
nevysoká, bledá,
šak mě má maměnka
ledaskomo nedá.

2. Debe mě má maměnka
ledaskomo dala,
já bech si do smrti
na ňo naříkala.

3. Třebas so já chudobná,
muzikanti hréte,
šak já vám zaplatím,
nic se nestaréte.

4. Třebas so já maličká
chudobné mateři,
přec já ledaskomo
neotevřo dveří.

Matce by bylo smutno po takovém sňatku: Kuželové:

1. Trebár sem já, trebár
bledusičká bledá,
ale ňa mamička
ledakomu nedá.[2])

2. Keby ňa mamička
ledakomu dala,
de by ňa viděla,
dycky by plakala.

O píseň Sušilovu (z Osvětiman) zřejmě se opírá slovenská píseň o výměně bledé dívky za červenú. Nápěv: Keď si ja zazpievam.

Terchová u Žiliny. Zp. Kateřina Franková, Maryše Hajasová, Maraicová. Sb. H. Bím 1910.

1. Trebar som ja, trebar,
bledolička bleda,
ale ma moja mať
za červenu něda.

2. Keby mňa moja mať
za červenú dali,
děže by moja mať
bledoličku vzali?

3. Kym sa ta červena
do zrkadla prizre,
zatel bledolička
batoh travy nažně.

---

[1]) Sl. 4. a další pokračuje tato píseň variantem shodným s 2. písní Sušilovou.

[2]) U Bart Jan., č. 293b, je tato strofa

(Třeba su já, třeba
zezul'enka bl'edá,
al'e mňa maměnka
l'edakomu nedá)

2. slohou písně Synečkova mati, ona je fal'ešná. Srv. tam.

První dvě slohy jsou u Černíka č. 54 připojeny k písni Mamičenko moja jako sl. 3. a 4. Podáváme tu jen tyto obě slohy:

Bledá som já, bledá,
bledušičká bledá,
ale mňa má mamka
za červenú nědá.

Keď by mňa má mamka
za červenú dali,
hdze by oni takú
bledušičkú vzali.

Variant z Řeznovic má slohy z obou Sušilových písní: 1 = 6 (Sš. č. 196), 2 = 4 (t.), 4 = 7 (Sš. č. 504), 5 = 8 (t.), sl. 3. je z jiné písně (sr. Bylo lásky mezi námi z Vigantic):

1. To staré chlapisko
keď pak smrdí vínem,
šumný mládeneček
voní rozmarýnem.

2. To staré chlapisko
jak stará halina,
kdo se s ňó přikryje,
toť je pod ňú zima.

3. Hle, tam nosí ptáček
do hnízdečka peří,
každá panna blázen,
kerá chlapcům věří.

4. A on sobě myslí,
že on je jurista,
já bych ho nechtěla,
kdyby měl štyry sta.

5. Nechoď k nám, synečku,
dokaď ti nezkážu,
sic já ti chodníček
kamením zaházu.

Touž píseň v podstatě zapsal Gallaš ve spise o Valaších (Čes. lid XV, 269):

1. Hle, tam zbírá ptáče
do hnízdečka peří,
každá panna blázen,
co chasníkům věří.

2. A on sobě myslí,
že on je jurista.
Já bych ťa nechtěla,
keď bys měl čtyry sta.

3. Čtyry sta tolarů,
padesát zlatníků,
já bych ťa nechtěla,
fortelný chasníku!

4. A ty sobja myslíš,
že já ťa chtět musím?
Takové šuhaje
v lelíku nenosím.

5. Nechoď k nám, synečku,
dokaď ti nekážu,
sice ti chodníček
kamením zaházu.

6. Nemyslíš poctivě,
často voníš vínem,
nechoď k nám, synečku,
my sa svadbú minem.

K téže písni jiný var. u Gallaše tamtéž 270:

1. To staré chlapisko
smrdí vždycky vínem,
šumný mládeneček
voní rozmarýnem.

2. To starý chlapisko
jak stará halena,
keď sa ňú prykryje,
tož je pod ňú zima.

Kunc, 142:

1. Treba som já bledá,
bledušičká bledá,
ale mňa má mamka
za červenú nedá.

2. Keď by mňa má mamka
za červenú dali,
kdě by oni takú
bledušičkú vzali?

3. Treba som chudobná
chudobnej materi,
ale neotvorím
ledakomu dveri.

4. Keď mu jich otevrem,
do očí mu pozrem;
keď nebude za to,
čo musím hore stat.

5. Keď nebude za to,
pred námi je blato,

hodím ho do něho,
nevyleze z něho.

V písni ze Suchova u Lísy přidává se ve sl. 3. a 4. písnička o vdovci, a tu má Černík pod č. 25.

1. Trebar som já, trebar
bledulička, bledá,
ej, preca mňa mamička
ledakomu nedá.

2. Keď by ňa mamička
ledakomu dala,
ej, veru by som já ji
mamko neríkala.

3. Trebar som já, trebar,
chudobného otca,
ej, preca já nepojdém
za starého vdovca.

4. Jeho staré fúsa
usmívaly by sa,
moje očenka černá
naplakaly by sa.

Sl. 3. Černík (1.): trebár — nepójdzem; sl. 4. (Černík 2.): usmievaly — čierné.

Ostatní písně přimykají se jednak k 1., jednak ke 2. písni Sušilově.

Bart Jan. 225a:

Třeba su já, třeba,
hoferova céra,
al'e mňa maměnka
l'edakemu nedá.

Většina písní přimyká se k Sušilově pod č. 504 (Lichnov), při čem zvláštní obliby došel motiv o t e v ř e n í d v e ř í:

Bartoš II, č. 228:

To naše stavení
z drobného kamení,
přišél k nám syneček,
nedál pozdravení.

Nedál pozdravení,
ani půl slovečka,
že su já pro něho
chudobná děvečka.

Chudobná děvečka,
chudobnej mateři,
přece neotevřu
ledakomu dveří.

Podobně Bart Jan. 282. Odchylky v sl. 1. stavění, z drobnýho; sl. 2. pozdravění; sl. 3. přeca, mateři — dveří. Následují tyto slohy 4.—5.:

4. Otevřu, otevřu,
al'e sa podívám,
bude-l'i za to stát,
co mu já otvírám.

5. Nestojí-l'i za to,
před naším je blato,
hodím ho do něho,
nevyl'eze z něho.

Brumovice, Slavia II, 4, 206 (sb. Jan Herben):

1. Třeba su chudobná
chudobnej máteře,
přece neotevřu
ledakomu dvéře.

2. A jestli otevřu,
napřed se podívám,
stojí-li on za to,
co já mu otvírám.

3. Nestojí-li za to,
před naším je bláto,
žduchnu ho do něho,
to máš, šelmo, za to.

Mikulčice u Hodonína:

1. Bár su já chudobná
chudobnéj mateře,
přeca neotevřu
ledakomu dvéře.

2. Než mu jich otevřu,
napřed sa podívám,
stojí-li to za to,
komu jich otvírám.

3. Nestojí-li za to,
před naší je blato,
stuším ho do něho,
tu máš, šelmo, za to.

Var. Mikulč. je blízký Bart Jan. 912 (odchylky. sl. 1. sem, sl. 2. dyž . . ich, on, co mu ich, sl. 3. šťuchnu. U Bayera pod č. 99 je tato píseň jako sl. 4.—7. u písně Vzhůru háj, důle

háj (sr. tam) se strofou Třeba sem já bledá jako sl. 3. Podáváme tu jen tyto slohy:

Třeba sem já bledá,
bledušenka bledá,
přec mně má matička
ledakomus nedá.

Třeba sem já dcera
chudobnej mateře,
ale neotevřu
ledakomus dvéře.

Dyž půjdu otvírat,
mózu sa podívať,
budeš-li za co stát,
móžeš k nám chodívať.

Nestojíš-li za to,
je před námi bláto,
strčím tě do něho,
to máš, synku, za to!

S ní se úplně shoduje píseň Hore háj[1]) od Valaš. Meziříčí (Brotan) též o 6 sl. Příslušné slohy 3.—6. zní:

3. Třebas su dcérečka
bledulenka bledá,
přecaj mě maměnka
ledaskemu nedá.

4. Třebas su dcérečka
chudobnej máteře,
přecaj neotevřu
ledaskemu dveře.

5. Nežli ti otevřu,
musím sa podívat;
stojíš-li mi za to,
možeš k nám chodívat.

6. Nestojíš-li za to,
je na cestě blato;
ždurnu ťa do něho:
Tu máš, synku, za to.

Nikolčice:

1. Třeba jsem já maluška,
malušenká, malá,
přece mě má máti
ledakomu nedá.

2. Třeba jsem chudobná,
chudobnej máteři,
přeci neotevřu
ledaskomu dveři.

3. A jest-li otevru,
dobře se podívám,
stojí-li mně za to,
co mu já otvíráu.

4. A jest-li nestojí,
je před naše bláto;
šťuchno jej do toho:
Tu máš, kluku, za to.

Němčice u Ivančic (zp. Kateřina Kouřilová, 34l., sb. H. Bím 1898):

1. Třeba sem dceruška
chudobnej mateři,
přece neodevřu
ledaskomu dveři.

2. A dyž du odvírat,
napřed se ho zeptám:
Stojíš-li mně za to,
že ti já otvírám?

3. Nestojíš mně za to,
před našima blato;
hodím ti do něho!
Tu máš, synko, za to!

Žarošice (Bartoš II, č. 312_2):

1. Otevři mně, milá,
lebo je mně zima,
neotevřeš-li mně,
otevře mně jiná.

2. Esli mám otevřít,
napřed se podívám,
bude-li stát za to,
co mu já otvírám.

3. Nestojíš-li za to,
před naše je blato,
žduchnu tě do něho:
tu máš, šelmo, za to!

Jinak pojat motiv o otevření dveří u Sušila I, 45:

[1]) Varianty k této sl. v této skupině nepodáváme.

1. Nechoď k nám, synečku,
dyž já ti nekážu,
[: já naše dvérečka
pantlama zavážu. :]

2. »Zavaž je, má milá,
zavaž je modrýma,
[: šak já je rozvážu
slovama dobrýma.« :]

Táž píseň je u Sušila III, 290 (s odchylkou v 1. sl. dvírečka, v 2. sl. jich a s var. k 1. sl.:

Pantlama zavážo,
špendlíkem zašpendlím,
by všecí věděli,
že o tě nestojím.

u Bartoše II, 115 (odchylky v 1. sl. pentlama, v 2. sl. ich, jich) a pokračuje slohami:

3. Dybych já se nebál,
panenko, tvej zrady,
šél bych na jablýška
do vaší zahrady.

4. Neboj se, synečku,
šak já tě nezradím,
já naše okénko
šátečkem zahradím.

Motiv se zaházením chodníčka se opakuje u Sušila II, 113:

1. Nechoď k nám, synečku,
dokad ti nekážu,
já tobě chodníček
kamením zaházu.

2. Kamením zaházu
a trním zatrním,
nechoď k nám, synečku,
já o tě nestojím.

3. Nechoď k nám, šohaju,
nedajó ti naší,
že se tvá rodina
vysoko vynáší.

Týž počátek u Sušila II, 114 (odchylka v 1. sl. dyž já, v 2. sl. šohaju, neráda ťa s var. ke 4. v. my svoji nebudem). Píseň pokračuje touto sl.:

3. Dondi k nám, šohaju,
až ti budu kázať,
bude ti chodníček
rozmarýnem scházať.

4. Rozmarýnem scházať,
fialkú prokvétať,
dondi k nám, šohajku,
já ťa budu čekať.

5. Rozmarýnem scházať,
modrú fialenkú,
potom ty uhlídáš,
že máš frajerenku.

Táž píseň je u Sušila III, 290 bez sl. 4. s odchylkami v 1. sl. dyž já ti, v 2. sl. o ťa, v 3. sl. kázat, scházat, v 4. sl. = 5. uhlédáš.

Motiv o otevření dveří bývá spojován s motivem o vynášení ženichovy rodiny (sr. skupinu Vletěla husička do našeho dvora Sš. č. 538 (Lichnov). Tak je to u písně ze Střelic, Nížkovic, k níž jsou varianty zde pod č. 83, a v pokračování písně ze Vnorov; sr. u uvedené skupiny.

Textově samostatnější, ale s patrnými ozvuky této skupiny jsou písně Choť já jsem jest chudobná z Bořutína a Třeba sem já cerka z rodu chudobného z Němčic u Ivančic.

Bořutín:

1. Choť já jsem jest chudobná,
chudobně se nosím,
já bohaté matičky
o syna něprosím.

2. Choť já jsem jest chudobná,
chudobných rodičí,
však mě mojich dukátů
žáden nepolíčí.

3. Choť já jsem jest chudobná,
chudobného otce,
však mě ještě mládenci
vyvedú do tance.

Němčice u Ivančic:

1. Třeba sem já cerka
z rodu chudobného,
[: přece si nevezmu :]
mládence každého.

2. Mládence každého,
který pyšně chodí,
[: on by si nevšímal :]
mé matičky starý.

3. Má matička chudá,
těžko mě chovala,
[: za jeden groš, za dva :]
chleba kupovala.

4. Dyž mě vychovala,
lide nás sužují,
[: mně, (j)i mé matičce :]
srce zarmucují.

Ohlas motivu zaházení chodníčka a vynášení nad chudou dívku je v písni svateb. Porachuj má milá u Vyhlídala 110 n. Náleží sem sl. 4.—6.:

Cestečku kamením
a chodníčky trním,
nechoď sem, synečku,
neráda tě vidím.

Čemus mi, má milá,
pročs nepověděla,
před rokem, před dvěma,
že nebudeš moja?

Jach ti to pravila
na prvním začátku,
abysi ke mně nechodil,
že nemám statku.

Z var. českých sr. Erbena[2] 221: Jsem-li já chudobná chudobné mateře, tamtéž Chlumeckej zámeček z drobného kamení, sl. 4. n., Kubín—Horák 91. Pod našejma vokny, sl. 3 n. Z var. sloven. sr. Č. lid XII (1903), 107, Dolina, dolina, sl. 4. n.; Čes. lid XVII, 468, Bledá som já, bledá.

*

Motivy

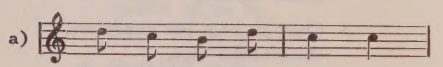

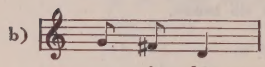

z písně 1a přešly do ostatních variantů, a sice o b a m o t i v y a) i b) do 1b, c, m o t i v a) do variantů 1d, e, f, g, h,

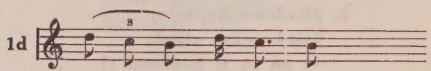

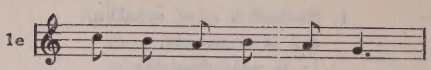

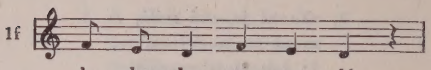

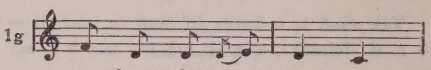

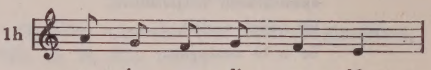

m o t i v b) je ve variantech 1ch, k

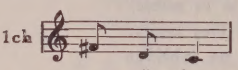

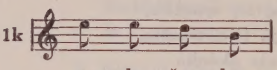

Text písně 8a, b, 9, 10, 11, 12, 13, 14 je podložen cizím nápěvům.

Varianty 1l, m, n, o mají s 1a stejné sčasování:

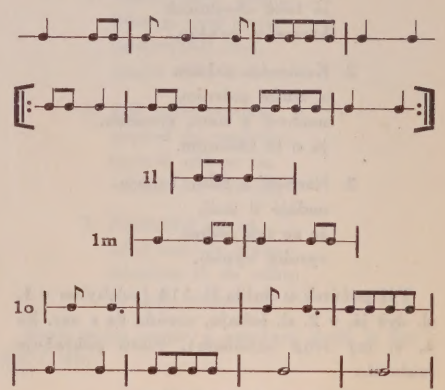

Erben nápěvy čís. 79 a 315 jsou jiné.

131.

1

Sušil II, 179 (407),[1]) Sušil III, 302 (397).

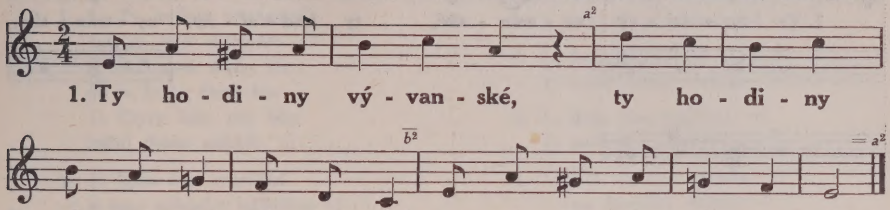

1. [: Ty hodiny vývanské, :] vývanské, ty sú, Bože, ciganské.
2. [: Dyž se měly štyry bíť :] štyry bíť, kázali mně k milej jíť.
3. [: Štyry bily, pět bilo, :] pět bilo, milej doma nebylo.
4. [: Byla ona v hájičku :] v hájičku, žala kravám travičku.
5. [: Dyž nažala, vázala, :] vázala, milého zavolala.
6. [: »Poď, můj milý, poď ke mně, :] poď ke mně, já ti povím, co je mně.
7. [: Aj, bolí mě hlavička, :] hlavička, pobila mě matička.
8. [: Pobila mě pro vinu, :] pro vinu, že ty chodíš za jinú.

MORKŮVKY. 2a Zp. Fr. Úda. Sb. H. Bím 1905.

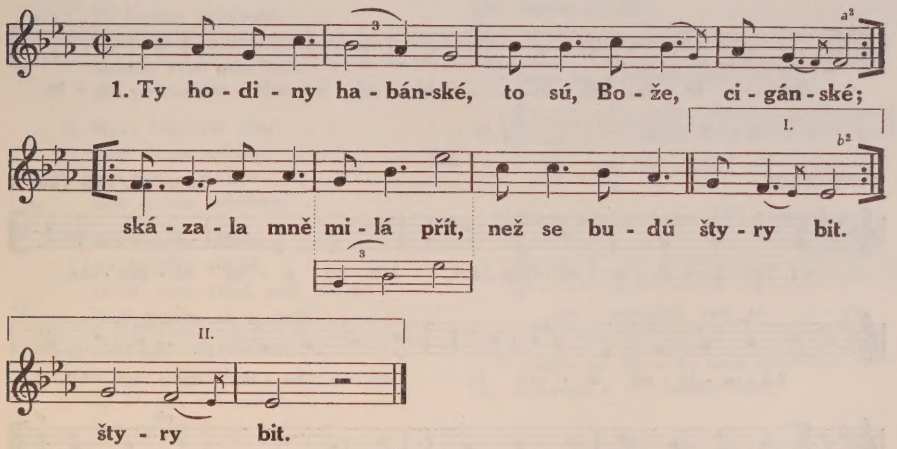

[1]) V Sušilovi III je psáno vívanské a infinitivy — t.

2b

HORNIE BZINCE. Zp. Beta Mazalová. Sb. H. Bím 1910.

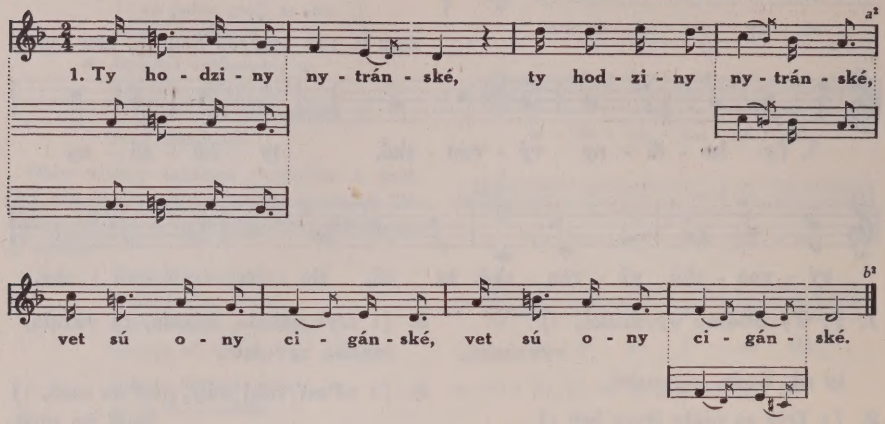

2c

KOSTICE. Sb. Jos. Pilát.

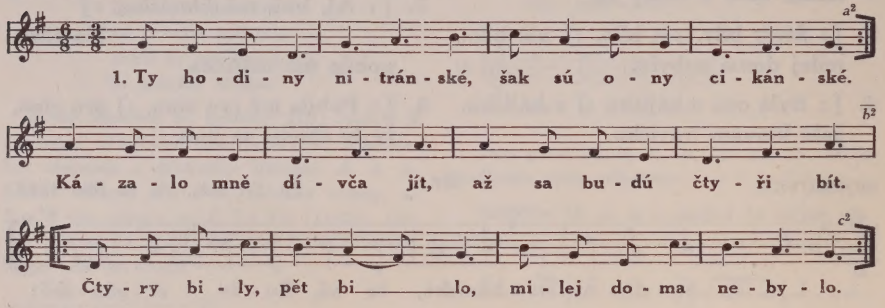

2d

TVRDONICE. Bartoš II, 175 (268).

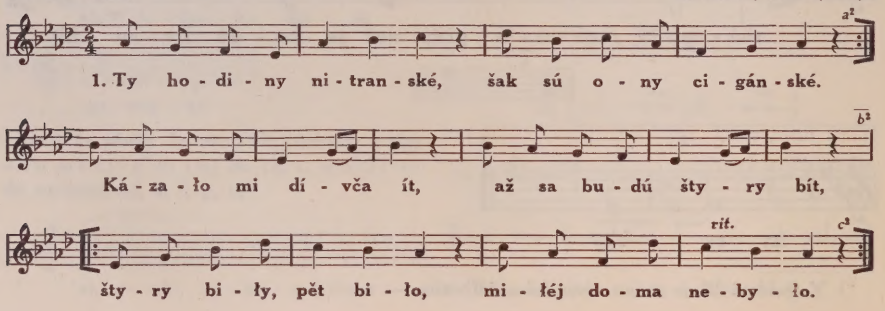

Text ve většině variantů přechází v 2. polovině písně do skupiny Čtyři koně ve dvoře. Původněji vyznívá variant z Kostic, jejž klademe na 1. místo:

1. [: Ty hodiny nitránské,
šak sú ony cikánské. :]
Kázalo mně dívča jít,
až sa budú čtyři bít.
[: Čtyry bily, pět bilo,
milej doma nebylo. :]

2. [: Žala ona travičku
v tem zeleném háječku; :]
jak nažala, vázala,
na šohajka volala:
[: Pojď, šohajku, pojď ke mně,
já ti povím, co je mně. :]

3. [: Jaj bolí mňa hlava má
od tvojeho klamaňá; :]
aj bolí mňa hlavička
od tvojeho srdéčka,
[: aj bolí mňa hlavička
od tvojeho srdéčka. :]

Táž píseň je u Bartoše II, 175 s odchylkami v 1. sl. nitranské, cigánské, mi, ít, štyry bít, miłéj; v 2. sl. v tom, poď; v 3. sl. Aj, ma, tvojého. Bartoš vyznačuje ł.

Morkůvky:

1. Ty hodiny habánské,
to sú, Bože, cigánské;
skázala mně milá přít,
než se budú štyry bit.

2. Štyry bily, pět bilo,
milý doma nebylo,
ona byla v hájičku,
žala si tam trávičku.

3. Jak nažala, vázala,
na šohajka volala:
»Poď, muj milej, poď ke mně,
já ti povím, co je mně.

4. Bolí mě má hlavička
a srce polovička,
ať tě pro mě nebijú,
šak možeš jit za jinú.«

5. »Já za jinú nepůjdu,
rači se dám na vojnu!«
»Na vojnu se nedávej,
truc rodičům nedělej!«

Hornie Bzince:

1. [: Ty hodiny nytránské :]
[: vet sú ony cigánské. :]

2. [: Štyry bilo, pět bolo, :]
[: miléj doma nebolo. :]

3. [: Bola ona hájičku, :]
[: žala ona trávičku. :]

4. [: Ket nažala, zvázala, :]
[: na Janýčka volala. :]

5. [: Pot, Janýčko, pot ke mne, :]
[: poviém ci já, čo je mne. :]

6. [: A mna bolí hlávička, :]
[: vybili ma mamička. :]

7. [: Vybili ma pre teba, :]
[: že ma nedá za teba. :]

8. [: Nech ta pre mna nebijú, :]
[: šak já pójdem na vójnu. :]

9. [: Na vójnu sa nedavaj, :]
[: truc rodyčom nedelaj. :]

10. [: Na vójnu sa odevzdám, :]
[: truc rodyčom udelám. :]

Z jiných variantů slovenských sr. Kollár I, 197, Slavia II_5 253.

*

V písni 1a je těkavá terce *gis*^{1}—*g*^{1}.

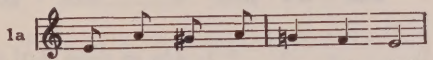

V 2b je těkavé *h*^{1}—*hes* (VI. stupeň)

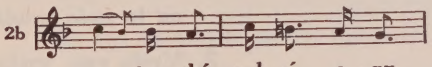

Varianty 2a, 2b a 2c mají společnou spiatou sčasovku t. zv. zlatého seku

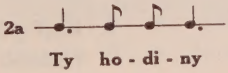

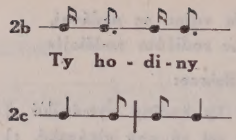

Varianty 2a, b, c, d vážou se motivem stupnicovým:

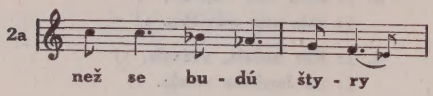

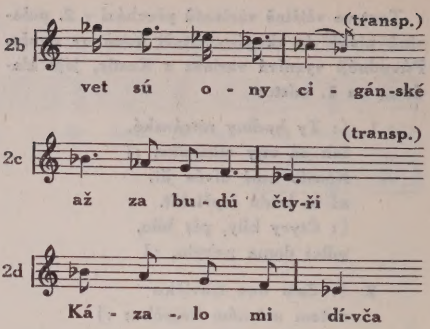

132.

1a

OD BŘECLAVĚ.

Bartoš I, 51 (129), Bart Jan., Kytice č. 93.

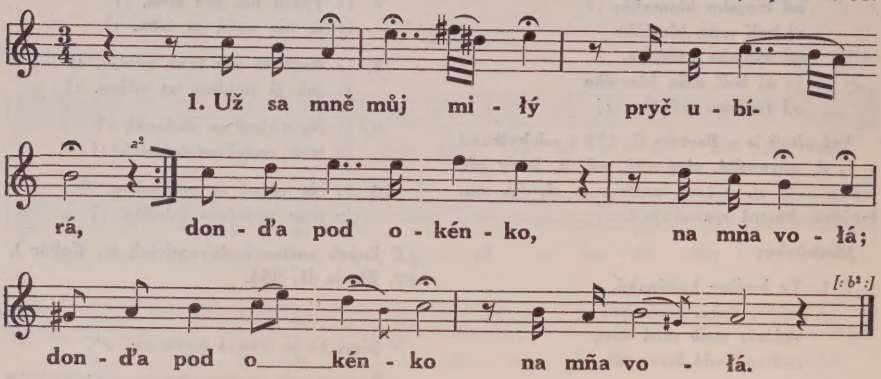

1. Už sa mně můj miłý pryč ubírá,
donďa pod okénko na mňa volá.

2. Vyndi ven, vyndi ven, potěšení,
na to naše smutné rozlúčení.

3. Vyšła ven, vyšła ven, zapłakała,
z tej dalekej cesty rozmlúvała.

4. Keď půjdeš, můj miłý, preč ode mňa,
nechoď sám, vem sebú kamaráda.

5. Keď půjdeš přes hory, oberú ťa,
budeš-li sa brániť, zabijú ťa.

1b

KRAKOVANY (Slovensko). Zp. Beta Madonická. Sb. H. Bím 1898.

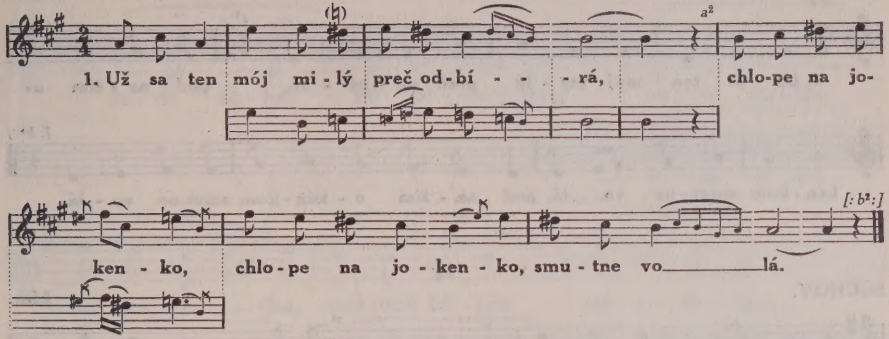

1c

MILOTICE. Zp. i sb. Jakub Řihák.

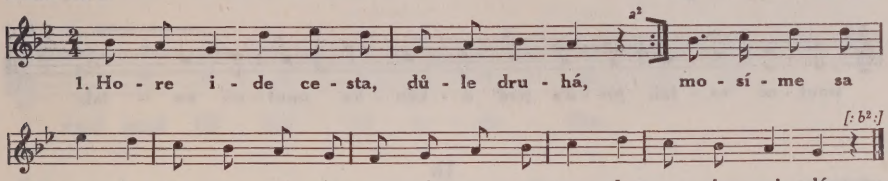

1d

OSVĚTIMANY. Sušil III, 376 (529).

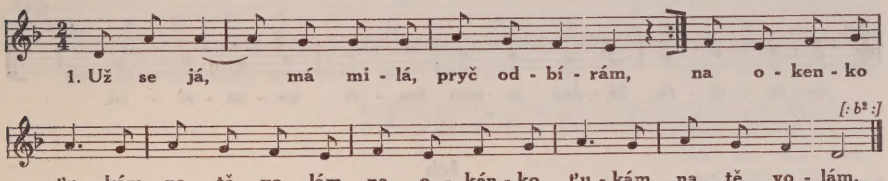

1e

BZINCE. Zp. Eva Macuchová. Sb. Fr. Kyselková.

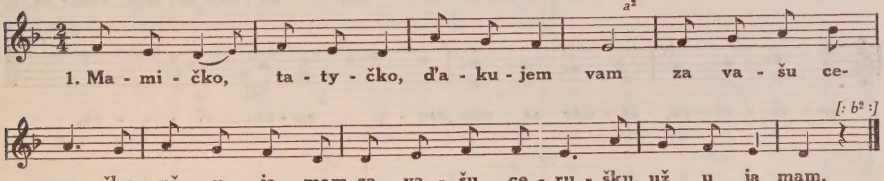

1f

L. M. KOPANICE. Bart Jan 404 (753).

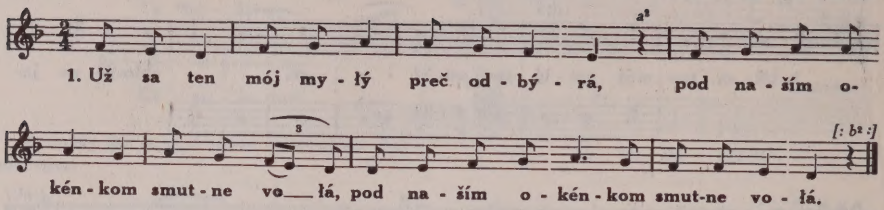

1g

SUCHOV. Lísa.

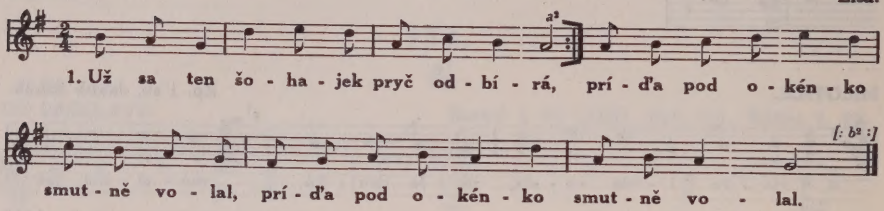

1h

PETROV. Bartoš II, 202 (316).

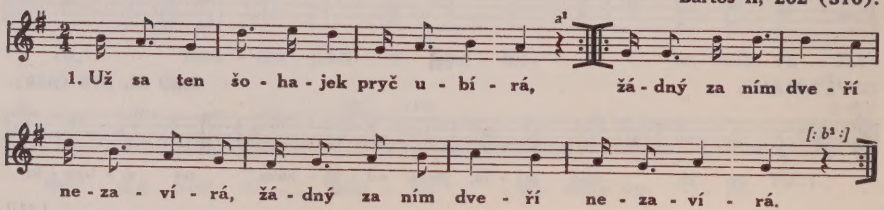

1ch

PETROV U STRÁŽNICE. Zp. Jan Buček. Sb. H. Bím 1905.

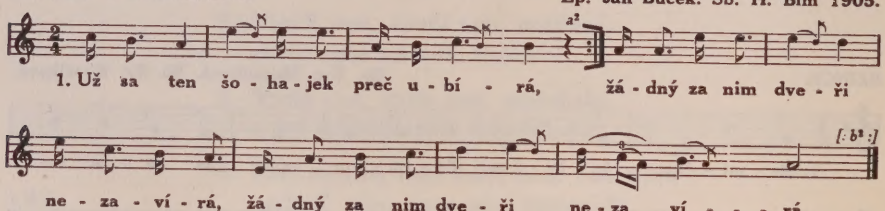

STRÁŽNICE. Zp. Rozálie Obrtlíková, 78l. Sb. H. Bím 1909.

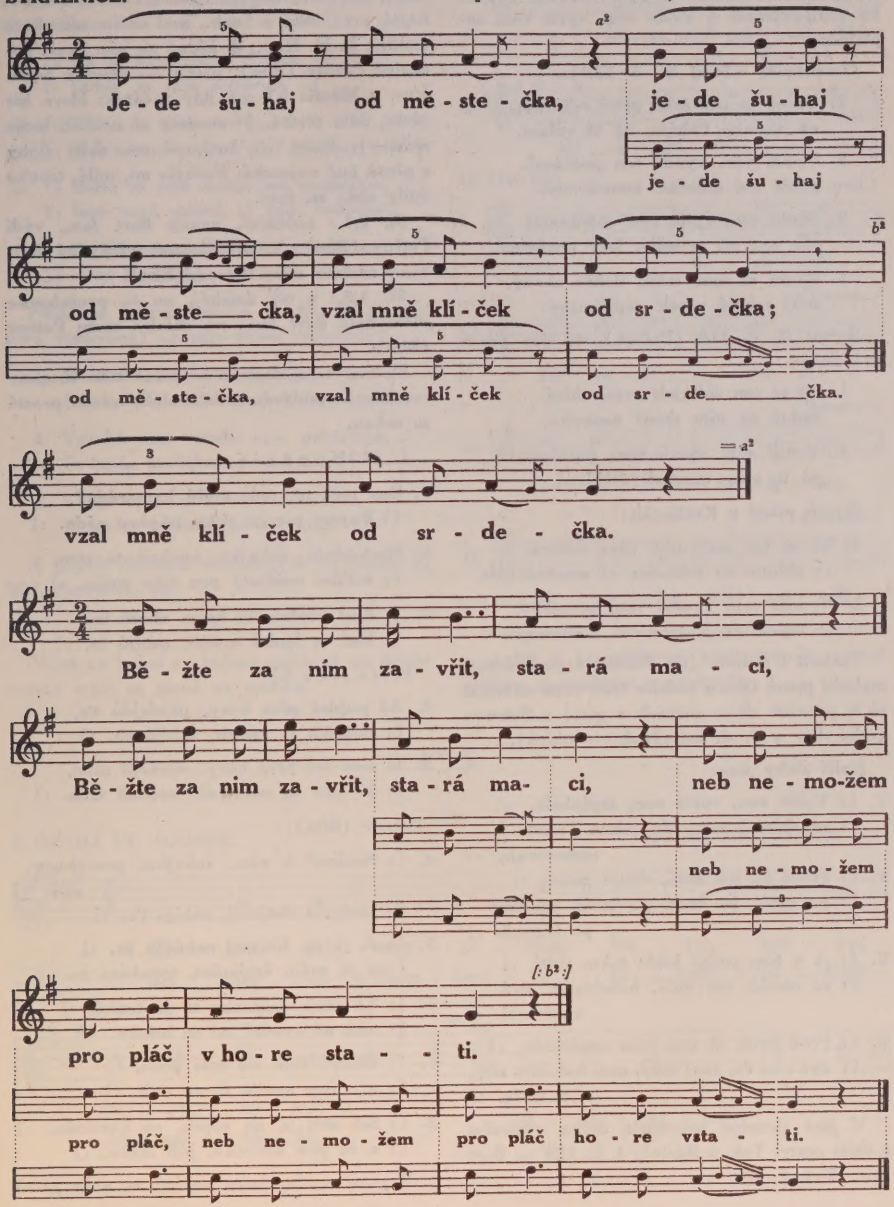

Kromě podobného počátku shodují se písně této skupiny zejména slohami: Vyjdi ven, vyjdi ven, potěšení a Vyšla ven, vyšla ven, zaplakala.

Osvětimany (Sušil III, č. 529):

1. Už se já má milá pryč odbírám,
na okénko ťukám, na tě volám.

2. Vyndi ven, vyndi ven potěšení,
potěš mé srdečko zarmúcený.

3. Vyšla ven, vyšla ven, zaplakala;
»že sem tě synečku kdy poznala.«

4. Enom se mně milá, dobře chový,
svůj zelený vínek nepromrhý.

Bartoš II, č. 316 (Petrov) má jen první dvě slohy:

1. Už sa ten šohajek pryč ubírá,
žádný za ním dveří nezavírá.

2. Vyndi ven, vyndi ven, potěšení,
na to naše smutné rozlúčení.

Stejně píseň z Krakovan:

1. Už sa ten mój milý preč odbírá,
[: chlope na jokenko, :] smutně volá.

2. Vyndzi ven, vyndzi ven, potešený,
[: aspon na jostatné :] rozlúčený.

Variant z Milotic (sb. Řihák) s podloženou melodií písně Okolo našeho teče voda shoduje se v prvních dvou slohách s písní z Petrova (odchylky v 1. sl. šohajíček — ubírá).

Další slohy jsou:

3. [: Vyšla ven, vyšla ven, zaplakala, :]
[: na dalekú cestu do města Triestu
rozmlúvala. :]

4. [: Pošlu ti, má milá, dvoje psaní, :]
[: po moři, po řece, po moři, po řece
po Dunaji. :]

5. [: A v tom psání bude takto státi, :]
[: že mosíš, má milá, holuběnko sivá,
zaplakati. :]

6. [: Proč bych já pro tebe neplakala, :]
[: dyž sem ťa, muj milý, muj holubku sivý,
ráda měla. :]

V jiné skupině připojuje dívka výstrahu z další cesty. Tak u Bartoše I, č. 129 = Bart Jan., Kyt. č. 93.

Sl. 1,1.: ten môj myłý preč odbývá Bart Jan., ten šohajek preč Petrov (Bím), ten šohajek pryč odbírá Such., pod naším okénkom smutne L. M. Kop.; 2. žádný za ním dveři nezavírá Petrov (Bím), príďa — smutně Such. Var. z Milotic b) má jiný začátek: Hore ide cesta, dúle druhá, [: mosíme sa nechat, moje milá :]. Píseň ze Suchova má další slohy z písně jiné vojenské: Podajše mi, milá, trochu vody atd.; sr. tam.

Sl. 2,1.: potěšění, vyndy Bart Jan., výdi Petrov (Bím); 2. prežalostné odbývaný Bart Jan., nastalo nám Petrov (Bím).

Sl. 3,2.: z téj dalekéj, na to prežalostne ruku dała Bart Jan., na dalekú cestu Petrov (Bím).

Slohou 4. a dalšími se písně této skupiny rozcházejí; podáváme další slohy proto prostě za sebou.

L. M. Kopanice:

4. Dze máš ty, môj myłý kamaráda?
[: Pojmy ma za ruku pôjdem ráda. :]

5. Nechodz-ta, šohajku, nechodz-ta sám,
[: veľiké neščestý pre tebe znám. :]

6. [: Ked pôjdeš ces hory, oberú ta,
[: ked sa budeš bránit, zabijú ta. :]

Milotice b):

4. Až pujdeš přes hory, předejdú ťa,
[: budeš-li sa bránit, zabijú ťa. :]

5. Já sem šel přes hory, předešli mňa,
[: já sem sa nebránil, nechali mňa. :]

Petrov (Bím):

4. [: Nechoď k nám, šohajku, pres hory sám, :]
[: nadejdú zbojníci, zabijú ťa. :]

5. [: A já sa, hojasa, nebójím sa, :]
[: a já mám šavlenku, vysekám sa. :]

6. [: Tá moje šablenka tá je tenká, :]
[: ona ně vyseká, až to brinká. :]

7. [: Oženili sme sa, milí braši, :]
[: a o tem nevijú doma naši. :]

8. [: Šel sem já na vojnu, na husarskú, :]
[: a to pro děvečku, její lásku. :]

V písni ze Strážnice počíná se naše píseň

sl. 3., ale další slohy mají znění jiné. Sl. 1.—2. náleží k písni Šel můj milý do městečka Sušil II; sr. tam.

3. [: Už sa šuhaj pryč odbírá, :]
[: žádný za ním nezavírá. :]

4. [: Běžte za ním zavřit, stará maci, :]
[: neb nemožem pro pláč :] hore vstati.

5. [: Běžte za ním zavřit, ma mamičko, :]
[: lebo mně zalévá :] krév srdečko.

6. [: Vyšla ven, vyšla ven, zaplakala, :]
[: veru bych ťa, šuhaj, :] nepoznala.

Píseň ze Bzinců použila sl. 2.—3. (v závěru upravené) na tuto píseň svatební:[1])

1. Mamičko, tatyčko, ďakujem vám
[: za vašu cerušku, už u ja mam, :]

2. Vyndzi ven, vyndzi ven, potešenie,
[: bude prežalostne rozlučenie! :]

3. Vyšla ven, vyšla ven, zaplakala,
[: aj sa prežalostne odebrala. :]

Z jiných variantů slovenských sr. Kollár II, 327, Slavia II_5 98.

*

Vzlet na jedné a chabost nápěvná na druhé straně zračí se jasně na motivu

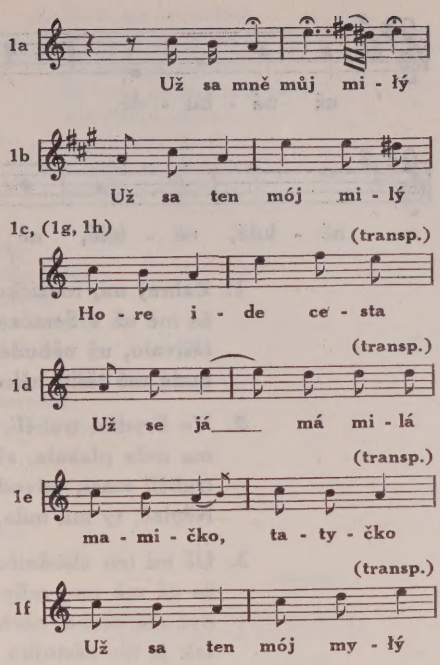

Kol primy e^2 drobí se tóny *fis*^{2}, *dis*^{2} (tonina a moll) v 1a, těkavost tónů *dis*^{2}—*d*^{2}, *cis*^{2}—*c*^{2} nejlépe se zračí ve variantu 1b.

133.

1a

Z OKOLÍ ST. HAMER. Vyhlídal, Naše Slezsko 137.

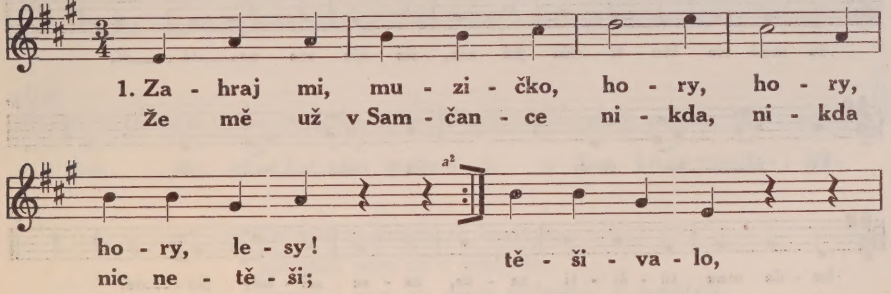

[1]) K ní je var. u Pecka str. 85, podávající pouze 1. sl., hudebně úplně odchylný.

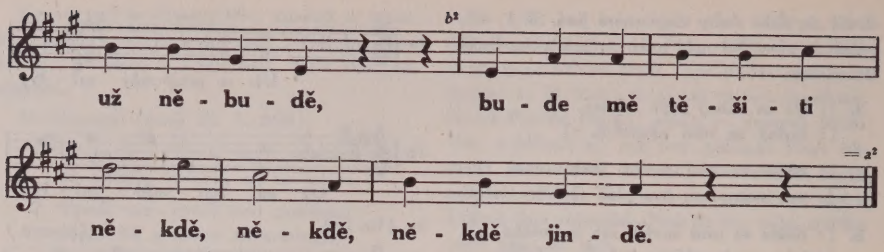

1. Zahraj mi, muzičko, hory, hory, hory lesy,
že mě už v Samčance nikda nikda nic netěši;
těšivalo, už nebudě,
budě mě těšiti někdě, někdě, někdě jindě.

2. Ve Frydku truběli, až se, až se rozlihalo,
ma mila plakala, až ji srdce pronikalo;
truběli marš, odvedli nas.
Něplač, ty ma mila, přindu, přindu, přindu ja zas.

3. Už mi ten chodniček zaru-, zaru-, zarustava,
že už mě muj mily zaně-, zaně-, zaněchava;
dyž mě něcha, něch zaněcha,
šak ja nic néstojim o takeho falešnika.

1b

HUTISKO. Guberniální, Bart Jan. 617 (1162).

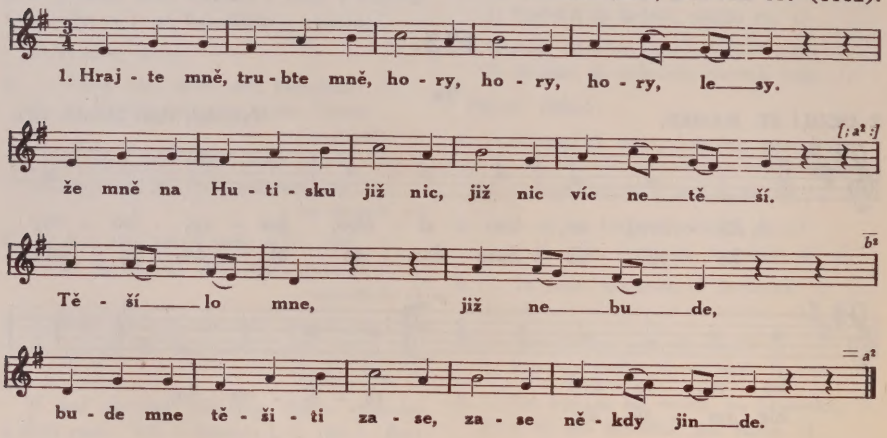

1. Hrajte mně, trubte mně,
hory, hory, hory, hory,
že mně na Hutisku
již nic, již nic víc netěší.
Těšílo mne,
již nebude,
bude mne těšiti
zase, zase někdy jinde.

2. Již se ten chodníček,
již se, již se zarostava,
již mne ten syneček,
již mne, již mne zanechava.
Když mne nechce,
nechť mne necha,
však ja se neprosim
takoveho falešníka.

3. Trubili, trubili,
mile, mile, mile bylo:
syneček vandroval,
ještě, ještě se nednílo.
Trubili marš,
lučili nas,
neplač, ty ma mila,
přijdu, přijdu ja z vojny zas.

Var. Slavia II_4 109 (1. = 1., 2. = naší 3.).

Variant 1b vyniká ozdobami instrumentálními.

Motiv 1a je vypnutější než 1b:

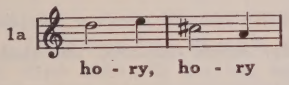

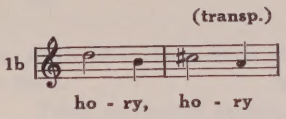

134.

1a

LOPENÍK. Sušil III, 405 (574).

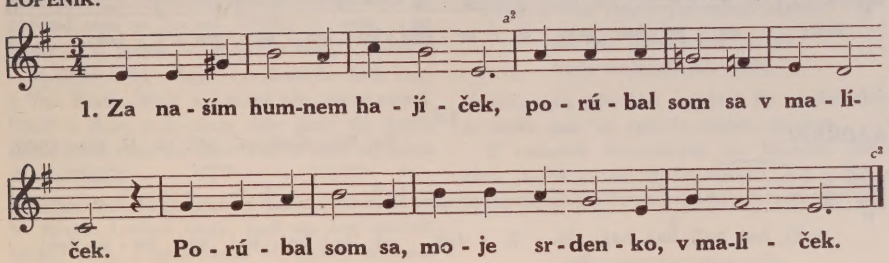

1. Za naším humnem hajíček,
porúbal som sa v malíček,
porúbal som sa, moje srdenko, v malíček.

2. Porúbal som sa, bolí mia,
přijde má milá, zhojí mia.

3. Keď mi ho milá vázala,
žalostně nad ním plakala.

4. Neplač, má milá, žalostně,
šak mi malíček zarostně.

5. Ej, narostně on, narostně
jako travěnka na mosce.

6. Jak něnarosce, zahojí,
šak mia malíček něbolí.

1b

LIDĚŘOVICE. Zp. Tomáš Kúsalík, 61l. Sb. H. Bím 1906.

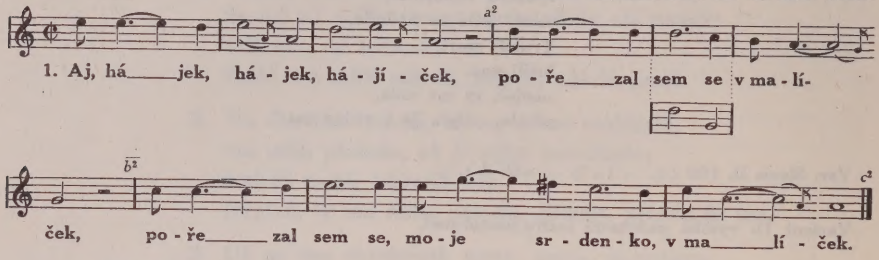

1c

MALCOV. Zp. Jenofa Bártková. Sb. Meth. Dušek.

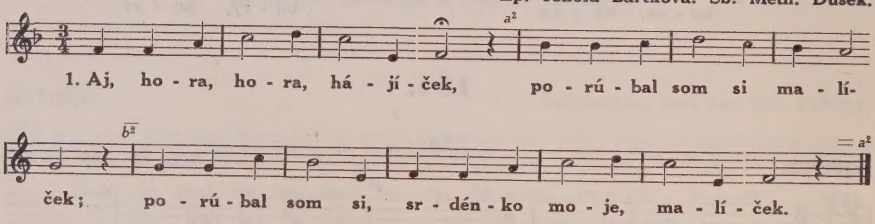

1d

RADĚJOV. Zp. Běta Kotková, 68l. Sb. H. Bím 1909.

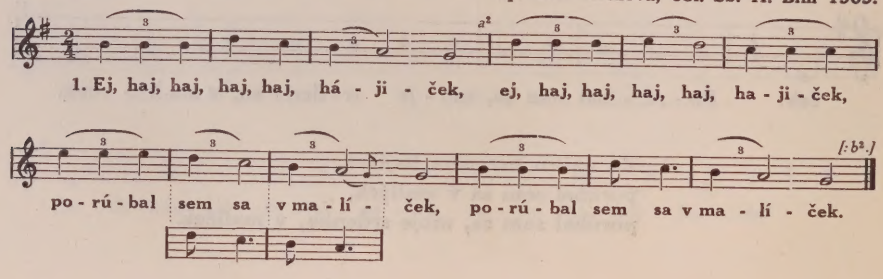

1e

VELKÁ. Bartoš II, 82 (105).

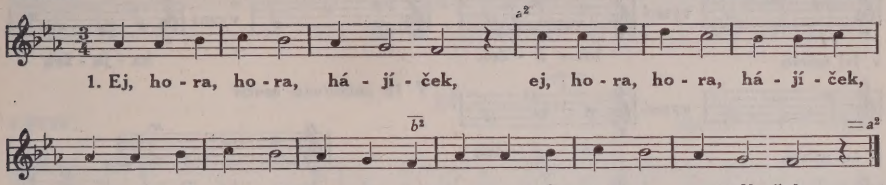

1f

LOMNÁ. Zp. Anna Buryová. Sb. R. Zahradníček.

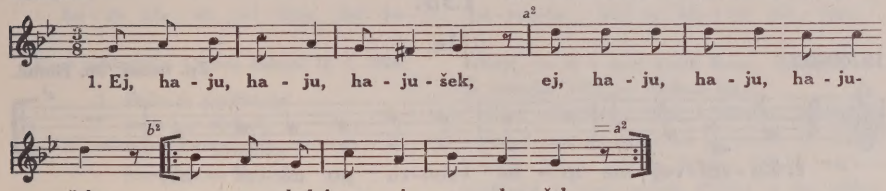

Text základní u Sušila III, 405 (574).

Sl. 1., v. 1.: Ej, hora, hora Bartoš II, č. 105, Aj, hájek, hájek Lidéř., Ej, haj, haj, haj, haj Raděj., Haj, haju, haju Bystř. V., Aj, hora, hora Malc., Ej, haju, haju, hajušek Lomná; v. 2. porezál sem sa Bart. t., pořezal sem se Lidéř., . . jsem si maleček Bystř. V., . . som si malíček Malc., . . jsem si palušek Lom.

Sl. 2., v. 1.: porezál sem sa . . . ňa Bart. t., pořezal sem se . . . mě Lidéř., . . . sem . . ňa Rad.; v. 2. prijde . . . zhójí ňa Bart. t., přinde . . zhójí ně Lidéř., dójde . . . zhójí ňa Rad. Var. z Val. Bystř., Malc. a Lomné této slohy nemá. Píseň u Bart. pokračuje dále písní Ej, hora, hora, černý les; sr. tam. Var. z Rad. se touto slohou končí.

Sl. 3., v. 1.: Dyž ně Lidéř., má milá mně ho V. Bystř., Lomná (mi), keď ma ten malčok Malc.; v. 2. a přežalostně V. Bystř., při tom žalostně Malc., nad nim žalostně Lom.

Sl. 4., v. 1.: . . nebolí V. Bystř., ty milá Malc., Ej, něplač, milá Lomn.; v. 2. . . . ně . . zarostne Lidéř., šak on se brzo zahojí V. Bystř., . . ně ten malčok zaroste Malc., . . mi palušek zarosně Lom. Var. z Lomné se touto sl. končí.

5. sl. Až na něm tráva narosce (Sušil III). Var. z Malc.:

Tehdy ten malčok zaroste,
až na něm tráva naroste.

Touto sl. se var. z Malcova končů.

6. sl. má toliko var. z Lidéř. s odchylkami: On nězarostne, zahójí, už ně malíček nebólí. Tím se var. z Lidéř. končí.

Píseň z Val. Bystř. pokračuje slohou

Za dva měsíce neb za tři
bude maleček jak patří.

Variant pak přechází v píseň Za stodolenkú za našú, tam by svěčalo salašu; sr. tam.

Z variantů slovenských sr. Sborník Mat. Slov. II, 95, Slavia II_5 51 (jen 1. sl.) a Slov. spevy II, 157.

*

Motiv 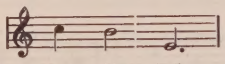

z 1a přikloňuje se ve variantech k harmonickým tónům, ale vždy mdlejšího melodického nápadu.

v 1b místo

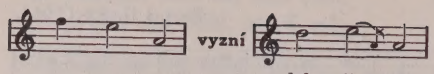

v 1d místo

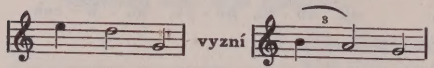

v 1e místo

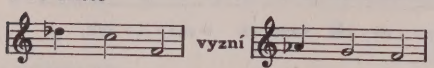

v 1f místo

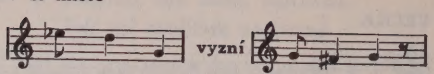

V 1c zachován motiv

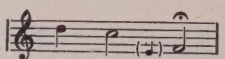

ale textem ztrácí svou tónovou souvislost.
Slov. sp. II, str. 157 je variant blízký 1d.

135.

1a

HLINSKO. Zp. Beneš. Sb. Hlobil.

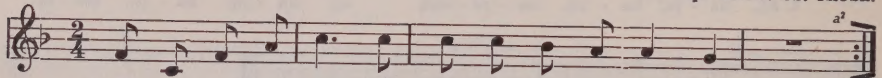

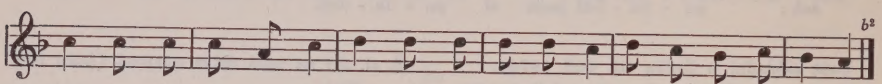

Zazpívejme sobě vzhůru po dědině,
[: nejedna panenka :] vzhůru hlavu zdvihne.

1b

ROZVADOVICE. Zp. Frant. Kéval, dělník. Sb. Fr. Kyselková.

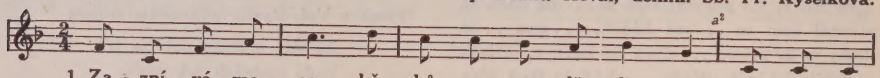

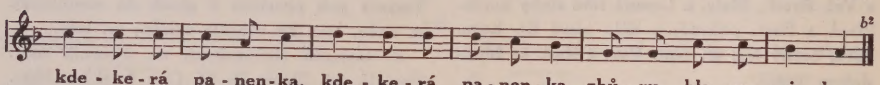

1c

ZÁBŘEH. Sb. Bohuslav Indra.

[1]) Vkládá se do všech slok.

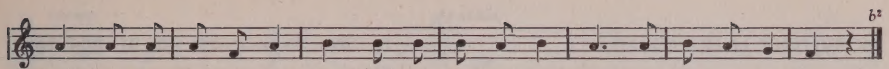

1d

LIPOV. Bartoš II, 117 (169).

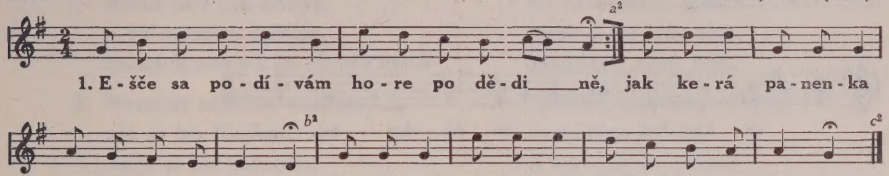

Text základní z Lipova Bartoš II, č. 169:

1. Ešče sa podívám
hore po dědině,
jak kerá panenka
hore hlavu zvihne.

2. Hore hlavu zvihne,
na mňa sa podívá:
»Co to za šohajek,
dyž k nám nechodívá.«

Sl. 1., v. 1.—2.: Zazpíváme sobě zhůru Rozvad., zazpíval on sobě vzhůru Zábřeh, zazpívejme sobě vzhůru Hlinsko; v. 3.—4. kdekerá ... zhůru Rozvad., kde která ... hlavu z okna Zábř., nejedna ... vzhůru Hlin.

Sl. 2., v. 1.—2.: Hlavu zhůru ... z okna Rozv., Vzhůru hlavu ... z okénečka kouká Zábř., Hlin. (z okynka vyhlídne); v. 3.—4. šohaje, co se v noci toulá Rozv., Zábř., co se za šohajek tólá po dědině Hlin.

Var. z Rozvad., Zábř. i Hlinska přecházejí odtud k motivu toulá on se, toulá (sr. skup. Udeřila jedna, udeřila druhá, Odbila atd.) a přidávají k tomu píseň: Dybys ty byl přišel, než měsíček vyšel; sr. tam).

*

Variant 1d odbočuje nejdále od motivu z 1a

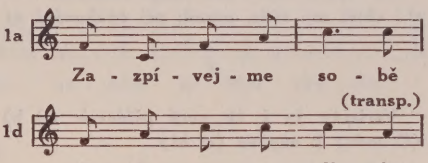

136.

1a

MORKŮVKY U HUSTOPEČ. Zp. Frant. Úda. Sb. H. Bím 1904.

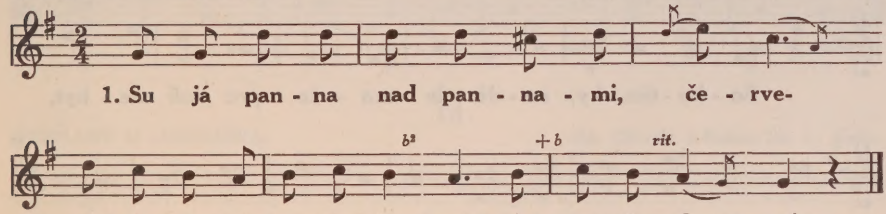

1b

MORKŮVKY U HUSTOPEČ. Zp. Ant. Najman, 77l. Sb. H. Bím 1904.

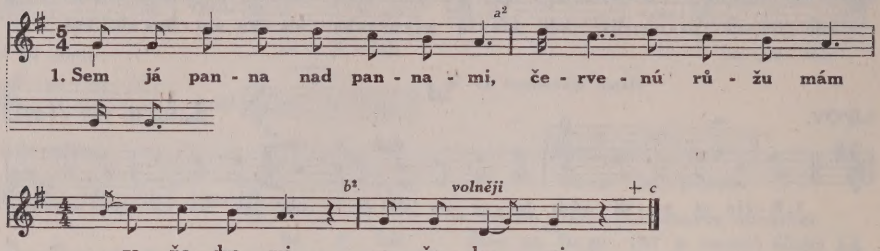

1. Sem já panna nad pannami,
červenú růžu mám [: za ňadrami. :]
2. Kdo by chcel mú růžu trhat,
mosel by byt šohaj [: obíraný. :]
3. Mosel by mět pérka,
pres obě raménka [: na dvě strany. :]
4. Mosel by mět paláš,
klobúček na guráš, [: premovaný. :]

Úda zpíval toliko dvě slohy. Odchylky v 2. sl.: chtěl mý růže, musel; při opakování oj.

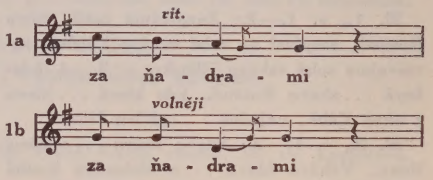

Varianty 1a i 1b mají přídavek (+ b) (C codu) k nápěvu (a^2 b^2)

137.

1a

Sušil III, 333 (455).

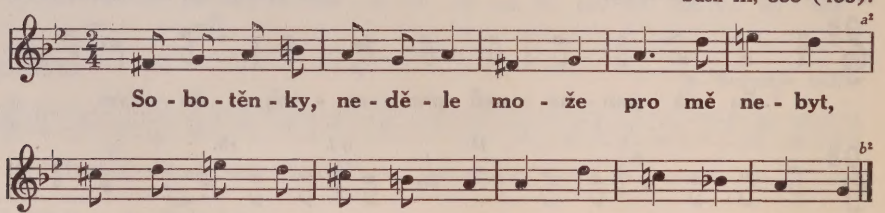

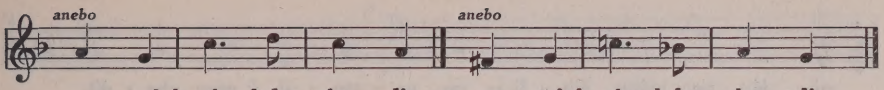

1. Sobotěnky, neděle
může pro mě nebyt,
a já nemám milého,
nemá k nám kdo chodit.

2. Nemám milého, nemám,
ale si ho hledám,
najit si ho nemožu,
potěš mě pán Bůh sám.

3. Hledám si já ho, hledám,
na šardickém poli,
najit si ho nemožu,
hlavěnka mne boli.

4. A když nemám milého,
nemám ani řeči,
a nemajú co plakat
moje černé oči.

1b

MLADCOVÁ. Bartoš I, 5 (6).

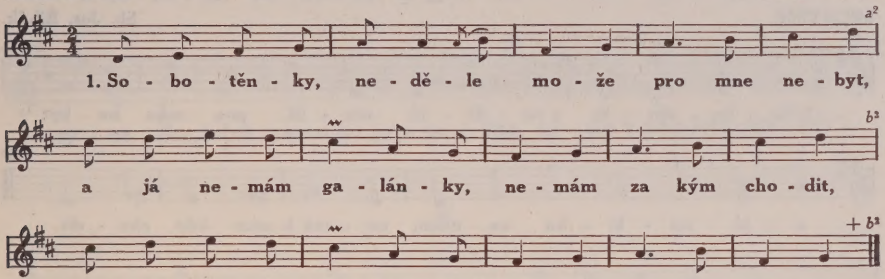

1c

SUCHOV. Bartoš II, 98 (134).

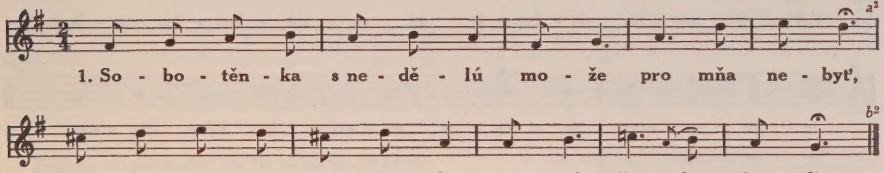

1d

DUBŇANY U HODONÍNA. Zp. Chludil a Belka. Sb. L. Kuba.

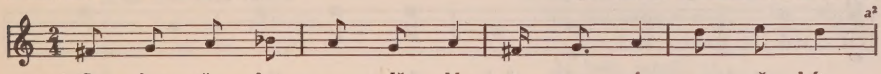

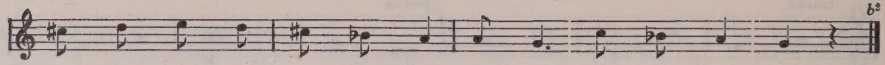

1e

MIKULČICE U HODONÍNA. Sb. Martin Úhrovič.

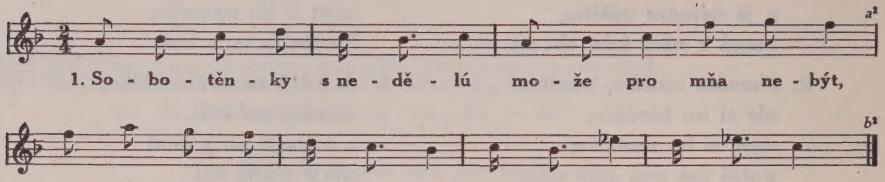

1f

MILOTICE. Sb. Jos. Řihák.

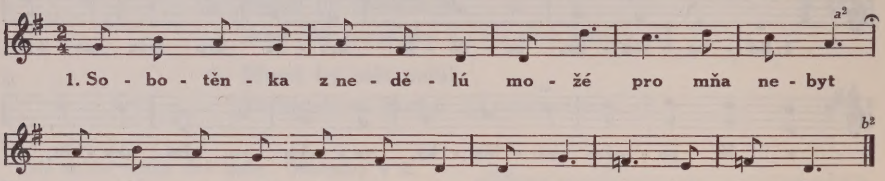

1g

SENINKA. Zp. Terezie Řezníčková, 511. Sb. H. Bím 1907.

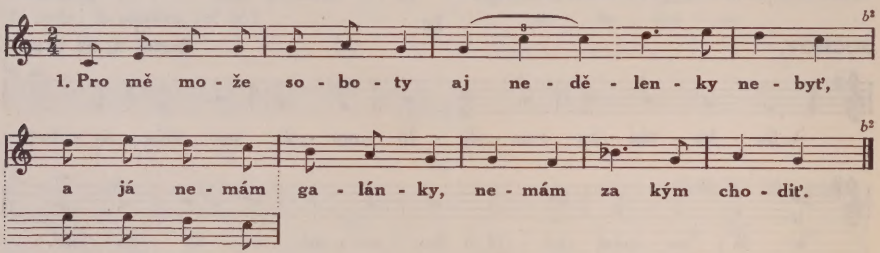

2

MILOTICE. Sb. Jos. Řihák.

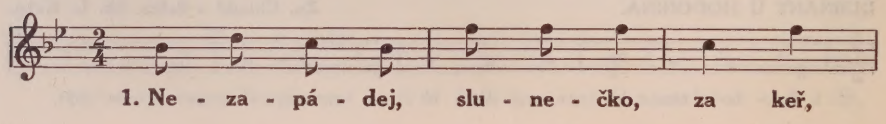

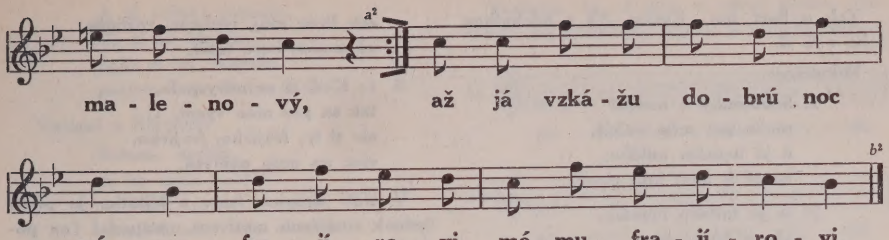

3

NIKOLČICE. Zp. Jos. Kučerová, 40l. Sb. Jan Dostal.

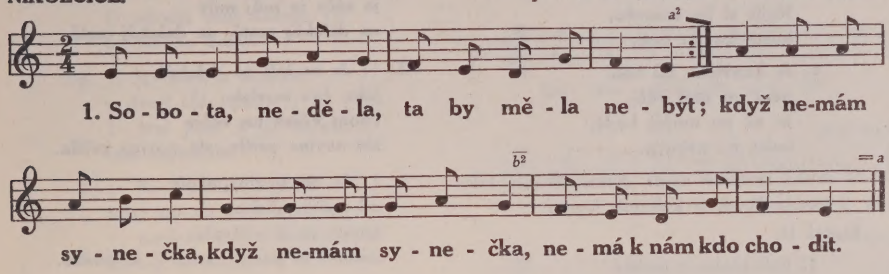

4

Lísa.

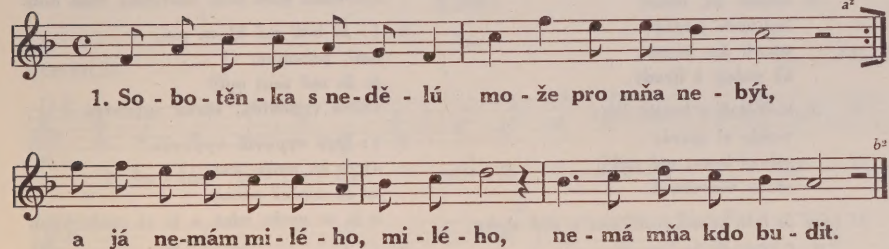

Textem se píseň dělí na tři skupiny. V první o marném hledání milého je základem var. ze Sušila III. S tím se shoduje Bartoš I:

1. Sobotěnky, neděle
může pro mne nebyt,
[: a já nemám galánky,
nemám za kým chodit. :]

2. A mám já galánečku
na uherském poli,
[: dyž si na ňu zpomenu,
hlavěnka mne bolí. :]

3. Dyž si na ňu zpomenu
ve dně nebo v noci,
[: hneď sa se mnú celý svět
do koła zatočí. :]

Tak u Bart Jan., Kytice, 33 s odchylkou lebo v 3. sl.

Mikulčice:

1. Sobotěnky s nedělú
může pro mňa nebýt,
a já nemám milého,
nemá k nám kdo chodit.

2. A já milého nemám,
ale si ho hledám.
Najít si ho nemožu,
potěš ňa, Bože, sám.

3. Hledám si já ho, hledám
v mikuleckém poli.
Najít si ho nemožu,
huavička ňa bolí.

4. Ja huavička ňa bolí,
není po méj vůli,
ja až po mojéj budě,
bolet ňa nebude.

V druhé skupině nemá dívka nikoho, kdo by ji budil. Zbudí ji kohútek jarabý.

Bartoš II:

1. Sobotěnka z nedělú
može pre mňa nebyť,
a já nemám miłého,
nemá ňa do budiť.

2. Obudí ňa, obudí
kohútek jarabý,
obudí ňa, obudí,
až poletí z hrady.

3. Kohútek z hrady letí,
vesele si zpívá,
stávaj hore, má milá,
už sa rozednívá.

U Lísy je tato píseň rozšířena o dvě slohy:

2. [: Obudí ňa, obudí
kohútek jarabý, :]
obudí ňa, obudí, obudí,
až poletí s hrady.

3. [: Kohútek s hrady letí,
on si pěkně zpívá, :]
stávaj hore, má milá, má milá,
už sa rozednívá.

4. [: Teprv malá chvílečka,
co som začala spáť, :]
ach Bože mój, rozboże, rozboże,
už mosím hore vstát.

5. [: Keď si sa nevyspala,
tak sa pre mňa vyspi, :]
ale si ty, frajírko, frajírko,
viec na mňa nemysli.

V třetí skupině, var. z Milotic, je píseň jednak rozšířena motivem nezapadej (na počátku), jednak motivem o milém, který vypovídá.

2. [: Nezapádej, slunečko,
nezapádej ešče, :]
ja ešče je můj milý
na dalekéj cestě, na dalekéj cestě.

3. [: Ja ne tak na dalekéj,
jako bys myslela, :]
enom včéra na večér
zlá novina přišla, zlá novina přišla.

4. [: Ja zlá novina přišla
od mého milého, :]
abych sa já vdávala,
mám-li já jiného, mám-li já jiného.

5. [: A já jiného nemám,
ale si ho hledám, :]
ja po milockém poli,
hlavěnka mňa boli, hlavěnka mňa boli.

6. [: Ja boli mě hlava má,
bolí, pobolívá, :]
ja že mě muj milý
věrně vypovídá, věrně vypovídá.

7. [: Dyž vypovíš, vypověz,
aj to se može stat, :]
ty sa možeš oženit
a já sa možu vdat, a já sa možu vdat.

8. [: Já sem sa už oženil
a ty sas nevdala, :]
na kehos ty, má milá,
na kehos čekala, na kehos čekala?

9. [: Čekala sem, muj mily,
čekala na tebe, :]
že až ty z vojny přindeš,
že si veznu tebe, že si veznu tebe.

V 2. var. z Milotic je odchylka ve 2. sl. (= 5.):

A já milého nemám,
ale si ho hledám,
najít si ho nemožu,
pomoz mně, Bože, sám.

Variant z Nikolčic:

Sobota, neděla,
ta by měla nebýt;
[: když nemám synečka, :]
nemá k nám kdo chodit.

pokračuje motivem o černém ďáblu ve sl. 2.—4.; další slohy jsou:

5. [: Přijď, milá, k muzice,
prosím tě velice; :]
[: odvališ mně kámen :]
od mojího srdce.

6. [: Šla milá k muzice,
u dveří tam stála, :]
[: bral jsem ji do tance, :]
ona zaplakala.

7. [: Proč pláčeš, naříkáš,
když mě tu ještě máš? :]
[: tenkrát můžeš naříkat, :]
až mě neuhlídáš.

Z var. sloven. sr. Kollár I, 157 (jen poslední sl.), Slavia II$_5$ 143.

Varianty 1a—f jsou si velmi blízko. Obzvláště na posledním motivu je podoba zřejmá.

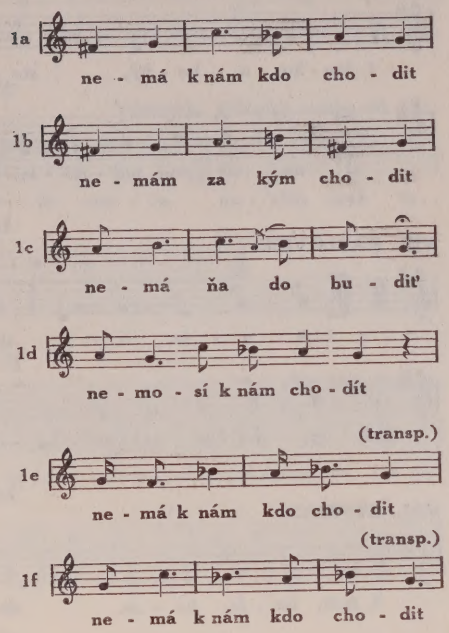

138.

1a

KOSTICE. Sb. J. Pilát.[1])

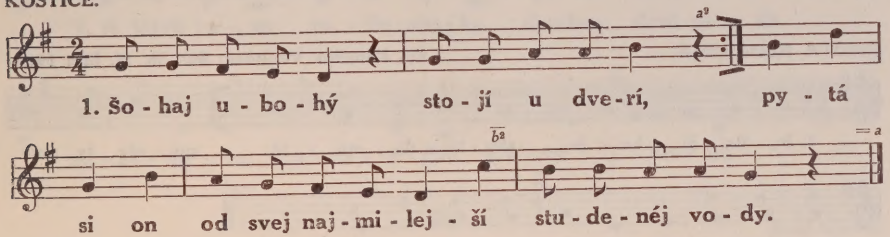

1. [: Šohaj ubohý
stojí u dverí, :]
pytá si on od svej najmilejší
studenéj vody.

2. [: Podaj mi, milá,
podaj vodičky, :]
ať si já tady u vás napojím
svoje koníčky.

[1]) Táž melodie u Bartoše II, 273, 385 s odchylkou na 1. místě v 3. taktu od konce

1b

LUBINA. Zp. Martin Lukač, 34l. Sb. Frant. Kyselková.

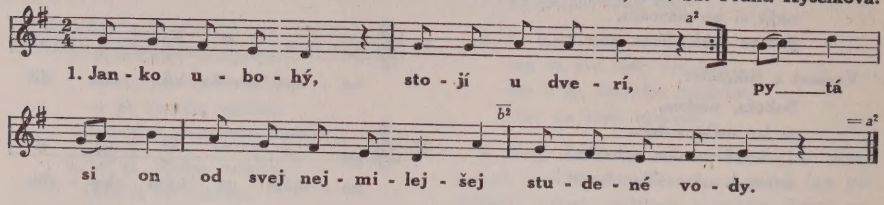

1c

VEL. KARLOVICE. Zp. Maruša Petřeková. Sb. Meth. Dušek.

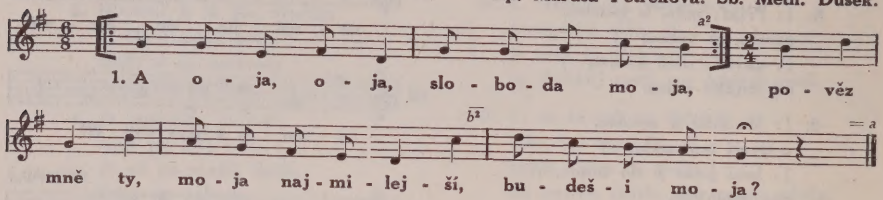

1d

VAL. BYSTŘICE. Zp. Anna Kopecká, 26l. Sb. H. Bím 1907.

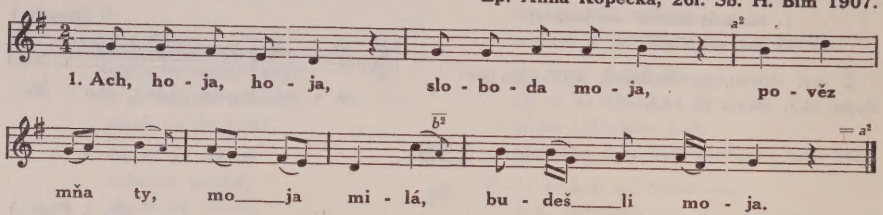

1e

LHOTA NEDAŠOVA. Zp. Kateřina Vaňková, 59l. Sb. H. Bím 1908.

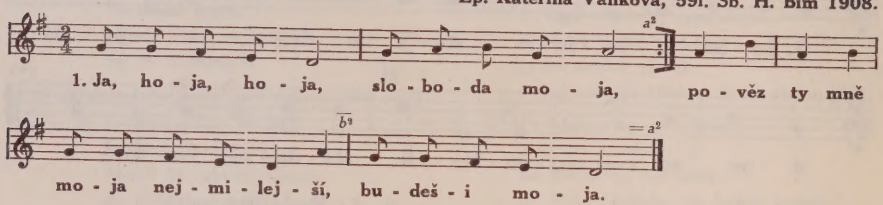

1f

BRUŠPERK. Sb. Josef Mojžíšek.

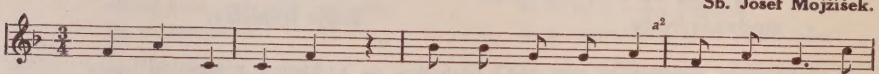

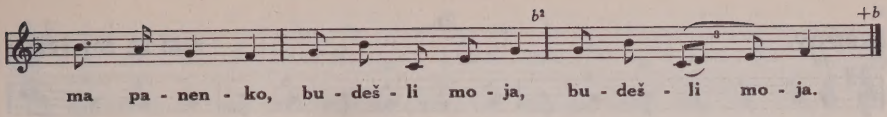

1g

Václavek, Valašská svatba 40 (7).

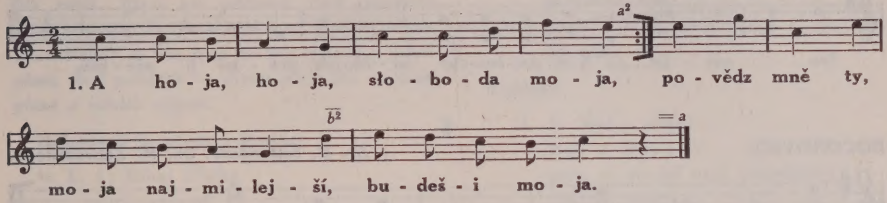

1h

KUNČICE POD ONDŘEJNÍKEM. Sb. Ant. Pustka.

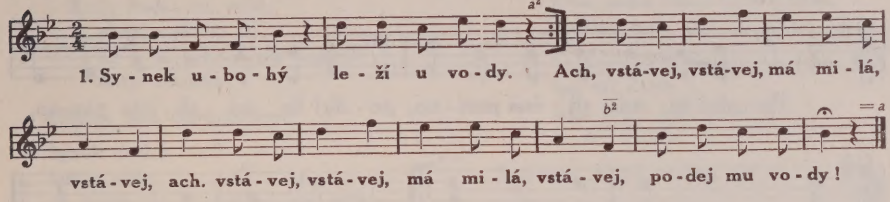

2a

PŘÍBOR. Sušil III, 207 (212).

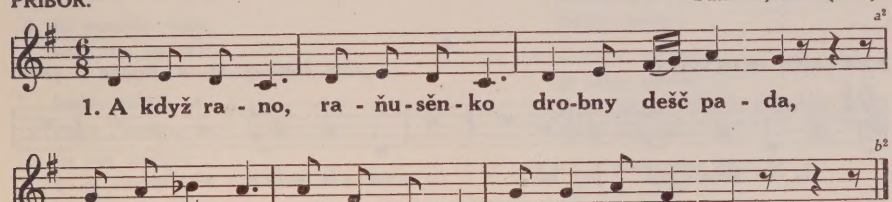

2b

Sušil tamtéž

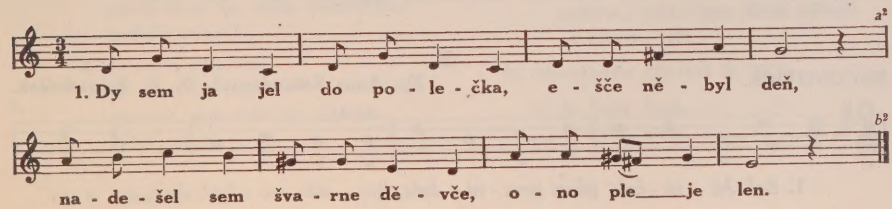

2c

SKŘIPOV. Sušil III, 207 (212).

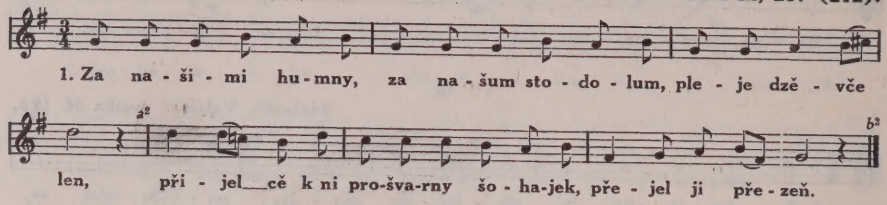

3

BOCONOVICE. Zp. P. Szkandera. Sb. R. Zahradníček.

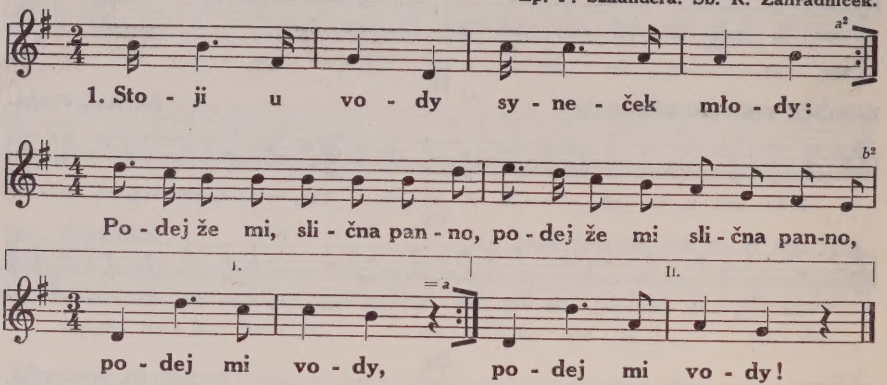

4

KRAVAŘE, HLUČÍNSKO. Zp. Žídková. Sb. A. Brotan r. 1909.

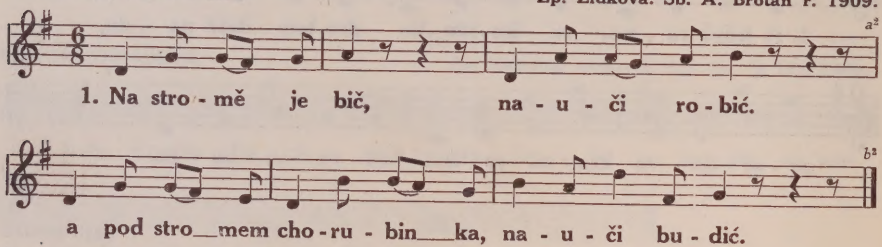

5

BOCONOVICE. Zp. Anna Szkanderová. Sb. R. Zahradníček.

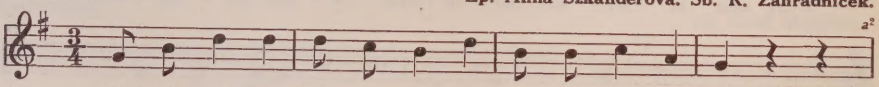

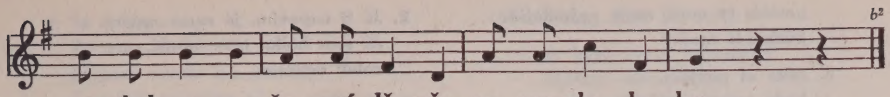

Pojítkem těchto písní je motiv biče, který učí robit. Písně se počínají buď prosbou o vodu nebo dotazem milého, bude-li dívka jeho. Někdy se oba tyto motivy spojují v jedné písni. Jiný počátek — dívka pleje len — mají písně z lašské oblasti.

Nejprostší je píseň z Kostic:

1. [: Šohaj ubohý
stojí u dverí, :]
pytá si on od svej najmilejší
studenéj vody.

2. [: Podaj mi, milá,
podaj vodičky, :]
ať si já tady u vás napojím
svoje koníčky.

Kunčice pod Ondřejníkem:

1. Synek ubohý
leží u vody.
[: Ach, vstávej, vstávej, má milá,
vstávej, :]
podej mu vody.[1])

2. Já nemožu vstát,
vody mu podať;
[: z rána je rosa a já jsem bosa, :]
budě ozabať.

3. Obuj cukličky
na své nožičky,
[: a jak dá Pán Bůh jenom trošičku, :]
kup si střevíčky.

Vel. Karlovice:

1. [: A oja, oja,
sloboda moja, :]
pověz mně ty, moja najmilejší,
budeš-i moja?

2. [: Já ti nepovím,
já sama nevím; :]
vyrostla sem jako ta malena,
robiť neumím.

3. [: A dyž neumíš,
já ťa naučím; :]
roste v lesi taková bylina,
co dělať učí.

Lubina:

1. [: Janko ubohý
stojí u dverí; :]
pytá si on od svej nejmilejšej
studené vody.

2. [: Já dzej nepodám,
lebo som bosá;]
bude padat zitraj navčas ráno
studená rosa.

3. [: Roste poli bič,
ten učí robit;]
jaka brezi, taka materija,
ze sna obudit.

Václavek, Valaš. svatba 40:

1. [: A hoja, hoja,
sloboda moja, :]
povědz mně ty, moja najmilejší,
budeš-i moja?

2. [: Já ti nepovím,
já sama nevím, :]
ja su mladá jako ta jahoda,
robiť neumím.

3. [: V polu roste bič,
ten učí robiť :]
a v březině taková metlica
ze sna probudí.

4. [: Ešče néni nic,
už sa strojíš biť, :]
uchovaj mňa, Pane Bože věčný,
za takého ísť.

St. Hrozenkov (Bartoš II, 273):

1. Ja hoja, hoja,
sloboda moja,

[1]) V rukopise chybí.

povedz ty mně, moja najmilejšá,
budzěš-li moja?

2. Jako ci povjém,
kedy sama nevjém?
Já som mladá jako ta jahoda,
já robic nevjém.

3. Roscě v polu bič,
ten učí robic,
na brezi je taká materija,
ze sna obudzic.

4. Ešče nihdže ništ,
už sa strójíš bic,
uchovaj mňa, Panebože věčný,
za korhela isc.

Javorník (Bartoš II, 385):

1. Šohaj ubohý
stójí u dverí,
ptá si on od svojí najmiléjší
studenéj vody.

2. Já ti nepodám,
a já sem bosá,
spadła na mňa včera o pů noci
studená rosa.

3. Ja hoja, hoja
sloboda moja,
povědz mně ty, moja najmiléjší,
budeš-li moja.

4. Já ti nepovím,
já sama nevím,
já sem mladá jako tá jahoda,
robit neumím.

5. V maštali je bič,
naučí robit,
na brezi je taká materia
ze sna probudit.

6. Ešče nikde nic,
už si chystá bič,
zachovaj nás panenka Maria
od korhela pryč.

Val. Bystřice:

1. Ach hoja, hoja, sloboda moja!
Pověz mňa ty, moja milá,
budež-i moja!

2. Já ti nepovím, já sama nevím.
Já sem holka tuze mladá,
robiť neumím.

3. Na klínku je bič, ten učí robiť;
na březi metla březová,
ta učí robiť.

4. Ešče nejsem tvá a už mňa chceš bíť?
Chraň mňa, Bože, Panna Maria,
tě za muže míť.

Lhota Nedašova:

1. Ja hoja, hoja,
sloboda moja,
pověz ty mně,
moja nejmilejší,
budeš-i moja.

2. Já ti nepovím,
já sama nevím,
já su ješče
tuze mladé děvče,
robit neumím.

3. V hoře roste bič,
ten učí robit,
na březi je
taká materija,
z rána obudit.

4. Ešče nemá nic,
už sa strójí bit;
uchovej mňa,
Pane Bože věčný,
za takého ít.

5. Hore, údolím
hlava ňa bolí;
podej ty mně,
moja nejmilejší,
studenéj vody.

6. Já ti nepodám,
já su maličká,
já sa tuze
velmi, velmi bojím
tvého koníčka.

Brušperk:

1. Aj, hola, hola,
už je něvola;
pověz mi ty, ma panenko,
[: budeš-li moja. :]

2. Já ti něpovim,
ja sama něvim,
ja jsem mlada jak jahoda,
[: robiť něumim. :]

3. V lese rostě bič,
ten uči robit;
a na břize metelička,
[: ta rano budit. :]

4. Ještě nemaš nic
a už bys chtěl bit;
opatruj mě, mily věčný Bože,
[: tvoji ženu byť. :]

Boconovice:

1. [: Stoji u vody
syneček młody; :]
[: podej že mi, slična panno, :]
podej mi vody.

2. [: Jakož ja ti mam
vody podati, :]
[: jestem bosá, zimna rosa :]
němožem obstać.

3. [: Maš dvě šatečky,
zaviň nožičky; :]
[: jak mi Pan Bog dospomože, :]
kupim střevičky.

4. [: Ej hoja, hoja,
děvčino moja, :]
[: povědz že mi, moja milá, :]
či będzieš moja!

5. [: Němožeš vědzieć
ani povědzieć; :]
[: jestem młoda jak jagoda, :]
nèumim robić.

6. [: Rosne v lesie bič,
co učí robić, :]
[: a na březi mětulinka, :]
rano obudzić.

7. [: Ješče němáš nic,
už se strojiš bić, :]
[: to mně tež ty, můj synečku, :]
pocaluješ v řiť.
(ty němožeš mieć).

Od Příbora, Sušil III, 207:

1. A když rano, raňusěnko
drobny dešč pada,
susědova kravarečka
kravy vyhaňa.

nebo

1. Dy sem ja jel do polečka,
ešče nèbyl deň,
nadešel sem švarne děvče,
ono pleje len.[1])

2. Vyhnala jich v šire pole
a tam plela len;
přijel tu k ni šohajiček
na koňu branem.

3. Pomož Pan Bůh, ma děvečko,
jak ty pleješ len.
Dajž to Pan Bůh, můj synečku,
nejeď mi přezeň.

4. Nèpojedu, ma děvečko,
slub mi moju byť.
»Co bym ja ti slubovala?
nèumim robiť.

5. Nèumim ja kaše vařiť
ani chleba pecť.«
Nèstaraj se, moja mila,
naučim tě přec.

6. Kyj dubovy, kyj dubovy
nauči vařiť,
a hrabovy, ten nauči
tèbe chleba pecť.

7. Než bys ty mně, můj synečku,
měl kyje chystať,
volim radše, můj synečku,
tèbe zanechať.

8. Už sem ja je opuščeny
jak ten polni ptak,
kery lice ve dně v noci
po horach dolach.

Skřipov (Sušil III, 207):

1. Za našimi humny, za našum stodolum
pleje dževče len;
přijelče k ni prošvarny šohajek,
přejel ji přezeň.

[1]) Sl. 2. při této variantě odpadá.

2. Pomož tobě Pan Bůh, ma mila dževucho,
jak ty pleješ len.
A dajž to Pan Bůh, můj mily synečku;
nějedz mi přezeň.

3. A ja něpojedu, ma mila dževečko,
slub mi moju być.
A co bym ja tobě slubovala?
Něumim robić.

4. A dosci to jest ta robocička,
dyž ty pleješ len.
A ledva mne ta moja macička
vněvolila ven.[1])

5. A ohledni se, ma mila dževucho
na haj zeleny!
Kyj dubovy a makytovy
nauči robić.

6. Skoro by toto, můj šohajku, bylo,
ešče němaš nic,
a už by si nademnu potřisal,
že mne budzěš bić.[2])
Obezdři ty se, prošvarna dževucho

Boconovice:

1. Šel Janiček přez gruniček,
ještě nebyl deň,
spotkal se on švarné děvče,
co mu plelo len.

2. Bože, pomož, má děvečko,
mělas moju byt.
Jakož bych ja tvoju byla,
něumim robit.

3. Mam ta taku ratoleskę
v bukovem plotě,
co tě ona vynauči
každej robotě.

4. Ještě sis mě nenamluvil,
już mě strojiš bit;
to mně tež ty muj synečku
možeš bozat v řit'.
(možeš opustit.)

Kravaře:

1. Na stromě je bič,
nauči robić
a pod stromem chorubinka,
nauči budić.

2. Ešče nemáš nic
a slubuješ víc,
polub že mě, muj Honzičku,
třistarazu v řit.

Z variantů slovenských srovnej Slavia II_5 346, Slov. spevy II, 44 a 99.

*

Varianty 1a—h vázány jsou třetím motivem 1a, 1c, 1g

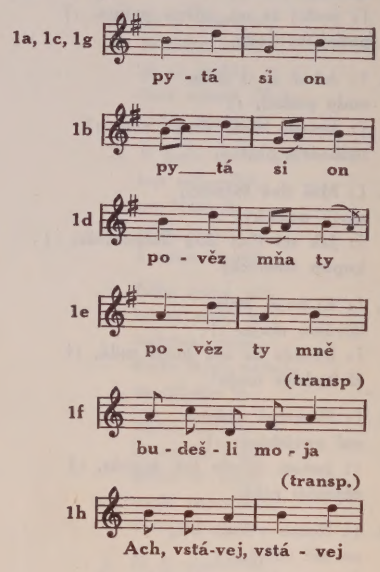

[1]) vyhnala kyjem.

[2]) Obezdři ty se, prošvarna dževucho,
na ten černy les!
Roscě tamyk březovy pruteček,
nauči cě přec.
Skoro synečku, skoro šohajičku,
skoro slubuješ.
Bo ty mi ešče, chvala Panu Bohu,
nězozkazuješ.

Okolek toho motivu z kvinty do kvarty (1e) se stahuje a do septimy (1f) rozepíná. Varianty 2a-b-c vázány jsou třetím motivem:

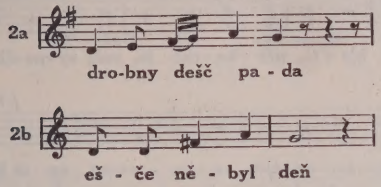

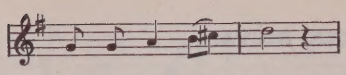

Modulace tonin v 2b je bohatá: C-G-a-E. Je to příznakem písní kraje příborského — místeckého.

Slov. sp. II, str. 44 »Ej hoja«, a str. 99 »Šohaj u dverí« jsou varianty 1a.

139.

1a

SVATOBOŘICE. Zp. Poluše Holečková. Sb. Jos. Kráčmer.

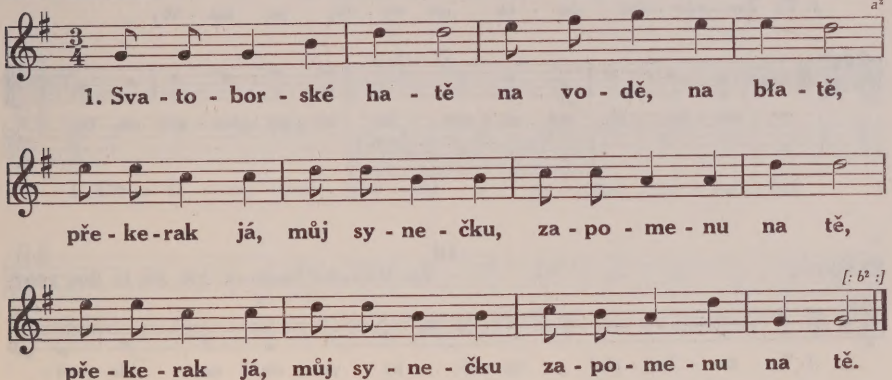

1. Svatoborské hatě
na vodě, na blatě,
[: překerak já, můj synečku, :]
zapomenu na tě.

2. Zapomeneš snadně,
má panenko, na mě,
[: až sa budu v kole točit, :]
nedívaj sa na mě.

3. Šak já sa nedívám —
dívajú sa oči,
[: překerak sa můj syneček :]
s jinú pannú točí.

4. Točí sa on, točí
a má černé oči,
[: a já dúfám v Pána Boha, :]
že sa mně naprosí.

5. Naprosí, naprosí,
svůj kłobúček smekne,
[: ešče na tom není dosti, :]
na kolena klekne.

6. Nesmekej, nesmekej
svoje porty zlaté,
[: já su děvčina chudobná, :]
ty hledáš bohaté.

1b

DOLNÍ BEČVA.

Zp. Vojkůvková. Sb. Hlobil.

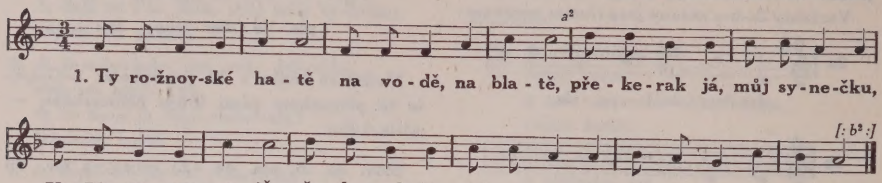

1c

VNOROVY.

Zp. Frant. Kůrečka. Sb. H. Bím 1907.

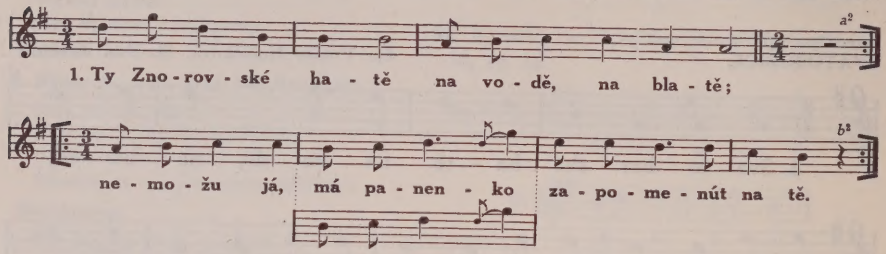

1d

ZAŠOVÁ.

Zp. Veronika Daňková, 73l. Sb. H. Bím 1907.

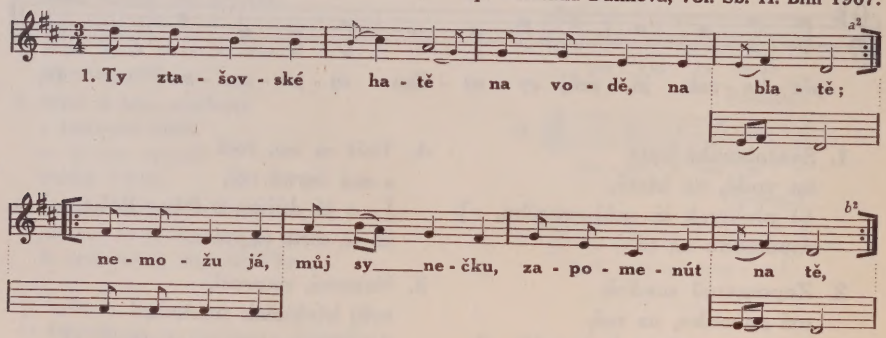

2a

Sušil III, 236 (270).

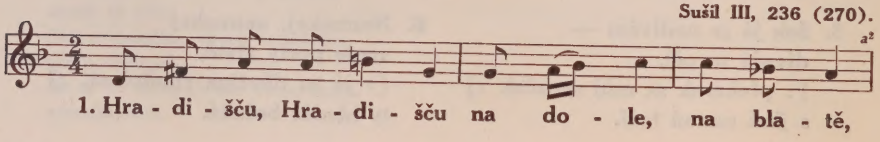

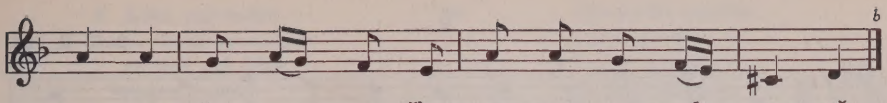

2b

Sušil II, 73 (173).

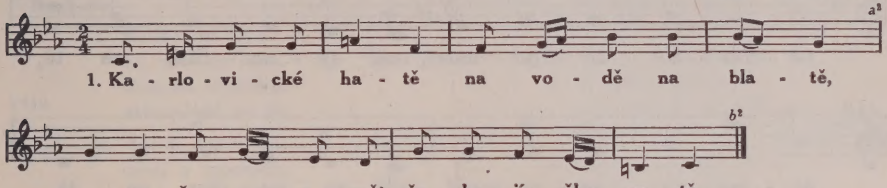

3

LÚČKY. Peck 16 (42).

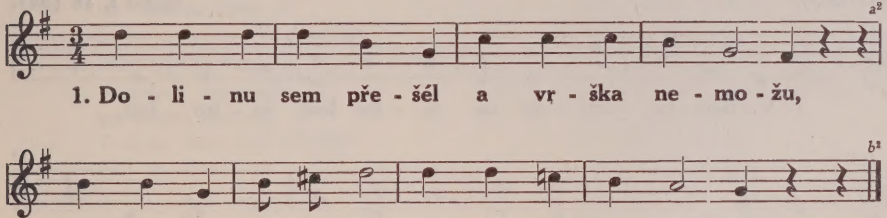

4

RATIBOŘ. Peck (89).

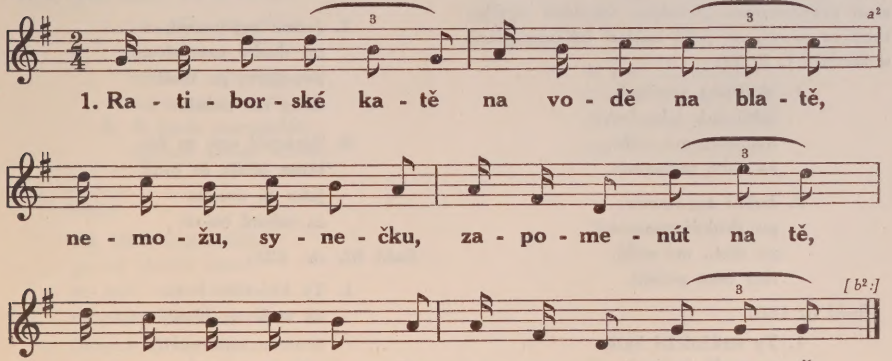

5

Sušil II, 132.

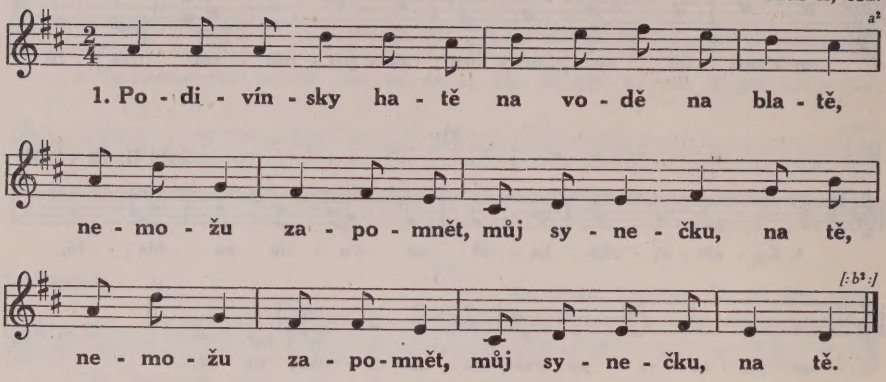

6

ZLINSKO.

Bartoš I, 15 (32).

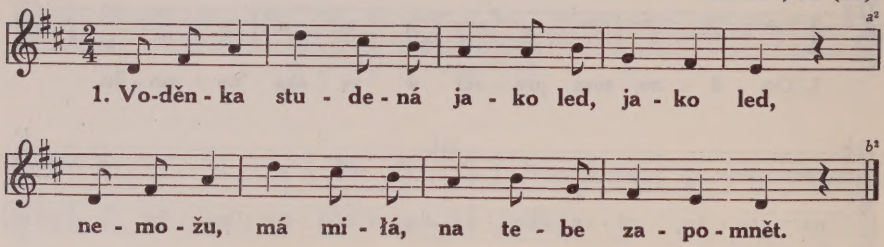

Společným motivem všech písní, které možno rozdělit ve čtyři skupiny, je nemožnost zapomenouti. Prostým výrazem vyniká skupina první, za jejíž základ béřeme píseň u Bartoše I, č. 32:

1. Voděnka studená
jako led, jako led,
nemožu, má miłá,
na tebe zapomnět.

2. Jednú zapomenu,
po druhéj zpomenu,
po třetí, má miłá,
slzy mne polejú.

Sušil II, 180:

1. Ty strážnické hatě
na vodě na blatě,
nemožu zapomnět,
moja milá, na tě.

2. Jednú zapomenu,
po druhé zpomenu,
ponejprv, po třetí
sluzy mě polejú.

3. Nechodil sem za ňú,
sama přišla za mnú
jako tá ovečka
za zelenú trávú.

Sušil III, str. 236:

1. Ty kojetské hatě
na vodě na blatě,
nemožu zapomnět,
můj synečku, na tě.

2. Jednó zapomenu,
po druhý zpomenu,
po třetí své líčka
slzama poleju.

3. Plakaly děvčátka
seďa u kravárně,
až se rozlíhaly
brněnský kasárně.

Ratiboř:

1. Ratiborské hatě
na vodě na blatě,
nemožu, synečku,
zapomenút na tě.

2. A dyž zapomenu,
zaséj si zpomenu.
Kerá bude moja?
Já si tebe veznu!

Zašová:

1. [: Ty zašovské hatě
na vodě, na blatě, :]
[: nemožu já, můj synečku,
zapomenút na tě. :]

2. [: Jednúc zapomenu,
po druhéj spomenu :]
[: a po třetí, můj synečku,
suzy ňa oblejú. :]

3. [: Já bych tebe chtěla,
dybych edem směla, :]
[: dybych edem od matičky
slovo uslyšela. :]

Píseň u Sušila III, 236 podrobněji zdůvodňuje, proč nelze zapomenouti:

1. Hradišču Hradišču
na dole na blatě,
nemožu, synečku,
zapomenót na tě.

2. Já bych zapomněla,
dybych jenom mohla,
dybych tě, synečku,
vorat neviděla.

3. Vorat neviděla,
praskat neslyšela,
šak bych já, synečku,
na tě zapomněla.

4. Dobře je přivykat
ale zle odvykat,
ale ješče horší
srdečko zamykat.

5. Já sem si ho zamkla
na devět zámečků,
ty's mně ho odemkl,
falešné synečku.

6. Falešné synečku,
falešné jsi hrubě,
že mně ukazuješ
svó lásku na dubě.

7. Ten dóbek uvadne,
lestí z něho spadne,
tak se naše lásce
nekdy konec stane.

Kratší je tato píseň u Sušila II, 132:

1. Podivinský hatě
na vodě na blatě,
nemožu zapomnět,
můj synečku, na tě.

2. Šak bych zapomněla,
dybych jenom chtěla,
dybych si, synečku,
na tě nemyslela.[1])

Pro motiv zapomnění připojuje Sušil III píseň z Komně, která sem náleží toliko 8. a 9. slohou:

8. Já bych zapomněla,
dybych jenom chtěla,
dybych ťa, šohajku,
tak ráda neměla.[2])

[1]) Jinde:

Jak bych zapomněla
na tvé sladké slova,
co sme rozpráviali
v našem humně stoja.

([2] Dybych si, synečku,
na ťa nemyslila.

9. Zapomněla bych já,
zapomněla lehce,
ale mé srdénko
zapomenút nechce.

Nejhůře je milé u muziky, když se točí hoch s jinou pannou, jako je to v písni ze Svatobořic.

Táž píseň je zapsána ve Vnorovách, odchylky v 1. sl. Ty znorovské, nemožu já, má panenko, zapomenút; 2. sl. mé srdénko; 3. sl. jak sa ze všech nejmilejší s jinú v kole; 4. sl. šak počkaj, ty falešníku, šak ty přijdeš prosit.

5. [: Šak ty přijdeš prosit,
na kolena klekneš, :]
[: ešče ti to nebude dosť,
aj, klobúček smekneš. :]

6. nesmekaj, děvečka.

Píseň zapsaná v Dolní Bečvě se liší od svatoborské v 1. sl. ty rožnovské; 2. na mě — snadně (přemístěno); 3. dívají; 4. a točí sa, však já doufám; 5. na kolena klekne, ještě . . dost nebude, svůj klobúček smekne; 6. nesmekuj . . nesmekuj přede mnou, vždyť já sem panna, bohatou. K tomu na víc sl. 7.—9.:

7. Syneček jak srnka,
oči má jak trnka,
jenom že mu zabraňuje
ta jeho maměnka.

8. Ta jeho maměnka
a celá rodina;
oni nechť tobě zajedou
pro paní do Brna.

9. Pro paní do Brna,
pro velmi bohatú,
ta která má svou postýlku
peřiny vystlanú.

Odchylná od těchto písní s motivem u muziky je píseň u Sušila III, 236 (sr. Sušil II, 73):

1. Karlovické hatě
na vodě na blatě,
nemožu zapomnět,
šohajínku, na tě.

2. Bodaj tě, šohaju,
bodaj tě nebylo,
co by mé srdenko
na tě nemyslilo.

3. Zapomeneš na mně,
mé srdenko, snadně,
dyž su u muziky,
nepohlídej na mně.

4. Jak bych zapomněla,
na tvé sladké slova,
co sme rozprávěli
v našem humně stoja?[1])

Ohlasem těchto písní o nemožnosti zapomnění je píseň u Bayera č. 86:

1. Ja Rožnove, ja Rožnove,
dřevěné městečko,
nemožu zapomeť
na tě, galánečko.

2. Ja Rožnove, ja Rožnove,
na vodě, na blatě,
nemožu zapomeť,
má panenko, na tě.

3. Ja Rožnove, ja Rožnove,
jak by kulú hodil,
není tam děvčate,
co by za ním chodil.

Peck 16 (42):

1. Dolinu sem přešél
a vrška nemožu,
na tebe, cérečko,
zapomět nemožu.

2. Jednúc zapomenu,
po druhéj spomenu,
po třetí, cérečko,
za tebú pohlédnu.

Tato 2. sl. je u Sušila II, 111 (262) závěrem písně, kterou Sušil nazval Zapomínati tíže než kamení voziti. Píseň Na tom panským poli dvě růžičky stojí se končí slohami:

[1]) U Sušila II je místo této strofy jiná:

Neběduj, děvečko, šak jich máš po světě
o synka jednoho, do Boha věčného.

Kamení voziti,
odpočnout si můžu,
na tebe, má milá,
zapomnět nemůžu.

Jednou zapomenu,
po druhý spomenu,
po třetí, má milá,
za tebou poběhnu

Motiv dolinu sem přešel je častý ve sloven. písních. Sr. Kollár I, 162: Doliny som prešol a vršky nemuožem.

*

Varianty 1a—1d váže sčasovka

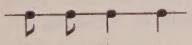

Sva - to - bor - ské

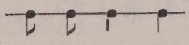

Ty rož-nov - ské
Ty zno-rov - ské
Ty za - šov - ské

Hlavní toniny d ve variantu 2a dospívá se z počátečního G—gV. Stupnice z tónů písňových

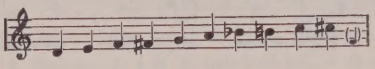

odpovídá zmíněným toninám.

Píseň Sušil II, čís. 173 2b je v hlavní tonině c se sčasovkou prvního taktu

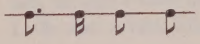

140.

1a

OD PŘÍBORA. Sušil III, 339 (467).

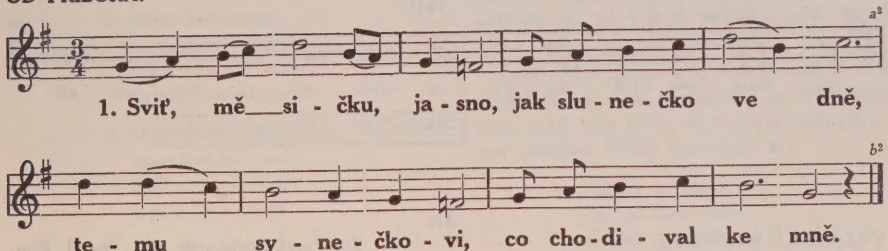

1. Sviť, měsičku, jasno,
jak slunečko ve dně,
temu synečkovi,
co chodival ke mně.

2. Chodival, chodival,
ale už nebudě,
něch sobě un chodi
zase hdě chce indě.

1b

HORNÍ SKLENOV. Zp. Veronika Matějková, Marjana Smolanová, Františka Čajanková. Sb. L. Janáček.

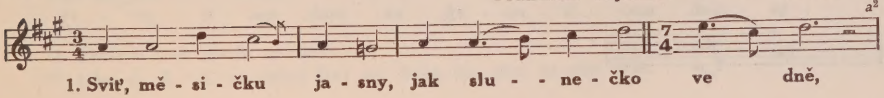

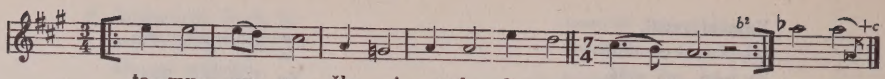

(Za každým veršem.)

1c

PETŘVALD.

Sušil III, 309 (410).

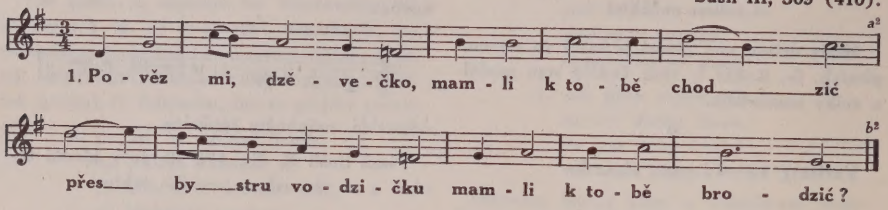

1d

VALAŠSKÁ BYSTŘICE.

Zp. Jiří Lušovjan, 55l. Sb. H. Bím 1907.

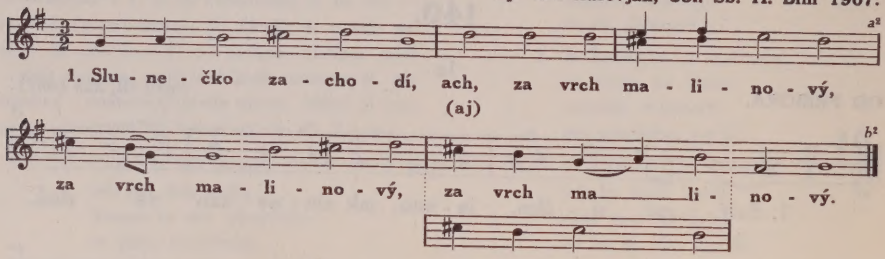

1e

VALAŠSKÁ BYSTŘICE.

Zp. Josef Steinhardt, 52l. Sb. H. Bím.

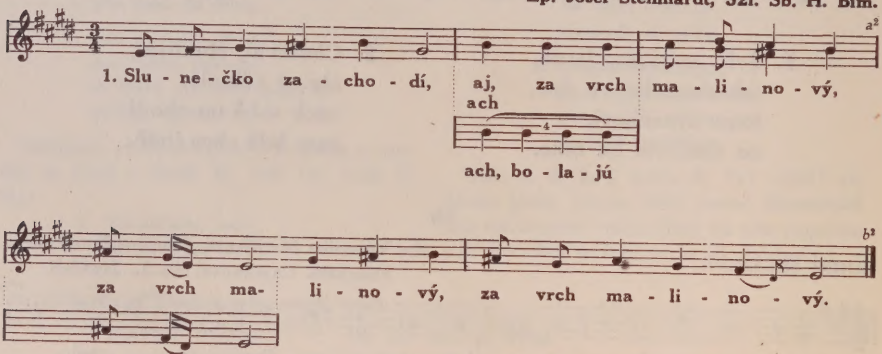

BOHUTICE. Sušil III, 332[1]) (454).

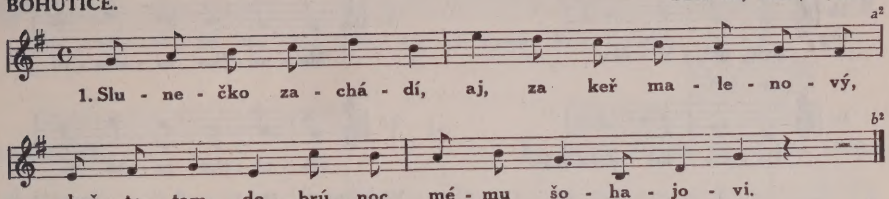

Společný je těmto písním výraz bolesti, že dívka chodí s jiným. V písni z Hor. Sklenova jsou spojeny obě skupiny: Sviť, měsíčku jasny i Slunečko zachodi. Klademe ji proto v čelo.[2])

1. Sviť, měsíčku jasny,
jak slunečko ve dně,
temu synečkovi,
co chodival ke mně.

2. Chodival, chodival,
ale už nebudě;
něch sobě un chodi
pro mě kdě chce jindě.

3. Moja postělenka
sama režna slama;
když nepřide žaden,
vyležim se sama.

4. Moja postělenka
maryjankem voni;
nědam se ja valať
leda komu po ni.

9. Slunečko zachodi
za vrch javorovy,
pravila ma mila,
že ju hlava boli.

10. Něboli ju hlava,
ale černe oči,
že se nevyspala
ze šuhajkem v noci.

Sušil III, č. 467 podává první dvě slohy této písně; odchylky v 1. sl. jasno, v 3. sl. zase. Val. Bystřice d) 1.—4. = 9.—10. sl. písně základní s odchylkami v 1. sl. přidává ach, v 2. plakala, ji, v 3. ji, ach bolí její, v 4. ach, pro synečka.

Píseň pokračuje:

5. Nežel, milá, nežel,
ach, že sem s tebú ležel,
[: že sem s tebú ležel. :]

6. Jedno poleženi,
ach, měl byť zavěšený,
[: měl byť zavěšený. :]

Val. Bystřice e) = 9.—10. sl. písně základní s odchylkami v 1. sl. aj, v 2. sl. má milá plakala, aj, v 3. sl. ja bolí . . . ach, bolajú aji, 4. sl. sa, aj, pro synečka.

Sušil 333 z Lichnova 1.—2. = naší 9.—10. s odchylkami v sl. 1. slunéčko za vršek jaborovy, moja mila plače, sl. 2. ale ju bola oči . . . pro synečka. Píseň pokračuje sl.:

3. Něboli ju hlava,
ale ju bola zuby,
že jeji syneček
už za inu chodi.

Var. český u Holase II, 37 Svěť, měsíčku, jasně celkovou náladou.

*

Všechny varianty 1a—f spojuje první motiv.

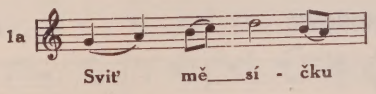

[1]) Textem sem píseň nenáleží.
[2]) Jako sl. 5.—8. se zpívá Daj mi, Bože, ten dar, sr. zde výše.

(transp.)

1b 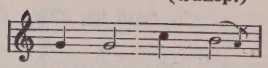

1c 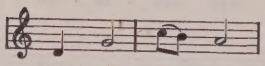

1d 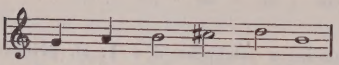

(transp.)

1e 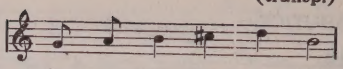

1f 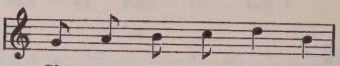

Varianty 1a, 1b, 1c mají t. zv. »moravskou modulaci«, t. j. sedmý snížený stupeň ♮ VII. Varianty 1d, 1e mají ♯ IV; stupnice je lydická.

141.

1a

BLATNICE. Zp. Jos. Sládek. Sb. H. Bím. Otiskl Bart Jan. 277 (503a).

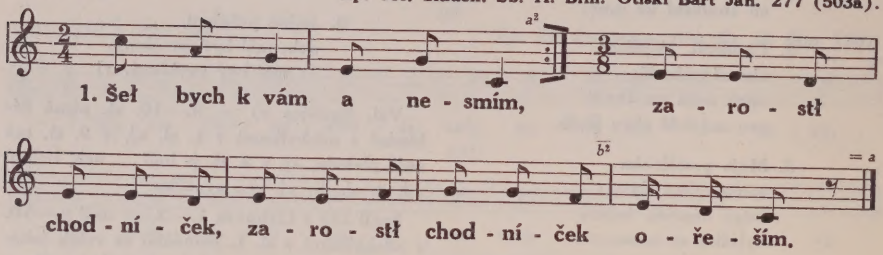

[: Šeł bych k vám a nesmím, :]
zarostł chodníček,
zarostł chodníček
ořeším.

[: Ořeší vysekám :]
a tebe, děvečko,
moja gaľánečko,
nenechám.

[: Ořeší na stranu, :]
já tebe, děvečko,
moja gaľánečko,
dostanu.

1b

VNOROVY. Zp. Martin Babulík, gajdoš, 60l. Sb. H. Bím 1907.

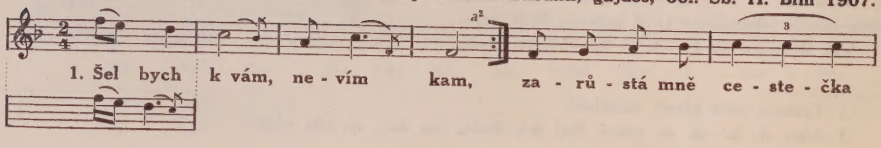

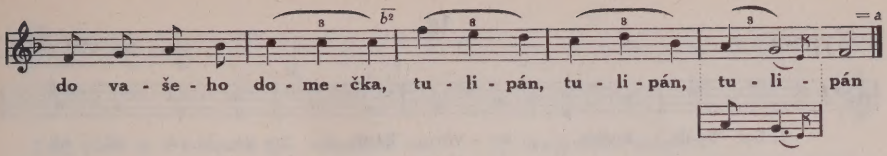

1c

VNOROVY. Zp. Martin Babulík. Sb. H. Bím 1906.

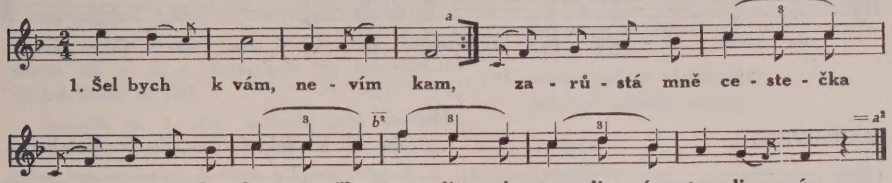

1d

JAVOREK. Zp. Jozefa Nikodymová, 49l. Sb. H. Bím 1906.

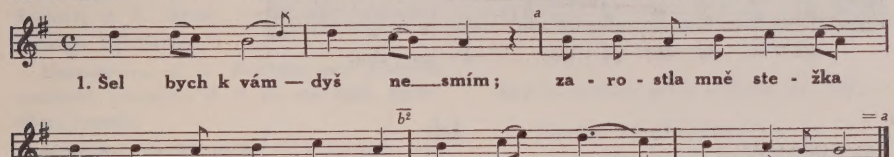

1e

NAMĚŠŤ NAD OSLAVOU. Zp. Kateřina Tomková, 84l. Sb. H. Bím 1898.

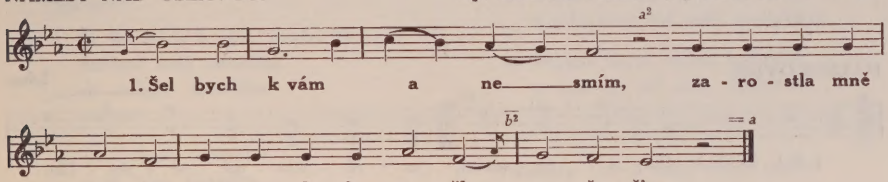

1f

VELKÁ. Bart Jan. 277 (503b).

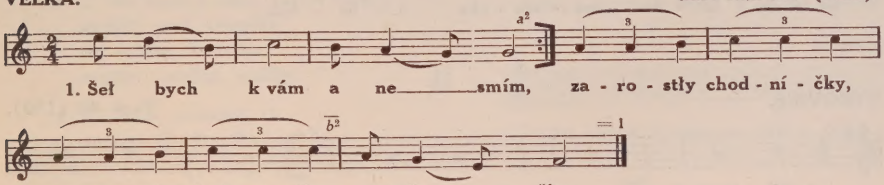

1g

SVATOBOŘICE. Bart Jan. 278 (504).

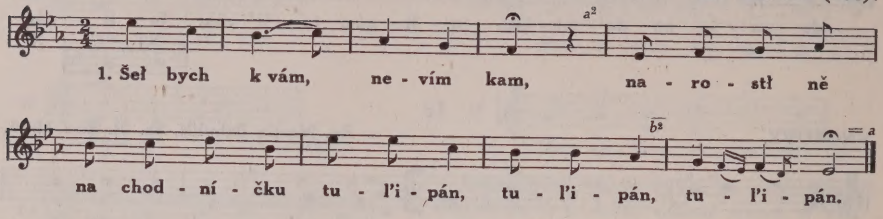

1h

MARŠOVICE. Zp. M. Coufalová, 82l. Sb. Fr. Kyselková.

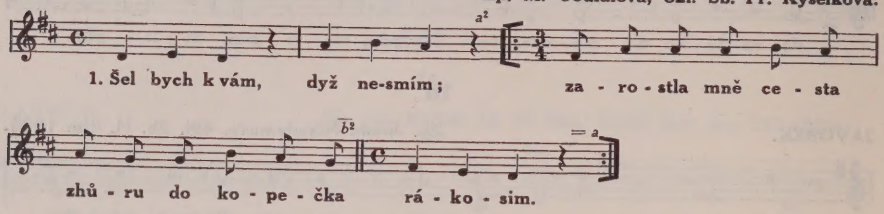

1ch

OD ROŽNOVA. Sušil III, 346 (k č. 475).

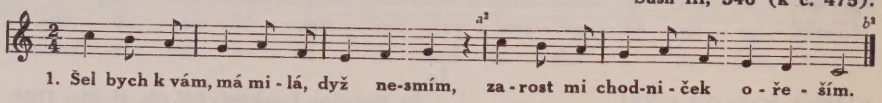

1i

HALENKOVICE. Lísa.

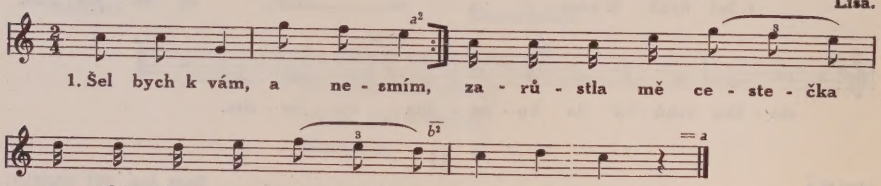

1k

VYZOVICE. Peck 48 (129).

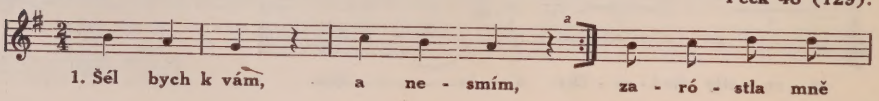

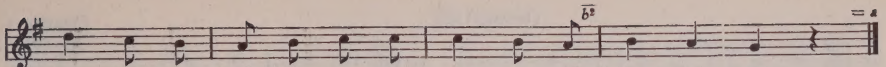

Text písní je v podstatě týž: odhodlání odstranit překážky, které brání chodit k milé. Základem je text z Blatnice.

Od Rožnova (Sušil III, 346) má shodné sl. 1.—2. s odchylkami v sl. 1. má milá, dyž, zarost mi; sl. 2. a duby, tebe tu, má milá. Stejně Bayer č. 157.

Javorek: sl. 1. dyž, zarostla mně stežka vzhůru do kopečka vořeším; sl. 2. vořeší, tebe, má panenko, krásná holuběnko.

Náměšť n. Osl.: sl. 1., v. 2. a 3. jako v Javorku, stejná odchylka v sl. 2. (rozmilá Maženko). Podobný je text písně z Maršovic: sl. 1. dyž, jinak jako v Javorku (cesta — rákosim); sl. 2. rákosi . . a já mou panenku, krásnou holuběnku.

Halenkovice: sl. 1. Zarůstla mně cestečka nedaleko městečka; sl. 2. tu, má milá, Anduličko rozmilá.

Vyzovice (Peck), toliko sl. 1. zaróstla mně cestička.

Jiný počátek má skupina písní ze Vnorov (dvakrát zapsána) a ze Svatobořic:

Vnorovy:

1. [: Šel bych k vám, nevím kam, :]
   zarůstá mně cestečka
   do vašeho domečka,
   tulipán.

2. [: Tulipán vysekám :]
   a já tebe, děvečko,
   moje zlaté srdečko,
   nenechám, nenechám, nenechám.

3. [: Šel bych k vám, nevím kam,[1]) :]
   zarůstá mně cestečka
   do vašeho domečka
   orešim, orešim, orešim.

4. [: Oreší vykosím :]
   a já si tě, děvečko,
   moje zlaté srdečko,
   vzít mosím, vzít mosím, vzít mosím.

Svatobořice:

1. Šel bych k vám,
   nevím kam;
   narostl ně na chodníčku
   tulipán, tulipán, tulipán.

2. Tulipán
   vykopám,
   a já tebe, moja miłá,
   nenechám, nenechám, nenechám.

3. Ořeší
   vykosím
   a já tebe, má panenko,
   vyprosím, vyprosím, vyprosím.

Jiný je počátek písně u Sušila III, 346:

1. Šaratice na pěkné rovince,
   chodil jsem tam k jedné švarné dívce.

2. Chodil jsem tam, ale už nebudu,
   zarůstla mně cesta vořešinó.

3. Vezmu paláš, vořeší vysekám,
   a tebe tam, má milá, nenechám.

4. Vezmu kosu, vořeší vykosím,
   a tebe si, má milá, vyprosím.

*

Varianty 1a—k váže první motiv.

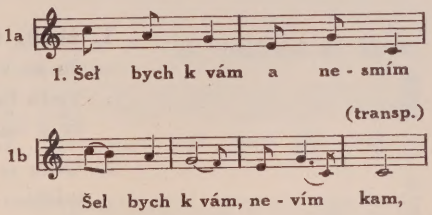

[1]) V jiném zápise: a nesmím.

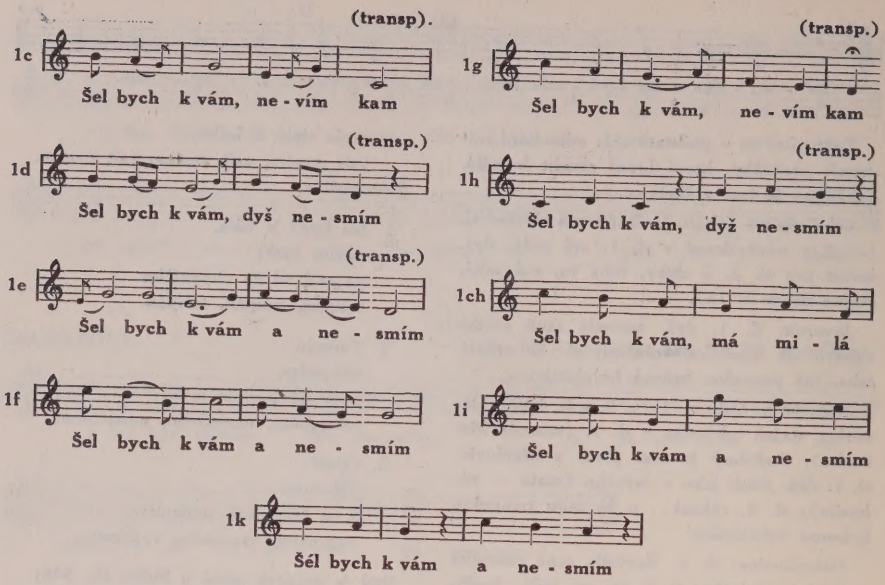

142.

1a

KOPŘIVNICE.

Bartoš II, 147 (217b).

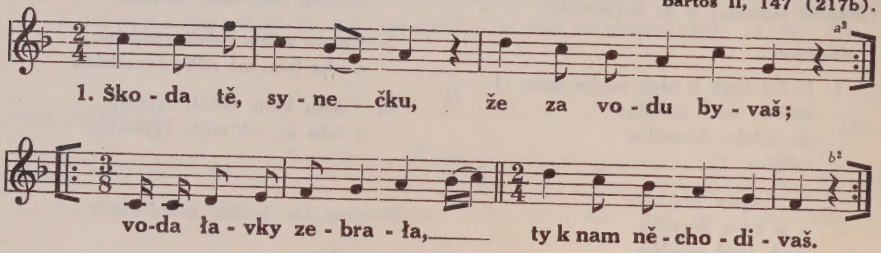

1. Škoda tě, synečku,
že za vodu byvaš;
voda ławky zebrała,
ty k nam něchodivaš.

2. Utnu ja vrbečku,
udělam ławečku,
aby moheł naščiviť
svoju galanečku.

1b

PRŽNO. Bart Jan. 199 (342).

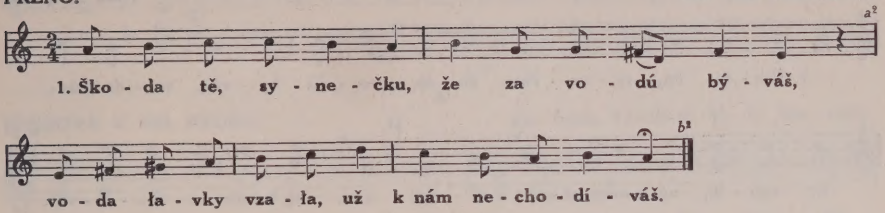

1c

JASENICE U VALAŠ. MEZIŘÍČÍ. Sb. Pernica.

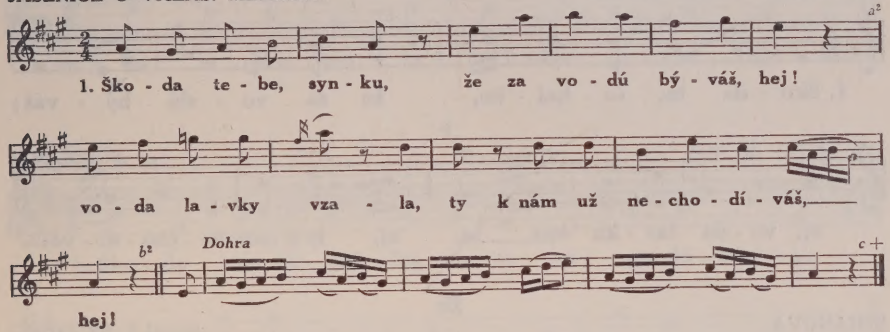

1d

PRŽNO. Sb. Jos. Rolčík.

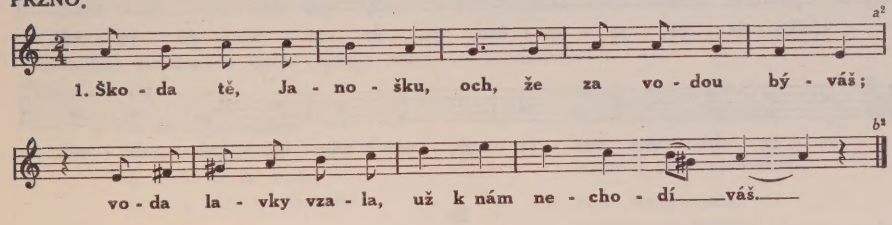

1e

HOŠŤÁLKOVÁ. Zp. Valčíková. Sb. Hlobil.

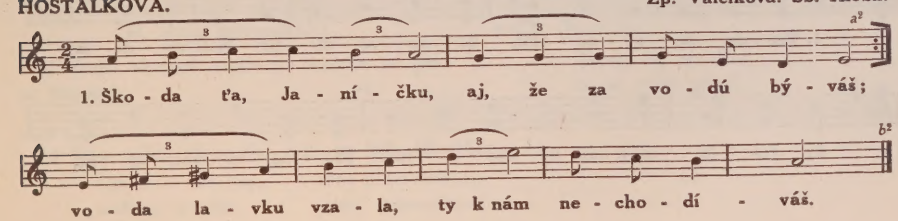

1f

RATIBOŘ. Peck 33 (90).

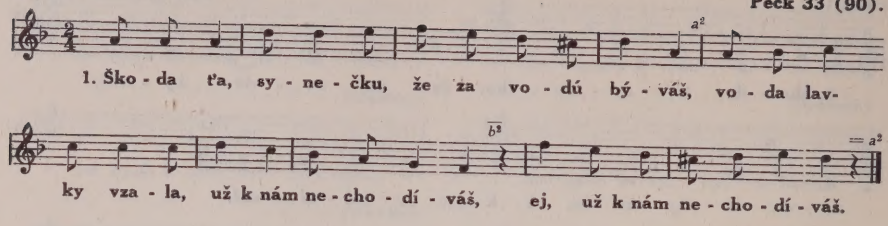

2a

VRBOVECKÁ KOPANICE. Sb. Martin Zeman.

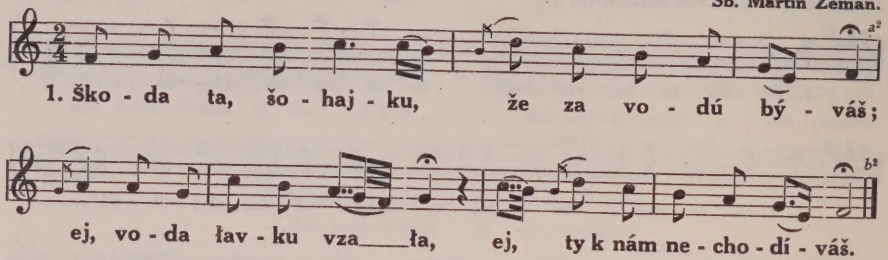

2b

JOHANOVÁ. Bartoš I, 77 (194).

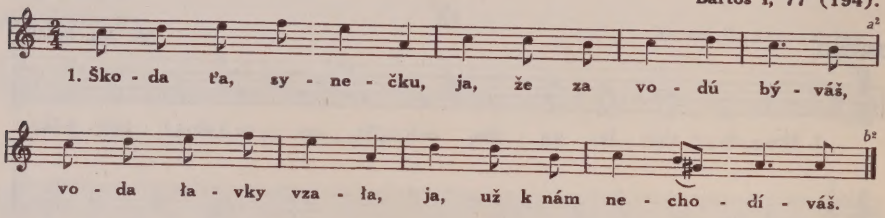

2c

KARLOVICE. Sb. Bartoš II, 147 (217a).

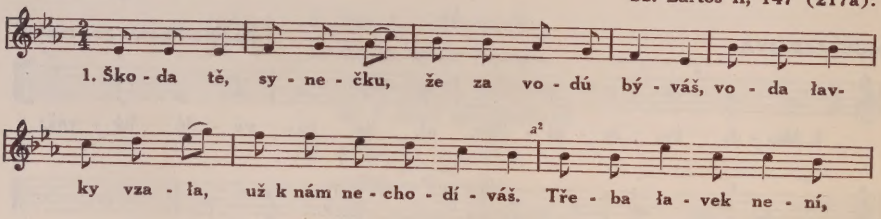

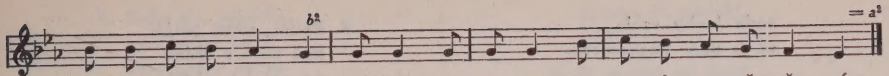

3

BŘEZOVÁ U UH. BRODU. Zp. Anna Vaculová. Sb. H. Bím 1910.

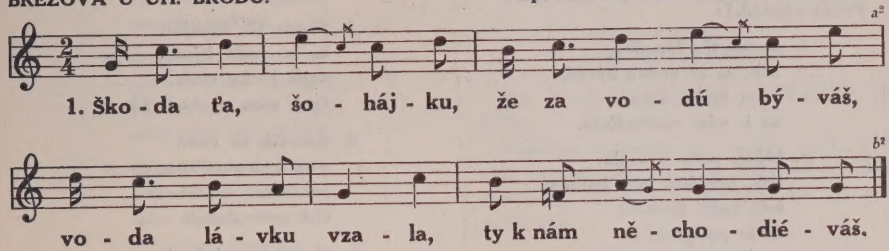

4

STRÁŽNICE. Sušil III, 347 (478).

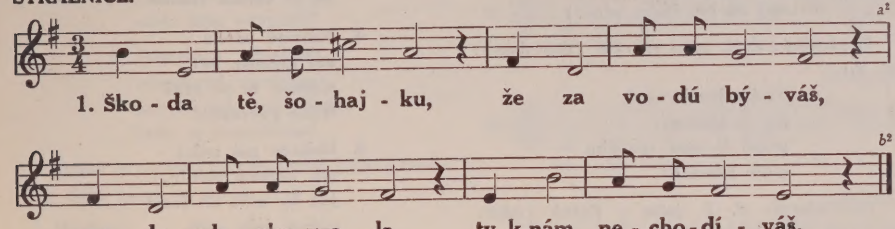

Základem příbuzných textů volíme píseň z Vrb. Kopanic:

1. Škoda ta, šohajko,
že za vodú býváš;
ej, voda ławku vzała,
ej, ty k nám nechodíváš.

2. Vytnem já vŕbečku,
preložím lavečku;
ej, tak si já naščívím
ej, svoju galánečku.[1])

V druhé skupině místo po mostku se jde po kamení:

Johanová:

1. Škoda ťa, synečku,
ja, že za vodú býváš,
voda ławky vzała,
ja, už k nám nechodíváš.

2. Voda ławky vzała,
půjdeme po kamení,
aj škoda, přeškoda,
našého potěšení.

Pržno (Bart Jan.):

1. Škoda ťa, synečku,
že za vodú býváš,

[1]) Sem náleží slovenský var. ze Suš. III, 347:

»Já utnu vrbečku, ešče si navščivím
udělám lavečku, svoju galanečku.«

voda ľavky vzała,
už k nám nechodíváš.

2. Voda ľavky vzała,
půjdem přes kamení,
kde budem nocovať
moje potěšení?

Pržno (Rolčík):

1. Škoda tě, Janošku,
och, že za vodou býváš,
voda lavky vzala,
už k nám nechodíváš.

2. Móže, nech si vzala,
och, přejdem přes kamení,
kde bude nocovat
moje potěšení?

3. Potěšení nemám,
ja, ale si ho hledám;
lesti ho nenajdu,
daj ně ho, Bože, sám.[2])

Karlovice: sl. 1. jako v Pržně (Bart Jan.); sl. 2.:

Třeba ľavek není,
ale je kamení,
přijdi k nám synečku,
moje potěšení.

Hošťálková: sl. 1. jako v Pržně (odch. v. 2. aj, v. 3. lavku, v. 4. ty).

2. Třeba lavky není,
já přejdu po kamení;
eště sa podívám
na své potěšení.

3. Třeba lavky není,
já přejdu po dřevečku,
eště sa podívám
na svú frajírečku.

Halenkov (Sušil III, 347):

1. Třeba lavek není,
přejdi přez kamení,
přijdi, edem přijdi
moje potěšení.

2. Přijdi, edem přijdi
koli razů v týdni,
po patej v nědělu
pro pentlu zelenú.

Jen počátkem sem náleží od Uherského Brodu (Sušil t., 347):

1. Škoda tě, šohajku,
že za vodú býváš,
voda lávky vzala,
ty k nám nechodíváš.

2. Šohajek za vodú
a já z druhej strany,
pohledňa na sebe
obá sme plakali.

3. Plačeš ty, plaču já,
plačeme obadvá,
neplač, galanečko,
už je darmo všecko.

4. Nebudu vesela
ani nemožu byt,
nemože sa ve mně
srdce rozveselit.

5. Hrkoce mé srdce
tak nekerú chvílu,
jak by mně ho řezal
nožem lebo pilú.

Březová u Uh. Brodu:

1. Škoda ťa, šohájku,
že za vodú býváš,
voda lávku vzala,
ty k nám něchodiéváš.

2. A já si urobím
z vŕbečky lavečku
a já si naščívím
svoju galánečku.

3. Galánečka moja,
ty si moja zrada,
keby mňa zabili,
ty bys bola rada.

[2]) Sr. Sušil I, 108:

Potěšení nemám, potěš mě, sám Bože,
potěš mě, Bože, sám, keď milý nemóže.

4. Keby ťa, šohájku,
pred nami zabili,
naše dvere by sa
samy otvorily.

5. Otvórtě sa, dvere,
dvere jasenové,
něch si já nězlámem
perenko zelené.

6. Rozmarýn zelený
seďom rokuóv kvitnúl —
povedz mi, můj milý,
už-is mňa odvyknúl?

7. Odvykám, odvykám
velice lahúčko,
jako by odpadlo
s jabloně jabúčko.

8. Fialenka drobná
seďom rokuóv kvitla —
povedz mi, má milá,
už-is mňa odvykla?

9. Odvykám, odvykám,
odvyknúť němóžem;
povedz mi, muój Bože,
jako si pomuóžem!

Úplně se rozbíhá text do jiných písní u Pecka 33. Sem náleží pouze sl. 1. a 2.

Ratibořː

1. Škoda ťa, synečku,
že za vodú býváš,
voda lavky vzala,
už k nám nechodíváš,
ej, už k nám nechodíváš.

2. Třeba lavek néni,
půjdem přes kamění,
nastalo mně s milú
tenkráť rozlúčení.

Další sl. 3.—4. je z písně Zdálo se mně, zdálo, že se od hor mračí; sr. tam; sl. 5.—6. z písně A dyž já pojedu na dol'inu orat; sr. tam.

Píseň z Hošťálkové pokračuje ve sl. 4.—5. motivem baladickým, který Bart Jan. 200 otiskuje jako píseň samostatnou:

4. Suďte, páni, suďte,
ach suďte podle práva;
já sem ju nezabil,
zabila se sama.

5. O já sem se díval

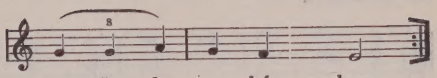

zabila se sama
březovým polínkem.

Var. český u Holasa V, 38 Škoda je, synečku.

Varianty slovenské sr. Kollár I, 85, 157, 158; Sborník Mat. Slov. II, 66 k písni z Březové v. 5., Slavia II, 5, 261 též, Slov. spevy I, 3, II, 118.

*

Varianty 1a—1f váže třetí motiv.

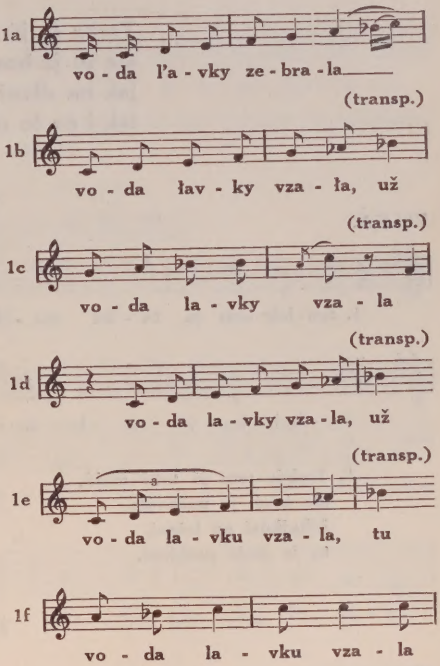

Slov. sp. I, str. 3 je jiný nápěv. Slov. sp. II, str. 118 je stejného nápěvu jako 1f, ale v tonině C moll.

143.

1a

ZE ZLÍNSKA.

Bartoš I, 38 (106).

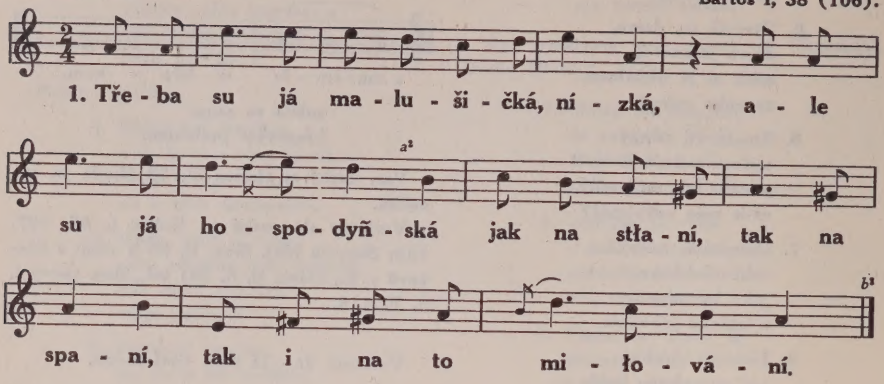

Třeba su já malušičká, nízká,
ale su já hospodyňská
jak na stłaní, tak na spaní,
tak i na to miłování.

1b

VELKÁ.

Sb. M. Zeman.

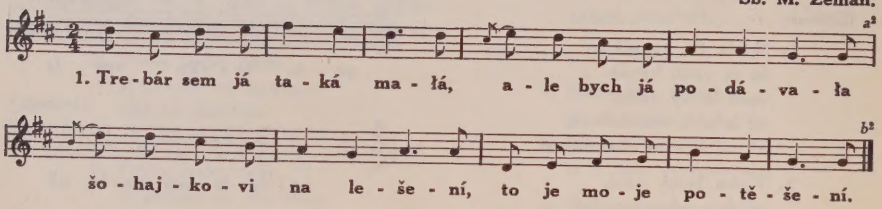

1. Trebár sem já taká małá,
ale bych já podávała
šohajkovi na lešení,
to je moje potěšení.

2. Trebár sem já taká nizká,
ale sem já hospodyňská;
de je co, aby nebyło,
aby sa to ukludiło.

1c

Jan Kunc, 142.

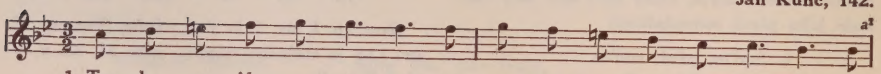

Píseň u Kunce pokračuje slohou:

2. Treba su já chlap chudobný,
ale su hospodár dobrý,
keď já nemám goralenky,
napijem sa z hrnka vody.

Varianty 1a, 1b, 1c vážou se motivy části b²

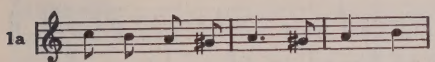

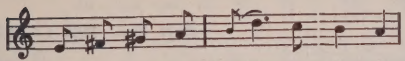

(transp.)

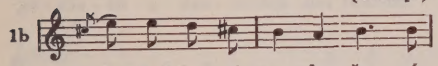

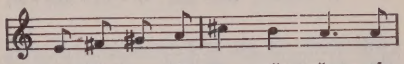

(transp.)

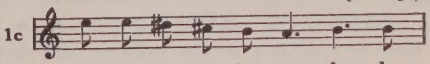

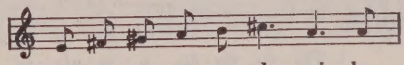

Z tónů v 1c lze sestaviti hypolydickou stupnici

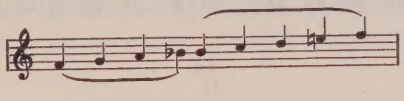

144.

1a

VAL. BYSTŘICE. Zp. Anna Fúsková, 23l. Sb. H. Bím 1907.

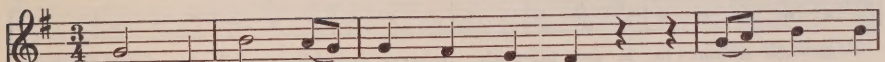

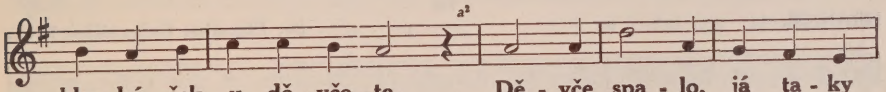

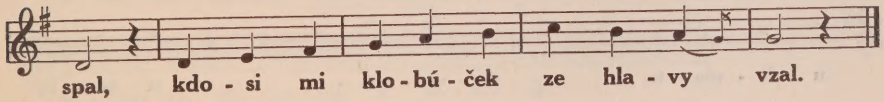

Tluču, tluču, otevřete,
nechal jsem klobúček u děvčete.
Děvče spalo, já taky spal,
kdosi mi klobúček ze hlavy vzal.

1b

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Jos. Zezulka, 58l. Sb. H. Bím 1907.

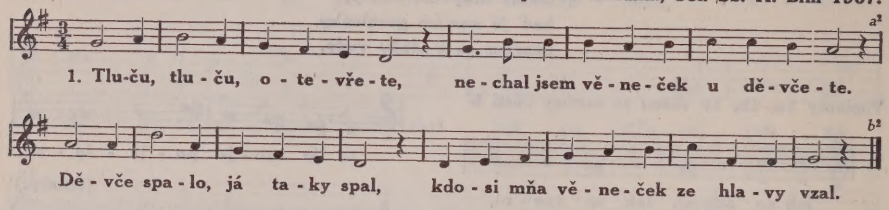

1c

OD VSETÍNA. Bart Jan. 702 (1325).

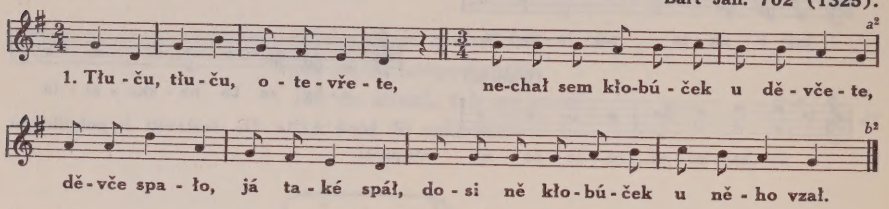

1d

VIDEČ. Sb. Ant. Brotan.

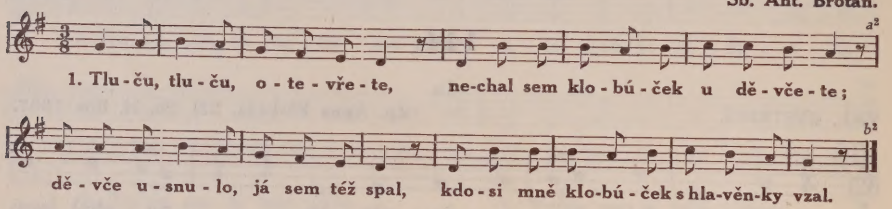

1e

HRANICE. Sb. Placatka. Guberniální 1819.

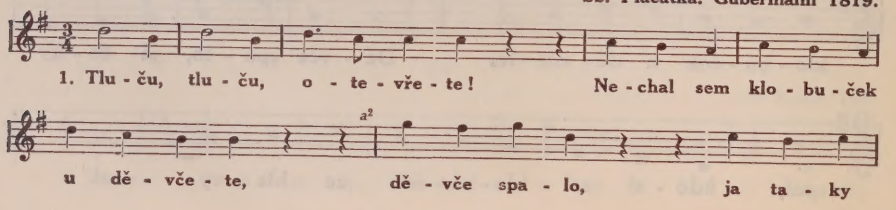

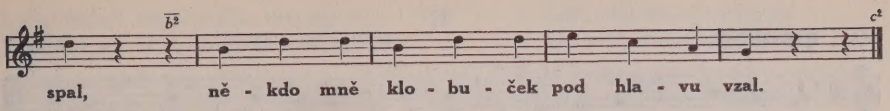

1f

NĚMČICE U IVANČIC. Zp. Anna Florianová. Sb. H. Bím.

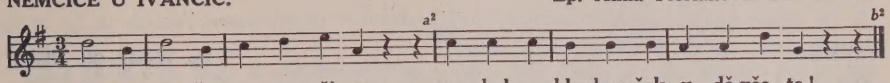

1g[1]

STŘELICE. Zp. Anežka Kučerová. Sb. Fr. Kyselková.

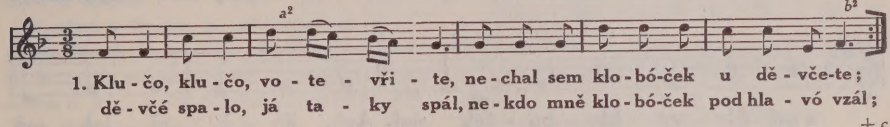

1g[2]

LÍŠEŇ. Bart Jan. 236 (419).

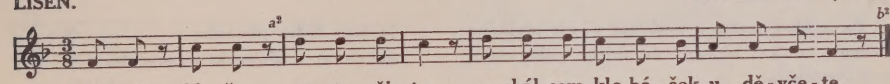

1h

KOŠÍK U NAPAJEDEL. Sb. A. Brotan.

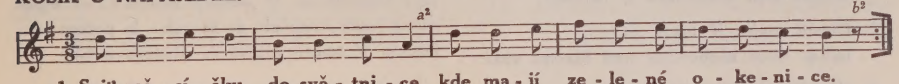

1ch

Z IVANČICKA. Sb. H. Bím 1897.

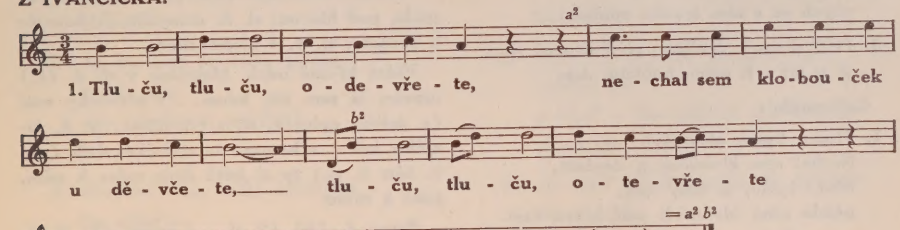

1i

VAL. BYSTŘICE. Sb.?

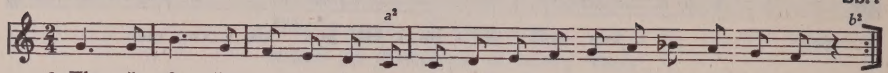

2a

VŘESINA. Zp. Hrbáč. Sb. Hlobil.

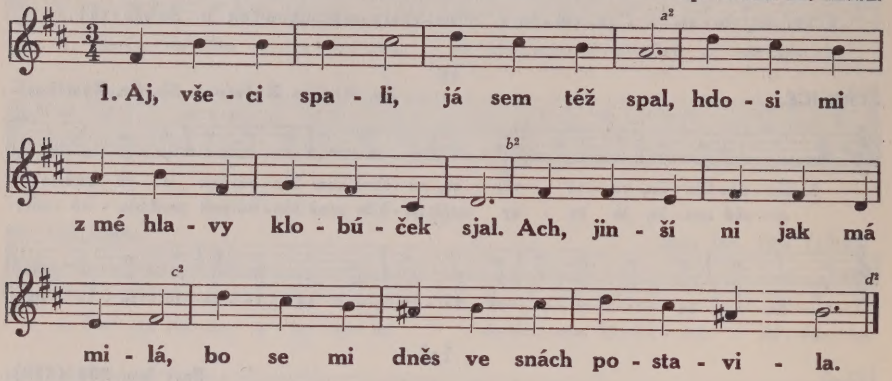

Za základ textu v podstatě všude stejného béřeme variant zapsaný ve sbírce guberniální a z Ivančicka.

Ivančice:

1. Tluču, tluču, odevřete,
nechal sem klobouček u děvčete.

2. Děvče spalo, já taky spal,
někdo mně klobouček nad hlavou vzal.

3. Nevzal, nevzal, muj Jeníčku,
visí tam v komurce na hřebičku.

4. Já sem ho tam pověsila,
abych se s nim trochu potěšila.

5. Přiď si proň, Jeníčku, přiď si proň sám,
já ti jej a k němu hubičku dám.

Guberniální:

1. Tluču, tluču, otevřete!
Nechal sem klobuček u děvčete,
děvče spalo, ja taky spal,
někdo mně klobuček pod hlavu vzal.

2. Nevzal, nevzal, muj Honzičku,
maš ty ho v komoře na hřebičku,
ja sem ti ho pověsila,
abych se s klobučkem potěšila.

Několikrát je píseň zapsána z Val. Bystřice u Rožnova. Odchylky v 1. sl. klobúček; sl. 2. spod hlavy; sl. 3. synečku, on visí; sl. 4. leda se s klobúčkem. V jednom zápise (1h) zapomene hoch věneček, ze kterého je potom klobúček. V tomto zápise se přidává sloha:

Přiď dnes večer, Jeníčku, k nám,
já ti ještě k němu huběnky dám.

Němčice u Ivančic: 1. sl. otevřite; sl. 2. ona spala, pod hlavou; sl. 3. nemyslite, v komoře u děvčete; sl. 4. s kloboučkem.

Videč kromě odch. klobúček v sl. 2. (1.) usnulo, já sem též, kdosi . . . s hlavěnky vzal (v dalším opise 1. sl. s hlavičky); sl. 3. Janíčku, leží . . v komoře na stolečku; sl. 5. (zde 2. část 2. sl.) ty si ještě dnes večer k nám, ještě k tomu.

Bayer č. 164 (2 sl. = našim 4): sl. 1. (= 1.—2.) otevřite, ztratil . . klobúček, také, kdosi . . s hlavěnky sňál; sl. 2. (= 3.—4.)

Nesňal žádný, můj synečku, on, aby se . .
Střelice má 1. sl. dialekticky odchylnou:

1. Klučo, klučo, votevřite,
nechal sem klobóček u děvčete;
děvče spalo, já taky spál,
nekdo mně klobóček pod hlavó vzál.

sl. 2. = 3. nevzál . . synečku; sl. 3. trochu s ním.

Líšeň (Bartoš III, 236) se podobá střelické; odchylky: sl. 1. (zde 1.—2.): nechál, vona spala, něhdo, z hlavěnke; sl. 2. (3.—4.) nevzál . . Honzíčko, v komoři na hřebíčko, habech si srdýčko . .

V písni z Košíka je naše píseň sl. 4.—6. Odchylky: sl. 1. otevřete, ztratil sem šáteček; sl. 5. = 3. ne tak, ne tak . . synečku, v komoře; sl. 6. = 4. by se s tím klobúčkem (sic). Tyto slohy předchází píseň:

1. Sviť, měsíčku, do světnice,
kde mají zelené okenice.

2. U Lodíků, tam je mají,
chodí tam frajeři načesaní.

3. Načesaní na dvě strany,
provází frajerky ušubrany.

Z variantů českých srovnej Čelak. II, 20, Rittersberg 102 (před hubou vzal), Erben[2] 132, 133, Holas II, 19, Kubín—Horák 52; Holas I, 145 má týž začátek Tluču, tluču, otevřete píseň svatební.

*

Varianty 1a—d a 1f, 1h, 1ch, 1i jsou si velmi blízko.

Píseň 2a jest architektonicky cizí (a^2 b^2 c^2 d^2).

Erben[2] str. 169 má jiný nápěv.

145.

1a

LANŽHOT. Sušil III, 797 (26).

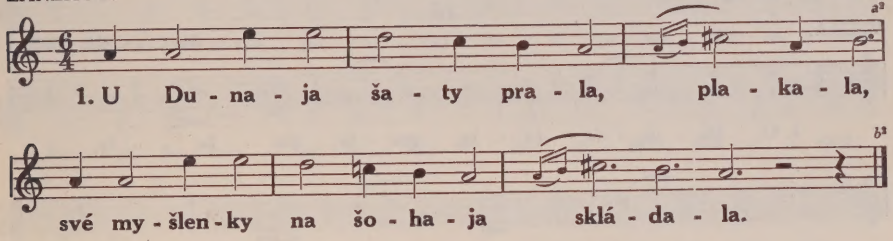

1. U Dunaja šaty prala,
plakala,
své myšlénky na šohaja
skládala.

2. Ja co bys ty šaty prala,
to je nic.
ale plačeš a naříkáš,
to je víc.

3. Neplaču já, můj šohajku,
za nikým,
jenom za tvým slubováním
velikým.

4. Dycky si mně, můj šohajku
sluboval,
a včil si mia v mém srdečku
oklamal.

5. Keď si vezmeš pannu jinú,
vezmi si,
a keď s ňu půjdeš na sobáš,
zpomeň si.

6. Ja keď půjdeš přes ty schody
kamenné,
zpomeň sobě na srdečko
raněné.

1b

TVRDONICE. Bartoš II, 172 (265a).

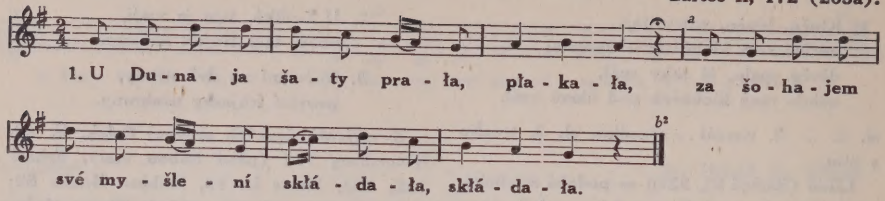

1c

LIDEČKO. Zp Anděla Seidlová (slečna). Sb. H. Bím 1908.

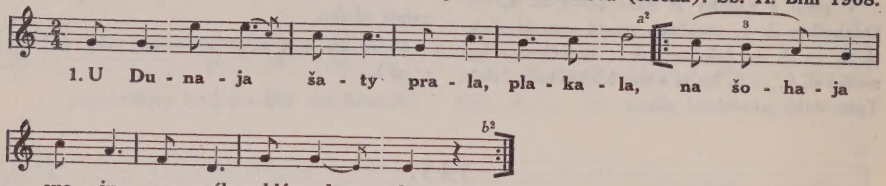

1d

VELKÁ. Bart Jan. 325 (592f.)

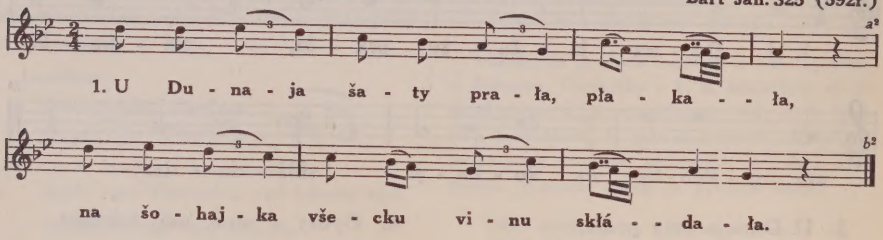

1e

VELKÁ. Bart Jan. 324 (592e).

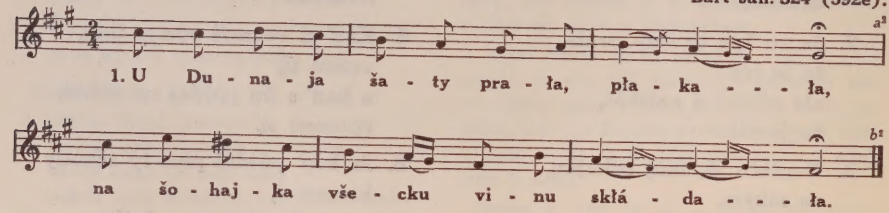

1f

STRÁNÍ. Bart Jan. 324 (č. 592c).

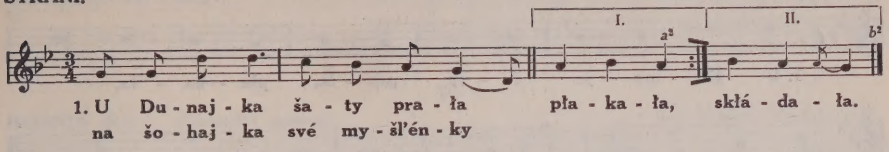

1g

SLOVENSKÉ POMEZÍ. Bart Jan. 324 (592d).

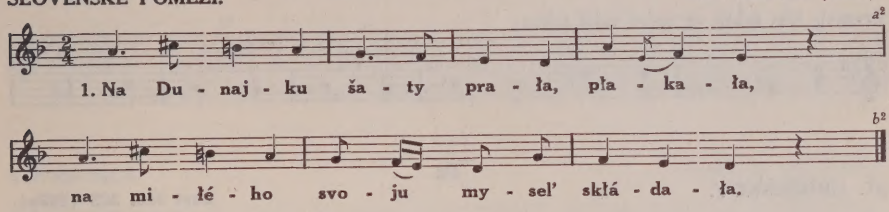

1h

HORNIE BZINCE. Zp. Katerina Kovačovic. Sb. H. Bím 1910.

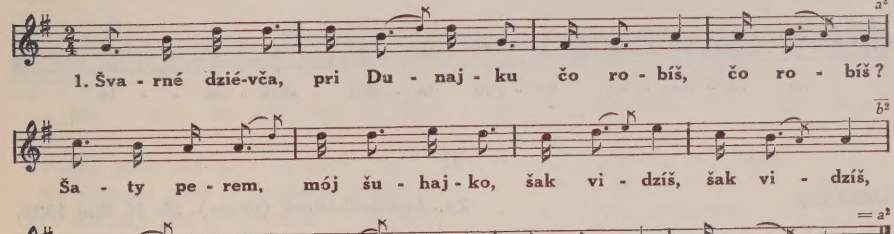

1ch

MORKÚVKY U HUSTOPEČ. Zp. Jos. Babáček, 66l. Sb. H. Bím 1904.

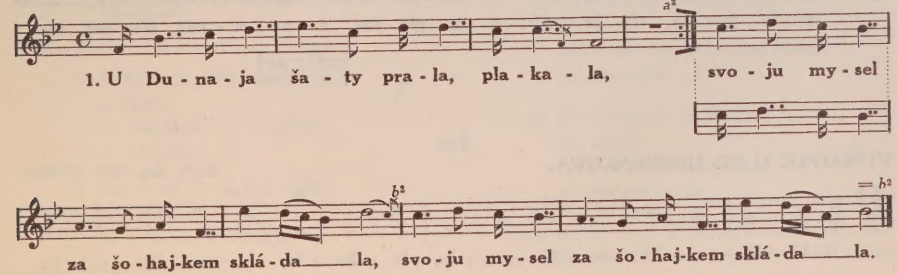

1i

ST. HROZENKOV.

Bartoš II, 172 (265b)

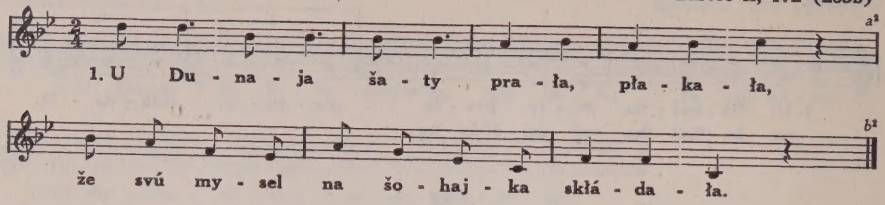

Prvních šest taktů se zpívá také takto:

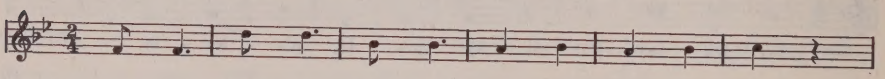

1k

ST. HROZENKOV.

Bart Jan. 323 (592a).

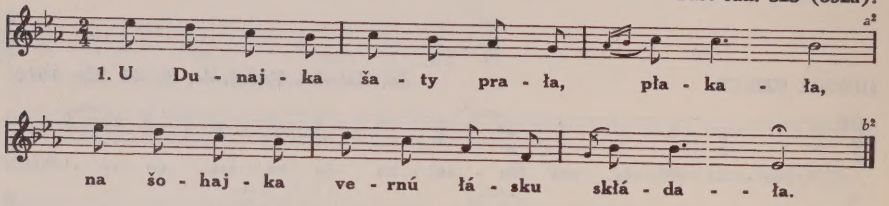

1l

LIDEČKO.

Zp. Anděla Seidlová (slečna). Sb. H. Bím 1908.

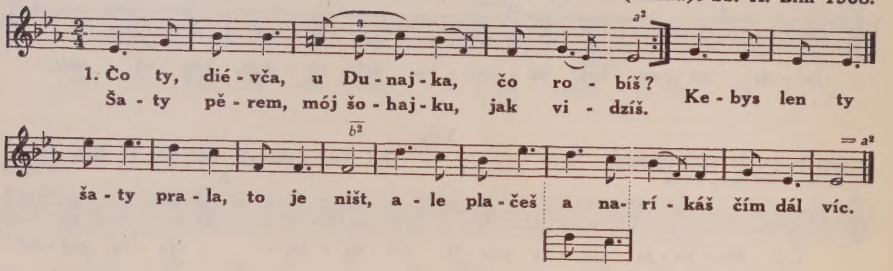

1m

VYŠKOVEC U ST. HROZENKOVA.

Bart Jan. 324 (592b).

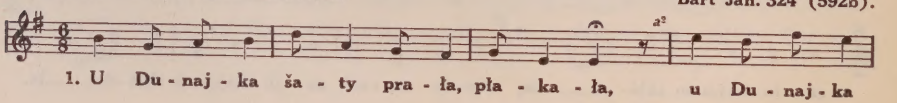

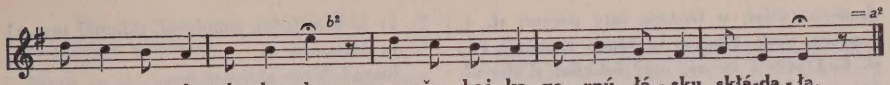

1n

HORNIA SÚČA, slovenské pomezí. Sb. Rudolf Zahradníček.

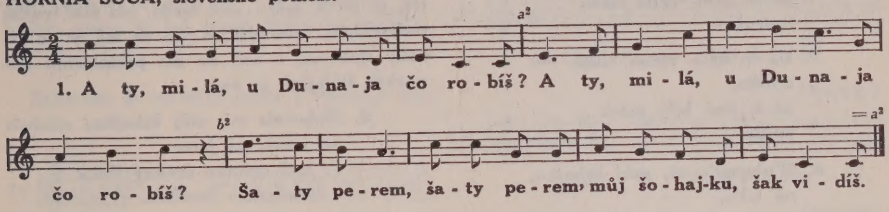

2

KOPŘIVNICE. Bartoš II, 182 (280).

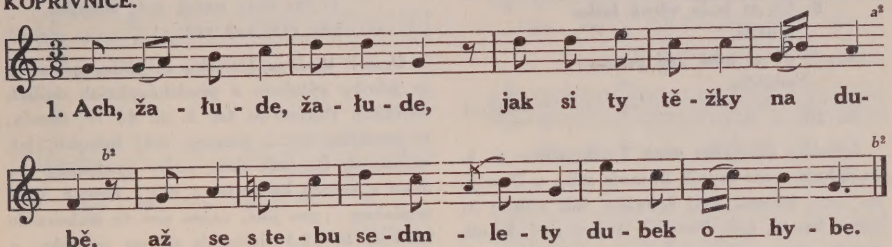

Všecky písně pojí motiv klamných slibů. Na základní píseň z Lanžhota (Sušil III, 797) odkazuje Bím při variantu z Morkůvek a podává proto jen první dvě slohy s těmito odchylkami: sl. 1. svoju mysel za šohajkem; sl. 2. = Suš. 4. s odchylkami

Ja dyckys mně z noci na noc
sliboval
a včíls mě tu přežalostnú
zanechál.

Tvrdonice (Bartoš II, č. 265a):

1. U Dunaja šaty prała,
płakała,
za šohajem své myšlení
[: skládała. :]

2. Aj došél k ní její miłý:
Co robíš?
Šaty peru u Dunaja,
[: šak vidíš! :]

3. Ja co bys ty šaty prała,
to je nic,
ale płačeš a naríkáš
[: kam dál víc. :]

4. Nepłačem já, můj šohajku,
za ničím,
ale za tvým slubováním
[: velikým. :]

5. Ej šak's ty mně ve dně v noci
slubovál,
včil's ma smutnú zarmúcenú
[: zanechál. :]

6. Preneščasná tá hodina
na světě,
kdo si koho zamiłuje
[: do srdce. :]

Velká (Bart Jan, č. 592b). Odchylky v 1. sl. proti Bartošovi II. na šohajka všecku vinu,

sl. 2. a přišeł, u Dunaja šaty perem; sl. 4. nepłaču, l'eda (Bartoš tu všude označuje l'); sl. 5. Dycky's ty ně, můj šohajku sl'ubovał, ňa; za touto slohou jdou slohy nové:

6. Sl'ubovał's ně, můj šohajku,
na srdci,
že sa naša věrná łáska
nezruší.

7. Už sa naša věrná łáska
zrušiła,
už ti jiná bílý šátek
vyšiła.

8. Sl'ubovał's ně, můj šohajku,
na těl'e,
že sa naša věrná łáska
zebere.

9. Už sa naša věrná łáska
zrušiła,
už sa tobě jiná panna
zl'úbiła.

Sl. 10. = 6.

Lidečko, odchylky proti Tvrdonicům: sl. 1. na šohaja svoju mysél; 2. moja milá, u Dunaja čo, šaty perem, mój šohajku, jak vidzíš; 3. kebys len ty, ništ, čím dál; 4. pre jiné, lenom pre to slubovánie falešné; 5. slubovals mně po tri roky a teď si mňa . . . zanechal. Píseň pokračuje jako ve Velké; odchylky sl. 6. . . . mně po tri roky na duši; 7. verná . ., keď sa tobě jinša dívka zlúbila. Píseň pokračuje

sl. 8. Keď sa lúbí, nech sa lúbí, vezmi si,
[: a keď sa ti zle povede, zpomeň si. :]

9. Keď sa lúbí, nech sa lúbí, ke by vzál,
[: nebolo by mojmu srdcu také žial. :]

Hornia Súča počíná sl. 2.; odchylky sl. 1. (= 2. v Tvrdon.) a ty, milá, u Dunaja (omylem zapisovatelovým píseň pod notami nedopsána); 2. čo by si ty, ništ, . . . naříkáš, čo myslíš? 3. nad iným, len nad tvojím slubovaným falešným; sl. 4.—5. = 6.—7. z Velké s odchylkami: 4. mi, moj . . na duši, verna; 5. . . už sa tobě iná panna zlubila.

6. [: Kdo si koho zamiluje, może brat, :]
[: nezabrání :]
tomu otec ani máť.

7. [: Já som jednu zamiloval, zklamal som, :]
[: černooké :]
švarné děvča zklamal som.

Podobný je začátek písně z Horních Bzinců: sl. 1. švarné dzievča pri Dunajku, čo . . . perem, mój šohajku . . vidzíš; 2. čože . . nyc, lež, to je; 3. mój . . nad iným, len nad tvojim slubováným falešným; 4. čo sis mi ty po tri roky sluboval, a šťíl sis ma prežalostnú tak nechál. Dálejšek je jiný:

5. Slubovals mi, mój šuhajko,
na jesen, na jesen,
[: ked opanne drobný lístek
s čerešién, s čerešién. :]

6. Už opadél aj už roste
druhý zas, druhý zas,
[: tys mna nezal, mój šuhajko,
any ráz, any ráz. :]

Druhý zápis z Lidečka od téže zpěvačky je jakoby výtahem z předcházejících delších variantů. Počíná se též 2. sl. čo ty, dievča, u Dunajka, čo . ., pierem, mój šohajku, jak vidzíš; sl. 3. (zde jsou slohy spojovány po dvou v jednu) kebys len . . ništ . . čím; 4. (2.) něplačem . . pre jiné, enem pre to slubovanie falešné; 5. (2.) slubovals ně po tri roky, a věíl si ma . . . zaněhal.

3. Budu já sa téj jeseně ženiti,
nebudem já k pyšným dziévkám chodzici;
vezněm si já švarné diévča moravské
rači než to zavláčené uherské.

Variant z Kopřivnice má jiný začátek a k tomu připojuje sl. 2. a 3. podobnou sl. 6. a 7. z Velké.

1. Ach, žalude, žalude,
jak si ty těžky na dubě,
až se s tebu sedmilety
dubek ohybe.

Sl. 2. odchylky:

slibovał's mi, slibovał,
slibovał's mi na duši,
. . . nikda nezruši

(v tomto var. není délek). Sl. 3.:

Už je łaska zrušena,
už vlezła do kameňa!

Šak si ty to, moja nejmilejši,
sama přičina.

Píseň ze sbírky guberniální U Dunaje šaty prala s příslušnými varianty se shoduje toliko počátkem. Z variantů českých sr. Erben[2] 173 (Ach, žalude); z var. slovenských Kollár II, 220 (ohlasy: sliboval mi, muoj milenký, sliboval; povez že mi, moja duša, čo robíš?).

*

Zajímavá je variační práce v třetím a posledním motivu.

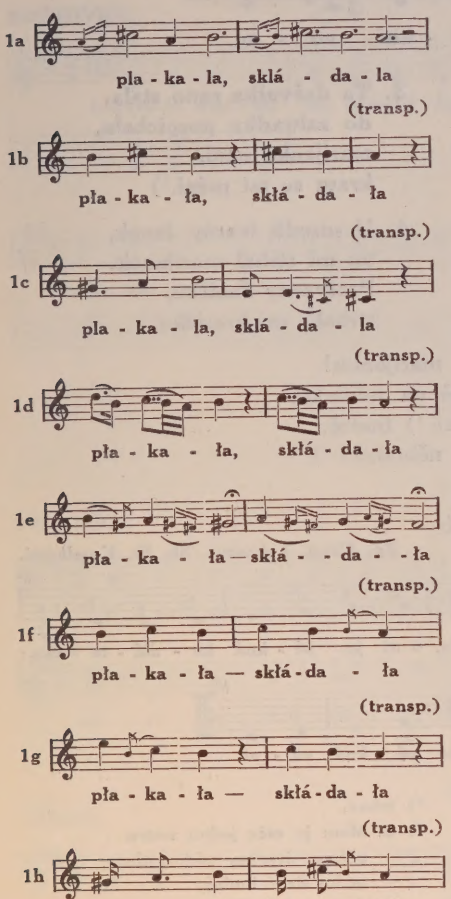

(transp.)

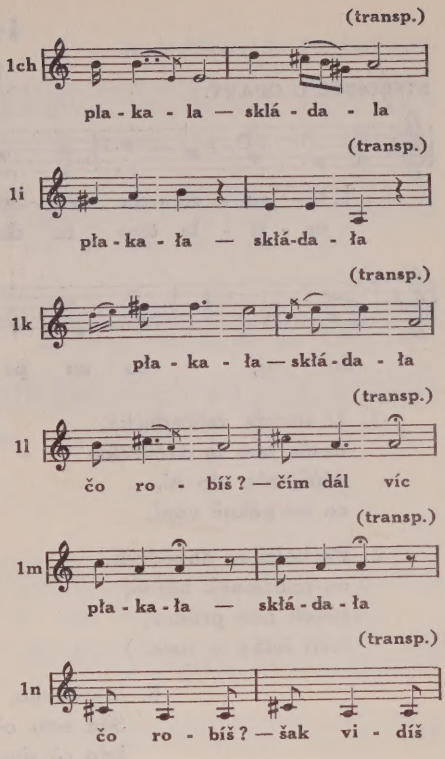

Var. u Kunce str. 146 je vzat z Bart Jan. 325. Z Erbenovy sbírky str. 4, čís. 17 je variantem 2a.

Poz. Ferd. Tomek v Národop. věstníku roč. XX, č. 3, str. 201 má píseň čís. 116 stejnou s 1c až na sčasovky

místo

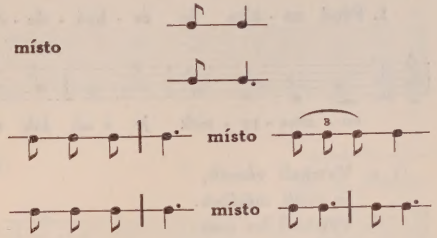

a až na poslední tón c^1 místo e^1.

146.

1a

STĚBOŘICE U OPAVY.

Sušil III, 318 (k č. 427).

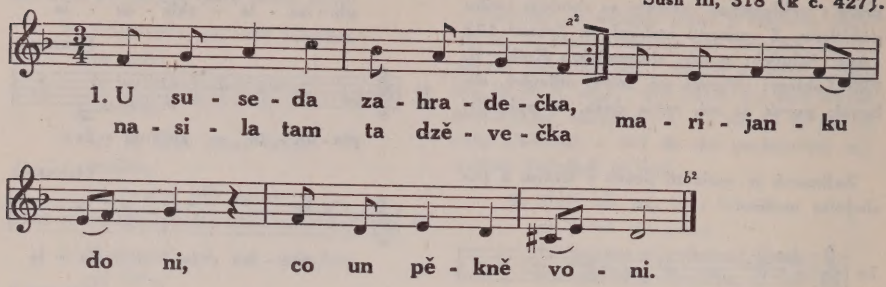

1. U suseda zahradečka,
nasila tam ta dzěvečka
marijanku do ni,
co un pěkně voni.

2. Pacholci se dovědzěli,
na marijanek běželi,
běželi naň prudce,
měli šatky v ruce.[1])

3. Ta dzěvuška rano stala,
do zahradky pospichala,
marijanku něni,
krasa se mi měni.[2])

4. U susedů švarny Janek,
un mi strhal marijanek.
Prošvarny Janičku,
strhal's mi krasičku.

5. Marijanku, marijanku!
Sila sem cě na zahonku,
kdo cě sivać[3]) budzě,
dy mne tu něbudzě?[4])

1b

ŠARATICE.

Zp. Eleon. Lokosová. Sb. Fr. Kyselková.

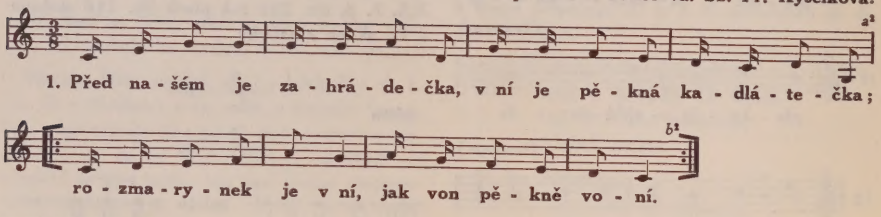

[1]) a. Vytrhali všecek,
že svítil měsíček.
b. Vytrhali ho moc,
bo byla světla noc.

[2]) co un pěkně voni.

[3]) trhać.

[4]) 6. Mam ja esče jednu sestru
pěknu, švarnu, nědorostlu,
ta ho sivać budzě,
dy mne tu něbudzě.

1c

NĚMECKÉ KNÍNICE. Zp. Sedláková. Sb. Fr. Kyselková.

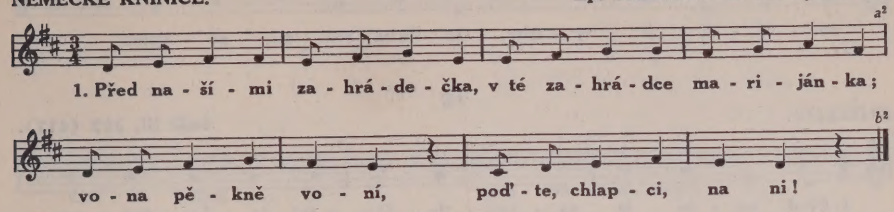

1d

BRUMOVICE. Zp. Frant. Hlaváček, 69l. Sb. H. Bím 1904.

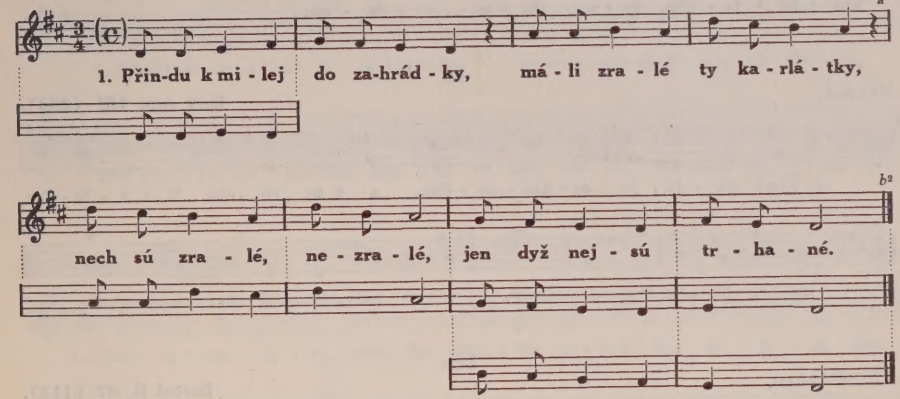

1e

ŠTĚBOŘICE. Zp. Hana Petříčková. Sb. A. Brotan.

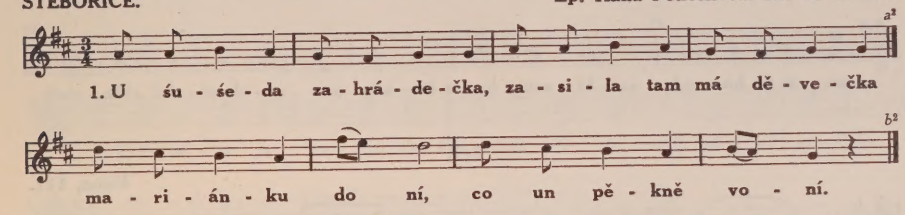

1f

PŘÍBOR. Sb. A. Brotan.

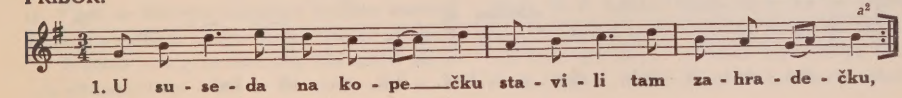

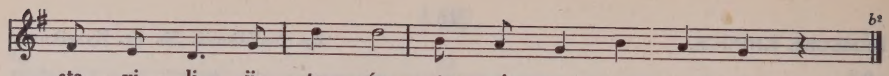

1g

KUŽELOV. Sušil III, 312 (417).

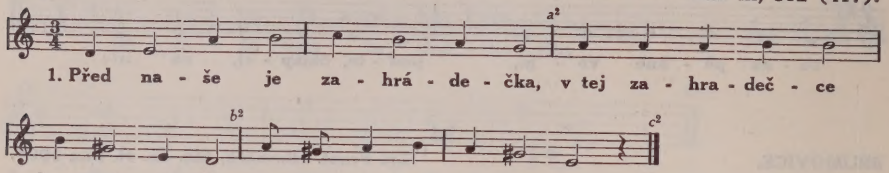

1h

VELKÁ. Bart Jan. 161 (254).

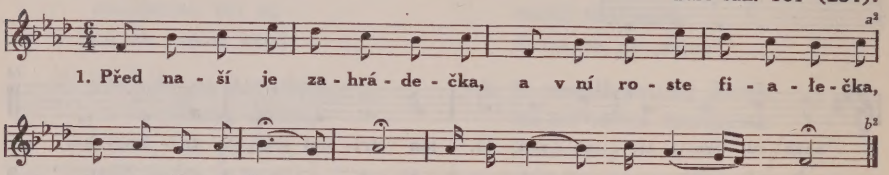

1ch[1]

NECHVALÍN. Bartoš II, 87 (112).

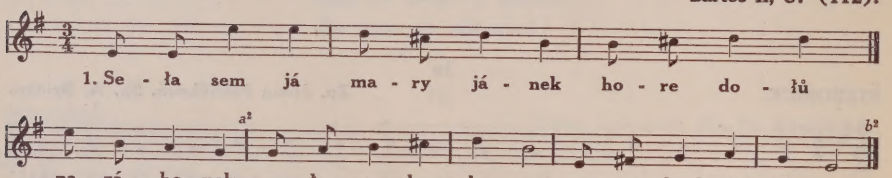

1ch[2]

Kunc, 111.

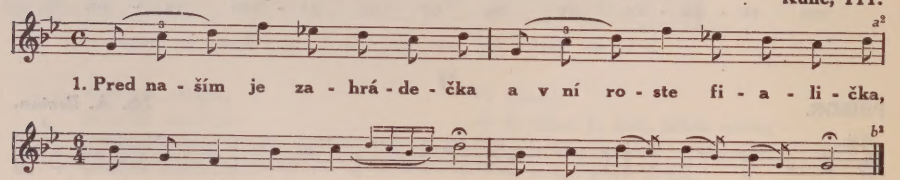

1i

Černík 39 (33). Lísa č. 33.

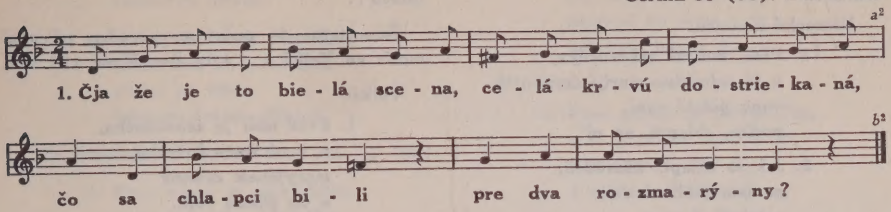

1k

SLAVÍKOVICE.

Bart Jan. 292 (532).

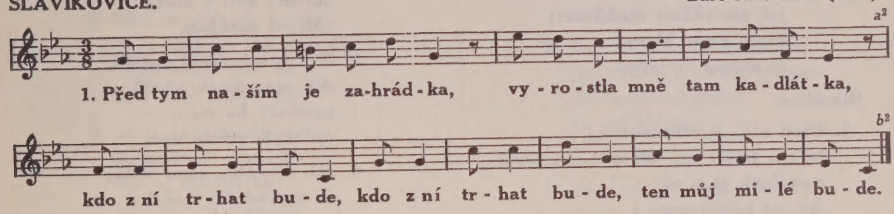

1l

SLOVENSKÉ POMEZÍ.

Bart Jan. 75 (98).

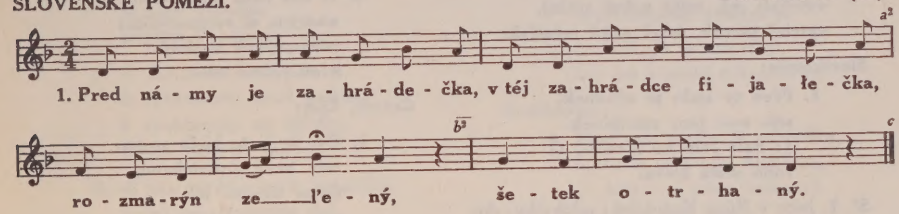

1m

NIKOLČICE.

Zp. Jiří Otřísal, 50l. Sb. Jan Dostal.

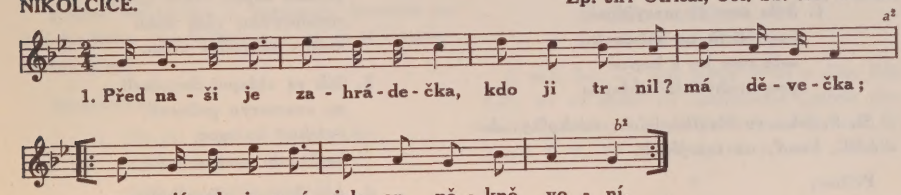

Píseň ze Stěbořic zapsanou Sušilem zachytil tam po letech skoro beze změny Brotan. U Brotana jsou tyto odchylky (kromě ď místo dz a označování délek a ś): sl. 1. má; sl. 2. šátek, sl. 3. když.. vstala, v. 4. co un pěkně voní; pořad sl. 4. a 5. je změněn; sl. 4. (= Suš. 5.) tě... tě bude trhat, když mě; sl. 5. (= 4. Suš.) u śuśeda... bude trhať

mariánek, ten ho trhať budě, když mě tu nebudě.

Německé Knínice:

1. Před našími zahrádečka,
v té zahrádce marijánka;
vona pěkně voní,
poďte, chlapci, na ni!

2. Jak se chlapci zdověděli,
na marijánku běželi;
natrhali ji moc,
že byla světlá noc.

3. Natrhali ji náruči,
již nás žádnej nerozloučí;
krom Pana Maria
ze všema svatejma.

Nikolčice:

1. Před naši je zahrádečka,
kdo ji trnil? má děvečka,
marjánek je v ní,
jak on pěkně voní.

2. Jak se chlapci dověděli,
na marjánek hned běželi,
vytrhali jej, ještě nebyl zralej,
vytrhli všecek, když svítil měsíček.

Slavíkovice:

1. Před ty naše je záhonek,
sela sem tam marijánek.
[: Sela sem ho z rána, :]
vona zešla tráva.

Sl. 2. jako v Něm. Knínicích; odchylky: dověděli, na marijánek chodili, ho.

Nechvalín:

1. Seła sem já maryjánek
hore dolů na záhonek,
seła sem ho z kapce
pro nechvalské chłapce.

Sl. 2. jako ve Slavíkovicích; odchylky: dozvěděli, hneď, na marjánek.

Příbor:

1. U suseda na kopečku,
stavili tam zahradečku,
stavili ji trnim,
trnim rozmarynovym.

Sl. 2. odchylky proti Slavíkovicům; na rozmarian běželi, dva rozmarian trhali . . . dyž byla tmavá . .

Samostatně je pojat a rozveden původní motiv ve Velké a u Lísy (sr. Kunc 111 n.).

Velká:

1. Před naší je zahrádečka,
a v ní roste fiałečka,
maryjánek drobný
a on pěkně vóní.

2. Chłapci sa naň naučil'i,
na maryjánek chodil'i,
chodil'i naň v noci,
chłapci černjocí.

3. Dvá u zahrádečky stál'i,
dvá maryjánek trhal'i,
natrhal'i ho moc,
dyž była světłá noc.

4. Jak děvčátko ráno stalo,
do zahrádečky běžało:
maryjánku néni,
moje potěšění!

5. A dyž není maryjánku,
nasejem si rozmarýnku;
rozmarýnek drobný
a on pěkně vóní.

Černík, Lísa:

1. Čja že je to bielá scena,
celá krvú dostriekaná,
čo sa chlapci bili
pre dva rozmarýny?

2. A vy, chlapci, něbíce sa,
prídztě zajtrá večer zasa,
rozmarýnku vám dám,
ešče v zahradce mám.

3. Jak sa chlapci dovedzeli,
na rozmarýn prileceli,
vytrhali ho moc,
keď bola cmavá noc.

4. Ale dzievča němeškalo,
k rychtárovi hněc bežalo,
išła na žalobu,
že má hrubú škodu.

5. Ale dzievča němeškalo,
k rychtárovi hněc bežalo,

že jéj vytrhali
rozmarýn zelený.

6. Ale rychtár ten němeškal,
cedulenku hněc napísal,
poslal po ulici,
hdze sú švarní chlapci.

Ze slovenského pomezí. Bart Jan. 75 (98):

1. Pred námy je zahrádečka,
v téj zahrádce fijałečka,
rozmarýn zelený,
šetek otrhaný.

2. Ked sa chłapci naučil'i,
na rozmarýn chodziéval'i,
chodziévało jich moc,
ked boła tmavá noc.

3. A tá naša byélá stena
šetka krvú zastriekaná,
čo sa chłapci byl'i.
pro dva rozmarýny.

4. Chłapci, chłapci, nebýte sa,
prídete k nám, zmeríte sa,
já také pérečko
uvyjem l'ahúčko.

5. A dzievenka nemeškała,
k rychtárovy hned bežała,
k rychtárovy na žałobu,
že má dzievča škodu.

6. A pan rychtár nyšt nemeškal,
cedul'enky napýsat dał,
posłał po ul'ici,
dze sú švárný chłapci.

Kromě marijánku a rozmarýn jmenuje se též karlátka (kadlátka) a o ní je též samostatná píseň.

Brumovice:

1. Přindu k milej do zahrádky,
má-li zralé ty karlátky,
nech sú zralé, nezralé,
jen dyž nejsú trhané.

2. Moja milá má zahrádku
a v ní záhon marijánku,
marijánek roste
pro brumovský chlapce.

3. Jak se chlapci zdověděli
na marijánek běželi;
natrhali ho moc,
než byla tmavá noc.

Šaratice:

1. Před naším je zahrádečka,
v ni je pěkná kadlátečka,
rozmarynek je v ni,
jak von pěkně voní.

2. Jak se chlapci dověděle,
hned na rozmarýn běžele.
Natrhale jé moc,
dež bela světlá noc.

3. Ach můj milé rozmaryne,
již mně všecko ščestí hyne.
Již mně zahynulo,
co mě těšívalo.

Kuželové:

1. Před naše je zahradečka,
v tej zahradečce karuátečka,
tyny dana jadana.

2. Šua děvečka, natrhaua,
před šohajka nasypaua.

3. Jez šohaju karuátečky,
šak jsú z našej zahradečky.

Slavíkovice:

1. Před tym naším je zahrádka,
vyrostla mně tam kadlátka,
[: kdo z ní trhat bude, :]
ten můj milé bude.

2. Před tym naším naprotivá
rozmaryn se tam zelená.
[: Již se nezelená, :]
maměnka mu nedá.

Z var. čes. sr. Jan Albín Fritz v Čes. lidu XVI, 47 ve znění už úpadkovém (píseň přechází zde do vojenské), z var. sloven. sr. Slavia II, 5, 17 (z Prešporku).

*

Motiv první z 1a spojuje všechny varianty. Rozpíná v 1a, 1b, 1l v kvintě

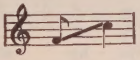

v 1c, 1d v kvartě, v 1e v sekundě.

V 1f dospívá sexty

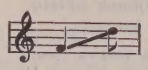

(transp.)

v 1g a 1h, 1ch, 1i septimy, v 1ch oktávy. Stupnice z písně 1e je lydická. Píseň 1i má příznak t. zv. moravské modulace (♮ VII). Píseň 1k má bohatou modulaci (c-G-Es-c).

147.

1a

MILOSTOVICE. Zp. Martin Stryk. Sb. A. Brotan.

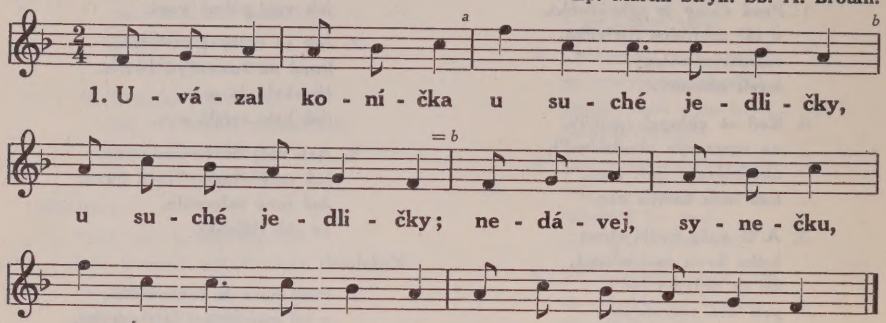

Uvázal koníčka
[: u suché jedličky; :]
nedávej, synečku,
[: falešné hubičky. :]

1b

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Jos. Steinhardt. Sb. H. Bím 1907.

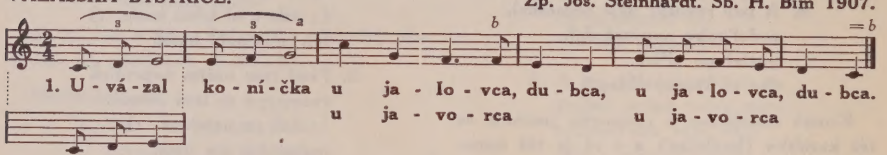

1c

VELKÁ. Bart Jan. 334 (609).

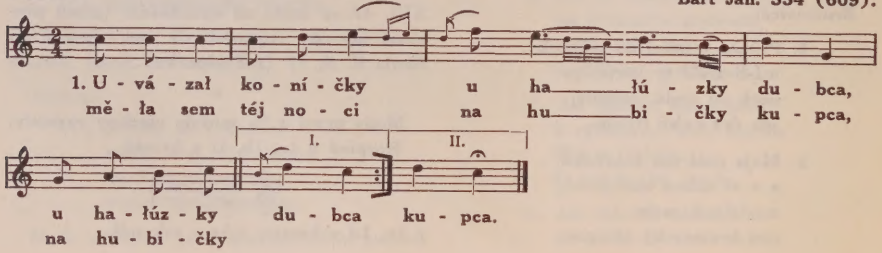

1d

HOVĚZÍ. Zp. Cyrill Prcín. Sb. Meth. Dušek.

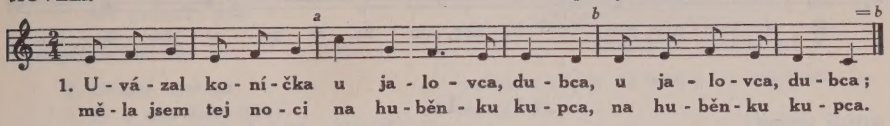

1. U - vá - zal ko - ní - čka u ja - lo - vca, du - bca, u ja - lo - vca, du - bca;
mě - la jsem tej no - ci na hu - běn - ku ku - pca, na hu - běn - ku ku - pca.

1e

Koželuha 51 (58).

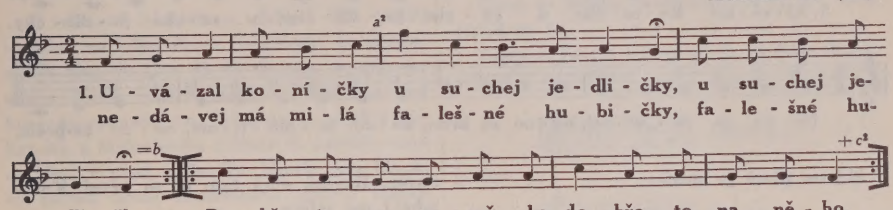

1. U - vá - zal ko - ní - čky u su - chej je - dli - čky, u su - chej je-
ne - dá - vej má mi - lá fa - leš - né hu - bi - čky, fa - le - šné hu-

dli - čky; Do - bře to na sy - neč - ka, do - bře to na ně - ho,
bi - čky. měl ne - chat ga - la - ne - čky, když ne - by - la je - ho.

1f

ROKYTNICE U VSETÍNA. Zp. Marie Šenková, 25l. Sb. H. Bím 1907.

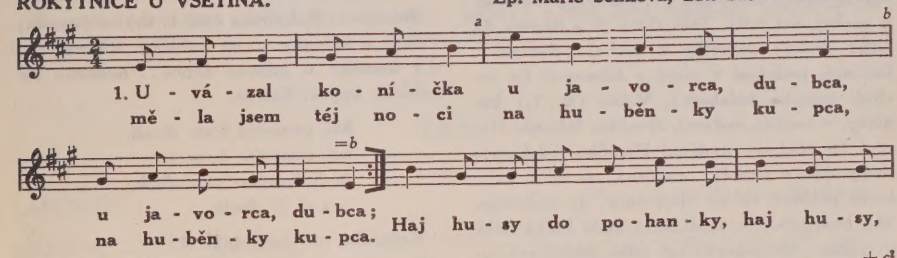

1. U - vá - zal ko - ní - čka u ja - vo - rca, du - bca,
mě - la jsem téj no - ci na hu - běn - ky ku - pca,

u ja - vo - rca, du - bca; Haj hu - sy do po - han - ky, haj hu - sy,
na hu - běn - ky ku - pca.

do ži - ta, le - pší je ta ma - lá hol - ka ne - žli ta ve - li - ká.

1g

RŮŽENÁ. Sb. J. Veselý.

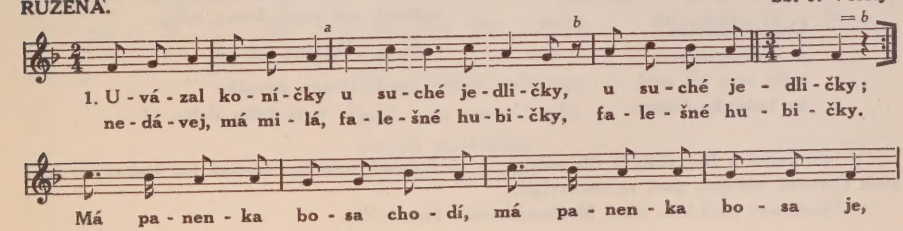

1. U - vá - zal ko - ní - čky u su - ché je - dli - čky, u su - ché je - dli - čky;
ne - dá - vej, má mi - lá, fa - le - šné hu - bi - čky, fa - le - šné hu - bi - čky.

Má pa - nen - ka bo - sa cho - dí, má pa - nen - ka bo - sa je,

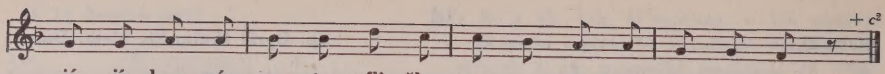

1h

NOVÉ VESELÍ. Zp. Kateřina Mokrá, 90l. Sb. Fr. Kyselková.

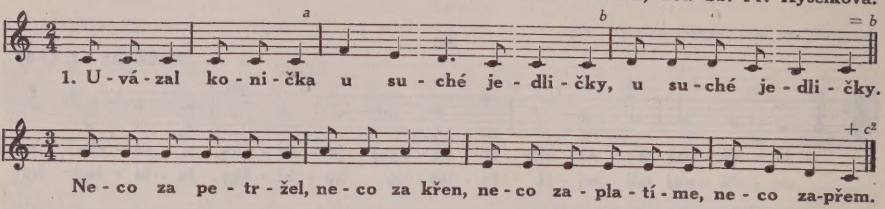

Jádrem písně je strofa:

Uvázal koníčka
u suché jedličky,
nedávej, synečku,
falešné hubičky.

Milostovice.[1]) Koželuha 51; odchylky: koníčky u suchej, má milá. Tato sloha je u Bayera 42 (39) druhá; odchylky u suchej . . děvčino . . falešnej, podobně v písni z Johanové (u suchej, cerečko ledakom), Velká (sl. 1.) koníčky, u suchéj, nedávej, děvečko, falešné; Hovězí (u suchej . . nedávaj Haničko ledakom), Rokytnice: u suchéj . . nedávaj, má milá, ledakom; přidává refrén Haj, husy, do pohanky, haj, husy, do žita, lepší je ta malá holka nežli tá veliká: Molenburk: má milá, žádnému; refrén: Haj, husy do ječmena, haj, husy do žita atd. jako u předešlé. Nové Veselí sl. 1.—2. = naší sl.; odchylky: má milá; refrén neco za petržel, neco za křen, neco zaplatíme, neco zapřem.

Kromě této slohy bývá nejčastěji:

Uvázal koníčka
u jalovca dubca,
měla sem tej noci
na huběnku kupca.

Bayer, Hovězí, mají tuto sl. za první. Koželuha[2]) má refrén:

Dobře to na synečka,
dobře to na něho,
měl nechat galanečky,
když nebyla jeho.

Johanová, Rokytnice (též 1. sl.): u javorca; Velká: u hałúzky . . . na hubičky. Růžená (3. sl.) koníčky u jalovce dubce . . nedávno na hubičky kupce. Refrén:

Má panenka bosa chodí,
má panenka bosa je,
já jí koupím pantofličky,
ona si je obuje.

Koželuha má ještě tuto sl.:

3. Uvázal koníčka
u suchého dřeva,
nechoď tam, má milá,
není ťa tam třeba.
Dobře to na synečka atd.

V písni z Molenburka je to sl. 2.; odchylky: nedávej, má milá, komu není . .

Píseň z Růžené má tuto sl.:

2. Uvázal koníčky
[: u suchého dubu, :]

[1]) Tato píseň a Bayerova č. 39 pokračuje sl. Falešná hubička, falešná tvá láska; sr. skupinu Červená růžičko, proč se nerozvíjáš.

[2]) Z Koželuhy mají tuto píseň Modlosložebníci 154 (192).

nedávej hubičky,
[: dokud tu nebudu. :]
Má panenka atd.

Rokytnice má tuto sl.

3. Uvázal koníčka
[: u pňa jedlového; :]
měla sem téj noci
[: galána nového. :]
Haj husy, do pohanky . . .

Z variantů českých sr. Erben² 222 (475: u dubu, suchého dřeva, jedličky), ze slovenských Sborník Mat. Sl. 49 (u pne, javora, suchého dreva, suchej jedličky). Refrény Haj husy do pohanky (do ječmena) v písni z Rokytnice a Molenburka a Neco za petržel, neco za křen v písni z Nového Veselí jsou tance; sr. svazek tanců moravského odboru Ústavu pro lidovou píseň a Slavnosti 74, Kollár I, 247, Erben² 261; Bartoš II, 243, 484.

*

Varianty 1a—h jsou si velmi podobny.

Z prvého motivu na počátek druhého motivu, na př.

v 1a

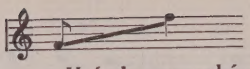

Uvázal — u suché —

vypíná se nápěv do oktávy ve variantech 1a, 1b, 1e, 1f,
do kvarty v 1c, 1h,
do kvinty v 1g,
do sexty v 1d.

Píseň ze Sbírky modlosložebníků, str. 154, rovná se 1e.

Zápis J. Kunce liší se od 1a prvním tónem čtvrtého taktu; má

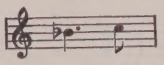

(transp.)

místo

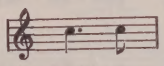

v 1a.

Erben² čís 173 má jiný nápěv. Slavnosti a obyčeje lidu z Moravy, str. 74, má jiný nápěv, taneční. Též v Bartoš II, str. 243 (Něco na koláče) a 484 jsou tanečními (Neco si povíme).

148.

1a

LANŽHOT. Zp. Jan Straka. Sb. M. Zeman.

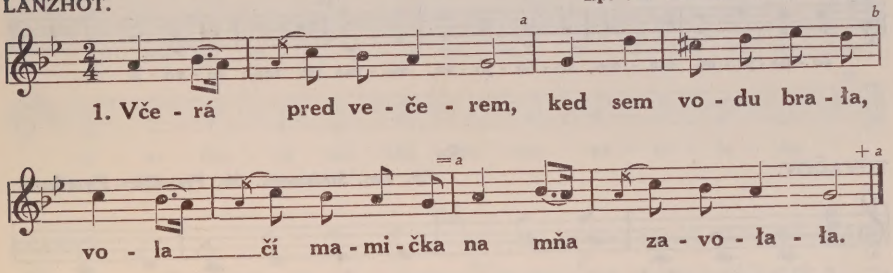

Včerá pred večerem,
ked sem vodu brała,
volačí mamička
na mňa zavołała.

1b

KOSTICE. Sb. Jos. Pilát.

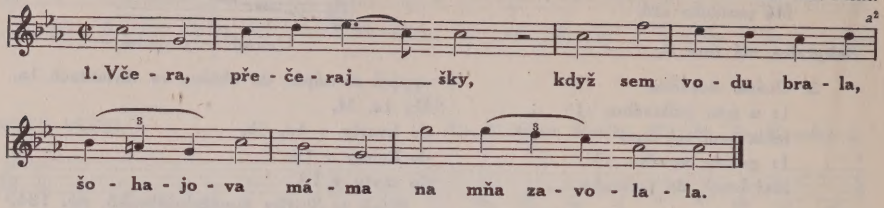

1c

MIKULČICE U HODONÍNA. Sb. Martin Uhrovič.

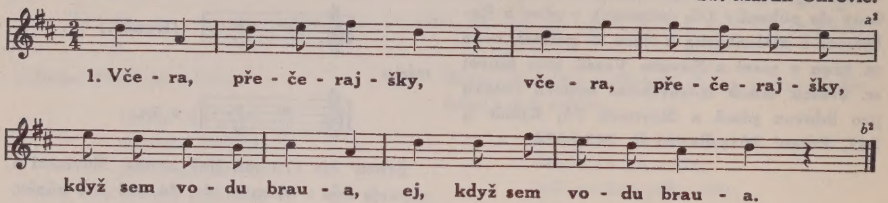

1d

VELKÁ POLOM U OPAVY. Sušil II, 382 (532).

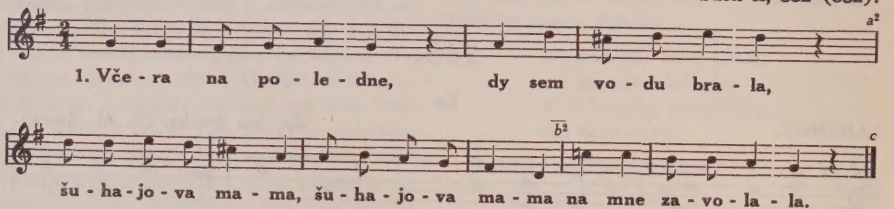

2a

TOVAČOV. Zp. Em. Štefanová. Sb. Františka Kyselková.

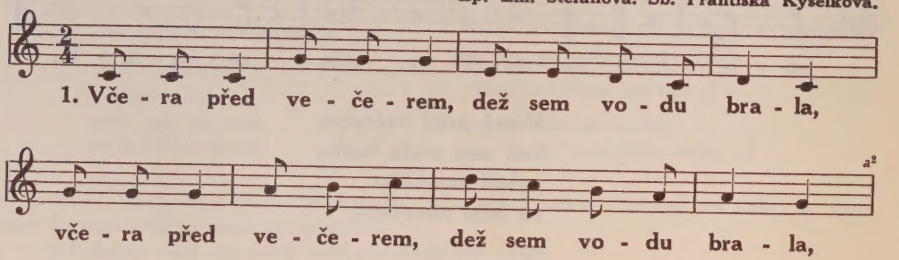

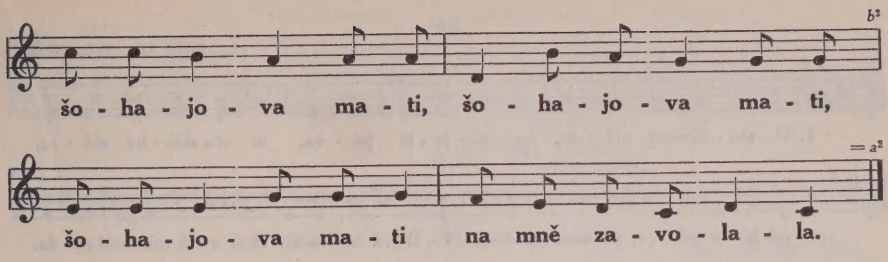

2b

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Veronika Mikšíková, 38l. Sb. H. Bím 1907.

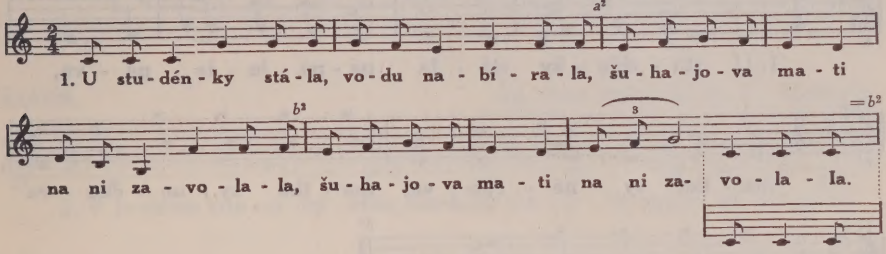

2c

ZLINSKO. Bartoš I, 23 (59).

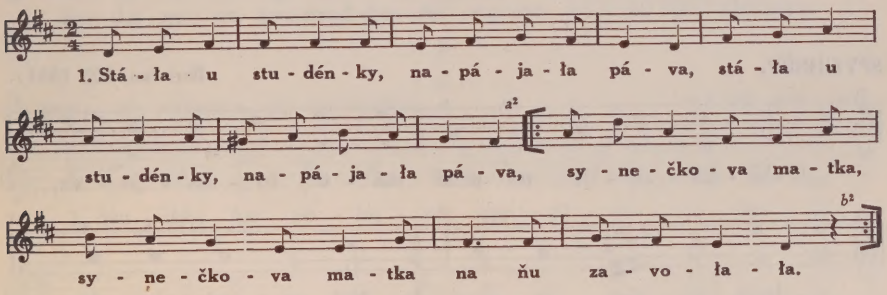

2d

HRANICE. Sb. Edmund Svaček. Guberniální 1819.

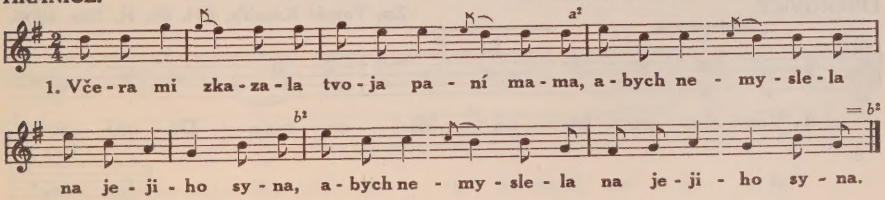

2e

Sušil III, 370 (522).

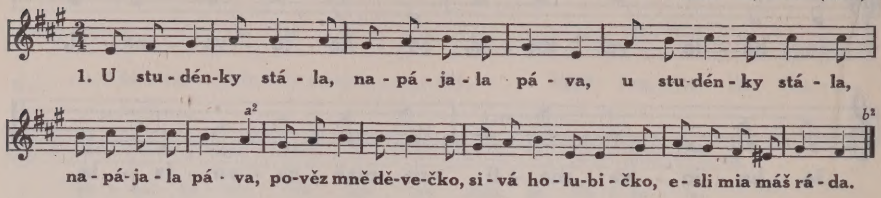

3

TUČAPY.

Bart Jan. 304 (552).

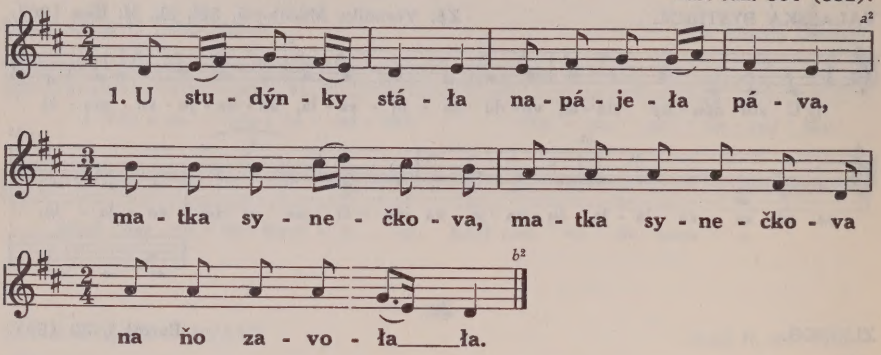

4

SPYTIHNĚV.

Bart Jan. 303 (551).

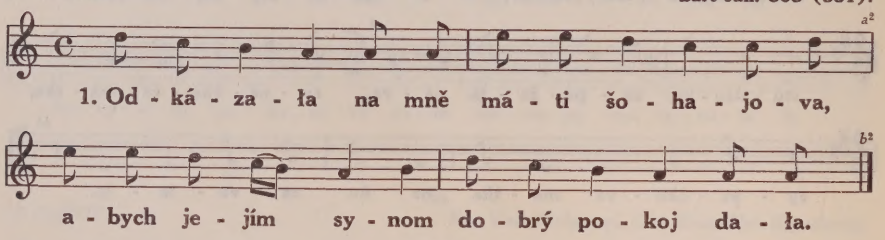

5

LIDĚŘOVICE.

Zp. Tomáš Kúsalík, 611. Sb. H. Bím 1906.

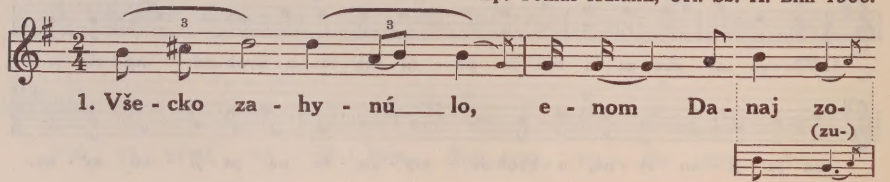

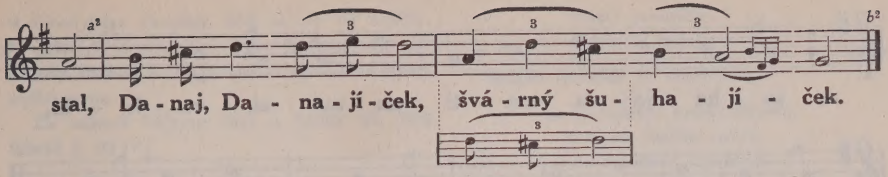

6

Sušil III, 382 (532).

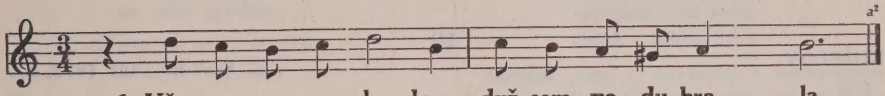

7

ŠAŠTÍN. Zp. Anna Beckovská. Sb. Fr. Kyselková.

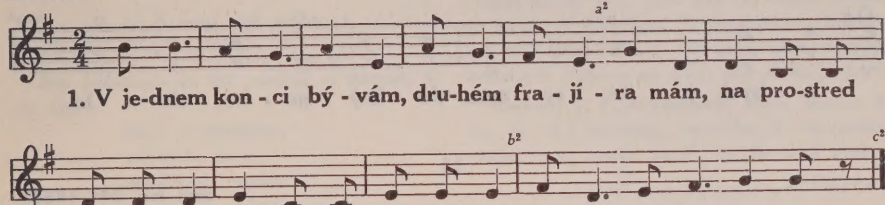

8

OD BRNA, OD PŘÍBORA, OD HODONÍNA. Sušil III, 335 (460).

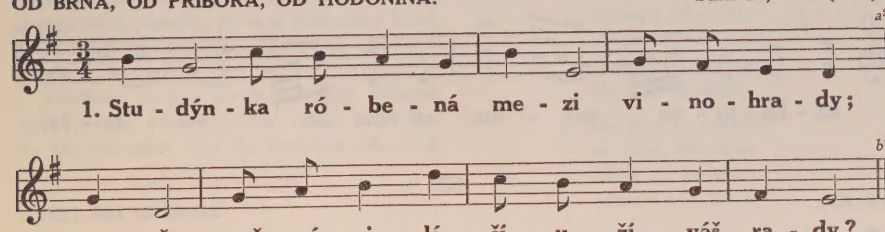

9

NĚMČICE U IVANČIC. Zp. Kateřina Kouřilová, 34l. Sb. H. Bím 1898.

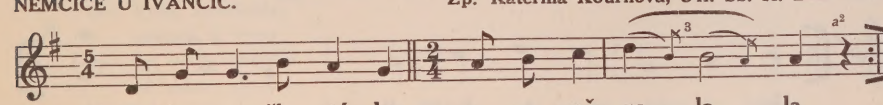

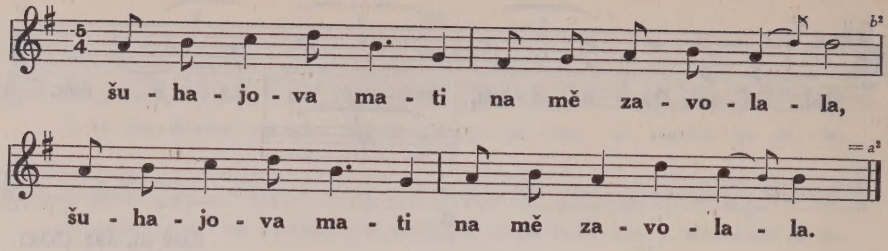

10

KUŽELOV.

Bart Jan. 367 (678, 2).

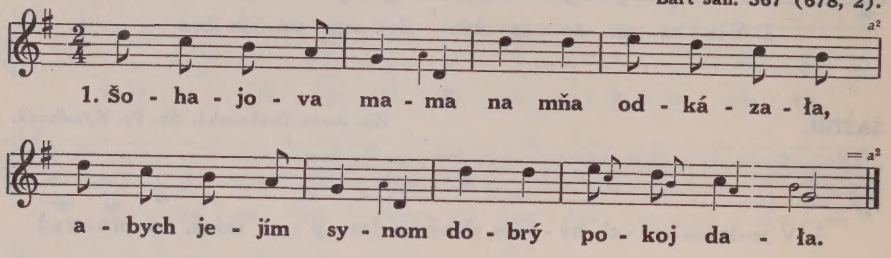

11

JAVORNÍK.

Bart Jan. 304 (553).

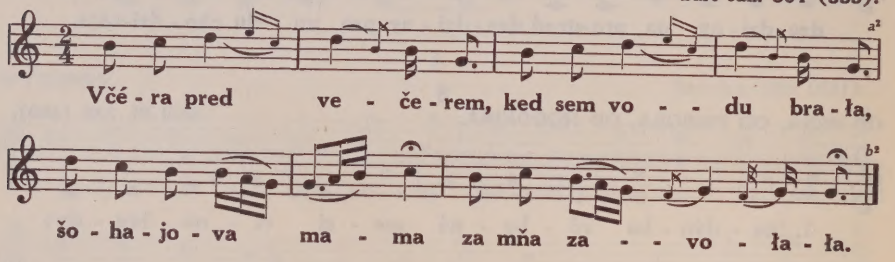

12

VELKÁ.

Bartoš II, 156 (231).

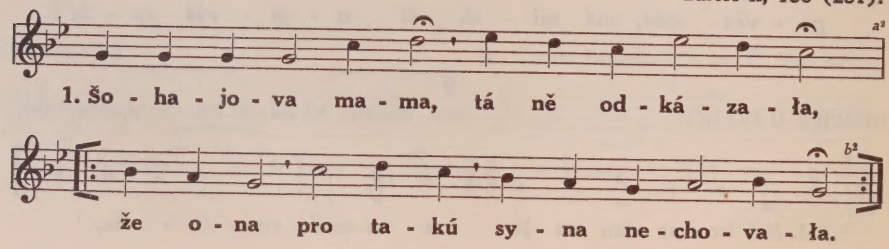

Písně této skupiny dělí se ve tři oddíly. V prvním je společné jádro klamný slib šohajovy matky, že za laskavou službu dá dívce svého syna.

Za základ béřeme text u Sušila III, 382 (Sušil I, 61):[1])

1. Včera na poledne
dyž sem vodu brala,

2. [: šohajova mama :]
na mňa zavolala.

3. »Naber mně, děvečko,
vody do čepáčka;

4. [: nebude to darmo, :]
já ti dám synáčka.« [2])

5. Já sem jí nabrala,
aj sem jí podala;

6. [: A ona mně svého :]
synáčka nedala.

Jen počátkem se liší variant u Bartoše I. 23 (59):

Stála u studénky,
napájala páva,
synečkova matka
na ňu zavołała.

Další odchylky: sl. 2. (= 3.—4.) mi cérečko . . žbánečka, dám já ti; 3. (= 5b—6b) Ona místo vody nabrala í . . tu . . maměnko.

Ve většině písní tohoto oddílu se podvodné matce dává cigánek. Je to u variantů z Lanžhota, Šaštína, Mikulčic, Lidéřovic. Jiné odchylky jsou:

Lanžhot: 1. (= 1.—2.) . . před večerem ked . . brała (označuje ł), volací mamička; 2. ně, dceruško, lebo ty dostaneš ode mna.

3. Vody sem nabrała,
synka nedostała,
volací mamička
cigánků została.

Šaštín: počátek je samostatný:

1. V jednem konci bývám,
druhém frajíra mám,
na prostred dzedziny
pro vodu chodzívám.

2. Nejdem ja pro vodu,
že bych vodu pila,
než idem pro vodu,
abych s milým byla.

Ostatek jako v Lanžhotě s odchylkami: 3. = 1.: . . na poledne, jak . . na mia; 4. mi . . tej studenej vody, šak ti dám synečka, čo to k tebje chodzi; 5. . . mi nedala . . maminka cigaňkú.

Mikulčice: 1. . . přečerajšky, když, braua; 2. máti; 4. synečka; 5. červeného vína; 6. (= 6b) mamičko; 7. Šohajova máti cigánkú ostane; 8. Slúbiua ně syna, včil ně ho nedaua.

Kostice: 1. . . přečerajšky, když, máma; 2. (= 3.—4.) ceruško . . synečka; 3. červeného vínka, ona, mrcha stará, nedala mně synka;

4. Keď mně ho nedala,
může si ho nechat,
může jí na starost
po dvoře zametat.

Lidéřovice: počátek je odchylný:

1. Všecko zahynúlo,
enom Danaj zostal,
Danaj, Danajíček,
švárný šuhajíček.

2. Co sem se nachodil
za tebú, děvečko,
eščes ně nedala
pávové pérečko.[3])

[1]) Odchylky u Sušila I: sl. 1. odpoledne, jak; 2. máma; 3. mi; 6. mi. Zde text shrnut ve tři slohy.

[2]) Jiný dálejšek:

5b) Vody nenabrala,
nabrala jí vína:

6b) To máte matinko
za vašeho syna.

[3]) K počátku této slohy sr. Slavia II_4, 59.

3. Pávové péreczko
je velice drahé,
jedna perútečka
za štyry torale.

Jiné odchylky: 4. (= 1.—2.) . . na poledně, jak, šuhajkova; 5. děvečko, děvečko, naber, až se budeš vdávat.

6. Dybys ně ho dala,
týdeň bych ti žala,
ešče bych ti za to
‚maměnko' říkala.

7. Vody sem nabrala,
syna ně nedala,
šuhajkova mama
cigánkú zůstala.

V druhé skupině je společným motivem posměšná výzva k šohajově matce, aby si odpíraného syna uvázala na řetízek.

Spytihněv (Bart Jan. 303):

1. Odkázała na mně máti šohajova,
abych jejím synom dobrý pokoj dała.

2. Já sem í zkázała takovú otázku,
aby svoje syny měla na řetázku.

3. Měla na řetázku, na hedbávnej šňůrce,
dyž sa z ní odváže, přece za mnú půjde.

Podobně t., 368 s odchylkami 1. sl. Šohajova mama na mňa odkázała; 2. na to dała, uvaž si ích, babo, doma na retázku.

3. Doma na retázku,
na kúdel'nú nitku,
aby nechodil'i
za chudobnú dívkú.

Velká:

1. Šohajova mama,
tá ně odkázała,
že ona pro takú
syna nechovała.

2. Ona ho chovała
pro takú bohatú,
ja kerá dostane
mericu dukátů.

3. A já sem jí zaséj
takto odkázała,
aby si ho ona
doma uvázała.

4. Doma uvázała
na hedbávnou nitku,
aby jí nechodił
za chudobnú dívkú.

5. Chudobná děvečka
v chudobě chovaná
ludé povídajú,
že su malovaná.

6. Malovál ňa malér
z vysokého neba.
ten ně dál barvičky,
koléj było treba.

Obyčejně bývají oba motivy, klamný slib matky a posměšná výzva, spojeny v jedné písni:

Javorník:

1. Včéra před večerem,
ked sem vodu brała,
šohajova mama
na mňa zavołała.

2. Podaj ně, ceruško,
téj studenej vody;
šak ten můj syneček
dávno k tobě chodí.

3. Vody sem podal'a,
syna ně nedała,
šohajova mati
cigankú ostała.

4. Keby ně ho dała,
týdeň bych í žała,
ešče bych í za to
mamičko říkała.

5. Al'e ně ho nedá,
že sem hrubě bl'edá,
šohajek červený,
až ho barva mění.

6. Šohajova mama,
dycky na mňa repce,
že ně kupovała
po toral'i čepce.

7. Po toral'i čepce,
po zlatém kaničky.

To były kaničky
od mojéj mamičky.

8. Šohajova mati,
veliká cigánka,
bodaj í narostła
na hlavě pohanka.

9. Dał by ně to Pámbu,
kebych í ju žała,
l'ehe by sem í ju
s koreněm trhała.

10. Šohajova mama,
na mňa odkázała,
abych na jejího
syna nečekała.

11. A já sem í dała
takovú otázku:
nech si ho uváže
doma na retázku.

12. Doma na retázku,
na hedbavnú šňůrku,
aby í nechodił
za chudobnú dívkú.

13. Chudobná děvečka
v chudobě chovaná,
l'epší l'ež bohatá,
jak kráva rohatá.

Tuřany:[1])

1. U studýnky stála,
napájeła páva,
[: matka synečkova :]
na ňo zavołała.

2. Naber si, děvečko,
vody do žbánečka,
[: ale si nemysli, :]
že ti dám synečka.

3. A já sem jí dała
takovó otázku,
[: uvaž si ho matko :]
doma na provázku.[2])

4. Doma na provázku,
na hedbávný šnůrce,
[: aby on nešidił :]
chudobný děvčice.

Tovačov:[2])

1. [: Včera před večerem,
dež sem vodu brala, :]
[: šohajova mati :]
na mně zavolala.

2. [: Naber mně, děvečko,
do myho žbánečka, :]
[: nechcu to zadarmo, :]
dám já ti senečka.

3. [: Dala sem odpověď
na její otázku: :]
[: Svaž si ho, mati, :]
doma na provázku.[2])

Žákovice (zp. Pálková, sb. Fr. Hlobil) s jiným počátkem i závěrem:

1. Čečera, čečera,
dej, Bože, večera,
dej, Bože, večera,
lepšího jak včera,
hojaja, hojaja,
hojaja, hojaja,
dej, Bože, večera,
lepšího než včera.

2. Včera nebyl dobrý,
dnes bude takový,
zítra bude lepší,
přijde nejmilejší.

3. Včera před večerem,
když jsem vodu brala,
synečkova máti
na mě zavolala.

4. Naber mi, děvečka,
vody do žbánečka,
ale ne zadarmo,
dostaneš synečka.

5. A já sem jí dala
takovó otázku:
Uvaž si ho, babo,
doma na provázku.

[1]) K začátku sr. Koželuha 25, Sušil II, 370.
[2]) Píseň pokračuje slohou Na tom našem dvoře, je to voda, Bože.

6. Doma na provázku,
na hedvábné šňuře,
on se ti utrhne,
přece za mnou pude.

7. Doma na provázku,
po čtyři neděle,
až ty stary baby
všecky šmak sebere.

8. Všecky šmak sebere,
mlady nám narostó,
tak jako když seče
dětelinku s rosó.

9. Dětelinka s rosó,
ta se dobře seče,
tak jak se miluje
modrooké děvče.

Hovorany (zp. Matilda Plchutová na nápěv Červená růžičko, sb. A. D. Svoboda):

1. Dyž sem u studánky
vodu nabírala,
šohajova mati
na mně zavolala:

2. »Naber mně, céruško,
vody do čepáčka,
nebude to darmo,
já ti dám synáčka.«

3. Já sem jí nabrala
místo vody vína:
»Tu máte, mamičko,
za vašeho syna!«

4. Zkázala mně matka
mojeho milého,
abych nečekala
na syna jejího.

5. Já sem jí zkázala
na její otázku:
»Uvaž si ho, babo,
doma na provázku!

6. Doma na provázku
na štyry neděle,
až moje srdečko
naňho zapomene!«

7. Už sem zapomněla
na mladenců dvanáct,
na tebe, synečku,
zapomenu naráz.

8. Uvaž si ho, babo,
u stola u nohy,
za mnú bude chodit
mládeneček jiný!

Valašská Bystřice:

1. U studénky stála,
vodu nabírala,
[: šuhajova mati
na ni zavolala. :]

2. Naber mně, céruško,
vody do žbanečka
[: a já dám za to
svojiho synečka. :]

3. Já sem jí nabrala
místo vody vína:
[: toť máte, tetičko,
za vašiho syna. :]

4. Ona mně zkázala,
abych se vdávala,
[: abych na jejího
syna nečekala. :]

5. Já sem jí zkázala
takovú otázku:
[: uvaž si ho, babo,
doma na provázku. :]

6. Doma na provázku,
na štyry neděle,
[: až mně ten zármutek
trochu pryč odejde. :]

7. Zármutek odešél
a chlapci dorostú,
[: tak jak dyž se seče
dětělinka z rosú. :]

8. Dětělinka z rosú,
tá se dobře seče,
[: ta' jak dyž miluje
synek hezké děvče. :]

V písni z Hranic a z Němčic u Ivančic se k prvnímu motivu přidává posměšná odpověď dívky, že hocha nosí pod kramflíčkem:

Hranice (guberniální):

1. Včera mi zkazala
tvoja paní mama,

[: abych nemyslela
na jejiho syna. :]

2. Ja jsem ji zkazala
na jeji otazku,
[: aby ho vazala
doma na provazku, :]

3. doma na provazku,
na hedbavnej šnurce,
[: aby on nechodil
k chudobnej panence. :]

4. Mysliš, ty synečku,
že si ja tě všimam?
[: Takovych galanu
po deští nazbiram! :]

5. Nechoď k nam, synečku,
až ja pro tě zkažu!
[: Takovych galanu
na podvazky važu! :]

6. Na podvazky važu,
pod špaličkem nosim,
[: ja se tě, synečku,
z tvej lasky neprosim. :]

Němčice:

1. Na kopečku stála
a na mě volala,
[: šuhajova mati
na mě zavolala. :]

2. Naber mně, ceruško,
vody do žbánečka,
[: a za to ti já dám
našeho synečka. :]

3. Já sem ji nabrala
místo vody vina:
[: tu máte, pajmámo,
za vašeho syna. :]

4. Já sem ji zkázala,
aby se vdávala,
[: aby na jejiho
syna nečekala. :]

5. Já sem ji zkázala,
že se ji neprosím,
[: že jejiho synka
pod kramfličkem nosím. :]

6. Pod kramfličkem nosím,
za podvazky vážu;
[: nechoď k nám, synečku,
až já pro tě zkážu. :]

7. Až já pro tě zkážu
za štyry neděle,
[: až srdečko moje
na tě zapomene. :]

Píseň od Brna u Sušila III, č. 490[1]) spojuje píseň svatební: Dybych já věděla, čí nevěsta budu (sr. při písních svatebních s. v.) s motivem řetízku (provázku).

1. Studýnka róbená
mezi vinohrady;
pověz mně ma milá,
čí užíváš rady?

2. Čí bych užívala
než svého mileho?
A to ví sám pan Bůh,
buduli já jeho.

3. Dybych já věděla,
čí nevěsta budu,
ušlapala bych si
cestu k tomu domu.

4. Cestu k tomu domu,
aby byla hladká,
aby mě vítala
jeho paní matka.

5. A ona mně přešla,
přešla přes tó cestu,
ani mně neřekla:
Vítám tě nevěsto!

6. Dyž mě nepřivítá,
já jí neděkuju,
o jejího syna
prosit se nebudu.

[1]) Je již v Sušilovi II, 153 s těmito odchylkami: sl. 2. mého, 4. by mne přivítala pěkně, 5. Jeho paní máma přešla mně přes, 7. jeho paní máma, abych na jejího syna nečekala. 8. Odpověděla jsem na její otázku, by ho uvázala. 10. vystát musí, leda jakou šelmu poslouchati. Variantů k jednotlivým slohám tu není.

7. Včera mně zkázala
ochozká rychtářka,
že mně syna nedá,
že mně radš vypráská.

8. Já sem jí zkázala
takovó otázku:
uvaž si ho, babo,
doma na provázku.[1])

9. Doma na provázku
na hedbávné šátek,
aby nepodváděl
chudobnéch děvčátek.[2])

10. Chudobná panenka
mnoho zlého zkusí,
leda jaké šelmy
poslóchati musí.

Varianty české Erben[2] 111 (Studýnka roubená sl. 1.—2.), 222, 223 (č. 477), motiv s provázkem (hedbávnou šňůrkou) Holas I, 104 (U studánky stála), t., V, 55 (Prala šaty prala); var. slovenské Kollár I, 194 (Šuhajova matka vždy mi odkazuje), 211 (motiv obrácený: šuhajova mati přeje dívce, syn odmítá), 224, Slavia II, 5, 218 (klne šohajově mateři), 703 (podobný motivu u Kollára I, 211).

Varianty 1a, 1b, 1c, 1d váže druhý motiv:

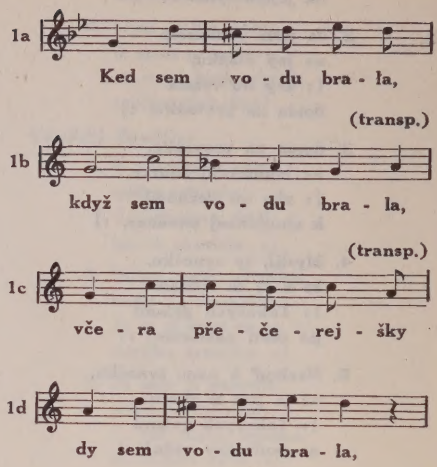

První dva motivy vážou varianty 2a, 2b, 2c.

Písně 3a—12a mají jiné nápěvy. Nápěvu Neumrem na slámě je podložen text »Čečera, čečera«.

Erbenovy nápěvy 79 (str. 19) a 117 (str. 29) jsou jiné; též Slov. Sp. seš. 5, čís. 457.

149.

1

HRUŠKY.

Bart Jan. 197 (338).

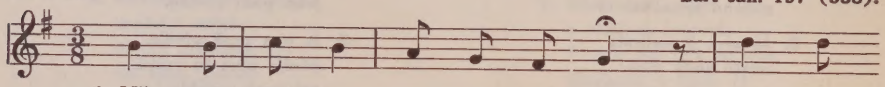

[1]) 9b. A jak ti nezdrží
konopný provázek,
daj sobě udělat
cigánom řetázek.

10b. Zamči si ho zamči
na devět zámečků,
a já ho odemču
teňúčkú slámečkú.

[2]) 10c. Doma na provazku
a daj si ho za sklo,
rozži mu tam světlo,
aby mu nezhaslo.

11. Nechaj mu ho hořet
ze štyry neděle,
až ty šumne panny
všecky čert pobere.

12. A dyž ich pobere,
zas inši narostu,
jak tu jetelinku,
dyž naseje hustu.

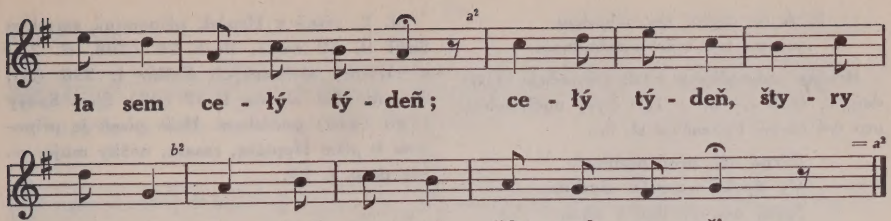

1. Už sú kose nade mlýnem,
nespała sem celý týdeň;
celý týdeň, štyry noci,
šohaj, pro tvé černé oči.

2. Černé oči, proč nespíte?
Vy dycky na mňa mysľíte.
Spite, oči, ve dně v noci,
nemysľete na mňa nikdy.

2

ŠAŠTÍN. Zp. Zuzana Bakišová. Sb. Fr. Kyselková.

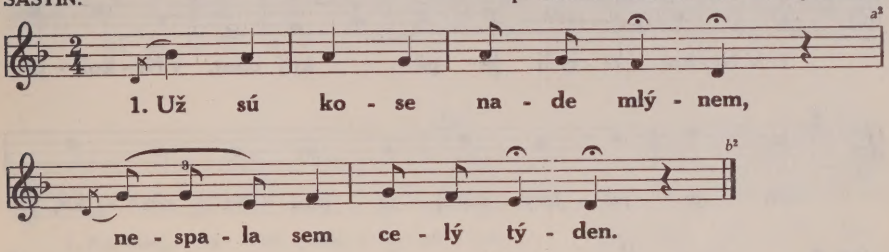

3

RADĚJOV. Sb. H. Bím 1909.

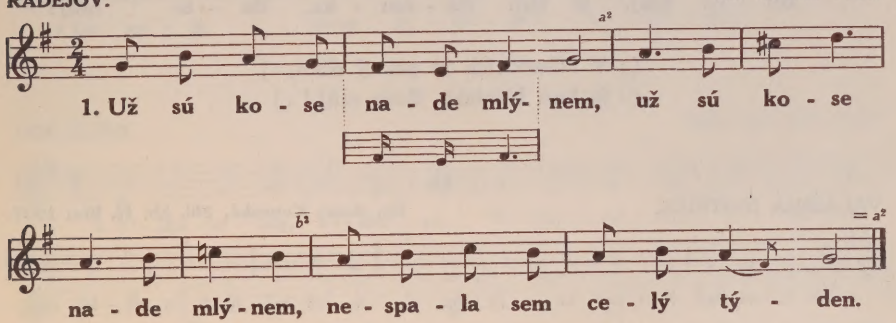

Za základ volíme text ze Šaštína:

1. Už sú kose nade mlýnem,
nespala sem celý týden.

2. Celý týden, ej, celé noci,
pro tvé, šuhaj, černé oči.

3. A na druhú zas nebudem,
už na tvú tvár nezabudnem.

Hrušky: odchylky v 1. sl. (označuje ł) týdeň; 2. (zde 1.—2. = 1.): štyry noci, šohaj, pro tvé čérné. Pokračuje sl. 2.:

Čérné oči, proč nespíte?
Vy dycky na mňa mysl'íte.
Spite, oči, ve dně v noci,
nemysl'ete na mňa nikdy.

Radějov: sl. 2. v 2. plakala sem ve dně, v noci.

Sl. 2. písně z Hrušek připomíná smyslem Sušil II, 30 (64), Peck 76 (208, sl. 2.); z variantů slovenských Kollár I, 356 (3), Sborník Mat. sloven. I, 37 (95), Slov. Spevy I, 90 (246) počátkem. Naše píseň je připojena k písni Hopsasa, rasasa, nožky moje; sr. zde skup. č. 98.

*

Každá z písní je samostatná. V 3a je modulace tónin G-D-G.

150

1a

NIKOLČICE. Zp. Jan Nečas. Sb. Jan Dostal.

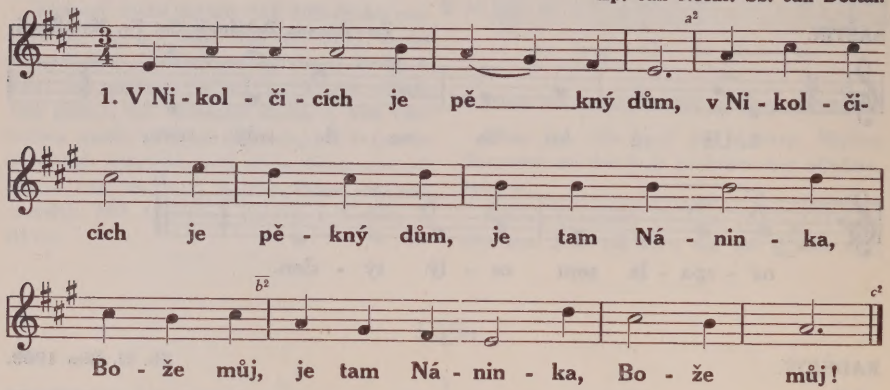

[: V Nikolčicích je pěkný dům, :]
[: je tam Náninka, Bože můj ! :]

1b

VALAŠSKÁ BYSTŘICE. Zp. Anna Kopecká, 26l. Sb. H. Bím 1907.

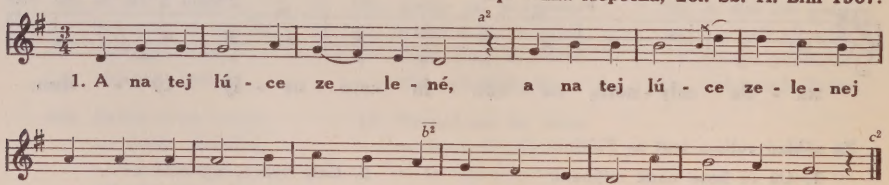

1c

MORÁVKA. Sb. Josef Mojžíšek.

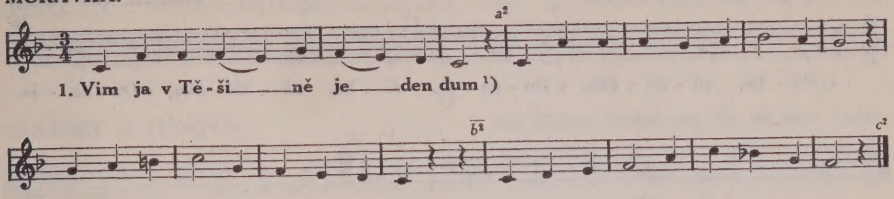

1d

HRUBŠICE. Zp. Ant. Šlapanská. Sb. H. Bím 1900.

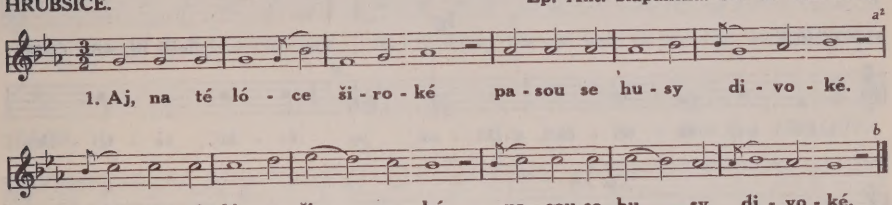

1e[1]

Sušil I, 98 (153).

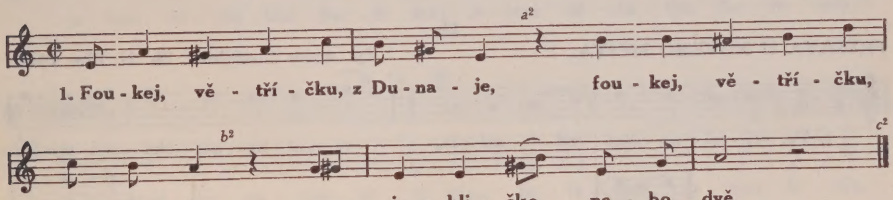

1e[2]

ODE ZLÍNA. Bart Jan. 202 (349).

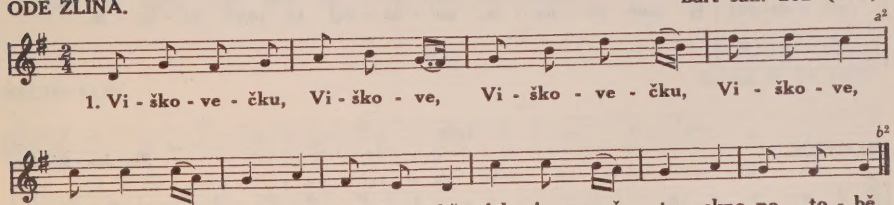

[1]) Další text sběratel nezaznamenal.

1f

SLAVÍKOVICE U ROUSÍNOVA. Sušil III, 434 (622).

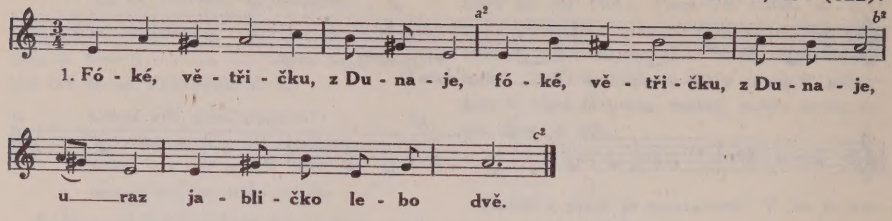

1g

MOUTNICE. Sušil III, 435 (622).

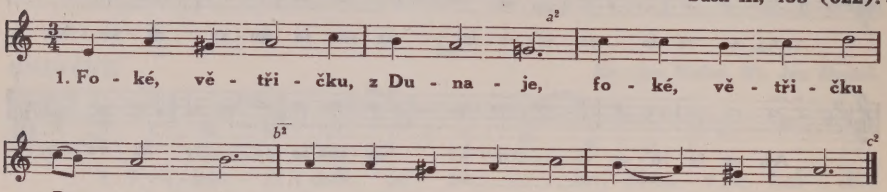

1h

FRYŠAVA U NOVÉHO MĚSTA. Zp. Anna Coufalová. Sb. H. Bím 1906.

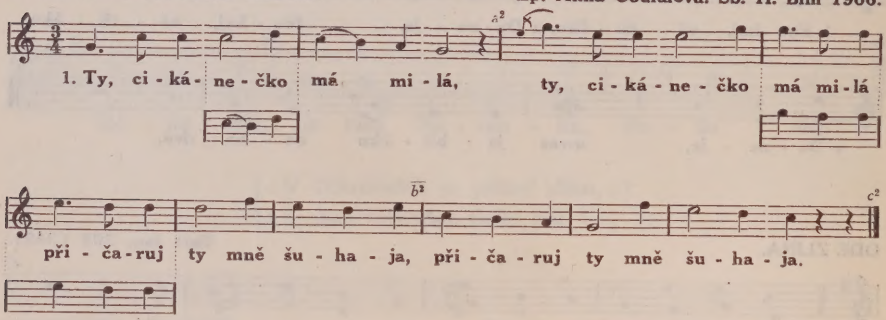

1ch

MILOTICE. Sb. Jos. Řihák.

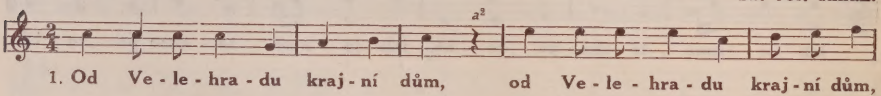

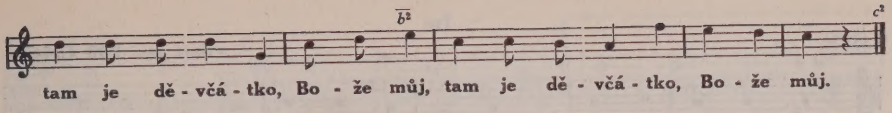

1i

LAŽÁNKY U TIŠNOVA. Zp. Amalie Šalbabová. Sb. H. Bím 1900.

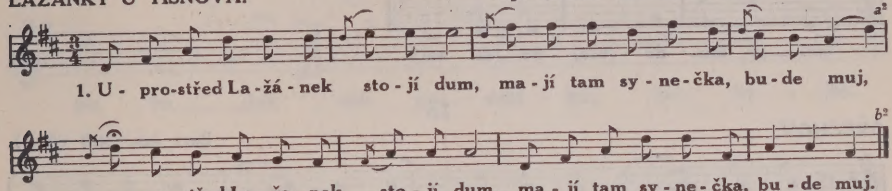

1k

TĚŠOV. Bart Jan. 171 (273).

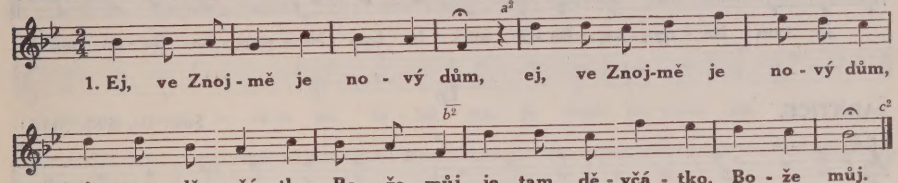

1l

JAVORNÍK. Bartoš II, 71 (86).

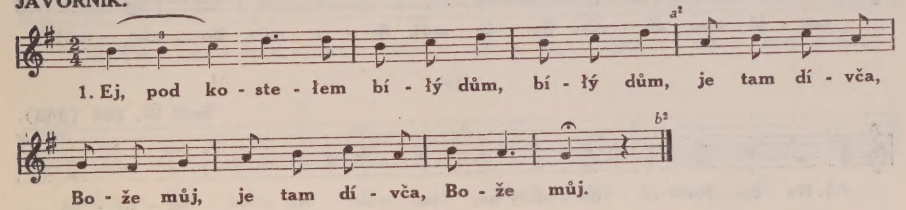

1m

NECHVALÍN. Bartoš II, 71 (87).

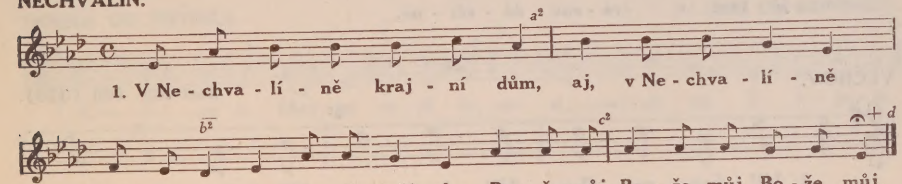

1n

LÍŠEN.

Bart Jan. 299 (544b).

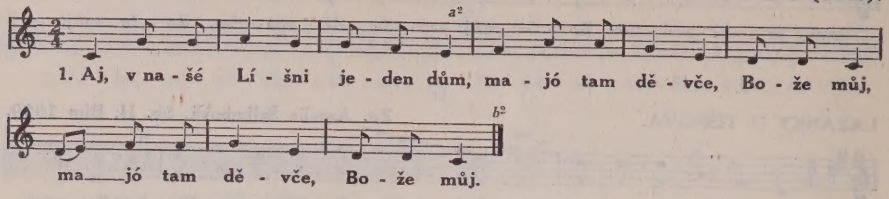

1o

OŘECHOV.

Bart Jan. 300 (545).

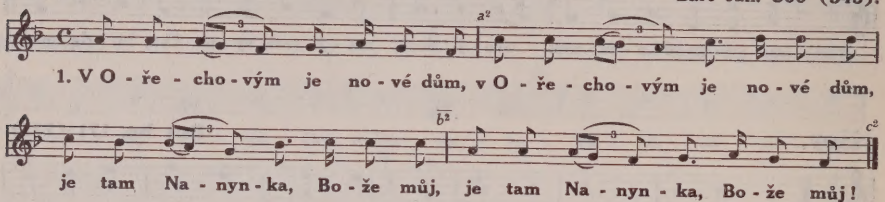

1p

ŠARATICE.

Sušil III, 393 (546).

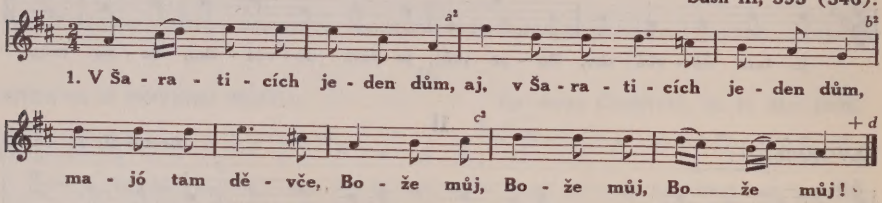

1r

Sušil III, 284 (363).

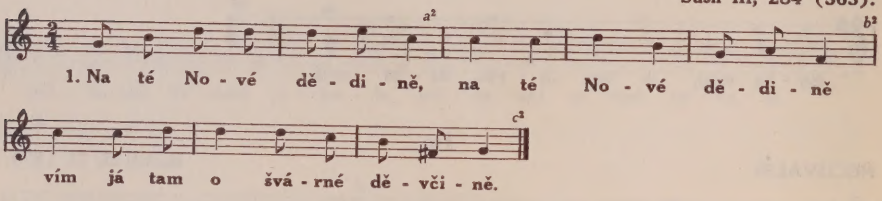

2a

VLČNOV.

Bart Jan. 190 (320).

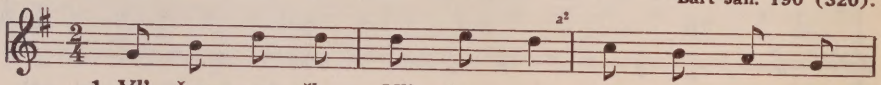

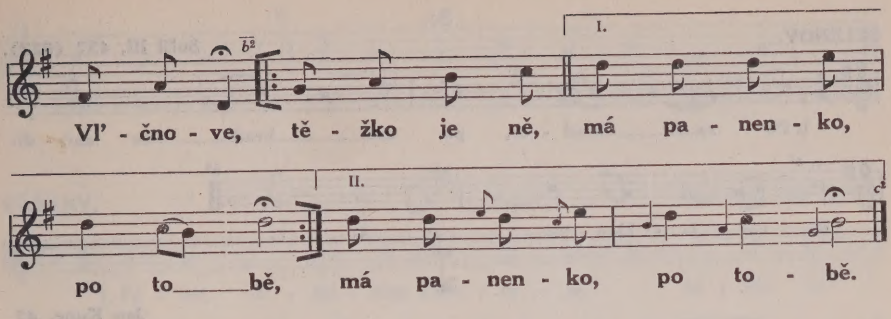

2b

ZLINSKO. Bartoš I, 17 (38).

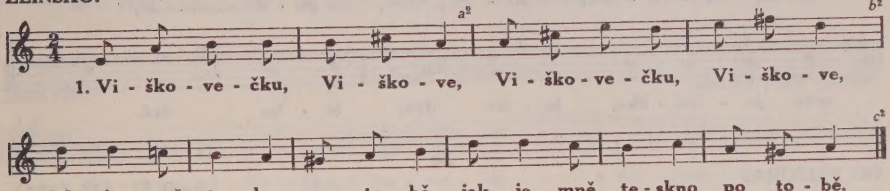

3a

KLOKOČOV U PŘÍBORA. Sušil III, 437 (622).

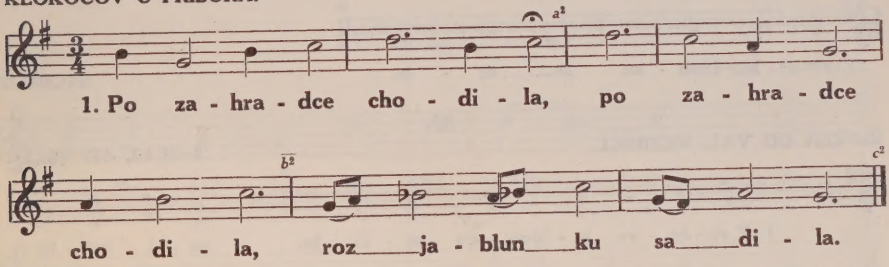

3b

DOBRÁ OD FRÝDKA. Sušil III, 437 (622).

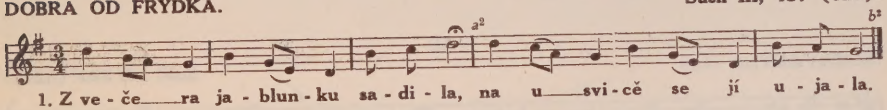

3c

SKLENOV.

Sušil III, 437 (622).

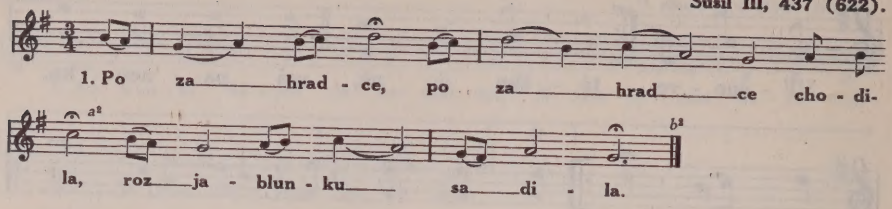

3d

Jan Kunc, 47.

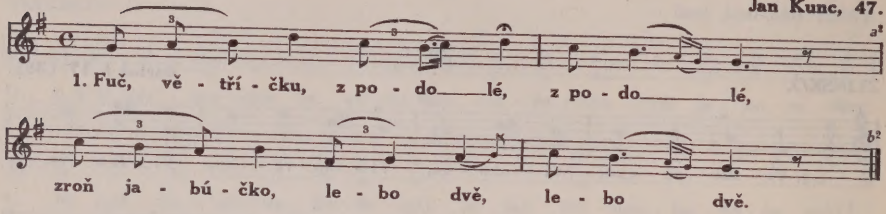

3e

OD PŘÍBORA.

Sušil III, 437 (622).

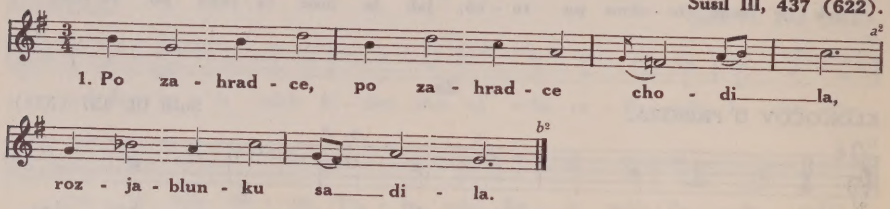

3f

VESELÁ OD VAL. MEZIŘÍČÍ.

Sušil III, 437 (622).

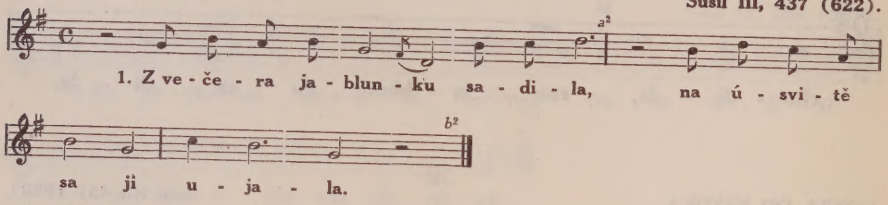

4a

MORAVANY.

Sušil III, 434 (622).

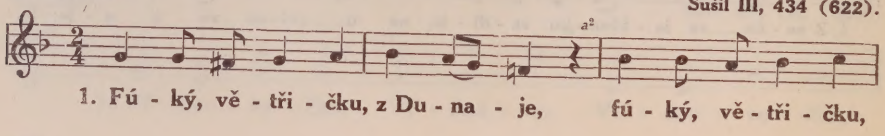

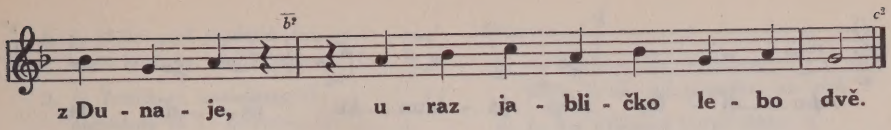

4b

VÁŽANY. Bart Jan. 173 (278).

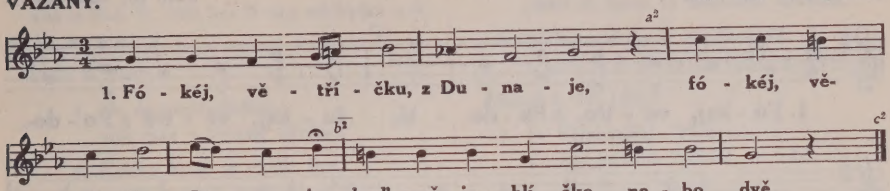

4c

ŽEBĚTÍN. Sušil III, 435 (622).

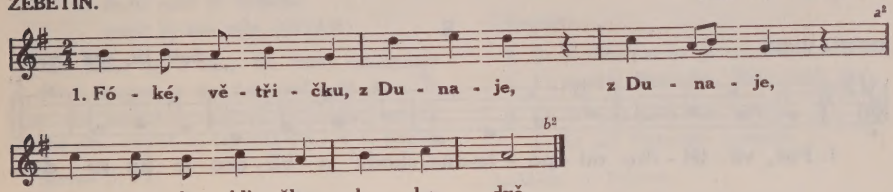

5

BUDÍKOV. Sušil III, 438 (622).

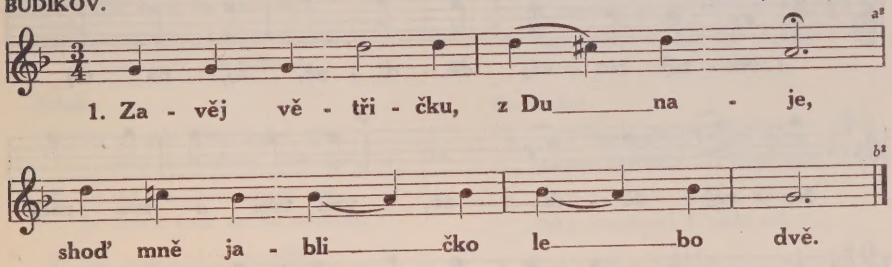

6

SOBĚCHLEBY. Sušil III, 435 (622).

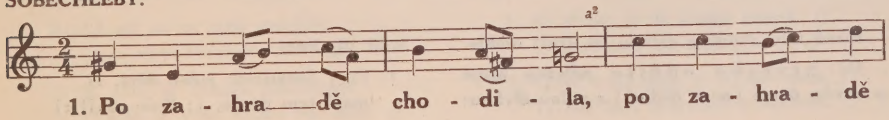

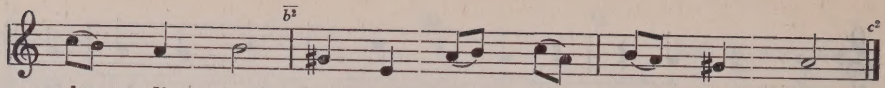

7

BRUMOV. Sušil III, 436 (622).

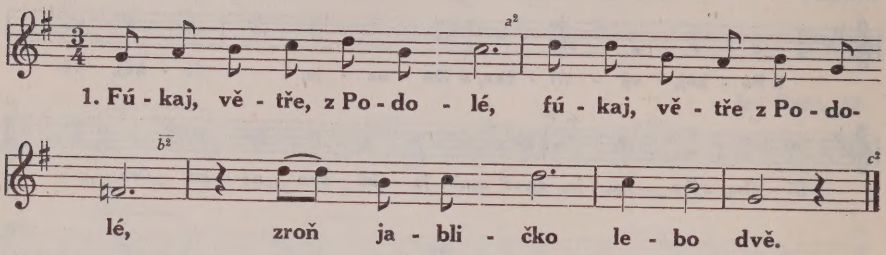

8

OSTRAVICE. Sušil III, 438 (622).

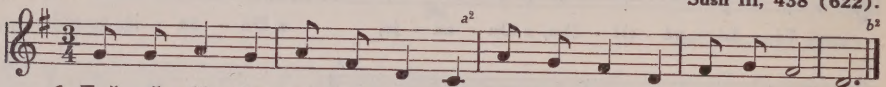

9

Bartoš II, 482 (865).

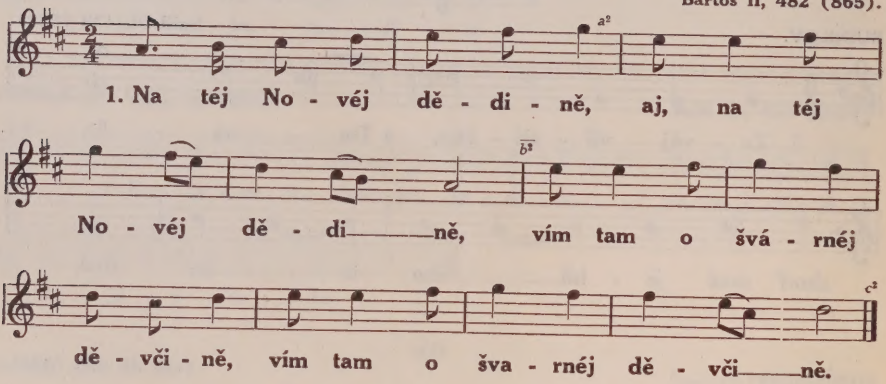

Písně této skupiny dělíme ve čtyři oddíly.

Do prvního oddílu náležejí písně o novém domě (nové dědině) s milou dívkou:

Sušil III, 393:

1. [: V Šaraticích jeden dům, :]
majó tam děvče, [: Bože můj! :]

2. [: Dyby mně je chtěli dat, :]
uměl bych za ně [: děkovat. :]

3. [: Tatíčkovi, maměnce, :]
naposledy té [: panence. :]

4. [: Vím, že mně ho nedajó, :]
oni se na mě [: hněvajó. :]

Táž u Suš. II, 200 bez 3. sl.; odchylka v 4. sl. je, na mne.

Sušil II, 109:

1. Na té nové dědině,
vím tam o švarné děvčině.

2. Kdyby mně ju chtěli dať,
uměl bych si ju šanovať.

3. Ve dně bych ju šanoval
a v noci bych ju miloval.

4. Jestli mně ju nedajú,
nech ju pro sebe chovajú.

Táž píseň je u Suš. III, 284; odchylky: 1. Nové, švárné, 2. dat (atd. inf. s t), 2. v. ju (bez si). Bartoš II, 482, sl. 1. Novéj, švarnéj, 2. dat atp., věďél, 3. šanovál atp., sl. 4. chybí.

Bartoš II, 71:

1. Ej pod kostelem [: bílý dům, :]
je tam dívča, Bože můj.

2. Aj, debe mně ho sceli dat,
veďél bych ho šanovat.

3. Ve dně bych ho [: šanovál, :]
v noci bych ho miloval.

Líšeň:

1. Aj, v naše Líšni jeden dům,
[: majó tam děvče, Bože můj. :]

2. Aj, debe mně ho chceli dat,
[: homěl bech za ňo děkuvat. :]

3. Aj, voni mně jo nedajó,
[: voni se na mně hněvajó. :]

4. Aj, hněvéte se, jak chcete,
[: přeci rodiči bodete. :]

5. Aj, už se na mně strojijó,
[: že mně hlavěnko zmalujó. :]

6. Já vám jo chlapci nenechám,
[: spíš já vám hodně nasekám. :]

Vlčnov:

1. [: Vl'čnovečku, Vl'čnove, :]
těžko je ně, má panenko, po tobě.

2. [: Ve Vl'čnově krajní dům, :]
našél sem si tam děvčátko, Bože můj.

3. [: Dyby ně ho chtěl'i dat, :]
věděl já bych to děvčátko šanovat.

4. [: Ve dně bych ho šanovál, :]
v noci já bych to děvčátko miłovál.

Bartoš I, 17 (38):

1. [: Viškovečku, Viškove, :]
[: jak je mne teskno po tobě. :]

2. Ani ne tak po tobě,
Viškovečku, Viškove,
jako, má miłá, po tobě,
jako, má miłá, po tobě.

Ořechov:

1. [: V Ořechovým je nové dum, :]
[: je tam Nanynka, Bože můj! :]

2. [: Tí naší mně tam nedajó, :]
[: že mó Nanynko neznajó. :]

Lažánky u Tišnova:

1. Uprostřed Lažánek stojí dum,
[: mají tam synečka, bude muj. :]

2. Ale oni mně ho nedají,
[: protože se na mě hněvají. :]

3. Hněvejte se na mě jak chcete,
[: vy moji rodiči budete. :]

Nechvalín:

1. [: V Nechvalíně krajní dům, :]
je tam děvčátko, [: Bože můj. :]

2. [: Já to děvče musím mět, :]
dyby zbraňovál [: celé svět. :]

V druhém oddíle jsou písně o zahrádce s jabloňkou, kterou milá vsadila. Za základ volíme píseň z Molenburka (sb. Jan Kunc):

1. [: Vímť já tři louky zelené, :]
[: pasou se na nich jelené. :]

2. [: A v téj třetí, v téj nic není, :]
[: jest tam zahrádka z kamení. :]

3. [: A v tej zahrádce jabloňka, :]
[: sázela ju tam Nanynka. :]

4. [: Dyž tu jabloňku sázela, :]
[: tyto slova k ní pravila: :]

5. [: Žeň, jabloňko, do vysoka, :]
[: vydej ovoce do roka. :]

6. [: A dyž bylo po tom roce, :]
[: šla Nanynka k tej jablonce. :]

7. [: Chtěla jablka trhati, :]
[: nemohla žádné dostati. :]

8. [: Dostala jedno jediné, :]
[: to bylo pěkné červené. :]

9. [: Dala je svému milému, :]
[: Honzíčku roztomilému. :]

Sem náleží variant z Vel. Karlovic (zp. Ed. Hein, sb. Meth. Dušek):

1. [: A na tej lúce široké :]
pasú sa husky divoké.

2. a na tej druhej, edem; 3. jablunka, sadila .. milenka;

4. [: A dyž ju ona sadila, :]
při tem žalostně plakala.

5. [: Rosť, jablunečko, rosť prudce, :]
ať máš do roka ovoce.

6. [: A dyž už bylo po roce, :]
šla milá trhať ovoce.

Křoví (zp. Frant. Jašek, sb. Kyselková):

1. [: Aj na té lóce zelené :]
pasó se srnci, jelené.

2. [: Aj na té druhé široké :]
pasó se husy divoké.

3. Aj na té, jenom, kameni. 4. v ty. 5. (= 4.) a dyž jabloňko, mluvila. 6. Vyrost, jabloňko, z vysoka, pones. 7. už bylo po .. přišla Andulka k jabloňce. 8. Chcela jablička. 10. Pepičkovi upřimnému.

Val. Bystřice:

1. Na tej lúce na zelené
(nebo A na tej lúce zelené)
pasú sa srny, jeleně.

2 = 1. Karl. (odch. druhé); 3. na tej třetí nic, enem; 4. v té .. jablunka atd. jako v Karl.

5. A když jí bylo po roce,
šla má milá pro ovoce.

6. než nemohla jich.

Hrabšice:

1. Aj, na té lóce široké
pasou se husy divoké.

2. Aj na té lóce .. néni, jenom. 3. v té .. jablunka, ji, Andulka. 4. promluvila. 5. Vyrosť, jablunko, vysoká, dávej jablička divoká. 6. ... když pak bylo po roce, přišla Andulka k jablunce. 7. .. si jedno utrhnout, nemohla na ni dosáhnout. 8. Utrhla. 9. Pepičku.

10. To máš, Pepičku, jabličko
za to nedělní hobičko.

V třetím oddíle jsou obě písně spojeny.

Nikolčice: Začátek jako v Ořechově; odchylky 1. sl. V Nikolčicích je pěkný, Náninka. Sloha 2. je tato:

Já tou Náninko dobře znám,
protože za ní chodívám.

3. Naši mně ji chcet nedají,
protože děvče neznají.

Sl. 4. = 1. Molenb. Tam na tý louce zelený, srnci, jeleni; 5. = 1. Karlov. s odchylkami Tam na té druhé, pasou se; 6. = 2. Molenb. Tam na té třetí, jenom; 7. V té zahrádce je, ji .. Nánynka (zde y); 8. když tou, takto k ní smutně; 9. vyrosť .. vysoká, přines; 10. a když již, přišla Nánynka k jabloňce; 11. jablíčka, na ni; 12. utrhla .. jediný, pěkný červený; 13. ho, Honzíčkovi rozmilému; 14. Tu máš, Honzíčku můj milý, za tvé věrné milování.

St. Říše (zapsal J. Veselý):

1. [: V Pětikostelích mám já dům, :]
[: mám tam Nánynku, Bože můj. :]

2. [: Co pak ti naši dělají, :]
[: že mou Nánynku neznají? :]

3. [: Když ji neznají, znám ji sám, :]
[: daroval mně ji císař pán. :]

4. [: Daroval mně ji ze srdce, :]
[: že mám opustit rodiče. :]

5. [: Rodiče mám opustit, :]
[: svou Nánynku zanechati. :]

6. = 4. Nikolč. (na ty .. zelený); 7. = 5. Nikolč. (na ty druhý široký ... divoký); 9. = 3. Molenb. (v ty ... jablůňka); 10. = 4. Molenb. když, tyto; 11. Vyrost ... z vysoka; 12. A když jest .. přišla ji; 13. jablíčka; 14. jenom .. od slunéčka opálené; 15. ho, synečkovi rozmilému.

Žbánice (zp. Fr. Čáp, zapsal H. Bím 1899):

1. Ve Žbánicích je nový dům,
je v něm Nánynka, Bože muj.

2. = 3. Nikolč. za ni, pannu; 3. = 2. Nikolč. Ale já pannu; 4. = 4. Nikolč. na té, srnky; 5. = 5.; 6. = 6. A; 7. = 3. Molenb. v té ... jablunka, ji; 8. = 4. když, tato; 9. o ty; 10. po půl roce, Nánynka běží; 11. jablíčka; 12. utrhla; 13. amantovi rozmilému; 14. Tu máš, můj milý, jabličko za tu včerejší hubičku.

Hluboký u Náměště (zp. Krist. Brocianová, 37l., sb. H. Bím 1897):

1. A v tom Hlubokým stojí dům,
mám tam Nanynku, Bože můj.

2. = 3. Nikolč. za ňó, to proto, že jo; 3. = 2. a já mó miló, za ňó; 4. = 2. Molenb. A v tem Hlubokým nic néni, jenom; 5. v ty .. jabluňka, jo; 6. Dež to jabluňko saděla, teto ... mlovila; 7. Verusť ... vesoká, dones jablíčka; 8. A dyž už belo, přišla; 9. chcela jablička ... žádný; 10. jediný ... belo pěkný atd.; 11. ho .. Jeníčkovi rozmilému. 12. To máš, můj milý, jablíčko za ty večerní hobičko.

Písně z Březníka, zp. Jos. Mužík, 66l., zapsala Fr. Kyselková toliko 1. sl.:

Znám já v Březníku jeden dům,
mám tam Nánynku, Bože můj.

Od Kyjova (Bart Jan. 143, č. 209):

1. Na Vel'ehradě krásný dům,
mám tam gal'ánku, Bože můj.

2. Naši ně za ňu nedajú,
protože jí tam neznajú.

3. = 2. Nikolč. Al'e já ju tam, za ňú; 4. Ona má lúky zel'ený, na nich se pasú jeleni; 5. = 1. Karl. .. na téj druhéj, širokéj, se; 6. = 2. Molenb. na téj .. néni, enom zahrádka kamení; 7. sadila ... mil'enka; 8. tú .. sadila; 9. dorosť .. po roce, dones jabłýčko, l'ebo dvě; 10. Dones červený k bílýmu, já ich zanesu miłýmu.

Slavíkovice (Bart Jan. 299, č. 544a), jen 1. sloha:

V Slavíkovicích jeden dům,
mají tam děvče, Bože můj.

Milotice:

1. Od Velehradu krajní dům,
tam je děvčátko, Bože můj.

2. = 3. Nikolč. mě tam jít nedajú, to proto že ju; 3. = 2. Ale ja ju .., to proto(že)* k ní; 4. Ta má tři lúky široké, pase tam husy divoké; 5. na první lúce nic není, jenom hromádka kamení; 6. = 3. Molenb. na druhéj lúce, tu sadila má milenka; 7. sadila, táto, mluvila.

8. Vyrosť, jabloňko, vysoce,
dones do roka ovoce.

9. Jabloňka vyrostla vysoce,
donesla mnoho ovoce.

Píseň zapsaná ve Fryšavě spojuje druhou píseň s počáteční písní Ty, cigánečko má milá, přičaruj ty mně šuhaja (sr. tam). Píseň o zahrádce se končí slohou: Chtěla jablíčko trhati, nemohla na něj dostati. Významná jiná odchylka je toliko v sl. 5. = 2. Molenb.

Tam na tej třetí nic není,
je tam zahrádka stromoví.

Ve čtvrtém oddílu se píseň druhá nebo též obě první spojují se slohou Foukej, větříčku, z Dunaje, kterou se počíná též samostatná píseň.

V písni z Klobouk u Brna (zp. Marie Kordiovská 22l., zapsal Bím 1902) Na Velehradě krásný dům podobné písni z Nikolčic (větší odchylka je toliko v sl. 4. Má tam tři louky zelený, pasou se na ní jeleny) se motiv Foukej, větříčku vhodně připíná

k sl. 11. Chtěla jablíčko trhati,
nemohla na ně dostati.

12. Foukej, větříčku, z Dunaje,
uraz jablička jedno, dvě.

13. Uraz červené k bílému,
a já je zanesu milému.

S oběma písněmi je motiv Foukej, větříčku spojen též v písni u Bart Jan., 171 (273) z Těšova:

1. [: Ej, ve Znojmě je nový dům, :]
[: je tam děvčátko, Bože můj. :]

2. [: Ej, dyby ně ho chtěl'i dat, :]
[: ej, uměl bych jím děkovat. :]

3. [: Ja oni ně ho nedajú :]
[: ej, proto že ňa neznajú. :]

4. [: Ej, na téj první ľúčině :]
[: pasú sa srny jel'eňé. :]

5. [: Ej, na téj druhéj širokéj :]
[: pasú sa husy divoké. :]

6. [: Ej, na téj třetí nic néni, :]
[: enom zahrádka z kamení. :]

7. [: A v téj zahrádce jabloňka, :]
[: co ju sázeľa mil'enka. :]

8. [: Fúkaj, větříčku, z Dunaje :]
[: zhoď ně jabľýško l'ebo dvě. :]

9. [: Zhodił ně jedno jediné, :]
[: ej, aj to było červivé. :]

10. [: Požčaj ně, miłá, nožíčka, :]
[: nech si vykrójím červíčka. :]

11. [: Než sem červíčka vykrójił, :]
[: nožíček sa ně ułomił. :]

Slavia II, 1, 31 z Kunštátu (sběratel F. V. Podstrážský):

1. V tej Rosičce je krásnej dům,
mám tam panenku, bože můj.

2. Dyž já tam za ní chodívám,
tři louky já tam vidívám.

3. A na tej první zelený
pasou se srnci jeleni.

4. A na tej druhej veliký
pasou se husy divoký.

5. = 3. Molenb., odchylky a na tej třetí, jenom; 6. ji, panenka; 7. tato, mluvila; 8. Vyrosť, jabloňko, vysoce, pones ovoce po roce! 9. už po roce, přišla panenka k jabloňce.

10. Nemohla jablek dostati,
počala hořce plakati.

11. »Foukej, větříčku, z Dunaje,
uraž jablíčko nebo dvě.

12. Po jednej straně červený,
po druhej straně zelený.«

K této písni podává tamtéž J. Venzl variant z Unerázky: 1. místo 10. Kunštát.

Bylo tam jedno jediný,
to bylo pěkný, červený.

2. Chtěla jablíčko trhati,
šak je nemohla dostati.

3. Sedla k jabloňce, plakala,
plakala, si naříkala:

4. »Už nejsem tak, jak sem byla,
dyž sem jabloňku sázela.«

U Sušila III, č. 622 (435 n.) je píseň Fúkni, větříčku atp. většinou spojena se začátkem Po zahradě chodila.

Soběchleby (Sušil III, 435):

1. Po zahradě chodila,
ščep jablunku sadila.

2. Sadila ju z hlyboka:
růsť, jablunko, z široka.

3. Dyž už bylo půl roka,
už jablunka prokvetá.

4. Dyž už bylo po roce,
na jablunce ovoce.

5. Věň, větříčku z Dunaje,
zvěň jablečko lebo dvě.

6. Zvěnul jedno jediný atd.[1])

Sušil t. od Kyjova:

1. Jak po zahradě chodila,
místo jablonce volila.

2. Jak jednú rýčem zaryla,
hned tam jablonku vsadila.

3. Ešče nebyly dvě leta,
měla jablonka jabuka.

[1]) Píseň patrně pokračuje podobně jako předcházející od Kyjova.

4. Fúkni větříčku z podolé,
shoď mi jabučko nebo dvě.

5. = 9. z Těšova (odchylky: shodil mně, a i);
6. = 10. (mně, milý, já vykrojím).

7. Jak jednú doňho vkrojila,
hned ten nožíček zlomila.

8. Požčaj mně, milý, druhého,
nech já vykrojím celého.

9. Už je, můj milý, už je zle,
už sem zlomila dva nože.

Sušil t. 437 z Klokočova od Příbora = 1. sl. Soběchl. (odchylky po zahradce, rozjablunku); Sušil t. 437 ze Sklenova: 1. = 1. Klokočov,

2. Rosť, jablunko, vysoko,
rozkladaj se široko.

3. Bilym kvetem prokvitaj
a jablečkem zasedaj.

4. Pěknym, bilym, červenym,
na me ličko podobnym.

5. Fuč, větříčku, z poledne,
shoď jabličko lebo dvě.

6. Fuč, větříčku, z půlnoci,
shoď jabličko lebo tři.[1])

7. Kaj jabličko dopadně,
tam se mila dostaně.[2])

8. Do městečka jedneho
pro synečka švarneho.

9. Kera dobra děvečka,
něch posbiře jablečka.[3])

10. Jako sem ja sebrala,
za synečkem poslala.[4])

Sušil III, 437 n. z Veselé od Valašského Meziříčí:

1. Z večera jablunku sadila,
na úsvitě sa jí ujala.

2. Vyrostaj, jablunko, vysoko,
rozkládaj ratolesť široko.

3. Zakvitaj bělúčkým kvitečkem,
zasedaj červeným jabličkem.

4. Zaduchaj, větříčku, z Dunaje
a zroň mi jabléčko jedno, dvě.

5. Zaduchaj, větříčku, z půlnoci,
a zroň mi jabličko jedno, tři.

Sušil, t. z Dobré od Frýdka = 1. sl. z Veselé (odchylky: na usvičě se ji).

Ve variantu z Moutnic, Sušil III, 435[5]) pořad obou motivů obrácen, nejprve je Fóké, větříčku, potom po zahrádce chodila.

1. = 8. sl. z Těšova, odchylky fóké, uraz jabličko; 2. urazil . . jediný, a i . . červivý; 3. půč mi, synečku, nechať . .

4. Půč mi, synečku, dlóhýho,
ať ho vykrojím celýho.

5. Jak do jablička krojila,
v půly nožéček zlomila.

6. A po zahrádce chodila,
místo jablonce hledala.

7. A našla dobrý místečko,
kde nesvítilo slunečko.[6])

Variant ze Slavíkovic u Rousínova a ze Žebětína, Suš. III, 434 n. podává pouze slohu 1. shodnou s variantem z Moutnic. Shodný je též tamtéž 434 var. z Moravan s odchylkou fúký. Pouze motiv Fókej je u Bart Jan. 173 (278):

1. Fókej, větříčku, z Dunaje,
zhoď mně jablíško nebo dvě.

2. Zhodil mně jedno jediny,
ale to bylo červivy.

3. Puč mně, synečku, nožíčka,
ať já vykrojím červíčka.

4. Puč mně, synečku, dlóhýho,
ať já vykrojím celýho.

5. A jak do půle krojila,
v půli nůžiček zlomila.

---

[1]) Abysme se sebraly, po jabličku dostaly. — [2]) Kaj jabličko poslala, sama se tam dostala. [3]) Něch posila jablečka. — [4]) Tak, jak sem ja poslala, za nim sem se dostala. — [5]) = Sušil I, 98, kde je označena jako svatební (drouzka se stromem) bez stop dialektických: foukej, jediné, pujč, dlouhého atp. Končí se kady svítilo slunečko. — [6]) Kady svítilo slunýčko.

Kunc 47:

1. Fuč, větříčku, z podolé,
zroň jabúčko lebo dvě.

2. Neráňaj ně zelené,
ale pěkné červené.

3. V zeleném je červíček
a v červeném Janíček.

Konečně je píseň Foukej, větříčku písní žneckou u Sušila III, 438:

Budíkov:

1. Zavěj, větříčku z Dunaje,
shoď mně jabličko lebo dvě.

2. Kudy jabličko poběhne,
tudy můj milé pojede.

3. Běží jabličko dolinó,
můj milé jede rovinó.

Ostravice (t.):

1. Fuč, větříčku, od poledne,
shodź jabličko lebo ze dvě.

2. To červene Janičkovi,
a to bile jeho mile.

Motivem stesku po milé sem náleží též píseň Viškovečku, Bart Jan. I, 17:

1. [: Viškovečku, Viškove, :]
[: jak je mne teskno po tobě. :]

2. Ani ne tak po tobě,
Viškovečku, Viškove,
[: jako, má miłá, po tobě. :]

Táž píseň je u Bart Jan. 202 (349) s odchylkou v 2. sl. al'e.

Var. české: píseň Věj, větříčku, z Dunaje uvádí Jireček mezi zbytky českých písní národních ze XIV. do XVIII. věku v Č. Č. Mus. 1879, 44 n.; sr. O. Horlinský, 36 nápěvů světských písní českého lidu z XVI. století, 31 n., kde podána stará melodie. Začátek zní: Věj, větříčku, věj, větříčku z Dunaje... Melodie použil ve svém kancionále duchovním Jan Musophilus Soběslavský. — Rittersberk, 5 (9) Co pak ti naši dělají.. — Erben[2] 85 Zafoukej, větříčku, z Dunaje (žnecká), t. 277 Co pak ti naši dělají... Holas I, 161 Na naší louce nic není, jenom hromádka kamení, podobně III, 210 (jen počátek), Holas I, 162 Támhle jest lúka široká, kde od sl. 7. je motiv Zafoukej, větříčku, Holas I, 164 Vímť já zahrádku trněnou, Holas IV, 130 Známť já zahrádku roubenou, Holas IV, 61 Tamhle je pole široké, Holas V, 53 Tam na té louce zelený. V Tomkových písních z Uherskobrodska se objevuje v písni Při vánocách (Národopis. věst. čs. XX, 261) motiv Zafúkaj, větříčku, z Dunaja a... promluvíme si slovíčko jedno nebo dvě.

*

Varianty 2a, 2b váže první motiv

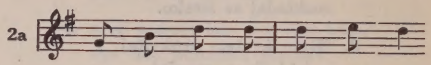

Vl' - čno - ve - čku, Vl' - čno - ve

(transp.)

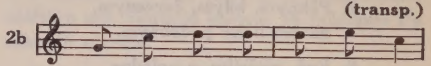

Vi - ško - ve - čku, Vi - ško - ve

Ve variantech 3a—e vládne motiv

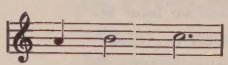

3a, 3c, 3e

cho - di - la

sa - di - la 3b, 3f (transp).

Varianty 4a, 4b, 4c váže první motiv:

Fú - ký vě - tři - čku

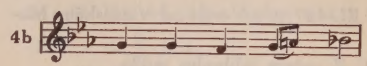

Fó - kéj, vě - tří — čku

(transp.)

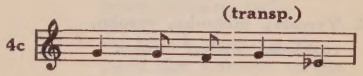

Fó - ké vě - tři - čku

Variant z Bart Jan. 299 (č. 544a) rovná se 1a; je místo v A notován v Hes, místo $^3/_4$ je užito $^6/_8$.

Stupnice z písně 4b byla by:

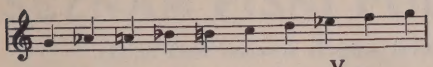

odpovídá jí modulace tonin G-Es-c $\overset{V}{\flat}$-G.

Píseň 4a má v prvém motivu stejný spád melodický s písní »Věj, větříčku z Dunaje«, jejíž melodie se vyskytá již v kancionále kunvaldském a u Jana Mosuphila. Srovnej J. Branberger v Čes. lidu XIX, 354.

Píseň 1a byla notována v Nikolčicích v A $^{3}/_{4}$.

Od Kyjova v Hes $^{3}/_{8}$ (první tón á [transp.] místo é).

Ze Slavíkovic v Hes $^{6}/_{8}$ (místo čtvrtého tónu á je á gis [transp.]).

Z Březníka v F $^{3}/_{8}$ (s odchylkou jako v předcházející notaci).

Ze St. Říše v G $^{3}/_{4}$ (s odchylkou jako od Kyjova).

Z Karlovic v Hes $^{3}/_{4}$ (beze změny jako v Nikolčicích).

Z Molenburku v C $^{3}/_{4}$ (s odchylkou jako od Kyjova).

Ze Žbánic v A $^{3}/_{4}$ (s odchylkami v 7. taktu

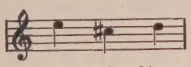

no - vý dům

v 9. a 10. taktu).

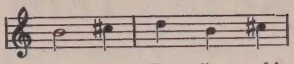

Ná-nyn - ka, Bo - že můj.

Z Hlubokého u Náměště v G $^{3}/_{2}$ (s odchylkou v 7. taktu jako ze Žbánic).

Z Klobouk u Brna v A $^{3}/_{2}$ (s odchylkami v 5. taktu

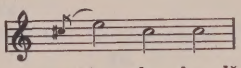

na Ve - le - hra-dě

a posledních tří taktů).

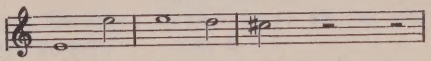

mi-len - ku, Bo - že můj.

Z Křoví v Hes $^{3}/_{8}$ (s odchylkou v 5. taktu

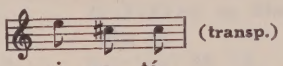

(transp.)

aj, na té

a 7. taktu)

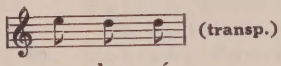

(transp.)

ze - le - né

SEZNAM PÍSNÍ PODLE MÍST ZAPSÁNÍ.

(První číslo znamená skupinu, druhé číslo a písmeno pořad ve skupině.)

Alexovice (u Ivančic): 95, 5.
Archlebov: 83, 10.

Bahenec u Jablunkova: 33, 2a.
Barani: 122, 1d.
Bečva, Dolní: 44, 1c; 47, 5; 139, 1b.
Bečva, Horní: 31, 1c; 33, 1f; 91, 1c.
Bečva, Prostřední: 116, 2.
Bílá: 62, 3h; 80, 1ch.
Bílovice u Uherského Hradiště: 33, 3a; 61, 2b; 114, 3.
Biskupice u Jevíčka: 99, 3.
Biskupice: 13, 2a.
Blatnice (= Blatnice Hrubá): 108, 1f; 124, 3c[1]; 125, 1g; 141, 1a.
Blatnice, Malá: 69, 2c (nyní Blatnička, sr. tam).
Blatnička: 86, 2a; 125, 1ch; sr. též Blatnice, Malá.
Bludov: 121, 5.
Bocanovice (v písních Boconovice): 68, 1b; 72, 2d; 138, 3, 5.
Bohutice: 45, 1b; 140, 1f.
Bojanovice: 28, 1a; 80, 2b.
Bojkovice: 28, 2e; 107, 1a.
Bořutín, Hlučínsko: 13, 2c; 130, 1c.
Bošáca (u Trenčína): 13, 1d.
Boudy u Skryjí: 45, 3; 130, 1h.
Branky (dříve Bránky): 47, 4.
Břeclav, od Břeclavě: 26, 2c; 96, 2a[1]; 104, 3; 108, 1b; 110, 1b[1]; 124, 1a[1]; 125, 1d; 132, 1a.
Břeclav, Stará: 105, 3a.
Březina: 116, 4.
Březnice: 51, 1b; 77, 2.
Březník (u Náměště nad Osl.): 62, 3f.
Březová na Slovácku (u písní někdy Brezová): 43, 1b; 47, 7, 8; 54, 1c; 92, 1m[1], 1n, 109, 1a; 113, 5; 118, 1c; 119, 1a; 127, 1e; 142, 3; 12 písní.
Březůvky: 128, 2.
Brno, od Brna: 148, 8.
Brumov: 31, 4a; 33, 1h; 150, 7.
Brumovice: 146, 1d.
Brušperk: 138, 1f.
Bruzovice: 48, 1b; 62, 3b; 80, 1a; 113, 1a.
Budíkov: 150, 5.
Buchlovice: 117, 1a (melodie).
Bystřice, Valašská (u Rožnova): 1; 4, 1a, 1b; 15; 20; 21, 1a, 1b, 1c; 28, 2a, 2ch; 31, 3a; 33, 1c[2], 1g; 41, 1b; 47, 6a, 6b; 61, 2a; 62, 3ch, 3m; 80, 1d; 83, 3b; 87, 1a; 92, 1e; 114, 1b[1]; 119, 1t; 138, 1d; 140, 1d, 1e; 144, 1a, 1b; 144, 1i; 147, 1b; 148, 2b; 150, 1b; celkem 33 písní.
Bytča (nyní Veľká a Malá Bytča): 119, 1k[2].
Bzince: 132, 1e.
Bzince, Hornie: 31, 2a; 68, 1a; 131, 2b; 145, 1h.

Cichov (nyní Tichov): 82, 1a.

Čáča (nyní Čadca): 118, 1e.
Čadca, sr. Čáča (podle maď. Csacza).
Čejč: 22, 1b; 26, 2b.
Čejkovice: 98, 1a, 1b; 130, 8.
Čučice: 115, 1a (melodie).

Dalešice na Znojemsku: 59, 1a.
Derfle: 88, 1d.
Dobrá (u Frýdku): 150, 3b.
Dolina, Lieskovská: 99, 1e; 103, 2a.
Dubenky, Panské: 61, 1e.
Dubňany (u Hodonína): 115, 1ch; 137, 1d.
Dušejov: 101, 1a.
Džbánice, sr. Žbánice.

Fryšava (u Nového Města): 101, 1b; 150, 1h.

Gruň: 28, 2h; 47, 1b.

Halenkovice: 2, 1b; 115, 1i.
Hamry, Staré, z okolí Starých Hamer: 133, 1a.
Hlinsko (na Mor.): 135, 1a.
Hluboké u Náměště nad Osl.: 119, 1u.

[1] V textu označení původu chybí.

Hluk: 89, 1c.
Hodonín, od Hodonína: 76, 1a; 148, 8.
Holasovice: 83, 4e.
Holíč: 124, 2c.
Hošťálková: 27, 1a; 86, 1b; 142, 1e.
Housko: 57, 1d.
Hovězí: 28, 2g; 93, 2a; 122, 1b; 147, 1d.
Hradiště, Uherské, od Uherského Hradiště: 108, 1a.
Hranice: 25, 1a; 61, 1d[2]; 102, 1a; 113, 9; 116, 1c; 144, 1e; 148, 2d; od Hranic: 12, 1a.
Hrozenkov: 94, 1a; 124, 2d.
Hrozenkov, Nový: 35, 1b; 118, 1d; 129, 1a.
Hrozenkov, Starý: 103, 3; 145, 1i, 1k.
Hrubšice: 61, 1c; 150, 1d.
Hrušky: 47, 1d; 105, 1b; 130, 1b[2]; 149, 1.
Hutisko: 32; 50; 52, 1a; 56, 1a; 62, 2a; 79; 90, 1b; 92, 1k; 97, 1; 113, 4; 114, 1b[2]; 133, 1b.
Hutisko a Solanec: 47, 10; 71, 1; celkem 14 písní.

CHoryně: 92, 1f.

Istebné: 103, 1d; 118, 3.
Ivančice: 51, 2a; z Ivančicka: 144, 1ch.

Jamnice (ve Slezsku): 126, 1g.
Janovice (ve Slezsku): 58, 1b.
Jasenice (u Valaš. Meziříčí): 7; 62, 3e; 114, 1c, 142, 1c.
Jasenka (u Vsetína): 47, 1f; 129, 1b.
Javorek: 141, 1d.
Javorník: 41, 1c; 62, 2b; 66, 1a; 75c, 3b; 91, 1a; 96, 1a; 105, 3b; 125, 1h; 148, 11; 150, 1l; celkem 10 písní.
Johanová: 142, 2b.
Jundrov: 89, 1e.

Kamenec (ve Slezsku): 103, 1b.
Kamenice (u Jihlavy) 106.
Karlovice, Velké: 31, 1a, 5a; 80, 2e; 83, 6; 89, 1k; 92, 1c; 92, 1d[1]; 138, 1c; 142, 2c; 9 písní.
Kelč: 24; 81, 1c; 84.
Klimkovice: 39, 1a.
Klobouky u Brna: 3, 1b; 6, 1a; 19, 1f.
Klokočov (u Příbora): 150, 3a.
Kněhyně: 116, 2.
Knínice, Německé: 146, 1c.
Kobeřice: 36, 1a.
Kobylí: 130, 1o.
Kohoutovice: 46, 1g.
Kolonie, Heneberské u Bolatic (na Hlučínsku): 73, text (str. 170).
Komín: 8.
Komňa: 4, 1c; 54, 1e; 64, 1c; 90, 1a; 115, 1e; celkem 5 písní.
Konská pri Rajci: 68, 1c; 121, 2a.
Kopanice, Moravské: 28, 2d; 35, 2; 37, 1c; 38, 1b; 54, 1g; 57, 1c; 62, 3i; 63, 1d; 71, 2; 86, 1c; 87, 1f[2]; 89, 1l; 97, 2; 99, 1d; 100, 1e; 104, 2; 109, 1e; 111, 3; 115, 1k; 118, 1b; 121, 3c; 130, 1d, 5; 132, 1f.
Kopanice, Myjavské: 49, 1a.
Kopanice, Vrbovecká: 142, 2a; celkem 26 písní.
Kopřivnice: 12, 3; 37, 1b; 83, 2b; 85, 1c; 114, 1a[1]; 116, 1b; 142, 1a; 145, 2; celkem 8 písní.
Korytná: 13, 1c.
Kostelec (u Jihlavy): 73, 1a; 95, 4.
Kostice: 69, 5; 108, 1c; 120, 2; 131, 2c; 138, 1a; 148, 1b.
Košík (u Napajedel): 144, 1h.
Kounice, Dolní: 73, 1c.
Krakovany: 65; 72, 2c; 104, 1a; 111, 1; 132, 1b.
Kralice: 13, 2h.
Krasonice: 61, 1f.
Kravaře (na Hlučínsku): 36, 1c; 138, 4.
Křeptov: 119, 1n.
Krhov (u Bojkovic): 28, 2i.
Křižanov: 101, 1c.
Kudlov: 100, 1d; 113, 3.
Kunčice pod Ondřejníkem: 10, 1b; 13, 1a[1], 2b; 17; 36, 1b[2]; 62, 3c; 80, 1f; 104, 1e; 114, 1a[3]; 119, 1b; 138, 1h; celkem 11 písní.
Kuželov: 13, 1e; 94, 1d; 115, 1h; 130, 1e; 146, 1g; 148, 10.
Kyjov, od Kyjova: 73, 2; 125, 1a.

Lanžhot: 5, 2c; 12, 4a; 57, 1a; 127, 1a[2]; 145, 1a; 148, 1a.
Lažánky (u Tišnova): 19, 1e; 77, 1b; 113, 1c; 150, 1i.
Lhota, Dolní: 2, 3.
Lhota, Hroznová: 92, 1i; 108, 1d.

Lhota, Malá: 72, 2a.
Lhota, Nedašova: 21, 2a; 70, 1b; 87, 1c[1]; 94, 1b; 138, 1e.
Lhota u Jaroměřic: 59, 1b.
Lhotky, Nové: 46, 1c; 62, 3k; 92, 2; 105, 1a; 125, 1c.
Lidečko: 27, 1d; 145, 1c, 1l.
Lidéřovice: 28, 1b; 54, 1b; 69, 1a; 77, 4; 89, 1d; 115, 1b; 124, 1b, 1c; 134, 1b; 148, 5.
Lieskové, Moravské: 5, 1a; 99, 1b; 124, 2e; 127, 3.
Lichnov: 10, 1a; 130, 9b.
Lipov: 26, 2e; 88, 2a; 89, 1f; 135, 1d.
Lipovec (u Rájce): 78, 1a.
Lískovec (u Doubravníka): 83, 5a.
Líšeň: 6, 1c; 46, 1b; 80, 6; 119, 1ř; 130, 1ch; 144, 1g[2]; 150, 1n; celkem 7 písní.
Litovel: 119, 1s.
Litultovice: 118, 2a.
Lobodice: 72, 2b.
Lomná (ve Slezsku): 113, 1b; 134, 1f.
Lopeník: 129, 2; 134, 1a.
Loučka: 91, 1d.
Louka: 66, 1d.
Loz, Suchá: 110, 2a.
Lubina: 55, 1a; 75a, 1a; 138, 1b.
Lubno (ve Slezsku): 40, 1c; 58, 1a; 95, 2.
Lúčky: 85, 1b[2]; 101, 1e; 128, 1b; 139, 3.
Ludkovice: 92, 1h.

akov (sloven. pomezí): 89, 1g; 122, 1e.
Malcov: 134, 1c.
Maloměřice: 121, 3b.
Maríková: 114, 2.
Maríková, Dolnia: 124, 3a.
Maršovice: 141, 1h.
Měrotín: 113, 8.
Metylovice: 113, 6.
Meziříčí, Valašské, od Valašského Meziříčí: 4, 2; 80, 1e; 119, 6a; 130, 9a, 10a; 150, 3f.
Mikolajice (ve Slezsku): 39, 1b.
Mikulčice (u Hodonína): 62, 1a; 80, 3; 115, 1f[1]; 119, 1o; 119, 3a; 125, 1b; 130, 4; 137, 1e; 148, 1c.
Milostovice: 147, 1a.
Milotice: 13, 1h; 22, 1a; 28, 1d; 36, 1f[1]; 69, 6; 83, 8; 89, 1i; 104, 1c; 115, 2; 119, 1ch; 125, 1f[1], 2a; 132, 1c; 137, 1f, 2; 150, 1ch; celkem 16 písní.
Mistřín: 46, 1f.
Mladcová: 137, 1b.
Molenburk: 80, 1c; 119, 1l, 1p.
Moravany: 13, 1f; 114, 1a[2]; 150, 4a.
Moravany (u Kyjova): 5, 1b.
Moravičany: 61, 1a.
Morávka: 40, 1b; 150, 1c.
Morkůvky: 16; 26, 2a; 62, 6; 69, 2a[1,2], 4; 83, 1b, 1c; 87, 1d; 119, 1d; 121, 2c[1]; 131, 2a; 136, 1a, 1b; 145, 1ch; celkem 15 písní.
Moštěnice: 62, 3g.
Moutnice: 150, 1g.
Mrákotín (u Telče): 11; 74, 1.

Náměšť nad Oslavou: 72, 2e; 141, 1e.
Nasilovice (Násedlovice?): 107, 1c.
Nedašov: 36, 1e; 121, 2d.
Nechvalín: 87, 1b; 146, 1ch[1]; 150, 1m.
Němčí, Dolní: 57, 1f.
Němčice (u Ivančic): 2, 2; 36, 1g; 118, 2b; 119, 1h; 130, 3, 11; 144, 1f; 148, 9.
Nětčice: 27, 1g.
Nikolčice: 80, 1h; 83, 4f; 119, 1r; 123, 1a; 130, 1f; 137, 3; 146, 1m; 150, 1a; celkem 8 písní.
Nivnice: 43, 1c.
Nížkovice: 130, 1g.
Nosislav: 119, 1c.

Obřany: 6, 1d.
Ondrušky, sr. Vondrušky.
Ořechov: 29, 1c, 2a.
Ořechovičky: 130, 1k.
Oslavice: 14, 3.
Ostrava, od Ostravy: 48, 2.
Ostravice: 150, 8.
Osvětimany: 125, 2b; 130, 1a[1]; 132, 1d.

Palkovice: 10, 1c.
Pavlovice, Velké: 117, 1c.
Peter, Sv. (u Nitry): 124, 1f.
Petrov (u Strážnice): 13, 1c[1]; 110, 1c; 132, 1h, 1ch.
Petrovice: 103, 1a.
Petřvald: 140, 1c.
Písek: 86, 2b.
Počítky (u Žďáru): 19, 1d.
Poddvorov, Starý: 130, 1a[3].
Polanka (u Klimkovic): 85, 1d.
Polanka (u Vsetína): 27, 1f; 87, 1f[1]; 105, 4a.
Polešovice: 61, 1a.
Polom, Pustá: 103, 1c.
Polom, Velká: 148, 1d.
Popůvky u Kojetína: 47, 1c.
Poštorná: 110, 1a; 127, 1a[1].

Příbor: 48, 1a; 138, 2a; 146, 1f; od Příbora: 28, 1c; 40, 1a; 47, 1a; 140, 1a; 148, 8; 150, 3e; celkem 9 písní.
Protivanov: 47, 9; 119, 2a.
Prusinovice: 36, 1d; 119, 1y; 126, 1c.
Pržno: 54, 1f; 115, 1c; 142, 1b, 1d.

Radějov: 69, 1b; 88, 1f; 105, 2a; 134, 1d; 149, 3.
Radostice: 119, 1g, 1z.
Radslavice: 2, 1c.
Rajhradice: 45, 1a.
Ratiboř: 124, 3c; 139, 4; 142, 1f.
Rohatec: 4, 1c; 90, 1a; 105, 5.
Rokytnice (u Vsetína): 13, 2d; 147, 1f.
Rousínov, od Rousínova: 57, 2a.
Rovné (na Slovensku): 57, 1e.
Rozvadovice (u Litovle): 135, 1b.
Rožnov, od Rožnova: 141, 1ch.
Růžďka: 9; 60, 1a.
Růžená: 80, 1b; 112; 147, 1g.

Řeznovice: 130, 14.

Sedliště (u Místka): 18, 2; 47, 12; 62, 3d; 113 2.
Seninka: 93, 1a; 126, 1d; 137, 1g; 27, 1b, 1c; 30, 1a; 44, 1a; 47, 2a; celkem 8 písní.
Sklenov, Horní (u Hukvald): 140, 1b; 150, 3c.
Skřipov: 138, 2c.
Slatina (Trenčanská, Veľká, Zvolenská): 23, 1a; 57, 1b; 80, 2d; 127, 2.
Slavětín (u Litovle): 119, 4a.
Slavíkovice (u Rousínova): 46, 1e; 61, 2b; 146, 1k; 150, 1f.
Slavkov, od Slavkova: 69, 1c, 3a; 95, 1b..
Slovenské pomezí (»S uherské [slovenské] strany«): 13, $1a^2$; 45, 2; 55, 1b; 80, 2f; 92, $1d^2$, 1g; 111, 2; 114, 1d; 124, 2a; 125, 1l; 126, 1b, 1h; 145, 1g; 146, 1l; celkem 12 písní.
Soběchleby: 57, 2b; 150, 6.
Spytihněv: 2, 1d; 119, 1m; 148, 4.
Stěbořice (u Opavy): 146, 1a, 1e.
Strání: 145, 1f.
Strážnice: 13, 1b; 14; 83, 9a; 87, 1e; 92, 1l; 108, 2; 124, 3d; 125, 1e; 132, 2; 142, 4; celkem 10 písní.
Strážovice: 103, 2b.
Střelice: 28, 1e; 69, 3b; 130, 6; 144, $1g^1$.
Studénka: 85, 1e.
Súča, Hornia, slovenské pomezí: 5, 2a; 68, 1d; 145, 1n.
Suchov: 80, 5; 89, 1ch; 92, 1ch$_1$; 99, 1c; 130, 2; 132, 1g; 137, 1c.
Svatobořice: 92, 1b; 139, 1a; 141, 1g.
Svinošice: 83, 9b.

Šaratice: 37, 1a; 46, 1d; 146, 1b; 150, 1p.
Šaštín: 148, 7; 149, 2.
Šlapanice: 89, 1a.
Štefanová: 99, 1a.

Terchová: 122, 1c; 124, 3b.
Těšínsko: 95, 1a; 124, 2f.
Těšov: 150, 1k.
Tichov, sr. Cichov.
Tikovice: 83, 7; 95, 1c; 107, 1b.
Timoradza: 75a, 1c.
Tovačov: 47, 11; 148, 2a.
Trenčanská stolice (bývalá): 49, 1b; 127, 1b.
Třešť: 62, 3a.
Troubsko: 19, 1c; 29, 1a; 72, 2g.
Tučapy: 61, 1b; 148, 3.
Tuřany: 29, 1b.
Turzovka: 127, 1c.
Tvrdonice: 131, 2d; 145, 1b.

Ublo: 12, 2; 115, 1d.
Uherskobrodsko, sr. sub Tomek, sběratelé.
Ujčov: 72, 2b.

Vačkov na Trenčansku: 127, 1d.
Valašské (Koželuha): 41, 1a; 109, 1c; 113, 7b; 114, 1e.
Vážany (bez bližšího určení): 72, 3; 80, 2c; 108, 1e; 150, 4b.
Vážany K. (nyní V. Královopolské): 6, 1b.
Velká: 26, 2d; 28, 2b; 43, 1a; 56, 1b; 63, 2a; 66, 1b; 70, 1c; 75c, 3a; 80, 1g, 4; 88, 1c; 92, 1a; 118, 1a; 120, 3; 126, 1a, 1f; 127, 4; 134, 1e; 141, 1f; 143, 1b; 145, 1d, e; 146, 1h; 147, 1c; 148, 12; celkem 25 písní.
Ves, Nová: 120, 1; 127, 1a.
Ves, Nová (u Hodonína): 5, 2b.

Ves, Petrova (u Nitry): 54, 1d; 124, 2b.
Veselá (od Valaš. Meziříčí): 150, 3f.
Veselí nad Moravou: 100, 1b.
Veselí, Nové: 13, 2e, 2f; 19, 1a; 64, 1d; 73, 1d; 147, 1h; celkem 6 písní.
Věteřov: 28, 2c; 113, 5a.
Vidče (dříve Videč): 144, 1d.
Vigantice: 18, 1; 33, 1e; 52, 1b; 129, 1d.
Vizovice, sr. Vyzovice.
Vlachovice: 109, 1d.
Vlčnov: 62, 3l; 125, 1k; 126, 1e; 150, 2a.
Vnorovy: 3, 1a; 26, 1a; 33, $1c^1$, 1d; 47, 3; 51, 1c; 62, 3n; 64, 1a; 66, 1c; 88, 1a, 1b; 100, 1a; 109, 1b; 130, 13; 139, 1c; 141, 1b, 1c; celkem 17 písní.
Voda, Dobrá: 14, 2a.
Vondrušky (u Vel. Bíteše, nyní Ondrušky): 13, 2g.
Vrbka, Horní: 99, 4.
Vrbka, Malá: 13, 1g; 89, 1b; 104, 1d; 124, 1e.
Vřesina: 28, 2f; 85, $1b^1$; 117, 1b; 144, 2a.
Vsacko, od Vsetína: 47, 1g; 81, 1a; 93, 1c; 99, 2; 128, 3; 144, 1c.
Všehradice: 119, 1e.
Vyškovec (u St. Hrozenkova): 105, 2b; 145, 1m.
Vyzovice (nyní Vizovice): 21, 2b; 54, 1h; 67, 2; 83, 4b; 119, 1f; 121, 4b; 125, $1h^2$; 141, 1k; celkem 8 písní.

Zábřeh: 34, 1a; 119, 1v, 5a; 122, 1a; 135, 1c.
Zádveřice u Vizovic: 30, 1c.
Zašová: 139, 1d.
Zbrašov u Hranic: 61, $1d^1$.
Zděchov: 62, 4; 121, 4a.
Zlinsko (Mladcová a Březnice): 30, 1b; 31, 1b; 33, 1a; 44, 1b; 51, 1a; 54, 1a; 63, 1c; 64, 1b; 67, 1a; 69, 2b; 70, 1a; 75b, 2; 77, 1a; 82, 1b; 83, 3a, 4a, 4d; 86, 1a; 115, 1g; 139, 6; 143, 1a; 150, 2b; od Zlína: 150, e^2; celkem 23 písní.
Zvolenov u Strážnice: 77, 3.

Žabovřesky: 73, 1b.
Žarošice: 83, 5b.
Žbánice (nyní Džbánice): 101, 1d; 113, 7a.
Žďár: 95, 3.
Žebětín: 150, 4c.
Želetice: 35, 1a; 104, 1o.
Želichovice (nyní Želechovice): 124, $1d^1$.
Žitková: 87, $1c^2$.

Poznámka: Jména Vačkov (sb. Fr. Kyselková) a Všehradice (sb. Leoš Janáček) nejsou v úředním seznamu míst republiky Československé. Janáček zapsal píseň v luhačovské inhalaci a snad dobře neslyšel jména místa; Všehradice jsou v Čechách, rovněž Vackov.

SEZNAM ZPĚVÁKŮ.

SESTAVIL VLADIMÍR HELFERT.

(Jméno v závorce značí sběratele, číslice v závorce udává stránku.)

Andrlíková Ant., Kostelec (F. Kyselková) 73[1a] (166), 95[4] (240).

Andrys Jos., Valaš. Bystřice (H. Bím 1907) 62[3m] (137).

Antal Pavel, Sv. Petr (Nitra), (A. D. Svoboda) 124[1f] (327).

Babáček Jos., 66 l., Morkůvky (Bím 1904 a 1905) 26[2a] (44), 83[1c] (193), 87[1d] (211), 145[1ch] (425).

abíčková Frant., Milotice (Jos. Řehák) 13[1b] (22).

Babulík Martin, gajdoš, 59 l., Vnorovy (Bím 1906 a 1907) 33[1c1] (66), 33[1d] (67), 51[1c] (109), 109[1b] (271), 141[1b] (408), 141[1c] (409).

Bakišová Zuzana, Šaštín (F. Kyselková) 149[2] (451).

Baláčová Marie, Lobodice (F. Kyselková) 72[2b] (160).

aňová Anna, 49 l., Kralice (F. Kyselková) 13[2h] (24).

Bártková Jenofa, Malcov (M. Dušek) 134[1c] (382).

Beckovská Anna, Šaštín (F. Kyselková) 148[7] (443).

Belka, Dubňany u Hodonína (L. Kuba) 115[1ch] (288), 137[1d] (387).

Beneš, Hlinsko (Hlobil) 135[1a] (384).

Bernátková Anežka, Bílá (A. Brotan) 62[3h] (135).

Bezděk Methoděj, Čejkovice (H. Bím 1908) 98[1a] (243).

Bílová Barbora, Vel. Karlovice (Jind. Dušek) 89[1k] (220).

Bílová Joh., Vel. Karlovice (Meth. Dušek) 92[1d1] (228).

Brandštetr Jan, 64 l., Lažánky u Tišnova (Bím 1900) 19[1e] (35), 77[1b] (177).

Březinová Anna, Oslavice (F. Kyselková) 14[3] (29).

Buček Jan, Petrov u Strážnice (H. Bím 1905) 132[1ch] (376).

Burianová Kristina, 37 l., Hluboké u Náměště n. Osl. (Bím 1897) 119[1u] (307).

Buryová Anna, Lomná (R. Zahradníček) 113[1b] (277), 134[1f] (383).

Cáb Jan, 58 l., Valaš. Bystřice (H. Bím 1907) 21[1a] (38).

Cedilková Rozina, 54 l., Seninka (H. Bím 1907) 27[1c] (47).

Coufalová M., 82 l., Maršovice (F. Kyselková) 141[1h] (410).

Coufalová Anna, Fryšava (H. Bím 1906) 150[1h] (454).

Čajanková Františka, Hor. Sklenov (L. Janáček) 140[1b] (405).

Čáp Frant., Žbánice (H. Bím 1899) 36[1b1] (73), 113[7a] (279), 101[1d] (252).

Čuhlová Marie, 78 l., mlynářka, Ujčov (F. Kyselková) 72[2f] (161).

Dalerová Marie, Kohoutovice u Brna (F. Kyselková) 46[1g] (91).

Daňková Veronika, 73 l., Zašová (H. Bím 1907) 139[1d] (400).

Dobiáš Jos., 63 l., Svinošice (F. Kyselková) 83[9b] (198).

Doležal Frant., Březník u Náměště n. Osl. (F. Kyselková) 62[3f] (135).

Dubnicayová A., Bytča (A. D. Svoboda) 119[1k2] (304)

Dvořák Vojtěch, Dušejov (L. Janáček) 101[1a] (251).

Eliášová, Radostice u Brna (F. Kyselková) 119[1g] (303), 119[1z] (308).

Filínová Anna, Timoradz u Trenč. (F. Kyselková) 75a[1c] (173).

Filinová Julija, Slatina u Trenč. (F. Kyselková) 127[2] (347).

Floriánová Anna, Němčice u Ivančic (H. Bím 1898) 2[2] (2), 118[2b] (298), 144[1f] (421).

Fousek Frant., starosta, Počátky u Žďáru (F. Kyselková) 19[1d] (35).

Franková Kateřina, Terchová u Žiliny (H. Bím 1910) 122[1c] (321).

Franková Maria, Terchová u Žiliny (H. Bím 1910) 124[3b] (328).

Frydrych Fr., 40 l., Val. Bystřice (H. Bím 1907) 33[1g] (67), 80[1d] (181), 92[1e] (228).

Fúsek Cyril, 62 l., Val. Bystřice (H. Bím 1907) **33**[1c²] (66), **83**[3b] (194).
Fúsek Jan, 40 l., Val. Bystřice **21**[1c] (39).
Fúsková Anna, 23 l., Val. Bystřice (H. Bím 1907) **73**[3] (167), **144**[1a] (419).

Gabelová Eva, Vel. Slatina na Sloven. (F. Kyselková) **57**[1b] (118), **80**[2d] (183).
ajdošová Žofie, okolí Trenčína (H. Bím 1897) **49**[1b] (107), **127**[1b] (346).
Gaspaříková Anna, Mor. Lieskové (F. Kyselková) **5**[1a] (6).
Gažáková Maryša, Makov (M. Dušek) **89**[1g] (219).

Hajasová Maryša, Terchová u Žiliny (H. Bím 1910) **122**[1c] (321), **124**[3b] (329).
Hašková Terezie, Dol. Kounice (F. Kyselková) **73**[1c] (166).
Hlaváček Frant., 69 l., Brumovice (H. Bím 1904) **146**[1d] (431).
Hlošková Anna, Morav. Lieskové (H. Bím 1910) **99**[1b] (245).
Hnáková Anna, 19 l., Hor. Súča (H. Bím 1908) **5**[2a] (5).
Holečková Poluše, Svatobořice u Kyjova (Jar. Kráčmer) **73**[2] (167), **139**[1a] (399).
Holková Anna (F. Kyselková) **88**[1c] (214).
Hořák Jos., 67 l., Strážnice (H. Bím 1907) **87**[1e] (211), **124**[3d] (330).
Hradil Petr, Kobeřice (F. Kyselková) **36**[1a] (72).
Hradská Jos., 76 l., Bojkovice (F. Kyselková) **107**[1a] (265).
Hrbáč, Vřesina (Hlobil) **85**[1b¹] (205), **117**[1b] (295), **144**[2a] (422).
Hrbková Marie, 95 l., Vondrušky u Vel. Bíteše (F. Kyselková) **13**[2g] (23).
Hudec J., Molenburk (J. Kunc) **119**[1p] (305).
Húdková Anna, Hor. Súča (H. Bím 1908) **68**[1d] (150).

Chludil, Dubňany u Hodonína (L. Kuba) **115**[1ch] (288), **137**[1d] (387).
Chúnková Tereza, okolí Trenčína (H. Bím 1897) **49**[1b] (107), **127**[1b] (346).
Chúnková Uliša, okolí Trenčína (H. Bím 1897) **49**[1b] (107), **127**[1b] (346).

Janovská Anna, 60 l., Dobrá Voda (F. Kyselková) **14**[2] (29).
Jílková Josefa, Křeptov (F. Kyselková) **119**[1n] (305).
Juráčková A., Bošáca (A. D. Svoboda) **13**[1d] (20).
Juriga Ant., Lopeník (F. Kyselková) **129**[2] (353).
Juřica Pavel, 41 l., Seninka (H. Bím 1907) **30**[1a] (59).
Juřicová Rozína, 70 l., Seninka (H. Bím 1907) **44**[1a] (86).

Káčerek Pavel, 69 l., Zvolenov u Strážnice (H. Bím 1910) **77**[3] (177).
Kachlíková Jos., Komín (F. Kyselková) **8** (12).
Kalivodová Tereza, Petrova Ves (F. Kyselková) **54**[1d] (113).
Karhanová, Kravaře na Hlučínsku (A. Brotan) **36**[1c] (73).
Kavánová Anna, Holasovice (A. Brotan) **83**[4e] (196).
Kecová Marija, Vačkov u Trenčína (F. Kyselková) **127**[1d] (346).
Kéval Frant., dělník, Rozvadovice (F. Kyselková) **135**[1b] (384).
Kincl Jos., Morkůvky u Hustopeče (H. Bím 1905) **64**[4] (153), **83**[1b] (193).
Klimešová Fr., Kamenice na Mor., (F. Kyselková **106** (264).
Kočiš Matúš, 40 l., Vnorovy (H. Bím 1906) **26**[1a] (44), **64**[1a] (143), **100**[1a] (249).
Koláček, Hutisko (Hlobil) **92**[1k] (229).
Kopecká Anna, 26. l, Valaš. Bystřice (H. Bím 1907) **28**[2ch] (53), **138**[1d] (392), **150**[1b] (452).
Kopecký Jan, hostinský, 54 l., Leskovec (H. Bím 1907) **20** (37).
Kordiovská Marie, 22 l., Klobouky u Brna (H. Bím 1902) **3**[1b] (4), **6**[1a] (8), **19**[1f] (35).
Kotek Ignác, Lubno ve Slezsku (L. Janáček 1906) **40**[1c] (81), **58**[1a] (123), **95**[2] (239).
Kotek Pavel, Radějov, (H. Bím 1909) **69**[1b] (151), **88**[1f] (215), **105**[2a] (262).
Kotková Běta, 68 l., Radějov (H. Bím 1909) **134**[1d] (382).
Koudelková Marie, Fryšava (H. Bím 1906) **101**[1b] (252).
Kouřilová Kateřina, 34 l., Němčice u Ivančic (H. Bím 1898) **36**[1g] (75), **119**[1h] (303), **130**[3] (359), **148**[9] (443).

Kovačovic Kateřina, Hor. Bzince (H. Bím 1910) **145**[1h] (425).

Kozáková Eva, Hor. Bzince (H. Bím 1910) **31**[2a] (62).

Kozáková Marie, Mor. Lieskové (F. Kyselková) **73**[4] (167), **124**[2e] (328), **127**[3] (347).

Kozubíková Frant., Nedašov (H. Bím 1908) **36**[1e] (74).

Krásný Frant., 42 l., Jundrov (F. Kyselková) **89**[1e] (219).

Krejčí Tomáš, Svatobořice (Kráčmer) **92**[1b] (227).

Křenek C., 45 l., Val. Bystřice (H. Bím 1907) **83**[3b] (194).

Křenová Josefa, 48 l., Val. Bystřice (H. Bím 1907) **31**[3a] (62).

Křivánek, Velká (H. Bím 1904) **26**[2d] (45).

Kubány Ludevít, Maríková (H. Bím 1908) **114**[2] (284).

Kubáň Ondřej, Hor. Bečva (Hlobil) **31**[1c] (62), **91**[1c] (226).

Kubešová, Mikolajice, (A. Brotan) **39**[1b] (79).

Kubíčková Eva, 63 l., Křižanov (F. Kyselková) **101**[1c] (252).

Kubová Kateř., Lubina (H. Bím 1910) **75a**[1a] (172).

Kučerová Anežka, 48 l., Střelice (F. Kyselková) **28**[1e] (51), **130**[6] (360), **144**[1g1] (421).

Kučerová Josefa, 40 l., Nikolčice (J. Dostal) **137**[3] (389).

Kukuczka Marie, Istebná (R. Zahradníček) **118**[3] (298).

Kuliščák Valentin, 55 l., Dol. Bečva (H. Bím 1907) **44**[1c] (87), **47**[5] (96).

Kůrečka Frant., Vnorovy (H. Bím 1907) **3**[1a] (3), **88**[1a] (213), **130**[13] (362), **139**[1c] (400).

Kuriš Karo, okolí Trenčína (H. Bím 1897) **49**[1b] (107), **127**[1b] (346).

Kúsalík Tomáš, 62 l., Lidéřovice (H. Bím 1906 a 1907) **28**[1b] (50), **54**[1b] (112), **69**[1a] (151), **77**[4] (177), **89**[1d] (218), **115**[1b] (286), **124**[1b] (325), **125**[1c] (326), **134**[1b] (382), **148**[5] (442).

Labuda Mihal, Krakovany (H. Bím 1900) **104**[1a] (258).

Lahutová Josefa, Bojkovice (F. Kyselková) **28**[2e] (52).

Ligocká Marie, Bahenec u Jablunkova (R. Zahradníček) **33**[2a] (68).

Lipovská Marie, Istebná (R. Zahradníček) **103**[1d] (256).

Lokosová Eleonora, Šaratice (F. Kyselková) **146**[1b] (430).

Lukáč Martin, 34 l., Lubina (F. Kyselková) 138[1b] (392).

Lukášová Jenofa, Protivanov (F. Kyselková) **47**[3] (98).

Lukášová Kateřina, Lískovec u Doubravníka (F. Kyselková) **83**[5a] (196).

Lušovjan Frant., 68 l., Val. Bystřice (H. Bím 1907) **15** (30), **41**[1b] (82), **62**[3ch] (136).

Lušovjan Jiří, 55 l., Val. Bystřice (H. Bím 1907) **1** (1), **4**[1a] (5), **28**[2a1] (51), **61**[2a] (128). **119**[1t] (307), **140**[1d] (406).

Macuchová Eva, Bzince (F. Kyselková) **132**[1e] (375).

Madonická Beta, Krakovany (H. Bím 1898) **65** (145), **111**[1] (274), **132**[1b] (375).

Majtánková M., Rovné u Trenčan (A. D Svoboda) **57**[1e] (119).

Maloňová Frant., 71 l., Boudy u Skryjí (F. Kyselková) **45**[3] (88), **130**[1h] (357).

Manáková Marie, Krakovany na Sloven. (H. Bím 1900) **72**[2c] (160), **104**[1a] (258).

Maráková Beta, Hor. Bzince (H. Bím 1910) **61**[1a] (149).

Margetová, Tikovice (F. Kyselková) **83**[7] (197)

Masarová Eva, Zvolenská Slatina (F. Kyselková) **23** (41).

Masnicová Maryša, Terchová u Žiliny (H. Bím 1910) **122**[1c] (321).

Matějíčková Mar., 50 l., Brumov (H. Bím 1908) **31**[4a] (63).

Matějková Veronika, Hor. Sklenov (L. Janáček) **140**[1b] (405).

Matúšek Alois, Nedašov (H. Bím 1908) **121**[2d] (316).

Matyášová Marie, Nížkovice (F. Kyselková) **130**[1g] (357).

Mazalová Beta, Hor. Bzince (H. Bím 1910) **131**[2b] (372).

Michalová Marie, 52 l., Březina (H. Bím 1900) **116**[4] (293).

Mikláš Jan, Krakovany na Sloven. (H. Bím 1900) **104**[1a] (258).

Mikšíková Veronika, 38 l., Val. Bystřice (H. Bím 1907) **148**[2b] (441).
Mlýnková Maria, Strážnice (H. Bím 1905) **92**[1l] (229), **125**[1e] (334).
Mokrá Kateřina, 90 l., Nové Veselí (F. Kyselková) **147**[1h] (438).
Mrázková Anna, Morkůvky (H. Bím 1904) **119**[1d] (302).
Mrázková Marie, Morkůvky (H. Bím 1905) **62**[6] (139), **121**[2c] (315).
Myšiaková Veroňa, okolí Trenčína (H. Bím 1897) **49**[1b] (107), **127**[1b] (346).

Najman Ant., 77 l., Morkůvky u Hustopeče (H. Bím 1904) **16** (30), **69**[2a] (152), **69**[2a] (152), **136**[1b] (386).
Nečas Jan, 50 l., Nikolčice (Jan Dostal) **83**[4f] (196), **123**[1a] (323), **150**[1a] (452).
Nečas Jar., 19 l., Nikolčice (J. Dostal) **119**[1r] (306).
Nikodymová Josefa, 49 l., Javorek (H. Bím 1906) **141**[1d] (409).
Nováková Anežka, 49 l., Střelice (F. Kyselková) **69**[3b] (153).
Nováková Marie, 73 l., Šaratice (F. Kyselková) **46**[1d] (90).
Novotná, Housko (J. Kunc) **57**[1d] (119).

Obrtlíková Rozálie, 77 l., Strážnice (H. Bím 1908 a 1909) **131**[1b] (19), **83**[9a] (197), **108**[2] (269), **132**[2] (377).
Ondrová, Klimkovice (Hlobil) **39**[1a] (79).
Otřískal Jiří, 50 l., Nikolčice (J. Dostal) **146**[1m] (433).

Palková A., Rovné u Trenčína (A. D. Svoboda) **57**[1e] (119).
Pastorková Marie, Vsehradice (L. Janáček 1906) **119**[1e] (303).
Pavelka Jan, Vigantice (Fr. Hlobil) **52**[1b] (111).
Pavelková, Vigantice (Fr. Hlobil) **129**[1d] (353).
Pellasová L., Březová (M. Zeman) **43**[1b] (85), **92**[1m] (230).
Petřeková Maruša, Vel. Karlovice (M. Dušek) **138**[1c] (392).
Petřík Josef, okolí Trenčína (H. Bím 1897) **49**[1b] (107), **127**[1b] (346).
Petříková Hana, Štěbořice (A. Brotan) **146**[1e] (431).
Pilčík, Hošťálková (Fr. Hlobil) **86**[1b] (208).
Plucnar, Kněhyně (Fr. Hlobil) **116**[2] (292).
Prán Cyril, Hovězí (M. Dušek) **93**[2a] (234), **147**[1d] (437).
Privarová Julie, Čáča (R. Zahradníček) **118**[1e] (298).
Přibyl Jos., Molenburk (J. Kunc) **80**[1c] (181).
Příkopa Frant., Litovel (F. Kyselková) **119**[1s] (306).

Ričica Jan, Vnorovy (H. Bím 1909) **62**[3a] (137).
Ričicová Anna, Vnorovy (H. Bím 1909) **66**[1c] (147).
Robenková Anna, Malá Lhota (A. Brotan) **72**[2a] (160).
Ročák Frant., říd. učit., 47 l., Brumov (H. Bím 1908) **82**[1a] (191), **87**[1c] (211).
Roháčková Kateř., 72 l., Alexovice u Ivančic (H. Bím 1897) **95**[5] (240).
Rožko Josef, Krakovany na Sloven. (H. Bím 1900) **104**[1a] (258).
Růžička Karol, Petrova Ves (F. Kyselková) **124**[2b] (328).
Růžičková Marie, Měrotín u Litovle (F. Kyselková) **113**[8] (279).

Řezníčková Terezie, 51 l., Seninka (H. Bím 1907) **27**[1b] (47), **47**[2] (95), **93**[1a] (233), **126**[1d] (341), **137**[1g] (388).
Řihák Jakub, Milotice, **132**[1c] (375).

Samuhel Mihal, Krakovany na Sloven. (H. Bím 1900) **104**[1a] (258).
Sedláková, Něm. Knínice (F. Kyselková) **146**[1c] (431).
Sedlářová Filoména, Slavětín u Litovle (F. Kyselková) **119**[4a] (309).
Seidlová Anděla, Lidečko (H. Bím 1908) **27**[1d] (47), **93**[1b] (234), **145**[1c] (425), **145**[1e] (426).
Setváková Anna, Lubina (F. Kyselková) **55**[1a] (116).
Skorka Frant., Turzovka (A. Brotan) **127**[1c] (346).
Sládčena Apolena, Hrubá Blatnice (H. Bím 1904) **125**[1g] (334).

Sládek Josef, Hrubá Blatnice, (H. Bím 1894) **108**[1f] (269), **141**[1a] (408).
Slovák Ondřej, Vigantice (Hlobil) **18**[1] (33), **33**[1e] (67).
Smolanová Marjana, Hor. Sklenov (L. Janáček) **140**[1b] (405).
Steinhardt Josef, 52 l., Val. Bystřice (H. Bím 1907) **21**[1b] (38), **87**[1a] (210), **114**[1b] (283), **140**[1e] (406), **147**[1b] (436).
Straka Jan, Lanžhot (M. Zeman) **148**[1a] (439).
Strnka Frant., 51 l., Brumov (H. Bím 1908) **33**[1h] (68).
Stryk Martin, Milostovice (A. Brotan) **147**[1a] (436).
Svoboda Josef, 55 l., Nikolčice (J. Dostal) **130**[1f] (356).
Svoboda Frant., Ivančice (H. Bím 1893) **51**[2a] (109).
Szkandera Pavel, Boconovice (R. Zahradníček) **72**[2d] (161), **138**[3] (394).
Szkanderová Anna, Boconovice (R. Zahradníček) **138**[5] (395).

Šalbachová Amalie, Lažánky u Tišnova (H. Bím) **113**[1c] (277), **150**[1i] (455).
Šenková Marie, 25 l., Rokytnice u Vsetína (H. Bím 1907) **147**[1f] (437).
Ševčíková Viktorie, 65 l., Hrubá Blatnice (F. Kyselková) **124**[3c1] (330).
Šlapanská Anton., Hrubčice (H. Bím 1900) **61**[1c] (127), **150**[1d] (453).
Špíšek Jiří, Komňa (F. Kyselková) **64**[1c] (144).
Štefanová Em., Tovačov (F. Kyselková) **47**[11] (98), **148**[2a] (440).
Štefíková Viktora, okolí Trenčína (H. Bím 1897) **49**[1b] (107), **127**[1b] (346).
Šticová Kateř., Petrov u Strážnice (H. Bím 1907) **110**[1c] (273).
Šupa Jiří, Milotice (Řihák) **22**[1a] (40).
Švehlíková Marie, 70 l., Ludkovice (L. Janáček) **92**[1h] (228).
Švomová Anna, Nové Veselí u Žďáru (F. Kyselková) **13**[2e] (23), **13**[2f] (23), **19**[1a] (34), **64**[1d] (144), **73**[1d] (167).

Tichalová Magdal., 77 l., Popůvky u Kojetína (F. Kyselková) **47**[1c] (94).
Ťkáčová Joh., Bílá (A. Brotan) **80**[1ch] (182).
Tománková Anast., Bořutín na Hlučínsku (A. Brotan) **13**[2c] (22), **130**[1c] (356).
Tomková Kateř., 84 l., Náměst n. Osl. (H. Bím (1898) **72**[2e] (161), **141**[1e] (409).
Třísková Adéla, Protivanov (F. Kyselková) **119**[2a] (308).

Úda Frant., Morkůvky u Hustopeče (H. Bím 1904 a 1905) **131**[2a] (371), **136**[1a] (385).
Urbanicová Marina, Konská u Rajce (F. Kyselková) **121**[2a] (315).

Vaculová Anna, Březová u Uh. Brodu (H. Bím 1910), **47**[7] (97), **92**[1n] (230), **127**[1e] (346), **142**[3] (415).
Valčíková, Hošťálková (Hlobil) **27**[1a] (46), **142**[1e] (413).
Vančurová Jenofa, Malsov (M. Dušek) **122**[1c] (321).
Vaňková Kateř., 59 l., Lhota Nedašova (H. Bím 1908) **138**[1e] (392).
Vašicová Rozalie, 40 l., Rokytnice u Vsetína (H. Bím 1907) **13**[2d] (23).
Vaverková Marketa, 64 l., Žabovřesky (F. Kyselková) **73**[1b] (166).
Veselý, Hor. Bečva (Hlobil) **33**[1f] (67).
Veverková Kateř., Hroznová Lhota (H. Bím 1904) **92**[1i] (229), **108**[1d] (268).
Vojkůvková, Dol. Bečva (Hlobil) **139**[1b] (400).

Zajícová Anna, Baraní (A. Brotan 1909) **122**[1d] (321).
Zalešák F., Kuželov (Fr. Zeman) **130**[1e] (356).
Záňová Julija, Konská (F. Kyselková) **68**[1c] (149).
Zemanová Jul., Krakovany na Sloven. (H. Bím 1900) **72**[2c] (160), **104**[1a] (258).
Zezulka Josef, 58 l., Val. Bystřice (H. Bím 1907) **4**[1b] (5), **83**[3b] (194), **121**[2c2] (316), **144**[1b] (420).
Zezulka Michal, 35 l., Val. Bystřice (H. Bím 1907), **47**[6a] (96), **47**[6b] (97).
Zogatová Marie, Boconovice (R. Zahradníček) **68**[1b] (149).

Žídková, Kravaře (A. Rrotan 1909) **1**[3d] (394).

SEZNAM PÍSNÍ PODLE SBĚRATELŮ.

Hynek Bím, nyní ředitel měšťanské školy v Skalici (na Slovensku): 1; 2, 2; 3, 1a, 1b; 4, 1a, 1b; 5, 2a; 6, 1a; 13, 1b, 2d; 15; 16; 19, 1e, 1f; 20; 21, 1a, 1b, 1c; 26, 1a, 2a, 2d; 27, 1b, 1c, 1d; 28, 1b, 2a[1]; 28, 2ch; 30, 1a; 31, 2a, 3a, 4a; 33, 1c[1],[2], 1d, 1g, 1h; 36, 1b[1], 1e, 1g; 41, 1b; 44, 1a, 1c; 47, 2, 3, 5, 6a, 6b, 7; 49, 1b; 51, 1c, 1d; 54, 1b; 61, 1c, 2a; 62, 3ch, 3m, 3n, 6; 64, 1a; 65; 66, 1c; 68, 1a, 1d; 69, 1a, 1b, 2a[1], 2a[2], 4; 72, 2c, 2e; 73, 3; 75, 1a; 77, 1b, 3, 4; 80, 1d; 82, 1a; 83, 1b, 3b, 9a; 87, 1a, 1c[1], 1d, 1e; 88, 1a, 1b, 1f; 89, 1d; 92, 1e, 1i, 1l, 1n; 93, 1a, 1b; 95, 5; 98, 1a; 99, 1b; 100, 1a; 101, 1b, 1d; 104, 1a; 105, 2a; 108, 1d, 1f, 2; 109, 1b; 110, 1c; 111, 1; 113, 1c, 7a; 114, 1b[1], 2; 115, 1b; 116, 4; 117, 1c; 118, 2b; 119, 1d, 1h, 1f, 1u; 121, 2c[1], 2c[2], 2d; 122, 1c; 124, 1b, 1c, 3b, 3d; 125, 1e, 1g; 126, 1d, 1f; 127, 1b, 1e; 130, 3, 11; 131, 2a, 2b; 132, 1b, 1ch, 2; 134, 1b, 1d; 136, 1a, 1b; 137, 1g; 138, 1d, 1e; 139, 1c, 1d; 140, 1d, 1e; 141, 1a, 1b, 1c, 1d, 1e; 142, 3; 144, 1f, 1ch; 145, 1c, 1h, 1ch, 1l; 146, 1d; 147, 1b, 1f; 148, 2b, 5, 9; 149, 3; 150, 1b, 1d, 1h, 1i; celkem 174 písní.

Ant. Brotan: 13, 2c; 28, 2h; 36, 1c; 39, 1b; 47, 1b; 62, 3h; 72, 2a; 80, 1ch; 83, 4e; 103, 1b; 118, 2a; 122, 1d; 126, 1g; 127, 1c; 130, 1c, 10; 138, 4; 144, 1d, 1h; 146, 1e, 1f; 147, 1a; celkem 22 písní.

Jan Dostal: 80, 1b, 1h; 83, 4f; 119, 1c, 1r; 130, 1f; 137, 3; 146, 1m; 150, 1a; celkem 9 písní.

Jindřich Dušek: 31, 1a; 89, 1k; celkem 2 písně.

Metoděj Dušek: 83, 6; 89, 1g; 93, 2a; 122, 1e; 123, 1a; 134, 1c; 138, 1c; 147, 1d; pro M. Duška zapsal Ed. Hein píseň 92, 1d[1]; celkem 9 písní.

Fr. Hlobil: 18, 1; 27, 1a; 31, 1c; 33, 1e, 1f; 39, 1a; 52, 1b; 85, 1b[1]; 86, 1a; 91, 1c; 92, 1k; 116, 2; 117, 1b; 129, 1d; 135, 1a; 139, 1b; 142, 1e; 144, 2a; celkem 18 písní.

Boh. Indra: 34; 119, 1v, 5a; 122, 1a; 135, 1c; celkem 5 písní.

Leoš Janáček: 27, 1f; 40, 1c; 58, 1a; 92, 1h; 95, 2; 101, 1a; 119, 1e; 140, 1b; celkem 8 písní.

Jos. Kráčmer: 46, 1f; 73, 2; 92, 1b; 139, 1a; celkem 4 písně.

Fr. Kyselková, choť ředitele měšťanských škol v Brně, Králově Poli: 5, 1a; 8; 13, 2e, 2f, 2g, 2h; 14, 2, 3; 19, 1a, 1d; 23; 28, 1e; 28, 2e; 36, 1a; 45, 3; 46, 1d, 1g; 47, 1c, 1e, 9, 11; 54, 1d; 55, 1a; 57, 1b; 62, 3f; 64, 1c, 1d; 68, 1c; 69, 3b; 72, 2b, 2f; 73, 1a, 1b, 1c, 1d, 4; 80, 2d; 83, 5a, 7, 9b; 88, 1c; 89, 1e; 95, 4; 101, 1c; 106; 107, 1a; 113, 8; 115, 1e; 119, 1g, 1n, 1s, 1z, 2a, 4a; 121, 2a; 124, 2b, 2e, 3c[1]; 127, 1d, 2, 3; 129, 2; 130, 1g, 1h, 6; 132, 1e; 135, 1b; 138, 1b; 141, 1h; 144, 1g[1]; 146, 1b, 1c; 147, 1h; 148, 2a, 7; 149, 2; celkem 76 písní.

Ludvík Kuba: 115, 1ch; 137, 1d; celkem 2 písně.

Jos. Mojžíšek: 18, 2; 40, 1b; 48, 1b; 62, 3b; 80, 1a; 113, 1a; 138, 1f; 150, 1c; celkem 8 písní.

Pernica: 7; 62, 3e; 114, 1c; 142, 1c; celkem 4 písně.

J. Pilát: 69, 5; 108, 1c; 120, 2; 131, 2c; 138, 1a; 148, 1b; celkem 6 písní.

Ant. Pustka, rolnický syn z Kunčic pod Ondřejníkem: 10, 1b; 13, 1a[1], 2b; 17; 36, 1b[2]; 62, 3c; 80, 1f; 104, 1e; 114, 1a[3]; 119, 1b; 138, 1h; celkem 11 písní.

Jos. Řehák: 13, 1h; 22, 1a; 28, 1d; celkem 3 písně.

Řihák: 36, 1f[1]; 69, 6; 83, 8; 89, 1i; 104, 1c; 125, 1f[1], 2a; 132, 1c; 137, 1f, 2; 150, 1ch; celkem 11 písní. Podobá se, že Řehák a Řihák je táž osoba.

Jos. Rolčík, řídící učitel v Růžďce: 30, 1c; 142, 1d; celkem 2 písně.

A. D. Svoboda, evangelický farář v Rusavě: 13, 1d; 57, 1e; 119, 1k[2], 124, 1f; celkem 4 písně.

Martin Uhrovič: 80, 3; 115, 1f[1]; 119, 1o, 3a; 125, 1b; 130, 4; 137, 1e; 148, 1c; celkem 8 písní.

Jos. Veselý: 62, 3a; 112; 147, 1g; celkem 3 písně.

Rud. Zahradníček: 33, 2a; 68, 1c; 72, 2d; 103, 1d; 113, 1b; 118, 1e, 3; 134, 1f; 138, 3, 5; 145, 1n; celkem 11 písní.

Martin Zeman, hudebník samouk z Březové na Mor.: 43, 1b; 49, 1a; 92, 1m[1]; 99, 1a; 109, 1a; 124, 3a; 127, 1a[2]; 130, 1e (zde asi omylem Fr. Zeman); 142, 2a; 143, 1b; 148, 1a; celkem 11 písní.

Poznámka: U čís. 144, 1i není uveden sběratel. Celkem je do sbírky od uvedených sběratelů pojato 412 písní.

SEZNAM PÍSNÍ POJATÝCH ZE STARŠÍCH SBÍREK.

(Zkratky vysvětleny na str. XV.)

Bartoš I: 26, 2c; 28, 2g; 30, 1b; 31, 1b; 33, 1a; 35, 1b; 44, 1b; 46, 1b, 1c; 47, 1g, 12; 51, 1a; 54, 1a; 62, 3d, 4; 63, 1c; 64, 1b; 67, 1a; 69, 2b; 70, 1a; 75b, 2; 77, 1a; 83, 3a, 4a, 4d; 86, 1a; 91, 1b; 96, 2; 108, 1b; 110, 1b; 113, 2; 115, 1g; 118, 1d; 121, 1, 3a, 4a; 122, 1b; 124, 1a; 125, 1d; 126, 1ch; 130, 1ch; 132, 1a; 137, 1b; 139, 6; 142, 2b; 143, 1a; 148, 2c; 150, 2b; celkem 49 písní.

Bartoš II: 5, 2c; 12, 3; 13, $1c^1$, 1e; 26, 2e; 33, 3a; 37, 1b; 38, 1a; 47, 8; 57, 1a; 62, 2b, 3k; 66, 1a; 72, 3; 80, 2c, 4; 83, 2b, 5b, 10; 85, 1c; 86, 2a; 87, 1b; 88, 1e, 2a; 89, 1f; 92, 1c, $1ch^1$; 92, 2; 95, 3; 98, 1b; 99, 4; 100, 1c; 103, 2b, 3; 104, 1b, 3; 105, 1a; 108, 1e; 114, $1a^1$, 3; 116, 1b; 118, 1a; 120, 3; 125, 1c, $1h^1$, 1k; 130, 1o, 8, 9b; 131, 2d; 132, 1h; 134, 1e; 135, 1d; 137, 1c; 142, 1a, 2c; 144, 1a, 1b; 145, 1b, 1i, 2; 146, $1ch^1$; 148, 12; 150, 1l, 1m, 9; celkem 66 písní.

Bart Jan: 2, 1c, 2, 3; 4, 2; 5, 2b; 6, 1b, 1c; 12, 2; 13, $1a^2$, 1g, 2a; 21, 2a; 22, 1b; 26, 2b; 27, 1g; 28, 2b, 2i; 29, 1c, 2a; 31, 5a; 32; 36, 1d; 41, 1c; 43, 1a; 45, 2; 47, 1d, 1f; 48, 1c; 54, 1c, 1f; 55, 1b; 56, 1b; 61, 1b; 62, 3g, 3l; 63, 2a; 66, 1b; 70, 1b, 1c; 71, 1; 75c, 3a, 3b; 79; 80, 1e, 1g, 2e, 2f, 6; 81, 1a; 89, 1b; 91, 1a; 92, 1a, 1g; 94, 1b, 1d; 95, 1a, 1c; 96, 1; 99, 1e; 100, 1d; 103, 2a; 104, 1d; 105, 1b, 2b, 3a, 3b; 107, 1b; 111, 2; 113, 3, 4; 114, $1b^2$, 1d; 115, 1c, 1d, 1h; 119, 1ř, 1y, 6a; 124, 1e, 2a, 2c, 2d, 2f; 125, 1l; 126, 1a, 1b, 1c, 1e, 1h; 127, 4; 128, 2; 129, 1b; 130, $1a^3$, $1b^2$, 1k, 9a, 12, 13, 14; 132, 1f; 133, 1b; 141, 1a, 1f, 1g; 142, 1b; 144, 1c, $1g^2$; 145, 1e, 1f, 1g, 1k, 1m; 146, 1h, 1k, 1l; 147, 1c; 148, 3, 4, 10, 11; 149, 1; 150, $1e^2$, 1h, 1n, 1o, 2a, 4b; celkem 127 písní.

Bart Jan, Kytice: 10, 1a; 38, 1a; 63, 1a; 83, 2a; 121, 1; 125, 2b; 132, 1a; celkem 7 písní.

Černík: 28, 2d; 35, 2; 37, 1c; 38, 1b; 43, 1d; 54, 1g; 57, 1c; 62, 3i; 63, 1d; 71, 2; 86, 1c; 87, $1f^2$; 89, 1l; 97, 2; 99, 1d; 100, 1e; 104, 2; 109, 1e; 113, 3; 115, 1k; 118, 1b; 121, 3c; 130, 1d, 5; 146, 1i; celkem 25 písní.

Guberniální (rukopisná sbírka v zemském archivu moravském): 24; 29, 1b; 32; 42; 47, 10; 50; 52, 1a; 53; 56, 1a; 59, 1a, 1b; 60; 62, 2a; 71, 1; 79; 81, 1c; 84; 90, 1b; 95, 1a; 97, 1; 113, 4; 114, $1b^2$; 133, 1b; 144, 1e; v této sbírce jsou jmenováni tito sběratelé: J. Aug. Čok: 11; 74, 1; Jos. Danický: 9; J. Vinc. Merlíček: 35, 1a; Edmund Svaček: 25, 1a; 61, $1d^2$; 102; 113, 9; 116, 1c; 148, 2d; V. Vaněk: 78; celkem 36 písní.

Kocman: 19, 1c; 29, 1a; 72, 2g; 130, 1l; celkem 4 písně.

Koželuha: 19, 1b; 41, 1a; 89, 1h; 109, 1c; 113, 7b; 114, 1e; 130, 1m; 147, 1e; celkem 8 písní.

Kunc: 37, 1d; 57, 1d; 80, 1c; 92, $1ch^2$, $1m^2$; 94, 1e; 118, 1c; 119, 1l, 1p; 124, $1d^2$, 3e; 130, $1a^2$; 143, 1c; 146, $1ch^2$; 150, 3d; celkem 15 písní.

Lísa: 2, 1b; 57, 1f; 66, 1d; 69, 2c; 80, 5; 86, 2b; 88, 1d; 89, 1c, 1ch; 99, 1c; 100, 1b; 115, 1i; 119, 1m; 125, 1ch; 130, 2; 132, 1g; 137, 4; 141, 1i; 146, 1i; celkem 19 písní.

Modloslužebníci: 12, 4b; 27, 1e; 36, $1f^2$; 75,

1b; 81, 1a; 114, 1f; 119, 1ž; 121, 2b; 129, 1c; u písně 42, $1d^2$ je poznamenán jako sběratel R. Reissig; celkem 10 písní.

Peck: 21, 2b; 54, 1h; 67, 2; 83, 4b; 85, $1b^2$; 87, $1f^1$; 91, 1d; 101, 1e; 119, 1f; 121, 4b; 124, 3c; 125, $1h^2$; 128, 1b; 139, 3, 4; 141, 1k; 142, 1f; celkem 17 písní.

Sušil I: 46, 1e; 61, 1g; 62, 5; 130, 7; 150, $1e^1$; celkem 5 písní.

Sušil II: 25, 1b, 1c; 33, 1b; 37, 1a; 80, 2a; 94, 1c, 1f; 95, 1b; 123, 1b; 125, 2c; 128, 1a; 130, $1b^1$; 131, 1; 139, 2b, 5; 148, 1d; celkem 16 písní.

Sušil III: 2, 1a; 4, 1c; 5, 1b; 6, 1d; 10, 1a, 1c; 12, 1, 4a; 13, 1f; 14, 1; 25, 1d; 28, 1a, 1c; 28, 2c; 37, 1a; 40, 1a; 43, 1c; 45, 1a, 1b; 46, 1a, 1e; 47, 1a, 4, 13; 48, 1a, 2; 51, 1b; 54, 1e; 57, 2a, 2b; 58, 1b; 61, 1a, $1d^1$, 1e, 1f, 2b; 62, 1a; 63, 1b; 64, 2a; 67, 1b; 69, 1c; 69, 3a; 72, 1a, 1b; 76; 77, 2; 80, 2b; 81, 1b; 83, 1a, 2a, 4c; 85, $1a^1$, 1d, 1e; 86, 1d; 87, 1g; 89, 1a; 90, 1a; 92, 1f 94, 1a; 95, 1b; 99, 3; 103, 1a, 1c; 105, 5; 107, 1c; 108, 1a; 109, 1d; 110, 1a, 2a; 113, b; 114, $1a^2$; 115, 1a, 2; 116, 1a; 117, 1a; 119, 1a, 1ch, $1k^1$; 120, 1; 121, 3b, 5; 124, $1d^1$, 3f; 125, 1a, 2b; 127, 1a, $1a^1$; 129, 1a; 130, $1a^1$, 1n; 131, 1; 132, 1d; 134, 1a; 137, 1a; 138, 2a, 2b, 2c; 139, 2a; 140, 1a, 1c, 1f; 141, 1ch; 142, 4; 144, 1a; 146, 1a, 1g; 148, 2e, 5, 8; 150, 1f, 1g, 1p, 1r, 3a, 3b, 3c, 3e, 3f, 4a, 4c, 5, 6, 7, 8; celkem 152 písní.

Tomek: 13, $1c^2$; 28, $2a^2$; 47, 14; 87, $1c^2$; 115, $1f^2$; 125, $1f^2$; celkem 6 písní.

Václavek: 138, 1g; 1 píseň.

J. Válek: 93, 1c; 105, 4 (s P. A. Přibylem); 128, 3; celkem 3 písně.

Celkem pojato ze starších sbírek 539 písní.

SEZNAM PÍSNÍ PODLE ZAČÁTKU PRVNÍ STROFY.

(Číslice znamená stranu.)

Ačo som sa nachodzel 149n.
A dyš pujdeš k nám 218.
A hoja, hoja, sloboda moja 393 (též Ach, hoja, A oja 392).
A, horečko tisová 62.
Ah, voda, voda do Dunaja padá 41.
Ach, běda mně přesmutnému 3.
Ach, boja, boja, musíš být moja 161.
Ach, bolela mně hlava 1.
Ach, Bože, Bože, jak je to dobře 5.
Ach, Bože, mój Bože, to je zle 119, 121.
Ach, Bože môj, čo som urobila 7.
Ach, Bože moj, na tom svete marnem 6.
Ach, Bože môj, Prebože môj dobrý 340, 343.
Ach, Bože moj, to je zle 118, 120.
Ach, Bože můj, Bože dobrotivý 342n.
Ach, Bože můj, co mě mrzí svět 120.
Ach, Bože, Rozbože, ješče jednó Bože 9.
Ach, Bože, Rozbože, ještě jednou Bože 8.
Ach, Bože, to je láska zlá 119, 121.
Ach, cestičko, cesto ušlapaná 34.
Ach, cestičko, stežko ušlapaná 35.
Ach, co si tak, děvečko, smutná 287.
Ach, co ti bylo galanko moja (moje) 11.
Ach, čí sú to kravky 283.
Ach, či su to krávy 283.
Ach, číž to chnazně po vsi chodí 127, 129.
Ach, dcerko, dceruško, nevdávej se ještě 22.
Ach, děvča, děvča v černém damašku 6.
Ach, dyž já na tu vojnu půjdu 316.
Ach, holka, holka, povandruj se mnou 254.
Ach, hora, hora, zelená hora 228n., 230.
Ach, když sem já šel od svej milenky 212.
Ach, koně voly prodam 12.
Ach, kýš sem za vodou 252.
Ach, laštověnka, černy ptak 13.
Ach, lipka, lipka 14.
Ach, maměnko, maměnko, zlá novina letí 15.
Ach, mamičko, mamko, lekávám sa 20.
Ach, mamičko, mamko, srdce sa mně zamklo 28.
Ach, mamičko moja, já nemožu spávat 20.
Ach, mám já zezulenku 292, 294.
Ach, mamko, mamko, cosik sa mně stalo 30.
Ach, měl sem já milenku 30.
Ach, moja, moja, musíš byt moja 161.
Ach, moje milá, přenocuj mne 31.
Ach, můj Bože ze všech némil'ší 341, 343.
Ach, můj Bože z vysokého neba 342.
Ach, není, není na nebi 33.
Ach, ovej, co je láska zlá 120n.
Ach, prší, prší rosička 74.
Ach, stezičko, stežko ušlapaná 34n.
Ach, stežčička, stežka ušlapaná 35.
Ach, svitaj, svitaj, svítaníčko 350.
Ach, šel sem, měl sem, nedošel sem 37.
Ach, ta naša jedlička 96.
Ach, ta naše jedlička 97.
Ach, ty jedličko zelená 38.
Ach, ty Jurko, Jurenko 40.
Ach, vychodi, vychodi nad Jabornikem hvězda 4.
Ach, vždycky mi ma maměnka řikavala 42.
Ach, zpívá, zpívá sláviček 82.
Ach, žalude, žalude 427n.
Ai, moselas (muselas) mně počarovat 236n.
A já, co to šústá 44.
A já já já já já panenka bledá 359, 364.
A ja jsem je děvče 105.
Aj, čí jsou to krávy 282.
Aj, čary, čary, malá dědinka 242.
Aj, dubí, dubí 60, 226.
Aj, dubina, dubina 49, 51.
Aj, duby, duby 225n.
Aj, dobrý večer (-čér), paní fojtová 46n., 48.
Aj, Hajane (-ny), Hajane (-ny) 58n.
Aj, hájek, hájek 59n., 382.
Aj, hola, hola, už je něvola 392, 396.
Aj (sr. Ej), hora, hora, hájíček 382n.
Aj, hora, hora, vysoká hora 227.
Aj, hora, hora, zelená hora 227n.
Aj, horečko dubová 61, 63.
Aj, hutiske děvčata 65.
Aj, chmelu, chmelíčku, chmelu zelený 295.

Aj, chodila, chodila smutně 353.
Aj, když sem já šel, aj, od své milé 259.
Aj, lúčky, lúčky 234.
Aj, mamko, mamko miła 16.
Aj, nad našim dvorem 91.
Aj, na vrch Javorníčka 65n.
Aj, na té lóce široké 453, 462.
Aj, nechtěla děvečka kováře 70.
Aj, oves, oves 234n.
Aj, padá, padá rosička 74.
Aj, pod hájíčkem černý les 138.
Aj, poďme, mila, k Dunaji 71.
Aj, prší, prší rosička 72n.
[: Aj, Skreje :] na pěkné dolině 88.
Aj, tam dole u Prešpurka 321.
Aj, ty cigánečko má milá 2.
Aj, už je ráno 76.
Aj, už mi tak nebudě 194, 199.
Aj, veža, veža, vysoká veža 78.
Aj, v Klimkovicích děvčat hojně 79.
Aj, v Klokočově všeho hojně 79.
Aj, vlaštovénka, černý pták 13.
Aj, v naše Líšni jeden dům 456, 461.
Aj, v Opavě na rynečku 206.
Aj, zerzaj, zerzaj, můj koníčku 80.
[: Aj, zpívá :] slavíček 82.
A když rane, raňusěnko 393, 397.
A na tej lúce široké 462.
A na tej lúce zelené 452.
[: Anča ma :] šnorovačku 84.
Ančička malučká 85.
Anduľko, duša má 84.
Anička maličká 85.
Anička milúčká 85.
Ani k nám, Janíčku, nechoď 287.
Ani k nám, šohajko, něchodz 289.
Ani mně nevoní 196, 200.
Ani sem s ňú nenocoval 86.
Ani sem s tebú nenocovál 87.
Ani sem s tebú neřečnovál 87.
A tam dole pri Prešporku 321n.
A ty miłá, u Dunaja 427.
A ty Réhradice 87.
A u Šaratic nade dvorem 89.
A už mi tak nebude 194, 200.
A v tej našej zahradečce 93, 102.
A v tem Hlubokým stojí dům 463.
Až já na tu vojnu, vojnu půjdu 319.
Až já smutný musím na tu vojnu 316, 319.
Až ty budeš (pujdeš) k nám 219n.

Bár sem já chudobná 356.
Bár su já chudobná 359, 367.
Běži voda, běži 104n., 106.
Bila hora, černý les 132, 134.
Bol by so mňa prekrásný vojáček 107.
Boł by ze mna prekrásný vojáček 106n.
Bože můj nebeský, co jsem udělala 7.
[: Bože náš :], šecko nám dobré daj 263.
Bude ráno 108.
Budze ráno 77.
Była łáska, už í (jí) néni 108n.
Bylo lásky, a již néni 108.
Bylo lasky, bylo plny vuz 110.
Bylo lásky mezi námi 111.
Bylo lásky, už jí není 109.
Bylo nás pět bratru 111.
Były panny, były 112, 114n.

Cely dvur jsem obešel 292n.
Co budeme dělat (robit) 117n.
Co dělá Kača 334n., 337.
Co děláš, Běto 333, 337.
Co je to za hora 118.
Co jsem sa u dveří nastál 288.
Co mi doš, mo milo 123.
Co pak ti naší dělaji 124.
Co pak ty náší dělaji 125.
Co sa to tam šústá 45.
Co sem sa pod oknem (-ny) nastál 286, 288n.
Co se ty zdomnívaš 125.
Cože sa to šústá 44.
Cože to šupoce 45.

Čečera, čečera 447.
Čej to pachole v noci chodí 126n., 128.
Černá hora 130, 133, 140.
Černé oči 141n.
Černooký synek 155.
Červená, modrá fiala 144.
Červené, modré ořeší 143n.
Čierné já oči mám 145.
Čierné oči, čierné 142.
Čié sú, hen, to krávy 284n.
Čié sú to krávy 283.
Čí je to děvčátko 148.

Čí je to děvče 147n.
Čí je to dívča 148.
Čí jsou to krávy 283.
Čirém poli hruška 346n.
Čí to pachoľe po vsi chodí 126n.
Čí to pachole v noci chodí 127.
Čí to potěšeni po vsi chodí 127.
Čiž to pachole po vsi chodí 127.
Čja že je to bíela scena 433n.
Čo robý dzieča 335.
Čo som sa já nachoděl 150.
Čo som sa já nachodzil 149.
Čo ty, diévča, u Dunajka 426.
Čtyři (-ry) koně ve dvoře 302, 305n., 308.

Daj mi, Bože, ten dar 152.
Daj mi, Bože, vědět 8.
Daj ně, Bože, synka 152.
Daj ně, Bože, ten dar 151, 153.
Daj ně, Bože, vědět 8.
Daj sa ně, má miłá 157.
Daj si mi, cérečko 157.
Daj si ně, moja miłá 157.
Daj si, synečku, klobouček 158.
Darmo ma, mamenko, do školy dáváte 167n.
Darmou, rodičové, darmo nakládáte 167.
Darmo, rodičové, darmo nakládáte 166, 168.
Darmo se ty trápíš 159n., 162.
Darmo vy, tatíčku, na mě nakládáte 166.
Debe mně tak belo 201n.
Decke tes mně řikávával 94.
Dej mi, panenko, rozmarýnu 128.
Dej mně, Bože, synka 153.
Dej mně, Bože, ten dar 153n.
Dej známost, synečku 171.
Dé mně, Bože, ten dar 151, 153n.
Diévča z Babiéj Hory 172.
Dievča z Bielej Hory 173.
Dievča umiralo 175.
Dívča, dívča, łaštovička 175.
Dobře (-re) je ti, Janku 176n.
Dobře je ti, synku 177.
Dobrý večér, paní fojtová 47.
Dobrý večer vám, paní šenkérka 48.
Do kosteła zvonijá 52.
Do kostela zvonijú 50.
Do kostela zvonili 52.
Dolinu sem přeěél 401, 404.
Do políčka vyjela 178.
Do šaší, ma mila, do šaší 179.
Duša moja, moja mysel' 271.
Dyby była Morava 189n.
Dybych já měla sukňu 191n.
Dyby mňa máti na trávu dala 249.
Dyby mně tak bylo 192n., 196n., 198, 200n., 202n., 357.
Dyby mně tak svítil 199.
Dyby ně mama na trávu dała 249.
Dycky mně maměnka říkávala 43.
Dycky mně má milá slubovala.
Dycky si mi poviedával 99.
Dycky's mne pravil 204.
Dyckys mně sliboval 100.
Dyckys ty mně slibovával 94.
Dyckys ty ně říkávával 94.
Dy sem byla panenku 50.
Dyž já budu ležat 317, 319.
Dyž ja sem šel kole dvorka 205.
Dyž sem byla panenkú 51, 53.
Dyž sem býl malučký 253.
Dyž sem išel od milenky 211.
Dyž sem išel od svéj miłéj 259.
Dyž sem išéł pres hory 215n.
Dyž sem išéł z vojny dom 215.
Dyž sem ja jel do polečka 393.
Dyž sem já šél cestú 207.
Dyž sem já šel, ej, přes hory 209.
Dyž sem já šél na hody 40.
Dyž sem já šel od milenky 210n., 212.
Dyž sem já šel od svéj milej 259n.
Dyž sem já šél podle dvorka 205.
Dyž sem já šel přes (pres) hory 213n., 215.
Dyž sem já šel přes les 152.
Dyž sem já šel přes Najdáš 247.
Dyž sem já šel (šél) přes (pres) ty hory 208n.
Dyž sem šel cestičkó hózkó 162.
Dyž sem šel jednu cestečku 160, 162.
Dyž sem u studánky vodu nabírala 448.
Dyž si já zazpívám 261n., 263n.
Dyž ty pudeš k nám 217, 222.
Dvanacta hodina s pulnoci už bila 180.

Ej, cesto, cestičko 35.
Ej, dívča, dívča v černém damášku 5, 223.
Ej, dobrý večér, paní fojtová 47.
Ej, duby 61, 225.

Ej, hájek, hájek, dva hájíčky 147.
Ej, haj, haj, haj, haj, hájiček 382.
Ej, haju, haju, hajušek 383.
Ej, haňba, haňba, mládenče 143.
Ej, hora, hora, pod ňú les 131.
Ej, hora, hora, vysoká hora 229.
Ej, hora, hora, zel'ená (též -l-) hora, 227n., 229n.
Ej, veža, veža 78.
Ej, zarzej, zarzej 81.
Ej, zarzoj mi, zarzoj 81.
Ej, zpívaj, zpívaj, slavíčku 83.
Ej, jeden hájek 146n.
Ej, lúčky, lúčky 233.
Ej, mosela's mně počarovac 235.
Ej, moselas ně, moja miła 236.
Ej, na Vrbovcoch hudci hudú 236n.
Ej, oves, oves 234.
Ej, pod kostelem bílý dům 455, 461.
Ej, smutno je mně 196, 201.
Ej, stavíli tesaří 238.
Ej, Šały, Šały, miłá dědinka 241.
Ej, ty dúbečku zelený 39.
Ej, ve Znojmě je nový dům 455, 464.
Ešče sa podívám 385.
Ešče si zazpívám 263n.
[: Evičko, Evo :], v trávě zelenej 333, 338.

Fókej, větříčku 459, 465.
Fóké, větříčku 454.
Foukej, větříčku 453.
Fuč, větříčku (-íčku) 458, 460, 466.
Fúkaj, větře 460.
Fúký, větříčku 458.

Hajany, Hajany 58.
Haj, koničku, haj 12.
Hájku, hájku, černý les 134.
Hle, tam zbírá ptáče 366.
Hluboky potučku 242.
Holóbek vrká 266.
Holubička lítá 292.
Hora, hora, bielý les 136.
Hora, hora, černý (čérný, čierný) les 135n., 137.
Horečka, hora 229.
Hore háj, dole háj 361.
Hore ide cesta 375.
Horíčko jedlová 63.
Hory, doły, černé (černý) l'es 135.
Hory, kopci, černy les 131.
Ho tech našech nade dvorem 90.
Hory, hory, hory, hory zeleny 224.
Hradišču, Hradišču na dole 400, 403.
Hrajte mně, trubte mně 380.
Huboky potočku 243.
Hustý, pustý, černý les 131.

CHoč bym ja jezdil 161n.
Chodi děvčatko po dvoře 206.
Chodila dievenka (v) tom trinástém lete 20.
Choťbaj já sem bledulenka 364.
Choť já jsem jest chudobná 356, 369.
Chudoba, chudoba, ta je velice zlá 357, 364.
Chudobna dževucha 364.

Iná hospodyně 284.
Indá panny boly 114, 115.
Indá panny byly 113, 115.
Išol starý mladú nahovárat 160.

Ja, co se to šústá 44.
Ja, hoja, hoja, sloboda moja 392, 395n.
Ja, horečko tisová 62.
Jaká je ta láska zlá 119, 121.
Jaká je to láska zlá 121.
Jak po zahradě chodila 464.
Janko ubohý stojí u dverí 392, 395.
[: Ja Rožnove :], dřevěné městečko 404.
Jede šuhaj od městečka 377.
Jedna hodina s půlnoci bila 33.
Jedna hodina s půlnoci byla 182.
Jedze, jedze, już přijechal 256n.
Jindaj panny byly 113, 115.
Jindaj sa panenky peknejšej nosiły 113, 115.
Již mi tak nebude 200.

Kamarádko spravedlivá 130.
Karlovické hatě 401, 404.
Kdyby nám tak bylo 196, 201.
Kdyby mně mama na trávu dala 249.
Kdyby mně tak bylo 193, 200, 202.
Když jsem já šel po Dunaji 99.
Když sem byla panenkú 53.
Když sem byl maličký 251.
Když sem já šel kolem dvorka 204.
Když sem já šel přes ty hory 208n.
Když sem šel stezčičkou ouzkou 161.

Keby mi mamka na trávu dala 250.
Keby mne maty na travú dala 250.
Ked (-ď) já pojdem smutný na tu vojnu 315, 319.
Keď já pójdzem prečkom 159.
Keď já pójdzem smutný 317n.
Keď já smutný půjdem 315, 319.
Ked sem išél od svéj miléj 259n.
Ked si já zazpívám 262.
Ked si já zazpyévám 261.
Keď som išél ces ten les 245, 247.
Keď som išel (též -ł) od mej milej (méj myłéj) 116n.
Ked som išeł prez Nádaš 244.
Keď som išel pres ten les 245.
Keď som išoł ces ten l'es 246.
Keď som išol ces ty hory 208n.
Keď som išol od milenky 212.
Keď som išol (-ł) od svéj miléj (svej milej) 258n., 260.
Keď som išol pres hory 246.
Keď ty pojdeš, Janko 219, 221.
Keď ty půjdeš k nám 219n.
Kedy si já zazpiévám 262, 264.
Kerá je panenka poctivá 264n.
Klobouček s pantlama 324.
Klučo, klučo, votevřite 421, 423.
Kohutko jaraby 174.
Kohútku jařabý 173.
Křepelila malá křepelenka 336, 338n.
Kukačka kuká 265.

Lajú naší, lajú 195.
Laštověnka, černý ptok 13.
Łátało děvče rukávce 2.
L'ekám sa já, l'ekám 21.
Len sa vdała 257.
Letěl (též -ł, -ťél), letěl roj 267n., 269n.
Letěl, letěl růj 269.
Loučení, loučení 298.
Lysá Hora, aj, zelená hora 232.

Małá Bukovinka 88.
Má drahá matičko 22.
Má maměnka neví 29.
Má maměnko milá 19, 21.
Má maměnko, povím já vám cosi 18.
Má mamička mě nutí 166.
Má mamičko miłá 21.
Má mamičko stará 17.
[: Maměnko :], skała na mňa lětí 16.
Mamičenko moja 359.
Mamičko, tatyčko, ďakujem vam 375, 379.
[: Má milá :], černé oči máte 240.
Má milá matičko 22.
Mám já piščelenku 273.
Mařo, Mařeno, máš-li ustláno 276.
Maryš, moja Maryš (-riš) 274n.
Má stará mamulko 22.
Má zlatá ceruško 23.
Má zlata matičko 23n.
Měla děvečka strakatú krávu 273n.
Měla jsem (sem) holubka (-łú-) 276n., 278n., 280n.
Mělam ja holubka 277.
Měla sem holóbka 279.
Měla sem holoubka 277.
Měla sem milého komináře 318.
Měla sem synečka 9.
Měl jsem já píštalku (-šč-) 274.
Měl sem já píščelku 273.
Měsíčku, měsíčku, jak mi pěkně svítíš 194.
Milá, dobrý dzeň 220n.
Milo je mně, milo 200.
Mohla jsem se dávno vdát 217.
Moja milá dobrá mysél 271n.
Moji mili matičko 170.
Muj (můj) koničku (-í-) sivy (-ý) 282, 284n.
My máme stavení 364.

Na březovskej věži 278n.
Nad Lobodicama oseka se třese 98.
Nad maštalenkú nade dvorem 92.
Nad Mistřínem nade dvorem 91.
Nad naším humenkem 90.
Nad tém našém nade dvorem 90.
Na Dunajku šaty prała 425.
Na hole len, jovenky (ovečky) 329.
Na kopečku stála 443, 449.
Na Moravském poli 167.
Na nasilským poli 266.
Nasadil jsem jablunečku (střešenečku) 326, 329.
Nasadíl sem čerešénku (střešénečku) 329n.
Na stromě je bič 394, 398.
Naše vrata vrzajú 45.
Na tej hore vysokej 248.

Na tej lúce na zelené 462.
Na téj Novéj dědině 460.
Na tem mostě tráva roste 257.
Na té Nové dědině 456, 461.
Na tom mosce tráva rosce 256n.
Na tom mostě tráva rostě 256n.
Na tom raćiborskem mostě 255.
Na tym moscě trava roscě 256n.
Na tym raciborskym moscě 255.
Na Veľehradě krásný dům 463.
Na vrch Javorníčka 67, 68.
Nědávej mi, mamko 169.
Nedávejte, tatičku 166, 168.
Nechodívej k nám, synečku 221.
Nechoď k nám, synečku (-o) 286n., 358, 360, 369.
Nejednó sem obešel 291.
Není jako láska ta 121.
Nestarej se, synku 324.
Nezapádej slunečko 388.

Oči, černé oči 142.
Odbila hodina 181n., 185.
Odbila jedna 182.
Odkázała na mně máti 442, 446.
Od Velehradu krajní dům 454, 463.
Och, jak sem sa já oženil 38.
Och, maměnko naši 23.
O, chmelu, chmelu 295.
Oj, dubí, dubí 61.
Oj, dyž sem já šél 258, 260.
Oj, Javořinko šedá 67.
Oj, na vrch Javorníčka 66.
Oj, ty dubečku zelený 39.
Okolo Brezové (Bystřice, Bystričky) voděnka teče 296n.
Okolo Hrozenka vodzenka teče 297.
Okolo Pavlovic (Trenčína) vodička teče 298n.
O mamyčko moja 19.
O, můj Bože roztopremil'ený 342n.
O, prši, prši rosička 73.
Otevři mně, milá 368.
Ovčaři, ovčaři v tej černej košuli 68.

Pajmámo, vdovec de k nám 18.
Pára koní ve dvoře 307.
Pásło děvčátko červenú krávu 250n.
Plelo děvče, plelo len 301.
Plelo dívča 313n.
Pleuo dívča 313.
[: Poctivosť :], šak je to pěkná cnosť 247n.
Po čem se rozezná panenka 113, 115.
Počkaj, počkaj, šohajíčku 314.
Podívaj se, moja milá 101.
Podívej se, má panenko 98.
Podivínsky hatě 402n.
Poďme domu, večer je 71.
Pod tú horú 321.
Pod tú horú zelěnú 246, 248.
Pod Zděchovem 320n., 322.
Pohledni, děvečko 98.
Pohlidej, děvečko 98.
Pójme, milá, pójme preč 72.
Povězte vy ně, paní fojtová 48.
Pověz mi, dzěvečko 406.
Povole, povole, malé povolátko 324.
Povol si, synečku 323.
Povol si, šohajku 323n.
Po zahradce chodila 457n.
Po zahradě chodila 459, 464.
Pred námy je zahrádečka 433, 435.
Před naše je zahrádečka 432, 435.
Před naší (-ši) je zahradečka 432n., 434.
Před našími zahrádečka 431, 434.
Před našími zahradečka 431, 434.
Před naším je zahrádečka 430, 435.
Před naším je zahrádečka 432.
Před súsedovým u luže 74.
Před tym naším je zahrádka 433, 435.
Před ty naše je záhonek 434.
Přeškoda mého věku mladého 253.
Přindi, Janku, k nám 218.
Přindu k milej do zahrádky 431, 435.
Přišel (-šél) sem k ni 326, 330.
Přišel sem sa podívati 272.
Prodala rubáč, rukávce 1, 2.
Prodala sukňu, rukávce 2.
Pro mě může soboty aj nedělenky nebyť 388.
Prší, prší, prší listopad 75.
Prši, prši, prši rosička 73.

Ratiborské hatě 401.
Rozléla sa voděnka 308.

Sadila jsem hrušku v humně 330.
Sadił sem si višeněčku 324.
Seděła Anča 333n., 337.
Sedělo děvča 333.

Sedělo děvče 335, 337.
Sedělo dívča 335n.
Sedí děvčátko 334, 338.
Sedláček ore 160.
Seła sem já maryjánek 432, 434.
Sem já panna nad pannami 386.
Skały sa pukają 300.
Skoro ráno hlaštověnka stává 341.
Skoro ráno łaštověnka lítá 340n., 343.
Slibováls ně, že ňa vezmeš (-neš) 95.
Slubovals mi, že mě vezmeš 94.
Slubovals mně, že si mňa vezneš 95.
Sl'ubováls ně, že ňa vezneš 95.
Slunečko zachádí 407.
Slunečko zachodí 406.
Sobota, neděla, ta by měla nebýt 389, 391.
Sobotěnka s nedělú (z..) 387, 389n.
Sobotěnky, neděle může pro mě (mne) nebyt 386n., 389.
Sobotěnky s nedělú 388, 390.
Sousedovi hoši 23.
Stála u studénky 441.
Starala se mati 292.
Stavějí zedníci 240.
Stavěli tesaři 240.
Stavěli těsaři 239.
Stavijó zedníci 238n.
Stodynka róbená 246, 248.
Stojí hruška v dole 345.
Stojí hruška v poli 345.
Stojí hruška v sadě 344.
Stójí hruška v širém poli 139.
Stojí hruška v širém poli 138.
Stojí v poli broskviňa 52.
Stójí v pol'i hruščina 53.
Stojí u vody syneček 394, 397.
Stójí v okynečku 269.
Stolička dubová 62.
Studená rosa padá 289n.
Studená rosička padá 287n.
Studénko srúbená 62.
Studýnka róbená 443, 449.
Su já panna nad pannami 385.
Súseda, miłá súseda 174n.
Svatoborské hatě 399.
Svitaj, svitaj, svítaníčko 350n.
Svítá, svítá, svítá 293n.
Sviť, měsíčku, do světnice 421, 423.
Sviť, měsíčku, jasno (-ny) 405, 407.
Synečkova mati 362.
Synek ubohý leží u vody 393, 395.

Šaratice na pěkné rovince 411.
Šeł (šél) bych k vám 408n., 410.
Šel Janiček 394, 398.
Šeł sem ode dveří 273.
Škoda ťa, Janéčku (synečku, šohajku, šohájku) 413n., 415, 417.
Škoda tebe, synku 413.
Škoda tě, Janošku (synečku, šohajku) 413n., 415n.
Šohajova mama 444, 446.
Šohaj ubohý 391. 395n.
Štere koně na dvoře (ve dvoře) 306, 308, 309.
Štere kuně ve dvoře 306.
Štyri kone na dvore 304.
Štyři koně ve dvoře 304n.
Štyry koně ve dvoře 302n., 305, 307, 310.
Štyry koně v úhoře 304.
Švarné dzievča 425.

Ta naša lavečka 352.
Teče voda 306, 308, 309, 312.
Teče voděnka 88.
Teče vodička 298.
Tluču, tluču, odevřete (otevřete, -ite) 419, 421n., 422.
To je, Bože, děvče 324.
To naše stavění (-ení) 355, 360n., 363, 367.
To staré chlapisko 363, 366.
Třeba (j)sem bledúčká 354n.
Třeba jsem já maluška 356, 368.
Trebár sem já taká malá 418.
Trebár sem já trebár bledušička 356, 365.
Trebar som já trebar bleduličká 359, 365, 367.
Trebár som já, trebár 356.
Třeba sem dceruška 368.
Třeba sem já bledá 368.
Třeba sem já cerka 361, 369.
Třeba sem já maličká 357, 364.
Treba som já bledá 355, 366.
Třebas so já maličká 358, 365.
Třebas su dcérečka 368.
Třeba su děvečka chudobná 362, 365.
Třeba su chudobná 367.
Treba su já malá 418.

Třeba su já malušenká (-šičká) 357, 365, 418.
Třeba su já, třeba hoferova céra 361.
Tušim ta, diévčatko, čerci maluvali 175.
Ty cikánečko má milá 454.
Ty hodiny (habánské, nitránské (nytr-), vívanské (výv-) 304, 371n., 373.
Ty rožnovské (strážnické, zašovské, znorovské) hatě 400, 402n.
Tys mi sliboval 100.

Udereła jedna 183.
Uderila jedna 182n., 184.
Uderíla jedna 181.
Uděrila jenna 183n.
Uderiua jedna 183n.
U Dunaja šaty prala (-ła) 423n., 425n.
U Dunaje prostřed moře 205.
U Dunajka šaty prała 425n., 427.
U Prešpurka stojí hrušečka 346.
Uprostřed Lažánek stojí dum 455, 461.
U studénky (-dýnky) stála (-ła) 441n., 447n.
U suseda 430n., 434.
Utíkej, děvče 265.
Uvázal koníčka (-ky) 436n., 438.
Už já sem, Honzíčku 300.
Už jedna hodina po půlnoci bila 182.
Už je ráno 76n.
Už mi tak nebude 195n., 199n., 201.
Už mně néni letos 197, 202.
Už sa mně můj miłý pryč ubírá 374.
Už sa tá ławečka 352.
Už sa ta stolička 353.
Už sa ten mój milý 375n., 378.
Už sa ten šohajek 376, 378.
Už se já, má milá, pryč odbírám 375, 378.
Už sú kose nade mlýnem 450n.

Včera bola nedzela 119.
Včera mi zkazala 441, 448.
Včera na poledne 440, 443, 445.
Včera, přečerajšky 440.
Včerá (včéra) před večerem 439n., 444, 446n.
V čirem poli hruška (l'eščina) 346n., 52.
Ve Skalici u kláštera 325.
Ve Znorovách krajní dům 137.
Ve Žbánicích je nový dům 463.
Vim ja v Těšině jeden dum 453.
Vímť já tři louky zelené 461.
Viškovečku, Viškove 453, 457, 461, 466.
V jednem konci bývám 443, 445.
Vlčnovečku, Vlčnove 456, 461.
V metyłovskej věži 278.
V Nechvalíně krajní dům 455.
V Nikolčicích je pěkný dům 452.
Vodbila jedna hodina 185.
Voděnka studená 402.
Volky, volky, vodkáť vy ste 96.
V Ořechovým je nové dům 456, 461.
V Pětikostelích mám já dům 462.
V Šaraticích jeden dům 456, 460.
Všecke panne tancojó 51.
Všecko zahynulo 442, 445.
V širém poli breskyňa (-zk-) 51n.
V širém poli hruška 346.
V Slavíkovicích jeden dům 463.
V tej Rosičce je krásnej dům 464.
Vyjechal jech z Opavy 149.
Vyletěl sławíček 300.
Vy rodiči roztomilí 4.

Zahrajte mi (ně), húsličky (hu-) 211.
Zahraj mi, muzičko 379.
Za našima (-mi) humny 299, 394.
Za našimi oknem 298.
Za naším humnem 381.
Zasadil sem (som) čerešenku (-šničku) 326n., 328, 330.
Zasadził som 327n.
Zasedeu som 327.
Zavěj, větřičku 459, 466.
Za vo—, za vodou 252n.
Zazpíval on sobě 384.
Zazpíváme sobě 384.
Zazpívejme sobě 384.
Zelenaj se, zelenaj 96.
Zelený, bílý vořeší 144.
Zelený rozmarýn 317n., 319n.
Znám já v Březníku jeden dům.
Zpoza Javorníčka 66n.
Z uprimného srdca vyruóstél strom 97.
Z večera jablunku sadila 457n., 465.

REJSTŘÍK NÁPĚVŮ.

SESTAVIL VLADIMÍR HELFERT

Okolnost, že v žádné dosavadní tištěné sbírce lidových písní nebyl učiněn pokus o sestavení rejstříku nápěvů, vyžaduje několik slov úvodem.

Rejstřík zaznamenává pouze začátky nápěvů, nikoliv ucelené melodické obraty uvnitř písní. Účelem rejstříku je najít určitou lidovou píseň podle jejího začátku. Začátkem nápěvu není zde rozuměn mechanický počet několika začátečních tónů, nýbrž melodický útvar, jenž má již v sobě určitý hudební smysl. Je to většinou předvětí periody. Vedle tohoto praktického účelu podává rejstřík zároveň s y s t é m m e l o d i c k é h o m a t e r i á l u, daného začátečními motivy písní, jež jsou obsaženy v tomto svazku.

Tento systém je založen na principu tonického trojzvuku jako na objektivně daném přírodním faktu. Podle toho melodický materiál je roztříděn do 14 typů, jejichž pořadí odpovídá postupu svrchních tónů. Uvnitř každého typu jsou pak modifikace typu vedlejšími tóny, danými diatonickou stupnicí. Jsou označeny malými písmeny. Melodické znaky, dané typem a jeho modifikací, znamenají primérní útvary melodické, které především rozhodují o zařazení melodie. Vedle toho má každá modifikace své varianty (označené arabskými číslicemi). Tyto varianty jsou určeny melodickými znaky druhotnými, t. j. takovými, jež se přímo nedotýkají primérních znaků a vztahují se k dalšímu postupu melodie. Jsou zpravidla označeny ⌐¬ nebo ×. V celém systému řada vzestupná má přednost před sestupnou. Celý systém je jasný z Přehledu typů, jenž je postaven v čelo vlastního rejstříku (str. 494 a 495).

Útvary, rostoucí z tonického trojzvuku a jeho modifikací, jsou zahrnuty do první skupiny. Nápěvy, které vycházejí z vedlejších tónů tonického trojzvuku (2., 4., 6. a 7. stupeň), jsou pojaty do druhé skupiny.

K jednotlivostem: Rejstřík je založen, z důvodu větší názornosti a přehlednosti, na jednotné tonině G dur—moll. K modulaci uvnitř písně v tomto rejstříku nemohl býti brán zřetel. Předtaktí zpravidla nebráno v úvahu, neboť v české lidové písni nemá melodického významu. Výjimku tvoří pouze v typu VII b, čís. 2. Veškera ornamentika zde vynechána; rozhoduje pouze melodická kostra. Na rytmiku a metriku brán pouze tehdy zřetel, mění-li ráz melodie. Na příklad:

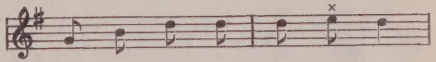

a

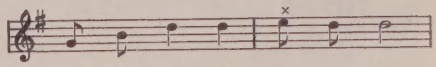

K útvaru

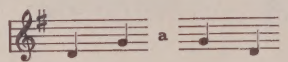

znamená útvar

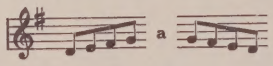

melodickou obměnu. Vedle základních melodických útvarů všech typů a se všemi modifikacemi a varianty jsou r o z š í ř e n é útvary, které vznikají tím, že základní modifikovaný nebo variovaný tvar je rozšířen vedlejšími melodickými stupni, případně melodickými progresemi. Tyto případy jsou vždy označeny. Postup odkazů k písním a stranám znamená postup melodického příbuzenství těchto odkazů k citované melodii. Proto odkazy nejdou v číselném pořadu. Některé typy a modifikace se úzce stýkají, což je vždy na pravém místě poznamenáno.

Celkový počet nápěvů v tomto svazku je 939.

PŘEHLED TYPŮ Z TONICKÉHO TROJZVUKU.

I. 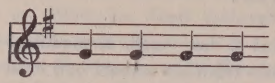 Str. 496

II. 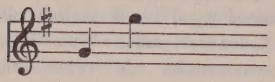 Str. 496

III. 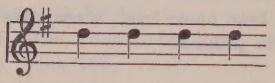 Str. 497

IV. 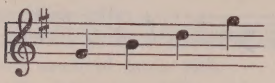 Str. 497-498

V. a 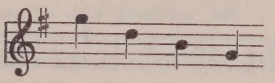 Str. 498

b 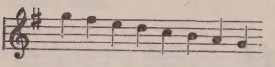 Str. 499

VI. a 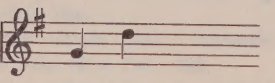 Str. 499-500

b 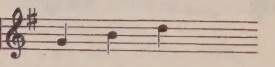 Str. 500-501

c 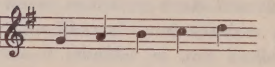 Str. 501-502

d 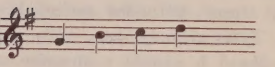 Str. 502

e 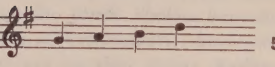 Str. 502-503

f 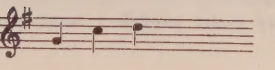 Str. 503

VII. a 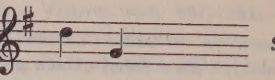 Str. 503

b 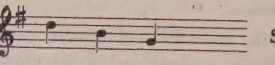 Str. 504

c 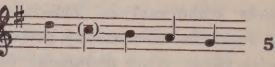 Str. 504-505

d 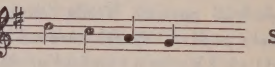 Str. 505

VIII. a Str. 505-506

b 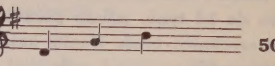 Str. 506-507

c 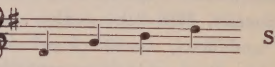 Str. 507

d Str. 507

e Str. 507-508

f Str. 508

g 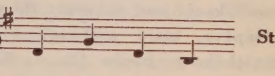 Str. 509

h 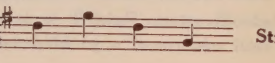 Str. 509

V »Přehledu typů« změňte odkazy na strany podle této tabulky!

	Strana:		Strana:
I.	494	VII. a	501
II.	494	b	502
III.	495	c	502-503
IV.	495-496	d	503
V. a	496	VIII. a	503-504
b	497	b	504-505
VI. a	497-498	c	505
b	498-499	d	505
c	499-500	e	505-506
d	500	f	506
e	500-501	g	507
f	501	h	507

V »Přehledu typů« změňte odkazy na strany podle této tabulky!

	Strana:		Strana:
IX. a	507-508	XI. e	514-515
b	508	XII. a	515
c	508-509	b	515
d	509-510	c	515-516
X. a	510-512	d	516
b	512-513	e	516-517
c	513	XIII. a	517
XI. a	513	b	517-518
b	513	c	518
c	513-514	d	518
d	514	e	519

XIV. . . . . Strana 519

IX. a 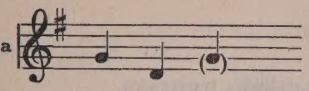 Str. 509-510

b 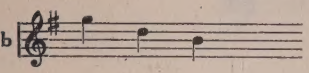 Str. 510

c 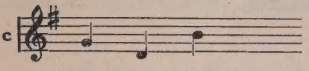 Str. 510-511

d 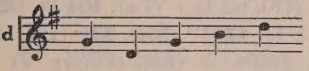 Str. 511-512

X. a Str. 512-514

b 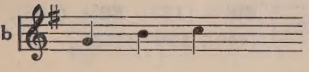 Str. 514-515

c 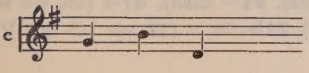 Str. 515

XI. a 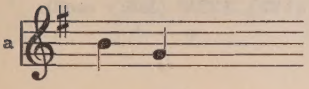 Str. 515

b 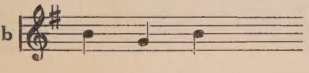 Str. 515

c 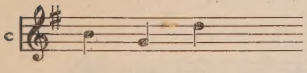 Str. 515-516

d 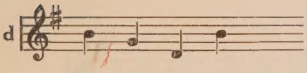 Str. 516

XI. e 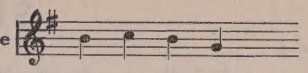 Str. 516-517

XII. a 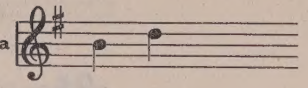 Str. 517

b 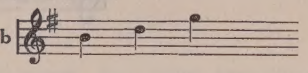 Str. 517

c 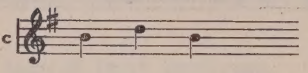 Str. 517-518

d 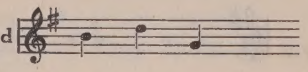 Str. 518

e 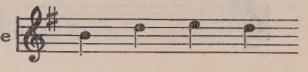 Str. 518-519

XIII. a 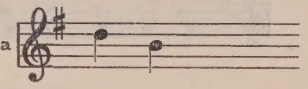 Str. 519

b 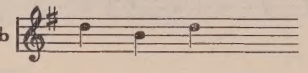 Str. 519-520

c 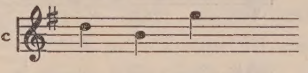 Str. 520

d 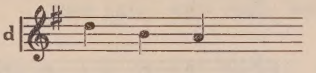 Str. 520

e 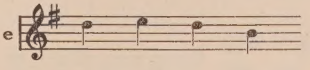 Str. 521

XIV. 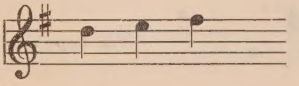 Str. 521

SKUPINA I.

Melodie se začínají některým stupněm tonického trojzvuku.

Typ I.

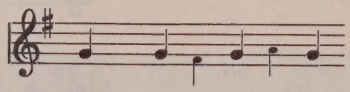

1 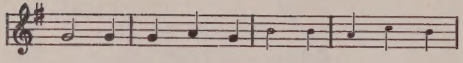

112 (276), viz též typ VI a 4, **100**[1a] (249), **141**[1h], (410, též typ VI a), **104** [1b], (258, též typ X b 5), **125**[1f] (334), **83**[4c] (195, též typ VI a), **100**[1a—1b] (249, též typ VI b 5). Viz též typ X b 6.

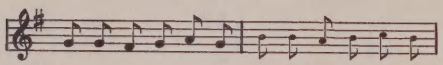

130[9b] (361), viz též **130**[9a] (361).

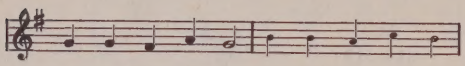

80[1ch] (182), **80**[2e] (183), **148**[1d] (440), **129**[2] (353).

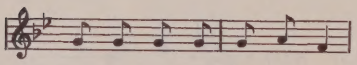

31[5a] (63), **91**[1d] (226), **47**[1g] (95, viz též typ VI d 1), **21**[1a, 1b, 1c] (39, viz též typ VI e 5).

2 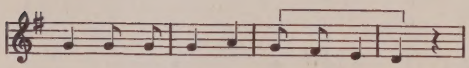

61[1e] (127), **127**[1d] (346, v moll).

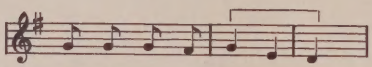

28[1e] (51), **3** (3). **124**[2e] (328).

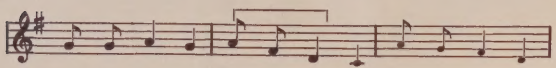

150[8] (460), **78** (178).

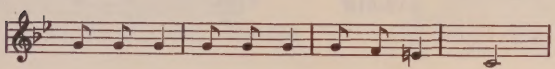

43[1b] (85).

Typ II.

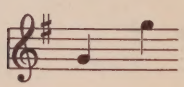

Viz typ V b.

Typ III.

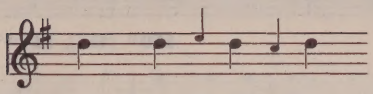

1 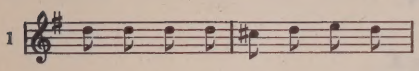

87[1e] (211), **77**[3] (177).

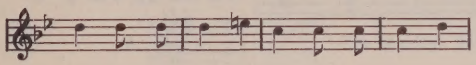

91[1b] (225), **87**[1g] (212, v moll), **80**[2f] (184, v moll).

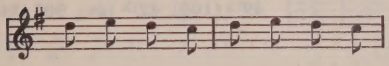

138[2a, 2b] (393), **101**[1e] (253).

2 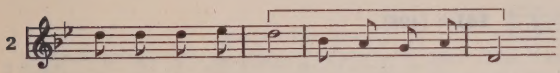

89[1c] (218, viz též typ VII b).

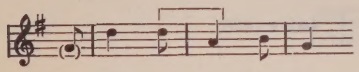

33[2a] (68), **75c**[3a–3b] (**174**).

Typ IV.

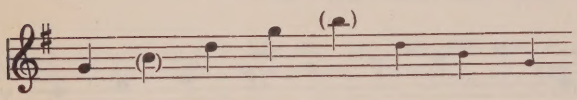

1 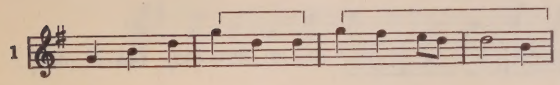

117[1c] (295), **114**[1b²] (283), **87**[1f¹] (212, se sníženým VII. stup.), **67**[1b] (148), **67**[1a] (147), **119**[2a] (308, rozšířený tvar), **64**[2a] (144), **59**[1b] (125), **59**[1a] (124), **99**[1b] (245), **99**[1c] (245).

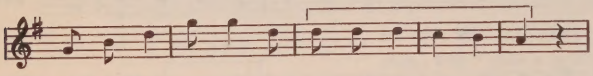

45[3] (88), **139**[6] (402), **130**[11] (361).

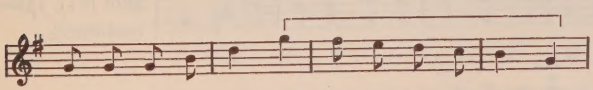

83[5b] (196), **13**[1d] (20), **59**.

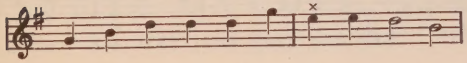

61[1c] (127).

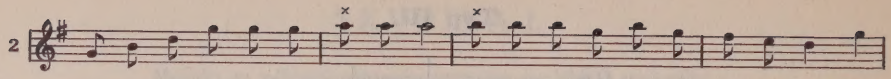

150[1i] (455), **114**[1b1] (283, snížený VII. stupeň.)

Typ V.

a 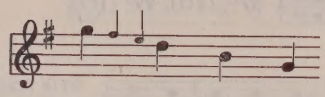

Viz též typ VIII g—h.

1 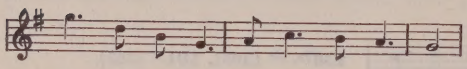

49[1a] (106), **47**[1b] (94), **96**[2] (242, rozšířený).

2 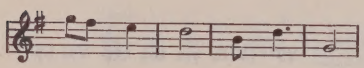

141[1b] (408).

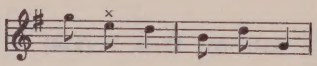

141[1a] (408).

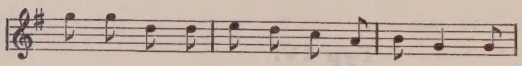

145[1n] (427).

b 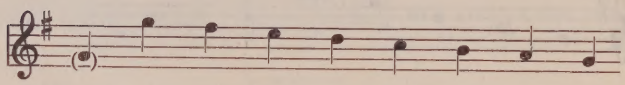

Viz též typ VIII h.

1 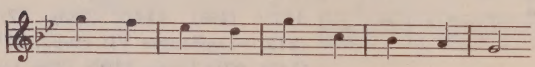

5[2a] (7), **47**[1a] (93), **146**[1ch1] (432).

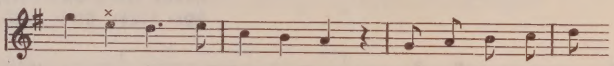

141[1g] (410).

2 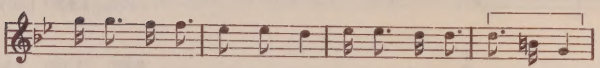

28[1d] (51), **119**[6a] (310, v dur, rozšířený).

4 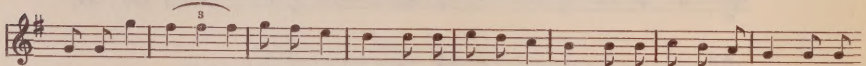

33[1h] (68), **130**[12] (362), **127**[2] (347, v moll), **130**[10] (361).

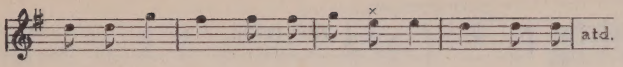

148[2d] (441). Viz t. VIII g–h.

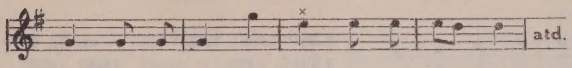

84 (204), **114**[1e] (284).

Typ VI.

a 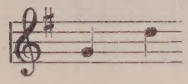

Viz též typ VIII e.

1 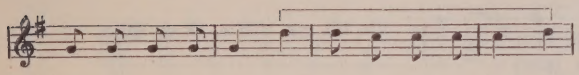

113[5] (278), **83**[4d] (195, v moll), **122**[1c–1d] (321). Viz typ I 1: **141**[1h] (410), **83**[4c] (195).

2 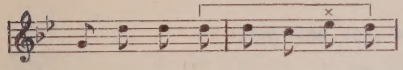

86[1d] (208, v moll), **145**[1i] (433, v moll), **87**[1e'] (211), **33**[1g] (67), **85**[1a²] (205), **118**[1c] (297), viz též **118**[1b] (297), **141**[1h] (410), **83**[4c] (195), **119**[1ž] (308), **121**[1] (314), **115**[1c] (287), **11** (14).

3 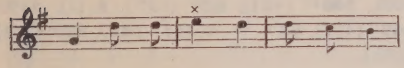

150[1n] (456), **145**[1m] (433), **104**[1c] (259), **28**[2c] (52), **144**[1g', 1g², 1h] (421), **92**[1h] (228), **85**[1c] (206, v moll), **13**[1l] (21, v moll), **118**[1a] (296, v moll) **136**[1a] (385), **28**[2a³] (51, v moll), **129**[1d] (353).

4 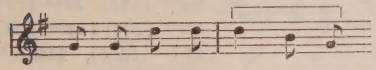

28[2d] (52), **29**[1c] (58), **62**[3i] (136, v moll), **87**[1c²] (211), **119**[1y] (307). Viz též typ I 1: **112** (276).

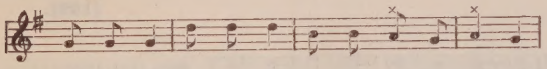

148[2a] (440), **92**[1b] (227, v moll), viz též **92**[1a] (227).

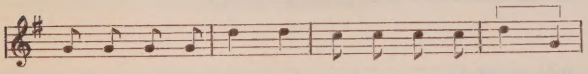

69[6] (154), **130**[10] (358), **143**[1a] (418).

5 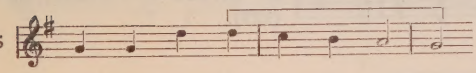

31[1b] (4), **99**[1f] (228), **145**[1a] (423, v moll), **145**[1b] (424), **145**[1f] (425 v moll). Viz též typ XII a.

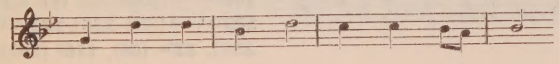

46[1] (89), **46**[1c] (90).

6 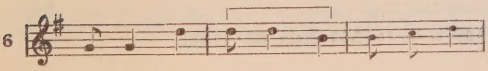

33[1f] (67), **148**[2b] (441), **111**[3] (275).

7 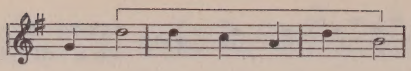

77[1b] (177).

8 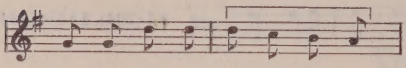

136[1b] (386), **130**[1k] (357, v moll), **41**[1c] (83, v moll), **132**[1d], (375, v moll), **150**[5] (459). Srovnej též v typu XII d 5.

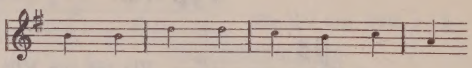

144[1ch] (421).

b 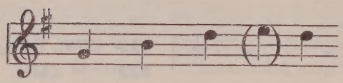

Viz též typ VIII e, IX d, XII a.

1 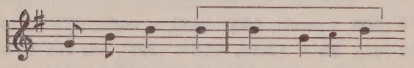

28[2a¹] (51), **30**[1a] (59).

2 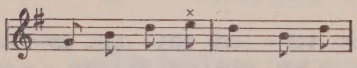

11[1g] (303), **146**[1f] (431), **62**[3l] (137), **1** (1), **119**[1e] (302), **145**[1l] (426), **63**[1a, 1b, 1c¹] (141-142), **87**[1b] (211), **134**[1c] (382).

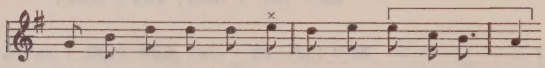

63[1d] (142), **37**[1d] (77), **85**[1a¹] (204) **134**[1c] (382), **117**[1a] (295), **150**[1r, 2a] (456), **146**[1b] (430), **51**[2a] (109).

3 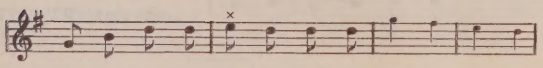

25[1a] (42), **139**[1a] (399), **137**[1g] (388).

4 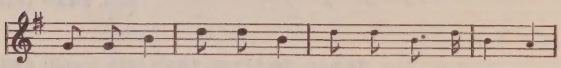

6[1b] (9), **135**[1a, 1b, 1c] (384), **61**[1f] (127).

5 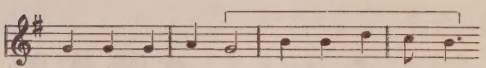

100[1a—1b] (249, též typ I 1), **125**[1f¹, 1g, **125**[1h¹, 1ch] (334-335), **125**[1e, 1h², 1k] (334 až 335), **33**[3a] (68), **116**[2] (292).

6 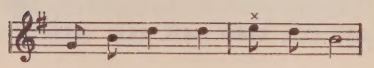

119[1a, 1b, 1c] (301-302), **62**[5] (138).

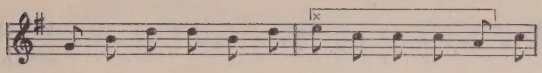

80[10] (198), **119**[1d] (302), **28**[2f, 2h, 2ch] (52-53), **73**[3] (167), **135**[1d] (385), **130**[3] (359), **116**[4] (293), **139**[1b] (400, rozšířený.) Viz též typ XII e.

7 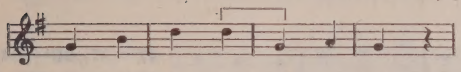

119[1f] (303), **24** (41).

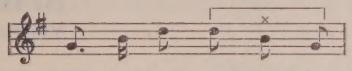

139[4] (401), **145**[1h] (425).

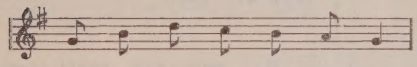

137[4] (381), **86**[2a] (209), **3**[1a] (3), **130**[11] (358), **115**[1f2] (288, rozšíř.), **93**[2a] (234, rozšíř.), **138**[5] (394, rozšíř.), **120**[3] (313, rozšíř.).

8 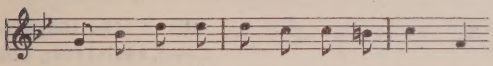

13[1a1] (18).

9 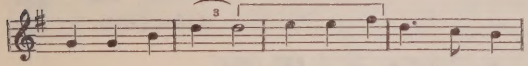

117[1b] (295), **98**[1a–1b] (243-244).

c 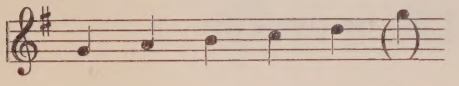

Viz též typ VIII e

1 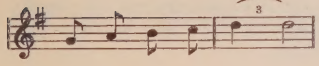

77[4] (177), **138**[2c] (394, rozšířený. Viz též typ IX d), **130**[2] (359, rozšířený).

2 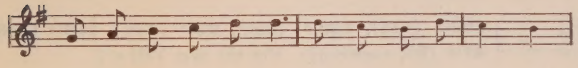

130[1b1] (355), **47**[9] (98), **65** (145, rozšířený. Viz též typ IX d), **146**[1c] (431, rozšířený.)

3 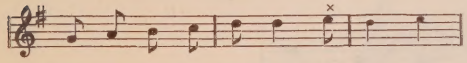

137[1b] (387), **81**[1a, 1b, 1c] (180-190), **89**[1a] (217), **142**[2c] (414).

4 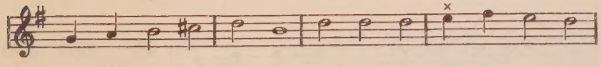

140[1d 1e] (406), **45**[2] (88), **83**[3b] (194), **107**[1c] (266), **142**[2a] (414), **127**[3] (347).

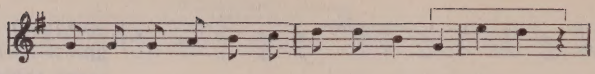

95[3] (240), **140**[f] (407), **113**[7b] (279).

5

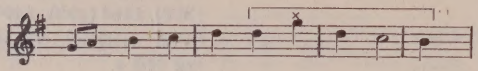

41[1a] (82), **130**[1b²] (356), **147**[1a, 1b, 1e, 1f] (436-437).

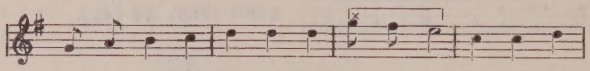

47[6b] (97), **80**[4] (184), **130**[7] (360), **28**[2e, 2i] (52-53), **116**[1b] (292) Viz typ **116**[1c] (292).

6

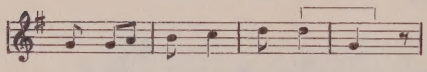

145[2] (427), **42** (84), **150**[3c, 3d] (458), **26**[2b] (44), **31**[1a] (61).

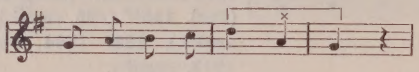

68[1b] (149), **103**[1d] (256).

7

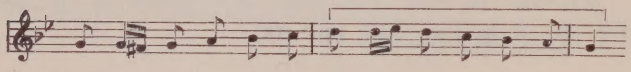

48[1a–1b] (104-105) **126**[1b] (340), **143**[1c] (418), **124**[1b] (325, v moll), **127**[1e] (346, v moll), **130**[1a²] (355), **140**[1a] (405).

8

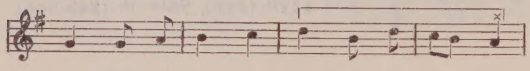

102 (254).

9

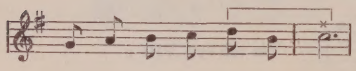

150[7] (460), **9** (12).

d

1

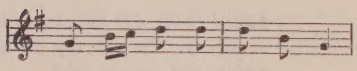

150[1p] (456), **130**[1a¹] (354), **93**[1c] (234), **119**[1e] (298), **47**[1g] (**95**, rozšířený). Viz též typ VIII e 2.

e

1

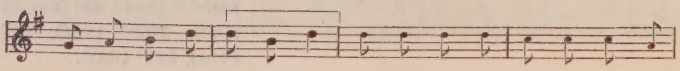

62[3k] (136), **105**[3b] (262).

2 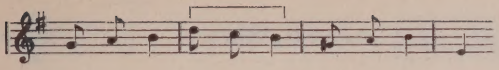

43[1a] (84), **85**[1b^1] (205).

3 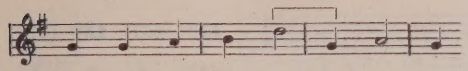

2[1e] (2).

4 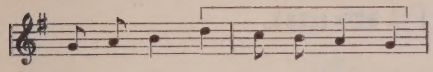

146[1a] (430), **47**[7] (97), **124**[3b] (329), **126**[1e] (341), **126**[1f, 1ch] (341-342, po druhé v moll), **105**[3a] (262), **21**[1a, 1b, 1c] (38-39).

5 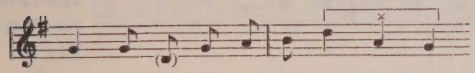

61[1b] (126). Viz též typ I 1: **21**[1a, 1b, 1c,] (39).

6 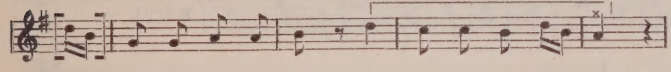

113[a] (279, viz též typ VII b 2), **147**[1g] (437). Viz též **147**[1a—1f] (436-437).

7 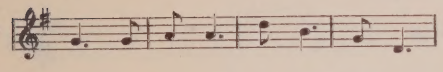

124[2a, 2b, 2c] (327-328), **110**[1a, 1b] (273). Typ Marseillaisy. Viz též typ VIII e 3.

f 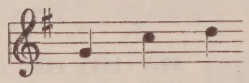

1 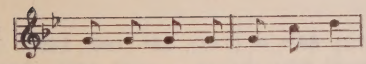

35[2] (72), **13**[1g] (21), **37**[1c] (77), **28**[2b] (52).

Typ VII.

a 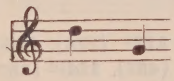

1 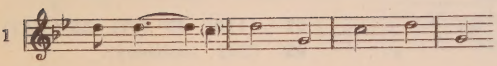

134[4h] (382). **142**[4] (415).

b 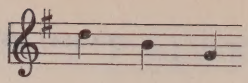 Viz též typ XIII a.

1 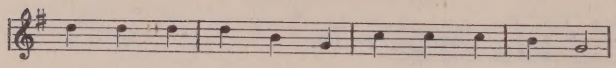 **139**[3] (401), **12**[4b] (17).

2 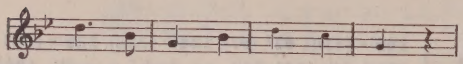 **57**[1b] (118).

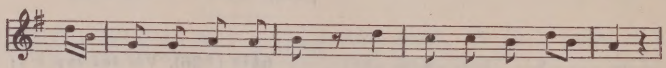 **113**[a] (279, viz též typ VI e 6).

3 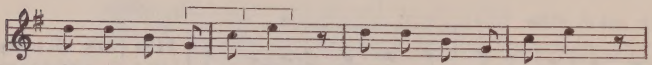 **8** (12).

4 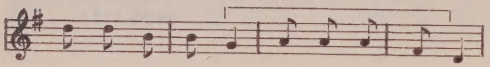 **107**[1a] (265), **31**[1c] (62), **139**[1d] (400).

c 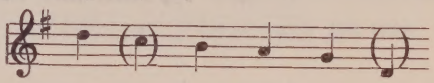

1 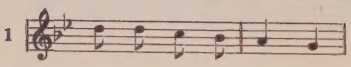 **69**[3b] (153), **115**[1h] (288, v moll), **111**[1] (274), **105**[1a, 1b] (261, v moll), **63**[3m] (137, v moll).

2 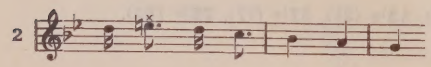 **131**[2b] (372), **66**[1c, 1d] (147), **83**[6] (196), **145**[1d, 1e] (424, v moll), **66**[1a, 1b] (146, v moll), **126**[1c] (341, v moll).

3 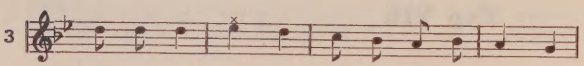 **110**[2a] (274), **4**[1a] (5), **15** (30).

4 **113**[3] (278), **148**[10] (444), **5**[2b, 2c] (8), **127**[1b] (346), **150**[3b] (457), **114**[1d] (283, rozšířený).

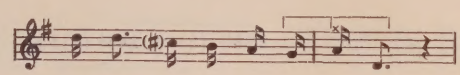 **57**[1f] (119), **47**[8] (97), **25**[1d] (43) **95**[2] (239, rozšířený).

5 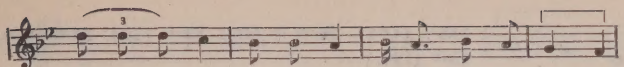

130[1f] (356, rozšířený), **83**[1a] (192), **69**[3a] (153 rozšířený), **123**[1b] (323 rozšířený), **130**[6] (360 rozšířený).

6 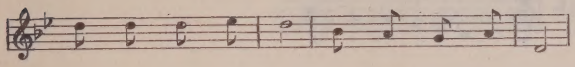

89[1c] (218).

d 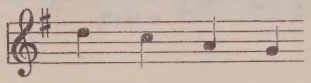

1 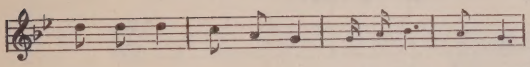

83[1c] (193), **121**[4b] (318), **61**[1d¹, 1d²] (127, rozšířený).

2 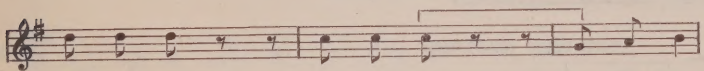

83[1b] (193).

3 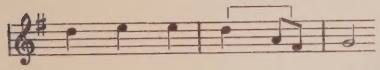

83[3a] (194).

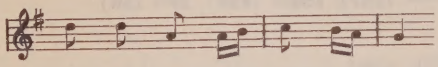

28[1a, 1b] (49-50).

Typ VIII.

a 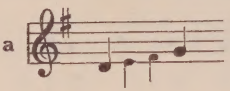

1 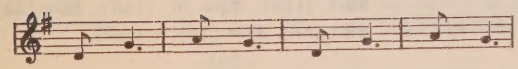

104[3] (259).

2 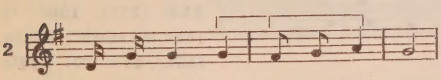

109[1b] (271), **28**[1c] (50), **120**[2] (313), **58**[1b] (123), **130**[9a, 9b] (361), **69**[2a¹, 2a²] (152), **26**[2c] (45), **99**[1e] (246), **109**[1c] (271), **28**[2g] (53), **138**[4] (394), **58**[1a] (123), **88**[1e] (115).

3 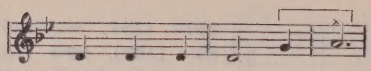

148[12] (444), **26**[2d, 2e] (45), **13**[1e1] (20), **72**[2b] (160), **13**[1b] (19).

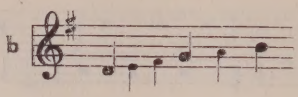

1 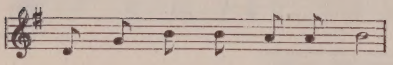

88[1a, 1b] (213-214), **69**[4] (153), **150**[1f, 1g] (454, v moll).

72[2a] (160).

2 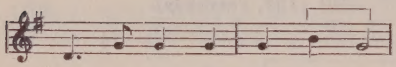

119[1h] (303).

3 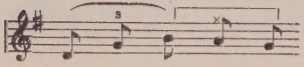

100[1e] (250), **115**[1a] (286, v moll), **127**[4] (347), **148**[9] (443) **4**[2] (6).

4 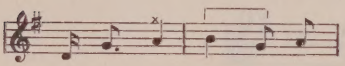

142[3] (415), **130**[1d] (356, v moll), **115**[1b] (286), **150**[2b] (257), **150**[1m] (455), **29**[2a] (59).

5 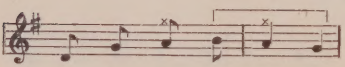

130[1n] (358), **87**[1d] (211), **142**[1f] (414), **144**[2a] (422), **119**[1ch] (304), **139**[5] (402), **146**[1g] (432), **72**[2e, 2f] (161), **113**[2] (277, v moll), **130**[1m] (358), **101**[1b, 1c, 1d] (252, rozšíř.), **44**[1c] (87), **134**[1a] (381), **130**[1e] (356, rozšíř.).

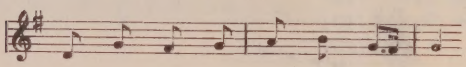

150[1e2] (453), **119**[1k1] (304), **131**[1] (371).

6 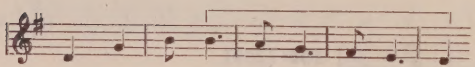

55[1b] (116), **73**[1a, 1b] (166), **26**[1a] (44), **44**[1a] (86), **37**[1a] (76), v moll).

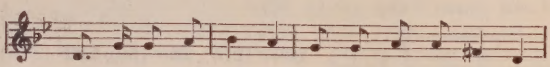

113[2] (277), **150**[1f, 1g] (454, též 150[1e1]), **130**[1m] (358), **44**[1c] (87), **134**[1a] (381), **130**[1e] (356, rozšířený).

7 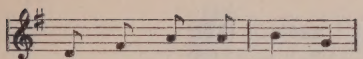 **139**[2a, 2b] (400, 401).

c 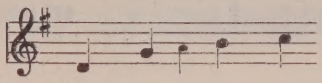

1 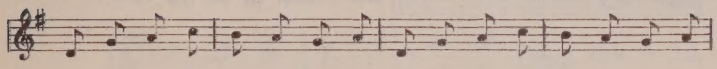 **146**[1h] (432), **146**[1ch2, 1i] (432, první v moll), **87**[1f2] (212), **140**[1c] (406).

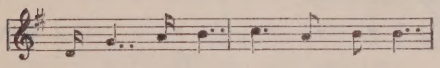 **145**[1ch] (425).

2 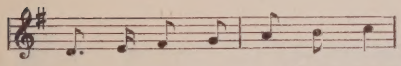 **150**[9] (460), **120**[1] (313).

d 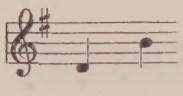

1 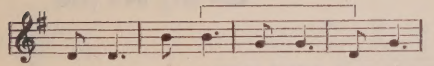 **145**[1c] (424), **12**[1] (15).

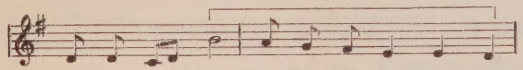 **19**[1c] (35).

2 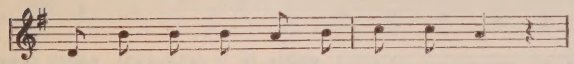 **106** (264), **113**[8] (279).

e 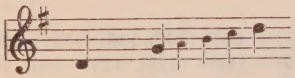 (Viz též typ VI a, b, c).

1 **128**[2] (351), **51**[1a] (108).

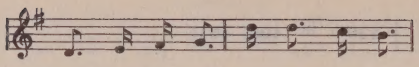

124[1e, 1f] **(327).**

2 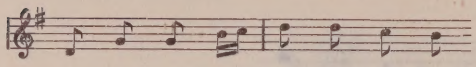

47[2] **(95), 33**[3a] **(68, viz též typ VI d.)**

3 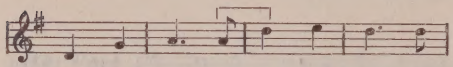

103[2a] **(256, viz též typ VI e 7).**

4 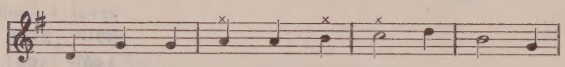

133[1a] **(379), 101**[1a] **(251, rozšíř.).**

5 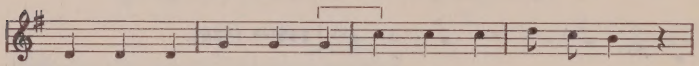

70[1a] **(157).**

f 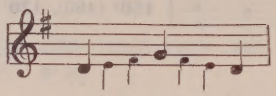

1

12[2] **(16), 111**[2] **(275), 83**[4a, 4b] **(195), 140**[1b] **(405), 80**[6] **(185), 45**[1a] **(87), 99**[1d] **(246).**

146[1d] **(430).**

2 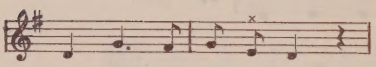

47[11] **(98), 99**[4] **(247).**

3 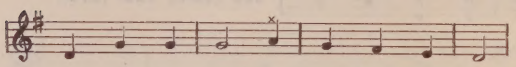

150[1a, 1b, 1c] **(452-453), 150**[1h] **(454), 104**[2] **(259), 16 (30).**

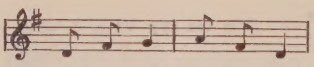

130[8] **(360), 130**[1a³] **(355), 148**[2e] **(448), 145**[1k] **(433), 110**[1c] **(273), 127**[1a] **(344, rozšíř.), 37**[1b] **(76).**

114[1c] **(283).**

g 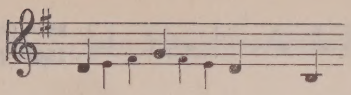 Viz též typ V a.

1 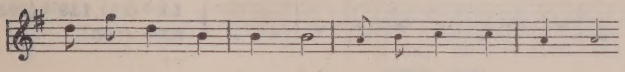 **139**[1c] (400), **80**[2d] (183), **92**[1l] (229), **6**[1c] (9), **130**[1g] (357), **114**[1a¹, 1a², 1a³] (282), též **114**[1b¹] (283), **40**[1b] (81, v moll).

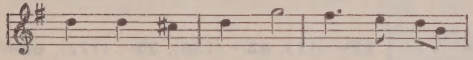 **10**[1a, 1b] (13), **91**[1c] (226).

2 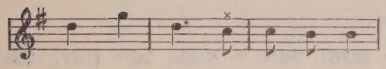 **62**[3f] (135) **85**[1e] (206), **103**[1a] (255), **83**[2b] (194 rozšířený), **95**[1a, 1b] (238, rozšířený), **142**[1a] (412).

3 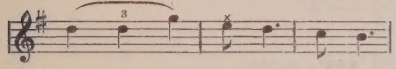 **33**[1d] (67).

4 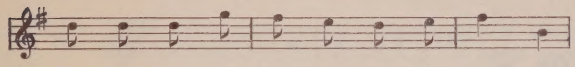 **40**[1c] (81).

h 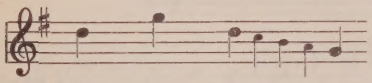 Viz též typ V a, b.

1 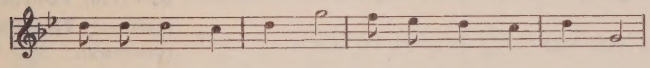 **80**[2c] (183).

2 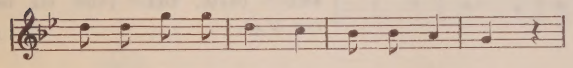 **121**[2d] (316).

3 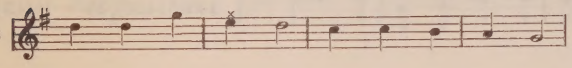 **92**[1k] (229).

Typ IX.

a

1 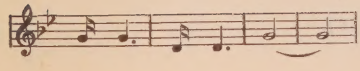 **89**[1d] (218), **89**[1k] (220), **125**[1d] (333), **130**[5] (359).

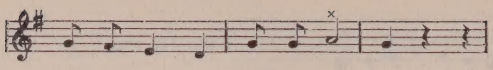

85[1d] (206), **108**[1e] (269), **150**[1k] (455).

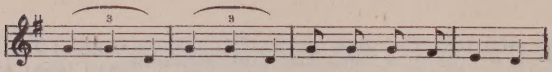

13[1h] (22), **138**[1h] (393), **83**[9b] (198).

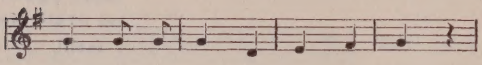

150[1ch] (454), **94**[1c] (236), **108**[1a, 1b, 1c, 1d] (267-268).

2 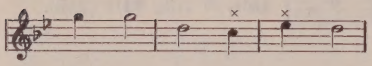

12[4a] (17), **62**[3e] (134), **75**[1] (172), **62**[3d1] (134), **91**[1a] (225), **94**[1a] (235).

3 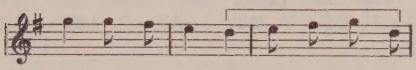

94[1b] (236), **94**[1d, 1e] (236), **70**[1b] (157), **75a**[1c] (173, v moll).

4 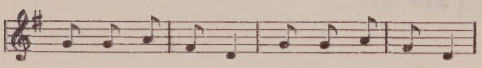

125[1c] (333).

b 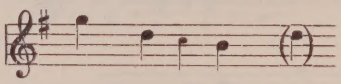

1 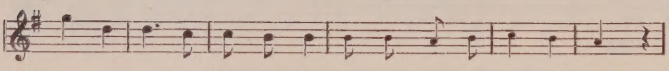

62[3a, 3b, 3c] (131-132), **57**[1d] (119), **73**[1d] (167, rozšířený), **73**[1c] (166, rozšířený).

2 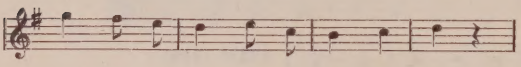

141[1ch] (410), **141**[1e] (408, viz též typ V a).

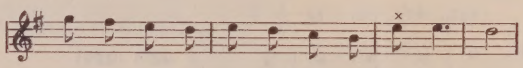

145[1k] (426), **25**[1b—1c] (43).

3 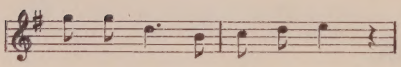

119[5a] (309).

c 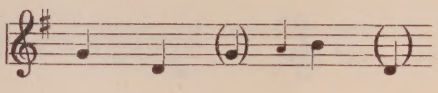

1

52[1b] (111).

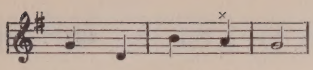

89[1b] (218), **104**[1a] (258).

2 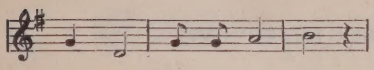

48[2] (105), **131**[2c, 2d] (372), **138**[1a, 1e, 1g] (391-393), **62**[4] (138), **80**[1a–1h] (180-182), **104**[1d] (159), **97**[2] (243), **105**[2b] (262).

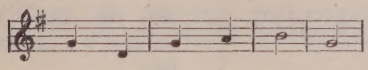

114[2] (284), **148**[1b, 1c] (440, první v moll), **105**[5] (263, v moll), **83**[8] (197, rozšířený), **29**[1b] (58, rozšířený).

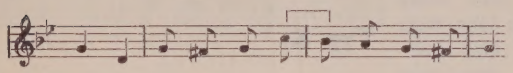

127[1a²] (345).

3 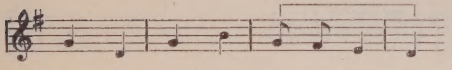

144[1c] (420).

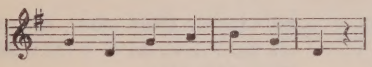

(Viz též typ X a 9.) **119**[1s, 1t] (306-307), **108**[1f] (269), **127**[1c] (364), **69**[5] (153, rozšířený), **89**[1h] (219, rozšířený).

4 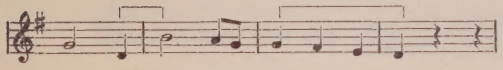

144[1a] (419), **130**[4] (359), **19**[1e] (35), **19**[1a, 1d, 1f] (34-35).

5 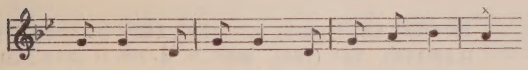

43[1d] (85), **124**[1d²] (326).

d

Viz též typ VIb, X[c2].

1 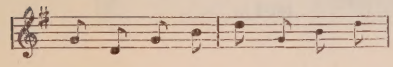

47[13] (99), **126**[1g] (342).

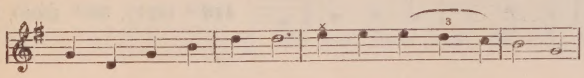

116[4] (293), **83**[7] (197).

2 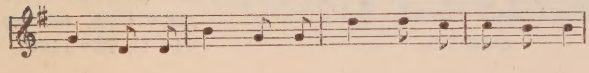

129[1c] (352).

3 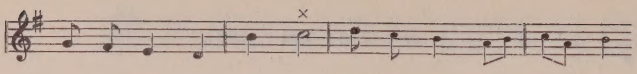

127[1a1] (345).

4 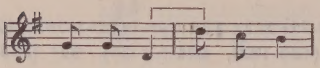

141[1i] (410), **55**[1a] (116), **48**[1c] (105).

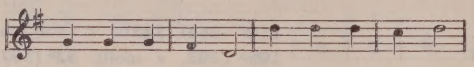

38[1a] (78), **122**[1a–1b] (320-321, po prvé v moll), **38**[1b] (78), **27**[1e] (48).

Typ X.

a 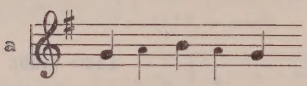

1 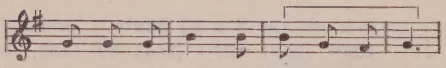

86[2b] (209), **150**[1d] (453), **47**[5] (96), **65** (145, též typ VI c 4), **36**[1b2, 1c] (73), **36**[1f1] (74), **99**[3] (246) **31**[2a] (62).,

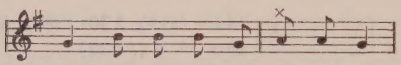

40[1a] (80), **129**[1a, 1b] (352).

2 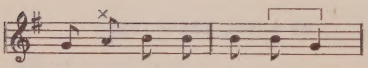

29[1a] (58), **125**[1b] (333), **62**[6] (139), **142**[1c] (413) **54**[1a, 1b] (112-113), **71**[1] (158), **89**[1e, 1f, 1g, 1ch, 1i] (219-220), **142**[1b, 1d, 1e] (413, v moll), **47**[1c–1e] (94), **116**[1c] (292), **73**[2] (167), **34** (70), **74**[1] (171), **139**[1b] (400, též typ VI b 7), **130**[2] (359, též typ VI c 1), **54**[1f] (114), **150**[4a] (458), **126**[1a] (340).

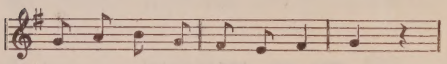

128[3] (351), **51**[1c] (109), **149**[3] (451).

3 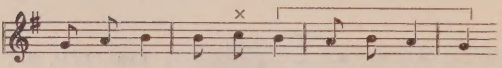

118[1d] (297), **86**[1b] (208), **148**[2c] (441).

4 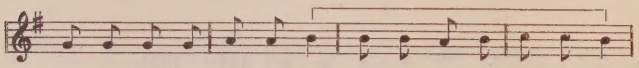

88[1c] (214), **88**[1d] (214), **138**[2c] (394, též typ VI c 1), **72**[2c] (160).

5 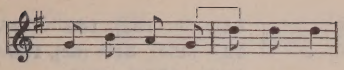

137$_2$ (388), **47**^{12} (98), **125**$^{2a,\ 2b}$ (336).

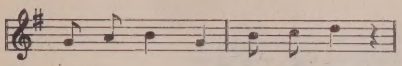

47^4 (96).

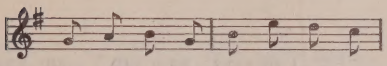

47^{1f} (95).

6 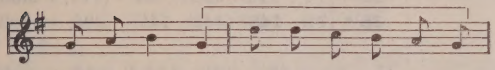

126^{1h} (342), **132**^{1b} (375), **47**^{14} (99), **125**^{11} (335), **23** (41), **115**^{1g} (288, v moll), **103**^{1c} (256, v moll), **47**^{6a} (96, v moll), **51**^{1b} (109).

7

35^{1b} (71), **105**^{4} (263), **69**^{2b} (152), **79** (179), **116**^{3} (292).

8 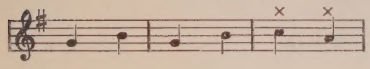

119$^{1k^2}$ (304), **83**^{4e} (196), **146**^{1c} (431, též typ X b 4).

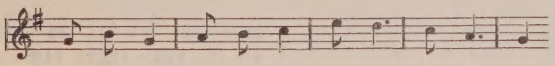

73^4 (167).

9 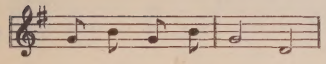

150^{3f} (458), **119**$^{1s,\ 1t}$ (306-307, viz též typ IX$^{\text{I}}_{\text{c}}$c 3).

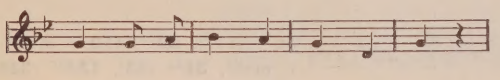

36$^{1f^2}$ (74).

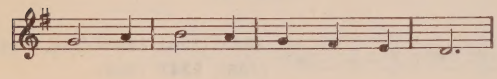

144^{1b-1d} (420), **130**^{1c} (356), **43**^{1c} (85), **69**^{1c} (151), **121**^{3a} (317), **80**$^{2a,\ 2b}$ (182-183), **72**^{2g} (161).

10

22^{1a} (40), **88**^{2a} (215), **18**^{1} (33), **93**$^{1a,\ 1b}$ (233-234).

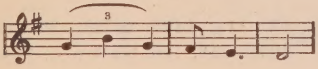

105^{2a} (262), **61**$^{1g,\ 2b}$ (128), **92**$^{1c,\ 1d^1,\ 1d^2,\ 1e}$ (227-228).

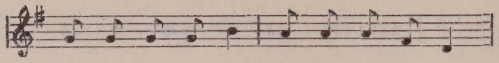

81[1a, 1b] (192), **143**[1b] (418), **72**[1a] (159), **31**[1b] (62), **150**[1e] (453), **137**[1f] (388).

b

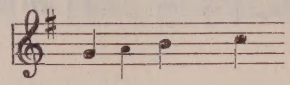

1

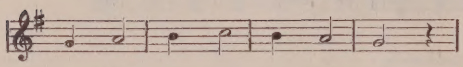

10[1c] (13), **22**[1b] (40, v moll), **124**[3c], [3d] (330), **35**[1a] (71), **116**[1a] (291), **54**[1a] (117, v moll), **36**[1e] (74), **148**[3] (442), **115**[1i] (288, v moll.)

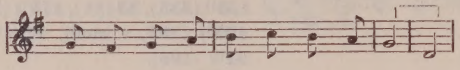

49[1b] (107), **124**[1d] (326, v moll), **124**[1a] (324), **108**[2] (269).

2

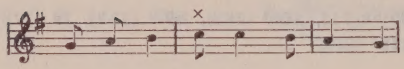

115[1k] (289), **147**[1c] (436), **132**[2] (377), **99**[1a] (244, rozšířený).

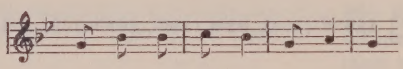

2[1d] (2).

3

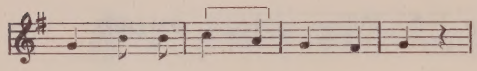

21[2a] (39), **2**[1a] (1), **36**[1a, 1b, 1d] (72-74), **5**[1b] (7), **115**[1e] (287), **119**[1n] (305, viz též **119**[1m]), **53** (111), **134**[1f] (383).

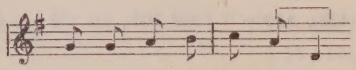

5[1a] (6).

4

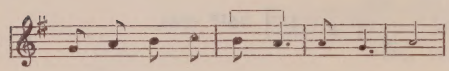

56[1b] (117), **52**[1a] (110, v moll), **124**[3c] (329, v moll), **31**[4a] (63), **124**[2f] (329), **36**[1g] (75, rozšířený).

5

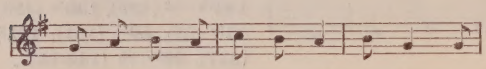

124[2d] (328), **115**[1f] (286, v moll), **118**[3] (298), **124**[3f] (330).

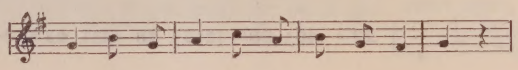

121[5] (318), **27**[1g] (48), **18**[2] (33, rozšířený).

6

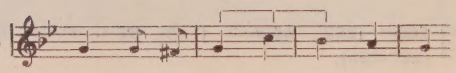

17 (31), **147**[1h] (438), **124**[1c] (326, v moll), **104**[1b] 258, (viz též typ I), **124**[3a] (329).

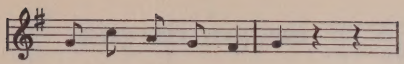

90[1b] (224).

c 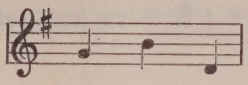

1 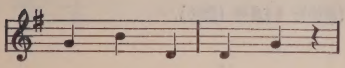

138[1f] (382).

2 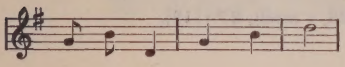

113[1b, 1c] (277), **113**[1a] (276). Viz též typ IX d.

Typ XI.

a 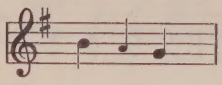

1

145[1i] (426).

2 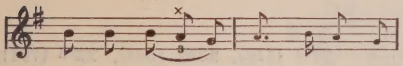

150[1o] (456), **141**[1k] (410), **61**[1a] (126), **83**[9a] (197).

b 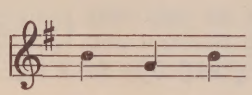

1 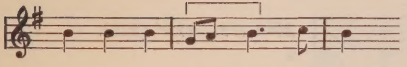

61[2a] (128).

c

1 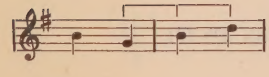

62[3ch] (136), **150**[3e] (458), **150**[4c] (459), **128**[1a] (350), **145**[1m] (426).

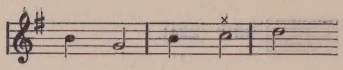

150[3a] (457), **132**[1f] (376).

2

77[2] (177), **132**[2] (377), **150**[4b] (459).

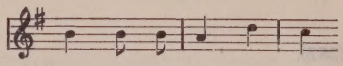

104[1e] (259), **118**[2a] (298).

3 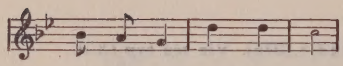

113[6] (278), **60** (125, v moll), **57** (118).

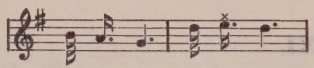

118[1b] (297, též **118**[1c]), **132**[1e] (375, též **132**[1ch]), **132**[1a] (374), **132**[1g, 1h] (376).

4 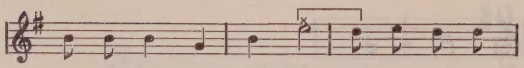

72[1b] (160), **130**[14] (363, rozšířený), **13**[1f] (2.).

d 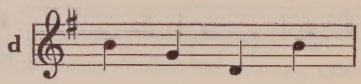

1 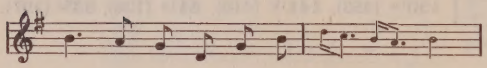

57[1c] (119), **138**[3] (394), **72**[2d] (161), **141**[1f] (409), **148**[7] (447).

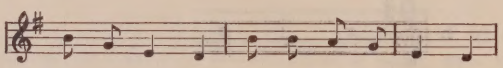

19[1b] (34), **119**[1a] (309).

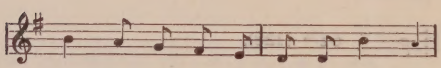

39[1a] (79), **113**[4] (278).

e 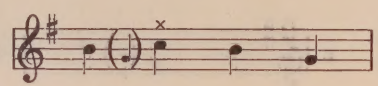

1

121[2e] (316), **2**[1b] (2).

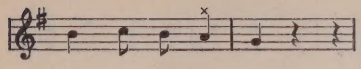

92[2] (230), **41**[1c] (5), **90**[1a] (223), **80**[5] (184), **64**[1a, 1b] (143), **64**[1c] (144), **149**[1] (450), **121**[2a, 2b, 2c[i]] (315).

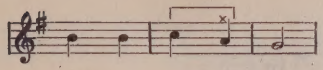

33[1e] (67), **41**[1b] (5).

2

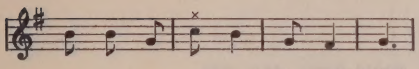

62[2b] (131).

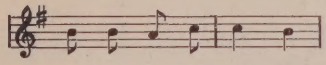

13[1a[2]] (19).

Typ XII.

a

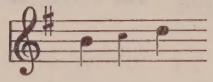

1

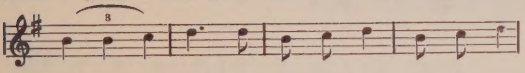

150[1l] (455), **92**[1i] (229), **30**[1b] (60). Viz též typ VIa 5.

b

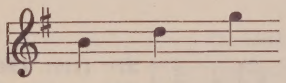

1

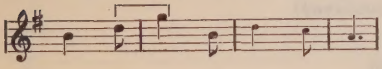

119[1z] (308) též **119**[1u, 1v] (307), **130**[1h] (357), **72**[3] (162, rozšířený), **124**[3e] (330, rozšířený), **147**[1d] (437, též **147**[1a]), **125**[1a] (333, rozšířený), **69**[2c] (152).

c

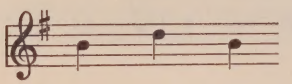

1

103[3] (257), **100**[1d] (250), **54**[1h] (114), **119**[1f] (306), **94**[1f] (237).

47[10] (98), **95**[5] (240), **41**[1b] (82), **94**[1f] (237, rozšířený), **148**[5] (442, rozšířený).

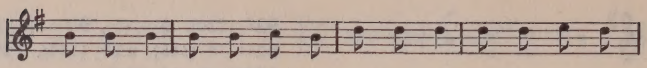

130[13] (362), **64**[1d] (144).

d

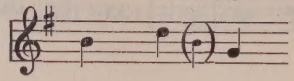

1

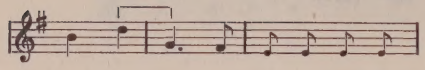

109[1d] (272), **46**[1f] (91).

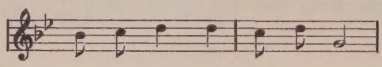

99[2] (246).

2

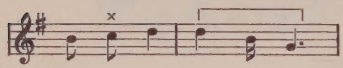

148[11] (444), **31**[3a] (62), **30**[1c] (60).

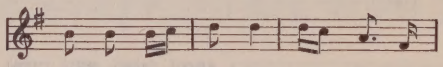

30[1c] (60), **130**[1ch] (357, v moll).

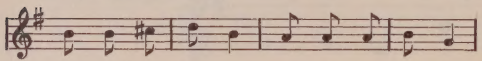

96[1] (241).

3

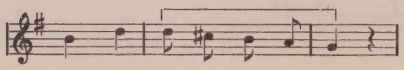

57[1e] (119), **134**[1e] (383), **134**[1d] (382), **7** (11), **87**[1a] (210, rozšířený), **54**[1g] (114, rozšířený), **54**[1c–1d] (113, rozšířený).

4

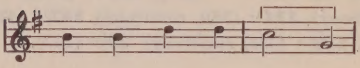

118[2b] (298).

5

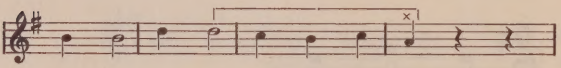

144[1ch] (421), **46**[1g] (91.)
Viz též typ VIa 8.

e

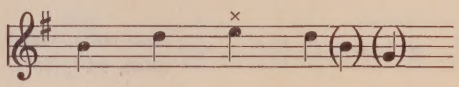

1

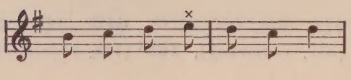

119[3a] (308), **142**[2b] (414), **26**[2a] (44).

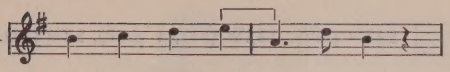

119[1m, 1o] (305, též **119**[1n]).

2 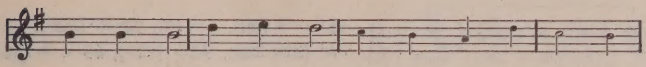

6[1a] (8), **137**[3] (389), **115**[1d] (287), **80**[3] (184).

3 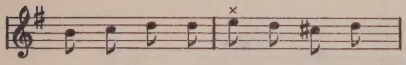

86[1c] (208), **33**[1c'] (66), **107**[1b] (266), **113**[7a] (279), **119**[1l] (304). Viz též typ VI b 6.

4 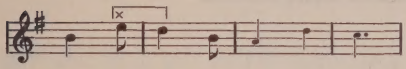

119[1r] (306).

Typ XIII.

a 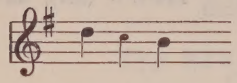

Viz též typ VII b.

1 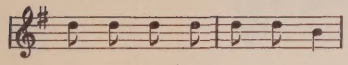

62[3n] (137).

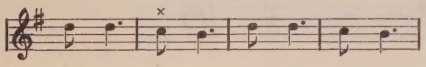

109[1a] (271), **50** (108), **33**[1a, 1b] (65-66, rozšířený).

2 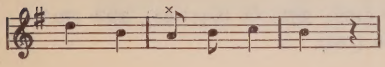

75a[1b] (173, též **75a**[1a], 172), **57**[2a, 2b] (120), **121**[4a] (317).

b 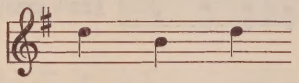

1 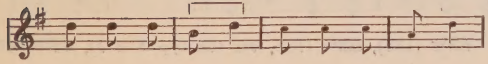

92[1m¹, 1m³] (230).

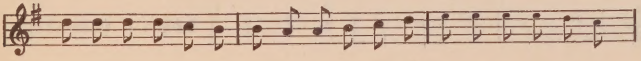

atd. **14**[2] (29).

2 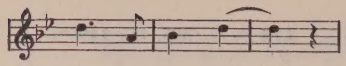 **122**[1e] (321), **121**[3b] (317, v moll), **13**[2g] (23).

3 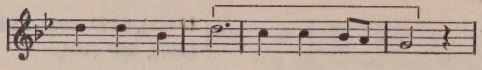 **46**[1b–1d] (90), **6**[1d] (9), **92**[1ch²] (229), **92**[1g, 1ch¹] (228-229), **92**[1b] (227), **69**[1a, 1b] (151).

c 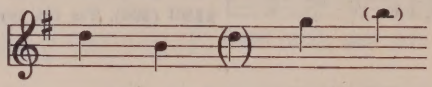

1 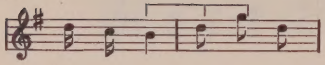 **95**[1c] (239), **13**[2e] (23).

2 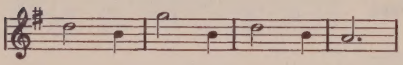 **119**[1u, 1v] (307), **83**[5a] (196), **13**[2h] (24).

3 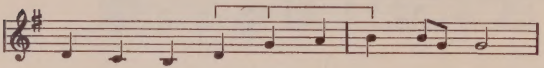 **2** (2).

d 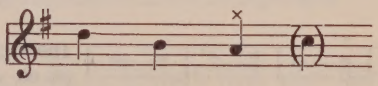

1 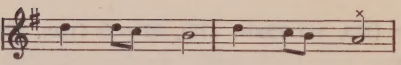 **141**[1d] (409), **27**[1c, 1d, 1f] (47-48), **39**[1b] (79,) **115**[1ch] (288).

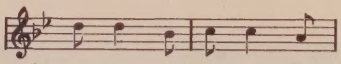 **123**[1b] (323), **130**[6] (360), **86**[1a] (207).

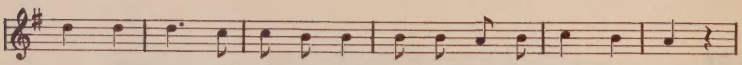

62[3g] (135), **62**[3h] (135, viz též typ X b 7), **27**[1b] (47).

2 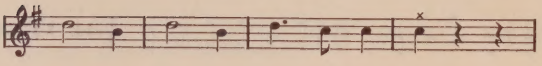 **144**[1e, 1f] (420-421).

e 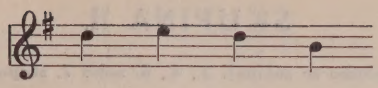

1 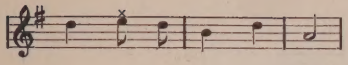

95[4] (240), **44**[1b] (87), **27**[1b] (47, též typ X b 5), **146**[1e] (431), **62**[3h] (135, rozšířený), **13**[2a—2d, 2f] (22-23, rozšířený).

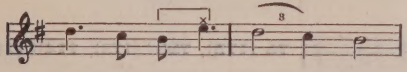

131[2a] (371), **21**[2b] (39, v moll), **103**[2b] (256), **148**[8] (443, v moll), **62**[2a] (131).

2 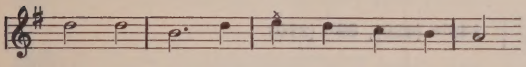

141[1e] (409), **14**[2] (29, rozšířený).

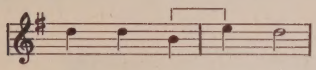

92[1a] (230).

Typ XIV.

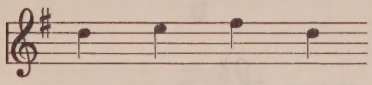

1 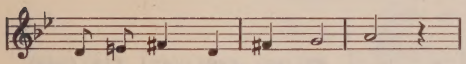

62[1a] (130).

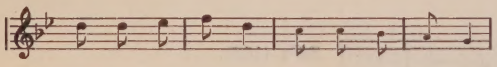

27[1a] (46), **83**[2a] (193).

2

145[1g] (425), **144**[1i] (422), **20** (37), **97**[1] (242).

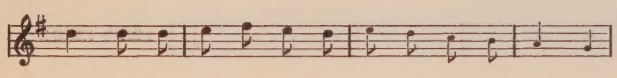

33[1c1] (66).

SKUPINA II.

Melodie se začínají 2., 4., 6. nebo 7. stupněm.

A.

Začátek

1 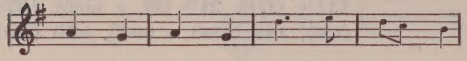 **76** (175), **75b**[2] (173), **114**[1f] (284).

2 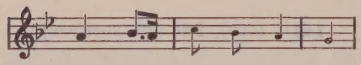 **148**[1a] (439), **89**[1l] (220).

3 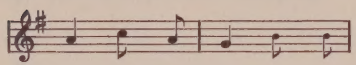 **70**[1c] (157).

4 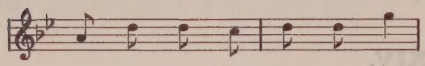 **45**[1b] (88).

B.

Začátek 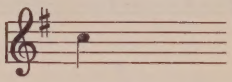

1 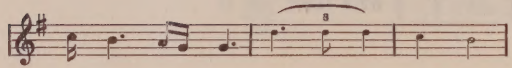 **47**[3] (95), **148**[4] (442), **115**[2] (289).

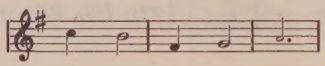 **80**[1g] (182).

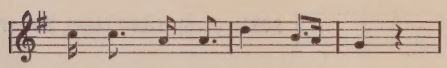 **68**[1a, 1c, 1d] (149-150), **148**[6] (443, rozšířený).

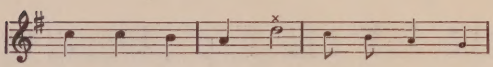 **128**[1b] (350).

2 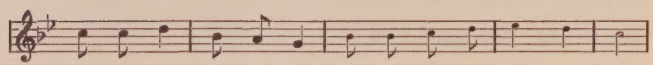 **71**[2] (159).

3 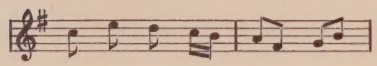 **114**[3] (284), **121**[3b] (317).

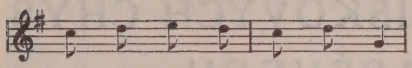

88[1f] (215), **14**[1] (28).

C.

Začátek 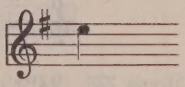 v moll 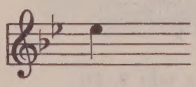

1

149[2] (451), **123**[1a] (323).

2 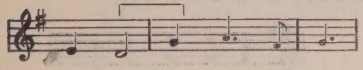

100[1c] (249), **14**[3] (29), **126**[1d] (341).

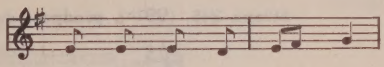

13[1c²] (20).

3 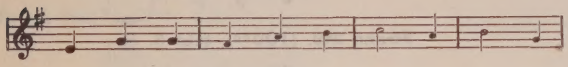

133[1b] (380), **12**[3] (16).

D.

Začátek

1

77[1a] (176).

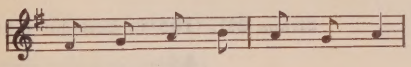

137[1a, 1c—1e] (386-388 po čtvrté v moll).

2

63[2a] (142).

3 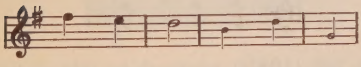

141[1c] (409), **83**[4f] (196), **67**[2] (148).

150[6] (459).

OPRAVY TISKOVÝCH CHYB V NÁPĚVECH.

Strana 8. (5[2b]), takt 9. čti:

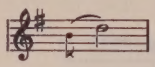

Strana 13. (10[1a]), takt 9. čti:

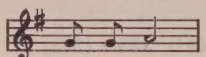

Strana 19. (13[1a¹]), takt 4. čti:

Strana 48. (27[1g]), takt 5. čti:

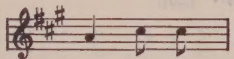

Strana 52. (28[2b]), takt 5. čti:

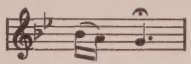

Strana 91. (46[1g]), takt 4. čti:

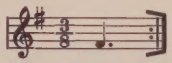

Strana 127. (61[1d¹]), takt 4. čti:

Strana 151. (69[1c]), takt 6. čti:

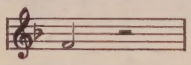

Strana 171. (74[1]), předposlední takt čti:

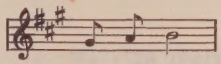

Strana 196. (83[4e]), poslední takt čti:

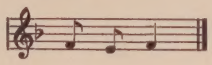

Strana 218. (89[1b]), poslední takt čti:

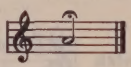

Strana 229. (92[1ch¹]), místo taktu $\frac{2}{4}$ má být:

takt $\frac{3}{4}$

Strana 245. (99[1b]), takt 3. čti:

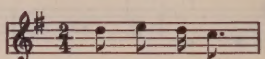

Strana 245. (99[1b]), předposlední takt čti:

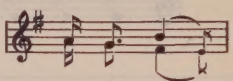

Strana 249. (100[1a]), takt 5. čti:

Strana 249. (100[1a]), takt 8. čti:

Strana 259. (104[1d]), poslední takt čti:

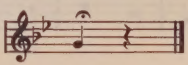

Strana 261. (105[1a]), poslední takt čti:

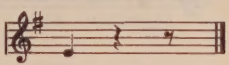

Strana 268. (108[1d]), takt 3. čti:

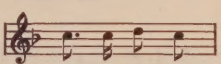

Strana 268. (108[1d]), předposlední takt má být:

$\frac{2}{4}$

Strana 274. (111[1]), poslední takt čti:

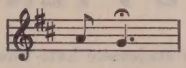

Strana 283. (114[1b1]), takt 2., 4., 9. a 11. má být označena triola.

Strana 287. (115[1c]), poslední takt čti:

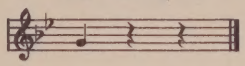

Strana 287. (115[1f1]), takt 4. čti:

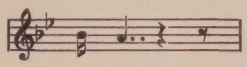

Strana 297. (118[1b]), takt 4. čti:

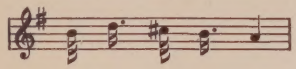

Strana 297. (118[1b]), takt 6. čti:

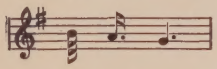

Strana 302. (119[1b]), poslední takt čti:

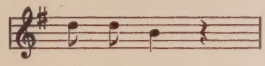

Strana 303. (119[1h]), takt 1. čti:

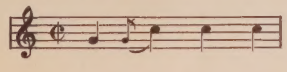

Strana 307. (119[1v]), poslední takt čti:

Strana 325. (124[1a]), takt 1. čti:

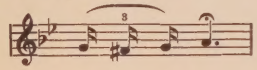

Strana 325. (124[1a]), takt 2. čti:

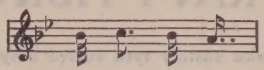

Strana 325. (124[1a]), takt 4. čti:

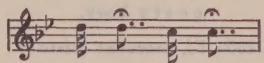

Strana 325. (124[1a]), takt 8. čti:

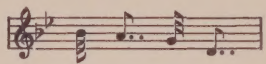

Strana 326. (124[1b]), 4. řádek, 2. takt čti:

Strana 328. (124[2c]), takt 5. čti:

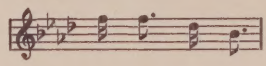

Strana 328. (124[2e]), předposlední takt čti:

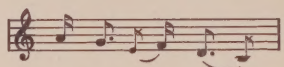

Strana 334. (125[1e]), předposlední takt čti:

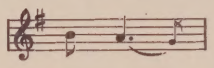

Strana 335. (125[1h2]), takt 1. čti:

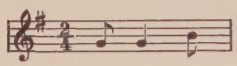

Strana 400. (139[1c]), takt 7. čti:

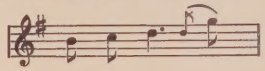

Strana 424. (145[1c]), předposlední takt čti:

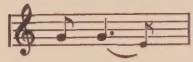

OPRAVY TISKOVÝCH CHYB V TEKSTU.

V tisku zůstaly tyto rušivé omyly:

Strana 208: Keď som išol ces ty hory místo cesty hory.

Strana 235: Ej, moseľas místo mosela's.

Strana 400: Ty ztašovské hatě místo zašovské.

Strana 401: Ratiborské katě místo hatě.

Strana 460: Fuč, větříčku, odpoledne místo od poledne.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

M
1704
J36M6
v.1

Janáček, Leoš
Moravské písně milostné

K 160,-